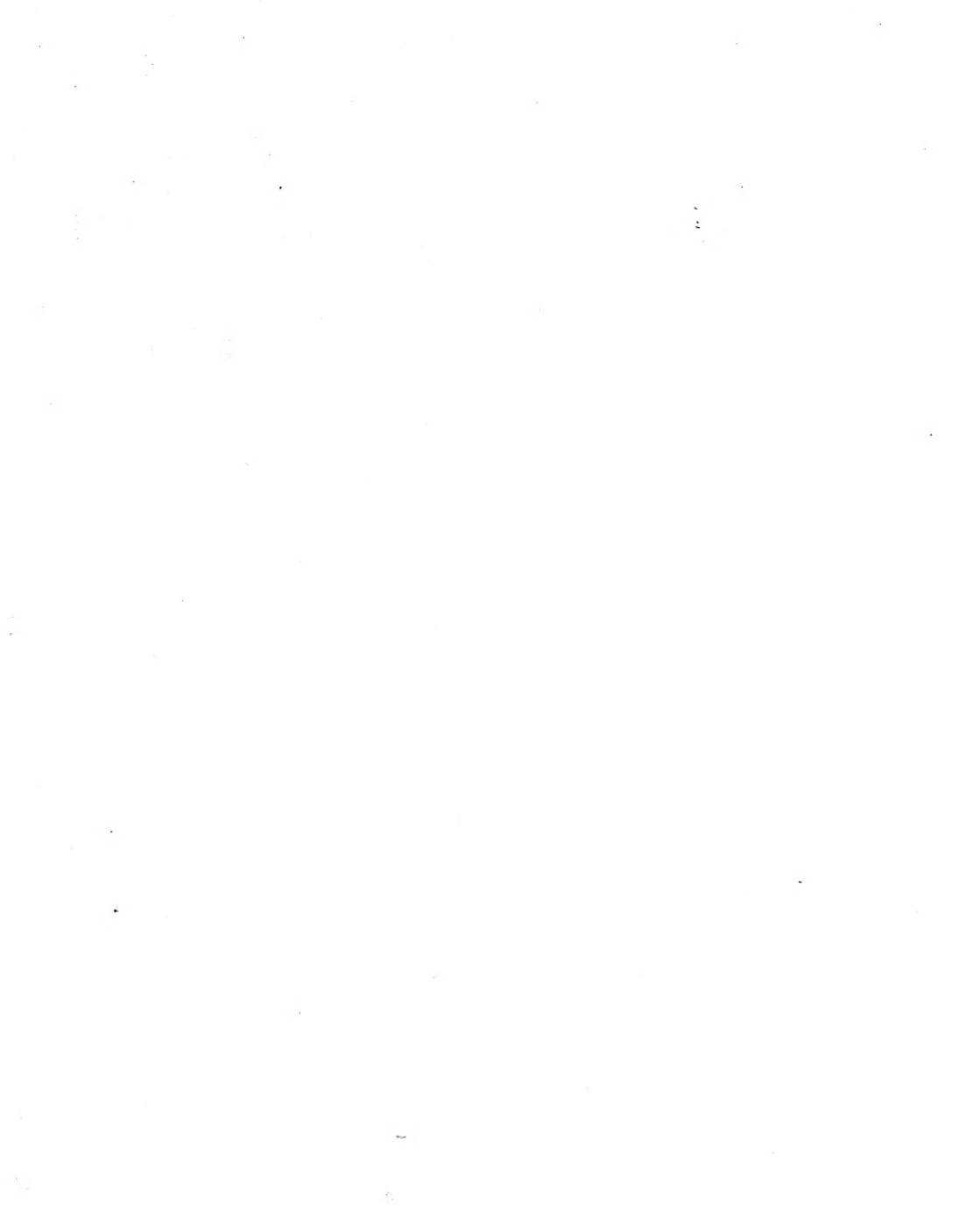

Schwabe

1871

1890

1890

John A. ...

John A. ...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

*Caute ne quis vos decipiat per Philosophiam, et inanem
 ratiocinacionem, secundum traditionem hominum, secundum
 elementa mundi, et non secundum Christum. ad Coloss. 2.*

in typis Reg. Leine

Joh. Melchior Gutschin sculpsit A. 17.

NOSTRI TEMPORIS,

SEU

DISCURSIVUS,

PER DISCURSUS SYMBOLICO - PHYSICOS,

EXEMPLA, PIE CURIOSUM INSTRUCTUS.

PARS I.

SEU

AUTHORE

P. IGNATIUS SCHTAELE, S. J.
IN ALMA, AC ELECTORALI UNIVERSITATE INGOL-
STADIANA HISTORIARUM PROFESSORE ORDINARIO.

Cum Facultate Superiorum & Privilegio Cæsareo.

MONACHII & INGOLSTADII,

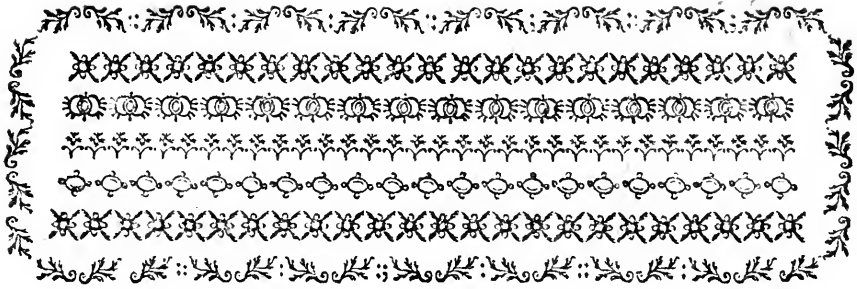
& Thomæ Summer, Bibliopolæ August. MDCCCLV.

FACULTAS
R. P. PROVINCIALIS
CUM
PRIVILEGIO CÆSAREO.

Cum D. Joan. Franciscus Xaverius Crätz, Bibliopola Academicus Ingolstadii, denuo typis recudere cogitet Librum, cui titulus : *Peripateticus nostri temporis, seu Philosophus Discursivus*, à P. Ignatio Schwarz S. J. conscriptum; Ego Adamus Dichel, ejusdem Societatis per Superiorem Germaniam Præpositus Provincialis, potestate ad id mihi facta ab Adm. R. P. Ignatio Vicecomite universæ Societatis JESU Præposito Generali, dicto Bibliopolæ ad tertiam Editionem facultatem imperatoris communitæ communico Privilegium Cæsareum, quo alius Bibliopolis, atque Typographis prohibetur, ne supra memoratum Librum citra consensum Superiorum recudere, aut intra fines S. R. Imperii inferre præsumant. In cujus rei fidem has ei manu propria subscriptas, & consueto Officii mei Sigillò munitas dedi Landspergæ
10. Aug. 1754.

ADAMUS DICHEL.

MAUSOLÆUM PERIPATETICUM:

Sive

DISCURSUS I. PRÆLIMINARIS,

De Principiis & Principibus

PHILOSOPHIÆ.

LEUCOTHEUS. Philosophiæ stadium, DEO auspice ingressurus, nescio, an in ipso limine offendar potius, quam offendam: adeò symbolica facies avocatur, dum invitat, petentique Peripatum, non petitum in Peripato monstrat Parnassum. *MELAN-*
DER. Mitte inanes metus: hospitem, oratoris assuetum illecebris,

si seriâ nimum fronte exciperet Philosophia, non tam alliceret forsitan, quam terreret. Interim tibi velim persuadeas, quòd ex Parnasso quoque non inamœna sit ad Peripatum semita. LEUC: Si ita habet, te Ducem sequar: & eò promptius, quòd amœniore in calle me duces jucundius. Sed quid illud? *non litterâ, sed spiritu:* cur unâ manu invitas hospitem, & alterâ
A
repel-

repellis? *MFL.* Ablit: eclipſin
 Apoſtolicam nota, non litterâ ſolâ,
 ſed ſpiritu: nempe nocet, ubi doc-
 cet fructus Scientiæ, niſi præguſte-
 tur fructus ex arbore vitæ: ſolâ
 Scientiâ nihil pernicioſius, Scientiâ
 virtuti junctâ nihil utilius: unam ab
 altera ſeparare Chriſtiano Philoſo-
 phoneſas: hæc illi meta, ſic Philo-
 ſophiâ decurrere ſtadium, ut teneat
 virtute bravium. Leucothee! hoc
 tibi paucis: à curſu, atque diſcurſu
 abſtineas, oportet, ſi ſilum, quod
 porrigo, reuſas: Ducem me non
 habebis, ſi diſplices Lojolæa Ignatii
 reſſera: *minus Scientiæ, plus vir-
 tutis.* LEUC. Non abſtrahit, ſed
 magis allicit me hic Scopus: malim
 & ego, Cœlum rapere cum indo-
 ctis, quàm de Cœlo doctè diſcurre-
 re, & diſcurrendo Cœlum amittere
 cum Sophis minimè ſophis. Augu-
 ſtini movet Oraculum, trahit ex-
 emplum. *M&I.* Meritò; nam ve-
 ræ continet fundamenta Philoſo-
 phiæ, dum vanam ſine virtute, de-
 monſtrat Philoſophiam. Audi,
 quam Auguſtini Sententiæ Interpretes
 Atticus ſubjungat paraphraſin.

*Stupeſcat Peripatus
 Novum è Philoſopho veteri
 Derepente Philoſophum.
 Doctorum qui hæcenus Doctor,
 Indoctorum modo Diſcipulus,
 Factus eſt doctior
 Ab indoctis.
 Illud mirum:
 Quod ubi in rudium Schola*

*Dedidit ſapere,
 Verè ſapere didicit:
 Nunquam doctior,
 Quàm ubi didicit,
 Se nihil ſcire,
 Et iſtis rudibus ſe magis rudem.
 Paradoxam Philoſophiam!
 Cujus Magiſtri ſunt Idiote:
 Auguſtini Diſcipuli:
 Cujus objectum,
 Cœlum, quod rapitur:
 Cujus fundamenta ſunt Virtus:
 Prolegomena, vitæ ſimplicitas,
 Cujus doctrina eſt Ignorantia,
 Epitome
 Mundi ſtultitia:
 Stultus fiat, ut ſit ſapiens. 1. Cor. 3.
 Illud quoque ſtupendum,
 Quod Auguſtinus,
 Oculatus etiamnum cæcus,
 Primam hujus Philoſophiæ lucem
 A tenebris hauſerit:
 Nunquam magis ſubtilis,
 Quàm cum ſeſe fateſceretur carnalem:
 Nunquam illuſtrior,
 Quàm cum tenebras ſuas daret in lu-
 cem,
 Adeò nunquam puduit,
 Solem è tenebris eruiſſe.
 Vidit novus hic Sophus
 Indoctus in cælo, Doctos in cæno
 Carnis & Sanguinis.
 Obſtupuit,
 Indoctis doctis repleti ſidera,
 Doctis indoctis repleti tartara.
 Hinc
 Meliore in vitæ forma
 Concluſit,
 Cum ſtultis ſapere,*

Quam

Quam cum sapientibus mundi
Desipere:

Nam

Sapientia hujus mundi

1. Cor. 3. Stultia est apud DEUM.

L EUC. Nova, nî fallor, Philosophandi hæc semita, nova in Peripato methodus discurrendi. *MEL.* falleris: Philosophiam ubi ab Ethnicis ethnicam accepit nostra Religio, mox sibi similem reddidit, sanctam scilicet, quia Christianam. Hinc meliora doctus Doctorum Phænix Augustinus, primum veræ Philosophiæ lapidem posuit, cum dixit: *nullam homini esse causam philosophandi, nisi ut sit beatus.* Jam vero, beatitudinem cum partim in veritate, partim in veritatis contemplatione statuatur Stagiritæ, meritò pro Philosophiæ nostræ sine statuimus *noticiam de rebus naturalibus d. fuerit*; sed ita, ut per veritates creatas, scalam veluti mysticam, quam olim Pittacus Mitylenæo templo donarium, ad Veritatem Increatam, ultimam scilicet beatitudinem, felicitatis ascendamus.

LEUC. Quod si merâ ad eò divinâ gloriatur Philosophia, quid causæ subest, quod in Peripato Primates, tot errorum Authores, tot scelerum Duces, tot Hæresum Architecti, & Inventores? quid causæ subest, quod ab ipsis Ethnicis, infami stigmatè, toties proscripti, toties ab Urbe ejecti, ab ipso orbe ejiciendi, si Thule ultimâ

remotiorè invenire fuisset Thulem? quid causæ subest, quod Philosophiam, Christiani etiam Cæsares, nunc nominarint *republicæ pestem*, nunc Regnorum *perniciem*? quod ipsa Ecclesiæ Lumina, nunc velut *Heresium parentem*, & *vitiorum nutricem* nunc velut *implicium seivtricem* & *fellaciarum artificem*, extremis convitiis, exagitarint? *MEL.* dabimus causam, absque tripode Delphico: nempe occidit littera, si sit sola, spiritu si imbuatur, vivificat. Non feriunt Philosophiam veram hæc spicula, sed illam, quam Apostolus non inaniter dicit *inanem*. Verbo: si quid orbis à Philosophia incommodi, non Philosophiæ, sed Philosophantium hic error fuit. Retulisti spurix probra, genuinæ referam nunc gloriosam Antithesin. Primas hanc in panyri sibi meritò vendicat Romana eloquentiæ Primas. Huic Philosophia est *bonarum Artium Mater, cultura animi, extirpatrix vitiorum, virtutum nutritrix, animi medicina, vita dux, Magistra morum, disciplina bene vivendi, Inventrix legum, Scientia nunquam satis laudanda, cui qui pareat, omne tempus ætatis possit sine molestia degere: Bonum denique, quo optabilius nullum, nullum præstantius datum mortalium, generi, Deorum consensu, nec dabitur: & quid possit ad Philosophiæ laudem dici sublimius?* Hanc ipsam non Republicæ pestem, sed Parentem, non Regnorum perniciem,

S. Paulus ad Col. 2.

Cicer. 1. 2. 5. Tus.

Cat. Major.

niciem, sed Nutricem, quot pene litteris, tot testimoniis, in orbem declamant veterum monumenta: Trismegistum ter maximum, quia Regem, Philosophum, & Sacerdotem, pro Reipublicæ Authore, agnoscunt Ægyptii: Chaldæi & Persæ legislatores adorant Magos: Græci ad lyram Orphei mysticam, quia Philosophicam cicurati, feritatem barbaram deponunt: Soloni fascēs deferunt Athenienses, Lacedæmones Lyncurgo: Sinæ Confutio: Romam ipsam, sub Romulo deformem caulam, imò *latronum speluncam*, meliorem in formam, redigere Numa Philosophus debuit. Paucis: origines suas revolvant Respublicæ, & semper invenient, Philosophos vel Authores, vel Reformatores: ut ad eò Socrates non ineptè: *Philosophi efficiunt divina nōsse, humana regere*: & quid putas ad Philosophiæ gloriam afferri possit convenientius? Imò Philosophos nec ostracismis infames, nec Pontico dignos littore, testantur coronata etiam Capita, quæ maluere à Philosophis regi, quàm regere: potius instrui, quàm regnare: prius imperia accipere, quàm dare. Philippus Macedo latere te nequit, qui à Moderatore Philosopho (Lysidem appellant) moderari Sceptra non solum didicit, sed didicisse insuper est gloriatus. Alexander, re & nomine Magnus, è Stagiritæ imperiis, & sibi & orbi, tam bene didicit imperare, ut majori glo-

Titus Liv.

ria duceret, se Philosophi factum esse discipulum, quàm natum esse Mundi Monarcham. Probant hoc insuper tot obelisci honoris, erecta tot Mausolæa & aræ, tot etiam Regibus denegata gloriæ monumenta, quibus Platonēs, Pythagoras, Socrates, & Stagiritas, velut Regnorum Atlantes, adoraverat orbis, insculpta ubique epigraphæ: *tum demum beatas fore Respublicas, cum vel Philosophi regnarent, vel Reges philosopharentur*. Imò vel ipsi cæcis ad oculum hoc demonstrat fictilis Epicteti Lucerna, quæ à pretioso Philosopho tantum habuit in orbe pretium, ut illam, tribus drachmarum millibus, orbis Principes licitarentur: & quid ultra petas ad Philosophiæ commendationem vel efficacius vel gloriosius? si ergo censuris fulminant Sancti Patres, tremat spuria, sub lauro stat vera, stabitque semper Philosophia: non enim ista hæresum Mater, sed malleus, non vitiorum nutrix, sed virtutum. Experti hoc sæpius Islebici Sophistæ, hinc philosophicum lapidem dum veluti Lydium reprobant, probant. Testantur lunaticæ Machometis Talpæ, quæ quia Talpæ, errorum amantes, Philosophiæ lucem & fugiunt, & contemnunt. Ipse Julianus Apostata nunquam magis est persecutus Ecclesiam, quàm ubi persecutus Philosophiam, dum illam è Christiano orbe proseripxit. Cujus Musomastigis vituperium unicum, est grande

Phi-

Philosophiæ eacomium, eò quòd, Nazienceno teste, *nihil unquam, nisi grande bonum vituperare consueverit.*

L E U C. Emphaticum agis incomiasten: sed nempe indiget Philosophia; nam inter Sophos non omnes Philosophi, præcipuè si contemnunt. Age Philosophiæ natales ediffere: conciliabit forsitan amicos illustre Stemma. *MEL*: mihi crede, fuliginosas admodum ceras numerat: nam ipsi mundo coævam, & Protoplasto à Numine infusam, sine vitio hæreditaverant posteris. Subin è cataclysmo feliciter enatantem, suscepere variæ gentes, Græcia præcipuè, quæ in Athenæis, quasi domicilio stabili diu cultam, ad nostra sæcula sic transmisit, ut illam Sapientiæ non tam nutricem, quàm genitricem veneretur Posteritas. Philosophiæ cultores quod attinet, à variis varia, ut ferè solet, sortiti sunt nomina: Ægyptiis dicti sunt *Sacerdotes*: Babylonii, *Chaldei*: Persæ nominaverant *Magos*, Indi *Gymnosophistas*: Græci *Sophos*, Galli *Druidas* appellarunt: Germanis hodie dum *Magistri*, Italis *Doctores* titulo insigniuntur: antonomasticè tamen *Philosophi* ut vocitentur mos dudum invaluit, cujus nominis etymon Pythagoræ Samio, suam debet originem. Nam à Leontio, Phliasiorum Rege, interrogatus, quis esset? non *Sophum*, quod fuisset jactantius, sed *Philosophum*, & Sapientiæ solummodo

amicum, se dixit, quod erat modestius: ut planè videas, ipsum Philosophi nomen, à virtute prognatum, te admonere non tam scientiæ, quàm virtutis. Sed uti in nomine varii, ita in docendi methodo, quoque erant diversi. Pythagoras cortinâ tectus, doctiores discipulos intra, reliquos extra Sacrarii velamen instituebat, ab his solummodò auditus, ab illis etiam visus. Menedemus & sedendo & stando, Stagiritæ docuit ambulando: Chrysiippus sub dio, sub Stoa Zeno scholas aperuit: Antisthenes Gymnasium, quod Gynofargen, Aristoteles Lyceum elegerat: Platoni præplacuit Academia, quia locus Athenis remotior: non enim Sapiens inter tumultus. Cæterùm, quia rara ingeniorum concordia, in varias abiere Sectas Philosophi: tres nomen celebrius posteris reliquere: Stoici scilicet, qui Zenonem ut Principem, Academici, qui Platonem, Peripatetici, qui Aristotelem adorabant. Hi omnes cum suis affectis, ubi solis Scientiæ fructibus avidius inhiarunt, inani vento non tam pasti sunt, quàm inflati: *nam dicentes se sapientes Stulti facti sunt*: omnes, dum ad Sapientiæ *ad Roman, 1.* culmen, relicto virtutis tramite, sunt enisi, evanescere: nam cognoscentes DEUM, nec sicut DEUM glorificantes, traditi sunt in desideria cordis. Et quid mirum, si Ducibus vertiginem passis, & affectæ, eodem ex præcipitio corruere, eò

profundiùs, quò cæcos cæci secuti sunt aliùs?

LEUC. Philosophiæ Patricios nominâsti: horum si in epitome pleniorẽ notitiã dederis, tibi antiquã forsitã, nova affères tyroni. *MEL.* lubens assentior: est enim Philosopho probrosum, suos Principes si ignoret, quos si minùs imitari, admirari in plurimis poterit. Zenonem Cytticum Cyprus dedit in lucem, ut majorem ab illo lucem acciperet Græcia, orbis splendorem. In infortunio invenit fortunam: nam infelici naufragio ad eò feliciter in Piræum ejectus est, ut ipse furentibus Austris, Nereòque fadifrago non semel eucharisticon cæneret: ab oraculo ubi pretium coloris pallidi didicit, illum non à Libitina, sed docta Pallade statuit mutuare; hinc ubi in evolvendis mortuorum eloquiis, aliquot olei amphoras combussit, Doctorum more impalluit. Cratem ille sequutus Discipulus, mox è Discipulo, Magister, à Cleante, Cryssippo, aliisque sua vidit adorari vestigia. Hinc est, quòd primus Stoicorum Sectæ initium, Stoa verò (quod porticum indicat) nomen dederit, cum non nisi in porticu, veluti digno Stoicis Athenæo, Sophus hic disputaret, Philosophiæ Stoicæ fabricam hoc stabilisse legitur fundamento, quòd felicitatem humanam in vita statueret, quæ ad dictaminis amulsim, & rationis leges, naturæ suprà animalia elevata conformiter

exigèretur. Et sanè doctrinã hæc, siue sua novitate, siue honestate sic discipulos rapuit, ut in Magistri verba non jurarent modò, sed & virtute hac Stoica, inter furentis fortunæ ludibria felices, inter tormentorum equuleos propemodum insensibiles, si non essent, saltem esse se dicerent, crederentque. Et quod mireris, non nisi unicum Zeno admirerat DEI nomen & Numen, plurium titulis, unius asserens designari virtutes. Dialecticam pugno, explicatæ manui Rhetoricam comparabat. Adolescenti, ut habet vitium ætatis, plura deblatteranti, his ille pessulum: *natura geminis tibi aureis, os unum attribuit, plura ut aures, quæ loquuntur.* Pro parte Scientiæ posuit, ignorantiam eorum, quæ sciri non debent, nec utiliter possunt. Bene loquentes, sed malè viventes Alexandrinæ comparaverat moneræ, quæ artificio bella, metallo spuria. *Modicum,* inquebat, *sepe non modicam dat operi perfectionem.* Vernam furti reum, cum castigaret, isque ingeminaret itentidem, sese prædestinatum ad ejusmodi furta: *utique,* ajebat, *sed & procul ad eum modi verbera.* His, aliisque prudentiæ humanæ argutiis, tantam nominis gloriam Athenis fuerat adeptus, ut coronâ eum aureâ donarent cives, fulam ex ære Statuam erigerent; ipsasque urbis claves, velut in manus semper DEI, quot diebus, deponerent, raro hos inter contribu-

les exemplo. Accedit, quòd genio & ingenio præclarissima nomina, huic Sectæ accesserint, Zenonisque Philosophia, præ reliquis plurimos, vel ad æmulorum invidiam, numeraret Sectatores.

LEUC. Hic ergo primus ingenium sic soli sacravit Palladi, ut hæc illi honores sine virtute, ut immortalitatem nominis sine vitæ integritate? *MEL.* erras, non nisi spurius honor est, ignisque fatuus, si luceat absque splendore virtutis. Zenonem in tenebris ethniciis si luscum vides, quid inde? ad fidei lumen contemplare hanc noctuam, & stupebis cæcitatem Cimmeriis dignam tenebris: *nempe obscuratum est insipiens or eorum.* En DEUM, quem Sophus hic credidit unicum, laudabili veritate, deteriori mox falsitate esse animam docuit, quæ huic spectabili mundo, velut corpori unita, animaret inconditam hanc terræ molem: & quid tali monstro fingi possit ineptius? res omnes incommutabili ordine, fatalique prorsus necessitate, sic volvi, evolvi que afferuit, ut fatum hoc, ipsimet Jovi insuperabile, cætera omnipotentes, hac tamen ex parte imbelles ligaret manus: & quid cogitari posset rationi difformius? scelera, statèrâ nimium dolosâ librabat, cunctâ ejusdem ponderis asseverans, eodémque, crediderim, supplicio damnaffer, Neronem, savientem in homines, ac Domitianum savien-

tem in muscas. Sileo sexcentos errores, in quos dum lapsus est mente, quid mirum, si vertiginem passus, tandem lapsus est corpore? nam gravi casu afflictam, violenta morte, sibi animam expulit; scilicet, ut fato, quod finxit vivus, concederet mortuus, erroris etiam in morte Magister, qua falsò docti, tum docuere discipuli, violentas sibi manus inferre probrosum non esse, sed gloriosum, quia Stoicum.

LEUC. Depinxisti prototypon ambullata in Ethnico vanitatis. Vel unus mihi Zeno sufficeret, proposito lemmati sat aptus testis: quòd plus noceat, quàm doceat sola sine virtute scientia: nempe *ad veram S. Greg. sapientiam pervenire non possunt, in mor. qui falsa suæ sapientia fiducia desistunt. S. Ber. Utique mi Leu-sup. Cant. cothee: hinc vides, quòd Deus non ser. 36. prober multa scientem, si modum sciendi nescierit: vides, quomodo fructum & utilitatem scientia in modo sciendi constituit. Quid ergo dicit, nisi ut scias, quo ordine, quo studio, quo sine quaque nõsse oporteat: quo ordine? ut illud prius, quòd maturius movet ad salutem: quo studio? ut illud ardentius, quòd vehementius ad amorem: quo sine? ut non ad inanem gloriam, curiositatem, aut aliquid simile, sed tantum ad tuam & aliorum edificationem.*

LEUC. Forfan Divinus Plato supra hominem sapuit, & meliorem de Sapiencia, quam felicis coleret,

sibi finxit Ideam? MEL: Ideæ Platonice signum sunt, non Platonice, sed à Platonice Platoni affictum. Quis enim de divino Philosopho tam humaniter, imò inhumaniter, & ineptè? cæterum, an Zenone propius tetigerit punctum, patebit brevi. Plato anno mundi ter millesimo sexcentesimo vigesimo quinto primam legitur aspexisse lucem: infelix, quia ante Lucem mundo exortam anno supra quadragesimum vigesimo octavo: felix tamen pro illius temporis conditione, quia aspexit lucem Athenis urbe si non orbis Dominâ, saltem Magistrâ. Non decido litem, an illi plus Gloriæ natale solum, an ille dederit natali solo: inter Academicos hoc esto problema. Illius parentem historiæ Aristonem nominant, fortasse ideò, ne hominem cœlo delapsum falsò sibi posteritas. Certè vix nato imbrem aureum ex astris delapsum ferunt, apèsque certatim mox advolâsse, quæ, melle in pueruli labra deposito, futuræ præluderent eloquentiæ: & enim verò hæc tanta fuit, ut vulgò haberet proverbium: *Jovem si atticè loqui vellet, non alio quàm Platonis ore locuturum.* Primam ætatem trivit, terendo colores, *Pictoribus atque Poëtis* familiaris, ut quibus licerent omnia, liceret etiam facillè, ad liberalium artium lauream, amico dare licentiam. Sed ad altiora illam vocaverat Philosophia, quam ubi vix nôsse cepit, efflictim

deperiit: hujus amore adhærens Socrati; mox Cratilo, demum Thermogeni, celeberrimis ævi sui Philosophis, cum sciendi sitim accenderent potius, quàm levarent, Doctos ubique gentium investigare statuit, proposito tam audaci, quàm efficaci: nam Megaræ in Achaja Euclidem, Cyrenes in Lybia Theodorum, Matheseos Principes audiit: subin Pythagorica visurus oracula, Philolaum & Euritum, in magnam Græciam contendit: necdum satur, Gymnosophistas in ultimis Indiis investigasset, nisi Sagata Pallas, togatum Clientem, strictis etiam armis, inhibuisset: hinc in Ægyptum flexit, ubi sacras Scripturas didicisse testis est Clemens Alexandrinus, à quibus tantum luminis & Sapientiæ hausit, ut vulgari cognomine Moses Atheniensium audiret.

Stromat. I.

LEUC: Mirentur alii tam sublimem in ethnico Sopho Scientiam, ego Scientiæ demiror ardorem: repudium omnium mereretur Philosophia, nî doctorali annulo, sibi desponsasset hunc procum. Sed cur frigent jam tempora? an Philosophia in rugas abiit vetula, ætatisque nativum perdidit decorem? MEL: absit, non perdidit, sed auxit. Alit & nostra ætas Platones, qui suis non rarò Tymæis utiliùs impallescunt. Si tamen, quod minimè suspicor, sub famoso ponte, detineret quosdam ignaviæ remora, non ideò Peripatus rueret: contemnit ejusmodi caudices Philosophia, qui

non

non nisi ex otio pullulant crescunt-
que Papho, non Pindo. Id tamen
fatendum, quod si revivisceret Pla-
to, miraretur, Philosophiam tot in
regnis à se quæsitam, ab hisce, tri-
bus sæpè passibus distantem negli-
gi. Stuperet Pythagoras, illam,
quam, desertâ Patriâ, peregrinam
investigâisset, ab inertibus fastidi-
ri, non rarò domesticam: Apollo-
nius diceret, se Persas, Caucasum,
Albanos, Scythas, Messageras per-
vagatum, tandem venisse ad Brach-
mannos, ut Hierarcham in throno
sedentem aureo, & de Tantalii fon-
te potantem, paucos inter discipu-
los, de motu siderum auscultaret:
inde per Elamitas, Babylonios, Me-
dos, Assyrios, Parthos, Syros, Phæ-
nices, Arabes, Palestinos reversum
usque Alexandriam, demum perre-
xisse in Æthiopiâ, ut Gymnosophis-
tas audiret, & tot eloquiis cele-
brem Solis mensam videret in Sabu-
lo. Quid ad hæc dicerent calami-
strati, quos ais, ephæbi potius,
quàm Sophi? dicerent, in Lyceis vel
gynæceis molliùs sese latitare cum
Achille muliebri sub habitu, aut si
invitos ad bella cogeret Pallas, na-
vigare se quidem, sed usq; Cyprum,
ubi dedicerent foris, quod domi o-
biter didicissent. Certè nisi melior
turba sustentaret Peripatum Stagi-
rita ipsemet revocaret, demonstra-
tam sibi toties gnomen, quod *mor-
talium quivis Sentias appetit*, cum
non nisi stertendo, doctos fore se
sperent, infames iste Hesiodi.

LEUC: Frustrâ aculeum figis,
ubi obductus pridem est callus:
veterno immoriuntur. MEL. sed
neque feriunt spicula, quos non
tangunt, tui similes puto, quos ex-
trâ teli jactum inextirpata posuit: hinc
telam, quam texit Plato, prosequi-
mur. Peregrè ubi in Patriam est
reversus, mox scholas in Academia
aperuit: locus is erat, mille passus
Athenis distans, arborum amœnus
umbrâ, & studiis amicus, ipsa so-
litudine à curis animum avocante.
Suburbanum hoc nemorosum ita
coluit atque excoluit heros, Acade-
mius nomine, & hinc etymon Aca-
demiæ ab Authore, à loco autem
nata est Secta Academica. Cate-
rùm quidquid eximii in Sapien-
tibus Græciæ observaverat Plato, in
suam id contulit philosophiam, in
ethicis Socratem, Pythagoram in
Logicis, in Physicis Heraclitum se-
quutus, flore ex omnibus, ad instar
apiculæ, delibato: sic docet, misce-
que Sententias, ut in quam ipse par-
tem fleat, ignores: hinc Academicum
dogma, de omnibus dubitan-
tium, nulla veri certitudine, aut Sci-
entiâ. Imò tantæ in Sapiëntia tanta
(quod mireris) modestiæ fuit, ut dis-
cipulis diceret, suam de virtutibus
doctrinam tenerent, dum sanctior
se obrulisset, tunc enim Platoni ve-
ritatem præferrent. Et verò virtutès
adeò coluit, ut etiam in aliis adama-
ret, hinc Athenis parum proficiens
Siciliam, Italiam petiit, ac Ægyptum,
imbuendis exterorum mori-
bus,

bus meliorem operam locaturus. Add Dionysium tyrannum cum vela faceret, rogatus, quò cursum? *in Scylliam*, inquebat, *male ex Capite labor intem*: tantumque abest, ut tigris ista furores solitos fureret, ut etiam *vittatam navim miserit oviam*, *Etiose quadrigis albis exceperit littore egre hientem*. Imò, quod nisi vidissent Syracusæ, non crederent, Platonem aureo vectum effedo, Dionysius ipsemet auriga, in urbem induxit. Denique an virtus tanta, an virtute neutiquam minor Scientia, Platonem reddiderit celebriorem, lis est, quæ dudum fatigavit Doctores. Ipsemet Doctorem Phœnix Augustinus, lectione Platonis ad virtutem se inflammatum testatur. Cato de immortalitate animæ Platonem legens, præsentium tædio, & futurorum amore, pugionem in pectus merfit, tanta illius calamo fuit facundia. Numen unicum credidit, imò & ipse creditur in mysterium SS. Triados penetrasse, sive hunc ab Ingenio, sive à sacris paginis acceperit radium: cerrè de divinis divinè adeò sensit, scripsitque, ut antonomastica phrasi diceretur Divinus. Quæ causa fuit, ut Patrum plerique Platoniam complecterentur Philosophiam, & ab illa, ad Catholicam fidem, nullo negotio, quàm plurimi, velut ad meliora castra transirent.

LEUC: Tertullianus, nî me fallit memoria, tam divinè non sensit, de doctrina Platonica, dum eam

armarium appellat, è quo depromptis itentidem armis, Ecclesiam oppugnaret hæretica pravitas. MEL: Tertullianus de ideis exoticis, *in Moreri, quibus hæretici Gnosticorum relicte Semina* asserit, hoc tulit iudicium, quod ego meliore iudicio Platonis tribuo, quàm Platonis: & quis omnem jure damnet doctrinam, ex qua venenum fugunt araneæ? harum hoc vitium est, non illius. Ne tamen me putes, quòd apothefi donare velim Platonem, monstrabo mox hominem, cæcum, quia sine lumine fidei, turpiter lapsus, quia in tenebris errantem, quamquàm hic casus non tam Platonis, quàm ethnicæ noctis fuit. Imprimis docuit animas, in hunc mundum venire, refertas rerum omnium simulacris, easque nil novi discere, sed reminisci solummodo: nec aliter corpori, quàm aurigam currui, navarchum clavo adesse, substantias scilicet, corporum motrices tantum, non formas: id quod contrarium lumini rationis. Admisit Palingenesiam, idemque corpus sæpiùs Phœnicem esse, nasci videlicet, & renasci, mori, resurgere. Animarum in corpora descensum per orbés mundanos fieri asserit, non nisi gradatim: nam ali-
quando animæ vitam esse ætheream, in vicinia stellæ, cui naturâ vel affectu maximè esset conjuncta: ali-
quando daemoniacam in igne, in ære heroicam, in terris humanam: imò in bestias transire, sed illas, quas mori-

Pliu.

l. 7.
Confess.Refert
S. Aug.
in Gen.
ad litt.
. 10.

moribus referrent : cantorum in Iusciniis si bene , simalè canerent , in bubones , audacium in leones , versipellium in vulpes , Homeri in pavonem , Orphei in cygnum , Thamyrae in Philomelam , Agamemnonis in aequilam , Therfitis in Simiam : id quod oppositum principiis fidei. Sustinuit insuper magno anno (id est Platónico) revertente , qui novem suprà quadraginta annorum millia continet , quo nempe spatio nona sphaera gyrat , omnia eo statu reditura , quo aliquando fuerant : Academiam videlicet cum iisdem frondibus , umbris , subsellis , Platonem cum iisdem discipulis eodem gestu , eodem disputantem situ , me quoque hic discurrentem , unà tecum eadem facie pròditurum in orbem , eo ferè modo , quo Phæbus , emenso circulo , in eadem solet signa recurrere : hinc malorum supplicia æterna non fore , qui & Origenis error fuit : quæ omnia non modò fidei , sed ipsius quoque naturæ principiis repugnant . Sileo , quod cœlis animam dederit , imò & musicum concentum , adeoque singulis orbibus præposuerit suam Sirenem , veluti choragam . Sileo , quod pæderastèn aliqui si non arguant , certè non temerè suspicentur : hos , inquam , errores sileo , aliòsque plurimos , quia fat patet quàm in lubrico , ad tenuem folius Naturæ facem , cespitaverit Sophus , ut etiam Christiani pueruli , & adhuc à matre rubentes , errores hos

rideant , meliùsque de DEO divinisque instructi , Doctoris tanti possent esse Doctores . Sileo , laudabilis vitæ probrosam mortem : nam inter epulas nuptialis convivii sicce refecit , ut amplius non esuriret : lata morte defunctus , quia inter Hymenis júbila , & quidem eodem die , quo ante annos octoginta & unum natus est interlamenta : hæc omnia sileo , quia fat patet , quòd sola nil profit Scientia , qua plerique Isid. l. 3: non ad DEI gloriam , sed suam laude sum , demutuntur , dumque de ipsa extoluntur , ibi peccant , ubi peccata commendare debuerant .

LEUC : Utique de Platone fat patet : & quid sperem de Aristotele ? Si divinus Plato tam turpiter , quid Aristoteles humanus ? MEL : Platonem cognomine divinum dixit , Stagiritam si non dixit , certè divinum sensit , ac venerata fuit Antiquitas . Nec ita imèritò : nam Numinis fuit hæc Providentia , ut in hoc naturæ miraculo demonstraret , quantum natura posset , & quantum , etiam ubi summa , deficeret : eò crediderim sine , ut hic defectus gratiam comendaret , quæ uno momento plus virtutis & Scientiæ tribuit minimis , quam natura , etiam longo labore adjuta , potest conferre maximis . Certè in Seneca , quantum virtutis potuit , natura exercuit : in Alexandro , quantum roboris ; in Lycurgo , quantum Justitiæ ; in Scipione , quantum pudicitia ; in Aristotele quantum ingenii

genii habuit & sapientiæ. Stagira fuit, Macedoniæ oppidum, diu ignobile nomen, donec post orbem conditum anno ter millesimo, sexcentesimo, septuagesimo, ante reparatum anno trecentesimo, octuagesimo tertio hoc orbis prodigium, edidit, sibi que, non sine regnorum invidia, immortalẽ gloriam peperit. Parentes habuit hic Stagiritēs, Phæstiadem atque Nicomachum, tam nobiles avito genere, ut ab Æsculapiis aliqui divinas illorum ceras deducant: tam copiosos, ut affluerent opibus: tam famâ celebres, ut arte medica florent, Machaonis si non agnati, certè æmuli: hinc est, ut & filius elementa Artis acciperet, dicere solitus: *Medicus sum. ut & amicus meis prodisse possim.* Subin varios lusit lusul cum Aristotele fortuna. Primum juventæ florem, ut solet, inter voluptates attrivit, patrimonii spes inter epulas decoxit, pessimus sibi, quia malè providus medicus: hinc rerum omnium inopia, cui farciendæ, sub ferreo Marte, argentea cogitur mereri stipendia.

LEUC: Dolendum Juventutis hoc fatum ajunt, ut ejusmodi ruat in præcipitia: & nostra tempora non rarò stupent præproperas metamorphoses, de quibus minimè fictè Ovidius caneret: *quàm subito miles, qui Sophus ante fuit.* Et quam incantationis plùs quàm Circæ causam assignas? *¶* nullam assigno: assignant Patrum ora-

cula passim non unam: & quia de sua ætate Sententiam ferunt, sine piaculo referam. Primam, ajunt; ætatem esse improvidam; sed hæc ferenda: alteram addunt scandalosam nimium libertatem, cui Parentes fræna non arctant, sed connivendo laxant: cui Curatores non ponunt repagula, sed indulgendo subdunt calcaria: & quid mirum, si non sit præcatur, quid non pertranseat Juventutis luxuria? quid mirum, quòd in Academiis & suis subinde numeret Discipulos Epicurus? sed ulterius nolim esse interpres, ne contrà quàm obstinaveram animum, amarior verbulum vel invito exprimat dolor. Utinam Philosophi isti sequerentur Philosophum, Christiani Ethnicum, qui desipuit, sed & respuit juvenis: nam bellum dum infelicius caderet, Delphos transiit, ubi ab oraculo persuasus, castra scholis, ferrum calamo mutaret, Marte scilicet, delicatum hunc militem averfante. Ergo annos duodeviginti natus, Athenas migrat, totusque in Philosophiam intentus, Platoni instituentum se tradit, atque hunc indefessâ industriâ, annos audiit omnino viginti. Obstupescant hic Philosophorum tot inania nomina, quæ Peripatum fulcire se autumant, suo robore Atlantes, dum temporis male feriati horas aliquot, in Latio græcantes, comburunt; & tamen ad cursûs philosophici metam, epomidem exspectant, an ut lacerent clitel-

diteflarii, an ut ornent Sophi, non dixerim.

LEUC: Intelligo: Suspiriis loqueris: sciet compati, qui sciet, quoties inanis defluat Regentum sudor. Plato, crediderim, in excolendo Stagiritam, felicitas sparsit se mentem. MEL: Utique: vix enim philosophica libere placita ceperat, cum continuo tantam industriam, subtilitatem, & indolem prodidit, ut illum Plato jam *mentem Academicam*, jam *philosophum veritatis* appellaret. Platonici etiam *de nomine* ob ingenii acumen, Plinius *virum inmensè subtilitatis*, Averroës *terminum humane intelligentie* dixerat, non inaniter persuasus, quod ut verosimile de Minerva finxit Parnassus, hoc ut verum in Aristotele sentiret Peripatus, nempe hominem illum esse, si tamen hominem, certè è Jovis cerebro prognatum. Accessit Divino propè ingenio plùs quàm humana industria, ut de illo disertè Quintilianus: *in ambiguo esse, Scientiæ rerum an Scriptorum copiâ, an eloquenti suavitate, an inventionum acumine, an varietate operum clarior fuerit.* Cibi parcissimus erat, inopiâ etiam parfumoniâ am augente: nam ferunt odorati pulveris mercaturâ, dum adhuc discipulum ageret, fecisse quæstum, Philosopho indignum, nisi vendentem sustentandæ vitæ sic excusâset necessitas, uti ementes crebrò accusat effeminata vitæ mollissimæ vanitas. Libros Mosis dum legeret,

dixisse fertur: *pulchra scribit hic Eusebius, barbarus, si quæ scribit, probaret.* Perpetuus hic Aristoteli labor & æstus fuit, rerum causas appetere, nec aliter conquirere, adè ut cum ægroto poculum porrigeret Medicus, nisi dictâ priùs medicinæ causâ accipere recusaret: *Philosophum*, inquit, *non brutum curas, causam expone.* Somnum libabat potiùs, quàm capiebat, manu æneam gestante pilam, cujus in subjectam pelvim sonante casu expergestus, vigilias repetebat. Studium & lectio tam pertinax, ut illum Plato *Augnoïten*, hoc est, lectorem, appellaret: quatuor librorum centurias, vel ut alii, septingenta quadraginta septem volumina exaravit, quorum non nisi pauca, avara nobis indulsi ætas. Versus (nam & Pierides coluit) quadragies milies, quinque trecentos, felici venâ, profuderat teste Laërtio: adè, contra multorum censuram, Dux ipse à peccato philosophico absolvit illos, qui sic colunt Peripatum, ne tamen spernant Parnassum.

LEUC: Hactenus tu Platonis in Stagiritam elogia: sed nunquid palinodiam denuò cecinit, dum eum nunc discipulum ingratum, nunc pullum diceret recalcitranthem? MEL: Hæc convitia discipulum non arguunt, sed Magistrum: nam illa non nisi æmula, ut solet, expressit contentio, cum discipulum videret jam pene suprâ Magistrum. Jam tria lustra sub Platone

exegerat Stagirita, cum alia sentire à Magistro cepit: hinc illæ lacrymæ. Sed veritas discipulum, æmulatio agebat Magistrum: hunc quòd ad usque aras veritatis coluerit semper, testis est ara, quam Platoni erexerat, hæc epigraphæ: *Hic est, cui reverentiam, & amorem debent omnes.* An majus gratitudinis monumentum ab ethnico exigat ethnicus? litem dijudicate Christiani Philosophi, & vestris, siquidem potestis, exemplis Aristotelem ingratitude condempnate: hæc, ut loquimur, per parenthesis. Platone è vivis sublato, Stagirita quoque Athenas defecit, & in Mysiam ad Hellepontum, ubi Hermiam regnare acceperat, jam olim amicum, secessit. Hic non hospitium modò, sed & Thalamum invenit, Pythiæ Regis Sorore, in uxorem ductâ: tantos tunc quidem Philosophia merebatur honores. Sed non longa felicitas fuit, nam Hermiâ à Persis devicto, captòque Philosophus, exul denuò, in Lesbos Insulam, & Mytilenem transiit: illic aliquandiu moratus, tantum famæ philosophando collegerat, ut exilium in aulam mutaret. Nam litteris à Philippo Macedonum Rege invitatus, Alexander institucendo Magister præficitur. En epistolæ syngrapham: *Natus mihi filius, Aristoteles, quo quidem vehementer lator; sed non tam quòd natus, quàm quòd eo potissimum tempore natus, quo tu tantus, talisque Philosophus ei præire potes ad Sapi-*

enti: & virtutem, ac dignum efficiere dignitatis, potentiaque mea successiore.

LEUC: Speciosum, quia regio firmatum Sigillo, elogium. Spes utique impleverit, imò superaverit Stagirita? MEL: ne dubita. Agebat tunc Alexander quartum decimum ætatis annum; octo alios regius adolescens sub Aristotele meruit, ab eoque eloquentiâ, physicis, moralibus, politicis, arcanisque artibus (quas huic uni commisisse Plutarchus tradit) imbutus est; & quidem tanto profectu, ut peregrinus sit in orbe, qui ignoret, Alexandrum, omni moralium virtutum genere, quæ illud fastigium decabant, sic à Philosopho instructum, ut præcelleret cunctos, parèmq; Reges inter non numeraret. Agnovit hoc Philippus, qui Præceptor tanto statuas, & publica posuit monumenta. Agnovit ipsemet Alexander, qui præter statuas, ejus quoque memoriæ, collapsam de novo erexit Stagiram; Imò *plus se debere Aristoteli est professus, à quo eruditus, quàm Philippo, à quo genitus fuit.* Et ne elogiis solum modò gratus esset & liberalis, aliquot hominum millia, in totius Græciæ, Asiæque tractu, illius adorare iussit imperia, omnium scilicet, quos venatus, aucupia, piscatúsque alebant: *Plinius quibusque vivaria, armenta, alvearia, piscinæ, aviaria erant in cura, quos percunctando quinquaginta ferme volumina illa præclara de ani-*

Muretus or. 3.

animalibus condidit: cui labori octingenta talenta, hoc est Budæo teste, quadringenta octoginta aureorum millia liberalissimus Alexander in sumptus transcripsit.

LEUC: Præclarum, haud dubiè minerval, quod nescio, an magis commendet liberalitatem Discipuli, an merita Magistri. MEL: est utroque condignum. Sed finio Stagiritæ vitam, quam ille finit anno ætatis sexagesimo tertio. Nam Alexandro in Persiam profecto, Aristoteles Athenas secessit, ubi Lyceum à Magistratu acceperat. Non illi data epomis, sed potius is datæ epomidi dedit splendorem: nam apertis scholis mox celeberrimam Peripateticorum sectam instituit, sic dictam, quòd globo discipulorum cinctus, disputaret in ambulando. Sed non diu tenuit hoc fastigium gloriæ: quippe post Alexandri fata, cum æmulum invidiâ apud Hierophontem Judicio postularetur, quòd Deorum multitudinem damnatâ, unum affereret, causam dixit, & mox Chalcidem, spontaneo se ostracismo damnans, profugit, metuens, ne Socratis exemplo, hanc ob causam damnati, eadem & ipse fato succumberet. Gloriosum exilium, si vita finisque melior accessisset. Chalcide secundo ab Alexandri obitu anno, ad mortis confinia eum morbus deduxerat. Morientem cum circumstantes Discipuli rogarent, cui Lyceum relinquere, Theophrasto Lesbio, an

Menedemo Rhodio Philosophis? vino labra admovit, libatòque Lesbio, Rhodiòque: *Jucundum est*, inquit, *Rhodium*, sed *jucundius Lesbium*: quo dicto prætulit Theophrastum. Tandem & ipse fati concessit, de causa mortis, variantibus inter sese historicis: nam alii dolore confectum scribunt, quòd causam Euripi, novies quotidie reciprocantis, assequi non posset: alii hausto veneno, alii viscerum dolore consumptum putant. Quid quid sit, Stagiritæ scientiam Philolophus laudet, vitam non cupiat, vitæ finem non optet.

LEUC: Et tamen audivisse me memini, quòd morti proximus, inter lacrymas, & suspiria doloris plena, primi Entis clementiam, cujus causâ exulabat, implorârit, in hæc verba erumpens: *Ens entium miserere mei*. MEL: Et ego audivisse me memini, quòd dum Euripi motus non caperet, se in mare præcipitem dederit hisce verbis: *me cape, quia te non capio*. Sed nempe, uti varii varia, ita multi fabulosa, plures incerta: hinc omittere fabulosa, & certiora seligere placuit. Cæterùm, uti Aristotelis non probo vitia, ita nec sua laude fraudo virtutes. *Tertias animi* tanto erat digna Philosopho: unicum DEUM, quem agnovit, etiam cum periculo vitæ asseruit. Alexandrum, quòd Calisthenem innocentem leonibus objecisset, acriter objurgavit: hinc suspiciones in illum,

Cælius

l. 16.

c. 34.

&

& Regis indignatio concitata. *Pietà*. illi in DEUM tanta, quantam superstitio & tenebræ permittebant: teste Laërtio libellum de votis & precationibus conscripsit: certè summam felicitatem in DEI contemplatione constituit. *Animus* utrique fortunæ par, & æqualiter in prospera & adversa libratus, quem nec ista frangerent; nec illa extollerent. Hinc *mores* quocunque Philosopho tanto non impares, utpote qui amorem non tam provocarent, quàm extorquerent. Summa in illo *Humanitas* atque *Benignitas*: contumeliis à quopiam laceffitus: *non*, inquit, *at veteran*. Absentis in eum convitia cum quis referret: *obientem*, ait, *etiam verberet*. Præreliquis tamen eminuit in illo *Prudentia*, qua veluti humanâ conditione superior, hominum animos admiratione sui suspendit. Interrogatus, quidnam lucrarentur mendacès: *ut etiam clim vera dixerim*, inquit, *minimè illis credatur*. Probro eum illi daret amicus, quòd probroso homini stipem dedisset: *non*, inquit, *homini dederam, sed humanitati*. Rogatus, quidnam omnium citissimè confenseret? *gratia*, inquit. Quid sit spes? *vigilantis*, inquit, *in omnium*. Quæsitus, quo differret docti ab indoctis? *quo*, inquit *viventes à mortuis*. *Eruditionem*, dicebat, inter prospera esse ornamentum, inter adversa refugium: hinc interrogatus, quid ex Philosophia lucr

reportasset? *hoc*, inquit, *ut injustus faciem ea, que plerique faciunt per legum metum*.

LEUC: Enim verò ista dogmaticè non minùs, quàm eruditè: punctum tulisset, credo, nì vitia virtutibus miscuisset. MEL: Imò, nì virtutes majoribus vitiis corrumpisset. DEUM unum asseruit, sed & negavit, dum illi Providentiam denegavit. Mundum docuit fuisse *l. 12. met.* æternum, nec DEUM posse, nisi *c. 9.* mutetur, alios procreare mundos, huncque, quem creasset, produxisse non sponte, sed fatali coactum necessitate: & quæ hæc monstra ingeni, vel sacrilegi potius humanæ mentis abortus? Sed nec voluntas sibi consistit semper: in transversum crebrò flexit innata Antiquis Sophis superbia. Nam Hòcratem cum audisset, aperto Rhetoricæ ludo, summis laudibus extolli, & ipse Rhetoricam docerè aggressus: *non est æquum*, inquiens, *me tacente loqui Hòcratem*. Staturam corporis pusillam, quam ei dederat natura, eum in finem, ut mundus Philosophos non à corporis mole, sed ingeni magnitudine metiretur, is præter naturæ finem, muliebri arte adjuvit: nam odoramentis, balneis, annulis, cultúque supra Philosophum insigni, corpus deformaverat potius, quàm emendabat adeò ut ab effeminato luxu Platoni, quia viro, meritò displiceret. Sed qui muliebri cultu jam virum exuerat, quid

quid mirum, quòd affectu quoque se transformârit in fœminam? Pythiam efflictim ad eò deperibat, ut etiamnum vivæ (prò dedecus!) veluti Eleusinæ Cereri, aras erigeret, thus adoleret, & victimas tanquam Numini immolaret: indignum Philospho facinus, cui lectus pro Ara, intellectus pro victima, pro thure voluntas, voluptas pro Numine fuit.

LEUC. Moves mephitim, ex qua innumera manâsse vitia, ipse fat affequir. Id jam supereft, ut doctrinæ Peripateticæ progressum paucis edoceas. MEL. Theophrasto, Discipulos inter charissimo, suos Stagirita libros commisit. Hic Neleo, Neleus reliquit filiis, qui Regum Attallicorum metu, libros omnes instruendæ bibliothecæ conquirentium, eos terræ infoderant: illic per 160. annos sepulti, indignum tineis pabulum tandem Apelliconi Tejo venditi, scribarum manibus revivixerant, sed, ut fit, anastasi infinitis erroribus corruptâ. Primus Sylla Romam detulit, ubi Alexandri Aphrodisii commentariis novam lucem aspererant. Secutus Amœnius Alexander, anno Christi 210. mox Themistius, qui licet ethnicus, Christianis tamen amicus, imò Augustini Magister. Magno Magistro major Discipulus successit, cujus in Aristotelem merita, etiamnum sentit Posteritas. Subin circa sæculum sex-

tum, sub illustri Boëtio, Aristoteles, latinè jam loqui doctus, in Theodorici aula comparuit, sèque videndum etiam præbuit Occidentii. Circa annum octingentesimum à thavmaturgâ Damasceni manu in epitomen est redactus: sed anno 1150. obscuriorem nactus est calamum ab Averroë, & Avicenna, qui Cordubæ instituto Collegio, Philosphum paraphrasi barbarâ, dilatârunt potiùs, quàm illustrârunt. Post hæc Americus, Sorbonæ Sophus, Stagiritam dum reddidit illustrem, penitus obscuravit: nam ubi ethnico adhæret strictiùs, hæreticus factus est: unde pœnam interpretis, doctrina Philosphi luit Parisiis, circa annum 1210. publico concremata incendio. Sed brevè illustrior è cineribus rediit: nam sub annum 1250. operâ, studio, doctissimisque commentariis Alexandri Alensis, Sanctorum Alberti M. Bonaventuræ, & Aquinatis præcipuè, toto orbe decantari cœpta, solâque in triumphum ducta est, reliquis Philosphorum se-

*l. de
perip.
discuss.*

fic fuliginem incendiū quondam illati abstergeret. Hanc sequuntur sunt aliæ, quæ tot elogiis jam Aristotelem celebram, ut referre illa si velim, discursus curret in infinitum.

LEUC. Ita est: Philosophiæ Primipilis litatum satis. Scio, quòd multa sciverint, modò bene, & ad æternitatem feliciter: nam *ad majoris culpe cumulum pertinet, scire, quod sequi debeas, & sequi nolle, quod scias.* MEL: appositè: cepisti, ut video, doctrinam, quam D. Augustinus, exemplo suo, tibi cupit impressam. Audi, epilogi locò, quàm ille divinam discursus nostri anacephaleosin: sic ipsemet de se ipso. Quid mihi proderat, quòd annos natus ferme viginti, Stagiritæ categorias, sine Magistro, sic didici, ut antequàm discipulus, jam Professor, publico illas plausu prælegerem, nilque haberent doctissimi quod docerent, multa quæ discerent? quid mihi proderat, quòd libros omnes, quos quidem Minerva amœnior, legissè solum modò, fuerit intellexissè? quid? quòd severioris quoque Palladis disciplinas,

solo intellectus acumine, citius penetrarim, quàm perlustrarim? quid mihi proderat Ingenium, per omnes doctrinas agile, quo nodosissima quæque sic enodaveram, ut ipsum me fugeret nomen difficultatis, nisi aliorum experientia id docuisset? quid inquam proderant ista, quando & oberant, nec ad usum, sed perniciem magis valebant? quid mihi proderant bona, non bene utenti, sed deformiter & sacrilegâ turpitudine in doctrina pietatis erranti? aut quid oberat parvulis ingenium tardius, cum à DEO longè nunquam recederent; *En! indocti cæcum rapiunt, & nos cum doctrinis nostris volutamur in carne & sanguine.* Hæc ille epiphonematis loco, quæ qui intelligit, solidamque philosophandi methodum negligit, Philosophus est, Augustino Professore, Coelique laureâ indignus. Finiamus: & quoniam Stagira, suas defuncto Philosopho non modò aras erexit, sed & splendida Mausolæa, nos ad Urnam Aristotelicam, cum Augustino, virtutem Scientiis præferente, affigemus hoc Epitaphium.

*Ifid. l. 2.
de sum.
bona.*

*l. 4. Conf.
s. 16.*

EPITAPHIUM

Ad Urnam Aristotelicam erectum.

Plange Natura!

Jacet hic Stagirita, per quem
stetisti,

Qui nisi pro te stetisset,
Jaceres.

Jacet extinctus Ille,
Qui orbem universum animaverat
Ad meliorem vitam.

Jacet elinguis,
Cujus ore diserta jam discurrit
Posteritas.

Jacet
Inter indoctos, jam mortuus,
Qui inter doctos semper ambulaverat
vivus,

Quia Peripateticus.
Natura debitum solvit,
Cui pene totum, quod in orbe habet
praconii,

Debet Naturam.
Qui in vita Semi-DEUS superavit
Naturam,
Homo factus in morte,
A Natura est superatus.

Hinc
Mortuum meritò luges, qui tibi sic
luxit vivus:

Aristoteles anagrammatico nomine
Sol erat iste:

A quo totam, qua radias,
Hausisti lucem, atque splendorem.
Sol erat iste:

Nam solus illuminavit

Philosophicum Mundum.

Sed

Eclipsin à morte jam passus.

Et quidem totalem:

Cum

Ita occiderit,

- Ur amplius non oriatur.

Hinc

Meritò Illi jam parentas Natura,

Quia parentas, si non Parenti,
Curatori saltem, atque Cultori.

Reddidit, quæ dedisti:

Dedisti ingenium, is tibi dedit inge-
nii fructum.

Dedisti talenta:

Auxit hac per labores,

Ut cum fenore tibi redderet
honores.

Satis te coluit, quia excoluit:

Cur ergo perdis Cultorem?

Fateor,

Vivus te prodidit, sed non te perdi-
dit:

Revelavit Secreta, quæ celaveras,
Ut revelaret.

Perdidisti majus quid Alexan-
drò,

Dum perdidisti Alexandri Magi-
strum:

Is enim gladio nodum unum
dissecuit:

Hic ingenii acie solvit omnes.

Fateor,

Miraculum fuit ,
 Quòd hoc Mundi Miraculo corruen-
 te ,
 Non corruerit pariter eruditus
 Orbis.
 Nam Successores non habuit ,
 Si spectes Liberos ,
 Si libros , habuit plus septingentis ,
 In quibus etiam mortuus ,
 Vivit septingentis Immortalis.
 Dedit ergo industria , quod negavit
 Natura ,
 Sibi ipsi superstes
 Vivit post mortem :
 Dum nequit viva vocis
 oraculo ,
 Muto clamore , vocèque mortua ,
 Totum per orbem ,
 Suae est Præco gloria immortalis.
 Felicem Stagiritam !
 Si juxta Naturæ leges tam bene
 vixit ,
 Quàm doctè scripsit.
 Infelicem !
 Si Scientia sola dum eum docuit ,
 Nocuit.
 Si qui in vita bene semper
 conclusit ,
 Conclusit malè in morte ,

Vitium incurrens Æternitatis.
 Infelicem !
 Si causas secundas dum curiosius
 investigavit ,
 Neglexit Primam.
 Si Naturam dum invenit bene
 speculando ,
 Gratiam perdidit malè
 vivendo.
 Quid juvat Stagiritam
 Scientia ,
 Si DEUS scrutetur causas ,
 Non tam Scientiæ , quàm vitæ ?
 Quid juvat ?
 Si hic laudatur , ubi non
 est ,
 Et ibi crematur ,
 Ubi est.
 Abi Philosophe ,
 Et cogita ,
 Quam fit vanum Solatium ,
 Laus in tormentis.
 Cogita ,
 Quàm miserum fit Scientiæ solius
 Stipendium ,
 Si elogia , quibus laudaris ,
 non audias ,
 Et tormenta , quibus cruciarius ,
 Sustineas.

SPHINX CLARISSIMA

Sive

DISCURSUS II. DE DEO

Rerum omnium Principio.

MELANDER. Satis in Atrio hæfisti nuper: en! patet tibi nostrum jam Athenæum. Ingredere si lubet, & secretiora Philosophiæ iustra Sacra-ria. LEUCOTHEUS. Papæ! quam novam tu mihi pandis Poëcilen! Stoámne video Zenonis, quam Mycen, vel Polygnotus, suo variegatam penicillo ornaverat? MEL. Magna cupis componere parvis: Symbola vides, quibus tumultuaria manus, per istromatum locò, Philosophicum hoc Musæum mihi ornaverat. LEUC. Et quem in finem? MEL. Ut Symbolico hoc velamine tecta, Juventuti meliùs aptetur Philosophia. LEUC. Nova methodus philosophandi. MEL. Falleris, nisi novam dicere velis Antiquitatem. Veterum Philosophòrum vestigia terimus, quos à longè, si salutaveris, deprehendes, quòd, plerâque Philosophiæ mysteria, non nisi sub emblematum sche-

mate, ac ænigmaticis fabularum allegoriis, publico proposuerint: & meritò, ne scilicet quibusvis è trivio lippis, aut circumforaneæ cerdonum vappæ, apertum quà latè potest, Philosophiæ sanctuarium pateret. Sic Ægyptios legimus, *Kirch.* per Sphingem exundantem Nilum, *r. 3.* Græcos per Proteum materiam *Oedip. 3.* primam, per Saturnum horas, & *In l.* tempora designâsse. Hinc non ma- *Mytho.* lè Comes Natalis Mythologiam, *Maurus.* antiquum Philosophiæ domicilium, & ipse Stagiritæ Philosophos *fabularum amatores*, appellat: quia (ut in hunc locum Scholiographus) Poësis animos, ad Philosophiam dispositos reddit, aptòsque. Quid multis? Crisim non moror, quam Ipsamet Sapientia incarnata suo refutat exemplo: Hæc in parabolis divina Oracula optimè, nos in symbolis Philosophica saltem malè, nisi malevolis, non proponemus.

LEUC. Displicere consilium nequit: Imò mihi (licet minor sim,

ut suffragium feram) ut quod maximè arridet. Sic erit ad vota amplissimus, nî fallor, campus, in quem, te Duce excurram, & eò quidem jucundiùs, quò curiosiùs. MEL. Scopum meum divinas, tuam utilitatem. Sat ampla est messis pro ferendis colloquiis: elige, quod placet, Symbolum, & filum porriges, quo per Philosophici labyrinthi mæandros, calle non inanoeno, decurras. LEUC. D. Dionysius, quem Athenæ, ut Sophum, ut Judicem Areopagus suspexit, nescio, quid hieroglyphico illo Schemate portendat: *Ex umbra lucem.* Sphingem agit, dum in ænigmate loquitur, hinc age, precor, illius Ædipum. MEL. Mundo notum est, quòd primam Dionysius lucem ex tenebris; quòd Solem Justitiæ non viderit, nisi per eclipfin: nam cum noctem illam paradoxam, quia meridiamam, in morte Christi, Heliopoli cerneret, agnovit ex mundi oculo, tam mirabiliter obtenebrato, quòd Cœli Oculus oculos clauderet; hinc exclamavit: *Aut DEUS naturæ patitur, aut Mundi machina dissolvetur.* Et quid mirum, quòd semel à tenebris illuminatus, plenam deinde lucem ex ænigmate hauserit? Erat Athenis Ara, *Deo ignoto*, dudum erecta: verissimum ænigma! si enim Deus, quomodo ignotus? si ignotus, quomodo Deus? dudum desideraverant Ædipum cæ-

cutientes in Areopago talpæ. Misit Deus Apostolum gentium, qui quod ignorantes colebant hæcenus, annuntiavit, plenumque ænigmati diem attulit, nec sine lucro & præmio: nam inter reliquos læcratus est Sophum (superi! quale præmium, Deo Sphinge, Paulo Ædipo dignum!) Dionysium, quem veræ fidei luci ita restituit, ut nemo melius, perspiculum, divinum Solem aspiceret, quàm sublimis hæc Aquila; nemo clariùs de Divina Sphinge, in ænigmate, scripserit, nisi cui facie forsân ad faciem, in viventium lumine se revelavit.

LEUC. Nunc capio, quid ænigmaticum schema, præfixum discursui: *Sphingem clarissimam* vocas *DEUM ignotum.* MEL: meritò Sphingem dico, quia nemini cognitum: clarissimam, quia nulli non cognitum: quid hæres? Deus est, qui quàm apertè patet, quòd sit, tam occultè latet, quid sit: Percipe rationem. Quid Philosopho magis incognitum, quàm quid sit Deus? Quære Simonidem cum Hierone, & rei considerandæ diem petet, mox alterum, demum plures, & sic deinceps, dum te moræ denique pertæsum hoc responso dimittet: quò diutiùs cogito, eò rem obscuriùs penetro. Ex longinqua Ægypto advoca Sa-
Cic. l. 1. r.
pientes: quid dicent? silebunt, ci-
de nat.
conias tibi monstrando, & crocodil-
Deo.
los, animalia linguis carentia, ut
vel

*S. Dionysius in Areopago Sophus, à tenebris lumen, quia ex
 Eclypsi Deum agnovit, cum dixit: Aut Deus naturæ patitur,
 aut mundi machina dissolvitur: Subin à meliore adipo,
 S. Paulo, explicato Ignoti Dei anigmate, ad veri Dei ag-
 nitionem perductus. Ex Brev. Rom. I. Melchior Gutwein sculp.*

vel mutis hisce symbolis tibi insinuent, Deum penitus ineffabilem. Augustinum in scrobem fundere videbis Oceanum: Gregorium stupebis, ora digito premere, quia pene omne, *quod de Deo dicitur, cō ipso jam indignum est, quod potuit dici.*

LEUC. Exstant tamen non pauca Sapientum oracula, quibus veluti genuinis coloribus exprimunt Divinitatem. Thali Milesio Deus est *Ens entium omnium antiquissimum*, quia nunquam cœpit: Platoni *Vivens sempiternum*, & optimum: Trismestigo, *Gloria omnium, principium univrsorum*. Hipponensis nunc vocat *pedem ex toto*, quia ubique: *nunc oculum*, quia omnia videt: *nunc manum*, quia omnia operatur. Mellifluus ait, *quod nec partibus constet, ut corpus, nec affectibus distet, ut anima, nec formis subsistat, ut omne quod factum est.* Denique cum Aquinate, torrens Theologorum, actum purissimum, asserit compositionis omnis expertem, *quo nihil majus, nihil melius, aut præstantius potest excogitari.* MEL. Effatis ejusmodi memoriam acuis, ænigma non solvis: dic enim, amabo, si penicillo magni Gregorii, divinum Ectypon tibi depingerem, dicendo Deus est, qui intra omnia manet, ipse extra omnia, supra omnia, & infra omnia: si assererem, quod ibi excedat, ubi sustinet,

ibi impleat, ubi circumplectitur: quod Idem superior & inferior sine locatione, amplius sine locatione, amplius sine latitudine, subtilis sine explicatione: quod sempiternus sine tempore, sine qualitate bonus, sine quantitate magnus: si adderem, quod ubique præfens sit sine situ, ubique totus sine loco transcendens omnia sine motu, manens intra omnia sine statu, creans omnia sine indigentia, gubernans omnia sine labore: si definirẽm, quod ille sit, quem nec spatia dilatent, nec coarctent angustia, quem voluntas non variet, nec corrumpat necessitudo, nec mœsta perturbent, nec læta demulceant; in quo nec oblivio quidquam tollit, nec memoria reddit, nec præterita transeunt, nec futura succedunt: dic, mihi amabo, an hac paradoxâ paraphrasi ænigma evolverem, an involverem potius? nempe videmus nunc in ænigmate, & qui scrutator est Majestatis, opprimetur à gloria. Quod si meæ diffidas sententiæ, ad DEUM appella, solvique tibi ænigma pete: quid audies? *sum qui sum: Alpha & Omega, Principium & Finis: En! ænigma novo solutum ænigmate: nempe DEUS ænigma est, nostris quia lumen in umbris, Ædipus & Sphinx est: hac Salo, at ille Polo.*

LEUC. Sic intricas hoc tuum ænigma, ut vix videam quo modo clarif-

l. 20.
Mor.

Trism. in
Pimand.

c. 2.

Aug.

ep. 112.

cap. 36.

Bern.

de consil.

Greg.

l. 1. mor.

clarissimè id extricabis. *MEL.* Dixi obscurissimum est, quod sit DEUS, clarissimum, quod sit DEUS: nam, utut spissæ Gentilitatis fuerant tenebræ, tamen claritatem veritatis hujus, obscurare non poterant: quippe Philosopho non posse non esse cognitum supremum Numen, falsus est, etiam Ethnicus Cicero: quid, inquit, esse potest tam apertum, quid tam perspicuum, cum Cœlum suspicimus, & Cœlestia contemplamur, quam esse aliquod Numen præstantissimæ Mentis, quo hæc regantur? agnovit Seneca dum ait: quid enim est natura (Naturans scilicet) quam DEUS, & divina ratio toti mundo, partibusque ejus inserta? confirmavit hoc Stagirita, dum dixit: quod in triremi est Governator, quod Rector in curru, Dux in Urbe, in Exercitu Imperator, hoc in mundo est DEUS. Jure igitur Zaleucus Locrensem illum, Urbe proscripsit & Orbe, qui Cœlum terramque aspiceret, & tamen tot oculis, Cœli terræque Dominum, non videret.

LEUC. Quidquid sit, sunt hodie dum, qui oculato in syrmate, velut Argos, se circumspeciant, & tamen ad hanc lucem cæcutiunt ræpæ, ac in meridie diem quaerunt. *MEL.* Sunt pro dolor! quos tamen homines minimè dixeris, sed hominum monstra, mundi probra, nausentis naturæ vom-

tus, Stygisque spurios abortus: sunt Machiavelli contribulæ, Epicuri de hara Satyri, Athei. Triplicis generis monstra, velut totidem furias, in mundum, contra mundi Authorem, trifaux evomuit Cerberus: primum in Nembroto, *Polytheos*: sed ubi hanc Hydram à Christo debellatam conspexerat, mox emisit alteram, primæ oppositam, *Atheos voce*, his verò, cum ipsa natura, medioxum anisus est pestem, omnibus monstros magis monstruosam, *Christianos nomine*: *Polytheos opere*, reverà *Atheos*, de quibus pridem non sine gemitu Damianus: *quid prodest, si quis Christianè credat, & gentiliter vivat?*

LEUC. Nullane supersint Philosopho tela, quibus debellet ejusmodi Lernæas pestes? *MEL.* Superfunt utique. Præbet Philosophia tam multa & efficacia, contra Atheum imprimis, ut nisi cum Batto in lapidem obriguerit, manifesta ratione convictus, non possit non herbam porgere: sed lyram Arcadii pulsas, cæcòque nequidquam objicis coloris. Leucothee, difficulter ratione decertatur cum Atheo, qui rationem se exuisse non profitetur modò, sed etiam gloriatur. Age sic lubet, & cum Gentium Doctore *testimonium* exhibe si non de Cœlis, in unanimitate saltem omnium, qui à mundi incunabulis vixerant, mortalium sensu

L. 2.
de nat.
Deo.

de Benef.

in proximo le-
gum.

Acto.
14. v. 16.

sensu atque consensu: in testes adducæ Artes, & Nationes omnes, genii & ingenii diversas, quæ quamvis in contradictionis studia pruriant unanimi tamen calculo huic veritati subscribunt: & nunquid ad tam discordem concordiam cogit evidens veritas, rapitque vis altior? sed non rapitur Atheus: ogannit omnibus unus, stat firmus in sua infirmitate, & si ferrum non sufficit; triplici chalibe obarmat frontem, ut, voce saltem, huic hominum consensui neget assensum.

15. *Civir.* Cum magno Augustino *totius nature clamorem* opponere, dic in aëreo Cælorum fornice auscultet siderum voces, quæ sua celeritate discurrunt, sua mole de DEO annunciant: dic, ut audiat tonitruum mugitis, grandinum strepitus, cadentis pluvix susurros, ventorum tumultus, mutas meteororum voces, totamque in sidereis regionibus *musicam*: & nunquid, contentissimo clamore, clamant: *confessio ejus super Cælum & terram?* clamant sed surdo: nam Atheus aures habet, nec audit, imò ne audiat, obrurat, Ulyssis consilio in suum malè utens exitium. Cum divo Ambrosio *Librum* hujus mundi legendum præbe, videat, quot creaturas, tot characteres, DEI Digito exaratos: obstupescat magnificum opus, compositum ex innumeris, sumèque contrariis partibus, tam constanti rerum omnium temperie invariaturum: contem-

pletur, quàm terra amœnè rideat in pratis, quàm superbè se se ostendat in viretis, quàm blandè virefcatur in hortis, quàm luxuriosè frondescat in pomariis, & nunquid, trabalibus litteris, has legere voces poterit: *Ipse fecit nos & non ipsinos?* sed frustra est, litteras se nòsse negat, utpote in cujus mente occalluit dudum stupor. Cùm Eusebio *4. de de Speculum* præsentata, conscientiam *mensur.* propriam, introspiciat, & deprec. *6. 8.* hendet principia syntereseos, quibus dictat Virtutem honestam, inhonestam vitia: sentiet remorsus, qui suadent fugiendum malum, faciendum bonum: & nunquid hoc speculum indicat supremum Legislatorem, Remuneratorem & Vindicem? *sed nempe stultus considerat natiuitatem suam in speculo, abit, & obliuiscitur.* Denique cum *1. 1.* Angelico *Rationis lumen* accende, *contra* quo meridiana luce clariùs videt, *Genr.* dari Ens productum, adeoque *c. 13.* & improductum; si enim vitare velit sequelæ necessariæ vim, vel incidet in Scyllam mutæ prioritatis, vel in Charybdin processûs in infinitum. Sed frustra lumen accendis, nam & in meridie nòx est, cùm palpebras claudit obstinata in errore voluntas.

LEUC. Tam ferreas ego constas vix esse homini credam, ut impavidus, & sine sensu, ferat tela tam fortia. Quid igitur rationis opponit? MEL. Erras, dum de

Plato.
Psal.
148.
n c. 2.
Luc.

homine loqueris : *homo brutum* est Atheus, à quo frustra rationem expectes : id unum oggrunit : casus, casus est, ne cadant de Cœlo sidera : casus est, quod hæc mundi spectabilis machina, è temerè volantibus per inania atomis, in compagem, hac elegantia & ordine visendam, coaluerit. Si replices, humanam igitur fidem non superare, quod ex confluentibus casu coloribus vel ipsi Parrhasio invidenda effigies : quod ex concurrentibus sua sponte faxis, Solymæum Palatium : quod jactis, fortè fortunâ, alphabeti litteris, ingeniosa Homeri Ilias confurrexerit, deglutiet absurdum, & Struthionis instar grandem bolum hunc devorabit. Si addas prodigia, quæ naturæ viribus majora, majorem infiniti Entis virtutem comonstrant : si dicas, sublato Numine, errorem fore universalem, probos, infelicissimos, felicissimos improbos, Marpesiæ rupis instar, stabit immotus : si processum aliquem, ferriemque agentium infinitam transmittas, ibis in circulum, finitâque senties in probando tuam prudentiam, stultitiam Athei in negando senties infinitam.

LEUC. Ita est : hinc verba ne perdas, precor : ventos pascis, si philosopharis cum bestia : sufficient hæc abundè rationis compositi, quam si exiit Atheus, nec sufficient infinita : nempe non est,

nisi insipiens ; qui dicit in corde : *non est DEUS*. Expone potiùs, an feliciori Minerva Polytheos Philosophia nostra debellet ? MEL. id equidem opinor : hi enim dum existentiam DEO adjudicant, videntur sapere supra feras, utut infra homines pluralitate desipiant. DEUS enim si unus non esset, Deus non esset, quia non esset illud, *quo nihil melius* : optimum non est, quod non est solum, quia melius est esse solum, nec sibi in Imperio habere æqualem. DEUS, si unus non esset, Deus non esset, quia *perfectissimus* non esset : finge Jovem, qui præsit superis ; Plutonem, qui inferis : finge Neptunum ; cujus ad vota fluat Oceanus, Oëolum, cuius nutibus adspirent venti, singuli habent sua, nullus omnia : deerit alteri, quod habet alter, ille autem perfectissimus esse nequit, cui aliquid deest perfectionis. DEUS, si unus non esset, *Supremus Dominus* non esset, quia detrectant Imperia dignitate pares : imperet Saturnus, ipernet imperium Jupiter, & in Latio coget latere imbellem Deum. Deus si unus non esset, *absolutè liber* non esset : sæpe nollet unus, quod vellet alter : Aeneam protegeret Paphia, Juno persequeretur : Nam *sæpe premente DEO, fert DEUS alter opem*. Quod si Deos sympaticos fingas, fingis ridiculos : qui enim consentire liberè possunt, & imberè poterunt

runt dissentiri: nempe pluralitas Numinum, est nullitas Numinum: Unitas Dei est veritas Dei. Videntur hoc etiam Iusci in tenebris Ethnici: ridet Socrates Joves adulteros, Mercurios rapaces, lascivas Veneres: Plato exhibitat in fanis Pythones, Crocodillos in adytis, Simias in delubris: ipsemet Stagirita spernit cepas, & allia, & si quæ alia nascuntur in hortis Numina, quæ quia fungi, non nisi fungos numerant adoratores.

LEUC. Herclè! non inaniter hanc pugnam pugnat Philosophia, dum DEI existentiam Atheis, unitatem Polytheis demonstrando, utrosque feliciter expugnat. Sed quid de tertio monstro? quænam Lerna hanc spuriam orbi immisit Hydram? ex spuma Cerberi prognatum credam, tam fatalem humano generi abortum. MEL: Nihil exaggeras: sunt Christiani, sed nomine, quia Christum profitentur, sed voce: sunt Catholici, sed sine forma pro forma, quia fidei sese commodant, vel accommodant potius, ad speciem & sine specie: larvam remove, prò qualia monstra, Gorgoniis foediora spectris! sunt Christiani exterius interius Athei: credunt quod volunt, sine fide ad omnem fidem venales, quia ad omnem Religionem indifferentes: nullam probant, nec ullam reprobant, ultima cura

Religio, quæ jam transit in externum, politicumque Reipublicarum: laudant in fide, quod commodum, quod incommodum, risu exhibitant: ipsi suæ fidei Authores, pro genio formant, reformant pro libitu, pro libidine deformant: vivunt, ut edant, edunt, ut vivant: nam vitam agunt, ut feræ, mortem oprant, ut bestiæ. Quid multis? sunt Christiani nomine, reverà Athei. Sed est horum & alia species: sunt, qui catholicè credunt, sed ita vivunt, quasi non crederent: nullum mysterium negant, & tamen cuncta operibus reprobant: sentiunt cum Christianis, sed cum Ethnicis vivunt, & Atheis, utrisque peiores, quia supra Ethnicum Atheumque mendaces. Cœli præmia credunt, sed quasi non crederent, quia turpiter negligunt: æterna dicunt inferni supplicia, sed quasi non dicerent, quia non horrent. Verba si consulas, DEUM existere, etiam Vindicem, asserunt, sed negant, quem asserunt, dum horrendis sceleribus Vindicem offendunt. DEUM unum adorant, & cum Polytheis sibi plurima Idola fabricant: nunc enim thus adolent Veneri, nunc aras erigunt Plutoni, nunc genua curvant Mercuriis, nunc victimas immolant Lyæis: frustra Christiani titulo gloriantes, & in spurcitiis Ethnicos imitantes, atque utinam non superantes! Eiusmodi Christiani nominis Simiis,

meritò diem dicunt Gentiles, ad Hieronymi cortinam: audiant Oraculi hujus Sententiam. Cui *DEUS venter est, ei DEUS recens est, quotèunque vitia habes, tot habes recentes DEOS: iratus es, ira tibi DEUS est: vidisti mulierem, & concupisti, libido tibi DEUS est, unusquisque enim, quod cupit, & veneratur, hoc illi DEUS est.* Nempe hæc est illa, de qua Ambrosius, Christianos inter *Idolorum Servitus*. Et utinam ejusmodi monstra non invenirentur plurima, sub bysso & purpura in aulis, sub olidiscentombus in caulis, sub vita in gynæceis, & quod Philosophiæ dedecorofum, sub epomide in Lyceis!

LEUC. Et quæ clava erit tam fortis, quæ vires adèò validæ, ut Hydræ huic contundant monstrifum caput? *MEL*: hic opus, hic labor est: imbellis nimium est ipsa manus Herculeæ, hic opus est brachio Omnipotentis. Ne tamen nihil agere videatur Philosophia, ex veritate geminâ, superius stabilitâ, sic urgebit Theosophus ejusmodi Philosophum irrationalem. *Datur, DEUS*, ergò Creator, à quo formatus, pro quo es factus: hic finis tuus, unicus, ultimus, ab isto quantum recedis, tantum à tua felicitate discedis: hæc tua beatitudo, extra quam non poteris non esse miser. Frustrâ vagaris per creaturas: spi-

nosæ sunt mundi divitiæ, quia pungunt: amaræ deliciæ, quia transeunt: vanæ honorum illecebræ, quia evanescent. Irritant terrena, non satiant, hinc inquietum cor tuum erit, nisi in centro hoc conquiescat. Quid frustra torques te miser? si non movet te excellentia finis, si non trahit jucunditas, si tua te non rapit felicitas, necessitas te cogat, oportet: aut enim, conformiter ad finem vivendo, dabis debitam Numini gloriam, aut, agendo difformiter, dabis certam ac inevitabilem pœnam: aut sponte glorificabis inter Superos Bonitatem divinam, aut coactè apud Inferos severissimam tolerabis Justitiam: alterutrum est necessè, elige. Ulteriùs: *unus est DEUS*, Cor unum: cur ergò dividis DEUM inter & Creaturas? Ingrate! Te totum tibi, imò totum quoque se tibi dedit, cur ex toto tu reddis partem, & hanc non totam? prò dolor! Tanto negas tantillum? *Infinitus est, & omnia tanquam nihilum coram Ipso*: coram nihilo omnium, minus nihilo Cor tuum, & tamen hoc, danti omnia, recusas? avare nimium, quidum sufficis DEO, tibi DEUS non sufficit! sed quid loquor? magna perfidia, Cor DEO dare dimidium: major, auferre totum: maxima, ablatum DEO, totum consecrare diabolo. At honores promittit: scilicet magnum inane, & grandè nihil; quid enim sceptra,

nisi

Sup.
Pf. 80.

L. 7. in
Luc. c. 24.

Pf. 33.

Matth. 4. nisi aureæ compedes? quid purpura, nisi miseræ tegumentum? *In momento ostenduntur mundi Imperia: In momento*, quia dum placent, transeunt: *ostenduntur*, quia non possidentur: quæ omnia, bene si nôssent homines, plura essent Regna, quàm Reges. At Divitias offert; quæ te pauperem faciant: nam toto eget mundo, cuius non explet mundus cupiditatem: animus quærendi cupiditate anxius, amittendi metu miserimus, ad omnes fortunæ injurias expositus, quò plus habet, plus cupit. At Deliciis allicit, sed quæ non sine amaritudine gustantur, & tamen æternis supplicii expiantur: nunquid *amarum est dereliquisse Dominum: DEUM suum?*

*Jer. 2.
v. 19.*

LEUC. Tam piè, quàm efficaciter stringis: sed ignosce, hac formâ extra formam cum Philosopho ambulas. MEL. quid ita? LEUC. quia sensim in aces in delaberis. MEL. aptius in Ethicam dixisses; sed nunquid & tu in oblivionem delaberis illius, quod primum heri? meminisse poteras (quod vel idè tibi iterum iterumque inculcatum eo) Philosophiæ nostræ non alium esse finem, nisi quem statuit Plato, Divinitatis nempe notitiam, & amorem: quem sic Philosopho ratum est persequi, ut illum assequar Ethicus dixi; ita ratum, fixumque. Pergo, argumentis physicis majorem de DEO date notitiam, ut

subin Ethica, majorem in Philosophis generet amorem. Finge tibi, quod sibi quondam Boëtius, in Peripato grande jubar, finge, spectabilem tibi se sistere Philosophiam: percipe, ut alloquatur Philosophos nomine, re tamen brutis, quàm hominibus similiores. Existit DEUS, existit unus, quod si non creditis, docente me evidenter scitis, nisi rationis lumen, naturâ etiam repugnante, penitus existitis: existit igitur à se, & quod consequitur, in omni perfectionis genere, infinitus: quod enim Ens est à se, à nullo participat rationem Entis: quòd si verò causam sui non habet, perfectionem, avaris limitibus circumscriptam, habere nequit: nam quidquid cernitis limitatum, à sua causa, cernitis limitatum, quæ aut non potuit, aut non voluit plus perfectionis effectui communicare: est igitur omnia DEUS. Quidquid pulchri relucet in sole, quidquid placet in stellis, quod blandum arridet in iride, quod rapit in floribus, quod recreat in fontibus, quod in pulchritudine creata fascinat, omnia reperire in DEO est. Plus dico: omnes has perfectiones continet sine defectu; bonus est sine qualitate, magnus sine quantitate, immensus sine extensione, æternus sine spatio temporis: remotissimè distat ab omnibus, & tamen vicinissimus est: nullo loco constringitur, & ubique præsens est, semper agit &

semper quiescit, omnia mutat, & nunquam mutatur; movet omnia ipse Immobiles, comprehendit omnia, & à nemine comprehenditur. Plus dico: omnes has perfectiones continet modo excellentissimo: possidet sine limite; quia infinitus: continet sine indigentia; quia est naturæ plenitudo, habet sine permixtione, quia est actus purissimus: complectitur sine divisione, quia est spiritus simplicissimus. Omnia DEUS est, imò, nihil DEUS est rerum: congere quidquid perfectionis est in rebus corporeis; fume in unum, quidquid pulchritudinis in spiritibus reperitur, mendax sum, nisi dicas cum S: Augustino *omne hoc pulchrum est, sed non sicut tu DEUS meus.* Perge, & quam concepisti Ideam, millies & millies multiplica, iterùmque millies, ac millies dices, hæc non est Deus, sed aliquid infinities pulchrius, infinities beatius, infinities amabilius, hoc est Philosopho Deus: & hunc immensum Bonitatis Oceanum derelinquunt, rebelles lumini, sibique fodiunt cisternas, in creaturis dissipatas, quæ continere non valent aquas: quàm infinitæ suo modo malitiæ est hic contemptus! Semei, canis mortuus maledictis lacessit Regem prius adulterum, parricidam, nunc ob scelera exulem, fortisq; vindicis ludibrium. Amalecites tardam

l. 2. Reg. expellit animam Principi agonizanti,
c. 16. Patriæ hosti, victo, & bene-

ficii locò mortem non tam poscenti, quàm extorquenti: et ecce! continuo ad mensuram vilitatis inoffendente, Majestatis in offenso crescit atrocitas sceleris. Metire modò, si potes, Philosophè, è nihili tui abysso Majestatis infinitæ offensam, & deprehendes malum tam grande, pene dixissem, quàm grandis est Deus, siquid Deum infinite magnum æquare posset. Verbo: Deum esse necesse est, qui enormem peccati malitiam comprehendere velit: diabolum esse oportet, qui peccatum admittit, si nòrit, quid illud sit.

LEUC. Superi! quale monstrum Philosophus peccator! Væ huic, qui spreto DEO cogitat, se quidquam melius habiturum; an ultra crescere possit criminis tam atrocis immensitas? MEL. Postest: audi Philosophiam, ut exorbitantes à ratione Philosophos reducat in orbitam: Infinita perfectionis est DEUS: ergò immensus: implet omnia spatia, nec impletur: est intra omnia non inclusus, est extra omnia nec exclusus: ubique præsens est, penetrat abysso, emeritur cælos, perspicit intima cordium: quæ ergò protervia coram DEO committere, quæ coram homine non auderes? nimis insolens est, legem infringere, dum adest Legislator; ridere pœnas, cum spectat Judex; concultare pretium sanguinis, cum videt Redemptor. Infinita perfectionis

tionis est DEUS: ergò infinitè bonus quid quid es, beneficium DEI es: quot numeras momenta, tot innumera numeras beneficia: nimis igitur ingratum, eo momento DEUM offendere, quo suis te beneficiis obruit: Infinitæ perfectionis est DEUS: ergò infinitè potens: operatur omnia in omnibus, in Ipso agimus, movemur, & sumus: in Ipso & per Ipsum omnia, sine Ipso nihil: prorsus igitur inauditum, è divinis auxiliis instrumenta scelerum cadere, & velle, ut ad horrendum sui Decidium concurrat DEUS, Infinitæ perfectionis est DEUS: ergò infinitè Sanctus, procumbunt Angeli, dum sanctitatem DEI proclamant: velant facies suas, & tantum lumen non sufficunt, complicant alas, & præ admiratione manent immoti: inclinatur Cœlum ad reverentiam, Orbis universus adorat: & tu peccator sordide, Epicuri de hara, Sophe, tu sustinebis Majestatem impurus, qua nihil purius? tu speres intuiturum te faciem, qua nihil sanctius? Apage! ad scrofas, ad hircos, omni hirco putidius animal, magisque foetidum monstrum. Infinitæ perfectionis est DEUS: ergò pariter infinitè Justus. Vindicat in Cœlo: punit in Paradiso: ulciscitur in ipso DEO Incarnato: in Angelo cogitatio, in Adamo morsus, in Christo culpa aliena tam atrociter castigatur: & tua tantæque flagitia speres tu

impunita? quid quid agas in quamcunque te partem vertas, seriùs, ocyùs luendum peccatum est, hic vel illic, igne aut aqua, lacrymis vel flammis: tua est optio, Justus Judex, inflexibilis, non leniendus, omnibus æquus exiget ad usque ultimum quadrantem.

LEUC. Philosophus non est, quem ista nec tangunt, nec angunt: frustra apostrophen amplificaret longius Philosophia. MEL. Et tamen quàm multos est invenire, qui ad hanc naturæ vocem surdi, vel obdurati potius, in ipsa naturalis scientiæ palæstra, rationem exuunt, ipsamque jugulam naturam. Sed ad sanctiorem Philosophum, Areopagitam intelligo, revertamur. Sic iste audit Philosophiæ clamantis vocem, ut responderet, non verbis modò, sed quod majus est, factis. Imò superavit naturam, qui sic æquaverat gratiam, ut DEUM, quem nôsse cœperat, in naturæ caligine, amare pergeret in lumine gratiæ. Felicem Areopagitam, qui aram, ignoto DEO erectam, sic Philosophus coluit, ut tanquam Theoprophus magis excoleret! nam erecto in titulum libro, quem ignoto DEO inscripsit, nullus esse amplius potest, cui DEUS possit esse ignotus. Dionysii de DEO scientiam demonstrare, si cuperem, irem in infinitum: dixisse sufficiat, eum de DEO tot scripsisse oracula, quot liber ille continet verba: maximum

ximum nomen inter Scriptores adeptus, quia de DEI Nominibus scripsit; hunc tibi librum, Bibliothecæ instar, offerrem, nisi sphæram transgredi philosophicam for-

midarem. Illius igitur locò accipere Categoremata, quod, Arcopagita distante, contra degeneres à natura Philosophos, ad Authorem naturæ ipsa dedit Naturæ.

CATEGOREMATA

Adversus hominem à Natura ad Authorem Naturæ.

*Iustus Domine!
Et rectum Judicium tuum!
Hinc
Non repelles velut injustam,
Si verum sit alloquium meum.
Nihil ago contra Naturam,
Dum à Natura degeneres
Accuso filios
Natura Mater.
Non muto Naturam,
Dum inclamo te Judicem,
Quem frustra hactenus proclamavi
Authorem.
Elingui voces, muta lamenta,
Exprimit mutus dolor.
Vindicta Matrem,
Quam filii Matris oppugnant.
Te ipsum ulciscere,
Quem Authorem Naturæ,
Contra Naturam
Laceffunt Naturæ monstra.
Novi Typhones
Rebelles Enceladi.
Cur dissimulans peccata hominum
taces?
Cur vides, quasi minus videres?
Et ad cæcam convives insaniam?*

*Amore hominis creasti omnia:
Creatura omnia homo vertit
In odium Creatoris.
Jussisti,
Cuncta ut homini serviant,
Homo serviat tibi:
Et ecce!
Hic servit omnibus,
Uni non servit Tibi.
Voluisti,
Creaturarum usum in tuam
Gloriam,
Et quid vides,
Nisi constantem abusum in Tui
contemptum?
Statuisti,
Te ipsum pro fine, Creaturas pro
medio,
Quò melius te Authorem
cognosceret,
Amaret Factorem.
Statuit homo,
Creaturas pro fine, te DEUM pro
medio,
Apertis oculis non videt Authorem,
Per beneficia offendit Datorem!
Histe-*

Histeron proteron!
 Per instrumenta Salutis,
 Suae fortuna faber,
 Sibi fabricat instrumenta perditio-
 nis.
 Clamant Creaturae silentes,
 Ipse fecit nos, non ipse nos:
 Et contra clamorem Naturae,
 Thus adolet Creaturis.
 Finis ultimis illi, deliciae:
 Quot videt Creaturas, tot erigit
 aras,
 Tot colit Numina,
 Quot in se continet nomina
 Voluptas.
 Creatoris legibus Natura obtempe-
 rat,
 Solus homo
 Creatoris leges invertit,
 Totamque Naturam evertit,
 Abutitur
 Aëre ad blasphemandum,
 Igne ad nocendum,
 Die ad patranda scelera,
 Nocte ad contegenda,
 Divitiis ad fastum,
 Deliciis ad luxum:
 Ordinatis omnibus
 Inordinatè:
 Quique creatus est homo,
 Ex homine se facit brutum:
 Qui Dominus omnium,
 Fit sponte mancipium:
 Magister brutorum, brutorum Dis-
 cipulus.
 Ecce! homo, quasi unus ex nobis!
 Verbo
 Ratione utitur, ratione ut abutatur,
 Contra naturam cogit Naturam,

Ipsaque, si posset, bruta
 Perverteret perversus.
 Vindica igitur scelera:
 Naturam ab inhumano homine,
 Ulciscere Auctor Natura.
 Ecce!
 Tot criminum testes, quot Creaturae,
 In Cælum
 Quae suspirando clamant,
 Et hominem clamando accusant.
 Audior!
 Et Authoris vocem sine voce audio
 Natura!
 Ascendit, inquit, tuus in Cælum
 clamor:
 Parantur fulmina, Et lento jam
 jam pede
 Festinat vindicta.
 Requiesce modicum tempus, Apoc. c. 6.
 Dum compleatur mensura,
 Et commensuratam non modicè com-
 plebit poenam Justitia.
 Tibi dabo fulmina, tibi tonitrua,
 Spirabis in terra furores,
 De Cælo dabis terrores,
 Laxabo frena,
 Refrenati tam diù furoris.
 Armabo Author Naturae,
 Naturam contra Naturam,
 Quia homo
 Armavit Naturam, contra Authorem
 Natura.
 Tu ipsa
 Te vindicabis Naturam, Natura
 vindicabis Authorem,
 Quisque in cunctis deliquit homo,
 Ferietur in cunctis,
 Pugnabitque pro me orbis Terra-
 rum Contra insensatos.

FLAMMA PROMETHEI

Seu

DISCURSUS III. DE ANIMA.

LEUCOTHEUS. Quem tu Prometheus hodie, Olympo reduceam? quos ignes, de solis rota subductos memoras? *MELANDER.* Fabulosam cortinam remove: mox apparebit.

Anima est, quam igneo tectam velamine à Coelis Mythologi traxerant, pro more fabulantes de veritate, dum à Phæbo, luminum Parente, deducunt animæ genesin: quasi verò supra Phæbum non foret Phæbus divinator, Sol justitiæ, à quo nobilius Stemma, igneamque indolem anima hausisset: scilicet, tendit *sursum*, *quia desursum* descendit à Patre luminum. Cum ejusmodi vatibus (quod Peripato dedecorosum) fabulati sunt quoque Philosophi, quos inter Leucippus & Hyparchus, qui ignis mobilitate leviter moti, natales animæ, velut principium motûs, huic elemento adscripserant: parum certe subtiles, dum sic animæ subtilitatem; parum nobiles, dum illius nobilitatem, ignobili ignis

splendore, obscurârunt potius, quàm illustrârunt. Illustriorem Philosophiam, ab ignito Ignatio, Xaverius didicit, Sorbonæ Doctor: quàm pretiosa sit isthæc flammula, docere nemo melius potuit, quàm cœlesti igne inflammatus iste Prometheus: nemo utiliùs discere, quàm Philosophus ille, tam facile sic inflammandus, ut totum orbis ambitum inflammaret: noscis notissimam gnomen: *Ite, accendite omnis.*

LEUC. Superi! in quam grandem Philosophiam Xaverius evasit, ex disputatione de anima? Thesi unica: *quid prodest?* plus didicit, quàm illum omnes docuere Sophiæ felicem Xaverii Philosophiam, qua intellectus sic animæ demonstrat naturam, ut voluntas curret naturæ præstantiam! Sed cum Diogene revertamur ad dolium: dic, quosnam Philosophi sensus de anima? **MEL.** Utinam sufficerent quinque! sed nunquam, *Quid sis anima.* credo, nisi unus unanimes, quàm cum de anima sentiunt. Audi paradoxa: Dio-

Dio-

Diogenes, vertiginem forrè passus in dolio, natales animæ adscripsit aëri: aqua Hippias, Heliiodus terra. Natam ex igne simul & aëre Epicurus ex aqua & terra coagulata sentit Xenophanes. Herclitus Ponticus dixit vaporem: Archelaus lucem, radiantem ex cerebro: Asclepiades diffusam per totum corpus. Alcmeon sibi persuasit, animam esse Corpus Cæleste, Thales magnetem: Critias sanguinem: Ex elementis omnibus composuit illam Empedocles. Necdum finis sapientis stultitiæ: Plato minimè divinus, Harmoniam musicam iudicavit; Bias Intelligentiam incarceratam: Democritus (ridere ridentem omnia!) atomorum coagulum dixit; quod respirando se continuo repararet. Critoalo visa est esse quinta essentia purissimorum spirituum, Possidio Idea, Melissæ motus æternus, Averroi forma assistens: Heraclito physico scintilla stellaris essentia. Galenus denique, in hoc puncto sibi dissimilis, quia Medicus sat malè sanus, quem tumultuario agmine non minùs insani sequuntur Athei, animam iudicavit temperiem quandam, quæ ubi è qualitibus vix resultavit, mox videt cum lyncibus, cum apris audit, cum araneis sentit, se movet cum aquilis, cum Aristotele discurrit, iudicat cum Salomone. Superi! quàm hæc stupenda & stupida Sophorum deliria, quæ si faciliùs pene-

trant, quàm spirituales substantiam (quo tamen clypeo stupiditatis unico se invincibiles rudunt) Ingenium gratulor, sed quod merito illis invident nefrendes: nam percipe, ut ex hara, velut Peripato, ad hominem sui similem, argumentum grunniat porcus: audite Galeni astelæ, Sophi irracionales! anima, si vestræ fides Philosophiæ, *Method.* temperies est qualitatum: sed Galeno iudice, quem adoratis, temperies vestra, ad unguem, nostræ simillima: ergo anima vestra nostræ simillima, dicam in forma, ad vestræ Philosophiæ informem formam, & gloriam, porcina.

LEUC. Acutè dentem intorquet aper hic Calydonius: imprævisum, credo, hoc telum est: hinc crudius infligit vulnus, quàm ut illud ferant molles hi Adonides Veneris. Sed edicas, velim, an tam humiliter omnes de anima? MEL. minimè: altiùs illam extulère nonnulli; sed quia difficile est ne quid nimis; dispari sensu, in quæ parem penè errorem incurrerant. Ex stemmate Divino, natales animæ, deducit Seneca: hinc Themistius DE I substantiam nominat: Socrates inextinguibilem Numinis scintillam: Secundus DEUM incarnatum: Pythagoras pignus vocat affinitatis Divina: Trimegistus radium Divinitatis: Carpo crates, particulam Divinae mentis. Tullius Rem nominat præfusa Divinam,

vinam, terrenis omnibus superiorum: Plotinus non æmulam modò, sed & æqualem naturâ Numinis Divinitati. En radios, in quibus mirum non est, si nimius culpe- tur splendor, nam lucent in tenebris ethnica Antiquitatis. Veritatis oracula si pressius consulamus, naturam animæ exprimit Stagirita, dum illam vocat, *principium quo vivimus, sentimus, & intelligimus*: nobilitatem hujus principii jam à principio declaravit ipse Creator, dum illam ectipon dixit Divinæ mentis: factam nempe ad imaginem & similitudinem SS. Trinitatis.

LEUC. Parvi nunquam nihil anima fuit: tam grandis tamen thesaurus quòd corpore circumferatur, multi mecum ignoraverint hætenus. MEL. Placet candor tuus Leucothee! sed & meus non displiceat velim. Ita est: *nescit homo*: nescit sæpe & Sophus, *pretium ejus*. Dicam (non enim Amicos inter linguæ periculum) dicam, quod te ipsum sæpe advertit, non sine gemitu: alit nonnunquam Peripatus, quos sanè deceat, multum, plus, plurimum à peritioribus Ethnicis discere. Nil vilius animâ, toties quoties pro lenticula venalis prostat: inter bona propemodum derelicta, primò est occupantis: non ratiocinantur de illa ut Sophi, sed grunniunt ut Epicuri, levique aère levius,

Brasillicos inter fumos, illam exsufflant, pessimi trapezita, dum margaritam tam leviter projiciunt ante porcos. Utinam saperent, & Sapientum albo cum nomen suum inscripserint, Sapientum oracula sæpe consulerent! Quærant Philosophos, quos doctoratûs laureâ Cælum jam coronavit, & dicent Chrysofostomi, animam esse *hereditatem Divinam*: Cyrilli, *opus inter opera DEI excellentissimum*: Gregorii, *sanctuarium Divinitatis*: Hilarii, *speculum perfectionum DEI*: Pauli, *Regnum DEI, cujus pulchritudine captus ipse DEUS, non dedignatur pro suo id seligere habitaculo*, Teste S. Bernardo: Augustini illam vocabunt, *Divinæ miraculum Omnipotentie*. Quærant Xaverios, quibus angusta sunt mundi spatia, ut in altero quoque mundo animas quærant: quos non retardat mare periculis, terra monstris, Cælum injuriis, ut - ut nimbos crucibus, fulminibusque mixtos depluat immitis Jupiter. Ignatios consulant, qui pedem, olympo jamjam infertum, denuò retrahunt, ut cum æterno sui periculo, huic periculo animam subtrahant. Quærant sexcentos alios, quorum Zelo, nec ipsum Cælum metas ponere potuit; quærant & discant facere pro anima propria: quod alii facere non dubitarunt pro aliena. Quòd si minùs Sapientibus credunt, Incarnatam Sapientiam

con-

l. 1. de
ani. c. 1.

Gen. 1.

Job. 28.
v. 13.

Bern.
e dilig.
E O.
August.

consultant : reponet Mellifluus : & dixit multa , & gessit mira , & pertulit dura , in animæ emolumentum : dixit thesaurum absconditum , sic æstimavit : fecit centum miracula , sic indagavit : tulit crucem , vitam dedit & sanguinem , sic amavit . Quærant & intelligant se Christi sanguine redemptos : nolintque amplius se exhibere venales .

LEUC. Ita est : cur enim tam pretiosi suo Authori , tam sibi reddantur viles ? paradoxum adeò histeron proteron , in Philosopho mirari possum , non capere . MEL. Me quoque incuria tanta suspendit attonitum : caperem , si Peripatus noster metempsychosi subscriberet , cujus deliriis actus Pythagoras animam dixit non suam , sed alienam , commodatam solummodo , non donatam : hinc apud Nafonem ; *Ipse ego (nam nemini) Trojani tempore belli Panthoides Euphorbus eram , cui pectore quondam hæsit in adverso gravis hasta minoris Atrida . Qua vesaniâ abreptus quoque Empedocles , Pifcem (asellum crediderim marinum) fuisse se quondam : fidenter adeò credidit , ut Pythagorico more , summò sibi piaculo duceret , vesci quocumque vivente , ne simui cum carnibus avos , & proavos devoraret . Caperem , si plures homini animas nostra adstrueret Philosophia , quarum unam cum Manichæis , quia malam ,*

inferno : alteram quia bonam , Cœlo possent transcribere : vel quod Galeni fuit perversum dogma quarum unâ in hepate perditâ , restaret altera ; hac ex corde ad Inferos detrusâ , in cerebro tertia tandem sapere posset , & errorem , bis malè commissum , meliøre facto corrigere . Sed nescit insana ejusmodi scita Peripatus sanior : anima , quam habes Philosophæ , tua est , & quidem unicè tua , quia unica : cur ergò , quod tuum est negligis ? bona curas fortunæ , quia tua utur tua non sunt , quia ut sua brevè mors auferet . En quàm præpostera sit tua sollicitudo ! Curas ut tua , quæ non sunt tua , & tua negligis , ut aliena . Nunquid quod Balaamo Arcas , hoc tibi tua , jure , oggereret anima . *Quid feci tibi ? cur me percutis ? cur me vulneras , Num. 22 . plùs quàm tertio tot peccatis ? v. 30 . cur me occidis ? nõne anima tua sum ? & utinam animal essem ! fors animam Arcadis si circumferres , tractares mitiùs , certè non posses crudeliùs : Hæc illa : quibus , quod superaddam , non suppetit , nisi quod anima quoque sit unica : Superi ! quæ unica , unicè chara , quia rara , præter animam : æstimantur quoque vilissima , quando unica : sola anima vilescit , utut nobilissima , simul & unica . *Quam dabit homo commutationem pro anima ? hanc certè solam si perdat , dicere potest : amici , perdidimus omnia .**

Quotu-
lex.

Ovid. l.
ult. me-
tam.

Matth.
16.

Proprietates.

LEU C. Verum nempe, quod dixerat: *nescit homo pretium ejus*. Id solummodo mirum, quòd & Philosophi possint ignorare tam nobile stemma, excelsos adeò animæ spiritualis natales: fuère, nî fallor, qui ad rerum materialium ignobile chaos illam detruserant, sat nobiles fore serati, sicum brutis, quæ vitâ non superarent, æqualia in mundo subfellia occuparent. MEL. Fuère, sed Philosophi non fuère, nisi nomine tenus: si enim vel supra canem Æsopicum sapiissent, radicem cognovissent è fructibus, ex operationibus animam spirituales. Nunquid enim, edicite monstrosa Machiavelli progenies, nunquid enim, quòd propius æmulantur operationes certò angelicas, eò recedunt longius ab illis, quas materiales in brutis nemo non profiteretur? nunquid in sua sphaera Intellectus cognoscit nunc singularia; nunc universalia, nunc finita, nunc infinita, nunc substantias, nunc accidentia, quæ omnia fugiunt armatos etiam microscopiis oculos? nunquid quæ ratio cognoscit objecta creata vel increata, sensibus superiora vel congrua, appetit voluntas? nunquid ista suo modo tendendi est libera: illa universalis & abstractiva: nunquid jam comparat, jam se reflectit, jam judicat, jam discurrit: quæ omnia, materialem sensuum sphaeram, toto cælo transcendunt & superant. Omitto levioris armaturæ subsidia,

quæ contra Atheos, in aciem solet educere Philosophia: cui ista minus sufficiunt homo non est, nisi quem forsitan Deuceleon, è duro silice materialem, quia faxeum progengeravit. Id solummodo velim, advertas, quisquis animam admittit spirituales, admittit indivisibilem: hæc enim proprietas illam, velut filia Matrem consequitur. Hinc, si legis, quòd de collati cujusdam vertex, quondam sapius subsultarit, spiritibus, velut è pyrobolo erumpentibus, id tribuendum: unde frigescentibus musculis, sic brevè dentes coiverant, ut canis auriculam, sanguinem fortè lingentis, & fortiter stringerent, & pertinaciter ex illa diu harerent. Silegis, Mexicani juvenis verticem amputatum, in hæc verba subitò prorupisse: *Ipsi me interfecerunt*, potentia mortrix sic impulerat linguam, ut verba à jam jam morituro concepta, voce inter mortuâ balbutiret: nisi forsitan similia Divinæ mavelis adscribere Providentiæ. *Immortalitatem* quod attinet, authore Scoto, vix reperies sonantioris nominis Philosophum (Epicuri hippocentaurus non nomino) qui non ultrò fateatur animam aliquamdiu fatis supersistere: evincit hoc unanimis naturæ sensus, exigit Numinis providentia, præmiantis pro merito probos, punientis pro merito improbos. Jam si superstes aliquamdiu, cur non semper? an agentia

Tylkom-
ki de a-
nima.

Acostal.
s. hist.
c. 14.

oppo-

oppones contraria? at non habet: an defectum causæ allegas? conservat DEUS: an subjecti absentiam? subjecto non indiget: an fortè defectum finis obtendis? sed intellectiones si admittis post Fata, finem jam admisisti: ut accuratius hæc ponderanda Philosophicæ trutinæ, & eruditis Sophorum circulis, reservemus.

LEUC. Contestata adeò veritas, de animæ prærogativis, hostem habere nequit in Christiano Peripato: non nisi Stoici sunt & Epicuri de grege Onocrótali, qui oppositum rudunt, novòque crudelitatis prodigio animam secant in partes. MEL. Ità est: unanimi calculo probant hanc veritatem Philosophi, & utinam vitâ non reprobent! animam indivisibilem asserunt: cur ergo toties cum corde dividunt creaturam inter & Creatorem? Immortalem esse demonstrant, & tamen, voluptatis momentaneæ toxico, per sepe eneant, ut Cœlo mortua, inter cruciatu æternos vivere cogatur æterna. Spiritualem affirmant, & infra materialium sordes detrudunt hoc Cœli delictum. Superi! quale spectaculum, Amphitheatro Neronis dignissimum! Dominatur corpus, penè dixissem, porcus, & anima ancillatur: carnalis bestia in triumphum ducit, delapsum cœlo spiritum nobilitate, terrena cuncta, transgreditur anima,

divino alenda necitare, angelorum consortiis digna, inter creaturas Regina, sublime meretur in aura ætherea solium: & ecce! in terris exul damnatur ad bestias: in voluptatum cœno volutatur, porcorum instar, Augiæ stabulum purgare cogitur, ministra sensuum, corporis mancipium, brutorum ludibrium. Quàm vilis ô Sophe, tua tibi facta est anima! Spiritualis hujus thesauri pretium si ignoras, in unum collige solis aureum jubar, lunæ argenteum pallorem, siderum rutilos splendores: collige, quid quid magnitudine visendum, pulchritudine stupendum offerunt imensa cœli aspectabilis atria, reponet Angelicus: *majus pretium esse unius animæ, quàm corporum innumerabilium.* In cumulum congere coronas & scepra Occidentis totius thesauros, Dalmatici auri montes, maris Erithræi gemmas; congere quidquid pretiosum suis in visceribus alit hic mundus, & judicium aureum feret Chrysofostomus: *nullius rei pretium, cum anima conferendum: nec totum quidem mundum.* Denique oculis propone universi hujus immensam propemodum gloriam, regna, imperia, honores, divitias & voluptates: mox aderit licitator stygius, *hæc omnia tibi dabo, exclamans, solam animam redde, habebis hæc & plura, si cupias.* Prò pudor! hostis, nostri aliàs contemptor, tanti tamen
ari-

Ezech.
c. 13.

animam æstimat! offert omnia nundinator avarus, & quàm multum pro nihilo vendunt animam prodigi, *propter pugillum hordei*; propter lenticulam momentaneæ voluptatis.

LEUC. Hæc phrenesis, vel potius furia sunt Juventutis, quos utinam cum Ulyssæ solummodo fingerent! Spes foret melioris spei cum tempore: sed malo huic afferre lacrymas, medellam non possumus. Hunc precor, me paucis quoque edoceas, quid Philosopho sint animæ facultates? MEL. de præcipuis, nî fallor, notitiam postulas, quas trito jam nomine Voluntatis, Intellectûs, atque Memoriam designamus. Has potentias illi, qui sacramentum dixere Angelico, in suis principiis bene, in nostris verò non nisi gratis distinguunt ab anima. De memoria quid dicam? Mysterium hoc naturæ tam magnum est, tamque reconditum, ut extra se propemodum raptus, Philosophorum Phænix Augustinus, in hæc verba proruperit: *Magna vis est memoria: nescio, quod horrendum DEUS meus! profunda & infinita multiplicitas, & hoc animus est, & hoc ipse sum.* De illius natura & indole hoc unum novimus, quòd teste Damasceno, sit *promptuarium anime*, quo diversissimas recipit species, receptas retinet, retentas ad obsequia, & functiones a-

Memo-
ria.

l. 10.
Confess.
c. 17.

nimæ fideliter reddit. De artificio divinamus multa, miramur plurima, scimus propemodum nihil. Ingredere cum Augustino *ingentem memoria Aulam*, in aula l. 10. mirare innumerabiles recessus, in c. 8. & recessibus infinita propemodum *seq.* penetrabilia, quibus, veluti totidem repositoriis, ministerio sensuum, tot rerum imagines reconducuntur. DEUM immortalem! quale prodigium, nisi foret vulgare? imperio, & ad nutum profiliunt famulæ species sine motu: hæc segnius, promptius illæ imperium audiunt sine sensu: nunc catervatim sine lege, nunc se se sistunt imperurbato ordine sine duce: jam vagantur per cerebrum, sed sine strepitu, jam ordines turbant, sed sine tumultu. In obscurâ veluti camerâ repræsentant præterita, cum sint præsentia: res magnas, dum magnitudine careant; immensas, cum tamen mole destituantur: quæ audivimus, repetunt sine voce, quæ vidimus, monstrant sine luce: sine luxu convivia exhibent, bella sine sumptu, sine fastu triumphos. In hac memoriæ specula, quos vidi, video colores, & discerno in tenebris: clamores Stentoreos in silentio arbitror; lecta relego sine libris, dicta repeto, quiescente linguâ: nunc advoco absentes amicos, & mox ut præsentia se sistunt: nunc resuscito mortuos, mox adfunt ut vivi: illos intueor sine oculis: alio-
quor

quor sine voce : sine auribus audio : sine manibus contrecto, minimè solus, vel cum maximè solus. Illud intra mira stupendum, quòd in memoriæ speculo idem ipse mihi met ipsi occurram: repeto sine actione, quæ egi: loquor sine locutione, quæ dixi: lætitiæ meæ memini, quin sim lætus: tristitiæ recordor, quin sim tristis: imò lætus tristitiam, tristis sæpe volvo lætitiã: sine timore timorem recolo, sine cupiditate sum meæ memor cupiditatis. Illud denique inter stupenda miraculum, quòd non tantum memoriæ, sed & non memoriæ memoriã habeam, ipsius puta oblivionis: adest cum abest memoria, in sua præsens absentia, absens in sua præsentia: quid dicam? an non erit in mea memoria illud, cujus sum memor? absurdum: quòd si oblivio in memoria, privationem memoriæ in mea habebò memoria, hunc in finem, ne priver memoriã, & obliuiscar: absurdum absurdo majus. Si oblivionem adeste dicam in imagine sui vicaria, quæ cognoscat: ergo adfuit ipsa oblivio, quæ velut prototypon imaginem sui impressit. At quomodo? metas humani ingenii, quas hic terminat ingeniorum omnium meta Augustinus, nefas est transgredi. Cum hoc Sancto Doctore exclamo: *quis mysterium hoc inagabit? ego certe Domine laboro hic, & laboro*

in me ipso factus sum mihi terra difficultatis.

LEUC: Davo simplicior me sentio, cum de memoria differit Oedypus Hipponensis, tam paradoxo hæcenus me audisse non memini; nempe ubi rudes existimant scirpum, Docti nodos reperiunt. Mysterium, credo, non absimile continet excitatio specierum, quam quidem experior, sed quæ tyronis est infelicitas, ipsam non capio experientiam. MEL: Non solus es: sunt quos Peripatus inter Primates emeritos collocat, qui arcani hujus incertos sese publice profitentur. Quæ veri similia, strictius prosequor. Cerebri penetralia unà mecum animo subì, erunt nonnulli, qui innumeras mox tibi cellulas, Anatomica clave, aperient, distributos in cellulis monstrabunt spiritus, quibus veluti totidem veredariis, vicariæ rerum imagines, insident. Omnes expectant imperium: fac frenas laxas, quæ injicit viscosa humiditas, & ad nutum profiliant paratæ. Alii tenuissima cerebri filamenta detegent: quibus ramorum instar extensis, veluti totidem folia, annectunt spiritus, specierum bajulos: & isti pruriunt ad saltum, si frigoris gluten resolvat calor, mox avolabunt. Alii, quibus spirituum nativa levitas, vagaque indoles minùs videtur congruere, cum ordinata, constanti, nec rarò diu-

Excitatio specier.

Haunold.

Burgundi,

turna, quam experimur, reminiscencia, specierum castra metantur in cerebello, quæ pars, quia sicca magis & dura, aptius imagines retinet usque dum è suis tentoriis, juxta signatos ordines, ab anima evocentur. Aliis via media præplacet, sic uni sese sententiæ commodant, ut alteram non derelinquant: spiritibus, veluti sensuum internuntiis, rerum imagines tribuunt; hæc ubi ad phantasiam delatæ, consimiles ablegant ad cerebrum, ibidem, ut in armario, stabiliter hæsuræ, usque dum ab iisdem spiritibus, aliisve causis, in debito ordine excitentur. Hæc illi, vel ideo beati, quia medium tenent, cunctaque faciliè experimenta dilucidant.

LEUC: Orexin curioso moves Philosopho: appetens appeto scire, quæ toties frustra in me experior. Patere, serupulos tibi meos aperiam: quos sine Jovis Olympici dypthera solves, atque absolves. Et imprimis quidem, quid causæ subest, quòd nunc ista, nunc illa in memoriam veniant? quòd sæpe, cujus nolo, sim memor, cujus volo, sim immemor? MEL: Animum adverte, & evanescent, si quæ sunt hujus dubii tenebræ. Plenam memoriæ indifferentiam determinant Idea, quas Peripatus nominat, intentionales: his anima, veluti instrumentis, adjuncta, reminiscitur Alcibiadis potiùs, quàm Timonis.

At quis has species excitat? in promptu causa: Phantasmata, per materiales signata imagines, à quibus, quamdiu in corpore animam circumferimus hospitem, ob relationem sympaticam, spirituales illæ dependent, & excitantur. Verùm instantiùs premis: quæ causa suis è latebris simulacra phantastica provocat? enimverò non una: plures sibi hoc negotium vendicant. Sæpe affluentes turmatim spiritus, stertentes in cerebello species, animant: hinc instigante naturâ, confricare occipit solemus, ut segniores spiritus stimulemus, per spiritus species. Plerumque calor constrictas frigore resolvit: hinc febris ardore laxati, ebulliunt spiritus, atque sic per diversa phantasmata, turbatæ pariter species, in cerebro tumultuantur. Non rarò hic suum exercet imperium voluntas: nam quia sensûs interni est Domina, nunc huic, nunc illi objecto applicat phantasiam: hinc circa quæ volumus, etiam expressiùs versamur. Subin DEUS has ipse motor imagines suscitatur: subin Angeli assistentes, hinc inspirationes bonæ à bonis, suggestiones malæ à malis. Nunc species mota, movet quoque affinem, nunc mutuo fœdere sese trahunt, indole & naturâ consimiles. Denique hoc in negotio plurimùm sibi facessit negotii mentis affectio: assiduè ludit cum ectypis, quorum adorat archetypa:

typha: nempe, quod quis amat, hoc cogitat, nec sicut ab oculis, ita recedit à mente, quod semel pessimè fascinavit mentem.

LEUC: Occurrit, quod Philosophus nuper, calamistrato cuidam Matris Idaliæ columbo: in querelas hic effusus, animi laxabat sinum, formarum phantasmata caussatus, quibus memoriam nunquam non obturbaret tentator stygius. Sed agnovit eroticum symptoma Philosophus, & falleris, inquit, dum in jus vocas Cæcodæmonem, hic innocentem: Tua tibi affectio dæmon est, quem alis in corde: hæc archimima, in umbratili memoriæ scenâ, repræsentare nil didicit, nisi Cyprum. In animo olida tibi stagnat mephytis, & miraris, quod purulenti in

Mat. 15. v. 19. cerebrum sese levent vapores? *de corde exeunt cogitationes*: radicem tolle, amorem ejice; esse non debes amans, esse ni velis amens. Miratus ille hanc sibi novam philosophiam: an secutus sit, & executus, non comperi hæcenus. MEL: Rectè hic equidem; non emarcescunt hæc lolia, nisi stirpitus eradicentur. Scilicet ideæ, quas tradit profani amoris philosophia, æternæ sunt & immutabiles; nam illas in Lunæ concavo, nunquam non contemplantur Latmii Endymiones. Et quod pejus; contra Philosophiæ nostræ principia agunt hæc species in virtute substantiæ, nec rarò tragicos produ-

cunt effectus: imò, quod paradoxum: per illas agunt causæ in distans: in absentia vulnerant, & sæpe per sympaticam antipatiam abientes quoque occidunt. Sed hæc subrosa; redeamus in orbitam.

LEUC: Id ego edoceri jam cuperem, unde tanta non rarò memoriæ sit differentia? sunt, quibus cerebrum, putes, cum Batto in lapidem obduruisse, adeò duram se illis exhibet novercam natura. Sic olim Herodem, quem *Aresius* cognomento Sophistam Historio-*l. 6. im-* graphi nominant, in stuporem u-*pres. 178.* tique, rapuit filius adeò stupidus, ut viginti quatuor Græci alphabeti litterulas, nullo labore caperet, usque dum, constitutis tandem ephebulis, quos totidem characteres distinxerant, per continuam longissimi temporis assuetudinem, naturæ duritiem superâisset. Quid? quod & Nationes integras, quas inter etiam Thracia, tam hebeti memoriâ perhibent, ut citiùs lapidem cavet gutta, quàm illis, obstinatum in sua duritia, cerebrum emolliatur, Contrà alios memoria beat tam felix, ut humanam propemodum fidem res superet. Certè à te ipso percepisse me *ipse l. 1. declam.* memini, Senecam nunc bis centum hexametra, nunc duo nominum millia, auditu unico percepta, non solum hæcitatione nulla, sed etiam ordine retrogrado, memoriter reddidisse. Mithridatem, *Plin. l. 7.* duabus supra viginti Nationibus *c. 14,*

imperantem, singularum linguarum locutum ferunt, ac si omnes cum unius Matris lacte luxisset.

Muretus
l. 3. Var.
leſii:

Obstupuit quoque Padua, cum triginta sex nominum millia, eodem quo hauserat ordine, à Juvene repetita, & quidem nullo errore perciperet. Nec inter hebetes numerandus Joannes ille Palæstinus, qui universa sacræ Scripturæ volumina, eâ fuit memoriâ complexus, ut quibuscunque verbis filum porrigeres, id linguâ nunquam fallente, ad usque exitum prosequeretur. Sed & memoria Cyri neutiquam oblivione delenda: nam tanta fuit, ut è suo exercitu, qui sexies centena militum millia complectebatur, quemvis non tantum nomine, sed & cognomine proprio compelleret.

Euseb.
Casari.

Uterius progressum memorant Lucium Scipionem, qui singulos cives, quorum myriades plurimas tunc numeraverat Roma, onomatistico non semel titulo salutârît. Illud denique miraculo proximum, Charmidem, fidus quondam in Græcia magnitudinis primæ, quæcunque auribus hausit, felicitate prorsus imperturbabili, è memoria, velut parente è pagina, mox recitâsse: imò, quoscunque libros legendo decurrerat, memoriâ mox tenuisse, heiluoem bibliorum, & bibliothecarum voraginem propemodum infinitam: & hæc sunt, quæ de felicitate memoriæ, posterorum memoriæ Veteres comendârunt.

Plin. l. c.

Uterius progressum memorant Lucium Scipionem, qui singulos cives, quorum myriades plurimas tunc numeraverat Roma, onomatistico non semel titulo salutârît. Illud denique miraculo proximum, Charmidem, fidus quondam in Græcia magnitudinis primæ, quæcunque auribus hausit, felicitate prorsus imperturbabili, è memoria, velut parente è pagina, mox recitâsse: imò, quoscunque libros legendo decurrerat, memoriâ mox tenuisse, heiluoem bibliorum, & bibliothecarum voraginem propemodum infinitam: & hæc sunt, quæ de felicitate memoriæ, posterorum memoriæ Veteres comendârunt.

Idem l. c.

Idem l. c.

MEL: Tua probatur hæc eruditio: Cæterum dixisti multa, non multum: paucis habe problematis decisionem. Sunt, quibus cerebellum & siccum est & exsuccum; quibus aridi torpescunt spiritus, spissæque caput ubique perforant aristæ: hinc navigant in sicco semper, nec nisi invitâ Minervâ stramineam frustra memoriâ flagellant. Thracum verò durities ex eo originem trahit, si conimbricentibus fides, quod soli Cœliquenatura, siderumque influxus qualitates memoriæ inimicas, jugiter imprimant: unde Thebanos quoque ingenio obtuso & pingui, Athenienses perspicaci atque acuto fuisse, Author est Oratorum Princeps: eò quod Thebas crassus, Athenas rarus subtilisque aër solitus sit animare. Contrà sunt, quibus viscosa cerebri indoles, quibus spiritus humidi, aptique ad recipiendam, ceræ instar, quamvis imaginem: & hi prodigiosa non raro memoriâ excellunt. Id tamen de humiditate velim advertas, quòd sicut memoriæ promptæ est genitrix, ita, sinimia, oblivionis quoque sit Mater: nam, aquæ instar, facile ideas omnes admittit, sed nec difficulter dimittit: hinc hæret aqua sæpissime, fidemque, quam citò dedit, citius rumpit, in ipsa fide infidelis memoria. Contrà illi, quibus duriusculum quidem, minimè tamen in adamantem obriguit cerebrum, fidelio-

lib. de
divinat.

rem

rem cæteris memoriam experiuntur. Quippenativa siccitas, quas obiter non recepit ideas, nec etiam desultoria levitate repellit: hinc melancholicis diuturna memoria, qui sicut res apprehendunt morosius, sic etiam profundius infigunt. Illi tamen, quibus inter siccum & humidum, temperata consistit cerebri indoles, cum ipsa Minervâ, de memoriæ palma possunt contendere: nam quæ capiunt faciliè, etiam retinent constanter: hinc est, cur meliori memoriâ Juvenes, minus aptâ pueri utantur, & senes: nam pueros superat juvenus temperatâ magis humiditate, senes siccitate libratâ magis ad pondus: unde facilius his species imprimunt, illis tenaciùs impressas conservant.

LEUC: Ut video, in multis experimentis, appositè caliginem discutit hæc tua physica: patere, ulterius esse me curiosum. Cur multis subitò omnia, imò cur multi subitò omni prorsus memoriâ excidunt? notus est, cõmmuni quoque parœmiâ, ad exordium docti certaminis, derepentè *mutus Hipparchion*: noti sunt Theophrasti, qui coram populo Atheniensi peroraturi; Herodes Attici ad M. Antonium verba facturi; Heracliti Lycii, qui coram Principe Severo dicturi; noti sunt & ipsi Demostenes, utut Oratorum in Græcia Principes, qui Philippum Regem, Amyntæ filium, Oratorio apparatu allocuturi, præter spem omnium,

quasi Letheis in undis subitò naufragi, hianti ore ad instar piscium, obmutuère. MEL: Oblivionis tam paradoxæ occasio timor est; fugat hic ad præcordia spiritus, nativumque cum spiritibus calorem: hinc memoriæ officina in cerebro, sic constringitur subito frigore, ut rerum imagines penitus aboleantur. Accedit, quod non rarò ipsamet sollicitudo, quam pro memoria gerimus, memoriam turbet, quia spiritus dissipat, primarios memoriæ ministros: ab horum obsequiis cum plurimum pendeat hæc facultas, plurimum quoque pendet problematum erudita analysis. Scire forsàn desideras, cur post libata frugali etiam Cerere prandia, serias sibi memoria deponcat? causa latere nequit Philosophum: vapores nempe meatus spirituum obstruunt, ipsique cum suo calore spiritus ad obsequia ventriculi avocantur. Miraris, quòd illis vulnera, his verò morbi sic hebetârint memoriæ aciem, ut Corvinus Messala proprii quoque nominis sit oblitus? in promptu est causa: nam vel læditur memoriæ sedes, vel spiritus, intemperienimia turbati, avolant & consumuntur. Causam indagas, cur irâ vel vino ebrii, vix quæ capiunt, capiant, adèd omnium sese immemores sentiunt, postquam Morpheus motos tandem potuit componere fluctus? contrâ quas amor vel juvenus semel species impressit, cur

vix fera ætas obliteret? *adeoque servet odorem testa diu?* scilicet in homine emotæ mentis, sunt cuncta in motu, etiam spiritus, hinc specierum præpediunt impressionem. In ebris, sicut in somniantibus semisopita languet memoria, hinc species, uti non nisi obiter imprimuntur, ita nec nisi evanidæ exprimuntur. Alia amoris est indoles: non perfunctoriè is suos amores: sed quia & frequentius de illis loquitur, & attentius cogitat, quid mirum? si inculcata toties idola non nisi fera delere possit oblivio. Experta hoc Mater illa Seraphica, cuius postquam Divinus amor cor jaculo transfixit, non potuit non esse memor sui Dilecti, singulis etiam vitæ suæ momentis: id quod propria manu testatum Orbi reliquit. Denique, quòd ætate proveci facilius in eorum memoriam redeant, quæ percepere, ut juvenes, quàm quæ discunt, ut senes, in causa est, superveniens cerebro cum ætate durities, hæc enim antiquas species pertinaciùs retinet, ne elabantur, recentes impedit, ne imprimantur.

LEUC: Vix superesse videri posset, si mihi, quod discam, si tibi, quod de memoria doceas. MEL. Ne tu tyronem te probas, de quo vulgò proverbium: *Logicus omnia.* Vel si tibi cum Platone nulla de novo Scientia, sed Scientiæ nova tantum memoria, edif-

tere, cur ad voluntatis imperium nunc promptæ profiliant idæ, nunc tardiùs obsequantur? cur solum in genere, sæpe nulla in specie species? cur non nunquam penitus imperium detractent rebelles, vel longè aliæ, quàm citentur, erumpant? cum tamen ad primum mentis Angelicæ nutum obsequiosa celeritate mox advolent, junctisque veluti vocibus conclament: *adsumus?* cur non iidem & ingeniosi & bene memores, sed sæpe qui tenacioris memoriæ, minùs celeri & acuto ingenio polleant? cur in nonnullis imaginatione læsâ non lædatur memoria, & vicissim? cur denique infinita propè spectacula hæc nobis exhibeat facultas, quorum tamen imagines suppeditare nostri sensus non poterant? Eja, Oedipum age, & epomidem concedemus. Sed humeros contrahis, onùsque solvendi rejicis in probantem. En igitur paucis: Nos inter & Angelos magnum utique discriminis chaos: Illorum memoria ad arbitrium nunquam non expedita: nostra, quamdiu quidem hac aurâ fruimur, indissolubili nexu phantasmati alligatur: & licet huic in cerebello tentoria figas, spiritus tamen phantasmatis & sæpe bajuli, & semper solent esse motores. Hinc si in cerebrum penetrent, puriori excocti sanguine, non nisi ludicra: si melancholico nati humore, non nisi tetra, vel invito, phantasmate obrudent. Si in cerebro,

rebros, nativa humiditate disposito, calidiores affluant spiritus, species habebis ad imperium promptas: si in sicco torpescant, experieris cunctantes: si in male disposito, avolent, vel corrumpantur, & simulacra corrumpi necessum est: unde oblivio, quam in phreneticis sæpius admiramur. Alterum problema, quod attinet, ingenii acumen rectè statuitur in *promptitudine mentis, qua facile invenimus, quæ latent, & super inventa profundè discurremus.* Pendet autem hæc promptitudo ab internorum ministerio sensuum, maximè à facultatis, quæ cogitationibus præsidet, expeditis obsequiis, quibus, discurrente intellectu, & ipsa particulariùs circa singula discurret: jam verò cum durtities cerebri, quæ rerum idola tenaciùs retinet, facultatem hanc remoretur, colliges, nî fallor, quomodo ingenium hebetet, id ipsum quod memoriam efficit diurnam. Ad tertium audire lubeat Conimbricenses: etsi, horum iudicio, imaginationem atque memoriam, in eodem cerebri domicilio colles, penetrare tamen unius siccum, & alterius esse poterit humidum: unde temperamenti mutatio, quæ fat est ad turbandum imaginandi officium, non continuo sufficit ad retardandas memoriæ functiones. Ad ultimum denique, toto collo negandum & pernegandum, in memo-

riæ thesauris quidpiam latere reconditum, quod ministerio sensuum non debeat: novas imagines dicimus, quas noviter combinatas melius diceremus. Fingetibi Orbilium, aliùve in Magistratu grammaticali togmatum Patrem: quære, unde illi tot nomina, nulli intellectui fat nominanda? & ad summum non nisi 24. litteras in medium proferet, quibus non unum, sed novos novosque confareinet Calepinos. Euclidem, notum in Mathesi oraculum, consule, & è 10. cifris innumeros tibi numeros combinabit. Orphei cytharam explora, & videbis è septem Musicæ elementis harmoniam consurgere dissonam, non tot quin sæpius variatam: cur ergo memoria dirigere Protogenem nequeat, vel Apellent, ut è diversis vultus humani partibus, sed alio, aliòque modo vel proportionè dispositis, effingat infinitas diversa hominum ectypa, quorum nullum hausisse sensibus etiam per Jovem lapidem jurabit? hæc nempe sunt naturæ miracula, quæ experiri, concessum est omnibus, comprehendere, ne quidem Sophis.

LEUC: Crediderim enimve-
 rò, in memoriæ adytis superesse
 Intelle-
 Aus.
 plura, quæ curiosam suam memori-
 am poscerent: sed hoc modo de
 memoriæ sic discurremus, ut in-
 tellectus penitus obliviscamur.
 MEL, Rectè mones, quod memo-

riae dedimus nimium, facultatibus reliquis detrahemus. Intellectu caret, qui in illo non intelligit intellectus Authorem: vix enim alibi suam magis potentiam ostendit Numen, quàm in ista potentia. Hæc Philosopho dicitur facultas, qua cognoscimus omnia, quæ quidem veritatis sphaera, nobis objicit percipienda. Hoc ergo paradoxum hujus potentiae fatum, tam multa quod intelligat, & se ipsam ignoret. In alienis rebus ad instar Argi est oculata, caeca in suis: foris erudita, intus ignara, extra se ubique praesens, intra se absens: nôset, credo, se ipsam, si à se abesset, & idcirco se ipsam non videt, quia sibi est praesens. Superi! quanta facultati huic facultas! cernit praesentia, inspicit futura, cognoscit distita, attingit sublimia, penetrat subtilia, scrutatur profunda, discernit bonum à malo, verum à falso: non constringitur vinculis, carceribus non cohibetur, ferreos vectes, clausasque portas pro libitu penetrat, & ubi in tenebris putas squallentem, ipsa, extra se ipsam, per Mundi patentis spatia spatatur. Celeritas quoque illi est summa: momento in caelum avolat, & discurrit cum Angelis, momento ad terram revertitur, & sylvas incolit: nunc aquam, nunc aërem, nunc ignem petit, omnium elementorum incola: sed dum igni se immiscet, non aduritur, dum Oceanum in-

trat, non demergitur, dum aërem visitat, non humectatur. Plus dico, potest tenebras ingredi, quin obscuretur, penetrare nihilum, quin confundatur: meditari tempora, qui fluat cum annis, consequi motum, quin moveatur. Illud praecipuum admiratione dignissimum, quod si fortè nubila sint tibi tempora, nullósque numeres amicos, mens sola, sibi soli sufficiat: in se ipso concilium convocat intellectus, quot cogitationes, tot numerat Achates intimos: cum his, in cordis conclavi deliberat, discurrit, stratagemata struit, & destruit, machinas hostiles explodit sine fragore, bella debellat sine cruore, sine obice parat victorias: verbo: sine proditoris periculo subornat omnia, nisi ipse sit sibi periculum, seque ultro sibi velit eripere proditor simul, & inimicus.

LEUC: Grandis Hercle praerogativa, quam Superis æmulam possidet Intellectus! usi hoc fuerint, in suum & Universi totius emolumentum Salomones, Augustini, Stagiritæ, & alii, quos ingenii acie Aquilas, foecunditate Phœnices, praestantiae gloriâ velut Semideos, erectis propemodum aris, adorat Posteritas. MEL: Desuere nunquam Divina Orbi Ingentia: quæ, de natalium splendore, cum ipsa Pallade certarent. Lustra, si lubet, prodigiosos, quos nullo non tempore elidere, partus,

partus, & obstupescas Naturæ miracula, non æquata modò, sed superata. Quid linguarum varietate divinius? secreta animi pandimus, quæ licet aure percipias, nisi velim, nunquam percipies. Idem vocabulum plurifariam, imò è pauculis litteris, infinita formamus vocabula: & quis ad tam arctam epitomen, discursus omnes novit contrahere? Intellectus. Quòd si, naturæ vitio lingua denegaret Officium defectum supplet Orthographia: ponit hæc linguam in manibus, ut loquamur per calamos, per epistolas a loquamur absentes. Et si ingenio gloriam fortè Fata invident, *vistura meis mandantur nomina chartis*: & quis ista adinvenit subsidia? Intellectus. Quòd si Orthographicus labor deterreat, adest Typographia, cujus beneficio plus una dies, quàm annus labor, Amanuensis minimè otiosi, edere potest in lucem: & quis divina invenit hæc adminicula? utique Intellectus. Sileo tot ingenii decora, quot orbis exhibet volumina: effectus his Intellectus, ut etiam mortales, immortalitatem Superis, amplius non invident: scilicet *Ars longum Scriptori prorogat ævum*. Per libros vivunt etiam mortui, quia nobiscum loquuntur, ut vivi: auscultamus illos silentes, absentes consulimus, & nunquam melius discimus, quàm ubi cineres docent, & de rebus discunt Umbra. Per libros

elapsa tempora revocamus, & Majorum heroicos ausus in absentia admiramur præsentis. Quæ memoriam fugiunt, è fuga ephemerides retrahunt, & frustra jam atterit ætas, quæ ipsam atterit non sinunt ætatem. Id tamen unicum addo, hanc ingenii gloriam, nisi virtute, veluti lumine gloriæ, elevetur, vanitatis fumo fore obnoxiam, & nunquam magis mortalem, quàm cum inaniter gloriatur se immortalē. Sensit hoc Chrysippus, qui septuaginta; Aristarchus, qui mille commentarios exaravit, quos omnes absumpsit flamma, ut saltem illustrius perirent. Sensit Dionysius in grammaticali Republica emeritus dudum Patricius, quem ultra tria millia quingentos; Trismegistus Sudra, quem supra quingentos viginti quinque, sex & triginta librorum millia, manu propria exarasse ferunt, quorum omnium ne quidem littera est superstes. Sensit Constantinopolis, cujus Bibliotheca viginti librorum millibus celebris, unà cum Draconis ilio, viginti pedes longo, & Homeri Iliade, aureis litteris exarata, uno incendio perit vel ipso fumo demonstrans, quàm inutiles sint Hominum curæ, quantumque sit in rebus inane. Sensit denique Alexandria, ubi Ptolomæus Philadelphus Bibliothecam, collectis erudito ex Orbe undique bibliis, instruxit, quam tamen & ipsam devoravit Vulcanus,

Ibuhl.

Solate-
in. l. 35.
biolg.

orat.

Ovid. l.
5. trist.

De Biblio-
thec. c. 1.

2.

nequicquam inde doctior factus, nisi quòd Intellectui hoc acclamarer Satyricon: *exitus est Studii parva favilla tui.* Rationem facti tam lamentabilis non injustam justus Lypsius allignat, dum hanc Bibliothecam *non in usum tantum, sed ambitionem, nominisque splendorem, erectam asserit.* Hinc vanitatem humanæ mentis deplorans, denique exclamat: *perière voluminum septuaginta millia: O The-saurum! sed in re aeterna non aeternum.*

LEUC. Si minùs in libris, in artibus saltem immortalem assequitur gloriam Intellectus, dum non modò illas invenit, sed inventas ad eum perfectionis apicem perpolivit, ut Momus ipse non haberet, quod carperet. MEL. Ita est: in testes adduci possent præprimis Musica, Pictoria, Mathesis, centùmque aliæ, quarum prodigia, Magiæ artificiali, meliùs reservamus. Nunc *ne quid nimis*, delibopaucula de Voluntate: Magnum & ista est Naturæ mysterium. Solam se novit ipsa, quid velit libera; nam sua servat secreta sibi: imò nec ipsa totam se novit; solus totam agnoscit, qui totam condidit: sed dum voluntatem intelligit, libertatem non lædit: ita agit supremum Dominum, ut voluntas suo dominio non spoliatur: Dominus & Domina agunt actione communi, uterque mover, & movetur: uterque primus est,

uterque secundus: uterque prior est, neuter posterior: liberrimè voluntas amplectitur, quod decorum, liberrimè refugit, quod putat noxium. Et illud præcipuè mirum, quòd in hoc Providentiæ ordine, divisum non habeat cum Jove Imperium: flecti potest, cogi non potest: inclinari, non frangi. Afferte vincula Neronis, non constringetis; catastas, equuleos Domitiani exerite, invitam non compelletis: rotas, acinaces stringite Juliani, nolentem ad vota non adigeris: supra humanam potentiam est hæc potentia; imò (DEO sic liberè ordinante) ut ita dicam, supra Divinam, ut resistet nunquam, resistere potest singulis Cœli auxiliis, nec ipse DEUS salvare poterit nolentem.

LEUC. Audacter tu ista, & quidem ringentibus, ut ajunt, Heterodoxis! quid putas ad ista Ephori hæresis Jansenianæ? MEL. Fremant, & infremant: illorum stridore mihi ne utiquam dolebunt dentes: id unum assero, meretur vel sua impietate hoc monstrum, ut peculiarem illi paginam alibi consecremus. Nunc, ne oporteat invertere clepsydram, vela contraho, hanc tibi statuens discursus anacephalæosin: Anima tua est: *Eccles. serva igitur animam, quia tuam: 10. Ser. 7. audi, quod quondam Mellissus: in Ps. queso te, si tam sollicitus es, si nec 90. minima negligis, si tam prudenter servas paleas tuas, etiam horreum*

TUMM

Voluntas.

uum *servare memento*, imò *verò* *ne exponas thesaurum, qui sic sterquilinio incubas tuo.* Dicamus igitur, quod Adrianus Martyr Tyranno, Ecclesiæ thesauros petenti: thesauri *animæ nostræ sunt, has perdere nullatenus volumus.* Anima una est: hinc illius jactura irreparabilis: quòd si igitur tentatio ingruat, si invitent Sirenes, si alliciat Mundus, dicamus, quod quondam dixit, coronâ triplici Benedictum Caput, cum injustum quid peteretur à Principe: *duas animas si haberem, ultrò Principi unam & libenter darem: perdere, quam solam habeo, nec lubet, nec licet.*

L E U C. Bellum oraculum, tam dignum Pontifice justo, qui dedit, quàm injusto Principe, qui recepit. Utinam hoc ergo, mihi-que similes, suis in apophthegmatis, usurparent! in Peripato locum non haberet improprium illud: *gens absque consilio, & sine prudentia.* Sed quoties Sophi minimè sophi, dum animæ pretium ignorant, illo etiam Davo stupidiores, à quo gemmam, denariis aliquot divenditam ferunt, quam Julius, hoc nomine secundus, viginti florenorum millibus comparare non modò voluit, sed comparasse etiam lucro apposuit. MEL. Rectè afferis: Philosophus non est, qui etsi omnia sciat, animæ tamen suæ pretium nesciat: nam *Sapiens animæ suæ sapiens, juxta*

oraculum Sipientis. Triplicem Academiam, Philosophis erectam à Divina Sipientia legimus, ubi qui pretium animæ negligit, veram Sipientiam negligit, quia negligit salutem. Primam aperit Infernus: in hoc Lyceum *descendamus viventes*, ne descendere mortui compellamur. Et quid aliud, ærumnoso in carcere docent, relegati hi è Cælo Philosophi, nisi pessimam conclusionem, quæ ex animæ finitæ jactura, infinitam; ex particulari intulere universalem? quid enim prodest, si mundum universum lucrati, animæ passi sunt detrimentum? Quin & ab ipso mendaciorum Magistro licebit discere veritatem: quid agit Alastor stygius, imò quid non agit, ut animam agat in transversum? quot non struit insidias? quot non adhibet tentationum machinamenta? nunc aperto Marte furiosos parat assultus: nunc sub ovina pelle dissimulat rapacem lupum: sæpe malus corvus ova pessima excoquit, libros intelligo, patre diabolo dignos: nonnunquam deliciis allicit, nec rarè divitias obtrudit: & licèt novam, hoc quæstu, pœnam sibi comparet nundinator improbus, non absterretur: licèt superbiæ tumore penè rumpatur, tamè nullum servitium abnuat, nunc sagarum jumentum: sæpe agaso, vel Arcas: modò olidus hircus, modò fordidus ex hara porcus: semper vigilans

Benedi-
ctus
Pontif.
XII.

Deuter.
32.

In digepr.
Urbis
Grand-
son.
Eccl. 37.

ad nocendum, semper rugiens ad devorandum. Hæc ille, alienam ut animam perdat: quid Philosophus, ut animam propriam salvet? Superi! exclamare libet cum Salviano: *quis furor est hic? viles à nobis animas haberi, quas etiam diabolus putat esse pretiosas.* Academiam alteram erectam vides in monte Calvariae: *quam pretiosus sis ô homo, si forte Creatori non credis, interroga Redemptorem, inquit S. Eucherius. Nam Redemptorem, nemo fallit, nemo circumvenit, nemo premit, egit contractum, sanguinem fudit pro nobis:* quibus verbis conclusionem subiungit Hipponense Oraculum: *erige te ergo ô anima, tanti vales! Stupuerè juvenem Sophum priora sæcula, qui, cum itationes, Christi mysteriis sacratas, Hierosolymis visitaret, in Calvariae monte sic exclamasse fertur: hic erecta fuit statera celestis, sacrosanctæ Crucis; in illa ex una parte appensus DEI Filius, ex alterâ anima mea; tantum hæc ponderavit, quantum Ille, & pro hac anima, data est vita Christi.* Tam pretiosum animæ lytrum, dum mens attonita stupet, in tanta subito erupit suspiria, ut cordis frumperet, & animam, Cælo tam pretiosam, redderet Redem-

ptori. Denique Cælum suspice, & tibi tertiam aperient Cœlites Academiam: clamabant Catharinæ Senenses: *ô si videres Philosophæ! pulchritudinem animæ tuæ, fata millena & millena oppeteres, ut illum redderes securam.* No- *Serm. 1.* bilitatem extollerent Sancti Leo- *de Nati.* nes: *cognosce, ô Sate Sanguine Divûm! cognosce dignitatem tuam, & Divinæ consors factus Natura, noli in veterem vilitatem degeneri conversatione redire.* Pauli A- *ad Rom.* postoli dicerent animam DEI filiam adoptione, jure hæredem cæli, cohæredem Christi. Sancti quoque Nili repeterent, quod olim Ottoni, gratiam offerenti: *utimur gratiâ: salva animam, Christo tam pretiosam.* Denique omnium locò Xaverii ingemina- *Eccles.* rent, *Fili miserere animæ tuæ, pla- 30.* cens DEO: *nam quid prodest: si mundum Universum lucreis, animæ verò tuæ detrimentum patiaris?* sufficiat thesis ista Philosopho, quàm si ex tribus his Academiis non didicit, è Sophorum simul, & Beatorum Albo est expungendus. Finio discursum, & epi- phonematis locò tibi Panegyri- con porrigo, quod D. Xaverio de Philosophia tam sanctè meritò, Peripatus dicat & dedicat.

OBELISCUS HONORIS
D. FRANCISCO XAVERIO

Ex disputatione de anima

Melioris Philosophiæ lauream adepto ,
animarum Doctori , & Zelatori ad me-
tas Antipodum erectus.

*Non plus ultra
Viator ,
Nisi cum Archimede in Mundo
Pedem ponere velis
Extra Mundum.
Siste :
Nam hic stitit Xaverius ,
Unum utriusque Orbis Miraculum.
Peripateticus fuit ,
Nam Orbis ambitum peragravit ,
Optimè discursus
Etsi ambulavit in circumulum.
In Occidente
Factus erat Philosophus ,
Ut in Oriente
Createtur Gentium Doctör.
Ibi studuit , ut hic doceret ,
Has præmissas ibi præmisit ,
Ut gloriosam hic poneret conclusio-
nem.
Verbo :
Ortus est in Occidente Discipulus ,
Ut in Oriente occideret
Professor.
Novum hunc Mundi Philosophum
Ut Parisi parerent ,
Geminos dedere Magistros :
Sorbona bonum fecit Philosophum ,*

*Ignitum Ignatius ,
Reddidit Christianum.
Illustravit illa intellectum ,
Accendit hic voluntatem.
Thesi unica : quid prodest ?
Sic impugnavit , & expugnavit
Novellum Doctorem veteramus Mi-
les ,
Ut nunquam gloriosius vicerit ,
Quam sic victus ;
Nunquam felicius surrexerit ,
Quam sic prostratus ,
Nam argumento unico devictus se-
mel ,
Eodem semper devicit omnes.
Ex detrimentis collegit emolumenta ,
Et non lucrando Mundum , lucratus
est Mundum ,
Una cum anime sue
Et millionis integri exolumento ,
Gratulor tibi Philosophia ;
A Gentibus gentilem
Accepit Christianus Orbis :
Sed per Xaverium ,
Christianam restituit Gentili Orbi.
Tantus jam Dialectice honos ,
Ut , que olim clavis Scientiarum ,
G 3 Do-*

Docente Xaverio
 Jam sit clavis Calorum.
 Que, gentili Philosopho,
 Fuit Organum vanitatis :
 Christiano Doctori,
 Instrumentum sit veritatis.
 Felicem Philosophiam !
 Cujus objectum Gentiles,
 Modus sciendi est fides,
 Finis, Conversio Gentium,
 Xaveri !
 Fuiſti Philoſophus, Zenone melior :
 Philoſophando
 Hic homines vertit in lapides ;
 Philoſophando
 Tu lapides vertiſti in homines,
 Fuiſti Geometra,
 Nam immenſum non ſemel menſus
 es
 Globum terraqueum :
 Sic didiciſti currere
 A claudicante Ignatio,
 Ut motum perpetuum in te inven-
 tum,
 Miratur Orbis.
 Fuiſti Aſtronomus :
 Nam errare docuiſti Mercurios,
 Saturnos, & Veneres,
 Fixamque in Cælo
 Obſervari juiſti Crucem.
 Unum tamen, præ Scientiis omni-
 bus,
 Se ſibi vendicat Philoſophia,
 Plato
 De Natura bene, quia Divinè :
 Tu meliùs :
 Quia de D E O philoſophicè diſpu-
 raſti.

Nam per ſenſibilia Inſenſibilem,
 Ex pluribus Diis neceſſitatem
 Unius,
 Ex terrenis æterna,
 Ex Creaturis Creatorem
 Feliciter demonſtraſti.
 Conſulaſti Conſultos, Popas Papa,
 Pontios Fidei Symbolo
 Subjeciſti.
 Sophiſticam deſtruxiſti Gentilem,
 Ut Analyticam Fidei
 Novus Philoſophus demonſtrares.
 Tandem
 Poſtquam anime vitam,
 Quam à Philoſophia ſemel acceperat
 Sophus,
 Aliis reddidiſſet non ſemel,
 Fatis ſuccubuit,
 Nulla mole
 Niſi meritorum oppreſſus.
 Nunquam mortalis creditus,
 Niſi cum mori viſus.
 Redi Viator,
 Ad Philoſophos in Occidentem,
 Et dic,
 In Oriente Solem luxiſſe,
 Splendidiùs nunquam,
 Quam in Occaſu.
 Philoſophiam Xaverii prædica,
 Quam ſi multi diſcerent ſanctius,
 Docerent utiliùs.
 Lectionem ultimam Xaverii repete,
 Qua dixit ;
 Non occiderent in Oriente tot ani- Ex epiſt.
 mæ, Si in Occidente plures S. Xav.
 Philoſophi Novo in In-
 diis Orbi ori-
 rentur.

COLOSSUS MYSTICUS

DANIELIS

Seu

DISCURSUS IV.
DE CORPORE.

LEU C O T H E U S.
Coloſſum proponis hodie , Rhodio ſupparem , n̄ fallor ; de quo pariter non immeritò diceres : *etiam ; dum jacet , miraculum eſt.* MELANDER.
In Rhodio artificium , in iſto artificii Symbolum obſtupere quondam Ægypti Satrapæ , dum tandem Daniel , divinator Oedipus , grande myſterium , velut ex tripode , evolvit. Nam Megacolum hoc designari monſtro aſſeruit , ejusque Imperia , per vicifſitudines varias , fatali lapide , corruturam , *quasi in favillam* , dum ex ipſis veluti cineribus Regnum reſurgeret aliud , æternis ſæculis duraturum. Hæc Dius hic Flamen , ſpiritu prophetico entheus , à cujus mente non aberramus , ſi hoc ſymbolicum ſchema a Megacolino transferimus ad Microco-

ſſum : nam corpus humanum inter & mundum , neutiquam modica analogia. Hunc enim incolit DEUS , velut theatrum Omnipotentia , illud inhabitat anima velut palatium vitæ : hic Numinis templum , illud eſt Ejusdem Sacrarium : in iſto quatuor elementa , in illo quatuor elementis totidem reſpondent humores : in iſto ſidera , in illo ſiderum inſtar , duo fulgurant lumina : in iſto meteorologica impreſſiones , in illo analogarum temperamentorum ſymptomata , ut adeò jure , non nemo hominem *Ex* dixerit *Creaturam ultimam , & pre-* *Scarlar.* *ſtantiffimam , eò quòd totius Mundi habeat partes , nihilque ſit in majori hoc Mundo , quod non in Homine reperiatur.*

LEUC. Intelligo affinitatem : admirabilem hanc Mundi machinam , & glorioſa ejusdem Imperia lapis ille myſticus proſternet , ſubito

bitoque rediget in favillam: & pari fato humani corporis Statua, per mortem, quæ peccati stipendium, in tristenihilum relabatur: hinc utriusque Colossi stylobata, merito hanc affigis Epigraphen: *quam citò grande nihil! MEL:* Crede mihi, est digna hæc veritas, quam Philosophicâ trutinâ maturius expendamus. Borgiam age, etiamnum Aulicæ Fortunæ Protheum, vide, vel quia oculis non fidendum, saltem audi, quid ille viderit in Isabella, quam dixerat, adeò bellam, ut esset formæ prodigium, & naturæ miraculum: quam affirmaverat dignam, cui Discordiæ pomum offerrent Parides, ac veluti pulchritudinis Deæ thus adolerent Dii Principes Europæ. Miraberis in isto Ectypo vanitatis, stupendam humani Corporis fabricam, & siquidem ad Stagiritæ adagia, in *singulis nature operibus Numen inest*, in humano Corpore, veluti divino folio, illud fateberis resplendere. Phidiam novimus, quòd præter Sculptorum morem, non ex apposita syngrapha; *Phidias sculpsit*: sed ex artificii elegantia dignosci voluerit, imò potuerit: nam Tertulliano si fides, in Jovis Olympici Statua *Phidiæ artificis manus adorabantur*. Meliori jure hoc intelligimus de Divino Artifice: Authorem sat loquitur opus, sine nomine sat prodit nomen & Numen. Nec ipsi Stoici fuere adeò

stoici, ut corporis fabricam non sentirent, *opus esse Divinæ Solertiæ*. Age enim: quid in humano corpore non necessarium? quid superfluum? imò quid non stupendum vel admirandum? omnes partes artificio tanto dispositæ, ut nihil ingeniosius: ita symmetricè, ut nihil formosius: ita sapienter, ut nihil aptius fingi queat ad finem, cui pars quælibet destinatur. Archiatros interroga, Medicinæ Principes, Galenos, & in humano corpore dicent sex musculorum centurias reperiri, quorum singuli decem fines, unumquemque sexies millies multiplicatos numerant: dicent, corporis skeleton constare ossibus, plùs quàm ducentis, quorum quodlibet ad quadraginta diversos fines, usque à Protoplaste Divino est ordinatum, ita, ut octies mille fines, in solis ossibus, sibi præfixos, numeret Natura. Ulterius ascendit Virinus, in anatomicis Argus oculatissimus, qui cuiusvis ossiculo functiones ducentas supra octoginta attribuit, adeoque solam compagem ossæam, ad scopos, quinquagesies sexies millies diversos, à Conditore destinatum asserit, & obstupescit. Quære Æsculapios, Machaonas, centumque alia, Medicinæ Divina propemodum Nomina, & cum Galeno asseverabunt, non tantùm cuiuslibet parti assignatos ab Architecto divino certos fines, functiones & usus, ita, ut centum millia proportio-

num

S. Galle.
de nat.
arte.

2. de part.
animal.
c. 7.

Quasi in Juuillan Dom.

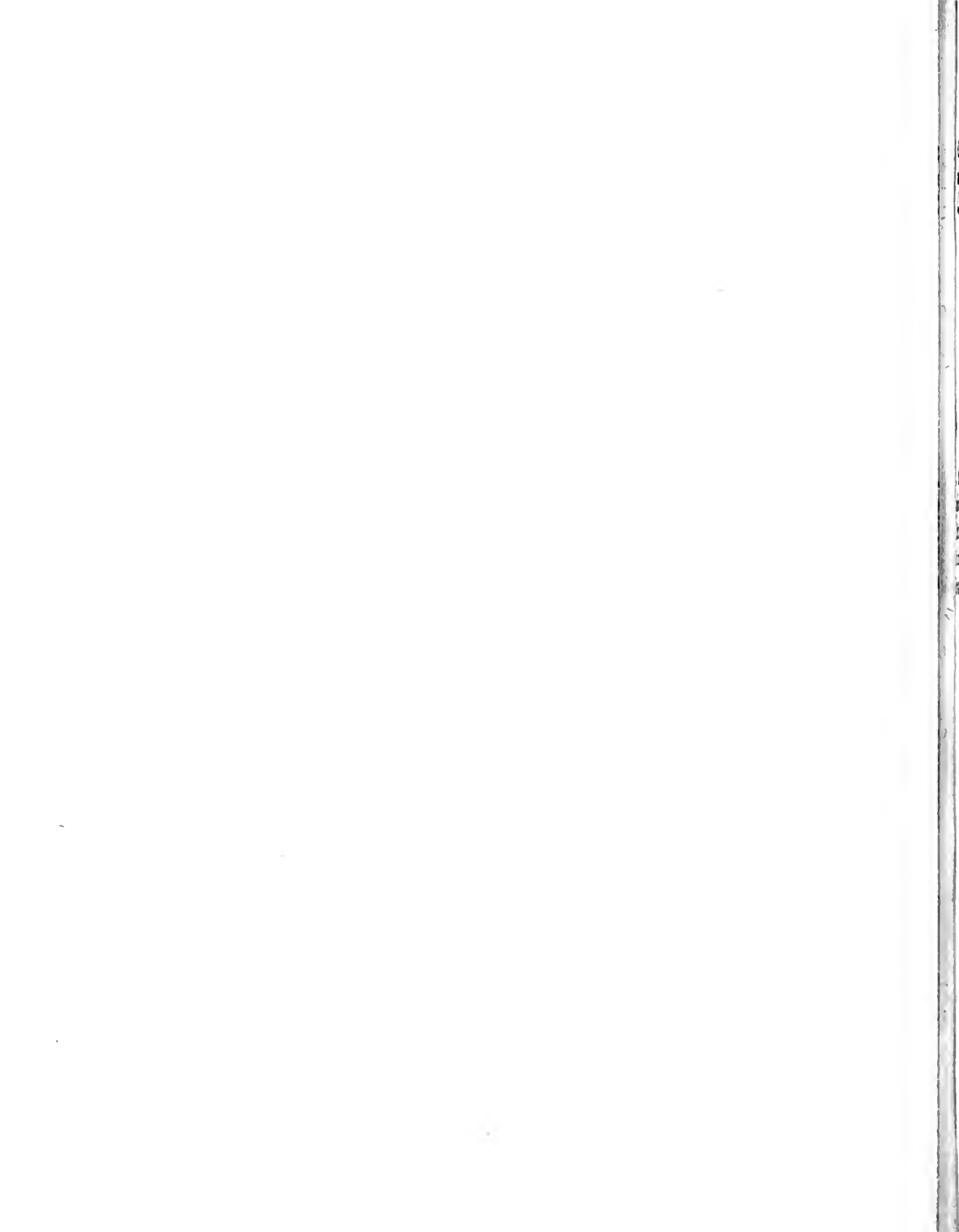
1635

Et nihil in nihilo daleris fuit impete, corpus
Peccati nihilus, quis puter ergo nihil?

S. Franciscus Borgia, aspectu Corporis, in Philosophu
è Duce mutatus, moxq; sanctioris Peripati Doctör,
hanc Philosophis saepe Thesin, ut ipse aiebat, disputan-
dam affixit de corpore: ex nihilo factus sum, in nihilum
reductus sum, ex Vita.

Ioh. Melchior Cutre in sculpsit.

1635. 1635. 1635.

Gale. de
uſu part.
l. 1. c. 1.

num in quovis homine reperian-
tur, ſed tantam in ſuper in h. ſ. omni-
bus connexionem, ut *horum, ſi quid
eminutes, totam repente utilita-
tem conſpicias labef. ſtam.* Quid
igitur mirum, ſi hujus fabricæ,
pluſ quam humanæ intuitu, etiam
talpæ, in tenebris Ethnicis, pal-
pârunt ſupremum Opificem, ſa-
pientiſſimum Intellectum, & ut
Plato loquitur, *ἀριωτάτην διάνειαν
cauſantiffimum intelligentiam?* quid
mirum, ſi Galenus Phyſiologiam
ſomaticam, *perfectæ Theologiæ
verum dicat Principium?* Quid
mirum, ſi Theophrastus homi-
nem aſſerat *Univerſitatis Exem-
plar*: Plinius *Naturæ Epitomen*:
Pythagoras, *rerum omnium men-
ſuram*: Laurentius *parvum Mun-
dum, Miraculum graude, Au-
guſtum DEI Templum*: Ægyptii
Miraculorum Miraculum? Quid
mirum, ſi in extruenda hominis
mirabili fabrica, Tertullianus
DEUM *deditum manu, ope, con-
ſilio, ſapientiâ, imò totum fuiſſe*
aſſerat *occupatum.*

l. 17. de
uſu part.
Citat. à
Scarl. in
Proœm.

LEUC: Et quem in finem
hanc coacervas panegyryn? Bor-
giam, Aulæ Carolinæ cimelion,
imitari me juſſeras: quid inde?
MEL: Multùm ſanè, in Iſabella
bellam obſtupefce Artificis dexte-
ram: *ipſe fecit nos.* Sed quam
priùs obiter, fixis jam oculis in-
tuere, nam nullum ampliùs in

aspectu periculum. En! quæ pri-
ùs ſtetit pulchritudinis ectypon,
modò jacet humanæ ſpeculum va-
nitatis: averit jam omnium oculoſ,
quos priùs in ſe convertit: amoris
ſpiculis quæ proſtraverat
alioſ, jam mortis ſpiculo corruit,
quia lapillo ſepulchrali proſtrata,
per peccatum reducã in pulverem,
imò in nihilum: *tam cito grande
nihil!* Evanuit jam formæ decor:
in oculis elanguit vigor: impalluê-
re in frontelilia, emarcuêre in ge-
nis roſæ: de Iſabella quid ſupereſt?
evanida vitæ vappa, mortis larva
horribilis, putredinis ſentina,
fœtoris cloaca, ſeminarium vermi-
um, turpitudinis ſpectrum, na-
turæ nauſea, hominum terror,
deforme ſkeleton: & tandem
quid moror? cinis & nihilum.
Vidit, & videndo obſtupuit meta-
morphoſin hanc Borgias. Nec-
dum Philoſophus jam diſputabat
de corpore, & ut ſanctiùs diſpu-
taret, voto ſanctiſſimo fanxit, ſic
frequenter Peripatum, ut perſpe-
ctâ rerum labilium inanitate, deſe-
reret mundum. Dictum, ratum:
nam factus è Duce Philoſophus, è
Philoſopho Doctor ſimul & Dux,
quando Diſcipuloſ ad ſanctiorem
Philoſophiam non modò inſtruxit
verbo, ſed & duxit exemplo.
Juvat Candidato huic, ad Peri-
patum pergenti, hoc offerre pro-
pempticon.

Abi :

Sat stetit ad tumulum,
Ambulabis melius,
Si petes Peripatum.

Abi :

Sat hæstisti in forma,
Ambulabis melius extra formas.
Partiales hætenus defendisti,
Cadavericam
Imposterum defendes.

Perge,

Favebit, ut auguror, Philosophia,
Quia necdum Philosophus
Jam ita belle
Conclusisti in forma.

Abi :

Alieni corporis sat vidisti
Interitum :

Jam meliorem tui procura
Ortum.

Necdum Philosophus
Naturam mortis jam penetras ;
Hæc

Meliori jam stude vitæ,
Ut novus Philosophus
Novam habeas ex morte vitam.

Abi :

Corruptionem tui sat speculatus,
Dicere potes putredini,
Melioris vitæ
Pater meus es tu,
Mater mea.
Vermibus.

En !

Ut necdum Philosophus jam ponas
Itejam,
Quod unius corruptio,
Alterius
Sic generatio.

Abi :

Ex disputatione de Corpore
Jam factus es Doctor :
Brevi fiet

Ex disputatione de Anima,
Theses novas si pones,

Hujus de corpore memento semper :
Ex nihilo factus,
In nihilum ero brevi redactus.

LEUC : Magnum profectò,
ex corporis Physica, profectum
hausit sanctus iste Philosophus; &
ego, ne fructu penitus caream,
majus mihi lumen expeterem: fac,
quæso, his discipuli votis ne desis,
brevemque humani corporis, dato
anatomiam. MEL : Prolixa tu
breviter: conabor tamen, & pro
discursu curiosa magis seligam, &
erudita. Tres esse humani cor-
poris regiones sacra docent Medi-
corum subsellia: *Suprema* in cere-
bro, rationis, sensusque sedes:
media pectore comprehensa, spi-
ritus ac vitæ est domicilium: *In-
fima* sub diaphragmate, naturæ
nutrici destinatur in officinam. Re-
gionis primæ, pars utique prima,
Caput est, quia præcipua animæ
sedes. Os craniæ apertum inspicere,
& sese mox offerent *meninges*, seu
geminæ cerebri fasciæ, quarum
unam à mollitie *piam*, alteram à
crassitie *duram matrem* appellant,
His velatam cernes cerebri medul-
larem substantiam, temperamen-
to frigidam æquæ ac humidam, ac
in tres partes ordinatè divisam. In
his

his conspicies innumeros fornices, & cavitates, quas texturâ mirabili *Ch voides* vestiunt, suisque, mæandris sexcentæ distinguunt venæ, atque arteriæ: videbis varias denique glandulas, pinealem præcipuè, è qua velut radice, nervorum ramusculi in singulas partes corporis disperguntur: En! Causam: quæ Cartesio fuaserat, ut huic glandulæ animam, velut prometheum Caucaaso, alligaret, ratus, quòd ad clavum sic posita, facillè impelleret nervos, funes veluti nauticos, & adhærentes nervis Spiritus pro libitu animaret, dimitteret nuntios, & pineali in folio, reciperet legatos. Felicem Philosophum! qui quæcunque inaniter finxit ut vera, non modò credere potuit, sed in suis principiis etiam debuit.

LEUC: Ita est: nam inter Cartesianæ fulcra Philosophiæ, est illud quoque phantasticum, quòd *quæ primò concipit phantasia, hoc ipso, res inter conditas, jam numeret natura.* Id verum forsitan, si conciperem, Cartesianos vortices, non nisi in Authoris gyrari cerebro, unde tantam re vera caput vertiginem. MEL: dentem preme: malè decet censure virgula Tyrones. Cartesii mentem non probo, sed nec ingenium reprobò: ejus capiti forsitan aras erigeret Philosophia, si quàm subtiliter, tam verè docuisset hic Sophus. Cæterum omni ætati magno semper in

pretio fuerat humanum Caput, quia ingenii sedes, & almae sacrorum Sapientiæ, Scholæ certè Platonica, illud, tanquam Megacofmi epitomen, est admirata: Cœlo id æquabat Antiquitas: nam Serapidi Olympum imposuit capitis locò, utpote quod ejus ambitum parvitate sua transcenderet, artificium compendio complecteretur. Celtæ deauratis Avorum calvaris, veluti cyathis, coronabant mienas, & utinam minus superstitionis, plus ingenii ex illis hausissent! Ægypti Flamines non nisi Jovi, Deorum Capiti, consecraverant Caput, rati, quòd si per caput jurarent, Sacramento, mortalibus inviolabili, sese obstringerent. Sed nec mira defunt, neque miracula, quibus in capite libri, vel potiùs in libro capitis, scriptam legimus æterni Numinis Providentiam. E

Plin. l. 28. c. 2.
fundamentis cum exurgeret Roma, effossum caput, recenti sanguine etiamnum stillans, & incorruptum: sanè multiplici omine. Caput, nã fallor designaverat, Urbem, Orbis Caput futuram: Sanguis, tot sanguinolenta Tyrannorum Capita: integritas, incorruptum Ecclesiæ Romanæ Caput, de quo scriptum est potestas ejus D. n. 7. potestas æterna, & Regnum ejus v. 14. non corrumpetur. Vidit purpuratum Caput, elapso sæculo, Gallia, cujus organa duplicata: hinc duplicatam obstupuit Orbis sagacitatem. Ægyptiorum capita ferunt

adeò faxea, ut vix molarium icibus confringantur: Indorum in Hispaniola adeò ferrea; ut stricti etiam ferri aciem heberent: contra Perfarum vertices tam molles afferunt, & imbecilles ut levi diffiliant calculo, & conterantur.

de var.
c. 44.

LEUC: Id quoque mirum, cujus testem Cardanus Italiam cupit: fuit, quem oriente Phœbo, capitis quotidie dolor corripere, continuo ad usque meridiem augmento, à meridie decremento, vespere dolorem denique finiente: adeòne Capiti mimicum, sit istud benignum sidus? MEL: non una hujus symptomatis causa est: calor præcipua, & antipathica Phœbo temperies: sed nec minima capillus, dum parcius, quàm par est, exfugit noxios humores: adeò non ad ornamentum solummodo, sed etiam commodum dedit capiti pilos natura: hinc illos neutiquam pili duxêre Veteres. Primam lanuginem dedicârant Apollini, velut primitias Juventutis: sic legimus de Nerone, quòd lanuginem, propriis ipse manibus, deportârît in Fanum, ut intelligeret Numen, nil lanugine sanctius, arisque dignius in Nerone. Proceræ arbori Cincinnos, consecrare consueverat Romana pubes, pignus Abfolonis fato dignissimum. Melius, quia Germanæ virtuti convenientius, egêre Teutones, dum inituri bellum, capitis cyrrhum, igne sacro

combustum, offerrent Marti, cum juramento, non rasuros se capillitium, donec rasis hostium capitibus, redire possent victores. Hæc superstitio Gentium, à qua quantum abludant illi, non dixerim, qui fictis muliebriter cincinnis litant quotidie Vanitati, dum contra Imperium Numinis, non Cælo cæsariem, sed cum Gentilibus Proserpinæ consecrant.

Num. 7.
v. 18.

Capilli.

Suetio.

Scarlat.

Tacit. de mor.

Germ.

LEUC: Ut video, capilli quoque, velut animi symbolum, de homine, mura voce, ennuntiant. MEL: sic videtur; certè visum est Græciæ Sophis, qui Juvenes, molliùs calamistratos, proclamabant imbelles, *colò apuiores quam hantæ* Hinc Cajum Cæsarem legimus, quòd, si quem offenderet comptulum Ganimedem, mox forfice, quem hunc in finem secum ferre consueverat, muliebrem raserit capillum: asserens non sine affusio lixivio: *ad: in pueris puellas.* Hæc illi pro Gentis more. Id certum, Cæsariem in signum humanæ indolis, vitæque morumque non raro assumptam. Intonsa denotaverat Philistæis Samsones; Numini Sacratos Judæis; Ægyptiis attonsa indicaverat Augures & Sacerdotes; Romanis bello devictos, mortique adjudicatos; sparsa signaverat Antiquis luctum, conspersa cinere, pœnitentiam. Imò & Populos hodie dum distinguit coma: Sinæ, uti & Thra-

Scarlat. d. capill.

*Tranquil-
lus in vita
Catigule*

Thraces, attendent caput, sed his, ex parte dextera, intortus è crinibus nodus dependet: illis ex occipite defluit crinitum syrma. Macæ sic radunt capitis verticem, ut tamen, comis in orbem crescentibus, se coronent. Euboicos cerneret capillitio fuso per tergora: Abantes occiput crinitos, partem anteriorem attonfos, ne ab hostibus prehendi queant pugnantes: contra Anafes videres, promissis à fronte crinibus, occiput verò; Occasionis ad instar calvos, ne à victoribus teneri valeant fugientes. Illud denique fatendum, capillum non modicum esse hominis ornamentum. Popeæ, Neronis conjugii, tanta fuisse legitur crinium venustas, ut singulis, speciali plectro, applauderent Poëtæ, si qui fortè deciderent, purissimo inclusi auro, dicabantur Junoni: & quia æmulus Phœbo color, sic fascinaverat oculos, tota Roma, in comæ aureæ gratiam, vestita flavis incessit. Et illud notum, quòd cum *gavaret* Absolonem Cæsaries, de tonsæ quot annis reliquæ, ducentis siclis publicè vènerent: in quam auream appendicem, aureus interpres Petrus Chrysológus: *in impii capite non aliquam virtutum, sed tantum vitiorum sarcinam Scriptura designat: ponderabat, inquit, capillos capitis sui.* In quæ verba non nemo hanc paraphrasin Atticam.

*Infelix pondus,
Cujus ipsemet factum pondus,
Dum ponderati crines
Ponderarunt pendentem
Ex arbore,
Infelix coma!
Ex qua Parcæ non fila,
Sed fati duxere funem:
Cujus pretium non servit,
Nisi ad naulum,
Quod solveret Charonti:
sed bene pependit
In crine mortuus,
Qui sic pependit à crine vivus,
Qui propter comam dum viveret,
Se supra reliquos extulit:
Hunc meritò coma
Supra ceteros evexit,
Dum moreretur:
Habet quod voluit,
Ventosus Princeps
Aëreum Mausolæum.*

LEUC: Nempe per quavis peccat: quid mirum, si vanitas vitæ in aura sic evanescat? sed superest alius de comis nodus, qui meritò Philosophum suspendat. Dari infantes canos quis facillè credat? paradoxum, quia hyems in vere: *Solinus* & tamen prope Athesiam visuntur. §3. foemine, semel tantum puerperæ, si tamen puerperæ, quia senes potius pariunt, quàm infantes: nam lucem, cum primùm aspexit partus, canitiem induit. Sic Orosium, Ferdnandi Cæsaris pullum, unius noctis in carcere squallor tam

repentè mutârunt, ut, si minùs induit Senem, saltem è canitie Aula colligeret, quòd exuerit juvenem. Eandem metamorphosin cùm in affine, conjurationis reo, videret Gonzaga, Mantuæ Princeps, metu mortis defunctum, vitâ donavit. Polonia quoque tale quondam in Ratisiao spectaculum est admirata: nam Parens Regius perfidiam ut castigaret, noctu dormientem, à quatuor larvatis, in lapidicinam, sandapilâ efferri jussit: altera nocte cùm relatus esset in thalamum, surrexit: sed quantum mutatus ab illo! nam nisi annos ætatis viginti duos novisset Aula, octogenario majorem jurasset; ita incanuit. Sed cur vagamur extra Patriæ limites? Ludovicum Baviaræ ducem, ob conjugem malè suspectam, pejus damnatam, & demum pessimè trucidatam, sic spectris agitatam novimus, ut in ætatis flore repentè circumtulerit hyemem. Jam ego per omnem Stagiram te adjuro, quæ causa Philosopho digna, canitiem tam repentinam? MEL: Sunt, qui uno ictu problematis nodum enodasse se autumant, si defectum caloris allegent, quem vehementia subiti metùs solet inducere: non aliter a senescentes, sensim canitiem induunt, quia sensim exuunt calorem. Sed novam petit solutionem solutio: dicant enim, cur mortui non incanescunt, ut mors penitus extinguat, timor

mortis non nisi retrahat calorem? propius igitur punctum tangunt, qui præter caloris defectum, effusionem subalbidi humoris obtundunt, quem in pilo latentem, ubi mœstitia timorve vehementius premit, quâ data porta, quærît effugium, sicque subito pallore tinctum, decolorare capillum potest. S. Gale.

LEUC: Quis putet, quod humor ejusmodi putridus tantum Senio decus, tantumque promereri honorem queat, toti Mundo venerabilis comites. MEL: Imò venerabilis sibi met ipsi: quis nescit, quòd detecta capita postulet, gloriosa nive contactum Caput? testem si cupis. Ottonem considera, Imperii Caput. Ingens huic in mento silva, quæ venerabilem genis asperit umbram; inferitis resonante luco: & quod mirum, non ita in sceptro & purpura, quàm in hoc cano vellere sibi Cæsar complacuit, nunquam magis serius, quàm quando mulceret barbam, illâque omni annulo firmitus, decreta stabiliret & juramenta. Nec Lacedæmo ille si-Flutar. bi displicuit in cano sirmate, qui in l. quærîtus, cur barbam promitteret, onviv. cor usque defluam? reposuit: ut canos intuens capillos, nihil illis comittam indignum. Id facile dabitur, sylvestre mentum esse fortitudinis symbolum: canitiem prudentiæ velamen, sed tamen non unicum & necessarium. Fuê-

re Amazones sine barba fortes: ipsum Apollinem, à Musis Juvenem coli, est in comperto. Hinc Ducem de Domo Burbonica legimus (Heroum, imò Divùm de Sanguine Satum nomino, cum nomine Burboneensem) qui Seniori, mentum innocuum exprobranti, sic quondam Laconicè: *non barba, sed ensibus pugnatur.* Eodem stylo, atque novaculâ rasit cavillatorem, qui dicenti sententiam, oggerere ausus est: abstineret à jure dicendo, dum barba recrefceret: nam ille breviter: *Amice non barba; sed mente Judicium ferimus.* Denique cum Henricus, Rex Galliarum, Legatos Venetos remitteret, ad deponendam priùs lanuginem, illorum aliquis Regi his barbam vellere: *si promissa facit Sapientem barba, quid obstat, Barbatus possit, quin caper esse Plato.*

LEUC: Cynicum dentem conjungit barbæ hic Venetus. Quid ergò de dentibus eruditi Philosophi memorant? MEL: Pauca, relatu tamen dignissima. Dentes invicti ignibus, quod mireris, cavantur pituita: dentes humani, toxicum quoddam alunt, hinc ex adverso nudati, nitorem speculi hebetant, & columbarum foetus implumes necant: triplicem dentium ordinem, velut extremum fortitudinis signum, historiographi de Hercule referunt. Illud Hippocrati est exploratum, quòd qui dente multipli-

ci prævalent, prævaleant vitæ raritatem verò in dentibus, compendiosæ esse vitæ indicium. Ordinariâ naturæ lege, trigefimum numerum vel adimplent vel superant: Timarcho tamen Nicoclis filio non nisi geminum dentem, Pyrrho Epirotarum Regi non nisi unicum fuisse legimus. Gloriosum omen, & optimum, pueros nasci cum dentibus, pessimum nasci foemellas: testatur hoc Cneus Papirius, & Marcus Curio dentatus: uterque lucem, quam cum dentibus hauserat, gestorum gloriâ illustrârat: testatur hoc Ludovicus XIV. Rex Galliarum, quem natum cum heroico dente, quia acuto, etiam in juventute sensit, & doluit Hæresis. Oppositum in foemellis testatur quædam Valeria, quam, quia cum dentibus natam, exitio civitati futuram, prædixit Oraculum, nec fefellit. Illud mirum, quòd sicut in colubri cerebro gemma, in maris conchâ progerminat margarita, ita in Silesii adolescentis gingiva dens quondam aureus protuberârit, si Nierembergio fides: & nunquid, si pluribus nascerentur ejusmodi dentes, plures haberemus chirurgos? Eodem teste, dens albi Simii, Peguano Regi, Indisque tantipretii fuit, ut, postquam Constantino Lusitaniarum Proregi, cum gaza regia in prædam cecidisset, trecenta coronatorum, quos vocant, millia in illius lytrum obrulerint.

Imò

Carlat.

S. Gallens.

I. I. c. 10.

S. Gallens.

I. 9. c. 41.

Imò legationem misère annuam ; ingentibus thesauris onusta navi , ut illius solummodo Sigillum , aromaticæ cuidam cretæ , auróque conditæ , liceret imprimere. Certè ejusmodi dentium mellein si habuisset Cadamus , non projecisset , sed erecto dentium monopolio , venales Indis proposuisset.

Plutarch. in apoph. LEUC: Quod Indis Simii dentes, hoc Persis Nares sunt aquilinæ, quibus in Cyri memoriam, non raro thus adolent, ita ut non nisi ex adunca proboscide humanam pulchritudinem metiantur. Et quid emunctæ naris Philosophi de hoc membro vel curiosius vel eruditius ?

MEL. Olfactûs propriam sedem in membranulâ collocant, quæ ut ut nervulis, arteriis que innumeris distincta, tenuissima tamen, interiores narium anfractus vestit : hæc quò subtilior, magisque à defluviis depurata, eò aptius recipit, acutiùsque sentit odores : hinc *olora Canumvi*, vulturisque mira sagacitas, quam ad milliaria quingenta cadaver invitat, irritamentum foetentis gulæ. Sed & Ductor ille manipuli peregrinantis (Hamor nomine) obelæ neutiquam naris fuerit oportet, qui ubi ubi locorum in orbe esset, odore solo distinxerat. Illud mirum, quod de D. H. Iarione, & Philippo Nereo legimus ; tam sagax utrique erat judicium narium, ut iste occultam quoque animæ tabem, à Venere

afflatam : ille totum animæ flatum, vitii que prædominantis effluvia, *Brev. Rom.* odore solo agnoverit. Nil celare hic poterant Cyprii pulveres, nil tegere Sabæi liquores, quin conditam opobalsamo upupam, vel aromatis delinitum illicò hircum adverterent : et si Amaracum induissent Adonides, totamque Hyblam in corpore circumtulissent, audissent illud satyricon : *non bene semper olet, qui bene semper olet.*

LEUC: Quod ergo Philosophi de odoris natura, & indole judicium ferunt ? *MEL:* Qualitatem secundam alii, alii atomorum motus in medium afferunt : lingua prodit Authores. Illud hic obiter, velim, notes, quòd sine corpusculorum effluviis natura non propaget odores. Neque dictatorium illud hic à te exigo : *ipse dixit.* Originem propagationis explora, videbis, nisi affricces solida, nisi liquida agites, vel vi caloris in fumos resolvas, odores rarissimè exhalandos. *Medium* diffusionis examina, & senties successivam, nunc promoveri à Zephyrò calidiùs flante, nunc impediri à Borea constringente, vel turbulentiùs cuncta diffiante. *Finem* ipsum considera, odoris perceptionem, quam non nisi attractis cum aëre corpusculis obtinebis. Sileo, quòd odorifera *Boile.* corpora, aëreo Jovi exposita, mollis aliquid, odoris plurimum deper-

Plin.

S. Gallen. Drex. l. 2. c. 4. in amussi.

perdant, clausa verò in annos Nestoris conserventur. Hanc nucem mordent, qui mordicùs adhærent Peripato, nec sine dolore dentium, & gingivæ.

LEUC: Ignosce, Atomismum oethic odor, qui sine atomis non propagatur. MEL. Næ tu nafutus ex supra Rhinocerotem: clammas illorum clamores, qui ad cuspis corpusculi nomen, mox Peripatis ruiturum proclamant. Nil hic decido, mentem meam si cupis, ad incudem alibi mitte sententiam, & malleabitur. Id jam dixisse sufficiat, odoris phænomena, etiam extra Peripatum, non destituti congrua genesi. Moscus Indicus, non nisi in Patrocli fellis pretiosum spirat odorem, propter antiperistasin: ambre particula, geminum lustrum, minutis singulis, siquelinguâ utamur gnomonicâ, etiam secundis, corpuscula quaquaversum expirat in orbitam, propter subtilitatem prorsus stupendam, qua constat corpusculum sensibile unicum in millones insensibilium plurimos se se dividere. Hoc qui negat, fidem Authoribus denegat, qua meliorem nec dabit ipse, nec habet. Audi Grimaldum, quem insignis experientia restem facit, omni exceptione majorem; ait ille, lignum Brasilum neutiquam diminutum, etsi extracta sint sexagies, nonagies, quinquies millies millena corpuscula, Sabæi odoriferis terræ halitibus

stupefacti, sulphuris hircinæque barbæ suffitu se recreant. Sic memorant Menalcam, fragrantiam balsami, passum olim deliquium, nec nisi suetis Augiæ aromatis, ad hominem denuò rediisse. Imò nec Veris deliciæ, omni naso deliciæ: quid amœnius rosâ? ab illius tamen odore sic abhorruisse legitur Oliverium Caraffam, ut Veris tempore Româ secederet, armatâ custodiâ ad conclave purpurati Principis excubante, ne quis hospitum rosam inferret, ingrattissimam hospitem. Barbarigo sensum, Laurentio Uratislavienti etiam vitam eripuit rosarum odor, ut proin meritò in clibano, calidis etiam lacrymis, eluerint tantum scelus. id addo (quidquid sit de natura & indole) odoris genesin non esse nisi exhumido, ita tamen ut primariam sibi filiam vindicent calor & siccitas, qui humido prædominantur: hinc illi, quibus temperamentum siccum & igneum, etiam in corpore felicem non nunquam alunt Arabiam: testis est staturâ parvus, sed magnus ille virtute Macedo, cujus corpus merum spiraverat cinnamomum, ut & sudor, & vestis interior, fragrantiam medicam retinerent: imò etiam ab exangu cadavere, diem septimum incorrupto, tanta stillavit suaveolentia, ut DEUM faciliè credidisset Antiquitas, nisi toties sese hominem demonstrâisset. Nihil addo de corporum damnatorum foetore, de

Cromer.

Plut.

Beatorum fragrantia: non enim ad naturam, quæ supra naturam. Scimus Simeonem stylitem, quod vivus Seminarium vermium: mortuus officinam aromaticam præsentavit. Illud non omittendum, cujus meminit insignis Orator: ex Averno, mephiti Campaniæ, tam putridos eructari halitus, ut derepentè volucres enecet, etiam solummodo prætervolantes: talem Avernus; & qualem, putas, fœdorem dabit infernus?

Muret.
Or. 10.

Cor.

LEUC: Faxint Superi, ne Sophorum ullus experiat. Sed anatomicum discursus filum ne interrumpas: quis Philosopho sensus de Corde, corporis parte præcipua? MEL: Cor, Authore Philosopho; *primum est in vivente, ultimum in moriente*: hinc meritò appellatur nobilissima animæ sedes, domicilium vitæ, fons sanguinis, quo deficiente, partes ceteræ deficiunt & exarescunt Euripi miracula continet motus sistoles, atque diastoles, per quas, vivas veluti naturæ antlias, è perenni cordis scaturigine, sanguis agitur in circulum. Ampliorem cordis anatomiam si cupis, Momi fenestram ab Animastica petas, oportet. Quæ curiosa magis, succinctius prosequor. Militem vulnere in cor accepto, diebus undecim vitam produxisse Jonptonus est author. Si Plinio fides, cor extincti ab aconito, cremari nequit: sic cor Germani Cæsaris, mediis in flam-

de hom.
c. 6.
a. 1.
Plin. l. 11.
c. 37.

mis, Salamandræ instar, mansit illæsum: tantum frigus est toxico, ut etiam Vulcanum domare possit, domantem omnia. Leoni, Bucephalo, quibus animus major, cor minus dedit natura: Cervo & lepore majus dedit, quia minor est animus: hinc inter homines quoque, audaces in parvo pectore grandes alunt Leones: timidi in magno corde pusillos lepores, & fugitivos cervos circumferunt. In corde Aristomenis, viri armorum gloriâ celebris, apparuit hirta pilorum seges, ob nimium, reor, calorem, quod Alciato fortis animi Symbolum. Mauris inhæret *emb.* persuasio, elephantem duplici formatum corde: quorum uno furores coquat ad bella, altero utatur ad pacem. Illud inter naturæ miracula numeres, quod de arbore Malabres testantur: huic pulchritudinis laude, florum copiâ, & odoris præstantiâ laurum cedit vel ipsa Laurus; forma seminis refert figuram cordis, & meritò, nam est præstantissimum cordis alexipharmacum. Hanc arborem, ut ut pervenusto flore visendam, incolæ Cupressi titulo, *tristem* appellant, nam nocte floret pulcherrima; cum primùm solis radio tangitur, angitur, caditque tristis, marcêtque.

LEUC: Nocti sacram hanc arborem dixerim, cum tamen Phœbo cor dedicaverint Antiqui. MEL: Dicârunt meritò, si per Phœ-

Scarlat.
S. Galen.

xod. 13. Phœbum intellexere *Divinam Virtutem*: hæc enim postulat pro sacrificiis *primogenita*, quod in homine cor esse diximus ex Stagirita. Victimas sine corde odere etiam Dii, quia excordes: & DEO Deorum placere pures? Sacrificante Cæsare hostia bis sine corde inventa: quod omen, utique pessimum, Marcello, Cajo Principi, ejusque contigit successori, quo etiam anno, fatali ferro, sunt interempti. DEUS amator, & vel idè Zelator est cordis humani: Intellexit hoc ille, quem religiosum olim incolam coluit Æremus: hic munus DEO gratissimum, cum nôsse percuperet, à cœlo audiit ænigmaticum hoc responsum: *Dimidium Lune, Lunam, cum Principe Romæ*:

vel ut Blesensis.

Dom. 15. Tolle caput Corvi, caput Oris, viscera ceRvi;

Hocpetit a nobis Dominus, qui conditor Orbis.

Sine Oedipo colligis, cor designari hoc gripho. Et tanto DEO quis deneget tantillum? cum Gentiles legamus ad Idolorum vota tam promptos, ut solummodo Mexici, quod est Regni metropolis, anni singulis, viginti infantum millia trucidarent, eorumque corda, immani barbarie evulsa, Diis offerrent sacrilegium in holocaustum. Quòd si cor Nurnini offerre velis,

edictum illud tibi dictum existima, quod quondam Solon, Sophorum Princeps, Athenis jusserat promulgari: *ne scitices civium ullus cor suum unquam divideret.* Sed & illud observes, cor DEO dignum, hoc est, à mundi sordibus mundum ut serves, Deum hospitem si velis. Superi! quam multis accidit, quod quondam Nobili, Fridericum in venatione ad prandium invitanti: comparuit Imperator; sed conclave sordidum *ex P. ingressus*, ajebat comiti: *en sta-Zumsteg. bulum pro tuis canibus.* Mox Nobili cum supercilio: *Imperatorem invitaturus, si non ad divitem, certè mundam domum invitare debebas.* Denique non sine stomacho abiens, malo, inquit, *sub cœlo, quàm manducare sub cœno.*

LEUC: Adverto parabolam. *Nadaß Sed prò dolor! rari natant Ignatii an. cœl. in hoc mundi gurgite vasto, qui in I. Febr. corde Christum, aureis incisum notis, circumferunt, MEL: Ita est: clavim pro mortalium cordibus, quam DEO assignaverant Veteres, applicare si posses, cernerer plures, reor, in orbe Dalilas, quibus cor Cupidinis telo, quam Theresas Seraphicas, qui- *in vita.* bus amoris Divini jaculo foret transfixum: videres sapius latere arma furoris, quàm instrumenta amoris, quæ in corde Claræ de monte Falco reperta legimus. Imò si, anatomico cultro, viscera rimareris*

mareris, cor sæpe nullum in pectore reperies. Illius jaceret in arca,

I. Cornel. in quod de Euclione prodit Italia: **1. Matth. 6.** hujus jaceret in ara, quod de Pres-

2. Barri. bytero obstupuit Roma. **2. Plurium** corda in manu Veneris inventom. **1. an.** nires, paucorum in latere Salvato-
Sacr. c. 8. ris, quod de Alphonso Esquiera,
ad annum magno Societatis nostræ Heroë an-
1636. nales producit. **3. Nempe ubi the-**

3. Nikus saurus tuus, *ibi cor tuum.* No-
myst. p. 1. stris Martiniis similes, ego velim
exhort. Philosopher, **4.** quibus Christus
in forma Parvuli, Cælo delapsi,

12. quondam apparuit, arcu instru-
4. ctus & pharetrâ, teloque pectus
Engel, sic vulneravit, ut è vulnere traxe-
Dom. 12. rit perennem vitam. Sed histeron
post Pent. proteron! adest amor profanus,

innox cor offertur: adest Amor di-
vinus, mox cor aufertur. Quid
ergò mirum? si multis accidat in
vita casus, 5. quo derepentè con-

5. P. Ze- cident, sanus olim Ferrariæ ado-
chent. de lescens, cui vermis, in corde la-
verme tens, Lachesis locò, flamen vitæ
conf. f. 33. arroferat: qui vermis arte nulla,

6. liquore nullo, nisi ab aliis cepisque
V. P. expresso poterat enecari. Non
Rochi difficulter colligis, quem ego
Gonzalez. vermem, opiner. Quid deni-
S. J. que mirum, si aliquando in morte

cor Christi, toties vulneratum,
iisdem verbis alloquatur ingratos,
quibus cor celeberrimi Martyris,
in flammis illæsum, ingrattitudi-
nem exprobrâsse Barbaris legimus:
Cur occidistis me, qui vos dilexi,
qui vos quæsi, qui vestra salu-

tis causâ huc fui peregrinatus? dicitis: cur occidistis?

LEUC: Ex hæctenus recensitis, duo miror miracula humani cordis: primum est magnitudo in parvitate: nam ut ajebas, exiguum cor esse debet, ut sit magnum: ingentem virtutem ut habeat, habere debet exiguam molem, eò capaciùs, quò angustius, quæ parvitas aliis membris noceret, ea cordi prodest. Secundum: quod mundo impleri velit, quo nequid, quod DEO repleri nolit, quo potest. **MEL:** non miraris immeritò, nam sunt hæc duo prodigia primæ classis. Ad eò amplum est cor humanum, ut etsi pars sit, major suo tamen sit toto: exilis hominis portio, toto homine grandior, particula mundi, & mundus ei votorum particula est: admittit omnia, nec impletur, post omnes thesauros adhuc avarum, post omnes delicias adhuc avidum, post omnium bonorum copiam adhuc egenum, tunc etiam vacuum est, cum est plenum: & quod magis mirum, implere cum DEUS cupit, recusat: petit cor hominis DEUS, qui illud condidit, petit quasi rem alienam & tamen suam, petit restitui sibi, quod ipse donavit, & munus credit, dum suum recipit: & ne recuset homo, impressit cordi desiderium sui, & tamdiu inquietum reddit, quamdiu eo hospite caret, qui solus hospitium

spiritum implere potest. En! amplitudinem cordis, æqualem amplitudini DEI. Meditabatur Augustinus mysterium Trinitatis, prætergressus naturam, eò ibat audaci cogitatione, quò homini ire non licet; irrisit Angelus puer, Augustinum senem, & fossulam ostendit: in quam totum Oceanum derivandum tum dixit, cum ipse totum intra se derivaverit DEUM. Agnovit errorem Augustinus, clausit ingenium, cor aperuit, & totum excepit DEUM.

LEUC: Satis de corde: cui ista necdum sufficiunt, excors est: reliqua, quæ adhuc de Corpore superant, fac avidum neceles tyronem. MEL: In diem crastinum aures para & oculos, quo isthæc animæ organa, animasticæ forsannovaculæ, exactius subijciemus. Strictim modò reliquas de corpore colligam. Non adè ignobilis manus est, ut illâ palpare nequeas dexteram Omnipotentis. Imò ipsis digitis, digitus Conditoris demonstrari potest, & dicitur: *bi: est.* Manus certè Artium omnium si non Magistram, Ministram saltem se probat prorsus thavmaturgæ virtutis. Nunc collossos Rhodios elaborat, tam admirandæ molis, ut neque brachiis ejus pollicem stringeres: & ecce! *Tantum hæretis manus tantilla.* Nunc format formicas tam tenues, ut armatum oculum membrorum exilitas fugiat: *en tanta dexteri-*

tas Myrmecidis dextera! Quid dicam de tot aliis manufactis? quæ mundus velut miracula obstupescit, modò subjunctam legat epigraphen: manus Phydæ sculpsit: pinxit Parrhasii dextera: Apellis digitus delineavit. Quid de obsequiis dicam, quæ in arte scribendi præstat Ingenio dextera? Mens squalleret ignobilis, nisi manus accederet interpres: Intellectus foret sine memoria, nisi Amanuentis operâ memoriâ figeret, hominẽque redderet Immortalem. Imò quantum à Sapiëntia pretium, tantum à fortitudine pondus accedere manui, quis ignorat? etiam lanionibus notum est illud: *Milo si feriat pugno, procumbit Theodor. bumi bos.* Famosus est Roboam, *Trebell.* qui uno digito sic afflixit fortissimos, ut quasi sub incude dolerent; *trig. Tyr.* malleo ve percussi corruerent. Sed *3. Reg.* nec pedibus sua defunt prodigia: *12. Cæ.* fuere qui brachiis truncati, *ma-* *lius apud* nus invenirent in pedibus: nam *il-* *Scarlat.* *lis* asciam tractare, ludus: bellif- *Plutarch.* *simè* calamum regere, habitus: sclopeta in scopum scitè exonerare, usitatus frequenter jocus: imò fuit, qui fila pedibus duceret tam peritè, ut manum Phrygiam Arachne ipsamet jurasset. Sed & aures in pedibus habere solent Tyranni: hinc Dionysio supplex, cum ad pedes accideret quispiam, exprobranti facinus amico, reposuit: *Non ego in culp. sum, sed Dionysius, qui aures habet in pedibus.*

Facies. LEUC: Inter corporis membra, facies, credo, Regina est, summumque prodigium naturæ. Quis enim non obstupescat majestatem illam, quæ in facie, patente veluti folio, etiam sese prodit invictam. Trajanum certè etiam in gregario præliantem sago, *can-ties, orisque majestas Principem prodidit.* Notum est illud: *Priami species digna imperio.* Ulyssen quovis Iro pauperiorem, quia nudum, inermem, marisque perfidi rejectamentum, Phæaciæ incolæ, etiam ignotum, agnovère ut Principem, tantam reverentiam vultûs spiraverat majestas. Quis non admiretur sympathicum fœdus, quod habet cum partibus intestinis? *speculum animi* meritò diceres, totiusque corporis non compendium modò, sed & mutam, disertissimamque simul interpretem. *MEL:* Rectè observas: nam sine vocibus ætatem prodit & sexum: sine litteris legendam exhibet temperiem, & valetudinem: inò, veluti verior Momi fenestra, latentes animi motus, affectûsque oculis proponit ac manifestat. Sed est alius, qui magis faciem illustrat, splendor: pulchritudinis scilicet, qua gloriatur se Charitum sedem, magnæ cordium, Amoris thronum, Nec jactantiùs gloriatur, quàm veriùs: quis enim sat capiet vim formæ flexanimem? prodigiosum ventustæ frontis Imperium quis explicabit? sic allicit, invitos quoque ut rapiat; sic rapit, ut spontaneis constrictos vinculis ducat in triumphum. Rectè equidem Plato, nil fortius in mundo dixit, ad subjuganda mortalium corda, quàm formæ venustum jubar: nam, Xenophonte giudice, *in Con-viv.* vis quidem *Fortitudini* magna, sed magnis laboribus fulcienda: *Sapientie* major, sed perpetuis jungenda studiis: *Pulchritudini* maxima, quæ, ut notat Carneades, perfringit omnia, sine laborum molestiis, animos flectit sine studii tædiis, bella gerit sine milite, sine viribus debellat, sine armis triumphat: Verbo, solo aspectu, Circeo veluti philtro, fascinat cuncta, ipsamet exarmata exarmat omnia, suæque subjicit potestati,

LEUC: Ita est: advertit quoque, nî fallor, Philosophos veteres, nullam esse ætatem, conditionem hominum nullam, quæ tantæ sese potentie subtrahere valeat; hinc Pulchritudinis ectypon, mulieris symbolo adumbrabant, quæ manu flosculos disfluaviando, substrata pedibus animalia premeret, *p scem cum aite, cum lepore Leonem:* en! hieroglyphicum schema, quo tam abjectos, quàm elatos in aëra, imbelles æquæ ac fortes, subjacere despotico Pulchritudinis jugo, significarant. MEL: Enim verò non malè lineamenta hic penicillus: videt nulla non ætas, pulchritudinis throno certatim subster-

Mythologi. S. Hier. ep. ad Fur.

substerni, nunc ligones à Titiris, nunc à Sophis epomidem, à Consulibus fasces, Sceptra à Regibus. Imò videt & obstupescit ad has aras, ipsam inclinari hastam à Marte, sacrari pharetram ab Apolline, suspendi fulmen à Jove. Oculos, si lubet, immerge paululum Historicis monumentis, & per sexcenta prodigia confirmatum stuporis Pulchritudinis solium. Mox occurreret formosa Rachel, quæ ex Jacobo libero fecit mancipium, quia bis septenni servitute unam emere servitutem non recusavit. Occurreret Thamar, quæ ex fratre sano, fecit insanum, quia erotica phrenesi insanientem, Sisset se *Betsabee*, quæ sic sibi subdidit Regem, ut ex pio faceret impium, quia adulterum, ex impio mox impiissimum, quia adulterum simul & homicidam. Sissent se Moabitides, quæ ex Salomone fene infantem, ex Sapientissimo fecere stultissimum, quia Idolorum suorum idolis thus adolentem. Imò & Herculem videbis, cui, quis crederet? Omphala extorsit clavam, mutatamque in colum androgynorestituit, dignum effœminato Hercule trophæum. Cleopatram cernes, quæ seditioso tumultu Romanum Imperium sic concussit, ut Marcum Antonium vitâ, famâ, bonisque omnibus spoliârit: prò pudor! virum fœmina, adeò bella fecit imbellem. Quid dicam de pulchritudine He-

lenæ, cui suis sepulta cineribus, *Ælianus* hoc tamen Troja elogium: di-*l. 12.* gnâ esse, ut pro illius amore *non variar.* modò Troja arderet, sed totus mundus certaret. Et enim verò arsere Ilia, nam illustrari sat ista forma non poterat, nisi per Patriæ fumos: non sat ardere fax belli hæc sibi visa, nisi Europam & Asiam sic accenderet, ut simul extingueret utramque. Quid dicam de Jüditæ decore, qui sic Assyrios rapuit, ut Holoferni quoque vitam eriperet? quid de Ester? quid de Aspasia? quibus forma dedit, quæ non dedere natales: imò quibus non dedisset armorum potentia, quæ dedit inermis Amorum Domina, Venustas: nam è tuguriis Assueri solium conscendit illa, hæc, abjectâ colo, sceptra rexerat Cyri & Artaxerxis. Sileo Catharinas, quæ Maximinos; Agathas, quæ Quinctianos plüs cruciârunt vultûs amœnitate, quàm illi has Martyres tormentorum crudelitate: plüs animos usserant frontis decore, quàm illi corpora flammaram ardore: tam graviter fœvit pulchritudinis castæ *tacita tyrannis* in suos tyrannos. Sileo *Veteres.* Isabellas, Joannem Portugalliæ Principem non commemoro, cui Angliæ, Galliæ, Austriæque paranyphi, Paridis pomum, unâ cum Imperii pomo, non sine Zelotypia nequidquam obrulerant: id unum assero, Ludovicum XI. cum Deæ istius ectypon contemplare-

tur,

*Alphonse
filia.*

tur, præ extasi provolutum in genua, sic exclamâsse: *Grates tibi Creator, quòd tantæ pulchritudinis creaturæ mihi dederis aspectu frui: &* hæc sunt formæ prodigia, hæc pulchritudinis despotica tyrannis, qua premitur Mündus cum gaudio, opprimitur cum voluptate: plura non addo, ne si longiùs de forma, gradiar extra formam.

LEUC: Scio innumeras Syres, Scyllas novi, naufragiis infames, quas hoc mare pulchritudinis morruum: scio quòd filia hominum, ipsam mundi juventam, suâ formâ sic deformaverint, ut fordes vix bene alueret cataclisus. Illud nos penetro, unde fronti præstigiola aded virtus? MEL: Hæc oculorum infirmitas, quæ hæret in superficie; hæc animi vanitas, quam facilè perstringit fucatus splendor. Edic enim Leucothee, quid pulchritudo? Soboles infirma, cujus genitrix, membrorum proportio; nutrix; colorum fluxa permissio; origo, lutum; cunæ cuticula. Quid pulchritudo? flos, qui manè oritur, conteritur vespere: Rosa, quæ cujusvis febriculæ æstu mox elanguescit: Lillium, quod severiore Zephiro emarcescit: fœnum agri, quod hodie est, cras in clibanum mittitur. Quid pulchritudo? fulgur, quod evanescit in ictu oculi; aurora transiens; Iris caduca, cujus stabilitas non nisi aërea. Quid denique

pulchritudo? pomum Sodomæ, cujus superficies ridet, nucleus mæret in cinere: fimetum niveo contactum vellere: sepulchrum dealbatum, mephytis stagnans, hamus illecebræ tectus; coluber coloratus in herba. En! Deæ huius horoscopum, quæ tot in homine motus, tot in Orbe ciet tumultus.

LEUC: Utinam! in hac Physica, se magis philosophos probarent Philosophi, meliùsque pulchritudinis fluxæ agnoscerent vanitatem! MEL: Utinam detraherent fronti inanem cuticulam, pro! quam deforme illicè obstupescerent scheleton, immane monstrum! caduca; reor, sic illicia spernerent, & meliore cambio pro periturâ, pulchritudinem quærent Immortalem. Quid enim hæc marcessibilis, ad immarcessibilem illam; quam revelabit quondam in corpore Gloria? Umbra est; sed quid dico umbra? vanitas; lepra, deformitas est. Cum Apelle in unum ectypon congere, quidquid decoris in suis Helenis Græcia, imò quidquid venustatis in suis Amasis hactenus obstupuit Mündus: ab Aspasia aureum capillum, vel ab Albo sic argenteos transfer cinnos; ut nihil fingi possit concinnius; ab Augusto oculos mutua, è quibus; veluti gemino fidere, emicent blandiores juxta atque puriores illecebræ: à Sabino, Maximi

mini filio, suavissima sume labiorum corallia: Zenobiæ dentes deprome, quieburneam conchylen, totidem margaritis ditatam referant: Hephæstionis vultus efforma, Majestate regia celebres, qua non adæquet modò, sed etiam superet Alexandros: Narcissi eburneam adumbra frontem, in quacasta nitent lilia: genis adderofas Adonidis: in venustissimo ore, velut in Cynthiæ folio, sedeat venustas; ridenti arrideant venter, colludant toto in vultu gratiæ, in habitu emineat dignitas, totòque corpore diffusus efflorescat color: accedat Cleopatrar suada, tamque urbanus in voce lepos, ut etiam Cæsares vulneret & Pompejos: tota denique Corporis symmetria accedat tam elegans, ut, quod de Albio Tibullo, majestas & amor bene conveniant, & in una sede morentur; & quid emendicatus hic formæ fucus, ad illum splendorem, quem dabit gloriosa quondam anastasis? dixi: Umbra est, atque deformitas. In lippientes Lias, tuffientes vetulas, in bustuarias larvas abeunt Helenæ, si huic decori quis compareret. Et tamen (prò hominum sortem præposteram!) & tamen amamus Ælopos, cum aspiciamus Spurinas & Democles: cadavera amplectimur, cum se se brachiis, infundit ultrò, Angelica venustas: superbimus de sordibus, gloriamur de fuco, corniculæ instar, quam deplumabit

mors improvisa, detractisque spoliis, putredini vermibusque in prædam dabit.

LEUC. Crediderim, quòd multi formæ suæ magis confulerent, si formas cadavericas examinerent crebrius, quam partiales. Sed raros, nisi fallor, reperies, qui cum Lidvina malint esse deformes, quàm minùs casti. MEL. Sic nempe nostra amamus pericula, ut pereamus. Non enim multus, reor, Divi Bernardini elogium competit: *quod castitatem egregiâ formâ repugnante sanctissimè custodierit.* Notum illud Poëtæ: *rara est S. Hier. concordia formæ atque pudicitie: l. i. con-* quia *difficile custoditur quod plures tra Jov. amant: & aliquando & aliquo modo expugnatur, quod ubique incessitur.* Utinam non sæpè sapius, hoc probaret experientia, nec in corpore, quod *DEI templum* est, Doctore Apostolo, toties renovaret mœsta Solymæi templi excidia. Surrexerat octavum hoc mundi miraculum, mèta inter miracula, ex candenti marmore sic septennio creverat, ut tamen nullum audires mallei strepitum, triginta hominum millia præparabant cedros atque cupressos: octogies mille lapidæ marmora perpoliebant. Quid dicam de splendore & opulentia? superbiebant obrizo coruscantes parietes, Phœbi jubat prope extinxerant, decies mille candelabra aurea, die nocti que arden-

ardentia: thuribulorum viginti millia Arabiam jugiter exhalabant: ex auro purissimo fulgurabant Aræ, hic onerata decies mille aureis phialis, ibi vigesies mille ex argento candidissimo pateris exornata: quid multis? Sacrarium diceres, in quo excolendo omnem Sapientia humana industriam: in quo ditando Orientis opes natura penitus exhausisset: & tamen postquam semel destructum, ad priorem denuò gloriam surrexisset, tædâ unicâ, quam è turri Antonianâ, miles Titi, temerario furore, iniecerat, tam subito concessisse Vulcanum ferunt, ut tota Solyma, unâ cum Romano exercitu, ad restinguenda incendia advolante, prohibere nequiverit, ne intristes cineres iterato fato, collaberetur. En! Archetypum humani corporis: sufficit sæpè numero peccati unica scintilla, præcipuè Cyprii si sit delapsa caminis,

& mox in tanta exardescit incendia, ut nulla gratiarum fluentia, nulla Superùm hominùmque subsidia, restinguere valeant, truculentam flammæ serpentis luem. Et sic prodigiosa hæc Promethei cœlestis fabrica, in cineres denique recidit, suisque se ipsam sepe lit ruinis.

LEUC. Triste fatum, cujus aspectu non solum Borgias, sed Sophorum quilibet exhorrescat. MEL. Tantum malum peccatum est, imò ilias malorum, Illud, in malo hoc pessimum, quòd peiores invenire sit homines, qui malo pessimo non moveantur: lapillum putant, dum molari pondere sternantur, & corruant. Vidit D. Borgias Colossi hujus in Isabella ruinam, vidit, & ne surgeret solum, sed & elevaret sibi similes Sophos, hunc stylóbata Colossi incidit Gryphum.

ÆNIGMATO - GRYPHUS

Colosso Corporis Mystico

Incisus

Ad Oedipum Philosophicum.

Stato
Ad hanc Statuam Oedipe,
Et quid de illa statuas, vide.
Colossus est Mysticus,

E nihilo grandis, è grandi denuò
nihilum,
Hic
Jacet jam grande nihil.

Gæro

Cùm stetit, nil mirabilius :
 Cùm corruit, nil miserabilius :
 Stando oculorum illicium,
 Facendo vanitatis ludibrium,
 Lapillo unico, quia sepulchrali,
 Sic in cinerem corruit,
 Ut prius tangentem Sidera,
 Facientem modò dispergant venti.
 Quamdiu stetit, videbatur Idolum,
 Quamprimum jacuit, prodebat
 dolum :
 Nam ex putredine patuit
 Inane Numinis Nomen,
 In quo nihil dignum thure
 Præter fœtorem.

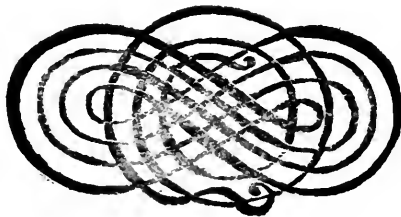
Contrà:
 Si bene stando tulit persecutores,
 Injustè cadendo, meruit adorato-
 res :
 Nil pretiosius vili,
 Cùm nobilitat aras,
 Nec pinguiores habet Ecclesia victi-
 mas,
 Quàm ossa atque reliquias,
 Et si ipsis cineribus condiantur :
 Id paradoxum hoc in Colosso,
 Quòd illo nil pejus, nil melius.
 Nil pejus, si habeas bene,
 Nil melius, si habeas malè.
 Illius odium, amor est :
 Odisti, si malè amaveris,
 Si bene oderis, amâsti :
 Procurare illi bona non poteris,
 Nisi procures mala :
 Nam

Si suppressas, erigetur :
 Si debilites, confortatur :
 Si mortifices, vivificatur.

Contrà :
 Si tractas ut hospitem,
 Experieris ut hostem :
 Fit inimicus domesticus,
 Si putatur amicus.
 Nunquam habebit te pejùs,
 Quàm si habeas melius.
 Si nutris, serpens est,
 Qui in sinu necat nutricem :
 Si mulces, tygris est,
 Quæ effertur inter blanditias.
 Si fræna laxas, recalcitrat ;
 Et ejectum tibi injicit jugum.
 Verbo :
 Experieris ut feram,
 Nè adhibeas ferulam :
 In servitutem nò redigas,
 Redigeris in servitutem.
 Illud pessimum :
 Quòd si servias, servis tyranno :
 Quòd si colas, colis Idolum ;
 Vel potius Protheum Idolorum.
 Nunc enim induit Bacchum,
 Tòtque victimas abligurit,
 Ut unus omnibus,
 Uni non sufficiant omnes.
 Nunc induit Venerem,
 Et suas sine numero variat species.
 Nunc Mercurium induit,
 Ut induatur bysso & purpura,
 Ruborem
 A Mercatoribus mercaturus.
 En !
 In uno trunco Mercurium,
 Imò Pantheon Idolorum.
 At
 Vix se sustulit altiùs,
 Ruit profundius :

Nam mortis lapillo cum tangitur ,
 Frangitur ,
 Et à tantillo tantus
 Vertitur in tantillum ,
 Imò in nihilum .
 Hinc jam adeste
 Genealogici Thrasones :
 In hoc Colosso
 Ceras nobilitatis ne quarite :
 Nam lutum fuit .
 Idem sub sago & purpura :
 Nullo discrimine
 Cyrum inter & Irum ,
 Ut appareat , quanta vanitas ,
 Si lutum supra lutum superbiat ;
 Quanta inanitas ,
 Si à lutosa cere fuligine
 Queratur splendor .
 Adesto !
 Sybaritica Soboles ,
 Cui DEUS est pinguis Venter .
 En !
 Ut lautè in vita pastum ,
 Jam lauti depascent vermes :
 Ut videas ,

Non frustra saginatum
 Tot ferculis ferculum
 Pro tot convivis .
 En !
 Quod incommoda ,
 Tua procuraverint commoda ,
 Cum per delicias jam putrescat ,
 Quod mortificationis sale
 Non fuerat conditum .
 Adeste !
 Epicuri Nepotes :
 Ænigma solvite ;
 Colossus ipse
 Dignum Philosophiâ vestrâ est præ-
 mium .
 Nam truncus est .
 Qui in cineres corruet ,
 Ut sciatis ,
 In vita malè arfisse .
 In truncum resurget denuò ,
 Ut sciatis ,
 In orco bene arsurum .
 Porcus est ,
 Nam in vita adèd perversa
 Non potest non vobis esse .
 Inversum Corpus .

SCYLLA, CHARYBDIS,

Sive

DISCURSUS V.
DE AURE & OCULO.

LEUCOTHEUS. Quæ tu hodie marina monstra? quas in aure Scyllas, in oculo Charybdes? an Democritum me cupis, qui non nisi, effosis sibimet oculis, didicit philosophari? an Pythagorica silentia, surdósque Academiæ lucos in Peripatum transferre est animus? paradoxam Philosophiam, in qua Sophi sine oculis auribusque disputent silendo; crediderim, de hirco-cervis.

MELANDER. Næ tu buttabata mi bone Mævi: de cottice garris, more Sciolis solenni, & nucleum non attendis. Sicego cæcum te Philosophum velim, ut acutiùs videas: sic surdum, ne aures præbeas absurdis. Absit, ut oculos tibi eruant Musæ, modò claudant cum Thamira, ne videas vanitatem: tyrannorum est aures abscindere, sed Sarmentocubusdam, vel Galbæ insulis salibus illas ocludere, Philosophorum.

LEUC. Adverto, quos tu in aure, & oculo scopulos. Sed cur Charybdes, cur Scyllæ? *MEL.*

Enim verò non nisi per transitum salutasti Mantuanum Oraculum, si hæc ignoras: refricabo memoriam.

Dextrum Scylla latus, levum implata Charybdis Virg. l. 3.

Obsidet, atque imò barathri ter gurgite vastos Æneid.

Sorbet in abruptum fluctus, rursusque sub auras

Erigit alternos, & sidera verberat undâ.

At Scyllam cæcis cohibet spelunca latebris,

Ora exertantem, ac naves in saxa trahentem.

Prima hominis facies, & pulchro pectore Virgo.

Pube tenuis, postrema immani corpore pistris

Delphinum caudas utero commissuraporum.

Et quid aliud sæpe oculus, nisi Juventæ charybdis? plures animas jam Cælo rapuit, quàm ista Herculi juvenecas: imò crystallino gurgite plures, quàm ista aqueo demersit.

Ovid.
metam.
l. 14.

merfit. Quid aliud auris, nisi Scyllæ caverna, quæ ubi haurit impudicos monstri latratus, Ora proterva canum, in Cerbereos rictus attrahit innocuas rates, ac deplorandis sæpenaufragiis precipitat in profundum. Quid si Scyllam quoque circumsonent Sirenes, hilaris illa nãvigantium pœna, blandæque mortes, gaudiũmque crudele? quid faciãt Innocentiæ cymba, inter sacrum & saxum hïc dubia? Hercle, nisi cæca & surda, peribit: imò jam sæpissimè perit. Audi, quàm Claudianus, claudicante neutiquam plectro, ejusmodi infortunium adumbret.

Dulce malum pelago Siren, volucresque puella,

Scyllæos inter fremitus, avidamque Charybdim,

Musica saxa fretis habitabant dulcia monstra:

Blanda pericla maris: terror quoque gratus in undis:

Delatis licet huc incumberet aura carinis,

Implèssentque sinus venti de puppe ferentes,

Figebat vox una ratem: nec tendere certum,

Delectabat iter reditus, odiũmque jurabat:

Nec dolor ullus erat, mortem dabat ista voluptas.

LEUC. Superet Ulyssẽm oportet, qui in his vadis tentat eva-

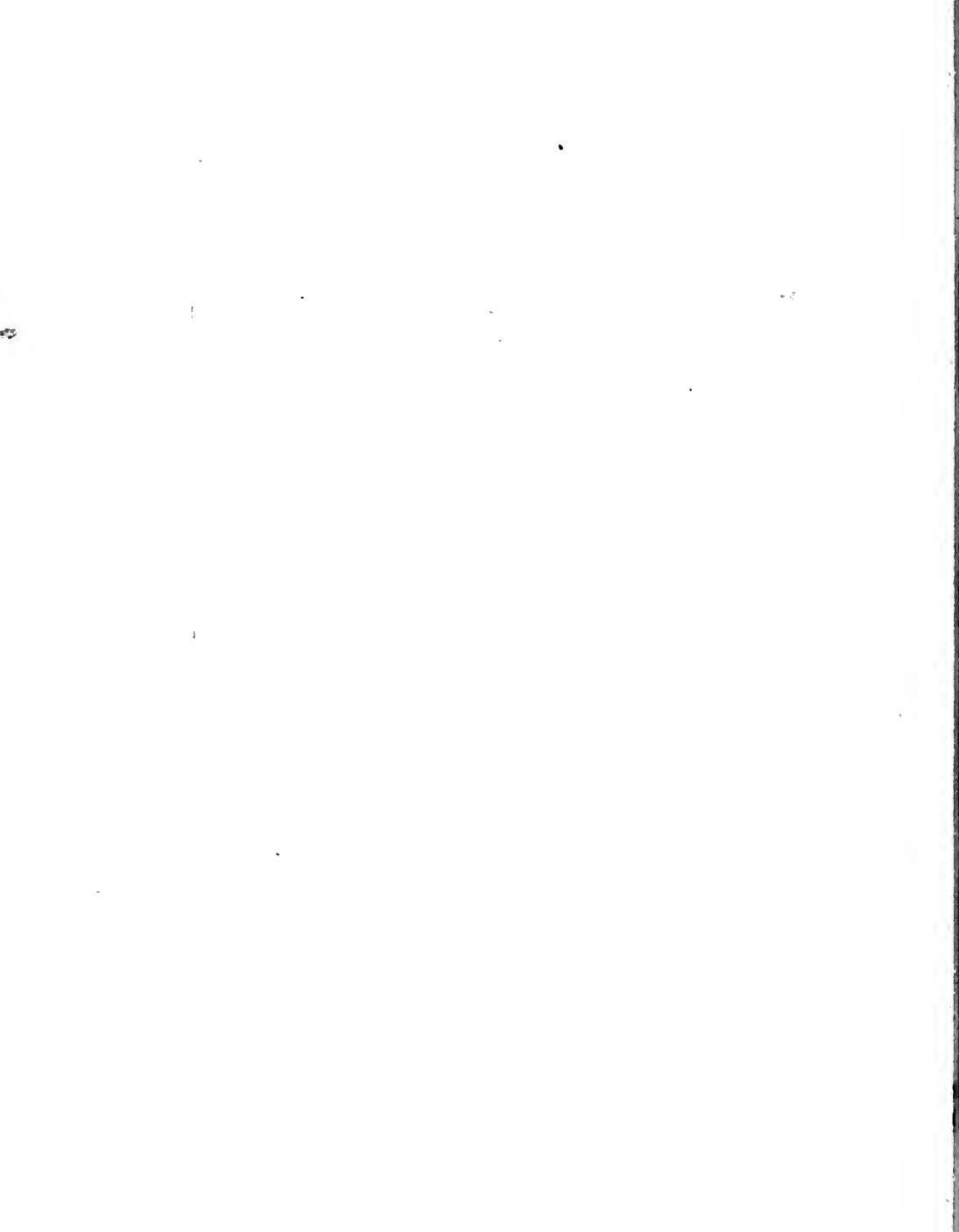
dere: capio, quòd *surdo & cæco sub Duce sola salus.* MEL. Ita est: Ulyssẽm superat Gonzoga: tam bene apud Philosophos audiit, quia surdus: tam libenter visus est, quia cæcus: tam feliciter, per mille pericula, deduxit ratem, quia seduci non potuit, utpote Angelus, aure carens & oculo. Stupebat Peripatus, cùm inter Logicæ spinas videret hoc lilium, nec unquam magis aperuit oculos, quàm cùm illos modestè demitteret hic Sophus. Suspexit sæpe loquentem, sed plũs silentem, nam loquendo, bene quidem propugnavit rationis Ens physicum, at voces, silendo meliũs refutavit. Sed nec objectum auris erat quilibet sonus, nam nisi aërem puriũs modificatum non admittebat: optimus inter Philosophiæ Auditores Auditor, etsi surdus: disertissimus Dialecticus, etsi mutus, utpote cujus vel solo silentio didicerant reliqui bene loqui.

LEUC. Dignus sanè beatus iste Philosophus, ad cujus aras non modò oculos, sed & aures suas suspendat studiosa Juventus.

MEL. Ita est: si è tholo tam innocenti penderent oculata hæc anathemata, non toties à DEO fierent anáthema: *maledictus, qui Deum errare facit cæcum in itinere:* nam 27.v. 18 utrumque sensum, non nisi Innocentiæ victimas, ac Sapientiæ Ministras, Creator cupit. Latere nec cæcos Ethnicos potuit veritas tam

*B. Aloysius Gonzaga Romae in peripato, etiamnum
 discipulus, jam Angelicæ Doctor Philosophiæ,
 dum Clausis oculis, auribusque, melius videre,
 et loqui docet Pseudo-Philosophos, solo scientiæ
 confutans juitiles Epicuri circulos, malaque mala
 sectæ consortia. Civita. G. R. del. I. M. Guerin sculp.*

tam oculata: hinc Minervæ, Virtutum Deæ, ac Scientiarum Præfidi oculos, aures Memorix consecrabant, bene gnari, quod si oculos dicarent Cupidini, excæcarentur; si Sirenibus aures, de interitu periclitarentur.

LEUC. Ut video, nil utroque hoc sensu melius, si bene utaris: nil perniciosius: si abutaris: pro Pharo Philosophis serviunt, Pseudo-Philosophis pro Charybdi & Scylla. Age, si per te licet, ducamus jam parallelum, & uter alteri, in externa Republica sensuum præstet, Philosophicâ trutinâ decidemus. MEL. Non displicet eruditum certamen: videbimus, an pro Monarchia, an pro Duumviratu suffragium ferat Peripatus: cujus tu patrociniû suscipis? LEUC. Illius utique qui causâ cadere non recusabit: nam sub tali Causidico non potest non periclitari causa etiam optima. Quid quid sit, de aure legi nuper non nulla, & à te ipso accepi plurima: referam tibi nota, ut à te audiam ignota. Decisionem litis quod attinet, tuum venerabor tribunal, ne contra Apollinem pronuntiando sententiam, differenti de aure? longiores cum Myda fors crescant aures.

MEL. Oculos quod attinet eorumque stupendam structuram partium varietatem prope incredi-

bilem, proportionem, summo Naturæ studio elaboratam, quavis, etiam luscus, si videat, vixuti totidem prodigia, meritò admiratur. Quam bellè thesaurus hic sinu duplici, velut cistâ ossæa concluditur, ne periculo citra tutelam esset expositus! quàm securè tam à ciliis, quàm à palpebris, velut adductis valvis, defenditur! forma interior quàm affabrè concinata! modica hominis portio est, & tamen major est toto homine: parva mundi particula est, & tamen æqualis est toti mundo: humores, quibus alluitur; tunicæ, quibus cingitur; nervi, quibus distenditur; muscoli, quibus movetur; venæ, quibus alitur; arteriæ, quibus micat; spiritus, quibus subsultat, totidem miracula sunt. Quale miraculum est humor crystallinus? meretur hic tam illustre nomen, dum exæquat splendorem, Crystallinum sequitur vitreus: inferitur unus alteri, nec confunditur: amant se invicem, & se adjuvant, custos est humoris crystallini humor vitreus, & pene nutricius, hic humoris vitrei alumnus est, & pene filius. Utrique amabiles infidias tendit retina, utramque amanter capit, facitque, ne diffluent. Retinæ proxima est tunica uvea, eaque concava, ut humores ambiat; mollis, ne lædat; tenuis, ne opprimat; pellucida, ut, quod tegit, ostendat. Utramque irrigare debet humor aqueus, ne exarescant:

arefcant: ne motu perpetuo fatigentur, tenet aqua laborem: ne humor crystallinus à tunica cornea patiatúr, interfluit aqueus, & vulnera recipit, quæ non sentit. Quid dicam de pupilla, nobiliffima oculi parte & amabiliffima? hæc pars oculi minima fimul & maxima, hæc fedes amoris & majestatis: per hanc oculus amat, per hanc imperat, per hanc irafcitur, per hanc miseretur, per hanc parcit, & punit. Quod admiratione digniffimum eft, per hanc videmus. Aperit fe oculus & mundum recipit: claudit fe oculus, & mundum excludit. Satis eft, plura ad oculi dignitatem fi cupis, ipfo oculo explora oculus, mirabitur (quod mireris) is femetipfum, & nunquam faris.

*Auris
fabrica.*

LEUC. Non inficior thymaturgam oculi fabricam, modò Auri fuæ quoque concedas eſſe prodigia. Epitomen non immeritò dixerim, quàm ideò fabricavit Natura, ut in exigua aurè, artifex maxima audirèt. Artificium totum oftendit in parte: nam auriculam, quaſi veſtibulum elegans auri præfixit, ut ornaret: ex cartilagine, ne deflueret fœdiùs; non ex offe, ne fæpius frangeretur. In homine minor eſt, ut major fit pulchritudo: conchæ figuram refert, ut ſcias, pretioſius quidpiam latitare ſub vili: ſemper aperta, ut agat excubias; hemiſphærica, ut ſo-

nos colligat, quos hemiſphærium diſpergit. Quid de quaternis meatibus dicam, primus flexuoſo ſinu refringit aëris impetum, ne vehementius irruat: fordes nutrit, ſed non niſi gratiâ puritatis: nam fovet internas, ut viſcoſitate ſua externas prohibeant. Foramen, cui *Oris petroſi* nomen, ſic meatum hunc claudit, ut tamen magis magiſque aperiat, ad uſque *tympanum*: membranam intelligo, in qua ſubſiliunt voces, ſed ſine ſtrepitu, & tympanotribam agente impetu, gyranter in turbinem, ſed ſine confuſione. A tergo ſi tympanum ſpectes aperit ſpelæum quod eſſe Cyclopicum, primo intuitu, diceres: nam a deſt malleus cum incude & ſtapede (tria oſſicula ſunt tympano annexa) quæ vocalem aërem tundunt, atque retundunt, nec tamen confundunt. Subin ſeſe aperit *Labyrinthus*, in quo tam mirabiles anfractus, ut Ariadnæ filium ipſe Theſeus peteret: tres præcipuè viſuntur conchæ, aëre plenæ, quæ velut per tubæ ſpiras ſonos agunt in circulum, ſicque recipiunt, ut receptos ulterius propagent. Pandit ſe denique meatus, retortus in cochleam, quem ideò, reor, *formam cacum* appellant, quòd non inveniatur exitum: nam in nervum ſenſorium deſinit, in quo fieri auditionem ſuadet ratio, Anatomici judicant, Peripatetici confirmant.

MEL. Oculi fabricam ostendi, sed necdum in fabrica culmen perfectionis: quæ attuli, fundamenta sunt potius, quibus nihil non paradoxum superinstruct Natura.

Lux. De oculi objecto quid dicam; dicuntur tam multa, tam varia, ut, quid dicam, ignorem: ne tamen silentii tenebris involvam hoc Phœbi jubar, dicam pauca, sed non pro foro, ut contentiosius lites decidam, sed pro colloquio, ut de litibus te ad discursum erudiam. Unifona Sophorum omnium vox est: objectum oculi Lux est & Color. Sed audi, in quam dissonos clamores hæc tandem desinat harmonia. Qui ad Aristotelis organum modulantur, Lucem, *qualitatem* esse pronuntiant, à corpore luminoso productam. Pauca verba, mysteria plurima, quæ luce indigent, ut naturam lucis, magis illustrent. *Qualitas* est, quæ substantiæ instar reflectitur: *absoluta*, quæ tot radiis in pupillam confluentibus, non intenditur, *perfectiva* est, quæ tamen non penetrat opaca. *Qualitas* est, quæ transiens per plura media, in ipso refringitur aëre: *absoluta*, quæ tamen respicit homogeneas partes, situm rectum, porosque, ut permeet: *perfectiva*, quæ tamen speculum causticum, utut diaphanum, transire nequit, quin sese colligat, & reflectatur. En! qualitatem mirabilem, quia *specialem*, nam ita tenet proprietates

substantiæ, ut simul retineat qualitatis nomen: sic sequitur corporis, cui inhæret naturam, ut illam tamen non assequatur. Sed nec clarius lucem illuminant, qui, plenis ignicolorum effluviis, sese dicunt à Cynthio illustrari: nam, cum Empedocle, lumen esse contendunt subtilissimam flammam, à corpore lucido quaquaversum diffusam, & propagatam usque ad oculum. En! oppositam qualitati mirabili, non mirabilem minus substantiam. *Substantia* est, quæ qualitatis instar, propagatur sic *in instanti*, ut ad minimum sex milliones supra ducenta septuaginta octo miliarium millia emeriat. *Substantia* est, quæ infinitis effluviis, per septem & sexaginta jam sæcula, Phœbum minimè minuit, etsi diebus singulis, quantitatem emitteret, globo terraqueo æqualem. *Substantia* est, quæ occidente Phœbo, vel momento destruitur sine causa, vel latet in diaphano aëre, quin videatur. Taceo, quòd in decussationis minimo puncto, infiniti igniculi, omni ex hemisphærio confluant, quin confundantur, sese uniant, quin penetrentur, ulterius pergant, quin retardentur. Sileo innumeras pororum series citra obstaculum, rectissimas corpusculorum lineas citra impedimentum. Non commemoro, visionem nil fore, nisi titillationem merissimam, aliæque innumera, quæ Grimaldo Judice,

videntur tam dura, ut non nisi à robustissimo Struthionis stomacho possint concoqui. Id ego sentio in hac lite, nil in Philosophia obscurius luce, quæ quò magis elucidatur, eò majoribus involvitur tenebris.

Color.

LEUC. Forfitan de colore certius feret Judicium Philosophia? MEL. Falleris: fatendum, quod res est: cum multis, qui tamen oculos se credunt, judicamus ut cæci; nam judicamus, non quod videmus, sed potiùs quod non videmus: colores permanentes videmus, & cum luce dicimus transeuntes. Percipe paradoxa judicia, quibus forum Philosophicum perstrepat. Clamant, quos Peripatetici spiritus animant, Color *Qualitas* est: ita Philosophus Veritatis interpres: sic unico verbo, litem longam decidunt Laconici. Sed reclamant illi, qui Veritati, non Philosopho Sacramentum dixisse se autumant: qualitatem hanc, illegitimam criminantur, quia incerti sobolem parentis, obscuris fotam cunis, nec nisi in Peripato adultam. Edicant enim, si *sola attritione* marmor nigrum, abit in pulverem stabiliter candidum: si *sola commixtione* coloris nigri cum albo, prodit stabilis cæsius: si *sola liquatione* nix perdit albedinem: si *sola agitatione* atramentum fit candidum, *solaque* atramenti *tincturâ* aqua colorem induit constanter nigrum: edicant, amabo, quæ causa

productiva coloris novi, quæ destructiva antiqui? qualitatum temperiem fortè allegant, sed fabulosam, quia Protheam, utpote, quæ immutata sæpe mutat colorem, id quod centum experientiæ ad oculum demonstrant. Taceo difficultates, quibus qualitates qualitatus augent, ut hisce levis armaturæ subsidiis stipati, se se recipiant tutiùs, in ignorantia alylon. At his glaucoma objicimus, & interim nobismet ipsis, obrudimus forsâ palpum. Quos hi, apertis oculis, non vident colores, nos etiam clausis, palpare credimus in textura, quæ nunc in strias depressa, nunc in conos erecta, jam lavigata in subtilissimas laminas, jam in sphaerulas gyrata, illapsæ lucis radios, aliter aliterque possit colligere, ac variare. Speciosum inventum, si tantum habet soliditatis, quantum splendoris. Id fatendum, quòd si Peripatus Democraticum tribunal appellet, communi plebeculæ sensu, causâ cadere fas est: nam non nisi apud Poëtas, *nox abstulit atra colorem*, & quivis, etiam noctu, Europæos manere albos, Æthiopes nigros, aurum intra terræ viscera esse fulvum, argentum in arca candidum judicabit. Sed *nimum ne crede colori*: falluntur persæpe sensus, & fallunt, etiam semetipsos, oculi præsertim, quos oculos ne leviter credas, nisi rationis lumine illustrentur. Nec illud in Peripato novum, quòd *sensum*,

fenfum, etiam communem, corrigat ratio, rationem instruant experimenta, quibus habemus, colorem stabilem, nisi mutatâ superficienon mutari, texturisque variis, varios respondere colores; quæ conjunctio mutua, certis experiētiis contestata, non obscurum præbet indicium, colores à texture, veluti fundamento, non distingui, nisi ab illis, quibus volupe est, multiplicare Entia absque solido fundamento. Sed de coloribus satis, quos exactiùs terendos tyronum circulis reservamus.

ovus. LEUC. Fateor: illustre est oculi objectum, vel solùm idèò, quia obscurum: mirabile, quia clarissimè videtur, nec intelligitur. Ecce! lux illuminat oculum, & intellectum obscurat: videmus colores, imò palpamus propemodum, & tamen Naturam non penetramus. Sed nec, objecto auris, sua defunt prodigia, quæ dum arrectis auribus capimus, minimè capimus. Quot non resonant de sono strepitus, de vocibus voces, de clamoribus clamores? qui ore Peripatetico loquuntur, more suo ad qualitates confugiunt, auxiliatrices non immeritò diceres, cum in subsidium toties advocentur: Qui Atomismum sic reprobant, ne tamen penitus averfentur, naturam soni constituunt in tremore, & impetu corpusculorum modificato. Bellum systema, nisi forsan nimium

fese fundet in aère: sic autem explicant, nî fallor. Collisio corporum mutua, in subjecto sonoro, sonum parit *primarium*: quem motum dicunt, non qualemcunque, sed certo modo modificatum: exprimunt hunc per tremores, & pressiones: per vim elasticam corporis, partiumque interiorum, quæ ex agitatione resultant vibrationes innumeratæ, nunc acceleratæ, nunc retardatæ, nunc interruptæ per morulas. Subin hic tremor sese communicat vicino corpori: hinc sonus oritur *secundarius*, per quem vibrationes intelligunt, motusque tremulos, undulationes, aërisque crispationes, aptas ad nervum acusticum agirandum: sive dein hæc propagatio accadat per vibratas aëris subtilioris particulas, usque ad aurem: sive fiat per communicationem impetûs homogenei, prout patet in aquæ circulis, injecto lapillo sese agglomerantibus. Hic denique tremor in auris concavum receptus, atque in membranam cochleæ effusus, per nervi acustici fibrillas, determinat animam ad eliciendas auditiones. Quòd si propagationis tam paradoxæ causam indages, *vim elasticam* aëris tensi, compressique obtendent; quin & *tremorem* corporum solidorum, *motumque* aëris externi, ad aurem usque continuati, mox allegabunt. Si interponas obstacula, indagando, qua ratione crispationes & undu-

lationes tam variæ, permeare possint invariata? hærebunt paululum ad hunc nodum, quem quia extricare vel nolunt, vel nequeunt, Peripato solvendum relinquunt, qui & ipse in qualitatis suæ vehiculo, non impendit minorem sentit difficultatem.

Viso.

MEL. Assequeris Authorum mentem, qui post multos de sono clamores, ravim dum sentiunt, tamen dissentiunt: habemus Hercle, cur miremur Naturam, quam etiam per aures loquentem non intelligimus, oculisque visam non penetramus. Pergo ad alia, quæ oculum commendant prodigia. Vide quanta illius celeritas! momento ad Cælum evolat, momento solem & stellas lustrat, momento se Cælum insinuat, nec oculum implet: mirabiles sunt Cælorum motus, sed velocius non eunt orbis cœlestes, quam vis impellantur ab Angelis: impellunt se ipsos oculi, & sistunt se; hoc libertatis est privilegium, sistere se posse & movere, gaudent libertate oculi, qua carent Cœli. Aperit sese oculus, & arboris umbrosæ speciem recipit impressam, quacum anima mox producit expressam, quam dicimus visionem. Hæc arboris visio, per nervos opticos, ad usque cerebrum propagat speciem impressam sui, organoque sensûs interni, sive cerebro imprimit: hæc subin species unâ cum anima cerebri, pro-

ducit speciem aliam visionis, arborisque visæ expressam, quam cognitionem, phantasma, appellant. Sed necdum satis: phantasma, ubi animâ adjutrice, in sensitiva memoria, reliquit ideam sui, quam vocant, rememorativam materialem, sese cum intellectu jungit possibili, ipsamque generat intellecti- onem umbrosæ arboris. Intellectio, postquam cum anima produxit speciem rememorativam sui spiritualem, partiali virtute concurrat ad desiderium voluntatis, umbrâ fruendi frigidâ. Tandem, ut mysterium absolvam, volitio, relicta ideâ, sui rememorativâ, potentia motivâ imperat, ut voluntatis imperium exequatur, citatisque pedibus hominem transferat, ad umbram arboris desideratam. En! quot negotia perficiantur sine negotio: momento peracta res est; imò tanta in cunctis celeritas, ut non notetur, hoc ipso reor, prodigiosa, quia notari nequit.

L E U C. Mira quoque sono celeritas, sed non tanta: hanc tamen supplet intensio, quam inter paradoxa physica jure numerat Philosophia. Memini à me visam ingentem Aulam, ab artificioso fornice celebrem: in oppositos angulos conversi Achates duo, sic invicem taciti colloquebantur, ut stantes in medio Zoili, nec verbum audirent, nec intelligerent. Pavimenti medium si pede modico pulsa-

Soni intensio.

pulfares, tantus insonuit fragor, ac si tormentum bellicum exploderet hostilis furor. De natore quodam, ex Panthoto Medico ipse mihi narraveras, illum in campana, ut vocant, urinatoria, infra aquas demissum, venatorium inflasse cornu, sed ob immanem, ex omnibus campanæ punctis repulsum strepitum, illico vertigine & surditate correptum. Quid dicam de rubo acustico, qui etiam surdastris tympanum pulsat, sopitumque excitat auditum? quid de speculi parabolici foco, in quem sonori radii sic concurrunt, ut ore eidem opposito, vocem reddat Stentoream? quid de specubus, cisternis, cavis Musicæ instrumentis? quid de scalis in cochleam circummeuntibus, quid de tympano prope urbis mœnia pulsato? in quibus omnibus, mirabili naturæ ludo, sic sese voces intendunt, ut Auditorem, nisi Philosophum, in stuporem merito rapiant. Sed minora sunt ista, quam ut moveant peritos Physicæ Cultores. Stagiritam cornu cujusdam mentionem facere perhibent, quo inflato Pellæus Heros exercitum, Orbis domitorem, ad multa stadia dispersum, sive collegerit, sive in aciem dispositum ad triumphos animavit, ac si singulos militum præsens alloqueretur. Sed fidem propemodum superat Morlandi tuba, quam non nisi pro Fama confectam crederes ut nempe gio-

riofum Authoris nomen, totum per orbem facilius sic divulgaret. Tam prodigioso artificio hæc tuba sonum intendit, ut Architalassus sua Imperia ad integram classem, absque emissariis lembis, in momento diffunderet: ut civitas, pressa obsidione, amicum exercitum, de maturandis suppetiis, per signa subito edoceret, cujus insignis specimen dedit ultima urbis Tanger, in Africa sitæ obsidio, ubi rescisso ab hostibus vallo, cum interclusus in urbem esset nuntiis aditus, uterque tam valli, quam munimenti Præfectus, per ejusmodi tubas, de ferendo subsidio, ejusque modo & tempore colloquebantur, & quidem idiomate Anglico, à Mauris hostibus non intellecto. Sed hic nondum sese finit utilitas: cape tubam Morlandicam, & unius litui, eidem inferti, clangore immanentem exercitum simulabis: modico sclopo, intra illius cavitatem exonerato, tormento bellica æmulaberis. Infla hunc lituum, & dispersa inter procellas navigia contra naufragum: militum cuneos, in tenebris passantes, contra hostiles assultus, consilio & ope tutus, præmunies. Imò utilitati neque deest jucunditas: plures ejusmodi tubas inflare simul si jubeas, Martialem musicam, è distitis locorum intervallis, phonaico nullo comparente, in campo libero adornabis. Si altiore è specula, fraudis sive ignarum,

five immemorem, cursum sistere jubeas, voce quasi coelitus delapsâ: ad meliorem frugem animabis attonitum, joco ferio, si non invitum. Hæc omnia velut prodigia, cum stupet rudior popellus, rider Philosophus: scit enim causam, soni scilicet intensiorem, ortam ab aëris reflexione: nam cum sonus diffundatur in spheram, in ejusmodi machinis ad singula latera allisus, vocali radio dupliciter flagellat aurem, directo simul & reflexo: quid ergo mirum, si vis conjuncta sonum efficiat fortiosem? hinc è contrario muri peristromatis tecti obtundunt voces, pluvia & nives campanarum clangorem minuunt; planities libero aëri exposita, reciprocos sonos nunquam progenerat, & frequens auditor contentam declamantis vocem probè elidit: quia nempe sonus, his objectis, vel languescens, vel omninò absorptus, amplius reflecti nequit.

MEL. Reflexè tu ista, nî fallor; oculum intendis deprimere, quia sonum tam artificiosè intendis. Sed recurris ad machinam. Quod si ab artefactis laudari oculus possit, hydraulicum aspice siphonem, dabit iste spectaculum Cœlo dignum. Iridem de Cœlo lapsam, in arcum imbrificum, ipsa Juno stupefceret, adeò mira colorum varietas oculum extra oculum rapit. Quid dicam de microscopio? nî in isto reperitur exiguum, præ-

ter nomen & molem: nam nil tam exiguum, quod non reddat exitium: nil tam parvum, quod oculo non exhibeat magnum: nil in natura est tam occultum, quod non faciat oculatis apertum: ipse oculus cæcus foret, nisi duce microscopio uteretur. Certè naturam invisibilem hæctenus, visibilem reddidit, dumque prodidit, fecit mirabilem, in ipsa fidum proditiōe. Sed nihil mirabilius fecit se ipso: maximum in minimo: nam objectum vigesies millies majus facit se ipso: format Elephantem ex musca; pulices reddit monstra, dum monstrat; motum sistoles in pulice exhibet, sanguinisque in venis cursum: imò illo vides spirantem; & respirantem: quod si tubulum auri aptare posses, ut oculo, fors tussientem quoque audires. Miras profectò experientias legimus, quæ fidem non facerent, nisi fidem illis facerent Authores, omni fide dignissimi. Sturmio hoc divinum inventum ostendit in ovulo erucæ, omnes corpusculi partes: has ipsas Malpigio in ovi saliente puncto: Harvæo in fœtu humano, etsi fornicam magnitudine non excessisset. Armato ejusmodi oculo deprehendit de Lanis vermiculos adeò tenues, ut eorum milliones viginti septem, granulum tritici vix æquarent, quorum totidem pedes, si in unum colligeres, crassitiem fili ferici, etiam subtilioris, non superarent. Imò

Cassato si fides, particula casei in exiles adeò vermiculos est resoluta, ut primò armatum etiam oculum fugerint; sed ubi, calore solis, animati se moverant, tunc enim verò exercitum deprehendit, cujus numerum innumerabilem nec Cyrus ipsemet inivisset. Et quæ prodigia de telescopia memorem? oculum in Cœlos attollit, & sidera ad oculum detrahit: Cœlum à celando frustra jam dicimus, nam, telescopia invento, nihil amplius mortales celat. Frustrà in remotissimis spatiis abscondit se se Saturnus: nullum illi jam Latium superest ad latendum: emissariis vitreis à fugaretrahitur, unà cum satellitio, quod tamdiu callidus celarat Senex. Frustrà gloriatur jam Jupiter, sua esse secreta sibi, quæ nec Junoni leviter in aurem: nec ipsam Dyptheram sat tutam sentit & tectam, postquam exploratore oculo detecta in fasciis; postquam per suos Comites se quoque proditum sentit, & stupet. Mars ipse armatum formidat oculum, nam technas in umbone scit observatas: imò nec tutam amplius novit conjunctionem cum Venere, nisi iteratis ludibriis, per ipsos homines, velit exhiberi. Mercurius quoque jam fugit lucem, & in hominum conspectu rarus comparet, scit nempe suos clarissimè exploratos errores: nec tuta novit jam esse furta, ubi in speculo noctes excubat oculus, sat oculatus, quia vi-

treus; sat vigil, quia potius in Argo centum, quam hic unicus sospiretur. Nec splendente fuce, sat tegit nævos pallida Cynthia: nec scintillantibus radiis sat cornua jam occultat gipposa Venus. Phœbus ipse tot sæculis non tam illuxisse, quam illuxisse Mundo convincitur, dum aureo purpurisso sic nequit jam maculas tegere, ne detegantur, nunquam clarior mundo visus, quam in maculis, nunquam magis illuminatus, quam ubi telescopia splendores nimios non nihil fregit, & obscuravit. Quid multis? oculum Deorum arbitrum facit hæc machina: stationes lustrat, conjunctiones observat, explorat discordia: retrogrados signat, notat absentes, venientes præoccupat. Stupescit Antiquitas, plus oculus jam scit de Diis, quam tui de oculo sciant Dii. Ejusmodi machinam si habuissent Gigantes, montes montibus non accumulassent: in silentio ascendissent Cœlos, ne notarentur: Jovis fulmina explorassent, ne ferirentur: stratagemate vitreo decepissent Deos, ne fugerent: tubis opticis, veluti totidem tormentis, expugnassent Cœlum, ne expugnati Cœlo dejicerentur & interirent. Verbo: tam mirabile est hoc inventum, ut ipsa quoque inventio fuerit pene miraculum: nam debetur partim Fortunæ, partim Hollandi cujusdam Ingenio, qui circa annum millesimum sexcentessimum octavum, cum una

manu lentem teneret convexam, alterâ vitrum concavum oculo applicaret, improvisò notavit, apparentem objecti magnitudinem ingenti augmento excrefcere. Sed hæc rudimenta solummodo, quia fat rudia, nisi illa ad optica leges Philosophia perpolivisset. Debetur hæc gloria Galilæo de Galilæis, quem Academia Florentiæ ab ingenio Aquilam, ab oculo Lincem est admirata; utpote qui tubis opticus effecit, ut oculi pupilla, plus quam crySTALLINA Archimedis sphaera, omnes astrorum motus, sola jam circumferret. Celebret seculum decimum quintum Columbus, qui novum Orbem; plus celebrat decimum septimum Galilæos, qui in firmamento tot novos Orbes invenerat, quot in Galaxia, Orione, & Pleiadibus nova sidera, centies spectabili hoc Mundo majora, detexisse se gloriatur.

LEUC. Nescio, an telescopium oculo, an telescopio oculum magis illustres: sed seponamus paululum machinas, & apparebit, num oculo, vel auri Natura plures delicias. Echò è latebris prodeat, fugitiva Nympha, seque judicandam sistat ad Philosophicum tribunal. Quid de hujus natura & indole? quid de origine, & natalibus memorem? illius ectypon adumbrare si tentem, notâ dicacitate, quod quondam pictori, mihi oggeret forsan Satyricon.

Vane, quid affectas faciem mihi pingere, Pictor, *Ausoni Epig. i.*

Ignotamque oculis sollicitare Deam?

Aëris & lingua sum filia: Mater inanis.

Judicii, vocem qua sine mente gero:

Extremos pereunte modos à sine reducens

Ludificata sequor verba aliena modis:

Auribus in vestris habito penetrabilis Echo,

Et si vis similem pingere, pingesonum.

Ipsamet de se annuntiet, de suo stemmate respondeat quæsitâ: namque fat est vocalis, ut loqui possit; fat garrula, ut loqui velit. Et ecce! quàm ænigmaticâ locorum mixturâ suam ipsa sibi effigiem. *Genealogiam meam*, si quæritis, pro matre agnosco linguam, pro patre Jovem aëreum, aurem pro obstetrice, pro incunabilis fauces, pro nutricibus pulmones. Illud malum est, quod caream tutore, licet pupilla: nam cum me parturiunt labia, fugant: cum me recipiunt aures, extinguunt. Hinc vix nata, denascor denuò, nec est spatium vitæ majus, quàm quantum itineris à faucibus est ad aures. *Nomen* si indagatis, *resonantiam* Latini, *filiam vocis* Hebrai me nominant. Alii *jocosam* me dicunt *imaginem*: alii montium incolam, *Hor. l. i.* sermo.

It. 12.

sermonis nuntiam, loquacem auram, animam saxorum, sororem suspirii, sylvarum oraculum appellant. *Studia* si inquiritis, fateor nulla sunt, & tamen aded sum erudita, ut omnes linguas loquar, atque intelligam: aded ingeniosa, ut quidquid semel audivi, didicerim, parata toties respondere, quoties quis paratus est quærere. Elinguis sum fateor, nec tamen incapax ad loquendum: nam muta montium culmina sic loqui me docuere elinguem, ut novo miraculo voces reddam sapiens mortuas, semel vivas, sibi superstites, & hæredes sui, quæ inflexis saxorum scrobibus, veluti tumultis, clauduntur, ut iterum nasci possint infeliciose ortu, quàm funere. Muta sum, fateor, & tamen loquaces aded reddo lucos, ut vocales Dodonæ quercus, fatidicumque nemus præ stupore mutum jam torpeat, & conticescat. *Formam* nôsse si cupitis, sine forma est, neque tamen deformis: nam Nympha sum, sed sine corpore; imago, sed sine facie; anima, sed sine vita; unica & tamen sapiens multiplex; vox ipsa & simulacrum vocis, sermo verus & tamen pictus, non alia artifice, quàm me ipsa. Quod si *indolem* investigetis, volare soleo sine pennis, sine ore loqui, sine auribus auscultare: sæpe minitor, sed absque cholera: sæpe amanter blandior, sed absque corde: sæpe ra-

tiocinor, sed absque mente: promitto multa, nihil observo: nil volens, postulo, tota vox, & vocem non habeo: eadem sum diversa: nunc crispata in modulos, aures mulceo: nunc vehementius intensa, terreo: nunc fracta emollio: ubi vitam non habeo, operor, ubi operor, non vivo: stans in ore in plura loca diffugio: habito ibi, ubi non sum: in vicinia moror, & loco careo: sæpe per transitum ausculto, & ultima furor clamantis verba: hinc sermone malè accepto, pejus mutilato, pessimèque inverso sæpe ludere suevi, atque illudere. *Cajus vita* si scire est animus, innumeris sum subjecta: nam sæpe incido in cavernas, nunc rupibus allidor, nunc per saxa præcipitor: sed quæ mea est in isthac infelicitate felicitas: cum inter silices confracta corruo, illæsa surgo: cum inter petras percussa quatior, nil incommodi patior: cum cautibus truncata dissilio, integra tamen permaneo: imò, fractis inter scopulos viribus, resumo vires: inter saxa dum morior, orior, & in tot casibus nunquam penitus concido, sed rediviva semper per iteratam surgo anastasin. *De Virtutibus* rationem si petitis, non melaudo: virtutem etsi nullam haberem, saltem facerent Zoili, ut haberem tot inter opprobria patientiam. Nunc *garrulam* calumniantur, ut loquar nunquam, nisi quæ sita: *protervam* dicunt, etsi fari nunquam audeam

audeam prima: *vagabundam* afferunt, ut latebras amem, nec nisi solitaria degam in speluncis: *impudenter* proclamant, etsi nullum unquam aspiciam, nec sum unquam ab ullo visa: *tetricam* criminantur, licet ludibundum naturæ jocum, jocantemque ludum, nunquam non satagam, mortalibus me exhibere: taceo scommata, quibus me exsibilant veluti strepitum volantem fragilémque ventorum prædam: quibus me contemptim exsufflant veluti nubem instabilem, levem ventum, inanem flatum, umbram, & nihilum. Hac fileo, nam dudum assuevi ludibriis; his meam debeo metamorphosin: nam *vidi, arsi, flevi, tristémque heu fata! repulsam spreta tuli, sum nunc vox, sonus aura, nihil.* Fecit ergo contemptus, ut sim, quæ sum: absit jactantia (nam more meo relata refero) *Miraculum nature:* non ergo faciet contemptus, ut ne miraculum perseverem.

Sanazar.

Plin. l. 36. c. 15.

MEL: Facit Echo ex nihilo aliquid, hoc ipso reor, quod, Authore Plinio, sese faciat miraculum nature. Nec ego huic nihilo nihil concesserim: prodigiosum adeo fateor, ut illo nil mirabilius habeant aures. Percepimus quid Echo sentiat de se ipsa, judicio philosophico jam decidemus, de illa quid sentiamus. Si in pugnum contrahimus, quæ illa, Nympharum more, per longiorem paraphrasin, ap-

parebit, nil aliud esse, nisi *Sonum reflexum, vocem reciprocam, & repercussam* Sed qua ratione, quibusque circumstantiis reflectatur hic sonus, *ad id est incognitum*, inquit curiosissimus Phonurgia Interpres, *ut quidquam aliud.* Fateretur ipsemet, quod miris artibus fugitivam Nympham conatus sit sistere, sed incassum: nemorum abdita lustravit, vallium ima, & summa montium est perscrutatus, nihil non intentatum reliquit, sed in vanum. Nam ut de se ipsemet: *dum eam persequor fugit: dum fugio persequitur: dum blande loquor, blande eludit: dum valde clamo, quasi, affectis sibi vocibus adscitis, voces congeminat, cedere nescia: subinde veluti indignabunda, responsum aversa, subter fugit, nonnunquam ad unum verbum, garrulitate penitus insolenti, decem alia refundit: hac varietate sepe illusus, nunc cantibus, nunc instrumentis musicis fugacissimam sistere, modisque omnibus pliscare conatus sum; sed illa sylvis assueta, cicurari nescia, conatus omnes elusit.* Sic ille: en vagam indolem! citius credo Mercurium figeres, quam hanc Deam: sed fugitiva licet, & omni Partho velocior, Philosophiæ tamen oculos fugere nequit, atque effugere: detegit ista nativis latebris tectam, & eruit proprietates, ut ut in imis absconditas cavernis. Nam à Philosopho edocta, constanter tenet,

Kircher
l. 1. §
9. p. 4Musurg
universl. 2. de an
8. text
80.
quod

quòd Echo tunc animetur, cùm sonus incurrit in corpus læve & concavum, ubi, pilæ instar repulsus, reflit in aurem: ex quo sua sponte jam fluunt conditiones, quas respicit 1. mò quidem corpus oppositum debet esse, ad sonum ejusve species remittendas, *idoneum* 2. dò *concauum*, ut sonum colligat: *phonocampticum* seu reflexivum, & si Conimbricensibus fides, aliquo modo politum: requiritur 3. id certa distantia, in qua determinanda ipsimet Authores inter sese longissimè distant.

LEUC: Est unum & alterum erotema, quòd mihi scrupulum: id proponere si per te liceat, aurem commodabo; velut ad oraculum Delphicum. Quid causæ subest, quòd Echo plerumque non nisi perfida sit verborum interpres, cùm non referat, nisi voces aut mutilatas, aut in ultimis syllabis inversas, & imperfectas? si clames: *tace Nympha, tecum non colloquar*: dicacula reponet *loquar*. Fuit Echo polyphona, quæ in eodem loco stanti, continuo aliter, aliterque respondit: si clamasses; tibi verò grates reponam quò *clamore?* mox respondisset *amore, more, ore, re.* MEL: Ita est: ordinariâ lege corrumpit verba, nec nisi ultimis syllabis inhiat pantomima. Ea forsitan est ratio, quòd sonus ex labili, quia aërea indole, per partes continuo dilabatur: quid ergò mi-

rum, quòd non nisi ultimæ syllabæ, maligno fato superstites, redeant ad Authorem? adde, quòd priores syllabas turbare soleant posteriores, adeoque expeditus non nisi ultimis pateat regressus, quæ proin seipsis juniores, sed magis fractæ, nota spatia relegunt, & jam semimortuæ auribus illabuntur, veluti in cunabulis tumulum quæsituræ, cùm pudisset extra patriam sepeliri.

LEUC: Ut quid igitur Echo, quasi suæ ipsamet pertaxa perfidiæ, subin integros reddit sonos, subin tetra omninò stupet & obmutescit? nota sunt mœnia Cadurci, ad fluminis Oithi ripam, in quibus Echo, urbem aliàs exota, præter naturæ indolem, tam pervivium sibi solium erexit, ut ad Majestatis prodigiôsæ alloquium neminem non admittat. Neutiquam hîc balbutiens, dimidiatas deglutit voces, sed pleno ore, reddit omninò integras, & clariorès quidem magisque, quàm ipsa receperat, articulatas. Imò periodos integras, Musicæ longiores concentus eodem ordine repetit, ut ne unicam quidem syllabam hæsitando corrumpat. MEL: Nullum hoc in puncto mysterium: perfectiùs respondet Echo, cùm in phonocamptico corpore, meliùs correspondent requisitæ superiùs conditiones. Fac enim adsint in gradu mediocri, loquetur

Echo, sed morosa, nec nisi dimidiata verborum funera, referet ad aurem: quòd si in gradu perfecto simul concurrant, sine ore oris vincet miracula, loquetur expedita, séque vel ex ultimis verbulis, probabit Nympham, hoc est litigiosam, quæ nunquam tacebit prima: garrulam, quæ multa ad linguam, nihil ad linam? improvidam, quæ quidquid venit in buccam, sine mente effutit, nihilque considerat: verbo fœminam, ad cujus gerras tu citiùs audiendo, quàm illa loquendo defatigabitur. Confirmat muliebrem genium, in observantiis suis superstitionosa religio: unica si desit conditio, obstinata tacet, ut ex Pythagora citiùs satyram, quàm ab illa verbum: hinc si objectum asperius, vel etiam mollius; si hitibus abundet, sonum non repetit, sed dispergit: imò si loci commoditas cesser, cessat & ipsa, ac in speluncis vivere mavult deserta, quàm in ædificiis erectis incommoda. Illud prorsus fœmineum, quod constanter inconstans, sibi que semper dissimilis: mutatur ad locum, nam in isto mutilat voces, in illo multiplicat: variatur ad tempora, nam observata, quod quæ de die solummodo septies, de nocte bis septies repetat, ob aëris nocturni tranquillitatem: deprehensa est alia manè, alia vespere, Prochei in morem. Imò ventot quolibet vertitur: Romæ Boreâ

*Kirch.
phonurg.*

flante resumit vires, flaccescit spirante Austro: humoribus regitur. nam cadentibus pluvis, nivibusq; obtusa & melancholica, post nubila splendente Phœbo mox alacrior resonat: verbo, si Lunaticam dicas, dicis quod res est, nam mutabilior Lunâ, Vertumno levior, in singulas sese variat anni partes.

LEUC: Agnovit quoque Lucetius Echus muliebrem indolem, ex hoc præcipuè, quòd aded subinloquacula, ut eandem vocem sæpe sæpius repetat:

*Sex etiam, aut septem, loca vidi
reddere voces,*

Unam cum jaceres: ita colles collibus ipsis

*Verba repulsantes iterabant dicta
referre.*

Et verò in Ticini castro (Basilicæ Ducali hoc nomen est) ter decies vox eadem repercussa redit, aded exactâ syllabarum omnium emphasi, ut multi non naturæ id esse opus, sed latentis dæmonis illusionem, sibi penitus persuaderent. In villa agri Mediolanensis palatium visitur, non minùs oculo ab arte, quàm auri ab Echo mirificâ stupendum. Nam prospicit ex alto fenestra, per quam si vocem emittas, plùs quàm trigiesies, novo semper prodigio, mortua simul & rediviva, attonitam relabitur in aurem. Sed adhuc sonantiùs

*Carus
l. 4. de
rer. nat.*

*Kirch.
Musurg.
l. 1.*

nus præ dolore immugiit Mausolæum, quod defunctæ Cæcilie ex vivo, vocalique marmore erexit Metellus: nam eo erat artificio constructum, ut plorantium ejulatus, & clamores, repetitæque in hoc versu elogia, *semper bonos, Nomenque tuum, Cæcilia, laudesque manebunt*, in immensum sese multiplicarent, dum in defunctæ gloriosam memoriam duplex illa Hecatombe, ludique funebres celebrabantur. Nec rupes illa silentio prætereunda, cujus artificio Abyssinos Popas sæpe legimus abufos. Hanc Natura in montibus Provinciæ Goyanæ eâ excavârat industriâ, ut voces in oppositæ rupis cacumine, demissius prolatas, Stentoreas redderet: clamantis verò sonos, in morem exercitûs, inter júbila tripudiantis, intendere, ac multiplicaret. Simile spectaculum Vesuvius exhibet, Mons in Campania famosus, quia malè fumosus. Hinc, post exorneratum incendio ultimo craterem, per varios canales meantem undam, cum undâ voces, in vertice prolatas sic propagat ad ima, ut in radice, loquacem undam, vel redivivum in undis Narcissum, tibi colloqui jurares. Hinc audias, hoc in loco Pastorum colloquia, solâ naturæ garrullitate, licet neminem videas, in vicinia existentem: canne unico, in vertice montis latrante, audias venationis integræ fremitus, ad eò sonus, ab effolis

canalibus interceptus, intenditur, ac repercussus multiplicatur. Ad do denique jocosum Carpati prodigium: Mons est in Hungaria celebris: in hujus Vertice si scloppum manulem explodas, vel tenuem dissolvas lapillum, mox strepitus, contracto baculo initio similis, per sylvas & valles sic circumfunditur, ut tormentorum fragorem, ac discurrentia fulmina referat, atque totius montis ruinam, cum innumeris vacillantibus saxis, tracturus videatur. En! ut cum Lucretio pariter finiam, quàm in multas voces *vox una repente diffugiat?*

Quæ bene cum videas, rationem reddere possis

Tuque tibi atque aliis, quo pacto loca per loca sola

Saxa pares formas verborum ex ordine reddant?

MEL: Duo sunt, quorum causas à Philosopho Lucretius petit: 1.um, unde polyphonissimi echo-nici? 2.um, unde intensio illorum tanta? Echo sæpius multiplicata ex eo originem trahit, quòd vox semel repercussa, in alias & alias incidat cavitates, è quibus orta successivè reflexio eundem sonum reverberat sæpius ad aurem. Et hoc est mysterium illud, quod à Natura ars didicit, Naturæ simia: hinc videas erectos in Ecclesiis choros, eo artificio, ut tres cantores

id ipsum præsent, quod centum, magno pfallentium commodo, majori ædificationis Ecclesiasticæ emolumento. Videas Principum aulas ita dispositas, ut etiam parietes sint auriti; nam nihil dixeris tam demissè, quod altius in conclavi non percipiat Princeps. Videas acusticas fabricas, quæ hominum instar loquantur: Tubos quibus ad milliaria quinque Italica & alloquaris absentes, & absentium responsa intelligas, ut tamen stantes in intermedio arbitri nihil percipiant. Intensionem echonismi quod attinet, eandem pro causa reflexionem in tuba Morlandica allegâras: nec ego dissentio; id solum addo. (quod ibidem, ne interrumperem discursum, dissimulabam) hanc reflexionem, causam unicam non esse, quia minimè sufficientem: nam præter radios primigeniæ vocis reflexos, juvat plurimum eorundem collectio, qua per impressum tubo impulsus phonicum, recto tramite exporrecti, spheram suæ activitatis, rectâ lineâ longiore compensent. Demonstrant hoc centum experientia: hinc si funiculo aures obstruas, eoque ferreum instrumentum duro corpori allidas, sonus ingens, Erfortianæ campanæ suppar, per crispatum funiculum, auditus organo illabetur. Sic littus Ægæi maris sonum cytharæ; mons oræ Quatomalensi finitimus harmoniam pneumatici organi

æmulatur, ob variam è magnitudinis variæ cavernis, ortam aëris reflexionem: sic ob situs sinuosi Solin. latebras fons Halefinus quiescit, si c. 10. fileas; ad cantum tibæ subfultat, Plin. spumat, ac turgescens denique l. 2. c. 4. exundat. Sic si in specum Dal-Olaus matici littoris projicias lapillum, M. hist. orietur turbo: si in speluncam ilgent. lam Finlandiæ animal vivum præcipites, erumpet sonus tam stupenda virtutis, ut astantium aures suffocet, & veluti bombardæ strepitu prostratos interimat, quod, Kircheri teste, non nisi internæ specuum figuræ, quæ soni radios colligit, reflectitque, est adscribendum. Sed infinitus sim, si cuncta soni miracula animus fit recensere: sufficient ista; quæ qui non stupet, est stupidus, quia surdus, cui frustra tu fabulam.

LEUC: Gaudeo, quod ipsemet agnoscas prærogativam, quam supra oculum auris: nunquid Pæana huic merito intonem? MEL: Si velis ante triumphum: næ tu, finitâ nondum luctâ, curules jam in Capitolium dirigis. Magna sunt auri prodigia, sed nec oculo defunt majora. Sonum miraris in aure, in oculo stupescere species. En! exeunt ab objectis, per aërem volitant, seque insinuant sensibus: quot verba, tot paradoxa: si exeunt ab objectis, intra objecta debuerant nasci: at quo Parente? quo partu? qua obsterice in lucem

Kirch. l.
I. phon.
Cornæus.

Pausan.
Laërt.

cem exeunt? an sunt pelliculæ ob-
jectorum? at quis eas abstraxit?
an imagines rerum? quis eas pin-
xit? an sigilla? quis sculpsit? an
objectorum nuntii? quis emittit?
si per aërem volitant, dic, quibus
pennis? si impelluntur, quo impe-
tu? si ascendunt, qua levitate? si
descendunt, qua gravitate? si
rectà eunt, quo tramite? aërem
implent, sed quo modo? si plu-
res simul, quàm subtiles? si permix-
tæ, quàm exiles? si divisæ? quàm
tenues? ubique sunt, nam ubi-
que exhibent objectum: permix-
tæ, nec confusæ; divisæ & conti-
nuæ; sejunctæ & unitæ. Nunc
impelluntur à ventis, quin loco
cedant: obruuntur à pluviis, quin
malescant: exuruntur à sole, quin
inflammentur. Nunc premuntur
ab ingredientibus, nec opprimun-
tur: fugantur à currentibus, nec
confunduntur: turbantur ab oc-
currentibus, nec perturbantur:
nam in ipsa confusione ordinem
servant, succeduntque partibus
partes, totis totæ, mortuis redi-
vivæ. Novas specierum suppetias
continuò submitunt objecta, sem-
per plena, nunquam exhausta,
suppetiæ succedunt suppetiis,
nec rot cladibus decrescunt vires,
nec minor est numerus post tot ja-
cturas. Ut tamen rutiliores se præ-
stent, per humores oculi natitant,
& in retinæ latebris se occultant:
ibi resident sine pondere, vagantur
sine strepitu, compenetrantur

sine confusione: oculum excitant
sine murmure; per eas videmus,
nec illas cernimus; per illas senti-
mus, nec cadunt sub sensus: ca-
dunt tamen sub intellectum, sed
ita, ut propemodum illum vincant.
Atque ideò inter Doctores ocula-
tissimus Aquinas, hisce ideis con-
victus utpote tenuioribus, & à
materiæ face liberioribus mediis,
quibus oculus, functiones suas ex-
ercet, primatum inter sensus non
immeritò huic sensui videtur de-
ferre, atque adjudicare.

LEUC: Tunc ad Angelici
cortinam decides hanc litem? an
ex ejus judicio feres sententiam?
MEL: Enimverò oportet, nisi
tribus Anti-Cyris caput insanabile
geram: & eò quidem fidentius,
quòdcum Angelico sentiat Sopho-
rum torrens. Veteres Pulchritu-
dinis sedem in oculo collocant, un-
de Antiquitatis laureati Flamines,
Dearum formam celebraturi, non
nisi ab oculo, veluti pulchritudi-
nis animâ, fumebant initium. Di-
vinus Plato, *divinissimam partem* Citat. à
oculum appellat: *cujus beneficio* Scarlat.
in possessionem cognitionis philo-
sophicæ pervenisset. In eandem
sententiam abit Philo, dum ait:
*defluxit Philosophia de Cælo in co-
minum animos, sed oculis seque-
stris deducæ est in hospitium, & a-
libi quod mens in animo, hoc in
corpore oculus.* Orpheus *natura
speculum* nominat, Galenus mem-
brum

brum divinum, in cuius gratiam constitutum sit cerebrum. D. Chrysoſtomus 1. *membrorum nobiliffimum, corporis gubernatorem, microcosmi Solem* pronuntiat. D. denique Auguſtinus 2. *oculos inter ſenſus Principes* eſſe aſſerit, quorum gratiâ Divinus Architectus prata floribus pinxerit, diſtinxerit colores, ſtabiliverit elementa, Cœlum ornârit ſideribus, & hac pulchritudine variâ, ac pulchrâ varietate, ſpectabilem hanc Mundi machinam procreârît. Atque hanc ob cauſam pronuntiâſſe crediderim Stagiritam, magis à nobis diligere oculos, quia plura docent; ſcientiæ autem cupiditas omnibus ſciatur eſſe congenita. Hinc ubi rem, in paucis nobis acceptam, paucis exprimere cupimus, cariorem ipſis oculis, vel ocellum noſtrum compellamus. Nec à vero aberravit nominatiſſimus ille Sapientium Thales, palàm edicens, tantum eſſe oculos inter, atque aures diſcrimen, quantum veritatem inter & mendacium: omnibus quippe uſitatum novimus, teſte Seneca, ut ampliorem oculis fidem tribuamus, quàm auribus nimioperè fal-lacibus: ac licèt vera referant ſegniùs tamen irritant animos demiffa per aures, quàm quæ ſunt oculis commiffa fidelibus. Atque inde factum autumo, quòd natura auribus, quia vilioribus, humiliorem in capite ſtationem designârît, & famulorum inſtar, à latere

incedere jufferit; viſum verò, quia *Regem Senſuum*, teſte Philo-
l. de Ab
ne in vultu, veluti regali ſolio, ſublimârît.

LEUC: Ingratam de auditu tu auribus cantilenam: nec de eſſent, quæ contra ſententiam tam abſolutam exciperent, Stagiritæ præprimis favor, qui auditum, teſtimonio publico, *Senſam diſcipline* appellat: proteſtaretur Democritus, qui factò planè heroico, ſibi oculos eruit, eum in finem, ut aptiorem ſe redderet Philoſophiæ. Quia tamen, oculorum amore, excæcatum jam ſentio Philoſophiæ tribunal, ad Ethicum appellare compellor. Non ego hic in medium aſſeram, centum in oculo maculas, quibus glorioſus adèd ſplendor hebetatur, ſi non penitus obſcuretur: non dicam, tam eſſe miſerum, ut, cùm primùm aſpicit lucem, mox effundatur in lacrymas, ac ſi calamitatem ſuam ipſe agnoſceret, & deploraret: non commemorabo tam eſſe delicatum, ut quavis feſtucâ, veluti lanceâ; quovis pulviſculo, radiòque ſolis intenſiore, veluti ſpiculo, vulneretur: tam eſſe timidum, ut ad umbram periculi niſtitando ſeſe abſcondat, 1. *primusque omnium* 1. *in pugna vincatur*. Tam imbel- *Vege-*
lem, ut Galenus 2. ultra centum *zius*,
infirmittates enumeret, quibus 2.
ſubjicitur: tam denique fragilem & *in intro-*
caducum, ut omnium primus in *duct. ob-*
morte *ſerv.*

I.
Hom.
55. in
Joann.
2.
l. 10.
Confess.
c. 35.

morte languescat, & extinguitur. Hæc prætereo cuncta, non enim mens est ex oculi maculis, auribus emendicare splendorem: pro auditûs defensione allegâsse sufficiat palmaregentium Apostoli testimonium, quo mundo attestante asseruit, perfectæ felicitatis nostræ fundamentum & originem haberi ab auribus, eas esse virtutis omnium primæ radicem, illius nempe virtutis, sine qua impossibile est placere DEO: nam *fides est ex auditu*.
 m. 10. Capiantur oculi Phœbi lucidissimis
 17. radiis, at excellentius lumen per aures illabitur: res præsentis oculi mirentur, per fidem auribus exceptam, futura quoque penetramus: coloribus delectentur oculi variegatis, ac cæruleo Cælorum aspectu: at aurium subsidio, sic mentis acies, ac fides roboratur, ut, eâ illustrante, saltem in ænigmatē contemplerur DEUM, nullo corporis oculo spectabilem; ut æterna gaudia, ut profundissimum damnatorum carcerem, aliâque mysteria, cæteroquin obscurissima, si non clarè, indubitate tamen perscrutemur. Jam verò, quæ malorum excogitari series poterit, quam non contexere soleat par unicum oculorum? *vidit Mulierum prima pulchrum oculis pomum: & quia vidit, serpentis invidiâ perit: aperuit oculorum fenestras, & statim intravit mors, ac per omnes homines pertransiit: en! lamentabilē casum, supra quem*

Mellifluus aculeatam apostrophē: *quid tuam mortem inintente intueris? quid spectare libet, quod manducare non licet? etsi aspicere culpa non est, culpæ tamen occasio est: en! serpens porrigit pomum, & surripit Paradisum.* Quid, amabo, in causa est, quod Divinus Psaltes, & DEO & homini fidem tam perfidè ruperit, nisi oculus? dicere poterat: *ut vidi, ut perii, ut me malus abstulit error: quem in errorem bellè D. Basilius: ipsi Justi oculis usus est diabolus pro telo, & momento à via virtutis abreptum deturbavit in præceps.* Quid igitur mirum, quòd Seleucus *Seleuc.* Locrensiū Legislator adulteris *or. 17.* evelli oculos jufferit, *tanquam Duces & raptores ad culpam?* quid mirum, quòd illos Salvianus *naturales animæ cuniculos* appellârît, qui unicâ scintillâ lascivi intuitûs incendantur, stragémque edant, nullis lacrymis restinguendam. Quid mirum, quòd Seneca christiane omninò dixerit, *oculos scelerum l. 2. de omnium Duces, & irritamenta Provid. malorum,* ut ipsa jam cæcitas, esse *pars Innocentiæ* credatur, suffragante Clarevallensium Abbate Petro, qui perditō, vi morbi, oculorum uno, gratias agebat Numini, quòd *unum ex hostibus perdidisset.* Quid de spectaculis dicam, quæ ubi maximè comica, per oculum fiunt maximè tragica, nam in ferâli catastrophè plerumque infonatur lamentatio Jeremiæ: *oculus Thren. 3.*
 meus

meus depradatus est animam meam.
 Quid dicam de pestilentibus libris? fatis dixi, si partus dixerò, patre diabolo dignos, æternisque illustrandos incendiis, quid de lascivis archetypis? faciunt hæc ex oculis Basiliscos, de quibus Pæoletus, quod quæcunque visa insciant, soloque aspectu necent, imò se ipsos proprio visu interimant. Liceat jam resolvere erotema illud Ecclesiastici: *nequius oculo quid creatum est?* audacter in Orbem declamo: nihil.

Serm. 3.
 de parisi.
 B. V.

6. 31.

MEL. Næ tu Argo es oculatiior in oculi probra: multa coacervas; pauca, quæ oculum tangunt, plura, quæ ab usum oculiferiunt. Et ego oculum damno, malè oculatum, cupiòque, probòque oculum prudenter cæcum. Aloysium oculis suis ophthalmicum eligat juvenus: discat clausis oculis bene videre, Sophi hujus exemplo: acutum in illo visum mirantur Cœlestes Aquilæ, & tamen tam erat cæcus, ut in Aula Gynæceo fœminam nullam, nec propriam quoque matrem unquam aspexerit: tam cæcus, ut in triclinio nesciret illius sedem, quem tamen præ reliquis jure semper suspexit. Et nihilominus tam erat oculatus, ut oculorum Evergetam, etiam post mortem, centoculum probent Aræ. Admirantur saltem adolecentes, si minus imitentur illam Partheniam columbam, quæ ubi cerneret procum, oculorum suorum splendore, Cupidinis instar, jam excæcatum, sibi oculos eruit, erutosque transmisit cæco, opportunum collyrion, nam quod oculi fecerant vulnus, curarunt, suæque cæcitate meliorem cæco dedere visum. Id cuperem, ut ab exemplo generosæ Aquilæ (D. Aquilinum intelligo, Ebroicensis Episcopum) non degenerarent lipientes pulli. Hic fortè incidens in illa verba: *si oculus scandalizat te, erue eum:* factus est Cœlo supplex, ut si scopulum prævideret in oculo, excæcetet. Res mira! continuo pro reverentia est exauditus: uno miraculo excæcatus, ut extra Ecclesiam cerneret omninò nihil: altero sic visum retinuit, ut ritè Episcopali munere fungeretur. En! fatum cunctis optandum, quosimus cæci ad profana, oculati ad sacra; quo sic oculi sentiamus emolumenta, ut detrimenta timere non debeamus. Quod si aulæ, Cypriis lituris oblita, sese oculis ingerant, Regium Ludovici XIII. exemplum sequere. Hic invitatus à Procere, conclave vix ingressus, regressus est denuò: causam querenti Nobili, hæc ille verba, *Læconicâ cedro dignissima: duc ad locum, ubi oculos aperire possim:* acutè insinuans Gallica lilia, etiam pictos, è quibus quondam prodierant, formidare bufones. Venenatos librorum partus quod attinget, sapiens ab insipiente consilium

Soph. pr.
 Spir. c. 60.

Ium capiat Juventus : en ! quid
in arte Magister :

Eloquar invitus : teneros ne tange

Poëtas ;

*Submoueo dotes impius ipse
meas.*

Imitetur factum Sophi illius heroi-
cum, qui amore Partheniæ Matris,
cùm lacerâisset centonem Tibulli
putidum, factus ex impio pius, ex
pio Religiosus, ex Religioso deni-
que Sanctus: avaros non nimium,
si Cœlum emere nolumus papyri
frustis. Et quia commune Juventæ
vitium est, oculi glaucoma, iuvat
ex Thèologia Sandæi medica me-
dicamen apponere. Recipe : fi-
culnei perizomatis Evæ folium
unum : statuæ salis Uxoris Loth
grana quinque: plantaginis, à Di-
na Sichimis collectæ, manipulos
duos: lacrymarum Davidis uncias
tres: in mortario cordis contunde,
pistillo crucis, inter tundendum
influant lachrymæ tuæ, ut melior sit
compositio : fiat fasciola, ex lin-
teo, quo Christi velata sunt lumina,
dictoque collyrio oculi oblinantur,
simulque fœdus cum oculis per-
cute, ut ne quidem de virgine co-
gites, nec unquam videas vanita-
tem. Recipe: probatum est.

LEUC. Enimverò, occipite
toto assentior, oculum, ejusmo-
di collyrio emendatum, sua ab-
rudito Orbemereri encomia : sed

oculus non est, quia cæcus : lau-
do opthalmicos Aloysio suppares,
oculos non laudo : manent illi in
lascivio 1. amore Duces, & cru-
ces : 2. Cupidinis Sedes, Veneris Propert.
latebræ, 3. impudici Cordis nun-
tii, minimè pudici : quod dixi, Philostr.
dixi : nequius oculo creatum nihil. 3.

MEL. Næ tu pertinaciter extra Aug.
rhombum : si errorem tuum non
vides in oculo, saltem percipe in
aure. En ! tuam arguendi assu-
mo methodum. Quid nequius
creatum est aure? id ego affirmans
affirmo, quòdque in aure audis de
aure, prædica super tecta, Inno-
centiam, plerumque primò in au-
ribus naufragam. Cæcum finxê-
re Cupidinem Poëta, sat nocivum
rati, si loqui posset : cùm quot
spuat ex ore verba, tot jaciatur spicu-
la. Hoc agnovêre D. Athanasii
tempora, quibus ait, Christianos
à solutiore verbulo, velur à morfu
Ptiaæ abhorruisse : hæc serpens est
contagiosi adèd toxicici, ut solo ha-
litu necet, excæcet sputo, morfu,
venenatâ veluti sagittâ ictos, dere-
pentè interimat. Illud mirum :
quòd vulneret, quin videas cicatri-
cem; quòd lethaliter fauciet, quin
sentias dolorem : contabescis hila-
riter, delectabiliter exspras. En !
eclypon lasciviæ vocis : sed nempe
veteri penicillo est adumbratum.

Alia vivimus tempora, quibus,
quæ Proavi horruere, ut aspides,
animosi Nepotuli rident ut muscas. ad Heliod.
Errâstis Hieronymi, dum veluti so-

lactifusus magnus Christianis lascivia exprobrâstis colloquia: solœcismos non curant nostri temporis hirci, quibus ingenium acuit ster-
cus, gloriam adauget fœtor. Scrupulosi nimium fuistis Regii Psaltes, dum illotas ejusmodi fauces *sepulchra* dixistis *patentia*, quæ quot verba, tot putrida eructent cada-
vera. Per auxefin locuti estis Ambrosii, dum crocitanes ejusmodi corvos ad Hircaniæ relegâstis fen-
tinas, eò quòd *communis essent pernicies Civitatis*. Concionatorio æstu abrepti estis Basiliï & Isidori, dum turpiloquia dixistis
viam ad facta turpissima: dum
oblectamenta inanum fabularum
nominâstis incentiva libidinum,
En! vestra refutant oracula Sabellicinepotes, dum sine fronte og-
grunniunt effrontes: *lascivia est nobis lingua, at vita proba est*.
Enimverò proba est: non tangit hos Sophos, Sophorum Principis enâtum: *quia ex turpiter loquendi licentia sequitur, & turpia facere*: absit; negatur sequela: cum Minerva de puritatis laureolâ decertant, etsi quid quid Cypridis olet Camarina, plenis ructibus propinent. Mente malâ nil proferunt, sed intentione turpissimâ, Apostoli implentes verba, per *prava colloquia* non segniter *corumpunt mores*. Æquivoco cortice obvelant finum, morosius ut illum eruant nati per noctem fingi: Joviales esse non possunt,

nisi ex augiacupedias, putidi Ganymedes ministrant. Verbo nul-
lam agnoscunt lætitiâ, nisi cum
illo Rege, vel potius Regum pro-
bro, pungere nefrendes possunt,
ut grunniant. Vah dedecus nostri
temporis! reviviscant Gentiles So-
phi, Sophorum circulos auscultent, & mentiar, nisi Diogenes
Cynicus multos allatret, velut porcos; nisi lucernam arripiat, & inter Sophos quærat Philosophos; nisi Epicurus in plerorumque auri-
bus obtupefcat se redivivum.

LEUC. His sordibus oppletas aures non tueor, tueatur Hercules, si denuò purgare velit Augiæ stabulum. Aures ego Philosophis velim, quales Macheti fuisse legimus, qui ad ejusmodi aphrodisia verborum, mox in somnum delapsus, evigilare prius non poterat, quàm saniora sererentur colloquia. Aures ego Philosophis velim, quales in D. Kostka stupuere quondam Peripatetici Vienneses, qui dum extra formam malè disputarent de forma, hic in deliquium incidit, nec ad se ampliùs rediisset, nisi illi ad saniozem discursum pariter rediissent. Audi, quàm ex hoc factò nuper parænesin Poëta extemporaneus ad Juventutem.

Num Saulus, num Kostka bonus, bene nosce, Sodalis: Verbis iste suis se probat, ille suis.

MEL. Non fallit hæc linguæ
characteristica : nam in Sociorum
delectu nihil melius , quàm judi-
cium aurum. Sed spero , quòd
ex hætenus disputatis , & tu judi-
cium corrigas , tam de oculo , quàm
de aure : spero , quòd in meam
sis concessurus sententiam , nil

utroque hoc sensu melius , si bene,
nil utroque pejus , si malè utamur ,
& abutamur. En Threnodiam ,
quam nuper stylo Attico incisam ,
anathéma cum oculo suspendi ad
Aram Aloyfii , oculorum Ever-
getæ.

NAUFRAGIUM INNOCENTIÆ

Ad oculi scopulum , in telescopio Peri-
patetico , Juventuti exhibitum.

Obstupefcite Cœli , & portæ ejus deso-
lamini vehementer :

Jer. 2. v. 12.

*Tam pauci per Portas has intrant ,
Quia tam multi per Oculum
egrediuntur.*

*Animæ porta est Oculus :
Hanc malè si aperis , clauduntur
illa :*

*Hanc bene si claudis , illa aperiun-
tur :*

*Cœli portæ , anima portus sunt ,
Sed desolantur ,*

*Quia tot in Oculo anima naufragan-
tur.*

Obstupefcite :

In unico Oculo innumeri scopuli :

*Et si sufficeret unicus ,
Ut omnes animæ perirent.*

En Paradoxum !

*Naufragantur tot in Oculo anima ,
Quia navigant in sicco :*

Nam non perirent ,

Si in lacrymis naufragarentur.

Obstupefcite :

*Nullus in Oculo Æolus , sed sereni-
tas vitrea ,*

*Quæ tamen plures , quàm Æolus ,
excitat tempestates :*

*Non turbaretur anima , si Oculus
turbaretur.*

*Nulla in oculo procella ,
Sed pejor procellis malacia ,*

N 3

Quia

Quia oculata malitia,
 Quae sine strepitu subvertit ratem.
 In Oculo nulla tonitrua,
 Sed improvisè te obruunt fulmina,
 Peristi, nec periisse te advertisti.
 Illud mirum,
 Quòd rarè bruta sine fulmine
 fulgura.
 Neque flamma exinguitur,
 Etsi transeat per humores;
 Imò intenditur,
 Et ipsis aquis demersam incendit
 cymbam.
 Obstupecite!
 In mari Oculi vitreo, sine cantu
 nocent Sirenes:
 Influunt per humores, ut inficiant
 mores:
 Sordes non abluunt in stagno urceo,
 In aqua lotæ, manent illotæ,
 Nec esse desinunt impuræ,
 Etsi in puro natitent crystallo.
 Tam sunt contagiosa,
 Ut sola sufficiat species.
 Ad deformandam animæ speciem:
 Imò quòd pulchrior earum forma,
 Eò magis deformat.
 Tum sunt nocivæ,
 Ut blandiendo furant, illuminando
 obscurant,
 Oblectando cruciant, alliciendo in-
 ficiant,
 Præsentiâ inquinant, aspectu ne-
 cent.
 Nec innocens ipsa est Retina,
 Quia retina,
 Foret melior retina, si formam non re-
 tineret.
 Hinc fit ex retina remora,

Nam remoratur salutem, dum reti-
 net mortem.

Accedit,
 Quòd tricuspis Neptuni vices
 Malè suppleat Cupido,
 Nam unico telo triplex saepe infligit
 vulnus:

In humore piscatur pellucido,

Et tamen capit:

Imò nil caperet,

Si in turbido piscaretur.

Hamum projicit igneum,

Mordemus, & morimur.

Sic in undis natam is igne nutrit

Degenerem Venerem.

Obstupecite Sidera.

Quòd nobis occludat Sidera hoc

frontis Sidus:

Lux ipsa, qua nihil melius, nihil

oculo pejor:

Splenderet melius, si non splende-

ret,

Videret melius Oculus, si nil vide-

ret,

Nec per lucem ingereret tenebras:

Si cæci essemus, peccatum non ha- *Joan. 9.*
beremus. *v. 41.*

Dum ergò nos malè illuminat, ex-

cacat,

Nec patitur unquam majorem eclip-

sin

Microcosmi hic Cynthia,

Quam cum splendet.

Obstupecite,

Quòd etiam Optima, Oculo malo

sunt pessima,

Et ipse pessimis pejor,

Cum Innocentia ultrò demergat

cymbam.

Superi! quale naufragium:
 Pojicimus sponte caelestes opes,
 Tot lacrymis acquifistas:
 Ceffamus à remis,
 Hec vada ne evadamus:

Abscindimus ultrò fpei refiduae anchoram;

Invitamus pericula,
 Facilius ut pereamus.

Ipfam Innocentiæ gemmam
 (Heu! fluite lacryma,
 Plorate fatum, nunquam fat deplorandum!)

Ipfam Innocentiæ gemmam
 Inconfulti demergimus,
 Damno lacrymabili, quia irrepabilis.

Ceffate Urinatores,
 Non referetis hanc gemmam,
 Nam mersa est in profundo.

Quod sine fundo
 Denique

Nos ipfi fragilem confringimus
 cymbam,

Ultrò ruimus in Charybdim,
 Obftupescite Cœti;

Quia sponte mergimur, & lati demergimur,

Perimus inter tragica gaudia,
 Et luberet perire fapius,
 Si liceret.

Plorate igitur Oculi,
 Quia Innocentiæ fcopuli,
 Lacrymis eluite scelus,

Quod commiffistis in gaudiis.
 Sanate vulnus, quod inflixistis.

Vos verò Juvenes Sophi,
 In ittu Oculi fapius ictri,
 Semel jam fapite:
 Effetis infanabiliter ictri,
 Si etiam ictri non faperetis.

LEUC: Et ego auri non possum non exprobrare auditum, quia tot scelerum reum. Si tamen culpam potius rejici cupias in Auditores, dente Cynico vellicabo aurem illis Philosophis, qui hæctenus in Peripato, tam mali fuerant Auditores. Noveris de Dionysio Siciliae tyranno, quod carceris sui ergastula, in auris concavae spiram, sic efformaret, ut per formam exiguum in conclavi, & facile audiret captivorum gemitus, & mixta singultibus lamenta perciperet, quibus, veluti suavi musicâ, identidem se recreabat purpurata hæc in folio tigris. Quod si inferni ergastula, hanc in formam formata, damnatorum ululatus emitterent, quid, quæso, audirent Philosophi illi, tyrannis omnibus magis tyrannici, qui lascivis colloquiis tot in stygium carcerem detrusere captivos? quid audirent? si ignorant, huc aurem accommodent, audiant, ut anima petatur pro anima, ut clametur vindicta: percipiant Diras, nunc è longinquo, quas, nisi resipiscant, brevi percipient propius in Inferno.

DIRÆ

Per Tubum acusticum ex orco missæ
ab Anima seducta ad Seductorem.

*Audi malediste ,
Et audiendo tibi tinniant ambæ au-
res ;
Nam pessimè dictis , me tam male
fecisti audire.
Ut audiam eternum jam maledicta ,
Illa ego ,
Quæ castos quondam columba ge-
mitus :
Illa ego ,
Quæ non nisi innocuos balatus ovi-
cula :
Sed te crocitate , didici crocitare
cum corvis ;
Te ululante , ululare cum lupis ;
Te grunniante , grunnire cum por-
cis.
Stupefcat Antiquitas metamorpho-
sin !
Quod impudentes Ovidios puduit
fingere ,
Hoc te non puduit loquendo
facere :
Habent nefrendes , quo glorien-
tur ,
Nam modestiùs grunniunt , quàm
tu loquaris.
Mentiris Philosophum ,
Nam sator Epicureum te probat
hircum :
Tam crudi ex ore ructus*

*Stagnantem probant cordis mephi-
tin ,
Quæ solo halitu afflat necem.
Idin te optimum ,
Quod verba volent ;
Nam si fixa manerent in aëre ,
Continua mundum afflaret pestis.
Mentiris Philosophum ,
Nam Philosomatium lingua te pro-
bat monstrum :
Deformas Philosophiam , dum dis-
putas de formis :
Discursus pessimos formas ,
Quia concludunt semper in forma ,
Nil tuis circulis est virtuosius ;
Nam in illis nil nisi vitia resonant ,
Disceptantur Paradis lites , quas
pema decent ,
Sed Tantalca Stygiis in undis.
Fallor !
Non mentiris Philosophum ,
Pythagoræ probas Metempsychosin :
Nam anima tam lasciva
Non poterit non migrare in porcum ,
Ex porcu in orcum.
Habet tua lingua prerogativam ,
Quam sibi cuperet stygius Sophi-
sta :
Nam mundum citissimè perversu-
rus ,
Aliter non loqueretur.*

Fallor :

Aliter loqueretur , quia modestius ;
Nam lascivè aded loqui , etsi vellet ,
non posset ,

Etsi posset , non vellet.

Et tamen ,

Lascivi hæc verba proci , sunt joci :
Stupete Inferi , sic jocatur !
Quid ageret , si seriò ageret ?
Stupescunt Tartara jocantem ,
Contremiscerent seriò perorantem.
Sunt joci , nam sunt acumina ,
Que tram DEI dum acunt ,
Animam pungunt , & libro vita ex-
pungunt.

Sunt joci , sed seri ,

Nam nunquam magis demon est se-
rius ,

Quàm inter hos jocos.

Sunt joci , quia sales ,

Sed nimium insulsi :

Nam nulla in sale salus ,

Si purulentam anima putredinem
afferat.

Sunt joci ,

Sed Stygiis luendi focis ;

Nam hos jocos seriò condemnant

Superi ,

Meritò castigant inferi ,

Semper luunt , & nunquam eluunt
damnati.

Sunt joci , minime joci.

Nam post se trahunt æterna lamen-
ta.

Et inter hos jocos

Tu solus rides ,

Risus crudeles , quia Sardonicos :

Nam occidis , & occidis ridendo ,

Tu solus rides.

Et venenata serpentum sibila ,
Cachinando exsibilas.

Ergò ride :

Nam solus habes prerogativam ,
Ut ridendo ruas ad Tartara.

Rue , sed rue citò ,

Nam inter fletus exspecto ridentem ,
Cachinnantem inter stridores
dentium.

Rue ,

Nam fauces meritò tibi aperit
Cerberus ,

Quas male toties aperuisti :

Deglutieris mortuus ,

Quid deglutire nil poteras vivus.

Rue ,

Ad Sodales , quos pessimè ruere
fecisti ;

Ad demones , quorum vices optime
obiisti.

Si non sat mali sunt pro tua
malitia ,

Pervertere poteris perversos.

Nam testor ,

Dum à te avulsus , inter demones
crucior ,

Nullum andivi , te magis scelestum.

Sufficis unus pro omnibus :

Nam collectos in te Socio habebō
demones ,

Totum in tuo consortio infernum.

Ergò rue ,

Exspectant te Ixionis rota ,

Promethei Vultures :

Exspecto repetens Repetitorem ,
Resumam verba , repetam dicta ;

Ob tua dicta

Æternum sis maledictus ,

Æternum sis maledictus.

O

VIRGU-

VIRGULA MORPHEI,

Sive

DISCURSUS VI.
DE SOMNO, ET SOMNIO.

LEUCOTHEUS. Te celare non ausim, quòd quæ sapuit hæctenus, penè hodie Philosophia desipuit. *MELANDER.*

Et quid tam subitò palatum corripit? LEUC. Percipe: dum, quæ heri contulimus, mente relego hodie, non advertenti obrepat Morpheus, placidòque ligatum somno, in insomnia abripit jocularis ludio. Superveniens fortè Evander, soporem excussit: huic somni expono somnia; rationem peto à Philosopho pridem jam Laureato: hic ille hæcere, & vel vigilans somniare de Morphei Virgula, ineptus fabulator: credo ronchos ad Apollinis lyram perititius duceret auritus ille Rex Phrygiæ, quàm hic in Peripato Somniator discurrat. *MEL.* Adverto, omnes Philosophostu Sophos putas: sed falleris. Midas ille purpuram tulit, cur non & Davus Epomidem? LEUC. Id enim verò probrosum: frangat barbiton Delius, si ludere ignorent illi, quos vulgus æstimat Homeros.

MEL. Non est, cur mireris: sunt quibus volupe est subtilitatibus acuere, vel potiùs obtundere Ingenii aciem; hinc ista vel contemnant, vel negligunt. LEUC. Sed quanto dedecore! cùm obvia ignoret Philosophus, & hirco cervos venando, ad ea, quæ in se sentit, cæcurnat. *MEL.* Tu quidem bene: sed de gustibus Philosophorum, cave, ne disputes: expone potiùs, quæ de somno & somniopriùs Evandro: curabo, ne somniis te deludam.

LEUC. Quid rei sit somnus, quid somnium? quæ utriusque causæ, quæ proprietates animus erat percipere. *MEL.* Somnum, quod attinet, si fides est Stagiritæ, passio dicitur *primi sensitivi*, quod vocant sensum communem. Sed nunquid hac in luce etiamnum sunt tenebræ? quid rei sit sensus communis indagas? hujus ergò naturam ut penetres, scire oportet, *præter sensus externos dari quoque sensus internos, non in hominibus modò, sed etiam brutis.* Veritas hæc

hæc est à Philosophiæ decalogo, quam qui negat, hæresim sapit Cartesianam. Et nunquid vertiginem patitur, sensûque caret, & ratione, qui bruta dicit automata, omni sensu carentia? videre bruta nemo sanæ mentis non videt: nemo non sentit, ea sentire per sensus externos. Quòd autem & sentiant per sensus internos, operationes manifestè demonstrant. Nam finge tibi Actæonem, Dianæ latebras per scrutantem: cervum, quem videt, persequitur; sed à cervo, quem videt, revocantis *discernit* vocem, quam minimè videt: quòd vocem perceperit, *percipit*, & ut percipiat meliùs, utramque arrigit aurem: Lares *querit* absentes: scipionem *horret*, non *ignarus* doloris præteriti: ligatis sensibus somniat, somniando *larrat*. Hæc si sensibus externis attribuas, oculus discernet, extra spheram, colorem à sono, auris audiet operationem, qua audit, sensus percipiet objectum absens, præteritum sentiet; quæ omnia sunt paradoxa, Philosophiæ principiis adversantia. Sensus igitur sit oportet, qui discernat objecta, ad diversos sensus externos spectantia: qui percipiat operationes eorum elicitas, qui cognoscat absentia, repræsentet præterita, quem sensum dicimus esse internum.

LEUC. Capiro: sed an idem de hoc sensu Philosophi sentiunt?

MEL. Unanimi calculo probant omnes: ut in ejus divisione & organo nonnulli dissentiant. Ego minora Sidera veneror, Solem sequor Angelicum, qui sensum internum quadrifariam dispertit. Imò, *in sensum communem*, quo potentiam denotat, quæ sensationes cognoscit externas, & harum admiculo ipsa quoque objecta præsentia. *Communis* meritò appellatur, eò quòd commune veluti centrum sit, ad quod species, sensationum vicariæ, confluunt, quarum varietate, & ipsa discernit sensuum diversorum objecta. 2dò, ponitur *Phantasia*, quæ potentia, veluti sedulæ nutrix, relictas conservat, à sensatione præterita species, quarum operâ percipit res quoque absentes; & prout has species, pro innata levitate, non rarè ineptè combinat, à Stagirita *Imaginatio* nuncupatur. Huic affinis est *Memoria*, quæ speciali tamen modo, in objecta tendit, ut jam præterita: in homine subin excitari solet discursu, & tunc induit nobiliorem naturam, quia spirituales, & titulo *Remiscentiæ* gloriatur. Quarta potentia ab Angelico dicitur *æstimativa*, quæ percipit ipsas quoque negationes, futura, præterita, nulli sensui externo perceptibilia: hæc ex officio proponit convenientiam, aut inconvenientiam rerum, ut appetitus, aliquo modo, hoc eligat, & illud respuat, hoc fugiat, id prosequatur.

sequatur. De hac potentia Philosophiæ tribunalia perstrepunt, & etiamnum sub iudice his est, quam alibi pluribus decidemus.

LEUC. Injecisti priùs mentionem de Organo sensûs interni: huic, nî fallor, sedem in corde fixit Philosophus: hoc domicilium quis mutare præsumat? MEL. Facultus medica, quæ uno ore re- clamat, vocem Principis Galeni sequuta: hic dum stabilem in cerebro sedem sensui interno assignat, clarissimis experimentis demonstrat, veritatem in Philosophi cerebro non semper stabilem fixisse sedem. Et nunquid somniorum phantasmata experimur in capite? in quo si liges cerebri nervos, cessabit: si liges cordis arterias, etiam cessante pulsu, non cessabit sensus internus. Structura igitur cerebri aptissimum sensûs communis est domicilium, quia spirituum genitrix, nervorûmque origo: per quos sicuti spiritus animales ad sensus singulos devehuntur, ita commercio mutuo, sensationum externarum species, ad sensum communem, veluti centrum, facillimè revehuntur. Cæterùm ex illo Medicinæ phœnomeno, quo una cerebri parte, fortè fortuitò læsa, una solummodo læditur sensûs interni functio, certum est, inter nos sensus non eundem in cerebro habere situm: sed qualem habent, incertum; divinæ Apollo,

si potest. Maurus sensum communem locat in fronte: conclave interius æstimatoriæ assignat potentia: phantasiæ dat synciput, memoriæ occiput: an bene, viderint Anatomistæ. Sed relinquamus incerta, ad certiora, unde per ambages sensum sumus delapsi, jam revertamur.

LEUC. Bene mones, nam ex dictis apertius jam lucet lumen, quod accendit Philosophus, dum somnum dixit: *passionem sensûs communis*. Sed quod discrimen jam dabit deliquium inter & somnum? MEL. Ejus locò id assignat arcanorum peritissimus arbiter, ac interpret Maurus, cumè Philosophi mente somnum dicit, *ligamen sensûs*, sed eò fine, *ut spiritus reparentur*: id, quod deliquio aptari nequit. Contingit igitur somnus, quando ligatur sensus interior, quando spiritus internuntios inhibet, ne vim sensitivam ministrent, quando externis sensibus indicit ferias, reparandis spiritibus opportunas. Ligari autem sensus solet interior, à vaporum ascendentium nebulis, quidum frigore cerebri condensantur, nervorum ora, ac meatus singulos obstruunt, atque adeò viam spiritibus, ad organa sensuum derivandis, occludunt, quibus proinde destituti sensus externi, à functionibus necessariò feriantur.

Quest.
+9-

LEUC. Nec Morpheus, credo, depingeret coloribus aliis Somni naturam, & indolem. Sed quæ causa subest, cur non nulli somno utantur tam tenui, ut dormientes veluti vigilant: aliis verò fit adedò fortis, ut nec Capitolii anferes, nec ipse Stentor, faciliè eos ad officium revocet: aliquibus denique adedò profundus & pertinax, ut nec Salmonei currus. neque æmula Jovi tonitrua turbare quietem possint. *MEL.* Uti ligamen sensuum est sæpè diversum, ita & diversus sæpè est somnus. Fac enim remissius ligentur sensus, ut spiritus aliqui ad eos permeent, ut ut ad plenum usum non satis idonei, somnus erit, sed imperfectus: dormies, sed velut oculis cum Leone apertis; nam dormiendo audies, loqueris, & ambulabis. Fac autem vinculo ligari sensus tam arcto, ut nulli spiritus penetrant, virtutis sensitivæ ministri, somnus erit perfectus: quòd si meatus à viscosis vaporum nebulis sic obstruantur, ut dissolvi amplius nequeant, orietur Lethargus.

LEUC. Et hæc ipsa, nî fallor, declarare ratio poterit, cur plerisque sponte, aliis non nisi clamoris orientis Phosphori nuntiis solvatur somnus. Sed & scire percuperem, quomodo hæc ipsa fiat sive spontanea, sive violenta somni discussio. *MEL.* In oppositis eadem arguari methodo solet Philosophia: hinc

somnus *ligatio sensuum*, vigilia verò *solutio*: illi natura dedit pro fine *ut repararet spiritus*; huic, *ut operetur* per spiritus reparatos: illum inducit *gelata vaporum conjunctio*; hanc *dissolutio*: ille fit *spiritus retinendo*; hæc *communicando spiritus retentos*. A somno igitur excitari quid aliud erit, quam vapores cerebri dissipari? quod si fieri contingat à calore nativo, tua sponte evigilabis; si horrore subito, vel terrore, qui nervos concutiat, ac torpentes spiritus ventilet, alieno arbitrio excitaberis.

LEUC. Frigus igitur cerebri, quo vapores: in meatibus condensati, viam spiritibus obstruunt, prodigiosa est illa Morphei Virgula, cujus tactu nos in somnum delabi fabulosa finxit Antiquitas? *MEL.* Est somni causa non minima, minime tamen est sola: sunt, quibus somnum conciliat *fatigatio*: si quidem intensus labor spiritus dissipat, quorum defectu, ut ut sensuum nervi non obstruantur, faciliè quis labi solet in somni grata deliquia. Aliis caput inclinat *refectio corporis*, maxime si sit facta ex cibo potuque fumosioris substantiæ, puta, vini, papaveris, absynthii, opii: tunc enim vapores, crassiori agmine è stomacho elevati, vagabundos spiritus aggrediuntur, opprimunt, jugulant, sensusque ligant captivos. Sed & *musica* conciliatrix somni est non in amœ-

na: nam harmoniacis Orphi blanditiis intenta anima, & velut extatica, facilè solet sensuum oblivisci: hinc spiritibus eos destituit, quos ad auditum convocat, & ad musicos concentus invitat. Hi proinpro innatâ indole humorem, si quemibi inveniunt, solvunt in halitum: atque ita auditum vaporibus obnubilatum, sensûsque reliquos, spiritibus destitutos, facillimè subire solet jucunda quies.

LEUC. Non caret cerebrum nativo calore, nisi fallant, sive fallantur inter Philosophos multi: quo igitur pacto congelabit vaporum ascendentium globos? quo pacto congelati suos obstruere metus possunt? MEL. Non caret cerebrum omni calore, sed nec caret majori frigore; n̄ enim fallat, sive fallatur inter Philosophos Princeps, cerebrum magis omnibus partibus abundat frigore. Id saltem non ibis inficias, esse frigidius corde: uti ergò, teste Philosopho, vapores, solis calore è humidis terræ visceribus surgentes, in regione aëris mediâ, sic congelantur, ut in aquam versi, ad ima suo pondere recidant; sic calidiores ventriculi halitus, in Zonâ cerebri frigidâ nullo negotio constringuntur, ut deorsum denuò trusi, viam spiritibus intercludant.

LEUC. Fatigatio sæpe, si non semper, est genetrix sudoris,

adeoque & avia siccitatis, quam sudor in membris generat: unde igitur illa suppetet halituum copia, quæ obnubilet cerebrum, fessósque oculos ad somni quietem claudat? MEL. Quod *fatigatio* sudorem corpori exprimat, nemo negaverit, nisi pulvillo semper affixus Endymion: sed & eodem calore humores, quos in membris hinc inde dispersos, constrictósque frigore invenit, solvit, liquefacit, & alimenti locò evaporat ad cerebrum. Quod, si deficiat ejusmodi humor, deficit somnus, laborem vigilia excipit. Hinc si nimio, subitòque motu exhaustæ sint corporis vires, somnus ad usque deliquium obesse potest: nam cum caloris reliquias ad interna cordis penetralia revocet, moles corporis spirituum vigore destituta deficit, & collapscit.

LEUC. Et alimenta quoque, Te Judice, somnum vel movent, vel promovent. Ut quid ergò multis, variisque eduliis gravatos, somnus fugit, ut ut votis omnibus invitetur? MEL. Ignis suffocatur nimîâ lignorum congerie; & quid n̄ calor quoque nativus, alimento nimio obruatur? hinc tarda concoctio, tardus vapor, qui somnum conciliat. Ciborum varietas stomachum in officio non tam juvat, quam variat: hinc eructatio frequens, quæ corpus huc illuc versat, & vapores, ne sur-

furfum feſe tollant , à via dire-
cta avocant , diſſipâque.

LEUC. Utur non nimium ,
multum tamen , imò plus aliis mel-
ancholici comedunt : cur nihilominùs
minùs aliis dormiunt ? contra Æthiopes ,
quos inclementiùs allatrat Syrius ,
indolem , à ſuo climate , præ aliis na-
cti ſunt torridam : cur nihilominùs ſomnolen-
toſ plùs aliis vides , præcipuè dum
urit æſtas calidior ? reſellunt iſta ,
quæ de ſomno ſtabiliebas , princi-
pia. MEL. Minimè gentium :
nam quibus melancholicus abun-
dat humor , temperamento utun-
tur ſiccò , ſed & ſimul perfrigidò :
appetitum acuit ſiccitas ; ſed &
frigus atra bilis intendit. Quid
ergò mirum , quòd alimento non
perfruantur , quòdque calor ven-
triculi modicus , coquere ſomni
nutritios vapores nequeat ? Æthio-
pes , Aphrodiſæo Judice , tor-
rentur calore externo , vix cale-
ſcunt interno : hinc in capite co-
cervant pituitam , quæ ſolis æſtu
ſoluta deſluit , ſomnoque parat pa-
tentes aditus.

LEUC. Superſunt alia , quæ
dormiendo equidem ſentio , vigi-
lando non capio , infelix Philoſo-
phus , qui quod ſtendendo expertus
ſcit , expergeſactus philoſophan-
do ignorat. Edic enim , cur ſomnus
primus eſt arctior ? cur in latere
dextro eſt ſuavior ? cur matutinus
jucundior ? cur vespertinus , imò
diurnus omnis moleſtor : MEL.

Rem habe paucis : ad ſomni initia
abundat humor , qui copioſiùs
calore primo exſpirat : hinc paula-
tim abſumptus ; ſomnum gignit
liberiores. Pars autem dextera *Prob.*
Philoſopho eſt motùs principium , *ſect. 6.*
hinc quia per diem fatigatur fre-
quentiùs , noctu quieſcit etiam ſua-
viùs. Denique ſicut orientis
Phœbi anafſiſis , propiore radio , è
terra vapores , ita & ex corpore
humano ſoporiferos excitat hali-
tus , qui denuò caput obnubilant ,
& ad placidam quietem invitant.
Contra recedente ſole , innati ca-
loris nutritio , plùs nocent omnia
noxia : quid ergò mirum , ſi , cùm
importunitate temporis noceat
ſomnus omnis diurnus , plùs no-
ceat vespertinus ?

LEUC. Audivi ſæpiùs , quòd
dormiendo nonnulli operentur ra-
tioniconformiùs , quàm alii vigi-
lando : nam ſæpe diſcurrunt in
roſtris ut Tullii , in ſynedriis con-
ſultant , & judicant , velut Carones :
carmina pangunt ad æmulationem
Maronis : in Peripato diſputant ad
uſque invidiam Socratis. Ut quid
ergò deſtitui ratione in ſomnis di-
citur ? MEL. Non abs re
deſtitui dicimur rationis uſu ,
ſi intelligas plenum illum , quo
fruihur vigilantes. Variat enim
hunc uſum ipſa ſomni varietas.
Plerumque ſomniantibus nobis
phantafæ imagines fluctuant ,
atque ita quoque titubat ratio , ſuo
minùs ordinare functa officio.

Quòd

Quòd si vivaciùs phantasma objecto inhæreat, in intellectu quoque, ex sympatico utriusque commercio, meliori ordine species, vel excitantur, vel generantur. Neque ego tibi jugulum frangerem, si sustineres, ligato tam molliter intellectu, voluntatem quoque, suo non penitus deesse officio. Id solum contendo, libertatem non fore perfectam, quam tamen requirit Theologica Themis sive ad meritum, sive grave demeritum. Quod enim in prætextatis est ætas nondum excocta, quod in Juventute præceptis animi passio, quod in Virisebrietas, hoc est in omnibus somnus, qui necessariâ vaporum nebulâ rationem minuit, si non penitus tollit.

L. 13. LEUC. Planio rem somni Phisicam enodaveras hætenus: supersunt aliqua, quæ mihi quidem videntur mira, si non miracula. Horum causas cognoscens cognoscam, si per te licet. Martialem evolvinuper, apud quem è gliribus unus sic poetatur: *tota mihi dormitur hyems, & pinguior illo tempore sum, cum me nil nisi somnus habet.* Felix somnus, qui curat famem, simulque procurat pinguedinem! Apulejus multa de nebula somni, quam extasis sequitur ad eò fortis, ut nec Brontes, nec Sseropes, nec ipse credo Pyracmon soporem discuteret: plura historiarum de somnis ad eò diurnis, ut dormiendo sæculum superârint se-

mivivi Endymiones. MEL. Multa in cumulum congeris: pensiculatiùs singula arbitremur. Quod Martialis de gliribus, arcanum non est, quod superet Philosophiæ Tribunal. His enim, dum hibernis sese latebris continent, obtorpescit natus calor, qui cum lentius humorem absumat, pituitam, in penario velut domestico, asservatam, verit in eorum substantiam, qua nutrimenti locò pasti, quid mirum est, si dilatentur? Soporifera Apuleii nebula nec unam, nec planam ad eò fortitur originem. Naturali virtute exspirant illam venenant: hinc de Medæa Val. 7. de Colchis *spumare venenis, cunctaque Lethai quassare flentia rami Æneid. perstat.* Ex Marone si quaras, medicamentis illam adscribet: sic Cumæa Cerbero mille soporatum, & medicatis frugibus ossam objicit. Si ex Nasone, herbis adjudicabit & succis: sic enim ille de Colchide: *pervigilem superest herbis sopore Draconem, Lethai spargendam gramine succi.* Sed & Magia sæpe, ad excitandam hanc somni nebulam sua applicat pharmaca, non alio nisi orci sive Genio sive Ministro. Nunc maleficia exhalant verbis: Ovid. 7. *verbaque ter dixit, placidos facientia somnos: nunc cantibus inspirant: Tu quoque relictis pervigil Senecam Colchis ades, sopite primum cantibus serpens meis: nunc sopiunt cæci ferali fumo, quem excitant adusti cadaverum digiti: nunc foetore, quem*

quem expirant tabo manantia mortuorum hominum membra : nunc fatali lumine, quod subobscurum exhalant, certo oleo inunctæ, certo lychno instructæ, certis ritibus incantatæ faces: nunc centum aliis Thessalicis artibus, quas in Orci Peripato discit & docet præstigiatrix impietas. Somni tempora, diutius à quibusdam protracta, quod attinet, haud dubiè mira de illis historiæ memorent. Ursi totam hyemem dormiunt, & neque vulneribus excitantur. 1. Sub fasce stramineo post messem cœpit quiescere, totumque autumnum ac hyemem dormiendo transigere rusticus Teuto: tam dulcis post laborem est quies. 2. Ad sepulchrum D. Clementis totum annum dormivit Juvenis; evigilavit tandem, dixitque: dormitum satis est ad sepulchrum, dormietur longiùs in sepulchro. Quin & quandoque bonus dormitat Homerus, sed septem horas excedere nefas, quæ satis sunt Juvenique senique. Excedunt hos sæpe alumni Palladis, quos inter ille, 3. quicubili suo inclusus septem annos, libris incumbendo, consumpsit: magno utique scientiæ damno hic dormiit, majore alii otiantur. 4. Epimenides Cretensis, ovem dum quæreret, æstu fatigatus annos 77. in specu dormiendo quievit: evigilans tandem, quærendæ oviculæ institit. Sed &, teste Laertio, 5. Epaminondas quadra-

ginta propemodum annos; Sancti Fratres, quos cognomento dormientes appellant, tempore Decii, monti Cœlio prope Ephesum inclusi, ipsos centum, nonaginta & 6. unum annos continuos dormiendo exegerant: verè Sancti mirabiles, quia dormientes, quos tot inter Sanctos tantum septem invenies. Afferunt Olympiodorus & Aristoteles, oculatus testis, inventum esse hominem, qui per totam vitam suam nullum cibum sumpsit, nunquam dormivit, quique ad instar Cameleontis solo aëre, & solis calore, vitam constanter produxit. Horum proin eventuum, si à faniore Philosophia causam exquiras, nunc illos adscribet vaporum exundantium copiæ; nunc obstructis pertinaci pituitâ nervis; nunc temperamenti, loci, & temporis circumstantiis; nunc pinguedini calorem nutrienti, viscoso humido, calori modico, defluxionibus capitis; nunc denique divinæ Providentiæ, cujus causas si indages, reponam cum Lyrico: *tu nè quæstis, scire nefas.*

LEUC: Profundiùs somno immergimur, vix tempus suppetet somniande. MEL: Decerpemus *de Somnio*, aliquid somno, ut vigilemus *de Somnio*, edic quæ hac nocte tibi pinxerat Phantafus? LEUC: Tam confusa & varia, ut quæ vidi, non viderim, somniando dubius, evigilando perplexus. Si per te licet,

colores teram pro more, tu Apellem imitando, duclineam, & primam quidem in fronte, ut ad oculum pateat Somni ectypon: natura, proprietas, indoles. MEL: Eloquentiæ oracula si consuleres, forsitan diceret Tullius, somnia esse muta naturæ spectacula, ubi loquimur sine voce, sine oculis videmus, tangimus sine sensu, Assueri conviviis fruimur sine gustu; ubi varias sine gestu personas agimus Jocularis Mimi, ubi comœdias mœstâ, Tragedias lætâ finimus catastrophe, mirabiles Roscii. Diceret, esse Ludos phantasiæ umbratiles, ubi vanæ sine viribus iræ, sine manibus luctæ, duella sine hoste, pugnae sine armis, sine sanguine vulnera, sine damno clades, sine emolumento victoriæ. Diceret, Illusiones esse Phantasticas, ubi in obscurâ mentis sopitæ camerâ, nunc inter divitias videmur Iri, inter centones Cræsi; nunc sine vinculis victi, sine Lauris Victores; nunc Aetiacas cernimus Cleopatram clades, nunc gloriosos Cæsaris ad Capitolium usque comitamur triumphos. Sed Tullius relinquamus hæc paradoxa, qui penicillo Rhetorico sic expressam Somnii venditare solent Effigiem. Philosophi sumus, qui quod Orator in planofusius, in pugno dieunt succinctius. Hinc à Principis nostri mente non aberrabis, si Somnium *phantasma* nomines, *durante somno elicatum*: phantasmata enim, quæ mollibus,

sed tamen teriacibus cerebri fibris inhaerent, atque ergastulis, si somni tempore à quibuscunque agentibus excitentur, imaginationi occurrunt, variâsque sive fingunt imagines, sive formant spectacula ad motus arbitrium paratissimi histriones. Somnium igitur veluti passio Phantasiam præcipue afficit, licet & intellectus sociam non raro operam jungat, dum somniamus de DEO, de Angelis; dum formamus discursus, quæ omnia potentia materialis sphaeram longissime superant, atque virtutem.

LEUC: Et quænam tu agentia putas, quorum nutu è latebris suis profiliunt phantastici ludiones? MEL. De his varii varia non tam philosophantur, quam somniant. Synesius Phantasum sibi fingit, *L. de Somniorum Authorem*, Author *in som.* ipse omni Phantasom magis fanaticus. Plato, aliàs divinus, de somnio sentit ut homo, quia à veritate dissentit, dum solos spiritus *In convio.* somnii ministros esse affirmat. Porphyrius bona somnia bonis, mala tribuit Geniis malis, utrobique non malè: sed ubi somnii genesin statuit per innatas quoque animi notiones, quas ex altera vitâ mens detulit, hic enim verò non modò somniat, sed delirat, ineptus metempsychosis Sæctor. Stoici inter alias causas ad Fatum quoque confugiunt, notum incitiae communis alylon: & ipse, quod mire-

L. de div. mireris, Philofophus dormit, cùm agit de fomniis, DEUMque excludit Authorem. Minùscateris Sopitus hac in re fuit Hypocrates, dum fomnia adfcribit Naturæ & *or. c. 13.* DEO. Solus pro veritate vigilat *4. dial.* D. Gregorius, dum tria affignat principia: *Naturam*, unde fomnia *naturalia*; *Dæmonem*, unde *dæmoniaca*; *DEUM*, unde *Divina*, Del Rio Interprete, fuam trahunt originem.

LEUC: Nè me fugit memoria, plura è Magno Gregorio caufarum genera affert Pererius. MEL. Affert: fed quæ ad tres hõsce fontes fuâ sponte veluti confluant. Natura fiquidem pro difpofitione varia mentis & corporis, varia quoque movere folet infomnia. Fac enim in corpore, atrabilis prævaleat, & fomniantem terrebunt fpectra, quæ in spelæis Colchicis creat thavmaturga Medææ Soboles: nunc eum in fugam agent anofæ Stryges, aut è Circes Gynæceo equeftres in hirco vetulæ: nunc fumofos in capite vortices gyrahit nubilus; per vastas folitudines errabit tetricus; vagabitur per triftes tenebras, horridaque noctis filentia formidolofus: nunc obfcuros ingrediatur Dionyfii carceres: nunc sentire fibi videbitur Ixionis rotas, Diomedis equos, vel humano fanguine fumantes Bufiridis aras. Si imperium inter humores teneat cholera, videbis nunc fomniantem Bellonæ faces, vexilla

flavis coloribus horrida, fatales rixas, horrenda prælia: nunc videre fibi videbitur Martis furore everfa funditùs Ilia: nunc Neroniana ftupebit Romæ conflagrantis incendia. Si fanguis ebulliat, jam læta fomniabit Floræ palatia, mirabitur Tulipæ crocum, ftupebit Adonidis purpuram, cum aviculis per arbores faliet, per aëra volitabit cum Icaro: jam occurrent phantaflica Bacchi orgia; ridebit Democriti rifus, faltabit ad Amphionis cytharam, tripudiabit inter convivia, convivabitur inter tripudia. Si dominium exerceat Phlegma, fomians modò gemet sub onere Sifiphus, fæpè tardam & mille obftaculis impeditam molietur fugam: modò infpiciet pellucidos Narciffi fontes, modò balneis fe recreabit cum Cynthia: nunc implebit Danaidum inania dolia, nunc fugitiva cum Tantalo pifcabitur poma, vel mœfta cum Ulyffe patietur in marina naufragia. Insuper & illud amat contingere, ut quæ corpus dormiendo patitur, patiendò animus fomniet: fic in fomno amisit vifum Ruffinus Cornelius, & eundem *Plin. l. 7. in fomnio fibi vifus eſt ami-* *c. 50.* *Galen. in ralyfi, fomniando in lapidem, velut l. præ-* *alter Battus, fe credidit immuta-* *giis,* *tum.* Animi difpofitionem, quod attinet, Protheam non immeritò dixeris, tam variis Morpheum induere formis affolet. Quid enim fomniat *timore* mortis penè præ-

mortuus, in carcere Manlius, nisi Parentis furores, nisi catasta & Mille tragica mortis imminentis præludia? quid Nisus amore faucius, nisi Eurialos? quid Vatiniano incensus odio Hannibal, nisi Romæ ruinas, Capitoli busta? quid Columbus, sollicitusque plenus, nisi novos in Orbe Orbes? nempe *multas curas sequuntur Somnia*, non aliter ac fides cytharæ, cessante etiam manu, ulterius tremunt, ac tinniunt. Sed & illa, quibus assueta est vitæ conditio, sæpe animo somnianti oberrant: sic somniat piscator *æquora, stagna, lacus, vada, flumina, retia, pisces*: Venator, *& nemora, & saltus, volucresque, canesque, feræque*: Bellator, *tympana cum lituis, collisos enibus enses, vexilla & Clypeos, vulnera, mille neces*. Denique alia Somnia movere solet intrinseca corporis, sive plenitudo, sive inedia: alia extrinsecus aër, vel subin varius quoque influxus Siderum, quæ sicuti varias in lapidibus, metallis, & plantis generant formas, ita in phantasia quoque varias, vel movent, vel gignunt etiam species, virtuti à Sideribus illis promananti conformes.

LEUC: Lippis oculis sim oportet, si posthac somnia non discernam, quæ naturæ suos natales debent. Sed illa quis nosse poterit, quæ sive DEUM, sive Dæmonem Authores habent? *M. H.* Ex Authore partum, ex partu nosces

Authorem: malus Genius immittit somnia, immittit & Genius bonus, sed hic ab illo diversa, uterque in modo dispar, in fine contrarius, ut facili ex cauda serpentem, & radio solem defumada. Ingrediamur, quo Morphæus filum porrigit, Regionem Somni silentem, lustremus diversos Somniantium thalamos, & ecce! hic in fano Serapidis dormit Pelleus Juvenis, discitque occulta pro Ptolomæi salute medicamina, Serapidi tamen Stygio facili cognoscenda: ibi dormiunt tres Orientis Legati, discuntque arcana, sed quæ intimis Herodiani pectoris abstrusa recessibus, patere nequeunt, nisi illi, qui dicitur cordium Scrutator DEUS. Hic in psychomanteo Paliphaës audiunt Spartani futura, sed quæ naturalibus connexa causis facili divinat hæc orci interpret: ibi futura pariter audiunt Josephi Ægyptii, sed quæ à causis liberis dependent, omnemque intelligentiæ creatæ sphæram longè excedunt, & superant. Hic in lectisterniis Amphiarus somniantium turbat humores; hunc ad fatales iras incitat Æsculapius, illum ad libidinem movet Gazæa Venus: ibi sua somnia somniant Josephi nutritii, sed somniant do Mundum vigilantem confundunt, dum in somniis discunt mysteria fidei, ad quæ Mundus in vigiliis somniat. Quid jam dicam de modo? non uno se insinuat

coele-

Perer. de Som. Annib. Eccles. 5. v. 2.

S. Greg. l. c.

Del Rio. l. 4. c. 3.

Aristophanes in Plut. Matth. 1. & 2.

Cic. Tus.

Gen. 37.

an. 2. cœlestis Morpheus : nunc terrore concutit Nabucodonosorem ; nunc placidâ sopit Virgulâ Jacobum ; ad pedes mysticæ illius scalæ attonitum ; nunc velato vultu monstrat se Pharaoni ; nunc apertâ fronte apparet Danieli. Id tamen luculentum in modo Genii utriusque discrimen : Stygius planè horret agnosci : hinc emenditâ obscurus larvâ , hominem sic reddit perplexum , ne primâ statim fronte prodatur. Cœlestis & ipse , obscuriore peplo , non nunquam velatus , sic tamen se prodit , interiori quodam lumine , quo mentem illustrat , suaviori quodam influxu , quo voluntatem inclinât , ut homo de fide somnii planè certus , DEUM non possit non sentire Authorem. Sed quo quis spiritu agatur in somniis , è dispari fine , velut lapide lydio facillimè colliget : tenebrarum Princeps respicit Occidentem , Orientem Angelus lucis. Is revelat occulta , ut pascatur curiosæ mentis inanitas , foveatur superstitio , stabilietur superbia : hic , ut promoveatur propria , vel aliena utilitas , declaretur fidei veritas , destruat error : per somnia lo-

Num. 13. v. 6. quæ ad prophetas. Is illudit per tela Cupidinis , ut malos impellat ad vitia , bonos perturbet : fervidos à pietatis studiis retrahat ; hic sanctiores movet Ideas , ut à vitiis malos retineat , consoletur bonos , segnes incitet , omnes à malo deterreat : terrebis me per

somnia. Ille pandit futura , ut perplexitate mentem confundat , erroribus impleat , præstigiis elidat : hic ut avertat pericula , in dubiis doceat , in agendis , cavendisque præmoneat , instruat : per Job. c. 33. somnium erudiens eos instruit disciplinâ. Verbo ille pro scopo habet , ut noceat , hic ut profit : ille ut seducat , hic ut seductos reducat : ille ut spoliet , hic ut donis cœlestibus ditet : Senes vestri somniant : quia effundam spiritum meum. Evolve , si placeat sacros annales & horum sexcenta leges exempla , in quibus DEUS per somnia nunc à malo absterret Abimelecum ; nunc ad bonum hortatur Gedeonem ; nunc Magos in Orientem reduces instruit ; nunc Salomonem ditat ; nunc denique per Danielem prædicat Regnorum revolutiones inexpectatas , quæ omnia lubebit potius legere , quàm audire.

LEUC : Ita est ; id jam pluribus me , quæso , edoceas , quænam sit somniis habenda fides ? MEL : Neque hac in re , quod mireris , inter Philosophos convenit ; inò mirareris fortasse , si conveniret. Pythagoræ tribunal si adeas , in Stoicorum confessu , non sine supercilio dicet sententiam , somniis omnibus fidem adstruet , venerabitur ut mera Naturæ silentis oracula , quibus vel declarantur obscura , vel futura præfigurantur ; nam rerum omnium , inquit , men-

fura est humana conditio : hujus existimatione, non ipsâ rerum naturâ, veritas constat, vel falsitas : tale igitur erit unumquodque, quale videtur homini, sive sano, sive insano, sive sobrio, sive temulento, sive vigilantî, sive dormienti. En ! bellum argumentum, Philosopho fanatico, & Stoicorum applausu dignissimum. Contrâ Xenophanes Colophonius, antiquitate celebrior, quam veritate, cuncta somnia ridet, velut aniles fabulas, & mera cerebri aberrantis deliria. Quid enim ? inquit, an non una eadêmque omnium somniorum natura ? par igitur credendi aut omnibus, aut nullis est ratio : sed plerisque negandam fidem, quis negat ? nil ergò causæ est, cur, plerisque rejectis, sit aliquibus tantùm habenda fides. Adde, si certa tibi sunt aliqua somnia, certa sit illorum esse trix causa oportet : at quænam illa ? num naturam præ tendis ? pessimè ; natura est ordinis amica, atque constantiæ : in somniis, quid nisi confusio ? nisi plena temeritatis est inconstantia ? quid nisi ludibria Morphei, quem non immeritò dixeris nugivendulum, jocularum Mimum, naturæ Simiam, fallacem Mercurii Nepotem, cui natale solum est mendax Creta, cui Sinon nutritus, cui mores Prothei, cujus stadia inanes umbræ, cujus Pater de stirpe Grajugenum, cujus Mater fabulosa Antiquitas. An

forfan DEUM pro Authore allegas ? sed quàm indignè ! nunquid DEUS obibat dormientium lectos, concursabit grabatos, stertentibus injiciet somnia, quæ expergefacti vel non amplius recordentur, vel non intelligant, vel quod pejus, contemnant ? apage sis : nam DEO digniùs senties, pro utilitate humana consultiùs, rationi quoque convenientiùs, si dicas à DEO dari visa, non fordidis, non indoctis, sed optimis & sapientibus : non dormientibus, sed vigilantibus, quia magis ad intelligenda dispositis ; non per ænimata, sed apertè indicando, quæ ab homine cupit intelligi. Ita isti nictantes, & pandicantes balbutiunt, per extrema, veritatis devia, aberrantes, dum Bætoico stupore abrepti, vel omnibus, vel nullis fidem somniis adhibent, oppositâ quidem stoliditate, pari tamen vecordiâ : nempe scitum est illud Oratoris Romani, nil esse tam *ἄλορον* seu *ἄδύνατον*, *Cic. 2. divin.* quod non à Philosophorum quoque diviniæ asseratur. Nos veritatis sequamur vestigia, & viâ media incedamus. Pleraque somnia esse merissimas omnia, omnique prorsus indigna fide, nemo negaverit, nisi qui somniavit nunquam, vel semper. Hoc enim liquidò probat phantastica somniorum natura, quæ per spiritus malè distortos, per Metamorphoses imaginum subitas constanter illudit : demonstrat experientia, quæ continuò fallit : desi-

definit ipsa Scriptura: ubi multa sunt somnia, plurimæ vanitates. Quòd denique somnia non omnia vixi sunt errare, veritas est, quæ nec ipsos fabulosos aliàs Mythologos latuit: audi Homerum.

Ulyss. 7.

Sunt geminæ Somni portæ, quarum altera fertur Cornea, quæ veris facilis datur exitus umbris: Altera candenti perfectâ nitens elephanto, Sed falsa ad Cælum mittunt insomnia manes.

Nempe, more poëtico, fabuloso cortice veritatis involvitur nucleus, quam qui cum Xenophane negat, superstitionis postulat tot peritissimos Podalyrios, qui ægrorum somnia ad agnoscendos, vel curandos etiam morbos dijudicant: inscitia accusat tot Physiologos, qui tanto studio somniorum causas, ac portenta rimantur: falsitatis arguit ipsa Scripturæ oracula, quibus verissima somniantes refert Jacobos, Josephos, Pharaones, Salomones, aliòsque sexcentos, quod jam non esset cum dormientibus somniare, sed delirare cum ebriis, cum phreneticis insanire.

LEUC: Quòd si quæ vera sunt somnia, observare vera nil oberit: quod ergò de Onirocriticis tibi iudicium? MEL: Illud Ecclesiasticis: *qui attendit ad insomnia, quasi qui apprehendit umbram, &*

persequitur ventum: quia multos errare fecerunt somnia, Cujusque somnii, quoquo modo contingat, etsi rarò, etsi temerè atque fortuitò, habere curam, Fatui est. Ita pendere à somniis, ut vitæ normam ad eorum amussim quis dirigat, faciat aliàs omittenda, omittat aliàs facienda, Stolidi & supra Stoicos fanatici est. Existimare, quòd futurorum indicia, somniis: etsi nullam connexionem habentibus, insint, Invidii, quod promiscuè quibusvis à DEO præsignentur futura, Superstitiosi; quòd à Dæmone præsignari omnia possint, Sacrilegi: denique somniis, velut è Diphthera Jovis, colligere & divinare futura, est prorsus Idololatrici. Sed horum abusus prudenti Philosopho Onirologiæ non tollit usum, atque licentiam. Sunt somnia, quæ nec malè, nec imprudenter observes: nam solent, nescio, quo pacto per tenebras, dum quiescimus, nostrorum ut vitiorum, ita & virtutum specimina, quibus multum assuevimus, sese prodere, & in somno plerumque palàm facere, qui, qualésque fuerimus, antequam dormiebamus. Memini ego, ait Author acroamaticus, fuisse, qui sua aliis facinora, nullis alioqui fidiculis exprimenda, per soporem intempestive disertis, prædicarent: memini visos, qui noctu præliarentur, strictoque pugione domum percurrerent: &

expe-

experimur, aliquos noctu culillos & vina, aliquos fricillos & aleam poscere. Nempe *qualibus in rebus multum sumus ante morati*, ut canit ille, noctem quoque, somnumque traducimus. Hinc adeo dormientes insuerunt. *Causidici causas agere, & componere leges: nauta contractum cum ventis degere bellum.* Idque non alia causa, quam quod animum his iisdem curis, studiisque vigiles occuparunt. Quid igitur mirum, si confopitus, animum a Simulacro Cypridis non divertat, qui oculos ante, per omne Cupidinis theatrum, traduxerat? quid mirum, si somnians Tibulli lepores aucupetur, veneturque Caruli pasceres, qui vigilans Propertii Cynthias, Biblidasque lectitarat. En! non inanem Onirologiae usum, atque licentiam. Fac enim tibi Morpheus fordidis phantasiam illusionibus inquinat: occasiones de die datas examina, deprehensas cave. Quod si terculamentis animum turbet, saepiusque infestet, scrutare originem, & humorum intemperiem temperando, te a molestis libera. Si denique nunc ad flagitia, nunc ad virtutes impelli te sentias, in Authores inquire, malum ut fugias, bonum vero sequaris. Juvat hic addere Synesii monitum, non utique ineptum, si Phantasum illius in sensu veriore intelligas. Ait hunc spiritum moderato victu, ingenuis studiis, te-

nore vitae ad rationis leges exacto, sedandisque animi perturbationibus praeparandum, signata, quietaque habere somnia animus sit: Pythagoras certe cubitum non concessit, nisi prius suavi cantu demulisset Phantasum cytharæque modulamine, ad læta somnia invitasset. Sed quod Pythagoræ cythara, hoc Christiano Philosopho sunt nocturnæ preces; his fidibus delinitus, fidem non franget infidus aliàs Morpheus.

LEUC: Teneo crysin de Onirocriticis: supersunt Noctambulones, quos vocant, de quibus tuam quoque mentem percipere, etiam atque etiam cuperem. MEL: Mira horum symptomata oculati testes confirmant: Morphei excubitores, somnique portenta diceres, adeo vigilantium more loquuntur, respondent, disputant, scribunt, ambulat, operantur. Sed debentur hæc paradoxa, virtutis imaginatricis potentiae, quam in talibus propemodum thymaturgam stupet Philosophia: huic quoque febricitantes sua ludibria, phantastici imaginarias extases, deliria sua phrenetici, prægnautes suos non raro debent abortus. Fuit nonnullis phantasia adeo turbida, ut quamvis Iro affines, crederent se Mundi Monarchas: imò ut ipsimet sese mortuos promulgarent, facti & sui funeris comites, ac vespillones. Hi male delirant in phan-

phantasia; pejùs alii de phantasia, dum ejus vim sese porrigere, in remota quoque corpora, autumant. 1. Avicennam si consulas, dicet, te solo animæ præstantioris imperio, remotissimos fascinatuum, vel sanaturum: 2. si Alkindum, admittet, per phantasticos quosdam radios te motuum loco res etiam distitas: si Michaëlem Montanum 3. tuebitur aucupem, virtute phantasticâ, detracturum de Cælo volucres: si Paracellsum, 4. concedet per spiritus, vi imaginationis expulso, te deducturum de Cælo imbres, tonitrua, fulmina: si Pomponatium, 5. afferet, per species imaginarias aurei montes, producturum te aureos montes: & si quæ sunt alia fanaticorum sive ludibria, sive incantamenta, quibus ut fidem adhibeas, phantasiâ pari, parique helleboro indigebis. In eo tamen saniores inter Philosophos convenit, virtutem phantasticam plurimum posse in corpus imaginantis, multum quoque in alienum, si accedat arcta conjunctio, & ad recipiendam affectionem habilis dispositio. Probat hoc Jacobi Patriarchæ industria, qui de se canere illud Poëtæ poterat. 1. *Me docet ipsa pales* (Angelum putat Theodoretus) 2. *cultum gregis: ut niger alba terga maritus ovis nascenti mutet in agna.* Demonstrant tot stigmata, quæ à prægnantium phantasmate infantibus impressa, quotidie oculis

usurpamus: testantur historiæ, 3. 3. quæ à matribus, aspectu animalium *Delrio* territis, nunc gliris, nunc ursi, *l. 1.* vel simiæ ectypon prodidisse, auctoritate minimè vulgari perhibent, & observant. Jam corpus imaginantis, quod attinet, nemo facile Divo Thomæ 4. dissentiet, juxta 4. quem facultas phantastica in ea, *C. 3. q. 3.* quæ naturali ordine illi cohærent, potest omnia; in ea, quæ inconnexa, potest omnino nihil. Phantasia certè non adjicere poterit staturæ tuæ cubitum unum, alios tamen poterit, eosque sat miros in corpore producere effectus. Nam finge tibi hominem, quales esse solent Noctambuli, cui apprehensio vehemens, acris imaginatio, cui perturbatio frequens; in hoc si, sopitâ etiam mente, sese levent phantasmata, si vivis coloribus res, sensibus haustas, adumbrent, excitabitur mox appetitus ad timorem, vel ad amorem, nunc ad iram, vel ad tristitiam: his motibus jam aliter atque aliter affectus, nunc frigore torpebit, & impallescet, nunc calore rubescet, atque exiliet: nunc loquetur, nunc operabitur, nunc objectum prosequetur, vel fugiet, quæ omnia in Noctambulis cernimus, & admiramur.

LEUC. In mentem hic mihi venit symptoma aliud, quod non ita pridem somniantem turbaverat. Somniabam, nescio, quas ingratas cum Hecateâ nuru aliqua rixas:

luctabar inaniter, conflictabar, sed sine viribus; clamare parabam, sed non poteram, quia oppressus à pondere incubantis, ac vocem, & penè spiritum strangulantis Canidæ: quid quid sit, dejectam ex circo strigem, rebar, edentulam, quæ versis in me furiis, infami pondere non tam luctantem premeret, quàm opprimeret. MEL. Vulgi errore abriperis; quam tu volaticam Camillam existimas, græco nomine Ephialtem Philosphi nominant: quod symptoma gastrimargiæ suum debet horoscopus. Nam ubi affluit alimenti satietas, impar culina est, succumbit labori stomachus, unde mala concoctio: quid ergo mirum, si crudi vapores, si sanguis minimè defæcatus, si spiritus obscuri, & retrici evadant in cerebrum, si suo pondere aggravent, & velut incubi terrificam moveant somnianti imaginem? accedit, quòd observante Philosopho, ea quæ somniantes percipimus, majora longè videantur esse, quàm sint: cum enim sensus sopore obrufus, limatâ crisi, discernere objecta nequeat, quibus afficitur, ad notissima in eo genere, adeoque majora longè convertitur: fac enim, prout aliquantulum dulcis, defluat in dormientis palatum, in Samsonis favos incidisse se somniabit: si sonus exiguus aures pulsat, Jovis tonitrua, Enceladum fulminantis audire sibi videbitur, si calor modicus partem corporis occupet, Phalaris

tauros sibi finget, iisque cremari vivum se judicabit. Hinc est, quod & tu nuperrimè, spiritus cerebro incubos sentiens, injecto te opprimi Caucaſo, vel à furiatâ Circe te suffocari putaveris; quod onus ut quis excutiat, conatur, luctatur, suspirat, succlamat, & tamen in mediis conatibus ager succumbit, nec lingua valet, nec corpore nota sufficienti vires, nec vox aut verba sequuntur. Habes mali originem stomachi debilitatem, humorum colluviem, quam, si teamas, cave: sunt ejusmodi symptomata morborum gravium certa & formidanda præludia.

LEUC. Superfunt leviora de somniis dubia, quæ absque Alexandri gladio, nî fallor, solves. Et imprimis quidem, cur somniantes, multiplica varietate fallaciæ, nunc sibi videntur audire, nunc intueri, nunc legere, nunc cum Eurialis colloqui, cum tamen res ita se minimè habeant? cur videre se putant nunquam aliàs visa? cur audire nunquam audita? cur animo observantur tam nova, tam extranea & portentosa, ut aliquando nec pes; nec caput debitæ reddantur formæ? MEL. Eam habent imagines, quas sensus interni formant, naturam mirabilem, ut artem longissimè superent. Adonidem pingit Apelles, sed mutum sine voce, immobilem sine gestu: eundem tibi phantasia depingit, sed viventem, sed loquentem, ita ut, clausis etiam

L. de di-
vir. c. 1.

Virg. 1
Æneid.

etiam oculis, actiones videas, sopitâ aure percipias fermocinantem: sed nempe hæc est phantasmati virtus, ut non modò repræsentet rem ipsam, sed rei quoque adjuncta, loquelam, formas, figuras, loca, & actiones: unde cùm sensus sopiti operentur quasi per umbram, & ratio ligata errorem distimulet, hæc omnia non aliter obveniunt somnianti ac vigilantanti. Alterius dubii causam in vapores & spiritus Stagiritæ refundit: hi enim in cerebro divagantur sine lege, turbant simulacra sine ordine, commiscunt tumultuarii, hebetant confusi: unde est, quòd, animâ otio indulgente, vicarium regimen imaginatio occupet, quæ proin, pro sua indole ineptâ, species, velut pendentes in aère nubes, nunc in hanc, nunc in illam mutat figuram, ex hisdem variè combinatis, nunc hæc, nunc illa formare solet Idola, ut nil tam præposterum, nil tam monstruosum cogitari queat, quod suâ Virgulâ creare nequeat Morpheus, etsi imagines nullæ de novo sensibus internis accedant. Ex his jam facillè liquet 1° mo, cur hæc ipsa non accidant vigilantibus? animâ enim, ad clavum sedente cessat confusio, vapores turbidi non obnubilant cerebrum, nec spiritus, vagâ licentiâ, tumultuantur, speciesque perturbant. Liquet 2° dò, cur sub aurorâ clariora, minúsque distorta sint somnia? quia nempe vaporum copia, somni decursu jam diminuta,

ipsaque spirituum agitatio jam facta remissior, non ita sensuum internorum functiones perturbat. Liquet 3° dò, cur ineunte somno, præsertim si à mensa statim ad culcitram, non illicò appareant somnia? quia vapores vehementiùs agitati, sic confundunt imagines, ut veluti in aquâ motâ, ac turbidâ evanescant. Hæc ipsa ratio declarat, cur temulentis & helluonibus, vel nulla, vel confusa appareant somnia? nam sicut radios rotæ, citatissimâ vertigine circumactæ, non percipis; sicut circulorum Mæandri, per plures lapillos, stagno injectos, sese intersecant, atque confundunt, ita turbulenti vapores, motu suo perplexas reddunt imagines, somnianti non facillè discernendas. Liquet denique, cur aliqui totâ vitâ non somnient? quia spiritus habent tam agiles, tantâmq; expirationum vim ejaculantur in cerebrum, ut ostendendis per quietem imaginibus locum minimè concedant.

L E U C. Mihi certè jam non occurrit, quod de somniis curiosus indagem. Hastam suspendo, si quid occurrat tibi, & Sphingem age & Oedipum. MEL. Occurrit ænigma unicum, quod discursui nostro imponet epilogum. Datur in rerum natura *malum letificans*, datur *bonum contristans*: quid illud? somnium dices, & meritò: nam somniavit Principum non nemo, sceptrò se spoliatum, & purpurâ non jam Cræsi palatia, sed

Iri mappalia sese incolere: evigilavit, & unâ cum somnio fallaces umbras lætus discuffit: en! *malum latificans*. Fuit & alius, cathedrali honore conspicuus, qui, cum gemino in loco, Episcopos vita simul & dignitas deseruiffet, utriusque honoribus inhians; noctu per somnium, duos sibi baculos offerri conſpexit, iisque geminum ſibi pedum portendi credidit, vanus Augur: nam altero die, ex equo graviter in terram afflictuſ, cum crus utrumque fregiſſet, gralâſque ſibi ad promovendum corpus dari conſpiceret, exclamavit: ô fallax ſimul, & verum ſomnium! & ecce! hic *bonum contriſtans*. Bene igitur ſomnium dixiſti illud, bonum evigilantes amiſſiſſe dolemus, quod malum experrecti evaſiſſe gaudemus.

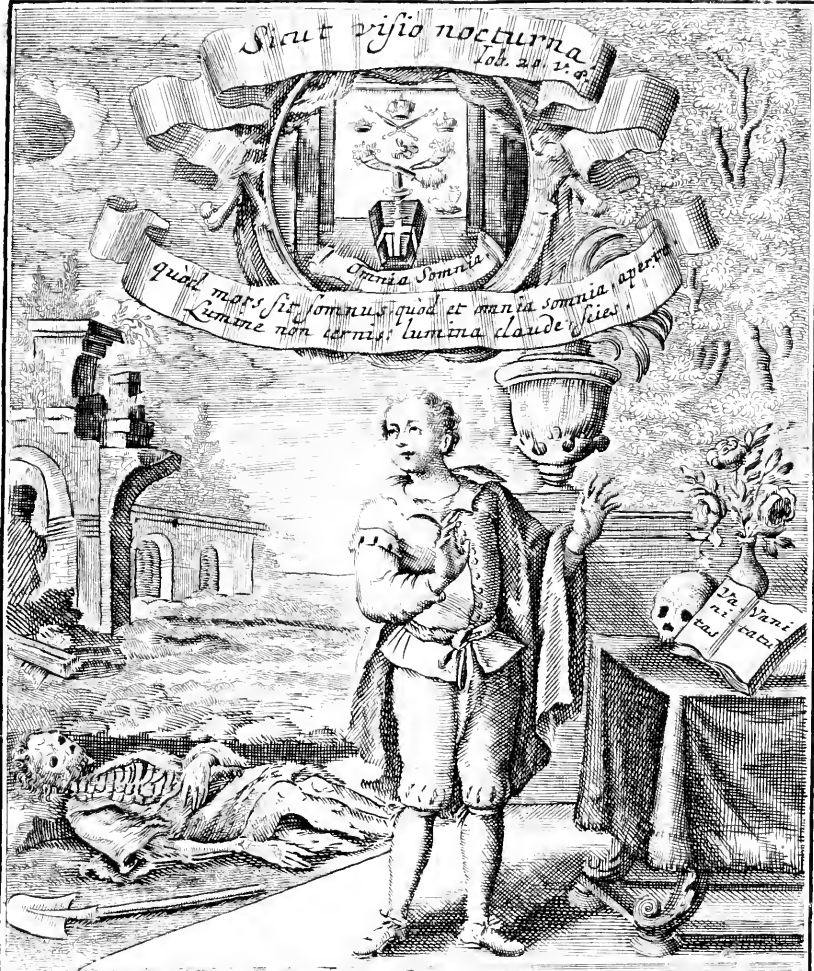
LEUC. Hæc ænigma, credo, illi quondam Philoſophi ſolvent, qui dum in vita ſomniârunt, in morte tandem, ſed ſerò nimis evigilant. *MEL*. Ita eſt; quærant, ſi lubet, qui ſomniando Mundum adorant, quærant, inquam, quid ſentiant jam vigilantes, poſtquam in cogitat. onibus evanuère ſic ſomniantes. Heu! 1. *veluti ſomni-*

1. *um ſurgentium, Domine, imaginem noſtram ad nihilum redigis.*

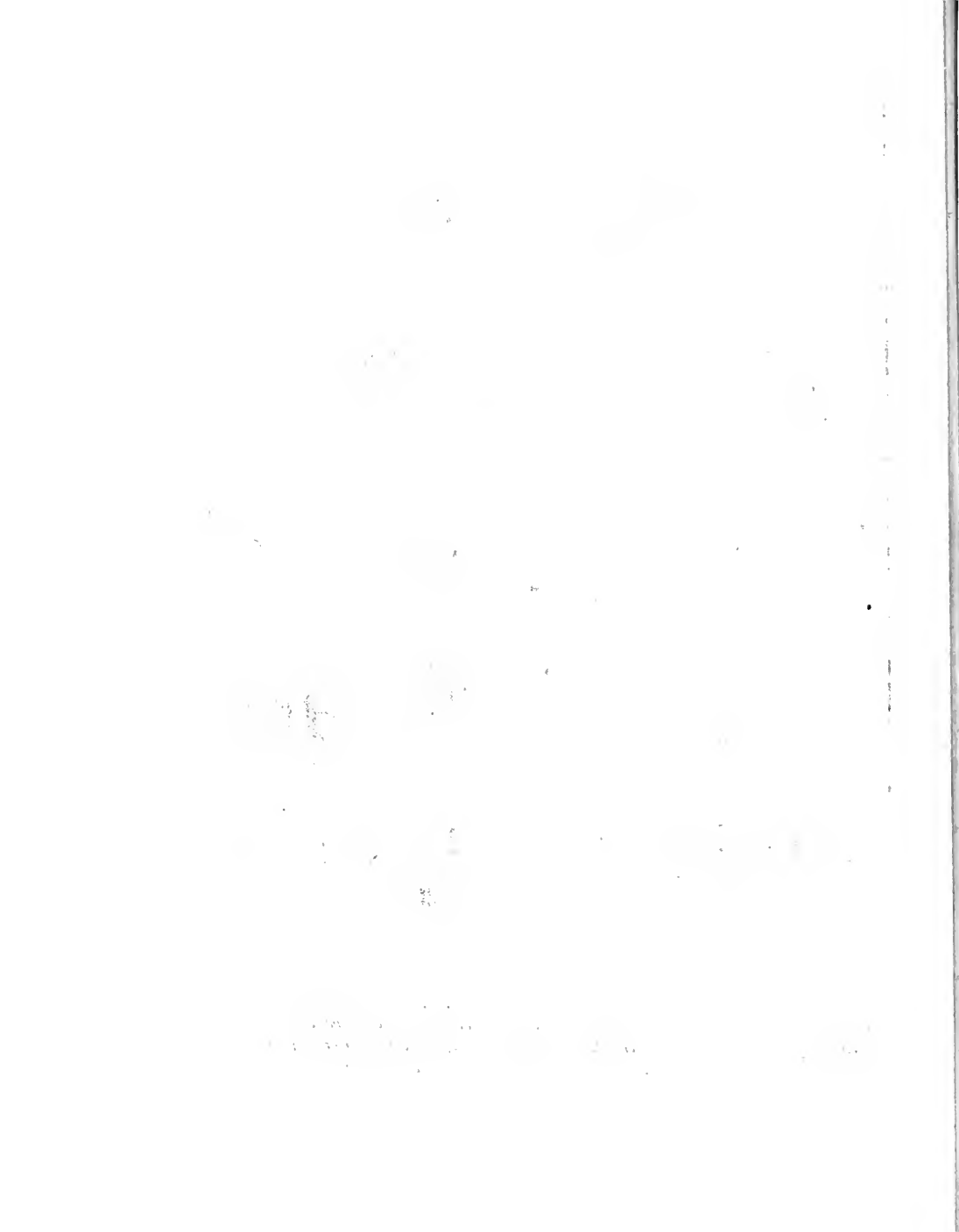
2. 2. *Turbati ſumus inſipientes corde, Pf. 75. 6. dormivimus ſomnum noſtrum, & nihil invenimus in manibus noſtris.*

3. 3. *Quid profuit jam nobis ſuperbia, Sap. 5. 8. aut divitiarum jactantia quid con-*

tulit nobis? transferunt illa omnia, tanquam umbra. 4. Ecce! velut 4. ſomnium avolans non invenitur Job. 20. exiſtimata felicitas, tranſiit, ve- 8. lut viſio nocturna. Quærant, ſi Eccl. 1. lubet, inter Philoſophos Regem, & 2. inter Reges Philoſophum, ſapientiffimum, niſi Aras poſuiſſet mundana vanitati, feliciffimum, niſi ſomniando nimium indulgiſſet vanæ felicitati: quærant, & gemens ingemiſcet: omnia, que deſideraverunt oculi mei, non negavi eis, nec prohibui cor meum, quin omni voluptate fruereſtur: ſed in omnibus inveni vanitatem, & afflictionem ſpiritus. Verbo: vanitas vanitatum, dicit Eccleſiaſtes, & omnia vanitas. Quærant Ep. 103 inter Doctores, Doctorum Phœnicem, Auguſtinum, & ſuam exprimet in hæc verba ſententiam: omnes iſta felicitates ſæculi, que videntur, ſomnia ſunt dormientium; nam quomodo qui videt theſauros in ſomniis, dormiens dives eſt, ſed evigilabit, & pauper erit: ſic omnia iſta vana hujus ſæculi, de quibus homines gaudent, in ſomno gaudent. Evigilabunt, & invenient, ſomnia illa fuiſſe, & tranſiſſe, ſicut dicit Scriptura, velut ſomnium ſurgentis. Quærant inter Sapientes Mundi Octavum, Bernardum intelligo, & ex hiſce præmiſſis deducet concluſionem: ergò ſi ſapis, deſine ea ſequi, que & aſſequi miſerum eſt: beatus, qui poſt illa non abiit, que

*S. Sylvestre Picenus quondam Philosophus, vanitatis
 somnus aie abreptus, aeternum obdormisset, nisi ad de-
 forme formosi juvenis cadaver, oculos forte aperiens, excla-
 masset: Heu! sum, qui fuit; ergo, qui est. Sanctiorem de-
 hinc Philosophiam professus, sic vigilavit, ut etiam alios le-
 thargo semel sopitos, excitaret. ex Ferrar:
 C. Rogo delinae. Iohann Melchior Gertwein sculpsit.*

quæ possessa onerant, amata inquinant, amissa cruciant: an non ea satius cum honore spernis, quàm cum dolore perdis? an non ea prudentius Christi cedis amori, quàm morti?

LEUC. Onirocriticos hósce, si Philosophi in suis somniis confulerent sæpius, dormirent, credo, securius, certè feliciter evigilarent. Sed ignosce, unum est, quod in te miror; quod præter morem, tu nullum discursui Patronum hodie; quòd nullum in tua Poëcile sanctiorem tu mihi Morpheum, cujus exemplo sic dormiamus in posterum, ut ad sanctiorem vitam evigilemus. MEL. Rectè mones, sic in avia me deduxit discursus, ut in epilogo quærendum mihi exordium. En! Beatum Sylvestrum, fabulosum minimè Morpheum, qui suo exemplo faciet, ut si minùs dormiamus, saltem oculos claudamus, ne amplius videant vanitatem. Auximinatus, in Piceno Juventutem trivit: vel attrivit potius: nam Philosophiam somnando exegerat, Professore Phantaso, qui per formas varias, deformaverat potius, quàm formaverat hunc mollem Sophum. Illius studium, vigilare noctes, dormire dies, vivere Mundo, & mori Cœlo, elegantium formarum esse amorem, & amatorem: sed lethargum illi excusserant vespillones; nam fortè fortunâ sarcophagum eruebant, quo non ita pri-

dem reconditum corpus adolescentis, dum viveret, nobilitate & divitiis inclyti, nec non elegantiam formæ, ad miraculum exculsi. Ad erat spectaculi arbiter Sylvester, cumque occidisse oculorum tam lucidas stellas, defluxisse turpiter aureos illos capillos, turbatam putore illam frontis serenitatem, exspirasse illam oris ambrosiam, illum genarum dulcissimum risum, illum denique, quem tota urbs ardebat, ignem omnem in pauculos subfedis cineres videret: *heu mihi!* exclamavit, *nisi cum mente sanâ, oculos etiam abstulit Venus, in hoc speculo meum video vultum. Video planissimè: sum, quod hic fuit, & verò ero non multò post, quod hic est:* verba hæc gemitus interruperant, lacrymis deinceps loquentibus: abiit, sed melior, quàm accessit: excussit somnum, & ex suspiriis sensit, tandem aliquando se vigilare: aperuit oculos viditque formas, quas hætenus credidit substantiales, fluxas nimium esse, & accidentales. Agnovit ex hoc naturæ ludo, à Phantaso constanter sibi illusum, somniasse se somnia, nec nisi in anibus umbris hætenus inhiasse. Hinc, relictâ Patriâ, deflevit solus, quod cum multis peccaverat. Sed nihilominus diu soli esse non licuit: accivère gemitus, similes socios, quiq; somniantem secuti sunt, secuti quoque sunt vigilantem: quos ipse meliore Philosophiâ ex-

cultos, ad laureolam feliciter promovit, quam Discipulis, atque Magistro Cælum dedit gloriosissimam.

LEUC. Admiror hac in Laureolâ tam faustam Philosophiæ coronidem: sed quibus putas, doctrinam hanc, Mundo novam, stabilivit principiis? MEL. Dabo illorum Epitomen. Thesin primam desumpsit ex D. Ambrosio: qui Philosophiam nil aliud esse dixit, quàm *meditationem mortis*: hinc Plato prorsus divinè: *rectè Philosophantes soli morti studere asseruit*, utpote quorum meditatio unica, *animam separare à corpore*: addit Macrobius, accomodè in Platonis sententiam: *mori etiam dicitur, cum anima adhuc in corpore consistuta, corporis illecebras, Philosophiâ docente, contemnit, & cupidatum dulces insidias, reliquisque omnes exuitur passiones*. Thesin secundam posuit ex Regio Davidis Oraculo, *homo vanitati similis: dies ejus sicut umbra prætereunt*. Nempe *omnia somnia*, ut bene dixerit Plato, nos similes illis, qui in subterraneâ specu, ostensas in umbra divitias, mirantur & concupiscunt: hinc conclusit cum Divo Ambrosio: *relinquamus umbram, qui Solem querimus, deseramus fumum, qui lucem sequimur*. Thesin tertiam mutuavit ex illo Servatoris repetito sæpius monito; *vigilate: nam sæpius non erit amplius*. Som-

nus à Natura nobis ingenuus, sed propter vigiliam: dormire oportet, ut vigilemus. Sed quàm malè multi observant hoc monitum, qui in Naturam injurii, vgilant noctes, dormiunt dies, quosque Hesperus in tripudiis vidit, Phosphorus somnolentos miratur, in meridie Phœbus obstupescit altum sopitos. Samson dormiendo perdidit crines, cum crinibus vires: dormiendo h's crescunt crines, decrevit tempus, augentur vires, minuitur virtus: non enim, velut dormienti Thimotheo in casses venère Urbes & Regna, ita istis stertentibus, ultro sese aperient Sidera: *Regnum Cælorum vim patitur*. De-Plut. in nique quartum modum sciendi, *Apopth.* præreliquis inculcavit, quo discerent ejus Discipuli: *bene mori*. Stagiritâ, modi hujus oblitus in vita, certè statueret hunc redivivus: hunc solum, qui didicerit, totam D. Sylvestri didicit Philosophiam. Sed quæ nostri temporis est infelicitas: piget discere, juvat dormire: mirum sane, quòd mortem sic horreat Juventus, somnum sic amore depereat; Homero si fides, *somnus est frater mortis*: si Horatio, *mors est sopor perpetuus*: O *stulta, quid est somnus, gelide nisi mortis imago?* dormi: *longa quiescenti tempora fata dabunt*. Ovid. Dormi: *nam nox est omnibus una dormienda*: dormi, sed cave, ne tibi mors dicat, quod oian vigili, malè vigili, quia dormien-

L. de
resur.

In Phæ-
done.

Pf. 145.

L. 7.

L. de fug.
sec. c. 5.

Plat. mienti, dixit Epaminondas Thebanus, dum eum hastâ confodit: *talem relinquo, qualem invenio, & utinam! jacentem ad Austrum potiùs, quam Aquilonem.* Sed tandem fatès: cui Theseus hæc displicent, legat statuta, quæ suis Philosophis Divus Sylvester: accepit illa à mortuo, ut bene viveret: tu accipe à vivo, bene ut moriaris.

STATUTA ACADEMICA.

Ex mandato Mortis Peripato affixa.

*Stato Philosophæ,
Statutumque tuum lege, & elige
In his Statutis.*

*Primò
Statutum est mori*

br. 9. En! Philosophiæ initium à termino sumitur,

*In quem resolvitur propositio vitæ:
Ut scias,*

Quòd ablata per mortem copulata,

Non nisi duo extrema remaneant,

Quæ quia extrema, ad terminas spectant,

*Fausta vel infæusta eternitatis,
Ut vel prædicentur in Cælo,*

*Vel pænis subjiçantur in orco.
Illud in mortis Logica mirum,*

Quòd ipsa resolutio resolvatur in terminum:

*Nam terminus mors est:
Non significativus,*

Quia nihil significat:

Et hoc ipso significativus;

Nam multum significat, quia nihil.

Categoricum testantur mortui omnes,

Quia absolute inevitabilem:

Nam è tumulis clamant:

Morimur omnes;

Fuimus, qui es; eris, qui sumus:

Fuimus, non sumus; es, non eris.

Secundò.

Statutum est mori

Omnibus.

In Peripato mortis, nulla in usu distinctio:

Nam mors est terminus absolutus,

Et absolute privativus, quia cæcus:

Hinc nescit distinguere inter Irum & Cyrum:

Inter formas Adonidis & Therstis:

Inter Senem & Juvenem, doctum, sive indoctum:

Sed positus cujuscunque vitæ premiffis,

Sine distinctione necessitat ad conclusionem:

Et utinam ! non indirectam.
 En ! quam nos bene mors doceat,
 Et si nihil distinguat !
 Tertio.

Statutum est mori omnibus
 Semel.

Bis hoc semel considera :
 Nam post se trahit æternum semper.
 Time semel errare , ubi nemo bis
 errat :

Errores vitæ licet corrigere ,
 Errores mortis non corriguntur ;
 Nam errasse semel ,
 Toto Cælo est aberrasse pro semper.
 Nunquam vires bene , semel malè
 si moreris :

Semel bene si moreris , nunquam
 vires malè :
 Ubi ceciderit arbor , ibi erit.
 Difficile morimur , quia semel :
 Moreremur facilius , si bis liceret.

Quarto.

Statutum est mori
 Statuto tempore,
 Nam Deus posuit terminos , qui
 præteriri non poterunt :
 Hic sistunt gradum etiam Hercules :
 Quia non plus ultra.

Illud certum.

Quòd nil certius morte , nil mortis in-
 certius tempore :

Differentia grandis ,

Inter

Aliquando , & quando ,
 Ut nihil dicam de quomodo ,
 Quia hunc modum etiam nesciunt
 Modista.

Illud sat exploratum ,
 Quòd mors futura sit Echo vitæ :

Nam qualis vita , finis ita.

Ceterum

Dies ultima lateat , ne lateat ,
 Utq; qualibet instar ultima observetur.

Quinto.

Statutum est ,
 Revertéris in pulverem. Gen. 3
 Resolutione non indiget hæc resolu-
 tio ,

Nam dabitur certò ,
 Et quidem usque ad materiam pri-
 mam.

Illud mirum ,
 Quòd per accidens
 Nulla in morte detur conversio ,
 Sed tota fiat per contrapositionem.
 Fuisi Nobilis , eris Ignobilis ,
 Putrescet sanguis , quo gloriaris ,
 Nec inter calvarias , ut inter ceras
 Reperietur discrimen.

Dives es , fies egenus :

Quoniam cum interieris , non su- Ps. 48.
 mes omnia : 18.

Et ex centum tunicis ,
 Vix unicus manebit cento,
 Thesauros arugo , byssum corrumpet
 tinea ,
 Et delicatam cuticulam depascent
 vermes :

Lapidem philosophicum habebis ,

Sed sepulchralem.

Quid es sollicitus de auro ?

Post mortem nauo non indigebis ,
 Gratis vehuntur Divites ad Ditem.

Formosus es , fies deformis :
 Palescent rosæ , languescunt lilia :
 Tres fontis Charites erunt ,
 Fœtor , Putredo , Vermes ,

Ut

Ut sic spicula mortis retundant tela Inops temporis non eris , si non sis
Cupidinis. prodigus.

Dum vivis , vive jam Bacchana-
lia ,

Mors dabit larvam ,
Ne agnoscaris , qui fueris ,
In die cinerum.

Abi Philosophe :

Legisti Statuta ,
Sed fac , ne legeris sine Statuto :

Hinc redi ,

Et statue , operari bonum , dum
habes tempus :

Excute somnum , ut melius dormias ,
Ne aeternam indormias.

Mors somnus est , & somnus
mors :

Hinc quò plus dormies ; vires minùs.

Non habes exiguum tempus , sed
multum perdis

Lusu deludis vitam ,

Quam brevem quereris :

Impellis tempus , quod ire dicis velo-
ciùs.

Non recipis brevem vitam , sed
facis :

Hinc
Malo huic Philosophus provide :

Auge annos virtutibus ,

Atque ut mortem fallas ,

Incipe immortalis esse dum vivis :

Oportet

Ut futurus aeternus ,

Aeternitatem inchoes intra
tempus.

Somnia negligè , quia vana

Nam transeunt :

Vita ista Lyceum est ,

Peripateticum te esse memento.

Si vis in saculo vivere ,

Vel in saculo sine saculo vive ,

Vel saculum extra saculum
exige :

Morere sapius , ut semel bene :

Morere in tempore ,

Ne moriaris in aeternitate.

Vigilabis bene ,

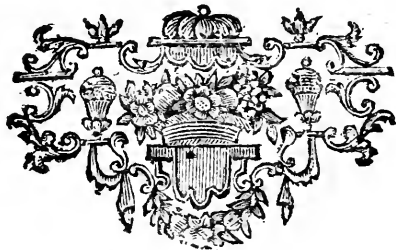
Si hunc somnum saepe consideres ,

Super te sternetur tinea ,

Et operimentum tuum erunt
vermes.

Isaia. 14.

11.

SPECULUM PHYSICUM,

Sive

DISCURSUS VII.

De

PRINCIPIIS PHYSIOGNOMIÆ.

LEUCOTHEUS. Philo-
sophis speculo inter di-
ctum hæctenus rebar ,
quia symbolo vanitatis ,
quod Gynæcea ornaret
potius , quàm Athenæa : sed scrupulum eximis , dum & tua Poëcile
ejusmodi peripetasmatis superbit.
MELANDER. Non inaniter , sed
philosophicè superbit hoc speculo ,
quod utinam ! inspicerent tui si-
miles , forsitan haurirent inde plus
veritatis , quàm vanitatis . Artis
specula fateor , proferibit Philoso-
phia , & meritò , quia dum formæ
lites cum Paride judicant , extra
formam Philosophum abducunt .
Nutriat ille potius sylvam in men-
to incomptam , in qua hircocervi
commodè stabulentur : frontem
caperet , & rugas , nubium instar ,
adducat , unde cometæ , & fulgura
promicent ; voluminibus indormiat ,
ut magnum Naturæ librum
cerebro complectatur . Hæc se-
veriora Caronis studia : hoc
Mundi speculum , vel à Natura ,
vel à Naturæ nutrice Scientiâ per-
politum , Philosophia inspiciendum
non modò Sophis permittit , sed
etiam morosius contemplandum
proponit . Hinc si Senecæ fides ,
speculorum inventrix ipsa Natura ,
primum in oculo nobis proposuit ,
dum humori crystallino , à tergo
adjunxit retinam : secundum in
aqua , ubi fundum pro plumbo ad-
hibuit , ut si ibi sese cernerent So-
phi , non cum Narcissis perirent ,
sed , juxta consilium Socratis , for-
mosi vitarent infamiam , deformes
id , quod negat vultus , virtute re-
dimerent : Senes nihil canitie suâ
agerent indignum .

LEUC. Sed cedò , quid in
hoc physiognomico speculo , pe-
regrini tu mihi nominis adfers ex
Hellade ? quid *physiognomii* ? an
hæc Scientia in Peripato cognita ?
an civitate donata ? & quæ ejus
principia , ut speculi instar Philoso-
pho fervire queat ? *MEL.* Ap-
paret enim verò , quòd Helleston-
tum non superaveris : adeò non
Athenis

taurus
rœm.

Athenis modò es hospes, sed & tota in Hellade peregrinus, ut ipsam quoque linguam ignores. Peripatum Iustura, & mox oculis incurret hujus nominis etymon, dum facultas esse describitur, *qua ex signis fixis, in corpore apparentibus, naturam, indolem, mores, ac propensiones hominum, conjectura minimè vanâ, scrutatur.* En! genuinum hujus Scientiæ ectypion, cujus veluti fronti inscriptam hanc leges syngropham: *ex notis ignota.* Scientiæ hujus, quam physica sibi numerat subordinatam, tam varia, quàm solida sunt fundamenta, quæ sua sponte dabit discursus. Præcipuum, cui veluti basi tota innititur Physiognomiæ structura, nobis insinuat Princeps noster Philolophus, *artissimum nempe sædus corpus inter & animam*, quo fit, ut una alterius affectiones, motusque communicatione mutua, consequatur. En! Scientiæ hujus Achillem, quem solidissimæ firmant experientiæ, quas jam habemus in temulentis, vel ægris, ubi anima, vel aggravatur à corpore, vel infirmatur: quas jam videmus, in æstuantibus furore, vel amore, aliisque animi motibus, quibus mutatione sensibili, & ipsum corpus compatitur, & commovetur. Hinc cum Duce nostro ita concludimus: inter corpus & animam datur mutua proportio, inter affectiones, motusque sympatica

quædam communicatio: dari igitur potest facultas, qua ex corpore, veluti speculo, colligamus hominis naturam & temperamentum, ex temperamento inclinationes, humores, & mores. Jam facultas ipsa à nobis dicitur Physiognomia; adeoque datur Scientia physiognomica, quod in ordine ad quæstionem propositam erat hic demonstrandum.

L E U C. Habeo artis lineamenta, sed habebò amplius, si quid naturæ, quid temperamenti nomine intelligas, fufius ex te intelligam. MEL. Natura cum temperamento synonymò; accipitur à Physiognomis; utrumque pro complexione hominis; qua inclinatur ad hoc, vel illo modo operandum. De hac natura bellè ex Seneca Lipsius. *Natura semina bonæ mentis nobis ingenuit, fomites, & scintillas, que in aliis magis, minusque elucent, ut est animi temperies:* de hac Poëta: *naturam furcâ expellas, tamen usque redibit.* Porro pressius si indagemus, non uno penicillo expressam temperamenti effigiem cernemus. Stagiritæ, sicuti corpus nil est, nili compositum ex elementis, ita temperamentum consistit in aggregato ex humoribus quatuor, nempe cholera citrinâ calidâ, siccâ simili igni: sanguine calido, humido, simili aëri: phlegmate frigido, humido, simili aquæ: cholera nigrâ, simili

terra infrigore & siccitate. Avicenna è primis quatuor qualitibus, quintam quandam & simplicem sibi finxit emergere, quæ, quòd temperatas contineret omnium vires, in ea consistere iussit temperamentum. Sed melius à subtili Fernelio *propago dici* & *sobolesque permixtionis, factæ è quatuor elementis: à cuius mente non aberrabimus, si temperamentum dicamus concentum quemdam quatuor principum qualitatum, ex omnium elementorum permixtione resultantem.* Ita Principes idiomatis Philosophici, ex eâ potissimum ratione, quòd in hoc concentu, difformiter uniformi, consistat *inclinatio illa ad hoc, vel illo modo operandum, quam uno temperamenti* vocabulo communiter indicamus, Liqueat igitur primò, humores ad temperamenta, quasi suas ad radices esse quidpiam consequens, nec ineptè, ad Galeni mentem, nominari *secunda veluti elementa, quæ massæ sanguinæ à corde genitæ insunt:* hinc non idèò quis naturâ terreus, vel melancholicus, ut aiunt, quia multum atræ bilis habet, sed quia ex sua elementorum permixtione, multum atræ bilis habere exigit. Liqueat secundò, quòd termino communi quidem, sed minùs physiognomico, hunc sanguinei esse temperamenti dicamus, *cùm*

L. 3. *physiolog. c. ult.*

L. & c. *cit.*

humorum sint nomina: neque enim illum temperamento sanguineo esse dicimus, cui multum est sanguinis: nisi dicere velis, quinque cuiusvis hominis, qui ad extremum senium pertingeret, temperamenta, quia rotidem numeramus aetates, humoribus multum discrepantes: sic decrepitorum aetas est frigida, Juvenum censetur calida. Liqueat tertio, unde quibusdam distinctio inter temperamentum innatum, & adventitium; nam latiore vocabulo, cholericum, pro temperamento cholericum acceperunt: quippe sicuti certum est, phlegma augeri posse in homine, qui temperamenti phlegmatici non est, ita pariter est prorsus indubitatum, effectus minimè paucos temperamenti phlegmatici reperiri in eo posse, cui tamen contrarium Natura dedit temperamentum: contingit id, vel virtute, vel vitio, vel à cibo, vel alio ex accidente. Testis est omni exceptione major D. Patriarcha Ignatius: deceperatis, ut ita loquor, ipsos in Orbis Urbe Principes Archiatros, qui phlegmaticæ eum Naturæ, unanimes calculo, condemnant, cum tamen esset in excellenti gradu cholericæ: effecit nempe in illo virtus, ut insitus fibris calor, contra rationis imperium, non prodiret. Neque enim facile dixeris, omnes Thebaidis incolas, temperamento fuisse melancholico, eò quòd longo exercitio, silentio & soli-

Ibid. l. c. 10.

soli-

. 1. de
m. c. 8.

solitudinī, rerūque delectabili-
um contemptui assuevere; nam
per humores hos ascitios non ex-
tinguitur primæva qualitatum
temperies, sed sopitur non nihil, ac
regitur, & injecto, veluti capistro,
continetur. Liqueat denique quartō,
à Medicinæ Principe Galeno
bene ad calculum revocari novem
solummodo præcipua hominis
temperamenta. Primum est tem-
peratum, quod alii *justum*, seu
ad *pondus* appellant, eò quòd
æquales à qualitativis vires parti-
cipet, justaque cæterorum lex sit,
ac regula: non temperata sunt re-
liqua octo temperamenta: sim-
plicia quatuor communius jam
cholericī, sanguinei, phlegmati-
ci, ac melancholici nominibus
appellantur, cum tamen melius
longè ignei, aërei, aquei, & ter-
rei nomenclationibus affici debe-
rent, eò quòd ut diximus, ab ele-
mentorū principalius, quàm ab
humorum mixturâ oriantur: hæc,
ut talia, in nullo homine est re-
perire. Conjugatorum innumera-
bilis est variatio, quæ tamen ad
quatuor præcipuè species revocan-
tur, in quibus una qualitas præ-
dominatur, ita, ut altera sit con-
iuncta, in gradu solummodo ex-
cellenti: atque hinc dicitur tempe-
rumentum cholericō-sanguineum,
sanguineo-cholericum, ubi id,
quod secundo loco ponitur, præ-
cellere intelligimus, & indicamus.

LEUC. Ad vota prolixius,

temperamenti ectypon efformasti,
quod equidem Scientiæ hujus di-
vinatoriæ objectum ego interper-
tor. Sed age, animum explica,
quam, te Judice, meretur fidem
Physiognomia? sunt, qui illius
oracula ad Cingarorum tripodem,
velut superstitionis, aut certè va-
nitatis evictæ ludibria relegant.
MEL. Scio iniquam crysin, sed
quam non ferunt, nisi dictatores
illi, quibus cerebrum à dolio sæ-
pius volvitur, quàm ipsi cum Si-
nopenti Philosopho dolium vol-
vant. Scio rudiorum calumnias,
sed quia rudiorum, non curandas
scio, utpote quibus semper fuit
solemne, altiora captu, spernendo
explodere. Caligantes Talpæ
sunt, vel potius veritatis lucem fu-
gientes noctuæ: ideò Divinæ huic
Scientiæ fidem negant, quia timent,
ne vel invitis depingat nativum ec-
typon, ut non nisi propriâ con-
victi scientiâ, & conscientiâ fate-
ri cogantur, majorem, quam vel-
lent, Physiognomiæ habendam
fidem. Hæc ipsa causa est, cur
è Philosophis multi calamum strin-
xerint, & nobilissimam hanc Phi-
losophiæ nostræ partem ac Divi-
næ Præscientiæ æmulam, contra
rudentes Zoilos, à probroso su-
perstitionis stigmatē, efficaciter
non minùs, quàm acriter vindi-
cârint. Me quod attinet, Physiog-
nomistis meliori jure; illam adju-
dico Authoritatem, quam olim va-
tibus suis tribuit superstiosa An-
tiquitas,

tiquitas. Prodigant sæpenumerò, mendaces hi Diptheræ fabulofæ Confiliarii, è silentibus Idolorum adytis, & veluti divina paffi, mille debuccinabant ludibria, quæ tamē, divina velut oracula, adorabat simplex popellus. Hæc nempe crassa erant Necromantiæ antiquioris deliria, dum tandem futata huic falſitati larvam Philoſophia detraxit, ac per Phyſiognomiam, veluti meliorem veritatis Magiſtram, ſuos non modo meliùs docuit ſapere, ſed & veriùs docere. Sic enim mecum jam pridem ſtatui: Scientia, quæ non niſi evidentibus nixa principiis, Naturæ arcana rimatur, ignota deducendo per nota, naturali invicem connexa vinculo, neutiquam ad ſuperſtitioſam Antiquitatis Thulem eſt releganda, ſed omnem potiùs Eruditos inter, meretur fidem: talem eſſe Scientiam phyſiognomicam non negabunt artis periti, negare non poterunt imperiti, ſi paulò profundius naturalis hujus ſpeculi fundamentis oculos immergant.

LEUC. Age igitur, Phyſiognomiæ Sacrarium aperi, & remotâ cortinâ, arcana prome Naturæ oracula, novus in Peripato Aruſpex: habes me velut ex tripode Delphico, ſuſpenſum. MEL. Triplicem Antiqui inière ſemitam, per quam ex inſpectione ſomaticâ naturam, indolem, & propenſiones hominis dignoſcebant: ſed

triplex hæc ſemita, non niſi in totidem illos avia deducebat. Primi conſiderabant, cum quam animalium ſpecie homo analogiam corporcam præferret: extremitates magnas, pilum durum, fulvumque, leo ſimilem, ſi agnovère, mox leoninæ indolis fortitudinem arguebant: quaſi verò ex hiſce indiciis, etiam cervo communibus, non eodem jure, quis poſſet deducere timiditatem: horum ergò augurium, teſte Philoſopho, mendax eſt, niſi ſtatuetur indicium, quod omnibus, ſoliſque brutis commune ſit, quæ ejuſmodi prærogativâ nobilitantur, pateatque hoc ſignum ad hanc unicè ſignificandam, à Natura determinatam. Alii Gentes cum Gentibus comparabant, Thracibusque, Scythiſque corpore ſimiles, continuo in moribus quoque æquales pronuntiabant, eâdem, qua priores, fallaciâ iſdem ex fundamentis facile reſeillendâ. Nonnulli è proprietatibus corporis propenſiones animæ divinabant: ſic in iratis notantes ruborem frontis, in timidis pallorem, continuo rubicundos cholericis, pallidos phlegmaticis annumerabant, quaſi verò idem in fronte rubor, habere nequeat diverſam Matrem, nunciram, nunc verecundiam. Vana igitur fuère Antiquorum oracula, quia non ex indiciis fixis, ſed tranſeuntibus deſumpta; alia igitur tentanda ſemita; quæ per ſolidiora principia ad

ad veritatis physiognomicæ apicem nos perducatur.

L E U C. Et quænam illa ?
MEL. E fundamentis, quæ fusiis, & sine numero congerunt Authores, selectiora & quidem strictius non tam referam, quàm attingam, ne amœnitatem materiæ corrumpat prolixior discursus. Principium primum, quo veluti speculo temperamentum, & indolem, mores ac propensiones perspicias, dant *Parentes*. Quis enim tam vecors, tam sine mente vivit, ut non intelligat, eandem plerumque corporis indolem, veluti hæreditariam dotem, à Parentibus in filios transfundi: etiam lippis decantatum est illud; *quòd non degenerem, & imbellem feroces aquila generent columbam; quòd non procul à proprio stipite poma cadant.* Alterum præbent *Nutrices*, quæ unà cum lacte facilè humores, morésque suos instillant, tenerúmque prolis corpus immutant. Perhibet historica fides, hunc à scrofa, illum lactatum à capra, infelici embammate, fuxisse mores ita degeneres, ut prior in luto non sine deliciis se volutaret, alter saltatim incedendo, etiam lubens, plantas attereret. Sed & *educatio, præcepta, Parentum mores, Moderatorum institutio* persæpe speculum exhibent, in quo filios contempleris: nam eandem, vel non multùm abfimilem agendi methodum, consuetudo suæ implantare solet Natu-

ræ, & quo semel imbuta recens servabit odorem testa diu, Poëta teste. Fundamentum quoque non modicum explorandæ indolis dant *Orbis plage, vel climata*, quæ ob diversos siderum influxus ob aëris, aquæ, & terræ varietatem, mores, propensionésque hominum mirabiliter variant. Comœdiam naturalem, in hoc Orbis teatro, spectare te crederes, ubi Natura ipsa est archimima, Actores homines, ejusdem quidem Naturæ, studiis tamen & linguis, moribus & affectionibus, omni ex parte diversissimis. Hinc aliquæ Nationes sunt bello insignes, aliæ ingenio, virtute aliæ, aliæ vitiis. Dicuntur (aliorum Sententiam refero, Paraphrastes solummodo, non censor; Nationum nulli infestus, quia Mundi civis, cui ex Instituti placitis, Patria ubique, & nullibi) dicuntur, inquam, Hispani grandes, gravitatis pleni, vultu ferii, judiciosi, in cœptis constantes, Religionis, Gentisque propagandæ avidi, in Scientiis profundi, Legum & Regum amantes, proni ad mercaturas, honoris æstimatores, læsæque autoritatis ultores. Gallos ferunt humanos, litteris que humanioribus deditos, ingeniosos, & bellicosos, ad arma promptos, vestitu comptos, gestibus leves, fideles Regibus, affectos legibus. Italos afferunt callidos, ingeniosos, sed & promptos ad iram, quòd-

quòdque consequitur, ad vindictam; cultu officiosos plùs scholis, quàm militiæ deditos: afferunt, quòd ament cantum, & sales, ac in mensa fueverint esse frugales; hinc læti convivunt, nec tamen fi-
dunt. Poloni laudantur, ut generosi, nobilitatis, & libertatis amantes, equitando versati, victu duri, apertis etiam tectis securi, ut sine muris, sic sine curis. Germani prædicantur fide sinceri, artibus clari, asperi, laboriosi, in bello fortes, ad magna nati, sed & potùs amantes, ac Nationibus externis, Prothei in morem, sese facilè accomodantes. In Gentibus externis famosus est Asiaticorum luxus, Africanorum perfidia, Americanorum acerrima indolis vehementia. Montani dicuntur asperi, molliores ac desides feruntur Campestris: Maritimi & Insulani sæpe prædones, Indi mobiles, ingeniosi, Magiæ studiosi, numero fidentes: Assyrii superstitioniosi, Persæ, Medi, Parthi, & Scythæ fidentes sibi: Phryges, Cappadoce mercenarii: Ægyptii ignavi, Afri infidi, Æthiopes animosi, pertinaces, vitæ, mortisque contemptores: Sinæ tam ingeniosi, quàm fastuosi &c. Hæc, sive vera, sive falsa, dicuntur, & unde tanta geniorum & ingeniorum diversitas? dixi, à soli natalis constitutione hæc suam trahit originem. Testis est ipsa experientia, qua Suecorum calvas, densiores

duplo, videmus craniis Germanorum; & unde? nisi, quòd Suecia Polo propior, majori longè rigescat gelu. Jam si frigori est tanta virtus, ut ossa induret, calori erit vis alia, & diverso calori vis denuò diversa: illud autem est in confesso, animum, inclinatione sympatica, dispositionem corporis sequi: tanta igitur, sit oportet, animorum, affectuum, morumque varietas, quanta est corporum, quam pro diversitate climatum nemo non esse maximam videt, & admiratur.

LEUC. Si varietas climatis sic humorum temperiem variat, *alimenti quoque diversitas*, diversis in regionibus diversa, aliam atque aliam Physiognomis indolem indicabit. Sic legisse me memini, in Anglia erupisse subterraneos quondam homines, quorum viridem frontis colorem alimento humido ex herbis, & radicibus tribuit Physiognomiæ cultor Kircherus: nec immeritò; nam compertum est denique, eos etiam cum alimentis mutasse colorem. Quòd si istis alimenta colorem, aliis mutare poterunt, & humores & mores. MEL. Non inaniter philosopharis: uti cibus, sic & *Convictus atque Societas* Physiognomistico Vati indicium præbent cognoscendi incognita, & divinandi occulta: quid magis tritum, quàm illud Poëtæ: *nosctur ex Socio?* nempe sicut amor, ita quoque Socie-

17. Societas, aut similes invenit, aut facit: oracula hæc ex divino tripode dudum fudit Regius Vates: *cum electo electus eris, & cum perverso perverteris.* Sed ætatis quoque *conditio*, Momicam aperire fenestram solet, ut facile arcana cordis ominari Philosophus queat. Prætextatum in foro puerulum contemplare, & quid monstrat frons florida, lacteusque in vultu color, nisi mentem ad innocua pronam gaudia? dum, ad Pompeii invidiam, jam triumphat in nucibus, jam molimine Dædalo ædificat luteas, vilia tecta, domos: jam velut in Bucephalo Alexander, equitat in arundine longa: quid partes corpusculi molles, flaccidæ, atque lubricæ indicant, nisi aquam prædominantem, adeoque morbos per ulcera, tusses, pruriginis, febres, convulsiones, centumque alias humiditatis noxiæ filias, ac appendices. Adolescentem considera, occurret turgescente ex sanguine roseus genarum color, scintillantes ex oculis erumpent spiritus, mobiles in fronte natabunt succi: & quid huic è physiognomica Diphtera præfages Augur? asperum nihil, jocosa omnia, inquietum Mercurii hydrargyron appellabis: dices vagum & levem, pertæsum ad seria, pronum ad ludicra, candidum, & verecundum: cum Venusino Vate Protheum pronuntiabis, *qui custode remoto gaudeat equis, & aprici gramine*

campi, cereus in vitulum flecti, motoribus asper, utilium tardus provisor, prodigus æris. Cùmque spiritus & aqua ætati huic prædominentur, cum Hippocrate præfages febres diurnas magis, hæmorrhagia narium, paucaque alia, quæ adolescentiæ incommoda solent insidiari. Id tamen hic velim, notes, ætatem istam tam esse lubricam ad quodlibet vitium, adeo mollem & flexilem in omnes partes, adeo vagabondam per omnia, ut nullâ ratione certâ regi, sed quocunque impellit cupiditas, rapi temerè videatur: adeo sapienter Sapientissimus omnium ætatis istius semitam, captu dixit esse *difficilem*. In Juvenem, Senemque oculos *Prov. 30.* intende, quàm diversa in utriusque vultu leges indicia, tam quoque argues diversas indolis proprietates. Illum liberalis, & vividus frontis color testatur, alienâ calamitate facile mobilem, largum, prodigum, optimique incurium & negligentem: hunc pallor demonstrat anxium, inquietum, sollicitum, suspiciosum, avarum, parcum in suis, avidum in alienis. In illo calidus ebullit sanguis, promicant distentæ venæ, turgescunt succi roscidi, & activi, ex quibus colliges sociabilem paribus, amicorum amicum, Sodalium studiosum, loquacem, ad lusus pronum: in isto sanguis parvus & frigidus, collapsæ venæ, succi aquei, crudi, effœtisque, è quibus conjicias tetricum, tristem,

stem, & querulum, deteriora ominantem, morosum, lentum, & frigidum. Illum spiritus copiosi, & impetuosii indicant gloriæ cupidum, ambiciosum, iracundum, violentum, præcipitem, in affectio-nibus effrenem, in amandi modo immodicem, ut bellè Seneca, *juventutis vitium esse dixerit, regere non posse impetum*. Hunc spiritus fracti, pauci & acidi reddunt cupiditatibus languidum, impatientem, obrectatorem novorum continuum, exactorem officiorum rigidum, insomnem, morbidum, & vitæ tamen cupidissimum: damnantem præsentia, laudantem præterita, expectantem obsequia, & exigentem honoris, laudis, & venerationis officia. In Juvene robur virium indicat agilitatem, in Sene debilitas tarditatem: in illo articuli fortes immobilem, in hoc tremuli imbecillum; in illo viscera mollia monstrant vigorem, in hoc squallida, & exsiccata hebetudinem: in illo concoctionis facilitas sanitatem, in hoc debilitas languorem: in illo frons explicata sinceritatem, in hoc rugosa calliditatem: in illo capillitium firmum, *valorem mentis. sed consilium tenue*, in hoc calvities cana longam ex usu prudentiam, sed cum defluvio crinium mox defluxuram: in illo denique corpus erectum longiorem vitam, in hoc incurvum demonstrat propinquum tumulum. Et quid nisi in terram brevi sit reversu-

rus, in quo terra prædominans nunc *prandi difficultates, nunc ar. Hipp. 3* *ti ulorum dolores, tusses, vertigi- apb. 31* *nes, apoplexia, vigiliæ, oculorum humiditates, visum obtusum, aliæque innumera gignit morborum genera*, ut non immeritò Hippo-nense Oraculum: *quid est aliud videre Senem tremulum, canum, imbellem, infirmum, quam cernere morientem vivum, aut viventem mortuum?* Sed nec juventutem dominium spirituum, oleique à morbis, & mortis prodromis reddit securam; solent illi per febres acutas, morbos comitiales, aliæque *apb. 2.* symptomata non rarò Libitinæ falci subjici, præmatura spolia, ut accommodè Poëta:

Dum loquor in sylvis, quid sit formosa Juventus?

Audiit hoc Echo gerrula: ventus ait.

Ex oppositâ geminâ hac ætate, exsurgit media, velut inter æstatem & hyemem, autumnii temperies, ætas scilicet virilis. Hujus symmetriam, veluti animi iconem, si contempleris, reperies in actionibus circumspectum, in affectibus moderatum, impavidum, non incitatum, non languentem, non præcipitem, inhiantem honori, sed non immodicè, lucro, sed non avarè: videbis, ut incedat in omnibus cautè, aggrediatur ardua, sustineat viriliter, perficiat fortiter; nam salis domi-

apb. 30.

dominio, sale condiuntur omnia, utut morborum acidum non averatur. Varios morbos huic ætati, quæ durat cæteris longius, assignat Medicinæ Princeps Hippocrates, astinata, pleuritides, lethargos, phrenitides, choleram, hæmorrhoides, aliásque vitæ nostræ miserias, quibus in omni ætate cogimur exclamare:

Mille modis morimur mortales: vivimus uno:
Sunt hominum morbi mille, sed una salus.

nditio.
atus.

LEUC: Miror, quòd in hoc ætatis variæ speculo, tam variatum ejusdem hominis ectypon, detegat Physiognomia: Protheum dicerem, adeò diversas, labente tempore, formas induit, suosque exuit rursus mores. Si ætatis conditio, nunquid & *quantitas* augurandi dabit indicia? rationem percipe, quæ rei hujus me penitus convincit. Observaveram sæpius, Thrasimandrum, dum pari mecum forte viveret, amicum; nunc ubi supra vulgarem auram, cæca elevavit illum Fortuna, totus alius, alia ore versat, alia mente spirat. In Metamorphoses Ovidii jurâssem, nisi oculi fabulam demonstrarent. Nil loquitur, nisi fuliginosas Nobileium ceras, heri natus stemmatis sui truncus: studia produnt, gloriæ in posteros propagandæ Zelosum, fami-

liæ amplificandæ percupidum, summos officiorum gradus affectantem: gestus monstrant molliorem, & delicatum, hostem laboris, comptulum, & superbum, inferiores despicientem: & autoritatis rigidum exactorem: mores indicant jactabundum, injuriarum impatientem, sumptuosum prodigum cum de puncto honoris agitur, legum & litterarum, si non osorem, saltem contemptorem, in omnibus denique se prodit talem, qui sibi licere plus putet, etiam in vitiis, quàm ulli alteri, natalibus impari. MEL: Linguam acuit cholera; cave ne ultra pergas: displicet etiam veritas, si tantum pugnat, nec ungit: fit, quòd Thrasimandro honores mutârint mores, Nobilitatis nequiquam is est Prototypon, utpote à quo generosa Illustrium insoles abhorret plurimum. Inre rea non diffiteor, è statûs conditione, non rarò colligi saltem adventitium, quod ajuat, hominis temperamentum. Sic ratio statûs Cives probat urbanos, affabiles, lautes, & cultos: agricolas contra duros & asperos, laborum patientes, deliciarum ignaros. Illos cernimus artifices, ingeniosos; hos indociles, stupidos, consuetudinum tamen tenaces, ac in opinionibus pertinaces. Illos experimur pronos ad factiones, vitiis Urbem inhabitantibus obnoxios: hos ad superstitiones æquæ

propensos, ac veram religionem; astutos, lucris suis intentos, facile irritabiles: seditiosos. Martis affectas si contempleris, reperies ut plurimum fortes, audaces, temerarios, asperos, sanguinolentos: cernes non raro affluetos inferendis injuriis, & rapinis: deditos juramenti, & lusibus, Baccho, Bacchi que pedisequis, quæ sæpe militarem sequi licentiam, cæcus est, qui ignorat. Principum, Regumque conditio mores format ad Majestatem compositos, providos, & circumspectos; sunt verbis facundi, sed non profusi: rerum militarium gnari, & oeconomicarum studiosi virtutum: in adversis se probant constantes, in prosperis munificos: pollent judicio, subditorum calamitatibus moventur, victoriis non insolescunt, gaudent venatione, & lusibus, exercitiis equestribus libenter vacant, libentius bello: amant celebrari publicis laudibus, per ora ferri Provincias, quibus imperant; subditos, qui jussis obtemperant: dignitatis ac jurium magis sunt retinentes, quod magis se judicant potentes: sed nolo ire per singula. Sexus muliebris effigiem pro colophone juvat annexere, quam fusore penicillo, in sua animorum icone, adumbravit non ignobilis Author. Mores illis adstruit non raro simulantes, infidos & fraudulentos, sæpe tenaces, nec modicè avaros. In animi affectioni-

bus vult variabiles, mediocritatis expertes, si amore flagrent, proceres profus, & impudentes, si excandescant, iræ impotes, & in vindictam obstinatas; addit etiam suspiciosas, irritabiles facile, ac injuriarum vel maximè impatientes. Indolem afferit levem, astutam, utut arcta nimis sit prudentiæ sphaera: laudis cupidam, ambitiosam, superbam, imò si opibus polleant, si formâ, vel quali quali doctrinâ tinctas se putent, ait, intolerabilem. Genium dicit mollem, formæ ad stultitiam usque studiosum; cæterà mobilem, & ad misericordiam pronum, fragilem ac inconstantem, qui pro armis non habeat, nisi lacrymas, suspiria, fraudes; qui non pugnet, nisi formæ scuto, & linguæ gladio. Sic ille.

LEUC: Hactenus satis de statu: cur somnia silentiò præteris? *Somnia* quæ ego veluti speculum Phycognomiæ clarissimum, præ reliquis in considerationem adducerem. Si enim Medicis serviunt, ad dignoscenda morborum symptomata, cur Phycognomis usui esse nequeant ad judicanda hominum temperamenta? *MFL*: Rectè tu equidem; sed de somniis alibi, quæ hic recoquere palilogiæ vitium foret. Illud non reticebo, *affectiones animi, quæ innocenter erumpunt*, omnium apertissimos complexionis nuntios esse, ac proditores. *Motus.*

ditores. Effatum hoc liquidò probat Venulina Vena Poëtica :

*Arte Tu nihil invitâ dices , facièsque
Minerva , &c.*

*Format enim Natura prius nos intus
ad omnem*

*Fortunarum habitum , juvat , aut
impellit ad iram ,*

Aut ad humum mœrore graphi deducit , & angit :

*Pòst effert animi motus interprete
linguâ.*

Non potuit scilicet latere hunc Vatem, esse aliquid, quod urat intus cholericum, sanguineum stimulet, melancholicum gravet, riget phlegmaticum. Fuit certè in Cyro quidpiam, ut etiam ignarum pastoritii puderet baculi, dormienti sceptrâ fingeret, conversantique, cœvos inter, offerret primas. Quid multis? quàm naturæ ligni proclive est, in undis supernatare, terræ moveri deorsum, igni levari sursum, tam proum est temperamento igneo, excandescere; melancholico, iudicium obfirmare. Certè conjectura minimè inani, Heraclitum & Bellerophontem, Melancholicorum catalogo Theophrastus inscripsit, eò quòd deserta & inuia lamenis, planctûque impleant identidem: est enim bilis tristitiæ primùm, postmodùm quoque insanix radix non infœcunda, quæ si semel frigore, & sicciferâ tenacitate cerebrum occuparit, ac-

cesseritque comes hypochondria, de antro & catena tibi prospice: nam proximus jam ardet Ucalegon.

LEUC: Non difficulter persuades: si enim generoso Massico est tanta virtus, ut teste Pittaco, sicut speculum formæ, ita vinum Apud Amentis sit index: affectui subito e-

labenti quis similem neget virtutem? MEL: Nego similem, & longè adstruo maiorem: hoc argumentum à fortiori in exemplo clarescet: ob oculos tibi pone tumultatum fortè Cremetem: videbis è cæmeterio abire imprimis viduam, tantùm non luctu obrutam, sequi atratos Comites, pullatas præficas & pollinctores: omnium generis sedet pallor, innatant lacrymis oculi, ora quasi Riphæo frigore concreta altum silent: ubi domum venerint, vestes modò, dein etiam gravitatem, paulò post etiam silentium damnant: subin accumbunt mensæ, mortuale epulum gustant, cyathos prensant. Ecce! redit oculis siccitas, color generis, ori lætitia. Ipsa non rarò vidua, ab epulis surgit Sponsa, & antequam scriniario capulum solvat, cunas dicitur. DEUM immortalem! quæ tam dissidentium affectuum causa, nisi falernum? ferunt Legatum Principis, Virum aliàs in Pythagoricâ palestrâ sat probatam, Aulæ dolo, sic poculis se proluisse, ut mero innatantem linguam in potestate amplius non

haberet, sed ediffereret, vel maxime reticenda. Prudentior Zeno Philosophus, cum post epulas rogaretur ab Aulicis, quid Regi de eo referrent? *aliud nihil*, aiebat *quam esse senem Athenis, qui inter pocula filere sciret*. Jam si tanta vis vino est, ut inducat lætitiã, secreta expiscetur, affectus, diu multumque vigili ratione domitos, in apricum producat, major erit temperamento, ad affectus proprios inclinandi: est enim vino & applicatum magis, & majoris longè virtutis. Illud tamen te monitum pervelim, me de affectionibus loqui, qui non tam eliciuntur, quam subito elabuntur: siquidem actus, qui libero subsunt voluntatis imperio, complexionis non semper fidi sunt Exploratores: videbis, ut effervescent etiam aquei, igneique ad contumelias mitescant, ita tamen, ut vel ex modo non difficulter conjicias, iram phlegmatici adscitam, cholericæ naturalem. Denique, ut filium tandem discursui rumpam, *actiones, motusque corporis*, quia cum actionibus animi, naturali fœdere conjuncti, sæpe sæpius temperiem produunt, maxime si rationis imperium prævertant. Scintillabat oculis, genibusque titubabat monstrum illud hominis, Julianus Apostata, & vel ideo, adhuc juvenis, metum Viris sanctis incussit, minime inanem, uti demonstraverat eventus.

LEUC: Ignosce, si filium abruptis, dimittis invitum: discursus dulcedine irritasti orexin, non satiasti. Perge, & quæ in genere hæcenus, enucleatius per partes prosequere: recreabis, certum te velim, non fatigabis. MEL: Frustra es: malim te avidum, quam satiatum: sic redibis lubentius. Hastam sat fatigatam, cum Pallade inclinabimus paulisper arbori, somno dum indulgemus; in vivum, floridumque germen excrevisse interea, licebit forsitan cras admirari. Speculum sphyficum jam inverto, aliud tibi offerro Florentinum, *In Hist. Flor.* *Speculi* nomine appellatum, eò quod Reipublicæ acta præcipua Posterorum oculis exhiberet. Liber hic *speculum loquens* est: illum aperiet aliquando conscientia propria: loquetur hoc speculum, tacebit nihil. Habete patientiam Physiognomi, satiabitur curiositas vestra. Hoc aliquando speculum inspicietis, & in momento unico videbitis omnia: hunc conscientie librum in ictu oculi perlustrabitis, & in instanti scietis plura de vita, quam tota vos docuerit vita: habete patientiam, in illo judicio poteritis exercere judicia; applicate vobis oraculum, quod Eloquentiæ sosculus, quem præcoci falce mors indiscreta demersit, vobis è tumba acclamat:

*Rhetor eram, dixi: conantem
dicere plura*

*Parca vetat: mæstus nunc pre nit
oradolor.*

*Nullos curo tropos, nullos modò
curo figuras.*

Præterit vitæ vanafigura mea.

*Judiciale genus, solùm tractare li-
cebit.*

*Væ mihi si, causâ deficiente, ca-
dam.*

Judiciale genus tractabitis Physio-
gnomi: judicium dabitur, sed
primò vestrum: statuetis vobis ip-
sistunc vestrum horoscopum, &
utinam ascendentem! adeste ergò
in tempore, & in conscientiæ spe-
culo lineamenta vestra notate; in
hoc libro, vestri animi ectypon,
legite, trabalibus litteris descri-
ptum. Statutum est omnibus mori,
statutum est post mortem judi-
cium. Vix oculi corporis clauden-
tur morte, aperientur animæ o-
culi. Heu! quale spectaculum,
inopinatum, horrendum! in pri-
mo momento, thavimaturgo lu-
mine illustratam, stupebit se ani-
ma: patebit unico intuitu omnia:
sine disquisitione se prodent occulta,
sine reflexione manifestabunt se
conscientiæ intima. Videbis cogi-
tationes totius vitæ singulas, &
simul omnes, citra confusionem;
judicabis bonas, vel malas, citra
hæitationem: condemnabis vel
approbabis in instanti, citra dilati-
onem. Sed & verba simul vide-

bis, omnia & singula, quin sis
confusus: à bonis distingues mala,
à malis pejora & pessima, quin sis
perplexus: probabis vel reproba-
bis justissimè, quin sis suspensus.
Imò cum cogitationibus & verbis,
apparebunt simul & semel, omnia
& singula opera, & quidem sine
obscuritate: bona, vel mala ag-
nosces sine ambiguitate: æternâ
pœna, vel præmio digna senties,
absolutissimâ æquitate. Et hæc
omnia, intuitu simplici, velut in
speculo agnosces: videbis omnia,
quæ nunquam vidisti, deprehen-
des singula, ad quæ in vita mini-
mè attendisti. In instanti patebunt
cuncta vitæ instantia: in instanti
eris accusatus sine lite, sine argu-
mentis convictus; sine strepitu ju-
dicatus: in instanti lata erit decisi-
va sententia, in eodem instanti da-
ta effectui, tûque vel receptus in
Cælum, vel relegatus ad exilium
lustricum, vel detrusus ad exiti-
um sempiternum.

LEUC: Superi! quàm hor-
rendum est istud instans! quàm
magni momenti est hoc momen-
tum! jam non miror, quod etiam
Justissimi inter Justos vereantur
omnia opera, scientes, quòd Ju-
dex Divinus non parcat delinquen-
ti. Cerrè alia sunt illius judicia,
alia hominum: Dominus est, ne-
mo potest effugere: omniscius est,
nihil potest latere. Quid dicit
tunc Sophus, cum ad hoc tribunal
rapi

*Job. 9. 7.
28.*

rapi se viderit solum, exutum e-
pomide, destitutum Patronis ?
obstupescet ad novam hanc cathedram,
ubi omnia apparebunt illi
novissima, supra omnem fidem
intelligibilia, supra omnem elo-
quentiam inexplicabilia, supra
omnem intelligentiam incompre-
hensibilia ? MEL: Ita est, frustra
formabit Sophismata, frustra Ari-
stotelicæ afferet argumenta subtili-
tatis: optimè Isidorus: *ad distri-*
cti Judicis examen nec Justitia Ju-
sti secura est. Nihil ibi valebit,
quid quid hîc æstimatur. Sola vir-
tus in pretio est, quid quid affe-
retur præter virtutem, oneri erit.
Ut alii taceant, loqui & accusare
incipiet Sophos conscientia pro-
pria: hæc in factis illorum testabi-
tur, quod vidit; accusabit, quod
dissuasit; laudabit, quod consu-
luit. Hæc Philosopho, juxta
Physiognomiæ verioris principia,
horoscopus statuet, tam inopina-
tum, quàm ingratum. Mores
deteget primò *ex arcto nimium*
fædere, quod anima habuit cum
corpore delicato. Dicit Philosophum
non fuisse, sed φιλοσοφικόν,
sensuum fervum; ventris mancipium,
corporis jumentum. Dicit,
sic adhæsisse carni, ut mores
traxerit molles, commoditarum
amantes, deliciis immerfos, in-
consideratos, præcipites, & in-
constantem: mentem ad carnalia
pronam, ad superna obtusam,
spiritum flaccidum, & excæca-

tum, animam vitæ præsentis cu-
pidam, & pertasam futuræ. Di-
cet ex arcto nimium fœdere duxisse
vitam prorsus carnalem, dedi-
tam vitio, quod D. Paulus etiam
nominari inter Philosophos prohi-
bet: quod D. Cyprianus vocat
ruinam melioris ætatis, adoles-
centiæ scilicet, & juventutis: per
quod *Diabolus totum hominem ducit*
in triumphum: propter quod,
teste sancto Remigio, *salvantur*
pauci, damnantur plurimi. Mo-
res deteget secundò, *ex analogia*,
quam Philosophus habuit cum brutis:
dicit Philosophum non fuisse,
sed subinde præcipitem furore Par-
dalim, subin stertentem pigritiâ
Arcadem: nunc gulâ voracem lu-
pum, nunc luxuriâ foetentem por-
cum: dicit fuisse Epicureâ de stir-
pe mulum, cujus nepotes dudum
D. Hieronymus, antonomasticòs,
Philosophorum pecudes, appellavit:
dicit fuisse, Sardanapali viperam,
vel Sibariticò de partu bestiam,
quæ beatitudinem suam in cœ-
no, finem ultimum in deliciis
posuit, in nulla re brutis superior,
nisi quòd ratione utatur; ut abu-
tatur, possit quædesperare infra pe-
cus: Mores deteget tertio *ex*
Educatione pessima, pessimos: hæc
non rarò corruptela Juventæ,
hæc petra scandali, hæc Innocen-
tiæ Charybdis. DEUM immortalē !
Educatio, quæ deberet
esse via salutis, filios ducis in
avia suæ perditionis: Stupe-
pescite

pescite Parentes , & si quos hic
 titulus complices comprehendit ,
 stupefite , quòd non nisi nomine
 fitis Parentes , re ipsâ filiorum car-
 nifices , & latrones . Stupebitis
 iudicium , quod olim habebitis ex
 iudicio natorum . Heu ! Leuco-
 thee , quid miramur tot ova in Pe-
 ripato pessima , cum audiamus cro-
 citantes tot corvos ? non enim ob-
 scœnæ upupæ , candidam proge-
 nerant columbam . Progenerant
 filios , ne viperarum genimina in
 Orbe unquam deficiant : pietate
 crudeli dant vitam unam , ut cum
 tempore rapiant geminam . Sic
 instituunt , ut in mediis ad salutem
 destituant ; sic educant , ut sedu-
 cant , sic nutriunt , ut ad macel-
 lum Diaboli faginent . Non sat est
 illis in malum præceps Juventus ;
 incitant , ut citius pereant ; exem-
 plo viam monstrant ad orcum , ne
 saltem per ignorantiam salventur :
 filios non agnoscunt , nisi pariter
 crocitant , & cum vitâ vitia quoque
 fugant hæredes . Non sat est illis
 prona ad interitum Juventus , Mo-
 deratores constituunt , qui Mode-
 ratoribus egerent : immorigeros ,
 ut informando , natorum mores
 deformant : corruptos , ut filii eò
 certius corrumpantur , & pereant :
 atque ut pretiosius pereant , sol-
 vunt liberale Minerval , illis ipsis ,
 quibus utilius solvisset duplex , si
 natos nunquam instituissent . O
 Parentes , minimè Parentes , sed
 potius tutores constituti ab orco :

sed potius nutritii , à Diabolo de-
 legati , quorum filiis illud oggeras :
vos ex Patre diabolo estis . O Pa-
 rentes , verè locum tenentes illius ,
 qui homicida fuit jam ab initio :
 nam ipsemet si educare vellet filios
 vestros , scelestius educare nec vel-
 let , nec posset ; crudelius enecare
 et si vellet , non posset . Sed ad
 Conscientiam revertamur . Mores
 hæc deteget quartò , *ex Societate*
 perversa perversos . Sat foret per-
 versus ille , qui inter perversos ne-
 garet se pervertendum : quid enim
 hoc aliud , nisi *inter ignes non uri* , *S. Paulin.*
inter leucos non capi , *picem tange- Ep. 2.*
re , nec inquinari ? Oraculum est *Hugo de*
magni in Spiritu Magistri , quòd Instit.
qui cum peioribus appetit conversari- Norvit.
ri , jam se moribus depravatam o. c. 5.
stendat . Hæc nempe mala Socie-
 tas , Innocentiæ pestis est , gan-
 græna serpens , lues contagiosa :
 mori cupit , quis quis vivere cu-
 pit hos inter aspides venenatos .
 Optabat Isocrates , ut ejusmodi
 Juventæ probra , stigma circumfer-
 rent in capite , ut Nothi hi essent
 noti , & vitarentur . Noscis illos
 Philosphæ (nam crocitando se
 produnt corvos) cur ergò frequen-
 tas ? audis in aurem , *quòd tantò*
magis glorientur , quantò magis tur-
pes sunt , nec tamen fugis ; sed
Augustino ut probes te supparem , Confess.
etiam fecisse te fingis , que non se- l. 2. c. 3.
cisti , ne videaris abjectior , quò in-
nocentior : nec vilior habearis , quò
castior . Infaustam Philosophi
 sortem !

fortem! cùm illum pudet sui pudoris, cùm erubescit, quòd erubescat. Grande malum, cùm fingitur malum, quod etiam infectum, factum esse optatur: magna miseria, cùm quis mentitur se miserum, ne inter miseros putetur felix: quasi verò non sit miserimus, qui miserimis cupit esse æqualis; nec sat scelestus, qui cupit esse scelestior, ut selectissimis teneat æquale pondus. Exclamare libet cum Seneca, licet Ethnico, Christianis plurimis plùs Christiano: hic non plùs ultra: tunc enim consumata est infelicitas, ubi turpia non solum delectant, sed etiam placent: nam desinit esse remedio locus, ubi quæ fuerant vitia, mores sunt. Infelicem Peripatum! qui toties experitur, nec dolet, quod malè semel expertus Atheniensis Peripatus, & dolere cùm voluit, satis non potuit. Erat ibidem Philosophus, Carmus nomine, quem si dixeris vitiorum sentinam, Juventræ pestem, Academicæ perniciem, laudasti; nam ipsum scelus, huic Carmo compositum, videri poterat innocens: hic, inquam, Carmus (quæ est proprietas malorum pestilens) ut sibi similes crearet Philosophos, coram Academia erexit Aram, Cupidini sacram, hoc lemmate: *amare & amari*: ut sic scelus ostenderet, non impunitum modo, sed gloriosum, quia thure dignum, & Aris. Et ecce! quanta sit in Socio scelesto facultas, ut attrahat; quanta

in Juventute infirmitas, ut attrahatur. Habuit stygium hoc stratumgema, tam felicem in sua infelicitate successum, ut intra pauculos soles in Lyceo Atheniensi flagitiosa baccharetur licentia, & Academia in lupanar, Athenæum in Gynæceum meretricium sit commutatum. Vah probrum, sed solis Ethnicis exprobrandum! vivimus tempora, quibus nulla Cupidini Ara, ad minimum publica: quibus nulli Carmi, notori saltem & tolerati. Quòd si qui fortè in Peripato Sophi, qui Carmi Sectam profiteantur, excusandi sunt meritò, quia occulti: execranda quidem eorum malitia, sed admiranda magis, quia ingeniosa: non illi hæc publicè, quod ad scopum ineptius, sed occultè, quod tutius: larvam induunt, ut securius noceant: occultant scelus, ne esse scelesti prohibeantur. Excusandi sunt meritò, non enim Veneri erigunt Aras, sed libros exarant, quibus plus Aris omnibus, erigendis Veneri, destruant, novum hoc stratumgema ab Annibale didicit pubes ingeniosa: Is enim, contra Eumenem, Regem Pergami, pugnaturus, viperas ollis inclusas projecit in castra, quæ ex improvísò erumpentes, hosti priùs intulerant lethum, quàm ille strinxerat ferrum. Hi nequiori astutiâ, sic amatoris Ovidii involucris, sicolidis Tibulli centonibus occultant, & dispergunt serpentes, ut nō notetur venenum,

nisi

Epist. 93.

Clemens
Alex. in
Protrep.

nisi jam haustum, nec advertant se Juvenes peruisse, nisi cum periëre. Excusandi sunt meritò: non enim publicè erigunt Aram, sed in occulto, aperiunt haram: venenum in ore circumferunt, conditum faccaro, cuilibet ut aspergant, quemvis ut jocando quoque interimant: in urbanitatis cyatho propinant philtrea, sub amicitiae schemate occultant tela, ut incautos felicibus, contagiosâ lue, inficiant, infectos necent. Excusandi sunt meritò: nam bacchantur non nisi cum Thyrso, quem floribus velaverant Bacchides, ut, pugionem floribus tectum, securitus mergerent in viscera Viatorum: in Lyceis se Harpocrates simulant, in circulis produnt se Epicuros: in Ecclesiis fustas putes ex ære statuas, in conventiculis Ganeones: verbo: *intus Nerones, foris Catones*, simulant ovem, ut tegant lupum. Denique excusandi sunt meritò: nam Ecclesiastico teste, 1. non nisi in silentio mordent, ut serpens: & quod satis mirari non potest Seneca, 2. iisdem sunt vitii gratiosi; quibus nocent. Quid ergò mirum, quod eodem Authore, tam periti sint expugnatores aliena pudicitiae, quam negligentes suae: quid mirum, quòd sic exarment Cupidinis pharetras, ut plura tela, in Juventæ ruinam, velint emittere, quam Venus ipsa possit sufficere. Stupete Carmi, Aras destruite, plus isti nocent silendo, quam vos

loquendo; plures occultæ Veneri immolant, quam vos Cupidini publico Athenis sacrificastis.

L E U C. Superi! quàm paradoxa tu affers hic argumenta ad excusandas excusationes in peccatis. Non ausus sum hæctenus perorantis Philippicam interpolare. Tunc putas, sic in iudicio excusandos quondam à conscientia improbos, proborum pessimos seductores, MEL. Ita est: sic excusando sat accusabit, sic laudando genuinum statuet, vel invitis horoscopum. Sed infinitus sim, si ire velim per puncta Physiognomiae principia, quibus coram tribunali Divino conscientia detegit Sophorum mores. Nil dico de *alimenti varietate*, quæ corpori subministravit tot incentiva libidinum; nil de *potus diversitate*, qua cum toties hauserunt malè salutem, vires corporis, animæque simul exhaustere salutem. Nil affero de *etatis conditione*, quæ in omnem malum præceps & prona; nil de *affectibus*. erumpentibus innocenter, qui raro innocenter erumpunt, sed præcipiti plerumque alveo, honestatis repagula disrumpunt. Non commemoro ista, quia non nisi frustra, apud leves quosdam Philosophos, adedò gravia commemorantur. Clamat æterna Veritas, Præcone Apostolo, quòd ita peccantibus Hebr. 10. voluntariè jam non relinquatur pro peccatis hostia, sed terribilis

quædam expectatio Judicii: sed huic clamori exclamat Salvi-
anus, admiratione abreptus; *puto, non creditur DEO, & quid dico puto? utinam ambigere putarem, & non evidentur cognoscerem! non creditur DEO.* Clamat Christus ad ejusmodi Stipendiarios orci Quæ-
stos: *væ! homini, à quo scandalum venit;* sed non creditur DEO. Clamat DEI locò Hip-
ponense Oraculum: *væ! etiam laudabili vita hominum, si remota discutias misericordiam;* sed non creditur DEO: clamat conscientia propria, DEUMQUE rigidum proclamat in peccatis homini propriis: *nam exiger ad usque novissimum quadrantem: crudelem proclamat in alienis, mutatus es mihi in crudelem,* animam exigendo pro anima; sed non creditur DEO.

Matth.

5.

Job. 30.

Luc. 16.

LEUC. Quid ergò remediū superest? qui DEO non credit, jam creditur judicatus, & condemnatus. Forfan si à mortuis quis resurgat, credent infideles hæ noctuæ, oculosque aperient lumini rebelles Talpæ? MEL. Erras: habent Moysen & Prophetas; his si credere renuunt, *neque si quis ex mortuis resurrexerit, credent.* Ut tamen nihil intentatum relinquam, ab inferis mortuum excitabo; doceat ille, quæ in judicio didicit, ut ejus saltem exemplo, Sapientes simus, & sapiamus.

Percipe, quod de Divo Brunone annales produnt, quibus fidem si demus, levitatis nemo nos arguat; nam est tanta autoritas, ut cum illa errare non possit non esse Philosopho gloriosum. Produnt illi hunc Sanctum, necdum Sanctum, sic Philosophiæ Parisiis dedisse operam, ut Mundi illecebras, si non amaret, neutiquam tamen averteretur. Sed DEO sic disponente, accidit casus, è quo multi resurgerent: mors nempe accidit Doctoris cujusdam, per quem malè mortuum, melius vivere plurimi docerentur. Extulit ille è feretro fatali caput (en! dignam argumento physiognomico cathedram) sequè horribili voce, nunc: justo DEI judicio accusatum, mox judicatum, denique condemnatum asseruit. Obligare omnes, Bruno præsertim, qui hac triplici conclusione, sic in angustias redactum se sensit, ut si minùs de facco, saltem circumspiceret de eremo; in qua novam exorsus Philosophiam, honorum umbras timere didicit ab umbra, aliòsque suo exemplo docuit, fugere ad umbras, umbris ne fallerentur. Et ne tibi quoque Leucothee mundana vanitas obtendat umbram, lege Oraculum hujus Philosophi judicati, quod ne Posteritas oblivione unquam oblitteret, Divus Bruno lapidi sepulchrali, stylo incisum ferreo, reliquit.

ORACULUM

PHILOSOPHI JUDICATI,

Ex Tripode sepulchrali ad Philosophos judicandos.

Rumpe
Suetum morti Silentium,
Infelix lingua:
Eloquere,
Quæ sine aure audiisti, sine oculo
vidisti,
Fusisque mixta lacrymis,
Lacrymosa funde Oracula,
Quæ resorberet libentiùs
Mutus dolor.
Heu! quàm severa
Sunt vera DEI Judicia!
Accusatus sum,
Sine Advocato huc advocatus à
Morte,
Tot causarum
Causam agere jussus,
Reus simul atque Causidicus.
Accusatus sum
Ab Angelo, haud ampliùs Prote-
ctore,
A Demone, fratrum delatore,
Et Accusatore.
Accusatus sum,
Unus à multis,
A Probis, quos non secutus, sed
persecutus:
Ab improbis, quos malè fovi,

Quibusque pessimè me devovi.
A sociis, quos seduxi, nec reduxi:
A Superis, quos semper irrita-
vi:
A Superioribus, quibus nunquam
obtemperavi:
Ab inferis, quibus fui solatio;
Ab inferioribus, quibus scanda-
lo:
A tot salutis mediis, quibus non
usus:
A Creaturis omnibus, quibus ab-
usus.
Accusatus sum:
Tot Cælo hæc exprobrante,
Totâ terrâ vindictam clamante;
Ipsa Naturâ me accusante,
Ipsò Judice hæc confirmante,
Scientiâ propriâ id non negante,
Conscientiâ propriâ hæc attestan-
te.
Hinc accusatus, sum judicatus.
Reus à Judice:
Ab omniscio convictus,
A justissimo appensus,
A severissimo minor inventus,
Ab inexorabili non ultrâ auditus,
Ab inflexibili repulsus.

Judicatus sum

Rejectâ omni exceptione,
Non auditâ ullâ excusatione,
Sine causâ dilatione,
Sine judicii appellatione.

Judicatus sum

De bonis & malis:
De malis, quæ feci bene,
De bonis, quæ feci male,
De malis, quæ putaveram bona,
De bonis,

Quæ esse debuerant meliora.

De minimis, maximis;
Nam ab omniscio Oculo
Festuca, sicuti trabes, extrahun-
tur

Ab oculo.

Judicatus sum

De apertis, occultis:
Nam sine umbra discutiuntur hic
umbra,
Nec sunt ullæ hic in tenebris ten-
bra,
Hic

Examinantur examina,
Cogitationes librantur in tratina,
Vagæ, & erraticæ Veneres
Hic figuntur,

Et ævolare jam nequeunt
Amentes mentis Cupidines,
Quique in vita cæci, fiunt hic ocu-
lati,

Amotâ fasciâ vanitatis.

Judicatus sum

Prorsus de omnibus:
Nam otiosum etiam verbum,
Minimè otiosè hic ventilatur:
Sine joco judicantur hic joci,

Sine palpo etiam levissima.

Hic palpantur.

Judicatus sum

De singulis,

Quæ feci, & quæ non feci, sed
facere debui:

Quæ feci omittenda, quæ omisi
facienda:

Non hic omissa omissa,

Non præter missa commissa.

sic judicatus sum condemnatus

Sententiâ justissimâ,

A DEI facie repudiatus;

Sententiâ irrevocabili,

Ad Cæli Patriam non revo-
candus.

Sententiâ æternâ,

Ad orcum jam derurbandus.

Propter oculos scopulos, ad fletus
& tenebras:

Propter dentem, ad dentium stri-
dorem:

Propter mentis superbiam ad abyf-
sum:

Propter oris spurcitiam ad verni-
um fætores:

Propter voluptatum momenta ad
inferorum tormenta,

Propter gaudia ad merores,

Propter delicias ad dolores,

Propter faces libidinis,
Ad rogos infausæ æternitatis.

Hæu!

Infelix Sophus!

Hæc loqui cogor ad Sophos,
Tenete Oraculum, erit miracu-
lum,

Si

Si mihi nunc similes ,
 In Judio ,
 Tunc sitis dissimiles.
 Ite & sapite :
 Alieno Judio , comparate vobis
 Judicium :
 Prasens corrigite , futurum muta-
 te ,

Nec si viventes , aliquando morien-
 tes ,
 Mihi similiter ,
 Sitis justè tunc accusandi ,
 Strictius judicandi ,
 Severissimè condemnan-
 di.

MOMI FENESTRA,

Sive

DISCURSUS VIII.

De

AUGURIIS PHYSIOGNOMIÆ.

MELANDER. Si lû-
 bet Leucothee , ha-
 stam Palladium resu-
 memus : en ! quæ pe-
 nè sterilis heri , in no-
 vi germen discursus hodiernè flo-
 rescit. LEUCOTHEUS. In
 digitos misi horas , & singula fer-
 mè momenta , dum licuit redire
 ad orbitam ; adèd suo me lepore
 suspendit abruptum heri colloquii
 filum.

MEL. Probatum mihi curiosa
 aviditas : quæ in Philosopho ne
 quidem leve peccatum , sed grande
 potiùs industriæ incitamentum.
 Heri speculum , hodie Momi fe-
 nestram tibi aperio , quæ de Phy-
 siognomia in illo heri obscurius ,
 quia in genere ; hodie per istam
 enucleatius , quia in specie per-
 pendemus. LEUC. Qualem
 tu mihi fenestram ? siparium rē-
 move , ut mentem tuam penitius

in illo contempler. *MEL.* Momo, infame Nomen, quia non nisi ab impudentia canini dentis Postteris cognitum, post Creaturas & ipsum rodere Creatorem, per inauditam proterviam, Theonino dente est aggressus: nam dicere ausus est, oblitum Numen, ne humano cordi fenestram apponeret, quo veluti speculo, sensa hominis homini paterent. Crysin hercle ingeniosam! contra quam vel idè Natura exciperet, ne sensa monstri hujus exorica introspicere cogeretur. Sed nempe in bonum hominis, hæc sola solius DEI prærogativa, quod *Scrutator sit Cordium*: præter hunc nullum admittit arbitrum cor humanum: si tamen admitteret, Physiognomus sibi primas meritò vendicaret: hunc, quia arcanorum omnium arbitrum, recusat Natura, multorum saltem exploratorem constituit Philosophia. Quid multis? Physiognomia est illa Momi fenestra, cui verius subscribas, *Occulto nil oculo*. Per hanc, dum secreta obsecurius rimamur, fenestram parat supremus Judex, quæ lucidissimi ad instar solis manifestabit, in nota valle, secreta cordium, & abscondita tenebrarum. Enimverò

*Non malè Gnomistam Naturæ ego
dixero mystam:
Quippe, quod hæc celat, velata is
cuncta revelat:*

*Prodit is humores, prodet mens
conscia mores:*

*Judicat is frontes, damnabit at
altera fontes.*

LEUC. Momi fenestræ dedisti lucem, majorem symbolo claritatem: restat, ut & Patronum cœpti discursus clariore notitiâ illustres. *MEL.* Gregorium vides, quem à Patria Nazianzenum, à scientiæ laude illustre Sydus, à sanctitatis splendore lucidissimum Ecclesiæ Solem, odorat Orbis: hunc ætate provectum sibi attribuit sacra Themis, quia Theologum: juniorem tamen sibi meritò Peripatus vendicat, quia Philosophum, & inter Philosophos celeberrimum Physiognomiæ Cultorem, atque Doctorem. In ætatis flore reliquit paternam domum, ut Philosophiam, tunc in Græcia hospitem, investigaret: invenit illam Athenis? sicque ad Annum usque trigessimum coluit, ut in ejus ingenio sese stupefceret Philosophia, se ipsâ majorem. Nam sensit se exhaustibilem, quia exhaustam: vidit posse se crescere, & superesse ingenium, quod totam caperet, nec impleretur. Hoc agnovêre Athenienses, hincabire volentem retinuêre: oblatâ Sophisticæ cathedrâ, rati, neminem meliùs docere posse, quomodo vitandæ fallaciæ, nisi illum, qui neminem falleret, nec falli ab ullo posset.

Tan-

Tantæ Scientiæ neutiquam minor accessit virtus : castitatem, ejúsque nutricem parsimoniam ita coluit , ut nolim ducere parallelum, ne fors aliquos christiani nominis Sophos, Ethnicos judices ; hunc Christianum. Cum fortitudine animi sic conjunxit justitiam , cum prudentia sic temperavit rerum caducarum contemptum , ut Catholicum jurâsse, nisi Cathecumenum sese ultrò fuisset professus : sic virtutes omnes in se collegerat, ut nihil defuerit ad sanctitatem, præter baptismum. Debit hanc vitæ felicitatem sancto consortio, quod cum Basilio Magno, tunc Condiscipulo, habuit. En ! quanti Philosopho referat habere probos contubernales. Accidit quondam, ut cum Juliano, necdum Apostata, congregarentur : nam tunc temporis illum adhuc adolescentem, sub Aristarchi cujusdam ferula, infeliciter, quia in Orbis Christiani exitium, educaverant Athenæ. Discurrebat cum Principe isto Gregorius, & quia Philosophus, sic discurrebat, ut plura videret, quàm loqueretur. Hoc enim Philosophos inter, aliósque discrimen, quoddam hi loquantur, loquentes ut audiant : illi verò loquantur, loquentes ut videant ; loquere, ut videam te : nam applicatâ per loquelam Momi fenestrâ cordis intima expiscantur. Sic ergò cum Juliano parvulo discurrebat Magnus iste Philosophus, ut

oculos, frontisque lineamenta ; ut nutus omnes, motúsque corporis singulos, ut verba, ipsámque loquendi methodum, Physiognomicâ trutinâ secum tacitus libraret : tum ille Amico, non sine gemitu, in aurem : Superi ! quale monstrum in suam perniciem educat Patria ! Juvenem putas, sed mihi crede, Catulus est juvenili sub corpore, cui lac Tigrides, cui spiritus dedêre Leones : Catulus est, qui in furoris Getici excrescet belluam : crede mihi, plus truculenti Sinonis, plus Catilinæ alit in pectore, quàm Achatis ; Vesuvium tegit, & tam coquit tristes scintillas, ut cum tempore excoquat perituri Orbis incendia. Sed quid ego Physiognomiæ hujus Oracula refero ? audi, ut illa ipsemet referat in Oratione secunda, quæ elegantiam styli meritò prima : *fecit me Vatem gestuum ipsius (Juliani nempe) deformitas, Singens admiratio. Siquidem optimus est Vates, qui ex gestibus ipsis ratiocinatur. Nequaquam verò mihi hæc boni hominis signa videbantur : colli crebræ conversiones, humeri alternis subsultantes, oculi torvi, vagabundi, & furiosum quiddam contuentes. Pedes instabiles, crebræ geniculationes : nasus contumeliam, & contemptum spirans, figura vultus derisionem significans, quomodo variabatur : risus crebri, altum crepantes : nutus, renutus sine sermone : Sermo interruptus, non*

complens ſententiam : interrogations crebra & ſtulta , reſponſiones inconcinne , & coarſervata , inter ſe diſſidentes ſine ordine. Quis ſingula deſcribat? talem vidi ante facta , qualem poſtea facta oſtenderant. Utinam adſeſſent , qui tunc mecum fuère , & eaſdem viderant! teſtes ſunt huius mee narrationis ; qui meminerint , me edidiſſe hanc vocem ; quantam peſſimam Romana Monarchia nunc alit ! Hæc ille.

LEUC: Probas enimverò , etiam Sanctos Phyſiognomiæ neſtitiſſimam fuiſſe vel oſores , vel contemptores : imò probat ſe ipſum D. Gregorius Phyſiognomicum fuiſſe Vatem , quia fatidicum ſimul , & veridicum Augurem. Hinc aptiorem diſcurſûs Patronum non inveniffes , qui Phyſiognomiam doceret ſanctiùs , & ad illam nos incitaret utiliùs. Id obſtupeſco , quòd ſingula membra , motùsque corporis ſinguli ſint totidem veluti linguæ , quæ Philoſopho prodant ſecreta cordis. Fac igitur , has linguas intelligam melius , & fidem heri datam exſolves , ruptamque telam ad vota denuò proſequêris. Edic , quid actiones ſingulæ , quid ſingula hominis membra Phyſiognomis ſignificant , ut ex illis , veluti totidem vitris , tam bellam ſibi fabricent feneftram? MEL: Actiones & membra hominis ſingula , totidem eſſe ſpecula , per quæ ani-

mi ſui ſecreta pandit , veritas eſt , divino etiam calculo roborata : *ex Ecclēſ. 1 viſu cognofcitur vir , & ab occurſu faciei cognofcitur ſenſatus : Amicus corporis , & ingreſſus hominis enuntiant de illo.* Scilicet in caſa nemo Principem quaſierit , nemo extra concham margaritas , nec veſtigia canum canis allatrat , nec ferarum diſſimulat. Timet etiam , cùm ſecurus eſt lepus ; fremit etiam , cùm angitur leo : incolam circumferimus , tam arcè corporis vinculis conſtrictum , ut agere nequeat , quin ſe prodât : catenam ſequitur , quæ non vult , patitur , ſæpe compatitur , prout heri diximus ex Stagiritâ. Quid igitur mirum , quòd ex hoc fœdere ſua deducant Phyſiognomiſtæ auguria? Videres , artis huius peritos , in hominis vultum , intentos deſigere oculos , obtutùque minimè perfunctorio totam librare corporis ſymmetriam. Grandiores corpore , nî aliunde tollatur vitium , tardiores mente pronuntiant , tardiffimos ſi accedat humiditas , minùs tardos ſi ſiccitas : contrâ ſtaturâ parvos , majores ac promptiores ingenio aſſerunt ; præcipites , ſi ficci ; minùs vehementes , ſi humidi : notum eſt illud ; *raro breves humiles viti , longos ſapientes.* In promptueſt ratio , nam tardiùs in magno , in parvo celeriùs ſeſe communicant cerebro vitales ſpiritus : hinc mediocres optimè conſtitutos volunt ,

Ex toto corpore.

volunt, quia medium tenuere Beati. Cæterum corpora longa, & crassa multum habent humiditatis; crassa & brevia plùs frigoris, minùs humiditatis.

exporrecta, ingeniosum. Valde prominens indicat imaginatione pollentem. Iracundum rotunda; quadrata, & leonis instar sub concava, magnanimum; caperata, ferium & cogitabundum; nebulosa, tristem; explicata lætum, & à curis securum. Denique ex tota facie, veluti ex frontispicio, sæpe animus prospicit: hæc si parva, significat callidam latere vulpem, mobilémque simiam: si grandis nimium & longa, ignavum Arcadem tegit, humorum copiâ confusum, spiritumq; crassitie stupidum, segnémque. Et ipse color non rarò animi depingit ectypon. Nam ex pallore leporem leges perterrefactum: ex livore invidiam lyciscam: ex rubore verecundum, vel etiam leonem, incendia coquentem & fulmina.

De facie.

De oculis.

Capite. LEUC: In capite iudicii sedes est: quod ergò iudicium de capite formant artis periti? MEL: E nimium grandi deducunt somniculosam ignaviam, eò quòd grande pariter humiditatis, vaporumque inde progenitorum sit receptaculum. E nimium gracili arguunt virium debilitatem, iram præcipitem, vulpinæ junctam astutiæ. Cæterum plerumque sunt ingenio hebetes, turbati atque indociles, cum spiritus in arctum compressi, generent caloris excessum, excessus variam in spiritibus confusio- nem. Apolline dignum est illud, quod mediocri majus, justum tamen; maximè si in fronte protuberat, & in sincipite malleatur. In illo, quod ex utraque parte incurvum, meritò illud desideres, quod vulpes in capite fictili desiderabat. Sphæricum indicat rotundam mobilitatem, ex qua instabilitas sequitur oblivio, discretio modica, exigua non rarò prudentia, quæ veluti filix ex instabilitate progerminant: insuper caput inclinat modestia, erigit confisa sibi audacia. E fronte leges effrontem, si torva; si prava, stupidum; si longa, latæque, audacem; si

LEUC: Si frontispicium animi vultus, oculi erunt fenestræ, per quas sæpe sapius, dum foras curiosus prodit, se prodit. Sic legisse me memini oculos grandiores justò, & prominentes, humiditatis, adeoque & sociæ tarditatis esse indicium. E parvis astutiam, & siccitatem, non nulli asserunt tralucere: laudantur splendidi, charopique, magnitudinis mediæ: si guttulis modicè fuscis tingantur, ingeniosum; si nimis rubentibus, iracundum; si nigricantibus, timidum; si pallidis, dolosum au-

Capite.

*Syl-
vvschi.*

fronte.

tumant : quibus major pupilla ob-
 rufos , quibus minor acutos judi-
 cant : pupillas inæquales , mon-
 stri indices volunt , utpote quos
 impresso veluti stigmatè Natura ip-
 sa notavit. Cæterum è proflien-
 tibus & globosis myopes , è re-
 conditis perspicaces , è defixis co-
 gitabundum , vel impudentem ,
 inconstantem è vagis , è nutanti-
 bus timidum , ex accensis iracun-
 dum , è celeriter motis complexio-
 nem calidam , frigidam è lentis ,
 è lucidis spirituum copiam augu-
 rantur. *MEL* : Non incognita
 refers , tot sunt animo fenestræ ,
 quot oculi , fateor ; sed & quot
 membra ; tot sunt homini linguæ ,
 quibus etiam silendo , arcana men-
 tis eloquitur. Supercilia elata ar-
 rogantem produunt , parva defe-
 ctum caloris , adeoque timidita-
 tem : multum pilosa excessum ,
 adeoque audaciam. Capillus
 frequens loquitur calorem , qui
 resolutos in fumum humores pro-
 pellit foras ; hinc animus virilis :
 rarus frigidam humiditatem ; hinc
 indoles imbellis. Pilus rectus &
 mollis annuntiat mansuetum , &
 timidum propter humorem : nimi-
 um crispus , & durus fortem &
 præcipitem propter calorem : hos
 inter medius temperatam com-
 plexionem. Iracundum indicat
 ruber , moderatè subniger tempe-
 ratum , ater melancholicum , fla-
 vus instabilem , aureus aureum.

Imò & aures non audiunt tantum , *De Aur-*
 sed & loquuntur : siquidem parvæ *bus.*
 ingenium denotant , nimium lon-
 gæ , Arcadicam stupiditatem. In-
 ferius fissæ natos interdum , non fis-
 sæ noctu : rationem , à se distin-
 ctam , non adstruxit hæcenus ex-
 perientia. Sed & in naso nasutos
 secredunt , artis hujus Philologi : *De Na-*
 ex Aquilino ingenium arguunt ,
 dignosque generosâ alite spiritus.
 Ex limo ignaviam ; ex crasso bo-
 vinam segnitiam ; ex acuto iracun-
 diam caninam ; ex rotundo leoni-
 nam magnanimitatem : ex rubi-
 cundo colligunt sitibundum hepar ;
 ex protenso odoratûs subtilitatem.
 Sileo ejusmodi ominis rationes ,
 quas in analogiam cum brutis , &
 præcipuè qualitatum , humorum-
 que excessum , defectumque , veluti
 radicem primam , non immeritò
 refundunt.

LEUC : Occurrit , quòd olim , *De Ma-*
 dum adhuc tegeter me prætexta , *bus.*
 è manibus , inspectâ veluti Dypthe-
 râ , mihi multa garriret inanis lu-
 dio , quæ , puerili memoriæ , quia
 leviter impressa , facile delevit
 provectior ætas. *MEL* : Scio ,
 sunt Agyrtæ , thavmaturgo de fur-
 fure Prophetæ , quos vulgus Cyn-
 garos , Græci nominant Chiro-
 mantas. Solemne his rudium ora
 suspendere , putida despumando
 Oracula , sed dum oculos capiunt ,
 loculos rapiunt , non infelici sæpe
 commercio mendacissimæ nuga-
 cita-

De super-
ciliis.

De Capil-
lis.

citatis. Non tamen nullum huic rei fundamentum ſubeſſe cenſeas: convenit inter artis peritos, cutem in vola manuum è cunctis partibus maximè temperatam, adeoque ineptum eſſe explorandæ indolis ſpeculum. Sic cum vetulis gerras non garries, ſi lineas cum cerebro, corde, & jecore dicas eſſe connexas, adeoque è longiùs per volam productis, & bene expreſſis, bonam iſtarum partium conſtitutionem, puta ingenium, longiorem vitam, & ſanitatem: contra è brevibus, & interruptis his cuncta contraria, conjecturâ probabili omineris. Nugas cum pueris non venditabis, ſi è linearum copia humiditatem, ex inopia ſiccitatem: ſi è flaventibus choleram, è rubentibus ſanguinem, è nigricantibus atram bilem, è pallentibus phlegma in gradu colligas prædaminante. Demum nec cum Æſopo fabulaberis fabellas, ſi è manu grandi, nervosaque robur, è crassa pigram humiditatem, è minùs carnoſa valetudinem meliorem, è piloſa calorem, è molli, nec ſpongioſa ingenium, hebetudinem è dura, è longa, & gracili omineris timiditatem.

LEUC: Perge, precor, in anatomia hac curioſâ, et ſi quod ſupereſt membrum ad phyſiognomicum tripodem expendere ne graveris. MEL: Seligam pauca,

eaque veritati magis conformia, cum, ut brevius abſolvam, tum, ut reſolvam ſolidiùs. Os grande, cui dedit Natura, dedit propter calorem, qui arguit guloſum, audacem, magnanimum: cui exiguum, dedit ob defectum caloris qui ſociam trahit ſegnitiem, atque timiditatem: hiantia conſtanter labia denotant ſtupidum, ſubrilia, ingenioſum: elevata ſupra gingivam, caninam indolem imitantur. Pluralitas dentium longam vitam, brevem paucitas ſpondet, magnitudo demonſtrat robur. Mentum acutum iracundiam, ſubrile audaciam, bipartitum bonam probat temperiem. Inceſſus tardus mollem concitatus animum calidum, & virilem: Caro dura obtuſum, mollis ingenioſum: vox intenſa fortem, acuta timidum indicant. Rara barba ſubinde ſignum caloris, ſæpius humiditatis, ob quam vapores excreſcere nequeunt. Copioſa in mento ſylva caloris atque fuliginis præbet indicium. Matura calidam, ſera temperatam, vel frigidam indolis Zonam demonſtrant. Colli crasſities tauros oſtendit fortes & animoſos: tenuitas ignavos, timidosque cervos. Cervix anguſta & brevis apoplexiæ eſt prodroma: humeri lati, magnique fortes firmant atque robuſtos. Adeps non nunquam teſtis eſt pinquioris Minervæ, egentis

rioris macies, utpote cui raro fumant tectorum culmina: nam niſi *L. 2. c. 5.* fallit, falliturque Galenus Princeps, delicata vita, temperamentum irrorat effuſo humore; tenuis, multoꝛque diſtenta labore, perſiccitatem conſtringit. Hinc eodem Judice, *quibus abundat humidum, quibꝫſque vita temperata.* Et otium, promontoria facile dilatantur. *Ϛyl-kovꝫſchi.* Cæterum caro, cutis, & calor tam lævigatum Phyſiognomiſtis ſunt ſpeculum, ut Auctore Fernelio, *folius cutis contactu* (adde coloris aſpectu) *liceat de univerſi corporis temperamento pronuntiare.* Fundamentum eſt arcta humorum connexio, mutæque communicatio qualitatũ, qua ſuam temperiem per vapores & ſpiritus non raro exſudant: ad oculum res patet in iratis, dum expalleſcunt; in conſuſis, dum erubeſcunt; in ſenibus, dum caneſcunt: hinc curioſo ætatis noſtræ Philoſopho color pallidus ſemper illaudatus, quia arguit humiditatem, eſtque proprius, vel effœminatorum, vel fœminarum: originem trahit ex pituitæ copia, ſanguinis inanitate, & paucitate ſpirituũ: quod, ſi pellucidus ſit, & quaſi ſcintillans, bilis indicium erit. Fufcus non nunquam denotat atram bilem, & tunc prodit timiditatem, comitemque verſutiam. Quod, ſi natales rubræ cholæræ debeat, ſiccitatis, & caloris eſt index: hinc ſpirituũ

copia luculentum ingenii, & audacis iracundiæ ſignum, juxta illud Poëtæ: *in rubrà pelle eſt animus raro ſine felle.* Rubeus color, niſi expulmonibus inflammetur, ſitque albedini mixtus, temperiem denotat, ſanguinis deſœcati radicem; unde ingenii ſubtilitas, morũque probitas deſcendit. Sic ex flammeo mania ſumunt præludia: ex maculoſo indolem, pantheræ, tigridi, ſtelligionique conſimilem, adeoꝛque aſtutiæ nutricem, & genitricem. Omitto alia, de quibus diſcurrit Phyſiognomiſticus Vates, ſed non, niſi ratione Duce, & Philoſophia Comite. Quamvis, ut verum fatear, de ſingulis, quæ huc uſque fuſius, tu à me ſidem ne poſtules, majorem, quàm ego tribuam, quàmque tribuere Philoſophis mos eſt, nempe probabilem; inò nihil meæ Sententiæ tribuas, relata refero, non decido.

LEUC: Crediderim enim verò, in decidendis hiſce effatis, non modicum fore periculum falſitatis: me, quod attinet, Oracula veneror, ſi tamen non pleraque Cretenſis effudit tripos. Cui enim tam leviter venalis ſit fides, ut ex colore pallido audacter judicet mores ignavos, ex rubeo probos, ex maculoſo indolem pantheræ analogam? raceo cætera, quæ nemo, niſi Ephebis forſitan, aptè perſuadeat fabuloſa Nutrix.

MEL:

MEL: Næ tu inaniter & ineptè :
 ut video, grandior licet ſias, cur-
 ta tibi vel memoriæ, vel iudicii ſu-
 pellex. An una nocte exhalâſti
 jam cuncta, quæ ex Philoſopho
 heri præcipia? ſi redire in mem-
 oriam velis, deprehendes, non ex
 unico ſigno, veluti ex ungue jam
 nôſſes Leonem, temerè forma-
 dum iudicium, ſed è pluribus, &
 quidem propriis, ſi in eundem ef-
 fectum conſpirent. 2. Conjectur-
 ram ejuſmodi non continuò Ora-
 culis annumerandam, quæ ab Æ-
 gerio luco novus recitat Numa,
 ſed tenendam intra limites proba-
 bilitatis sæpe fallibilis. 2. Effata
 non tangere humanos actus, vel
 habitus, quos ſibi reſervat volun-
 tas, & emendari virtute, vel eti-
 am vitio corrumpi poſſunt; ſed
 propenſiones Naturæ congenitas,
 quæ è principiis phyſicis non pueri-
 liter eruit, ut tu ineptis, ars hæc
 virilis. Nam pone tibi ob oculos
 nobilem è Dianæ regiâ ſurculum,
 qui ſtemma à duro ſtipite truncus
 habet. Vide corporis molem,
 ad omnem Cartefii dimenſionem
 indefinitè protenſam: aſpice, ut
 feſtinet admodum lentè, ne motu
 celeriore calefacta diffluat adeps,
 cum prægrandi abdomine. Vide
 in capite grandi frontem anguſtam,
 oculos virides, naſum ſimum, &
 craſſum, aures ad ulnam Arcadi-
 cam protenſas, collum denſum,
 carnoſos humeros, cæterasque

partes ab incuria, uti videri poſſet.
 Natura, temerè coagulatas poti-
 ſus, quàm compactas: & nun-
 quid ingenioſum hunc eſſe Mer-
 curium proclamabit præſcia Phyſio-
 gnomiæ Dyphtera? abſit, ut huic
 præſagiat nupturam Palladam, è
 Jovis cerebro prognatam, quem
 tot indices eſſe demonſtrant bar-
 dum ex Arcadiæ finibus Thereſi-
 tem. Sed & alias in alio notas ex-
 plora: ſtatura huic à mediocri non
 procul diſcrepans: caput fat am-
 plum, ſed malleatum, frons ex-
 porrecta, caſaries ſubnigra, ocu-
 li ſcintillantes, & ignei, color
 ex albo in fuſcum degenerans, tem-
 pora vaſta, & modicè concava,
 partes cæteræ non carnoſæ admo-
 dum proportio in omnibus juſta:
 & nunquid feliciorẽ hunc Tha-
 myram dicet Phyſiognomia, qui
 abſque lyræ, & oculorum diſpen-
 dio, Muſas ad certamina provo-
 cet? nunquid felicius huic feret
 Phyſiognomia ſuffragium, argu-
 mento non inani perſuaſa, nobili-
 us quid latere abſconditum, cujus
 radii tam illuſtres, vel in exter-
 nam ſeſe effundunt corporis ſpeciem,
 & ſymmetriam?

LEUC: Lucem aſſundis,
 qua è ſignis phyſiognomicis, cum
 iudicio, prudens formari queat
 iudicium: nempe fortior vis con-
 juncta, etiam in ſignis. **MEL:**
 Utique, quò plures, quò certio-

*Signa
ingenioſi.*

*gna be
tis.*

*iracundi
& man-
ſueti.*

res ſe produnt teſtes, eò majorem ſibi depoſcunt fidem. Finge tibi Martiali è campo calentem etiamnum Sauromatam: gradu ſit concitatio, erecto corpore, extremitatibus membrorum magnis; adſtet humeris latis, collo craſſo, venis undique calore turgentibus; vox gravis deſinat in acutam, abundant ſpiritus, pateant acutæ nares, criſpentur crines, citrinus & ſubruſus ſit frontis color, rubeſcant oculi, hirta promineat barbæ ſeges, & furioſum fatiget Auſtrum; quadret illi Sulmonenſis Phœbi epithetiſis: *ora tument, nigrej-
cunt ſanguine vene: lumina Gorgoneo
ſerviùs angue micant:* & nunquid multum in fluctuablis, an indolem *in iras pronam* tam manifeſta indicia demonſtrent? ni credas, experière; range montem, & fumigabit, flammæ ſpuet, etiam verbulum ciebit fulmina, obtutus aſperior movebit tonitrua, non quieſcet inultus, cujus præcordia tam turbulentum nutriunt Catilinam. Contrà finge tibi, moderatum in ceſſu, incurvato non nihil corpore, mollem carne & humidum, oppoſitisque notatum indiciis: atque non difficulter oppoſitum *Man-
ſueti* ectypon deprehendes. Sic, ſi videas hominem capillo durum erectum corpore, pedibus firmum, craſſum collo, oculis fulvum, colore ſquallidum: ſi cernas latera firma, humeros

latos, coſtas grandes, dorſum Atlanticum, cui tutò incumbat Olympus, *generoſum, & fortem* *Generoſi* pronuntia, ſatum de ſtirpe Enacim, & Achilleo ex genere Nepotem. Ex oppoſito, *Timidum* leporem *Timidi.* prodet capillus mollis, corpus incurvum; imbellem monſtrabunt imbelles lumbi, membra in extremitatibus parva, manus ſubtilles, collum longum & gracile: puſillaninem color albus vel ſubniger, capillus erectus: tardum facies carnoſa, & tamen parva: denique in agendo deprehendes ſæpe confuſum, ſubtriſtem, mutantem ſæpiùs vultus, moventem palpebras. Sic è Philoſophi calculo albus, puriſque in fronte color, pinguedo in oculis, facilis lacrymarum fluor animum notat *miſericordem: li-
beralem* humeri ſoluti, facies am- *Miferi-
cordis.* pla, frons ſuperiùs elevata: at qui contrariis notati ſignis, duri- tæi & avaritiæ probroſum ſtigma, probroſi circumferunt Eucliones. Sed non vacat recoquere, quæ co- cta ſparſim ſuperiùs: ut ſingula ſingulis applices, dabit judicium, quod ſi lubet, explora.

LEUC: Id de meo judicio eſt exploratum, & mihi & tibi, quod non rarò in judicium peccet: fac igitur, filum porrigas, in præcipuis ſaltem temperamentis, ut aberrare eſſi velim, non poſſum.

MEL:

Impera-
ritum
Siqui-
m &
melan-
cholicum.

MFL: Faciam, ut aberrare, etsi possis, non velis. Temperamenta simplicia, velut prototypa, depingam primò: ex hisce facilis erit delineatio conjugatorum. Age, hos mihi gemellos, ad oculi trutinam, membratim libra: huic rubore florido ridet amœna facies: genarum purpuram distinguit niveus candor: grandiores oculi velut lucida Sidera, amœnè scintillant: capillus in rufum paulatim degenerat: carnem, non nimium pinguem emolliunt succi, quos tegit lenior cutis: sonorus est vocis clangor: concitato motu pulsant arteriæ: frequens, & facilis exspirat sudor: venustatem amabilem tota spirat corporis symmetria. Illi contrà in fronte livet obscurus color: horret rarus nigro in capite capillus: in tenui corpore corrugatur exsucca caro: nigrescunt oculi, & velut è geminis captivi antris prospiciunt: tarda pulsat arteria: balbutit velox, & aspera gracili in voce lingua: & nunquid bene hujus temperiem tu melancholicam judicabis, illius verò sanguineam? utique: nam etiam luscus prædominantem in illo aërem videt, cujus virtutes sanguis humidus, calidusque, motu facilis, dulcis, ac ruber ex se refert: in isto gutem utraque manu palpabit dominium terræ, quam atra bilis siccitate sua & frigore imitatur. Hinc ex tripode minimè vano, illius indolem dices neutiquam suspiciosam, aut invidam,

pronam ad risus & iram, sed non nisi brevissimam: hujus suspicacem, & timidam, tetricam, atraque continuò coquentem nubila, & tempestates. Illius mores experieris affabiles, ad omnes urbanitatis leges excultos, mites, ac hilares: hujus è contrario asperos, silentio plusquàm Pythagorico severos, Thebaidem olentes, jugique tristitiâ torpentes & lacrymas. Illum præfagies in cœptis inconstantem, hunc pertinacem: illum sincerum, & credulum, secretorum proditorem, facile decipiendum; hunc versutum, & arcanorum custodem rigidum: illum liberalem, ut & sua, seque totum non difficulter communicet; hunc tam retinentem in suis, quàm sui. Illum mobilem asseres, ad omnes affectus teneriores, præcipuè amoris, & compassionis: nam multum amant sanguinei, plus amantur: & si Veneris flammam semel concepit eorum furnus, semel conceptæ campanæ, crepèntque, catadivinos effundat æther, frustra restinguetur incendium. Contrà hunc dices in affectibus concipiendis tardum propter frigiditatem, in retinendis constantem propter siccitatem: segniter, sed insigniter amant terre; eodem modo & irascuntur. Illum asseres bellariis inhiantem, atque cupediis: hunc stimulante continuâ fame, crassiores meditantem bolos: illum dormientem multum, & suaviter, quia etiam in

Somniis ludicrum : hunc non nisi parum, & interruptis crebrius intervallis, quia spectris identidem agitatum. Illum, nisi atra bilis figat Mercurium, ad Musas declarabis propemodum ineptum; certè minorem cathedram, nec in virtuta, nec in scientia ascender facilè: nam etsi è Jovis cerebro ingenium traxerit, Juppiter non est, quia Jovialis, erronibus, non fixis annumerandus. Cùm enim horreat labores, velut equuleum, pulpita veluti transtra, cum Pegaso volitabit semper, sed sine ungula. Huic contra, nisi limites ater excedat humor, facilem prædicere Minervam poteris: nam Heliconis surros citius audiunt Silentarii, venasque amœniore in solitariis Parnassi jugis facilius detegunt. Nempe *Carmina secessum scribentis, & otia querunt.* Ut nihil dicam, ejusmodi homines in dandis consiliis sæpe perspicaces aquilas, in exequendis se probare promptos Achilles. Denique, ut verbò complectar omnia: illum dices Democritum, ridentem semper, & lætum, saltitantem, & ludicrum, ludicra ubique sectantem: nam ad solitudinis nomen aërei patiuntur penè deliquium; hinc sociabiles amant societates, & utinam bonis! in malis quippe & faciles luem admittunt, & non difficiles spargunt. Hunc verò alterum jure asseres Heraclitum, nam neclatur, nec ridet, nisi, felix cum Astronomis forsan, Mercuri-

um videat, & contempletur. Cæterùm sine causa tristis plerumque inter philomelas bubo, nec anatur, nec amat hic Timon, nisi musicam, eamque quò magis mœstam, eò pro genio magis amœnam. Quòd si lætiore plectro effundatur in gaudia, adeò rimarum plenum se probat, ut risu, jocisque penitus diffuat: sed post scenam hanc ludicram, ubi solus sibi relinquitur, in profundius tædiorum chaos relabitur, suam effusus largiùs lacrymis tristitiam recoquit, muscas cum Domitiano exanimat, manesque suos examinat, rerum inanium inanis Scrutator. Hinc obnoxium sese reddit, mille suspicionibus, scrupulis, apprehensionibus vanis, dæmonumque ludibriis veris, & nî metas ponat, exundanti prærupto aggere humori, cavendum de laqueo, vel aperiendum certe sapientiæ extremæ gymnasium, quod asserunt, morotrophium.

LEUC: Geminos hos ego fratres non dixerim, nisi forsan Castor & Pollucem, quorum oriente uno, occidit alter; vel saltem geminos Polos, quorum hunc arcticum, illum antarcticum appellat. *PHILANDER.* Ita est: sed en! aliud, non minùs dispar, par nobile fratrum. Fixis hunc oculis intuere, videbis macilentum, ut igneo calore siccatum scheleton crederes, nisi spiritibus vividum, agilèque corpus vivum Mercurium pro-

Ovid. l. 1.
Eleg. 5.
trist.

probaret: crine niger, & criſpus; ſubniger, ruſuſque fronte, ut de illo ſibi meritò caveat Romanus: vultu ſpirat Catonem, Romanum curiam in ſupercilio, Capitolium in rugis circumfert: ſidera radit erecto vertice, nec niſi extremis pedibus terram tangit: inquietæ manus, pedèſque; concitatus eſt gradus, nî gravitate forſitan affectatâ humum, poſitis veluti columnis, percellat: tota corpori habitudo eſt gracilis, robuſta tamen, loquitur citò, ſi tamen loquitur, & non potiùs clamat, calore linguam extenuante: hinc balbus frequenter, *malo*, ut ait Baconus, *Viris ſapientibus & præclaris frequente*. Et cujus tu temperamenti hunc hominem judicas? nunquid flammâ Promethei animatum, igneâque prognatum cholerrâ, & vel ex ipſa aura ætherea delapſum aſſeres? hinc horòſcopum ſi huic fas ſit ſtatuerè, dices quietem illas ſat inquietam, quia modicam, ſæpèque vanis per ſomnia rixis, incendiis, cædibus turbatam: inhiantem acidis aſſeres, nec modico ſaturum alimento, vix tamen oſſibus hæſurum, etſi continuus convivorum eidem flueret Euripus. Indolem declarabis, moribus aſperam, dente Cynicam, contradictorio ſpiritu aculeatam, audaciâ animoſam: hinc ſæpius viratam, quàm amatam; cum nec ipſi blandimentis favores mendicent, ſed pro meritis exſpectent, &

poſtulent: Genium notabis ambitioſum, honoris cupidum, jaſtabundum & arrogantem: cholericis præprimis proprium æſtimare ſua, contemnere aliena: innatum, eluctari ad ſumma, nec quieteſcere niſi in vertice Olympi. In amore ominaberis tardum, quia turbidum: ſi tamen ignito, conceptus ſuperveniat ignis, octavum, credo, ſuperaret caloris gradum, ſi poſſet: præprimis tamen in iras dices præcipitem: ſemper fumat, & ſi fomitem præbeat melancholia, etiam furit, totâque eructat incendia Veſuvius cholericorum: ambitioſis conſiliis, cave, obicem ponas, nam retardatum magis furet incendium, & in vindictas implacabiles erumpet. Vide, ne fidas: quàm diu ſunt iracundi, id eſt ſemper: in aliis ſunt inconstantes, in ira conſtantiffimè feroces, non remittunt, ſed ſub memori cinere ignem in multos annos occultant, datâque occasione nocentiùs feriunt, quò innocentius negliguntur, Cæterùm Ingenio dices præſtantem, & ſi Naturâ videas parvum, dices etiam præſtantiffimum, quia celerimum, ut fidem facit Philoſophus. Hinc eſt, quòd excitatum, & promptum augureris in agendo, ſi tamen agit, & non potiùs impetu temerario rapitur. Quod enim volet, citò volet, & ſerid; ſed inconstanter: nam cholericorum propoſita, ſtupæ inſtar momentò in flammam abeunt, & extinguntur.

Quòd si bilis atra firmet instabilem Protheum, tunc enim verò dices in capiendis propofitis celerem, sed in retinendis magis constantem : dices, laborum amantem, animi celsitudine Aquilam, generofitate Leonem : dices in dandis consiliis Ulyfsem, in exequendis Achillem, in perfringendis difficultatibus magnanimum Hectorem, & vel idè ad maxima quæque Reipublicæ munia natum, factumque.

Tempe-
ramen-
tum
phlegma-
ticum.

LEUC: Probas, ex aura ætherea hunc delapsum; hinc facile colligo, in mari mortuo, vel regione phlegmatica natales alteri statuendos. ME Divinas: nam cadavericam defendit formam frons pallida: Riphæo frigore contracta tardè pulsata arteria: cæsaries rara, & albicans hyemem probat: vox tarda & debilis rarus domi spiritus indicat: facies ampla plenilunium monstrat: obscuriores oculi, in nativa albedine natitant, ut per fenestras facile videas diluvium humorum. Caro est spongiosa & crassa; cutis contractu mollis & frigida; statura brevior, nam pinguedo non nisi solos dilatare solet abdominis terminos: verbo, omnia motu tardo frigent, omnia languent. Et quid ex physiognomico tripode huic præfagies Augur? dices glirem esse, proclivem ad somnum, sapiusque jacere in lecto Crassum, quàm in Musæo sedere Sulpitium. Illius

somnia afferes, non nisi liquidas Metamorphoses: nunc inter Najades natabit, Belidumque implebit dolia: nunc in pellucida lympha se stupebit Narcissum, nunc cum Oefaco vertetur in mergum: modò in lacubus quæret ranas Latonias, in itagnis piscabitur Derceres & Nardes: modò cum Byblide in fontem, vel cum Egeria se versum somniabit in fluvium: nunc cum Ulyfse patietur naufragia, nunc per montes congelatos luctabitur, clausisque nivibus rupes, suppositaque Cælo saxa, niveosque globos cum Pompeio volvet, atque revolvat. Dices frequentem in illius ore salivam ob humidam copiam: raram sitim ob caloris inopiam: modicam famem ob acidi defectum: orexin afferes pronam ad fructus, & si quæ sunt alia liquida simul, frigidamque Pomonæ tragemata. Valetudinem negabis illi robustam, sensus, è Galeni placitis, dices illi minime vegetos, ob concoctionem infirmam, huiusque pedissequam nauseantis stomachi anorexiam. Subjectum pronuntiabis pernicioso catarrhis, maloque hydropisis, quæ frigido nimium jecore, alimenta in flatulentam coquit pituitam: nec à spasmo velis esse securum, qui glutinosis humoribus impleta solet distendere, & distenta convellere; nisi spasmus prævertat apoplexia, de qua, juxta aphorismos Galenicis, habent phlegmatici, quod sibi

C. 22.
Art. Mi.

sibi maximè formident. Mores, quod attinet, testaberis esse testudinem tardam, & torpidam; nam solent esse phlegmatici in actionibus pigri, in motibus languidi, ut limaces esse intelligas, quæ in suo phlegmate sopiti, succo Naturæ nutritio contenti vivant. Hinc ejusmodi homini naturalem dices esse modestiam, sine violentia erit quietus, sine virtute pacatus: contemnet honores sine invidia, injurias spernet sine vindicta: destruet nihil, sed & nihil ædificabit, quia nunquam Dædalus, qui ad alta assurgat, ut ruinam timere possit, casusque Icarios. Nunquam notabis præcipitem: nec pronum ad iras, nec ad amores proclivem: virtuti heroicæ adscribet, si etiam laceſſitus, respondere possit cum phlegmate. Ingenium illi congelatum existimes, ad eò rarè ejus planetæ scintillant. Et licet lacteus frontem dealbet color, intus tamen Aristophanis nebula, Philostrati somnia, inane speculum, vix mica cerebri, vix gutta memoriæ, sed sola penè stupiditas triumphat. Hinc optimum illi alexipharmacum, si curis obruatur, & studiis, quæ pigram adipem arrodant: ad iram frequentem si concites, beneficium invito præstabis; nam sic spiritus in frigore animabis sopitos. Cæterum, qui phlegmatico detentum se noverit Xenodochio, somnum vitet, maximè meridianum, vitet phle-

botomias, cibi, potusque copiam, uti & otium evitet, ne humores humoribus augeat, pigròque in mari naufragus suffocetur.

LEUC: In idea delineasti temperamenta, quæ vocamus, simplicia: sed de compositis qui Philosophis sensus? MEL: Tam varii, quàm varia potest esse illorum mixtura, volo dicere, non tot, quin plures, ad eòque prope modum infiniti. Hunc immensum varietatis Oceanum nemo hæctenus audacibus tentare remis est ausus: compositorum ergò indicia, d'ofésque anomalas si lubeat determinare, è temperamentis simplicibus, quia prototypis, id colligendum: est enim scitum è physiognomica Dyphætera, quòd tantum quisque participet de humoribus singulis, quantum participat de effectibus. Arque ut melius discas miscere artis hujus colores, depingam unum & alterum ectypon, ad cujus normam, novus Apelles, innumera variabis. Ob oculos tibi pone ex Pædotrivio Juvenem, cujus divinare temperiem, tacitus intendis Augur. Obtutu simplici totam lege & relege frontem, si que potes, exhauri totam corporis symmetriam: fac, vultus vividus, flammeo sanguinis flore rutilet, albo virente illuminatus: capitis culta casaries, inter nigrum, & candidum media, sinuosos defluat in cytros, lascivientis

vientis ludibrio Zephyri eventilandos: fulgurent oculi, & loquaci mobilitate verſatiles in capite ſaliant: frons exporreſta, & ſerena ſe explicet: roſis labia certent, ac amœnè ſubrideant; totùſque corporis habitus nec pinguedine turgeat, nec tamen oſſibus hæreat gracilis, & macilentus. Poſt hæc indicia in mores quoque cenſorem oculum conjice: fac, reſplendeat benignitas amœna, affabilis comitas te, vel invitum, invitet, oculos rapiat morum candor, generoſa indoles, omnibus curis, & difficultatibus major, emineat: ex altera parte advertat te animus, adorator ſui, æſtimationis propriæ exactor, & cuſtos: ad honores, & heroica mentem notes proclivem, atque ad amores præcipue, ſacros, atque provanos, æqualiter pronam: in omnibus denique eluceat Protheus, tamque celeres deprehendas affectus, quàm inconstantibus: & quid putas, cujus eſt imago hæc? quatuor prototypa inſpice, & ex effectibus apparebit, ſic mixtam ex igne, aëreque temperiem, ut aër tamen prædominentur, atque ſic Oraculo, minimè dubio, hunc Adonidis gemellum, nempe cholericò - ſanguineum pronuntiabis. Jam in alium quoque, oculum intende exploratorem, vultùſ cape lineamenta, & videbis aspectu ſerium, ſi non ſeverum: frontem arant conſuetæ rugæ, nebulam-

que monſtrat hoc plerumque Barometron. Color ruſus, & ſubniger, capillus ater, membra calida, caro exſucca, oculi vividi, qui velut duo Planetæ ex ſuo Cœlo ſcintillant. Hunc alloqui ſi velis, deponere jocos, non enim amicus eſt Plauti: Laconiſmum amat, loquiturque multum, non multa. Judicium notabis acre, ſed pertinax: mavult errorem errore novo tueri, & bis errare, ne videatur erraſſe ſemel: hinc amat particulam malignantis Naturæ, Momi cryſes non averſatur, nec facilè reſpondet ſine accentu ſat gravi; nec facilè loquitur ſine cenſuræ virgula hic Ariſtarchus. Cæterùm hi ſpiritus acres illi ingenium acuunt, hinc nemo felicitiùſ venatur Chymæras, nemo profundius mergitur, & in ſpeculationum abyſſo ſubtiliùſ abſorbetur. Denique videbis conſtantem in cœptis, ſolitudinis amicum, nec inimicum laborum, nam ſine vinculis ſedere poteſt ad tranſtra. Et quam tu huic aſſignabis temperiem? duc parallelum ad temperamenta Archetypa, & cholericò - melancholicum deprehendes.

LEUC: Id tacitus ſuſpicabar: nam atræ, flavæque bilis vidi effectus, quos occultare nequit hic Pronepos Catonis. Hoc reſcire modò eſt animus, an tantum temperamento huic ſit pretium: quantum illi attribuit Stagiritæ. Tenet enim, nî fallor, quòd ubi Melancholico-
L. Pro.

lancholia prædominatur, ibi sceptrum Sapientia teneat. Atram bilem iudicii, & prudentiæ sedem appellat, sub cuius dominio nihil præcox, & turpidum, sed non nisi ad purum, consilia excoquantur. Addit insuper, sapientes omnes vel Melancholicos esse, vel saltem fuisse. MEL: Id in reverentiam nostri Ducis, minimè ausim inficiari, si & alii humores, ac præcipuè cholera, justum adjungant pondus. Est enim quotidianâ experientiâ hoc manifestum, Melancholicos communiter doctos, aut doctos communiter Melancholicos: nam solitudines amant, & studia, sine quibus nemo facile doctus, teste Horatio: *Scriptorum Chorus omnis amat nemus, & fugit Urbes.* Quòd si tamen Philosophus, extra lancis physicæ regulam, his elogiis atram bilem condecorat, Oratoris Romani iudicio me conformo, qui hæc legens in Stagiritâ, malle se, assererat, tardio rem esse ingenio, quam melancholico genio, ut ab humoris hujus intemperie longiùs abesset. Noverat scilicet, Melancholiam, non malè ab aliquibus definitam, quòd sit *delirium sine febre, sine causâ metus, sine ritione tremor.* Noverat fuisse, qui hoc atro symptomate turbatus, diceret, se mortaliù planè miserimum, eò quòd n^o esset: alium, qui lateritium sese firmiter crederet; adèò ut omnem prorsus potum respueret,

ne liquore hoc forsitan dissolveretur. Sed leviora sunt ista Melancholiæ deliria; legimus, quos ad usque Moriæ licentiam promovit humor hic terreus. Certè fuit, qui pedes habere vitreos, tam evidenter sibi persuaserat, ut nec passum promovere auderet, ne stylobatæ adèò fragiles, in frustra forsitan dissilirent. Fuit, qui ex butyro coagulatum se diceret, & ideò, licèt opificio Pistor, nulli igni, ne dicam clibano suo appropinquaret, ut ne calore difflueret forsitan, & solveretur. Fuit, qui mortuum sese, etiam juratò assereret; imò fuit, & quidem è Peripato Sophus, qui ultra Magisterii lauream, ita erat nasutus, ut imaginatione præposterâ, nasum ad ulnam Arcadiam sibi excrevisse, pertinaciter asseveraret: hinc ne fortè impingeret, hærebat semper immotus, atque propiùs accedentes, clamore palido, præmonebat, ne proboscidem fortè offenderent, vel conculcarent. Sic sapiunt, qui nimidum sapiunt, & in Melancholicorum Peripato sese Baccaureos ampullantur.

LEUC: Id enim verò crediderim, si Monarchicum sibi imperium vendicet Melancholia. Fac, phlegmate temperetur, erit, ut ipsa Pallas hunc sibi expetat humorem. MEL Erras; sine cholera ingenium nullum scintillat. Age, per exempla te ducam denuò, ut physio-

gnomi-

gnomicam tandem addiſcas cryſin. Juvenem tibi ſinge, erudiendum in litterariâ paleſtrâ **Discipulum**: vultu tetricus, colore luridus, capillo fufcus eſt iſte furculus, ut bene colligas cerdone ſarum, & educatum inter calones. Sermo gravis, & lentus, converſatio tam moroſa, ut ſine actu heroico vix bene periodum abſolvas. Vi-res corporis languidæ, ſegnīs animus, indoles obſcura: nam nulum faciliè lædit, ſed Pacis amote, pigro in otio, lubentiùs marceſcit. Et nunquid ruex iſto trunco **Mercurium**? abſit: Phlegmatico-Melancholicum ſcito, qui ſupra rudium atmophæram nunquam ſe elevabit. Alium tibi ſinge **Palladis Candidatum**: vultus albicans, ſed abſque pallore, ſæpius genas non inamœna tinctus rubedine: vox gravior, atque articulata, niſi verba ſubinde mutilet lingua balbutiens. Subridentia aliquid tantulum labia, capillus ad album vergit, habitudo corporis bona, quia tam inſtatura, quàm in pinguedine, ad mediocritatis lancem exactè librata. Mores ſi introſpicias, deprehendes comptos, nec tamen ab omni affectationis nœvo ſemper immunes. Videbis, quòd munditiem quærat in viëtù, veſtitu, & vultu: quòd colat Muſas, ſed non niſi, ut multi, hoc eſt, ad uſque medium Pindi, ad culmen non aſcendit cum paucis. Cernes, quòd aliorum

carminet libenter actiones, & mores, **Æſopi** fabulis quod delectetur, rumores colligat, collectos ſpargat: quòd diſtrahatur cum deſiderio, diſtractus cum gaudio quòd operetur. Et ſi minor in ſingulis, ſufficit illi pluribus ſe eſſe intentum. Experieris, quòd amicitias faciliè colat, cultas faciliùs lædat, læſas faciliſſimè reſtauret: nam ſicut leviter ſe cuique accomodat, ita nullo negotio benevolentiam caprat. Et nunquid bonam hic nactus eſt indolem? utique bonam, quia phlegmaticoſanguineam, cui ne ſit melior, præter choleram de eſt nihil.

LEUC: Ut video, cholericorum ex albo es, cum ſic ſuſcipias patrociniùm cholera. Id tamen pace tuâ hic dixerim, temperiem quam vocant ad pondus, in Phyiognomica arte, cæteris præponderare nunquam non didici: imò memini me legiſſe, qui ob præſtantiam, numeris omnibus abſolutam, hanc Chriſto temperiem, ejusque Matri Virgineæ adjudicarent. **MEL**: Equidem ego id non inficior, ſi temperamento juſto intelligas, quod debes: non illud nempe, quod æquali lance humores librat, ſed quod, juſtâ proportione, tali homini conveniente, eoſdem diſpenſat. Hujus ectypon ſi à me peteres, colores terere deberent **Mœſti** de Nazara, qui quoties mœſti, toties

toties dicebant: *eamus ad filium Joseph*, ut formæ amœnissimæ radiis nubila discutiamus, Penicillum deberet ducere Dionysius ab Areopago celebris, qui semel intuitus *subherrimam inter mulieres* dicere solebat, *quòd adorâssit ut Deam, ni fides aliud docuisset.* Ut tamen, tyronum in morem, lineamenta carbone saltem adumbrem, fingetibi, proponi à Phantaso duodenne illud Cœli delictum, *Speciosum præ filiis hominum, in cuius vultum prospicere desiderant Angeli:* finge, inquam (nam abluces multum à veritate) & stupebis ideam cœlestis formæ numeris omnibus absolutam. Ludent in fronte amœniores illecebræ, casti certabant Adonides Narcissis, coloris vividi florebit lepos: in genis blandæ narabunt Gratia, lætusque ridebit rubor: eburnea frontis exporrectæ area candore primam superabit nivem. Cernes superciliorum formosas irides, sub quibus, oculorum gemina sidera, tam blandè fulgurant, ad extorquendum amorem; tam argutè scintillant, ad incutiendum timorem; tam amabiliter ardent, ad conciliandam reverentiam, ut ex vivida luce Divinum Ingenium non possit non clarissimè resplendere. Stupebis, illius ore nil absolutius, nil ad decorem venustius; minium nativo cedit labiorum purpurisso, in lingua sedebit Suada, & in voce tam urbana, ac neutiquam adsci-

ra festivitas, ut quot verba, tot, velut in Hercule, ab ore, proruant vincula, quæ corda rapiant vel invitit. Cernes ex nigro clarescentem cæsariem in humeros amœnè defluam, cyrris in fine modicis arcuatam: gestus ad amœnitatem omnem compositos; nasum justum, cutis temperiem delicatam, maximè in vola manûs, diffusum ubique niveum colorem, tantàmque in membris omnibus symmetriam, ut exhaustis decorem omnem videri Natura possit.

LEUC: Si iusta temperies tantam corpori venustatem, quantum putas in animo generabit splendorem? MEL: Margaritam ex concha æstimes, oportet. Illud præcipuum, quod animi indoles ad medietatis librata trutinam, inter audaciam, & timorem, cunctationem, & præcipitantiam, misericordiam, & invidiam, cæteraque animi pathemata æquilibrium teneat: deprehendes alacrem, amicorum, amantem officiosæ humanitatis exemplar, discretionis, & prudentiæ speculum. Videbis ad virtutem natum factumque, et si ullus alius, sortitum animam bonam. Audi, qua colorum mixturâ purpuratus calamus perfecti Viri depingat ectypon, & temperamenti iusti mox indolem colliges, ex indole viam viri in adolescentia, quam duodennis in Nazareth terebat Christus. Vidisses interritum periculis, cupiditati-

Lucianus

Card. Bo-
na.

bus intactum, inter adversa felicem in ignominia beatum, in mediis tempestatibus placidum, ridentem, quidquid ceteri timent, optantve, cuncta transeuntem, velut minora, quia nullo bono nitentem, nisi suo: hinc semper liberum, constantem semper, sibi semper similem, erectum, excelsum, vacuum sui, plenum DEO. Deprehendisses, quod vis nulla, bona illi sua excuteret, quod mala verat in bonum, quod re nulla frustretur, nec ullo lædatur casu: quod pretia rebus, non ex opinione, sed ex Natura imponat. Vidisses, quod super omnia eminens, toti sese inferat Mundo, & in omnes Mundi actus contemplationem extendat, tranquillussemper, & inconcussus. Deprehendisses, quod majori sui parte illic commoretur, unde descendit, fini suo semper conjunctus, imitando radios Solis, qui quamvis terram contingant, ibi tamen sunt, unde mittuntur. Hinc notâsses illius animum in Olympi vertice semper tranquillum, supra hanc atmosphæram erectum, semper serene, qui rerum defectus ignoret, & formas Prothei nesciat. Vidisses, quod omnia illi sæcula serviant, quod æqualiter Solis instar, universa perlustrat, atque omni multiplicitate rejectâ, in unitate simplicissima conquiescat. Deprehendisses, quod extra se nihil optet, nec habeat necesse, ac-

cessere longius felicitatem, quam corde inclusam gerit: denique quod soli DEO spiret & vivat, semper abire paratus, qui mortem non numeret nisi locum mercedis, & felicitatis perennaturæ. Neque hinc mihi oggeras velim, hoc eëtypon penicillo Stoico adumbratum, quia apathicon: non enim excludit affectuum luctam, sed illam potius incommendat. Timet ne timeat inordinatè, vel absque sensu sit: audet, ne incurrat ignaviam: amat, ne rerum pretium contemnat: odit, ne malum approbet: sperat, ne vel suas, aut alienas vires ignorare, vel promittenti fidem abrogare videatur: in contraria fertur, ut melioris optio rationi relinquatur, & libertati. Adde annexam huic temperamento longævam vitam, quam Adamus, etiam in sudore vultûs, ad annos nongentos, & trigenta protraxit; ulterius protraxisset Christus, ejusque Virginea Mater, nisi huic amoris deliquium, Illi mors violenta, vitæ stamen maturius abruptisset.

LEUC: Sat patet, temperiem hanc non immeritò dici adpondus, quia cuncta in pondere, & mensurâ. Sed nunquid rara hæc est avis Paradisiaca? MEL: Ita est: nam stateram Naturæ justam depressit nimium primi peccati pondus, nisi ad æquilibrium illam denud redigat insignis virtus: sed hic Rhodus, ubi saltant rari. LEUC: Quod ergo temperamentum mortalibus

talibus magis commune? *MEL*: Non existimo, quòd Nationem facile sit reperire, quæ non quamvis in se agnoscat temperiem. Id tamen est inconfesso, frequentius unam in una Natione inveniri, quàm aliam. Germaniam asserunt abundare temperamentis melancholico-sanguineis, vel phlegmatico-sanguineis: Galliam sanguineo-cholericis, vel cholericis-sanguineis. Hispanis adscribunt crebrius temperiem cholericomelancholicam: Italis melancholico-cholericam. Causam hujus diversitatis si roges, illam more suo, Astrologi in Planetas refundent, & signa cœlestia: sed conformius illi ad scopum, qui non uni, sed variis illam causis attribuunt: influxibus nempe cœlestibus, climati, aëri, educationi, alimento, qualitatibus patriis, & præcipue progenitoribus: nam, ordinariâ Naturæ lege, fortes creantur fortibus, nec imbellem, ut diximus, feroces aquilæ generant columbam; cùm contra plerumque videas, mali corvi malum esse ovum, qualisque ager, talia semina, & nunquam melius, quàm ex arbore cognosci fructus.

LEUC: Unus etiamnum scrupulus hæret, quem curiosa mihi sciendi cupiditas: quodnam post temperamentum Solare, seu ad pondus, inter conjugata optimum proclamat Philosophia? *MEL*: Problema adducis in me-

dium, quod, sine invidia, nec ipse, reor, decideret Apollo. Id nemo facile inficiabitur, decisionem litis ex diversitate finis petendam. Sanguineos *longioris vitæ* & *sanitati*. Podalirii judicant: nec immeritò; nam ubi suppetit calor, non deficiunt spiritus; ubi humidum radicale abundat, stamen vitæ non exarescit, nisi violentis illud manibus abrumpant Parææ. Cæterum à Parnasso exulant, & à Peripato dudum proscripta sunt temperamenta simplicia: nam sanguinei senimium probant volatiles: sidera sunt semper errantia, nunquam fixa. Cholericis sunt nimis præcipites: plerumque in turbine illis gyrat judicium, erratque per præcipitia. Phlegmatici nimium sese languidos demonstrant: repunt ad pedem Pindi muscosæ hæ cochleæ. Melancholici sunt nimis abstracti: extra se abeunt, affixâ frontinon rarò syngraphâ: *Nemo domi*. Ex quibus palpas, nulli nupturam Palladem, nisi temperiem in illo sentiat conjugatam. Sed tamen non quævis cuivis æquè apta Scientiæ: Scientiis, quæ speculativas se gloriantur temperamentum cholericomelancholicum aptius convenit: hinc tot Theologicas Aquilas alit Hispana Tellus: illæ verò, quas eruditâ curiositate, & eloquentiâ floridior colit Minerva amœnior, genium petunt sanguineo-cholericum, vel vicissim: hinc tot An-

glici Ovveni ſcintillant, Franciæ Roſcii amœnè ludunt, rutilântque in roſtris Gallicis tot Oratores. Scientiæ, quas imaginatio juvat, perpolitque conſtans induſtria indolem exigunt melancholico - ſanguineam: hinc habet Matheliſis, cur cultum non modicum Germaniſis referat in acceptis. Illædemum Scientiæ, quæ ſic exigunt laborem, ut ingenium eminens ubique fulguret, temperiem ſibi poſcunt melancholico - cholericam: nam hoſ ſic pluteo affigit terra, ut per aërem tamen in ſublîmia ſemper abripiantur. Quod ſi Melancholiæ ſanguis teneat æquale pondus, & præponderet cholera, non video, quod ad totam Scientiarum encyclopædiam, vel melius optent Muſæ, vel exigere aptius ipſa Minerva poſſit.

LEUC: Cur præteris, quod tamen maximè avebam ſcire; quænam temperies ad illud magis conducatur, quod præcipuum homini, quia primum, & ultimum, vitæ ſcilicet beatitudo, & ſanctitas? MAL: Ideò: quia in delicata Problematis hujus analyſi, iſtud omnium maximè delicatum. Satisfeciſſe omnibus (modo etiam ſibi) exiſtimat Eſparza, cum ait, temperamenta humorum omnia, abſolutâ cryſi, eſſe æqualia, adeòque nullum præalter, idoneum magis ad finem ultimum. Temperamenta nempe excedunt ſe invicem, & exceduntur: quod hic

in ſanguine melius, fors habet pejus in phlegmate: ſi hunc commendat exceſſus cholerae, deſectos Melancholiæ non minùs alterum commendabit. Imò amat contingere, ut que magis reſiſtunt malo, ſint pariter minùs apta ad bonum: non enim Phlegmaticus evertet Illia, ſed everſa nec reſtaurabit. Sic ad malum proclivia, objectum ſi mutes, ſolent pariter eſſe prona ad bonum: centum exempla hujus Veritatis ſuppeditant Sanctorum Faſti, qui D. Auguſtinum, & Magdalenam non minùs profano, quam ſacro amore memorant emiſiſſe. Et licèt in uno virtus ſit magis accepta, quàm forſan in altero, humanum ſolummodo eſt hoc discrimen: DEO non minùs gratus fuiſſe legitur Jobus in ſterquilinio, quàm David in folio. DEO, inquit Symphorianus, eſt omnis Sapientia, & compieſio: ipſe enim eſt, qui bilem Horatio, plegma Heraclito, ſanguinem Socrati, Melancholiam Orelli tribuit. Quòd ſi opponas, ſanguineis ſuavem eſſe virtutis ſemitam, quam, Naturâ recalitrante, fat aſperam Melancholici experiantur; ſcias, hoſ, unico non nunquam actu heroico, plus meriti metere, quàm illi ſerere ſoleant per actus centies multiplicatos. Ita iſti perſuaſos nos cupiunt, forſan ipſiſmet necdum fatiſ perſuaſi. Sed aliâ lance temperamenta librat Haunoldus, in

Medicu. Lugd. vita ſan c. I.

*De P:ſ
ſion. q. 47.
a. 5.*

qua

qua unius præ altero pondus, ſic ad virtutem inclinat, ut tantum non hiſce oculis diſcrimen intueamur. Præterquam enim, quod hoc conformius ſit Scripturæ Oraculis, ſenſus communis, ad ita ſentiendum, nos videtur, impellere. Dic enim, amaſto, an non magis eligeres amœniſſimi Jacobi indolem, quàm Genium ſilveſtrem hirsuti Eſau? an non magis tibi optares ſuaviſſimas dotes, quas Natura Joanni Apoſtolo, quam pellem Iſcariotis vulpinam, mille fraudibus fartam, atque reſertam? an non expertus es ſæpius, ad virtutem, ad litteras faciliùs unam indolem trahi, quàm aliam? ſanè Haunoldus perſuaderi non poterit, quod aliter ſiſperſuaſus: hinc concludit, nullam quidem temperiem ſimplicem alteri præferendam, id quod Eſparzam contendiffe interpretor: inter compoſitas tamen meritò admitti delectum. Quodnam autem temperamentum præ reliquis ſibi primas depoſcat, decidat altius Tribunal; ſentiemus, quod volumus. Certè Hiſpanica Natio pro cholericò-Melancholico decetabit: Gallica pro cholericò-ſanguineo. Germani primatum deferent Melancholico-ſanguineo: Itali Melancholico-cholericò, ſuamque Patriam Sanctorum ſœcundiſſimam Genitricem, è monumentis hiftoricis demonſtrabunt.

LEUC: Jam non video, quid

amplius à Phyſiognomia petat curioſa ſciendi cupiditas, niſi ipſam fortè Momi feneſtram, qua ipſa quoque ſecreta cordis, & abſtruſos in intimis latebris cogitationes exploret, ac detegat: ſed fruſtrà eſt; hanc enim prærogativam ſibi ſoli reſervat ille, qui ſolus dicitur, *Cordium Scrutator, Deus. MEL*: Ita eſt: non tamen penitus hæc curioſorum vota fruſtrabitur benignum Numen: erit tempus, quo cordis clavim cunctis communicabit: veniet dies, quo aperiet Momi feneſtram. Habete patientiam Phyſiognomi, ſatiabitur curioſitas veſtra: videbitis cuncta in illa valle, quæ videre nunc cupitis, imò quæ videre non cupitis. Eritis Phyſiognomi, & ex habitu corporis, abſque arte, detegatis occulta mentis. Ad judicium phyſiognomicum citabit vos tubæ clangor, judicabitis, & judicabimini, atque utinam bene, & ad vota veſtra feliciter! in hoc foro phyſiognomico patebunt corda, & judicia omnia judicabit unum judicium; ſententiam feret duobus verbulis, *ite, venite*, Superi! quale verbum *venite*, cujus tres ſyllabæ inſcribent *innumerabilem turba*, felicitatis perpetuæ ſyllabo! quale verbum, *ite* cujus tres litteræ obliterabunt omnes, è libro vitæ rejeſtos! cujus tres litteræ infinità ſpargent in reprobos fulmina, quibus in inferni barathrum cuncti dejicientur! Leucothee! quale

quale spectaculum, in quo patebunt scelera omnia, quæ hîc late-re vel maximè cupit pudor: scelera, quæ tegit nunc fictus rubor; quæ noctis abscondunt tenebræ; à quibus abhorret dies, & quæ ipse Chynthius sine deliquio spectare nequit. Sed nolim ego, cum Epimetheo, referare pixidem, è qua Mundo tota malorum Ilias. Timeo tibi, timeo mihi, imò Sophis omnibus de iudicio timeo, non tam propter peccata, quæ scimus, quam propter peccata, quæ ignoramus. Terrent illa, sed magis absterrent ista, ob quæ terribile magis iudicium forsitan expectamus.

LEUC: Tûne iudicium, & magis forsitan terribile propter peccata, quæ ignoramus? fac sciam modò, ut iudicem, ne tunc ignorem, & iudicentur. MEL: Leucothee! nil tibi ex meo sensu: illa refero, in quibus conspirat tota, unanimi calculo, Ascensis. Iudicium timeo, propter peccata, quæ ignoramus: illa intelligo, quæ dudum timuit in patientiæ palæstra coronatus Athleta, cum dixit, *verrebar omnia opera mea, sciens, quòd non parceres delinquenti.* Verebatur omnia opera: ergò etiam bona, meliora, & optima, sciens Oraculum, quod Divinus Iudex per Sophoniam: *scrutabor*

C. I. v. 12.

Jerusalem in lucernis: Jerusalem, sicut, non Babylonem: Justos, & opera bona, non injustos solum-

modo; & peccata: non *in lucerna*, quod mirius, sed *in lucernis*, quod ad demonstrandum rigorem est horribilius. Lucerna est oculus DEI, de quo Propheta: *Oculi Dan. I ejus, ut lampas ardens: hic DEI v. 6.* Oculus explorabit opera bona: nam & *justitias judicabit* Imò scrutabitur, & minutissimos eruet defectus, quos nunc negligimus, & negligendo crebrius ignoramus. Oculus Divinus, microscopii instar, tunc apparebit cui Picinellus, Inventor illius, & Author, pro lemmate: *minutissima quæque.* Accipe chartam, primâ nive candidiorem, magisque mundam: hanc armato scrutare oculo, & apparebunt mox plurimæ maculæ, quas videns non videras; strîæ, quas non notâras; centùmque spuria filamenta, quæ non adverteras. Accipe opera, quibus tuam inaniter crepas apothecam, accipe, sed ad lucernam Divini oculi contemplare: Superi, quot peccata! nil boni cernes in bono opere, apparebunt subito mala, quæ prius æstimaveras bona. Senties Philosophicam gnomen, neutiquam malè hic applicatam: *quòd bonum ex integra causa, malum ex quolibet defectu.* Nam videbis multa bona, sed pauca bene peracta, quia non *debito sine, nec debito modo, tempore, vel circumstantiis*: hinc videbis hæc bona non esse bona, sed mala: *malum ex quolibet defectu.* Stupebis

pebis orationes, hicmeras mentis evagationes; indevotas esse devotiones, exercitia spiritûs sine spiritu, salutis negotia, otia: *en! minutissima quæque*. Auditas cernes tot exegeſes ſacras, ſed ſine attentione; repetitas exhomologeſes ſed ſine propoſito, & emendatione; frequentatas Synaxes, ſed ſine fructu, & devotione: *malum ex quolibet deſectu*. Verbo: videbis opera optima, peſſima; quia peracta ex conſuetudine, neceſſitate, inani curioſitate, vel vanâ gloriâ: *en minutissima quæque*, detegenda ad Oculi Divini lucernam, in cujus luce, *quaſi pannus menſtruate univerſe juſtitie noſtræ*. Quid jam dicam de gravioribus maculis, quæ opera, non niſi ad ſpeciem bona, omni decore privant, & ſpecie? quæ nil aliud, niſi hypocriſis, tegumentum malitiæ, ambitionis irritamentum? quorum uſus, niſi abuſus ſacrilegus, qui abundantius poſt ſe trahit iudicium, majorémque extorquet damnationem? Illud hic celare te nolim, quod, ſine mentis attonitæ extaſi, nunquam mihi memoria ſuggerit. De Venerabili P. Balthaſare Alvarez tradunt annales noſtri, quòd illi, in ſymbolico ſchemate, ſua quondam repræſentata divinitûs opera. Sed antequam ab imagine velum removeam, prænoſſe te juvat, hunc hominem, ſi tamen hominem, & non potiùs Angelum, plebeix

neutiquam fuiſſe virtutis, ſed heroicæ adeò, ut revelante Cœlo, vix ſanctiorem, tunc temporis, habuerit Chriſtianus Orbis. Et quod tu jam ſymbolum exſpectas? vide, & obſtupeſce: Botrus eſt, cujus pleraque grana, vel putrida, vel immatura, ſicca, vel abortiva, ut penè botrum in botro requiras, nec immeritò hanc illi addas epigraphen: *exſpectavi uvas, Ecce! labruſcas*. DEUM immortalem! ſi hæc in viridi, quid erit in arido? nil hic opus eſt addere: Philoſophus es Leucothee, & ignorare nequis arquendi methodum à fortiori. Id ex te quæro, quod de operibus tuis erit iudicium in illo iudicio? ulterius: *ſi lux in nobis ſunt: tenebræ, tenebræ quantæ erunt?* capis, nî fallor, illud Bernardi, imo non Bernardi, ſed Veritatis in Bernardo vaticinantis Oraculum: *verendum eſt, ne ſub tam ſubtili examine multe noſtræ Juſtitie, quæ putantur, peccata appareant*.

LEUC: Alia nempe iudicia DEI, alia hominum. Si Juſtus vix ſalvabitur, peccator ubi parebit? hæc, credo, ſunt illa peccata, quæ formidavit Regius Pfaltes, dum dixit: *ab occultis munda me Domine*. MEL: Ita eſt; hæc formidavit, non tamen ſola: nãmque ſunt alia magis timenda, quia magis occulta. Dixi: terribilis nos manet exſpectatio quædam iudicii, propter peccata, quæ ignoramus: volo dicere, propter

Serm. 54.
in Cant.

propter opera bona, quæ malè fecimus; & propter opera bona, quæ non fecimus, & facere tamen debuimus. Hæc sunt peccata omissionis, & utinam non sæpe oblivionis! nam animo facilè elabuntur, quæ omittuntur. Hæc dicuntur à Regio Vate *occulta*, quia nobis in vita potissimum occultantur. Scimus ea, quæ fecimus, quæ non fecimus, plerumquæ ignoramus: dolemus sæpe de commissis, rariùs de omissis; hinc omiſſa commissis pejora: nam facillimè facimus, difficillimè cognoscimus, rarissimè emendamus. Terribile erit iudicium propter commissà, terribilius propter omiſſa: peribunt multi, propter ea, quæ fecerunt, plurimi propter ea, quæ non fecerunt. Hinc Iudex Divinus decisivam ferens in damnatos Sententiam, non dicet, *ite*, quia fecistis; sed *re*, quia non fecistis, non allegabit commissà, sed exprobrabit omiſſa: *Ite*, quia *non* dedistis bibere, *non* manducare. Heu! quot ejusmodi *non* (verè particulas malignantis naturæ!) tunc nobis deteget Divina Nemesis. Dicet, *non* fecistis, quæ debuistis: tot monita *non* attendistis, tot conscientiæ stimulis *non* paruistis, tot gratias *non* arripuistis: *ve tibi Chorozain, ve tibi Bethsaida!* Et quid repones, si tibi exprobrat Divinus Iudex: studium omne, continuo otio, neglexisti: hinc malè promotus, pejus muneri

præfuiſti, commissas oviculas ritè pascere *non* potuisti: & ita multis ruinæ occasio extitisti: redde rationem de animabus, quas omissione pessimâ perdidisti! Nónne Xaverius, si Sophus constanti otio indulſiſſet, forſan tot animas *non* convertiſſet! Quid dices, si tibi oggerat: vocantem me quondam *non* audiſti, in Vocationis gratia tot gratias neglexisti, his neglectis in pericula, per pericula in multa scelera incidisti, & sic salute excidisti, redde rationem de anima, quam hujus occasione omissionis miserè perdidisti! Nónne Matheus si DEUM vocantem sic neglexiſſet, in telonio fors periſſet, & per sedecim sæcula in inferno forſitan jam arsiſſet? Quid dices, si tibi objiciat: me invitantem ad meliora *non* audiſti, auxilia gratiæ neglexisti, occasiones peccandi *non* evitâſti, poenitentiae tabulam *non* arripuisti, sicque æterno naufragio periſti: redde rationem de anima, quam omissione hac unicâ perdidisti! Nónne si Augustinus librum non sustulſiſſet, in suis forſitan sordibus periſſet, verbo: peccata omissionis non omittenda Christiano Philosopho, veritas est, quam Scripturæ Oracula sæpe inculcant, quam Annales sacri tragicis exemplis confirmant. Sed non potes portare modò: ſufficit, si cum Propheeta sæpe exclames: *ab occultis munda me Domine!*

LEUC. Imò, nec omittendam censeo appendicem: & ab alienis parce Sero tuo. Nam, nisi fallor, inter peccata, quæ quondam detegget omniscius Oculus, apparebunt & aliena, quæ, quia aliena, parum curavimus, & vel ideò ignoravimus, licet non sine culpa. Et quam terribile hoc erit iudicium, si peccatis, quæ scimus, accedant scelerata, quæ nescimus? si malis, quæ fecimus accedant bona, quæ malè fecimus? si addantur bona, quæ malè omisimus, hisque superaddantur mala, quæ in aliis fecimus, & ignoramus? Superi! quam inopina erit catastrophæ, cum absoluti in propriis, damnabimur subito in alienis! MEL. Observas observationes Sanctorum: plus illi timent aliena peccata, quam propria, quia minus cognita, & vel ideò magis nociva. Percipe observationem bellam, quam hic apposuit Isidorus. Ait ille, Diram serpentem, molis esse adeò parvæ, atque exiguæ, ut pede calcatum ne quidem sentias; interea toxicum afflat tam pestilens, ut te malum advertat, quin advertas mali Authorem; ut moriaris prius, quam sentias te agrotasse. En! vivum ectypum peccati, quod dicimus, alienum: illud committimus, imò non committimus, & ideò, commissum non committendo, malè negligimus; quòdque pejus, neglectum non advertimus, licet advertere, vel maxime debe-

remus. Hinc sæpe incognitum non dolemus: morimur, & ignoramus, quòd moriamur: infelices, quòd alieno vulnere sauciemur, & quidem citra miraculum, per actionem in distans: insensati, quia alienam mortem, ex nostra culpa, sic morimur, & alieno casu ruimus, ac præcipitamus ad Tartara: hæc D. Isidorus. Sed observationem, non observandam minus, his adjungit Husiticus timoris sancti Magister Jobus, dum dixit: *vestigia pedum meorum considerasti*: observa verbum, nota mysterium, non tantum pedes, & opera, sed & *vestigia* pedum tot scandalis malè relicta, considerat severus Judex. Adeste Sophi, ad hanc lucernam pedes vestros considerate, sed ne omittite malè impressa pedum vestigia: quot opera, tot mali pedes; quot operibus conjuncta scandala, tot pedibus pejora penè vestigia. Adeste Innocentiæ pestes, Juventutis pessimi seductores: adeste Turpili, aspiciate pedes, siquidem potestis citra horrorem; considerate vestigia, nam esse hircina mox prodet fœtor. Ecce! quoties eructatis vel maximè deglutienda, toties innocui audiunt, malè cogitant, pejùs delectantur, pessimè seducuntur: sic seducti à seductoribus, mox pari fato & ipsi sunt seductores: seducunt non segniùs, ut novos generent seductores: sic nunquam deficit propago impia; sic crescunt lolia, & mox repullulant

lant per noctem fungi. Tam fecunda sunt primi peccati vestigia, ut ea non debeat, sed ad Authoris perniciem, magis semper, magisque renovet, ac multiplicet ætas. Hæc igitur considerate vestigia, antequam à Judice considerentur: si nunc negligitis, & nescitis, videbitis serius, & scietis, quando clamabunt vindictam. Audite hæc omnia confirmantem Mellifluum: multa tunc peccata prouent ex improviso, quasi ex insidiis, quæ & modò non vides, & forsitan plura, ac terribiora his, quæ nunc vides.

LEUC. Si ita est, vae etiam laudabili vitæ hominum, si DEUS remotâ discutiat misericordiâ !
MEL. Non falleris; nam Augustini ex ore fluxit, hoc multa lo-

quens suspirium. En! ut alibi hic Sanctus Doctor, Doctrinæ nostræ brevem tradat epitomen: illa magis sunt noxia, inquit, quæ non æstimantur peccata: nullum enim malum facilius decipit, quàm quod non intelligitur malum esse: pessimum genus peccati est, non intelligere peccata: nullus magis de peccatoribus plangi dignus est, quàm qui putat, se non habere, quod plangat. Sed ad D. Gregorium revertamur: Physiognomix is vivum Oraculum; dicere poterit, quæ sunt ventura. Adhujus Tribunal omnes cito Philosophos, judicium audiant in hac vita, & corrigant; ne judicium audire cogantur post mortem, ab illo Judice, qui ferret Sententiam, æternis sæculis non variandam.

AUGURIUM PHYSIOGNOMICUM

Præsenti Philosopho ad futurum
Judicium,

*Quis ardor Enthous adurit fibras?
Mentémque sursum
Elevat supra mentem?
Fallor!*

*An præsentibus miscentur futura,
Videoque famosam vallem,
Fumosis illustram*

*Perituri Orbis incendiis?
Ita est:*

*Ignem cadentium siderum procellâ
Afflati dissipati omnes,
Horrido immergi flammarum
diluvio*

*Naufragabunt omnes, peribit nemo.
Nam*

Nam tubæ clangor citabit cunctos ,
 Diem dicet ,
 Cùm venerit suprema dies ,
 Carens die
 Admirare Clangoris Imperium :
 Mors audiet , surda licet ,
 Obediet exanimæ Orbis bustum ,
 Ipso Telluris corde palpitante .
 Æterna , sanctæque est sanctio ,
 Ut transeant peritura :
 Damnata , quia nata ,
 Urque ipsis ab Elementis ,
 Suum accipiat Mundus finem .
 Post mortem omnium morietur
 Mors ipsa ,
 Ipsa sepulchra desinent esse se-
 pulchra :
 Nam mortuos reddent vivos ,
 Et ex cineribus Mortis
 Vita leget Cadmeam messem .
 Heu ! quæ rerum facies
 Erit tot inter hominum facies ?
 Cùm venerit seculum , patebit specu-
 lum ?
 Noscentur incognita , videbuntur
 occulta .
 Quid de te dicam Sophe non
 Sophe ?
 Huc si tu veneris ,
 Patebunt incendia Veneris ,
 Corpûsque ignivomum ,
 Animam prodet adustam .
 Monstrosa membrorum moles ,
 Incompositam monstrabit vitam ,
 Scelerûmque molem .
 Male temperati humores ,
 Intempericem ostendent mentis ,
 Et immorigeros mores .
 Exhibebunt ignivomi oculi ,

Tot exvibratas Cupidinis faces .
 Famantia sætore labia ,
 Cerberî monstrabunt spumam .
 Indicabit extrema confusio
 Effusam in flagitia vitam
 Confusa anima .
 Erumpens in genas pudor ,
 Impudicam testabitur Mentem ,
 Quique in vita defuit animæ ,
 Frustrâ tunc tinget Corpus .
 Occulta erant aperta ,
 Legentur in fronte effronis scelera
 animi .
 Prô pudor !
 Quæ non puduit facere , spectante
 Numine ,
 Facta jam pudet dicere ,
 Audiente Homine .
 Quid ergò mirum ?
 Si prodat DEUS coram omnibus
 omnia ,
 Cùm fileat homo coram unico singu-
 la ?
 Sacrilegi hæc pœna silentii ;
 Revelare tunc toti Munde
 Immunda scelera anima ,
 Quæ revelare uni hominî noluit ,
 Etsi facitè potuit ,
 Quia silere homo omnia debuit .
 Stulte quid erubescis ?
 Est confusio adducens peccatum , *Eccles. 4.*
 Si files . *Ibid.*
 Est confusio adducens gloriam ,
 Si confiteris .
 Pudendus pudor !
 Qui sequitur culpam commissam ,
 Qui à committenda non terret ,
 Sed à consistenda absterret .
 Hinc meritò

Rubefcet tunc rubor ſuum rubo-
rem,
Eritque ipſemet ſui ipſus
Et culpa & pœna.
Si ſapis,
Jam pudeat facere,
Quod factum pudebit dicere.
Hic peccata eloquere,
Ut tunc ſileat Judex:
Te ipſum judica, ne judiceris:
Te ipſum puni, ne puniaris.
In Judicium peccas,
Si mite judicas iſtud Judicium:
Nam tanta erit ſeveritas,
Ut Judex agnoſcat omnia,
Ignoſcat nihil.
Non parceret peccanti, licèt precan-
ti.
Judicabit omnes,
Nuditate pares, cauſâ diſpares.
Nec teget, nec proteget
Te Philoſophum Epomis.
Non enim quæretur, quàm bene
dixiſti,
Sed quàm bene vixiſti:
Hic lapis veri Philoſophi
Erit Virtus:
Nam hac ſolâ probabitur, vel repro-
bitur.
Imò

Sola Virtus lapis eris tunc Philoſophi-
cus,
Nam ſine hac aurum non feciſti, ſed
paleas,
Paleas autem
Comburet igni inextinguibili, Luc. 3.
ita eſt, v. 17.
Damnabit quiſque
Se Teſte, ſe Accuſatore, ſe Judice,
ſe ipſum.
Sententiæ adjiciet Decretum DEUS.
Sed immutabile,
Quia munitum Sigillo Æternitatis.
Venite, Probis dicet,
Reprobis eheu! nunquam redituris,
ite.
Damnandi rigorem æquabit pleſtendū
rigor,
Carnifex aderit ignis, & eadem
luce
Scrutabitur improbos, & combu-
ret:
Ut ſcias,
Nil fore inultum, inuſtum nihil.
Abi Philoſophe!
Et mihi ſolve Problema:
Ubi erit Mundus? ubi delicia? ubi
divitiæ?
Ubi eris tu, qui hæc audis, vel le-
gis?

JANUS BIFRONS,

Seu

DISCURSUS IX.

De

TEMPORE, & ÆTERNITATE.

LEUCOTHEUS. Papæ ! quod tu mihi hieroglyphicum schema ? novum ex fabulosa Antiquitate portentum ? Janum Bifrontem lego, Mundi symbolum, si Oratorum Principi fides : *utpote qui in Orbem continuò volvitur, & ex se initium faciens, in se refertur* : cujus templo illud ænigma non immeritò applices, quod quondam Æsopo Sophista quidam Ægyptius : est templum grande (Mundum intelligo) in templo columna, duodecim habens Urbes (id est annus, duodecim habens menses) Urbs quælibet triginta trabibus (diebus scilicet) sustinetur : trabes, duæ circumeunt mulieres, noctem putata, diémque, quæ sua vicissitudine Mundum exornant. *MELANDER.* Non ignota loqueris, nec etiam à scopo meo aberras, utut punctum non ferias. Janum,

quasi Eanum, ab eundo deducit etymologus Cicero, Mundum, sive Cælum, ut ais, denotans, temporis mensuram. Alii per Janum meliùs ipsùm tempus intelligunt, quod utique eundo volvitur, Orbémque Sisyphi ad instar volvit : hinc asserunt bifrontem, quasi unâ fronte aspiceret tempus præsens alterâ prospiceret futuram æternitatem. Sed mitramus fabulosum corticem, & Duce Philosopho, veritatis nucleum excuiamus, *Naturam, scilicet, temporis ac æternitatis.*

LEUC. Meliorem in S. Furseo Janum, ætati nostræ proponis : de hoc legisse me memini, quòd à severiore Pallade, ad S. Scripturæ pulpita delatus, solidioris amore Sapientiæ sic exarserit, ut dum, Physicâ fronte, caduci temporis brevitatem spectat, morali alterâ, æternitatem contempleretur, sæpe in terris Philosophus, sæpe E-

thicus in Cœlis extaticus. *MEL.* Ita est: tunc præcipuè, cum ad Magisterium cœlestem ab Angelis evocatus, globi Terraquei molem, vitis undique conflagramentem, in æternitatis abyssum mox ruituram spectaret; cum visis æternitatis infaultæ suppliciiis, in Mundo eloqui iussus est, quæ in cor hominis vel nunquam, vel non sat profundè descenderant: scilicet *tempus omne, intuitu æternitatis, esse exiguum. Nam momentaneum est, quod deletat, æternum, quod cruciat.*

Temporis LEUC. Utilis Philosophia, è
Natura. qua, velut aurifodinâ, tam sancta à Sanctis dogmata eruuntur.

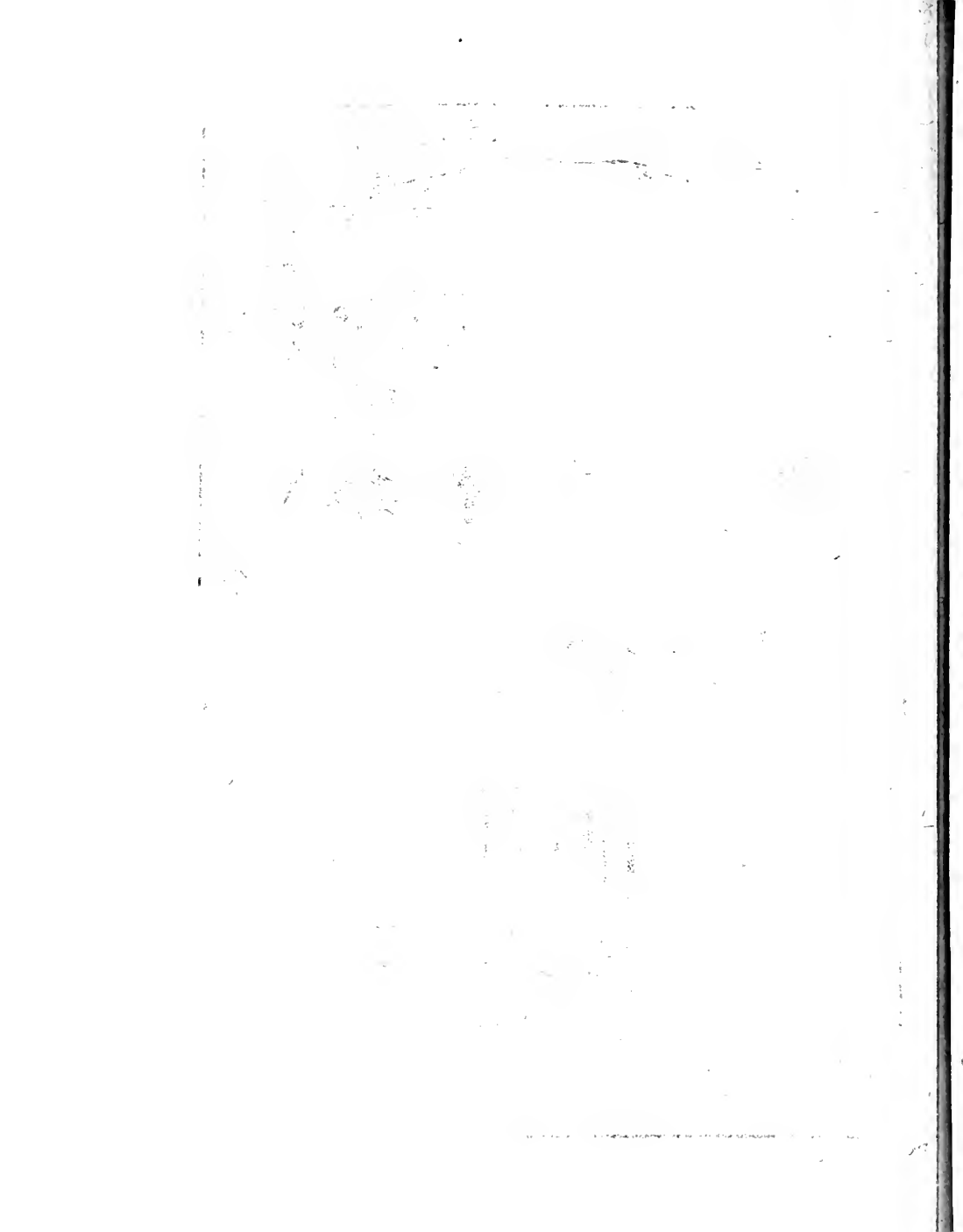
Sed ut filum discursui porrigam, edic precor, quid ergò Tempus?

L. 11. *Conf. c. 4.* *MEL.* Non tuo, sed Augustini ex ore fluxit hæc quæstio, à quo igitur responsum cape. Si nemo ex me querat, scio: si explicare velim querenti, nescio. Dixit aliquid Princeps noster, sed pro subtilitate sua obscuriùs, dum tempus

L. 4.
phys. c.
13. vocat numerum motus secundum prius, & posterius. Lucem affundunt Interpretes, quando per numerum intelligunt mensuram; puta, multitudinem partium alicujus motus, immediatâ sibi serie, succedentium. Mensura hæc, si sese ab extrinseco teneat, Tempus parit extrinsecum, solétque desumi à puncto quodam fixo æternitatis imaginario, vel à virtualitatibus ut phrasis habet scholastica, Æterni-

tatis Divinæ. Calculo tamen communiore, pro mensura statuitur, Cœli mobilis successio spherica, tanquam quæ sensibiliùs cadit sub oculos: eâ lege, ut una ubicatio solis, succedaneo ordine, prioris velut pedissequa, metiatur rerum omnium sive diuturnitatem, sive brevitatem. Videtur hoc, suo Creator ipse mandato, stabilivisse, dum dixit: *siant luminaria cum firmamento, & sint in signa, & tempora, in dies, & annos.* Quòd, si mensura hæc foret intrinseca, tempus foret intrinsecum, seu illud, quod res quælibet durans censetur habere in se, mensurabile per tempus extrinsecum, nihilque est aliud, nisi ipsa rei duratio, quam Scholæ definiunt, esse accidens modale, subjectum formaliter affigens virtualitati certæ æternitatis Divinæ. Hæc de Natura temporis pro suo more Scholastici.

LEUC. Bellè hanc adumbrâsti; sed quæ tibi crisis de annis Criticis, quos alii Climactericos nominant? *MEL.* De his multi non pauca. Mysterium Naturæ non immeritò dixeris, adeò obscura illorum est Physica. Nominis etymon, quod spectat, Latinis dicuntur Scalares, quia per septenarium, aut novenarium scanduntur. Græcis sunt Climacterici, quia periculosi: nam observant præclarissima in Peripato Lumina, inter quæ veluti Phœbus est D. Augustinus, quòd hi anni periculosam mutatione-

tationem inducere soleant. Podaliriis dicuntur *Critici*, quia decretorii, quibus sua de morbis judicia statuunt. Ægyptiis septimus annus vocabatur *Effractor*, eò quòd sæpe effringeret animæ carcerem. Oratori Romano appellabatur *Nodus*, quem inter multos vix unus solveret Alexander. Hinc Cæsar Augustus sic quondam per epistolam filio: *latare mecum fili, transgressus sum annum sexagesimum nonum, omnibus Senibus periculosum.* Quòd, si hujus experientiæ causam à Peripato exquiras, reponet Seneca: *se non posse per Philosophiam exponere, quare septimus quisque annus ætati signum imprimat.* Alii ex Astronomia problematis hujus deducunt analysin; nam afferent, Saturnum, anno quovis septimo, ad quadratum loci, contrariùmque signum, unde egressus est, progredi, & sic, quemadmodum Luna criticos dies, sic annos illum efficere criticos: nam totidem fere annis Saturnus in uno signo, quot diebus moratur in illo Cynthia: hinc, cùm humores in statum contrarium transeant, quid mirum? si periculosam mutationem inducant, nisi alia faverint astra, vel ratio victus, aut virtus pharmaci periculum avertat. Ita illi, quibus suam non denegavero Topicam, si modò Analyticam fidem sibi, non arrogant, vel exposcant.

LEUC. Intelligo paradoxam hanc temporis proprietatem. Si pari penicillo proprietates quoque depingas, perfectum erit temporis ectypon. MEL. Has tibi ænigmaticâ colorum mixturâ, depinget Sphinx oratoria: En! quale monstrum ex obscuris Physicæ tenebris producat in lucem, quod primâ fronte non unum, sed omnes in una fronte referre putes tragephos. Vobiscum, inquit, creatum quid agit, calidum juxtâ ac frigidum, siccum ac madidum, longum ac breve, jucundum æquè, ac lugubre: nunc enim in fronte ciet tristitiæ nebulas, largósque ex oculis pluit imbres: nunc vultui serenitatem, amœnósque oculis induit radios, séque unâ cum aliis ad læta animare solet tripudia. Quòd si quæras, ubinam locorum hospitetur? Cœlum suspice, illud incolit: terram despice, & orcum; nam & hos quoque inhabitat. Cæterùm oculis caret, & nil tamen est, quod ejus possit subduci conspectui: caret ore, & nihilominus absorbet omnia, quavis Charybdi voracius: caret pedibus, & currit tamen, Atalantâ velocius. Transfreta, si lubet, velis remisque maria, subsequetur: peragra terras, vel si mavis, jugales Austros, & Aquilones volanti esse dojunge, tibi præcurret: capræ in morem, conscende montes & ab uno rupis cacumine in aliud, dicto

citius.

citiùs, te libra, tamen te deprehendet: alas à Pæfago mutua, tæque in aëra attolle, immenſos illos tractus, momento temporis, & demiffâ velocior ſagittâ, transvola, nihilominus te aſſequetur, utur nec pedibus, quibus currat, aut ſaliat, nec pennis, quibus volet, præditum ſit. Pythagorâ quovis eſt taciturnius, ac muto piſce elingue magis; & nihilominus prodit omnia, tacet nihil: nunquam didicit aliquid, nec ulla Scientiæ laude eſt memorabile, & tamen primas in Athenæis ſibi cathedras vendicat, omniumque complectitur Scientiarum encyclopædiam. Nam Jurisperitis æqualitatis leges, Philoſophis arcana Naturæ, Theologis recondita fidei myſteria pandit. Illud mirum, quod ſtomacho careat, & tamen concoquat omnia, ad ſtruthionis invidiam. Fur eſt, nam rapit omnia, ſimulque prodigâ liberalitate, cuique affert theſauros inæſtimabiles: nil illo ditius, nil illo pauperius; aſſiſtit omnibus, adhæret nemini: valetudinem, & vires ſuppeditat, & has rapit: vitam indulget, & mortem affert, gratificatur æqualiter omnibus, nulli ſe ſe obnoxium facit, & omnibus: & quæ præcipua Naturæ proprietas: nil illo pretioſius in Mundo, nil illo vilus: nihil curatur minus, cum adeſt, nihil optatur magis, cum abeſt: æternaparit emolumenta, ſi bene colas, æter-

na affert diſpendia, ſi malè cures. Hæc ille, ſolventi promittens præmium, quod tempus dabit.

LEUC. De vita ſimul & præmio deſperarem, ſi iſſdem legibus, quibus olim cum Oedipo, nunc cum inter Sphingem, hodie conveniret. Fateor, hoc antilogico ſchemate, veluti genuinis eſt expreſſa coloribus, temporis indoles: paradoxas præcipuè miror proprietates; quarum unam, & alteram morali trutinâ ſi expendas, nil ab inſtituto meo, tuoque facies alienum. MEL. Vehementer probo, quòd, quam hæctenus tenebam docendi, tu quoque diſcendi methodum obſerves. Leucothee! quod Diſcipulis quondam ſuis Doctor Mellifluus, hoc noſtræ ætatis Philoſophis non inutiliter quis inſclamaret: *nihil pretioſius*

tempore, & heu! nihil hodie ſerm. a vilius reputatur! tranſeunt dies Scholæ ſalutis, & nemo recogitat. Uti que nil humanâ dignius avaritiâ, niſi ad noſtra lucra eſſemus Talpæ, luménque fidei ultrò aſpernaremur: ſcilicet ad Libitinæ lucernam, ſi oculi caligabunt, videbimus momenta temporis, ſementem eſſe æternitatis: verè enim Leucothee, quæ in tempore ſerimus, in æternitate metemus. Euclionem tibi ſinge, quem ira Jupiter deamet, ut Neſtoris illi ſæcula non modò promittat, ſed etiam juret per Dyphtheram: fac, quòd ob oculos illi ponat apertas Perſarum Gazas,

Cræsi thesauros, omnésque divitias, quas è conchis dives colligit India, vel è fodinis eruit felix Arabia, aut secum vehit Pactolus ipse, atque *auro turgidus Hermes*: fac, inquam, hæc illi ponat ob oculos, sed eâ lege, ut unius diei spatio, colligas, quantum possit; hoc elapso finitum negotiandi tempus denuntiet, nec nisi sterile, quò ad vitam protrahat, fore annos: quid putas? an diem hunc stertendo consumeret malè providus futuri Endymion? an muscas venando, bonas horas cum Domitiano combureret? absit: centimanum se optaret, diu noctûque ad id intentus, ne bonæ diei vel minima illum particula præteriret.

LEUC. Hæc filii tenebrarum, prudentiores sanè filiis lucis: sed putasne, glaucoma ejusmodi etiam Philosophis objici? MEL. Ophthalmicum agere nolim; id tamen etiam cæcus facilè videt, quòd non omnes tempori studeant, quibus studium temporis. Athenæa Sophorum lustra, & quot tu disputantes percipies de thesi, quam Apostolus posuit: *dum tempus habemus, operemur bonum?* quot Bernardinos, qui liberè profitentur, quòd *tempus tantum valeat, quantum DEUS*, quia tempore bene consumpto comparatur DEUS? quot Augustinos reperies, quorum ex ore cum veritate stillat. *Conf.* isthæc confessio: *1. carò mihi valent temporum stilla?* quot videbis

Catonés, 2. qui cum libro adeunt curiam, ne punctum temporis, quo coire Senatus solet, otiosi perdere cogantur? quot numerabis Piatonés, qui 3. non nisi, erudito ex libris pulvinari, immoriuntur? alia jam volvitur ætas. Utinam non videre sit plurimos, qui pretiosa momenta non utili studio, sed inutili otio comburunt! qui horas pœnitentiæ destinatas, dum lusibus, & symbosis fallunt, falluntur! qui dies augendæ gratiæ cœlitus datos, peccata augendo dum minuunt, detrimenta augent æternitatis! interim quos vita prodigè numerat annos, inutiliter multiplicat ætas: & si mors denique subtrahat tempus, expensum æternitati, quid remanebit, nisi puer centum annorum? quem utinam DEUS non dividat, partemque ponat cum hypocritis infaustæ æternitatis: LEUC. Ita est: & inter Philosophos, reor, fore Similio similes, qui sibi hoc Epitaphium.

*Hic jacet Similius,
Annos, qui plurimos vixit,
Tempus verò exiguum.*

*Nam
Septuagenarius prope postquam
vixit,
Septennis vixit.
Abi Viator,
Et Similio ne vive similiter:
Vives longius,
Si vives melius.*

Sed age, si verum effatum, quod dedit Thales, quaesitus, quid in rerum Natura Sapientissimum judicaret? *Tempus* reposuit: quia *docet, eruit, & invenit omnia*: si vera, inquam, isthæc proprietates: cur ergo suum non docet pretium?

MEL. Docet vel maxime; illos præcipue Sophos, qui non nisi cum Phrygibus sapiunt. Serò capitur paradoxum illud: *nihil curatur minus, cum adest, nihil operatur magis, cum abest.* Si cum S. Furfeo audire posses damnatorum suspuria, quid perciperes, nisi querelas, quibus temporis irreparabilem jacturam deplorant? quid nisi vota, quibus vel unicum momentum frustra jam licitantur? sed nempe, *cum furto patuit janua, sera sera est.* Si temporis præcones hi displicent, alium Gallia subministrabit, Ludovicum XI. qui ultimo prostratus morbo, quinquaginta quotidie aureos, Archiatro aulico numeravit, ut vel per diei spatium vitam sibi protraheret: sed frustra; nam cum aureis vitam auream perdidit. Purpuratum Fortunæ pullum dabit regia Caroli quinti, qui in mortis confinio, pro tot annorum obsequiis unam unicam horulam petiit: sed frustra; pro epitaphio reliquit illud:

*Damna fleo rerum, sed plùs fleo
damna dierum:
Rex potuit rebis succurrere, nemo
diebus.*

LEUC. Et mihi, ut fatear ista figunt aculeum? si in vitæ meæ memoriam redeo, libet exclamare:

*O mihi præteritos referat si Jupiter
annos!*

Sed nempe hæc nova proprietates: *Ovid. l. 1. Fast.*

*Fugit irrevocabile Tempus:
Nec quæ præterit, hora redire
potest.*

MEL. Fateor, fugit irrevocabile, non tamen fugit irreparabile. Advertit Mysterium istud Aquilinos Sanctorum oculos, qui proin varias temporibus redimendo industrias invenere. E consilio D. An- *In epist. felini tempus redimimus, quando ante ad Eph. re actam vitam, quam lascivendo perdidimus, stendo reparamus.* Angelici suafu, tanto magis quis debet vacare operibus bonis, quanto prius institit malis. Scilicet compensat fervor, tepiditatis ignavæ moras, nec rarò facit ex novissimis primos, sic consumatos in brevi, ut tamen expleverint tempora multa. Leucothee, fervorem hunc frequenter exstimulet fulmen illud Apocalyptrice Aquilæ: *Tempus non erit amplius.* Renove- *C. 10. mus aureum illud epiphonema v. 6. Chryfologi: vivamus DEO paulu- Ser. 32 lum, qui Saculo viximus totum: dedimus corpori annum, denus anime dies: tempus est, ut aliquando domui (æternitatis) provideamus.*

LEUC.

LEUC. Ita est: atque ut instantius provideamus, de æternitate pauca ediffere. Dedimus suum tempori tempus, suum quoque demus æternitati: quamvis, ut nihil celestem, ipso nominis pondere fat me æternitas terreat, juvat nihilominus scire ænigmaticum etymon: nam si fortè nunc melius sciam, tunc felicius sentiam æternitatem. MEL. Sentire poteris, scire non poteris, quid sit æternitas: quia, *quid quid dixeris*, D. Augustino Judice, *minus dicis*. Si tamen Sophorum Oracula juvat consulere: æternitas Stagiritæ erit:

1. duratio permanens, principio carens & fine. Severino Boëtio,
2. interminabilis vita, tota simul, atque perfecta possessio. Illam Melissus asseret
3. complexum omnium temporum: Areopagita
4. ævum ævorum. Alii dicent perpetuum hodie, quia sine futuro atque præterito: Annum magnum, & tamen inextricabilem annulum, quia sine termino: Oceanum nullâ bolide investigabilem, quia sine fundo: abyssum sine luce, perpetuam noctem sine die, principium sine principio: spheram sine fine, atque initio. Alii hieroglyphico illam schemate adumbrabunt: nunc circulum proponent, cujus centrum *semper*, circumferentia *nunquam*: nunc labyrinthum formabunt cum lemmate; *sine exitu*: modò anguem gyraunt in orbem hac syngraphâ; *ubi desinit*,

incipit: modò axem suspendent, circa quam agitatur sæculorum omnium rota, hoc hemistichio: *in omne volubilis ævum*: nunc Hydram fingent septemplex isthac epigraphæ; *cum moritur, oritur*: nunc fontem monstrabunt, undis per Mæandros continuò refluens, adjuncto epiphonemate; *fluunt, ut refluant*: fiteo plura, quia *quid quid dixerint, minus dicunt*.

LEUC. Imò nihil dicunt, hoc ipso reor, quod aliquid dicant: nam ut argutè notat celebre inter Scriptores Nomen, *minus* capimus æternitatem, si dicamus, *quid sit*, quàm si dicamus, *quid non sit*: est hæc paradoxa rerum æternarum Natura, ut tunc primùm sciamus, quid sint, quando scimus, quid non sint. MEL. Placet animadversio, quæ, nisi fallor, è Nazianzeni Ingenio fluxit: nam huic æternitas tempus est, imò fallor, *tempus non est, nec pars temporis ulla*. In quæ verba Hierographi æternitatem mirâ paraphrasi, sed sine auxesi, exaggerant. Finge, (nam in fictione nulla hinc fictio) finge, sicut sibi Bonaventura, dum viveret, finxit verissimè mala ventura: finge tibi, inquam, orci mancipium, quod anno non nisi centesimo, unam unicam ex oculis stillet lacrymulam; stillet nihilominus per tot annorum centurias, dum tandem immensus adæquetur Oceanus: heu! quot non annorum

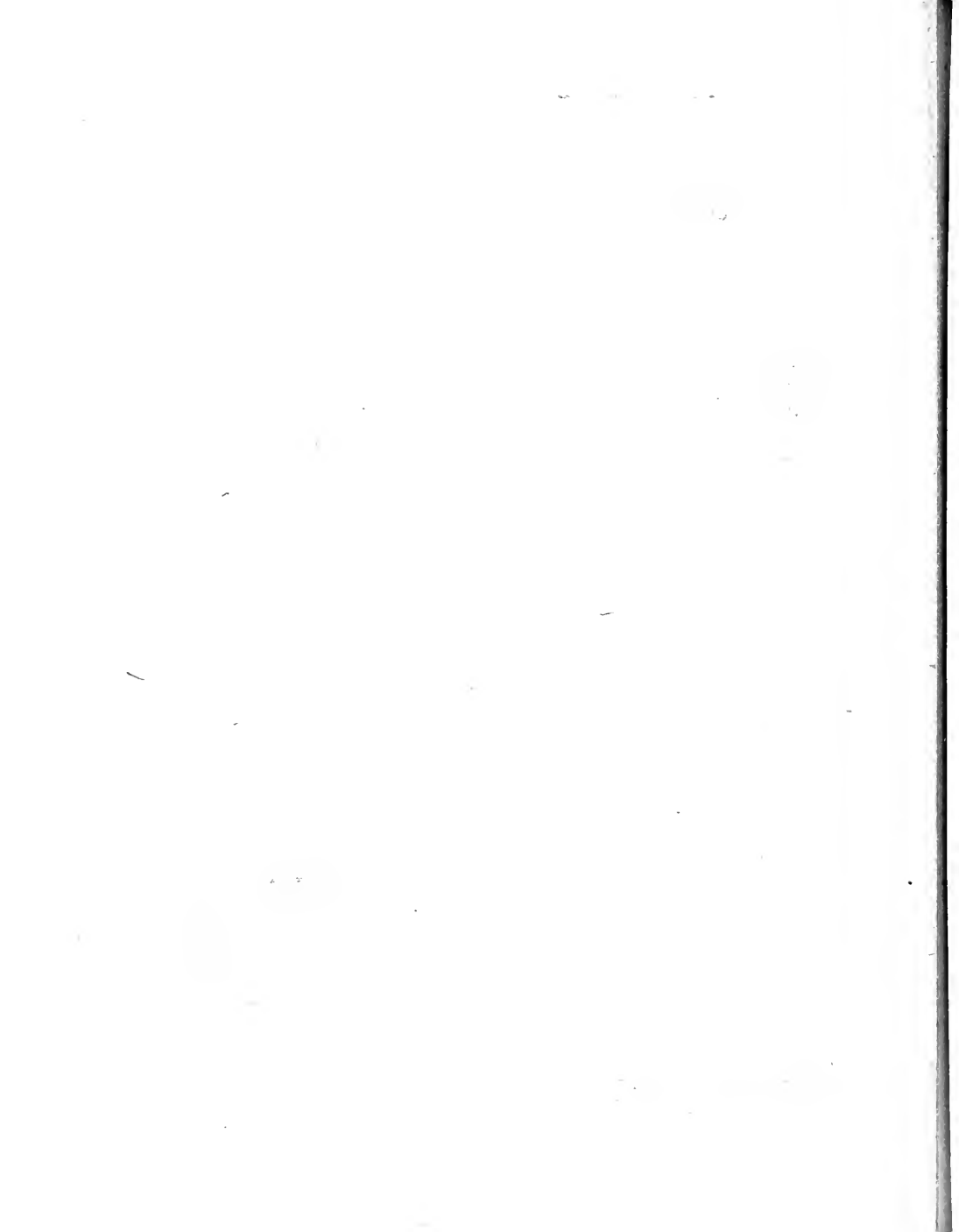
Pf. 60.
1. de
0. c. 1 2.
2. de
5. de
sol.
il.
f. 6.
3. de
SS.
4.
10. de
v. nom.

Drex. l.
de ater.

myriades sese evolvent, dum vel unicus rivulus, ne dicam, totus Oceanus impleatur! & tamen, etsi non unus, sed centum, etsi non centum, sed mille, imò milliones mille repleantur Oceani, an æternitatem æquabis? minimè: necdum es mensus initium, tantùm abest, ut sis totam emensus. Finge cum Isidoro Mundi aspectabilis spatium, quà latè ad Cœlos usque protenditur, sic arenulis repletum, ut decem illarum millia, non nisi granum sinapis minimum æquent: prò quàm innumerus erit hic numerus! & tamen, quantus quantus est, æternitatis annos non numerat, ne dicam, enumerat. Finge hunc numerum, quem quinquaginta duabus cifris in unam lineam cogit Arithmeticus Clavii calculus, finge, inquam, hunc numerum tot multiplicari in lineis, quot capit folium grande, & integrum; quot capit foliorum maximus liber, vel librorum immensa moles, quæ Universi spatium ad usque regionem Empyream adimpleret: hunc numerum finge ulterius, tot iterari in lineis, quot, capit tota, quà latè patet, Cœli spherica superficies: DEUM immortalem! quot hæc forent myriadam sæcula, quot sæculorum myriades? & tamen, elapso tot annorum curriculo, necdum curret æternitatis initium, ne dicam medium, ne dicam finis: & tamen si tot annorum inversa denique

clepsidra tormentorum finem damnatis tandem promitteret, næ illi pro nihilo computarent tam grandem pœnam, & in sua sese infelicitate beatos, ac felicissimos prædicarent. Sileo, ne plura, dum loquor, loquar minus: O æternitas: quamdiu durabis! volo dicere, & nescio dicere: quamdiu DEUS erit DEUS, tamdiu patietur damnatus: sed quamdiu erit hoc quamdiu! cogitari potest, explicari non potest.

LEUC. Vertiginem intellectui *S. Aug* timeo, si longius despiciat hanc abyssum. Capiò melius, quod optimè non nemo; Christianos inter opus non esse nisi Morotrophio, vel S. Inquisitionis ergastulo: in istud compingendos, qui non crederent æternitatem, in illud, qui crederent, & peccarent. Quid ad ista Philosophi? quid illi de durationis modo hoc, sine modo? MEL. In varios abeunt motus, diversam induunt mentem, nec inutili scholio de æternitate discurrunt. Audi unum, & alterum. Aluit Discipulum Sorbona, quem in Philosophica palestra, & informare, & deformare studuit Professor: aded sæpe Doctores nocent, cum docent, tunc præcipuè, si amant sic Stagiritam, ut etiam ethnicum non averfentur. Xaverius (caput ad hoc Nomen inclinet Peripatus) Xaverius ille fuit Discipulus, Professore non nomino, in albo æter-

æternitatis nigerrimo scriptum lege; nam infami fato decessit. Hic quos de die instruxit Philosophos, de nocte destruxit, ad lupanar illos invitans lupus, ad prostibula ducens, Dux caper ipse gregis. Etiam Xaverium urgebat, imò perurgebat: at ille secum: *momentaneum est, quod delectat, æternum, quod cruciat: scicne ego Sophus, promomento æternitatem? abstr.* Sic se subtraxit, & unà secum subtraxit tot animas, quas cum Xaverio seducto, ad orcum alter misisset Orbis. Quid tu ad ista?

LEUC. Stupescō ad illud fulmen, quoties audio: Deusne, cujus bonitatis ne quidem numerus, momentum puniat æternitate? & quidem tali, tàmque horribili? MEL. Ita est, etiam infra condignum: nam peccatum infinita suo modo malitiæ, infinitam exigit vindictam. Sic fides jubet, nisi cum Origine, illo Sophorum Sole, errorum maculas pati velis, vel etiam totam in æternitate eclipsum. Sed est alia animadversio, qua priorem exaggerat, animadversio & ipse dignissimus, in Peripato non tam civis, quàm Primas, Justus Lipsius: quàm hic de Philosophia sit bene meritus, & docendo, & ad doctrinæ sanctioris leges vivendo, in erudito Orbe hospes est, qui ignorat. Et tamen Philosophus tantus, re, & nomine justus, ubi post

vitæ sanctæ præmissas, ad inferendam denique conclusionem à morte fuit necessitatus, infremuit: nam videt se in agone, ubi in momento unico, æterni lucta momenti: vidit instare instans, è quo solo, tota pendet æternitas: vidit Pythagoricam litteram Y, cui vitam hominis similem antiqui dixerant Sophi, *Rupertus l. 4. in qua ab uno ductu incipiens, finitur Gen. c. 29.* inbivium faustæ, vel infaustæ æternitatis. Vidit, quòd ubi ceciderit arbor, vel ad Austrum, vel Aquilonem, ibi erit per totam æternitatem: hinc ad Sapientiæ Sedem in hæc suspiria erupit: *ad sis Philosopho, Drex. de cum tota luctanti æternitate; nec ætern. illum deserat in momento, è quo pendet æternitas.*

LEUC. Infelices Philosophos, nisi in tempore bene distinguant, æternitatem inter & tempus: *non enim ratio, nec sapientia, nec scientia apud inferos. Eccles. 9.* Quid nî ibidem per experientiam discant, quod per Scientiam discere hinc neglexerunt? certè nec sua orco deesse problemata, testis est ille Philosophus, de quo Innocentius III. Pontifex fide dignissimus, etsi de cathedra non loquatur. Hic, infaustâ sorte, damnatus, cùm Professori se sisteret interroganti, num in orco etiam disputetur? reposuit *apud inferos solummodo quaritur, an aliquid non sit pœna?* & resolvitur *pro parte negativa:* mox ille conclusionem ad oculum demonstraturus: age, inquit, si lubet, ad

inferos mecum descende, & Hercle senties, nihil non esse pœnam. Videbis locum in centro terræ, qui à situ infernus, à tenebris carcer, à profunditate abyssus, ab igne rognus, à fumo caminus, à sulphure stagnum, à foetore mephytis, à Dæmonibus tartarus, à damnatis gehenna, à perturbatione chaos, ab amaritudine malorum Oceanus appellatur. Videbis locum, cujus terra *operta mortis caligine*: cujus aulæ *tenebra*, suppellelex *miseria*: cujus ludi *tormenta*, musica *fletus*, & *stridor dentium*: cujus torrentes, *pix ardens*: humus sulphur: cujus incolæ *ericii*, *corvi*, & *onocrotali*: hospites *umbra mortis*, & *perpetuus horror*: cujus cibi *fames canina*: potus *fel draconum*, vinumque *furoris ira DEI*. Denique cujus thori, *stagnus ignis ardentis*: cujus janua *desperatio*, cujus ordo, *nullus ordo*, sed chaos horridum confusionis. Videbis locum, ubi Principem agit, qui à truculentia dicitur *Draco*: à verlutia *serpens*: à nocendi desiderio *Diabolus*: ab ira magna *Leo rugiens*: à potentia *Behemoth*. Videbis locum, ubi focii malitiâ improbi, specie horrici, conditione miseri, rabie furiosi, malevolentia obstinati: locum, ubi primo post ingressum momento clauditur porta spei, misericordiae, quietis, felicitatis, gratiae, pietatis, solatii, & omnis boni: locum, ubi nil auditur præter suspiria, gemitus, lacrymas,

ejulatus, & ululatus: ubi meræ blasphemiae imprecationes, stridor flammaram, & ignis miserè devorantis: verbo, videbis locum, ubi nihil non est pœna, seu tormentum. Denique videbis locum, angustum *Tilkom.* simul, & amplum: angustum, nam *Phys. Cu* veluti ignitos lateres comprimit *p. 2. de* damnatos: amplum; quia etiam hoc *Mundo* anno foret dies judicii, & quot die-*fol. 219.* bus, à Mundi exordio, fuissent nata quinquaginta damnandorum hominum millia, sufficeret in orco quadrata milliaria mediæ cavitatis ad eos recipiendus. En! quantum spatii suppetat, damnari ut possis, si velis.

LEUC. Superi! quæ paradoxa hæc explicatio? digna certè, quam etiam à Discipulo audièrit Professor. MEL. Docentis filium ne interrumpas. En! ut thesin suam ulterius Sophus hic urgeat: in hunc locum, inquit, descende mecum, & Poëtarum fabulas, hic videbis minimè fabulas: cernes, ut fugitiva sub undis fallentibus poma frustra gulosi esuriant Tantalii: ut rerum temporalium helluones Sisyphi frustra petant, & urgeant *rediturum denuò saxum*: ut sub vulture gemant rapaces Titii, ut vanæ Belides in cribris aquam inaniter hauriant: ut lascivi Ixiones, in rota æternitatis, volvantur sèque sequendo fugiant. Imò erravi: meræ fabulæ sunt, hoc in loco, hæc fabulæ; umbræ sunt, non tormenta:

*Hæc mites Diomedis equi, Busiridis
Aræ
Clementes, Phalaris tauri, solatia,
molles
Scironis scopuli, Schineos pacata
Tyrannis.*

Nam quid quid malorum excogitare sævitia, quid quid dolorum congregare potest corrupta morbis Natura, fabulæ sunt, quæ non nisi in phantasia, umbratilem exhibent mæroris Scenam. Objectum oculi, tenebræ sunt, plùs quàm Cimmeriæ, in quibus non nisi terribiæ fulgurant Inferni larvæ: aures maledicta flagellant, hebetat dentium stridor, mixtique, rugitibus dissonis, ululatus obtundunt. Voluptuarias fauces eliquata pix fatiat: & luridæ lacertæ repunt per stomachum: embammata sunt vena, pro tragematis serviunt buffones: femsa membra intolerabilem spirant mephytin: ærata incus vices supplet spondæ eburnæ, ubi se Vulcani Cyclopes exercent. Interim lebetes incalescunt ebulliente sulphure, & resina exultat inter torridos ignes, ut carnis illecebras vindicet: pro ferocia certant Rhadamanti, & Æaci: alii expeditis retibus, & harpis circumfremunt: alii Pyracmonis compedes rotant: alii improvidos ferreis longuriis inuncant: alii involant, & horridis intrò trahunt capillis. Quos priùs cinxerant torques aureæ, & infecuta sunt sarmata, longique elenchi, nunc Gorgones,

Dracones, & cenchrides ambiunt: viperæ sunt armillæ, catastæ sunt collare, cameli nautici gravant nudatum tergus. Verbo: in orco nil nisi pœna, credere qui renuit, experiatur.

LEUC. Jam non miror effatum illud, Oraculis annumerandum, quod Juvenis quidam Sophus, dum conclusionem vocationis heroicam, malè reprobarent senes, pessimè impugnarent inimici, ut solet, amici: parceret ætatis flori, tenerritudinem indolis delicatam ferendo non esse monastico oneri. Quibus ille: ô malè providi! hoc clypeo armatis, non exarmatis meam constantiam: nam si delicatulus ferre nequeo rigorem claustris, qui feram rigorem tartari? edicite, quomodo habitare potero cum igne devorante, & ardoribus sempiternis? MEL. Rectè hic equidem: nam si molestia insuperabilis, quæ momento finitur, quomodo inferni ardor sit tolerabilis, qui in æternitatem totam extenditur? est hæc reflexio digna reflexione. Fac enim, jaceas, in viridario, Pæstans æmulo: mollem thorum insternat Chloris, viridi vestita gramine: florenti te conopeo obumbret luxurians arborum scena: nares odore recreet frequens amaracus: lumina rapiant coloratæ florum: areolæ: leniter admurmurent Zephyri: adstrepant salientes undæ: plumei in aère accinant choraulæ: verbò,

tam vernus te cingat lepos, ut a-mœniorem nec ipse optaret sibi Al-cinous. Hic, inquam, jaceas, sed ea lege, ut nunquam liceat la-tus invertere: nunquid vel unus dies hæc gaudia mutaret in tædia, in supplicia hebdomas, annus in tormenta vix toleranda? sensit Philosophiam hanc Fulco, mun-danæ ludibrium vanitatis, quem nocte quadam, abyſſo demerſum plumæa excepit thorus, sed ita, ut ſomnus ab oculo fugeret: ſenſit ille quietem tam inquietam, ut in hæc verba prorumperet: *tam moleſta in molli thalamo eſt nox inſomnis: quid ſi in igni omnia jacerem culcitra? quid ſi non una nocte, ſed æternitate duraturâ ſemper, finiendâ nunquam?* fregit mollem ani-mum inſomne hoc ſomnium: ſic-que ſurrexit melior, ut meliorem poſtmodum in Religione ceperit quietem.

LEUC. Eſt hæc nova æterni-tatis proprietas, ſat magna, ut in-ferni tormentis, pro peccatorum pondere maximo, pondus adji-ciat infinitum. Damnatus patitur dolores immenſos, & quia pati-tur, immenſo pariter tempore, quo-vis in tempore patitur ſempi-ternos. In ſingula momenta col-ligit cuncta ſimul momenta, jugi-ter oberrans menti æternitas: pa-titur dolores præſentes, ſed & fu-turos patitur, quia intellectus ſi-ſtit præſentes: tormenta ſentit, & quia ſentit non finienda, totam in

quo-vis momento collectam ſentit tormentorum æternitatem: ſcili-cet, *quod quiſque timere capit, jam Gregori paſſus eſt*, unigue inſiſtens pun-cto, toto damnatos pondere, premit globus æternitatis. MEL. Placet Alceiſis, quam acutam in Damnatorum ſupplicia è Patribus recitas. Ita eſt: hæc eſt: juſta Numinis ira totam ſævire in Crea-turam, quæ tota ſæviit in Crea-torem. Cruciatuſ præſentes vo-luntas nolendo facit ſentire; acuit, dum averſatur; intendit, dum fruſtrâ fugere nititur. Intellectus præſentibus jungit futuros, dum-que non poterit non obſervari hæc veritas, *durabunt ſemper, fini-en-tur nunquam*, in momenta faciet dolores ſentire æternos. Sed præ-teritæ vitæ memoria his omnibus cumulum addet, nî vehementer fallor, propemodum infinitum. Nugæ ſunt, quod de Letheo flu-mine fabuloſa finxit Antiquitas: facultates, quas dedit natura, non eripiet orcus, eſt hæc clemen-tia crudelis, ad augendam, non minuendam intenta calamitatem. Scilicet, *quod manducaverat apud Superos epulo, apud inferos digere-bat*: nam ut non ſine aculeo Apis S. Aug melliflua: *transferunt præterita, S. Bern nec transferunt: transferunt à manu, ſed non à mente: non enim tranſibit cum tempore, quod tempora tranſit; in æternum ergò neceſſe eſt cruciet, quod perperam te egiffe memineris in æternum.*

LEUC.

LEUC. Superi! quantam dolorum abyssum hæc mihi verba recludunt? quis penetrabit, quàm sit amara præteritæ vitæ memoria; MEL. Crèdiderim, quòd præterdamnatos nullus: quid enim post combustas in orco sæculòrum myriades, cogitabunt de vita? quo microscopiò quærent tantillum tempus? heu! clamabunt nos insensatos! quid fuit vita, nisi fulgur, quod disparuit in ictu oculi? quid nisi vapor, qui mox evanuit? nisi umbra, quæ transit? momentum fuit, quod viximus, æternitati si comparetur, quam patimur: momentum fuit totum penè amarum; nam ambulavimus vias difficiles: minutum momenti unicum fuit, quo gustavimus paululum mellis, & ecce! æternum morimur. Sed quid dico momentum? quinquaginta fuère anni, quibus in manu nostra fuère Sortes: venale steterat Cælum, negleximus: obtrudebantur æterna gaudia, repudiavimus: infinitus Beatitudinis thesaurus momento laboris stetit; contempsimus, & infelici nimium cambio, pro pulte vendidimus hæreditatem; pro momentaneo quod delectat, elegimus æternum, quod cruciat. Verbo: pro Cælo mutavimus orbem. *Talia dixerunt in inferno hi, qui peccaverunt: ut loquitur Sapiens.*

LEUC. Satis est, hæc pauca Sapienti sufficiant: plura qui petit, experiatur æternitatem. Id amplius non miror, quòd D. Furfeus, de æternis suppliciis cum cogitaret, & inter media brumæ frigora, in sudores guttarum stillantes, totus diffunderet. MEL. Ita est: discamus ab Angelico hoc Anglorum Doctore, discrimen temporis, & æternitatis: quam ille cum sudore, nos contemplerur cum pœnitentiæ lacrymis, infaustam æternitatem: *descendamus cum illo vivi in L.num. infernum, ne descendere cogamur 16.v. 23.* mortui: descendamus mente, ne cogamur descendere corpore: contemplerur modò tormenta, ne aliquando experiamur. Si in *Bedal. 5.* afflictionibus caro obmurmuret, *de gestis* dicamus cum Triquelmo, *duriora Angl. vidi:* si ad pœnitentiæ flagella re- *S. Bern.* calcitret, opponamus, *asperiora declam. vidi:* est enim *extrema plena de-* in ecce *mentia commutatio, humanum de-* nos. *clinare laborem, & paratum diabolo Idem l.* *stridorem eligere sempiternum.* Al- *med. c. 3.* terutrum est eligendum: *aut semper letari cum Sanctis, aut semper cruciari cum impiis.* Leucothee finio, domumque ut feras, velim, epigraphen, quam inferni liminibus incisam, ad nos tulit D. hic Furfeus, ab orco redux: hanc lege, & damnatorum damno, ut sapias, lege sæpius, lege semper.

HIEROGLYPHICUM,

Portæ Inferi incisum stylo ferreo, in
plumbi lamina, & celte sculptum
in silice.

Siste Viator!
Nam sistunt hic omnia:
Post cursum temporis, stando
decurritur
Stadium aternitatis.
Aspice!
Porta sum, sine porta:
Aperta semper,
Sed ad ingressum:
Clausa semper,
Sed ad regressum.
Ingrediendibus aperit peccat-
tum:
Ingressis claudit peccati pœna.
Custos est mihi Nemeſis:
Extruxit me Divina Justitia.
Ut destrueret hominum vitia:
Accendit me furor justus,
Ut extingueret furorem inju-
stum:
Ignem hic coquo aeternum,
Ut illos excoquam,
Qui in momento temporis,
Totam decoxerant aternita-
tem.
Hic urit ignis,
Quo nihil gravius:

Aeternus, quo nihil longius.
Ignis,
Cui vester collatus est sumus:
Aeternus,
Cui vita collata est punctum.
Ignis,
Qui quadraginta novem cubitos
altus,
Aeternus
Qui in quinquagesimo numero,
Nunquam sit Jubilæus.
Hoc in loco una est actio,
Fallor,
Una est passio,
Ardere.
In hoc flammæ diluvio
Naufragant Dammati semper pe-
reunt nunquam.
Vivunt, ut moriantur,
Moriuntur, ut vivant.
Meta dolorum.
Hic sine meta.
Pulsor, sed non aperior:
Queritur rima, nec reperitur,
Percutitur sera, sed immobilis,
Quia sera.
Flent miseri, sed nihil eluunt:
Per

*Per lacrymas accendunt ignes ,
Per ululatus exsufflant ardores.
Aspice!*

*Hac infernalis porta est tesseræ,
Semper , & nunquam.
Semper , quod finiatur nunquam ,
Nunquam , quod durabit semper ,*

*Hæc Damnatorum conditio :
Nunquam esse felicem , semper
miserum ,
Semper in pœnia , nunquam in pœ-
nitentia :
Spirare semper , nunquam exspi-
rare ,
Sperare nunquam , semper despe-
rare.*

*Hæc inferni proprietates ,
Ut semper voret , nunquam de-
voret ,
Semper necet , & nunquam ene-
cet ,
Semper dare , quod nolis , nun-
quam dare , quod velis.*

*O Æternitas !
Cujus clesidra semper fluit , nun-
quam effluit :*

*In hæc vita sis morum forma ,
Ne in altera sis pœnæ norma ,
Hic statera sis veritatis ,
Ne ibi sis bilanx severitatis.
O semper , O nunquam !
O Mensura Æternitatis
Sine Mensura !*

PARERGA

Ex Univerſa Philoſophia.

1. **L**ogica eſt Virtus intellectua-
lis. 2. Ars, & Scientia.
3. Ejus Objectum non eſt In-
tellectus rectè operans. 4. Nec Syl-
logiſmus vocalis. 5. Sed mentalis.
6. Inter gradus Metaphyſicos non da-
tur diſtinctiō ex Natura rei formalis.
7. Nec objectivè præſcindens. 8.
Sed ſola rationis ratiocinata. 9.
Figmentum ſunt idea Platonica. 10.
Nec rigori Logico ſufficit univerſale
ſimilitudinis. 11. Phyſica eſt Scien-
tia ſpeculativa, cujus Objectum eſt
corpus naturale. 12. Datur Mate-
ria prima Ariſtotelica. 13. Diſtin-
cta ab elementis Chymicis. 14. Se-
mine Anaxagora. 15. Atomis De-
mocriti. 16. Et elementis Peripate-
ticis. 17. Eſtq; Subjectum uniuſcu-
juſque. 18. Datur forma abſoluta
non tantum in homine. 19. Sed & bru-
tis. 20. Plantis. 21. Et probabi-
liter quibusdam inanimis. 22. Duæ,
plurèſve forma principales in eādẽ
materia parte naturaliter repugnant.
23. Non tamen partiales. 24. Unio
eſt entitas modalis. 25. Cauſa eſt
principium ex intrinſeca virtute de-
terminans aliquid de ſe inſufficiens ad
exiſtendum. 26. Cauſa efficiens ut
actu agat, debet actu exiſtere. 27.
Et etiam eſſe applicata ſuo modo :
hinc naturaliter repugnat actio indi-
ſtans. 28. Accidens nec ſe ſolo. 29.
Nec cum ſubſtantia producit ſubſtan-

tiam. 30. Sed ſola ſubſtantia. 31.
Eadem producit accidentia ad intra.
32. Accidentia verò ad extra, ſimili-
tia accidentibus ad intra, producuntur
a ſolis accidentibus. 33. Inten-
ſio qualitatum ſit per unicam formam,
certo modo modificatam. 34. Plan-
tæ ſponte naſcentes probabilitè pro-
veniunt ex ſeminibus, ſimiliter in-
ſecta, & bruta ex ovis. 35. Qua-
re ſemina plantarum, & oviparo-
rum vivunt. 36. Bruta non a-
gunt perfectè formaliter, ſed tamen
imperfectè propter ſinem. 37. Da-
tur Cauſa prima, ſive DEUS, cu-
jus exiſtentia demonſtrari poteſt ar-
gumentis moralibus. 38. Et Phy-
ſicis, etiam permiſſo proceſſu aliquo
in infinitum. 39. Inſluit immediatè
in omnes effectus. 40. Non tamen
per prædeterminationem phyſicam Ban-
neſii. 41. Quæ tollit libertatem.
42. Anima rationalis eſt demonſtra-
tivè immortalis. 43. Libera liber-
tate indifferentiæ. 44. Etiam in ſta-
tu Natura lapſæ. 45. Cui libertati
non obeſt Præſcientia Divina. 46.
Lux probabilis eſt qualitas abſoluta.
47. Color tamen, etiam permanens,
non diſtinguitur à luce certo modo mo-
dificatâ. 48. Sonus probabilis con-
ſiſtit in impetu modificato, & tremore
corpufculorum. 49. Elementa ſunt
generabilia, & corruptibilia. 50.
Licet maneat formaliter in mixtis.

PERIPATETICUS
NOSTRI TEMPORIS,
SEU
PHILOSOPHUS
DISCURSIVUS,

PER DISCURSUS SYMBOLICO - PHYSICOS,
AD DISCURSUM, IUXTA SANCTORUM PHILOSOPHORUM
EXEMPLA, PIE CURIOSUM INSTRUCTUS.

PARS II.

SEU
MACROCOSMUS.

AUTHORE

P. IGNATIO SCHWARZ, S. J.

IN ALMA, AC ELECTORALI UNIVERSITATE INGOL-
STADIANA HISTORIARUM PROFESSORE ORDINARIO.

EDITIO TERTIA.

Cum Facultate Superiorum & Privilegio Casareo.

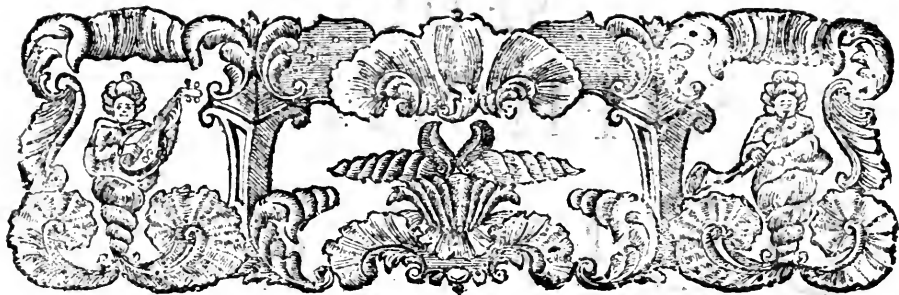
MONACHII & INGOLSTADII,

Sumptibus Joan. Francisci Xaverii Crätz, Bibliopolæ Academicæ,
& Thomæ Summer, Bibliopolæ August. MDCCLV.

CONFIDENTIAL

[Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page]

SEDI
SAPIENTIÆ,
DEIPARÆ
VIRGINI,
PHILOSOPHORUM
PATRONÆ,
MATRI
LIBERALISSIMÆ,
DOMINÆ
POTENTISSIMÆ,
Juventutis Academicæ
PROTECTRICI.

DEDICATIO.

Abi denuò felix Penna ,
Resume alas , & animosior jam
vola sursum :

Quo prævolârunt jam dudum vo-
ta , Cœlos tibi devota.

Priùs te Filio , jam Filii te siste
Matri ,

Et quæ priùs in Filio Matrem , jam
in Matre adora Filium ,

Abi :

Microcosmum non respuit Chri-
stus , quia Parvulus :

Megacosmum non respuet Parvuli
Magna Mater.

Philosophiæ Primitias obtulisti Pri-
mogenito Virginis ,

Primogenitum Philosophiæ labo-
rem jam offer Matri :

Erit primus hic Partus Authori suo
abortus ,

Ni è sacro fonte illum suscipiat
Divina Mater.

Abi ! quid trepidas ?

Philosophiam non immeritò con-
secras Philosophiæ Parenti ,

Quia Sapientiæ Sedi :

Nam unde fluunt Sapientiæ flumi-
na , meritò refluunt ;

Et unde veniunt Philosophis Lu-
mina , illuc meritò re-
flectuntur.

Megacosmum non immeritò
dedicas

Deiparæ Virgini :

Nam illustravit Mundum , dum
Solem genuit Mundo ,

Ipsamet Megistocofmus ,

Dum genuit Microcosmum , qui
fecit , atque refecit hunc Me-
gacosmum.

Quid miramur Sophi Na-
turam.

Dum Deiparam Virginem in Na-
tura cernimus supra Na-
turam ?

Virgo Mater , duo verbula ,

Quæ

Quæ includunt centum prodigia :

Debebatur hic honos soli Matri
Divinæ,

Nec enim nasci, nisi ex Virgine,
DEUS debuit,

Nec Virgo Mater esse debuit, nisi
DEI.

Jure te consecras

Philosophorum Patronæ:

Nam indiget Philosophia Sôphis,
nec rarò Philosophis:

Desiderantur Patroni,

Qui contra temporis nostri Zoilos
Peripatum tueantur.

Invenies raros,

Qui Epicleti lucernam fictilem jam
licitantur:

Utinam non invenias plures,
Quibus evuluit Stagira, quibus
exosum Nomen, epomis con-
tempta!

Sed non indiges Patrono, si Illam
habes Patronam,

Quæ plus una potest, quàm om-
nes simul Patroni.

Fac sufficias soli, & sufficiet sola.
Jure te consecras

Matri Liberalissima:

Nam

Afylum est miseris, Aitare reis,
Ærarium egenis:

Omniibus donat, ingratis ingerit,
invitis obtrudit:

Neminem relictura miserum, nisi
esse velit:

Imò neque omnes patitur esse mi-
seros, qui esse volunt.

Præfecit Illam DEUS Beneficiis
suis,

Ut quæ nobis donavit DEUM, per
DEUM omnia largiretur.

Nec de est illi voluntas donandi,
quæ à DEO donare didicit:

Nec facultas, quam DEUS pene
reddidit Omnipotentem.

Hinc

Potentissimam scias pariter *Domini-*
nam,

Quid enim non possit illa, quæ
potest omnia

In ipsum Omnipotentem?

Thesaurariam voluit, & Thesau-
rum,

Hunc, ut posset; Illam, ut vellet
largiri omnia.

Se ipsum illi dedit,

Qui omnia per Illam habere nos
voluit.

Sancti impetrant rogando, Hæc
pene imperando,

Subditus olim DEUS pareret, si
Illa præciperet:

Licet non sit opus Imperio erga
volentem,

Legem observat, quam tulit,
Reveretur Matrem:

Explora vota, prævertit Imperia.
Denique

Jure te consecras

Juventuris Academica Pro-
teptrici.

Non enim ullus Sophorum queri
de illa potest, etiam impius:

Beneficiis cumulat indigos, obruit
indignos,

Patet

Patet omnibus, etiam dum non patet DEUS,

Post amissum DEUM adhuc superest Protectrix, Mater DEI:

Et post naufragium adhuc se se offert hæc Tabula;

Abjecisti illam, periisti,
Apprehendisti illam evasisti.

Abi igitur!

Accede Thronum, quem hæctenus accessit nemo,

Quin auditus recederet, & exauditus.

S. Bern. Sileat Misericordiam Tuam, O Virgo,

Quincunque Te invocata sibi meminit defuisse,

Abi, & offer hæc folia:

Dic, antequam illa legat, cor offerentis inspiciat:

Ut prius legat affectum, nec contemnat effectum.

Plura elogia non opus est addere,

Ubi Ipsa, quam laudas, est tota Elogium;

Ubi ipsum Nomen est instar maximæ laudis;

Quod ubi profertur, vel scribitur, Panegyricum facit.

Verbo:

Dic, Matrem sat laudari non posse, Nisi unico VERBO:

Dic, qui non amat Mariam, anáthema sit.

Ita vovet seque totum devovet

Josephus Antonius Xaverius Christ de Goldberg,
Philosophiæ Candidatus.

ATLAS PHILOSOPHICUS

Seu

DISCURSUS I. DE MUNDO COELESTI.

MELANDER. Heroëm tibi propono hodie, in quo quid quid aspicias, paradoxum; quid quid dicis, miraculum. Heroum Heros est, nam ubi gloriam finire solent Heroës, incepit iste: Martis Triumpho huic erant principia, ut ex Heroe puer, gloriosa poneret Rudimenta: victoriæ palmas demessuit, ut in scholastico pulvere nobiliores fereret lauros: in Palladis sagatæ circo desit esse Heros emeritus, ut in togatæ ludo rudis fieret Discipulus. En! hominem, si tamen hominem, & non aliquid majus homine spi-

ret, hoc *Dius* simillimum ectypon.

LEUCOTHEUS. Adverto, *Pf. 18. v. 6.* quem inter sublimes Olympi Aquilas, quem inter excelsos Trituum filios numeres: tuum nempe Patriarcham Ignatium, Societatis minimæ maximum Fundatorem. Scio, quòd nunquam pugnâret fortius, quàm cum abjiceret arma; quòd nunquam felicius vicerit, quàm cum chlamydem Philosophico pallio, enses calamo mutaret; quòd nunquam gloriosius triumphâret, quàm cum, desertâ Martis arenâ, in Philosophicam descendit, ut novâ philosophandi peritia subjugaret Mundum, novâ

preliandi methodo exarmaret infernum.

M. E. L. Argutaris appositè: Ignatium puto, Philosophum paradoxum, Doctorem centum Perezis magis mirabilem, Philosophus est, sed qui disputat de Natura supra Naturam; qui loquitur de creaturis, & cogitat de Creatore; qui discurret cum Sophis in circulo, & cum Angelis conversatur in Cœlo. Doctor est, sed mirabilis, nam cum contemplatur Naturam, rapitur in Authorem Naturæ; cum loquitur de humanis, sentit divina; cum agit ut homo, vivit ut Angelus, & in terra existens semper in tuetur faciem Patris, qui est in Cœlis. Si unico verbo multa dicere velis de isto Philosopho, *Atlantem* nomina, id est *hominem Cœlestem*. Imò major Atlante est, nam hic Cœlum portabat in humeris, is capite conclusum circumferebat: huic Cœlum erat pro terra, quia Astrologo; illi terra erat pro Cœlo quia Philosopho, nam ex terra sibi fecerat Cœlum, quod sine scala conscenderet per creaturas. Et hoc est arcanum Ignatianæ Philosophiæ, ut à *magnitudine speciei* metiremur Archetypon; hæc epitome, ut disputantes de Mundo, conclusionem faceremus in Cœlo, & cum per proprias non possimus, per species alienas DEUM melius contemplaremur. Obstupuit primò hanc Philosophiam Impietas; nam

oculos perstrinxit tam sancta novitas, quos hebetaverat profana Antiquitas. Hinc ad censoriam virgulam, doctrinam revocat, ad virgas Doctrinæ Authorem. Exprobrat, quòd Philosophos faceret probos, quos illa conaretur facere improbos: virgis castigare virtutem cupit, ut patientiâ coronaret heroem. Quid factum? stitit se Ignatius, & nisi Ignatius fuisset, se non stitisset. Sedi in Academica Aula Doctores, virgis instructi, quas parare non poterat, nisi malè persuasa Sorbonæ Pietas. Nec cohorsit ad hoc spectaculum veteranus miles, barbatus Sophus, quia puerile: aliquot syllogismis Innocentiam demonstravit, colendam potius, quam castigandam. Agnovè & ipsi errorem, sicque (quod rarum inter Doctores) correxè, ut pedibus advoluti peterent veniam, canerentque palinodiam. En! actum publicum, quo Ignatius quondam Parisiis creatus Philosophiæ Magister, cui utpote Neo-Doctori hoc ego Jure jam Syncharisticon.

Adeste Sophi!

Ignatii solennis est Actus,

Quo ex Doctoribus creat Discipulos,

*Quo ex Discipulo creant Doctorem
Doctores simul atque Discipuli.*

Actum hunc publicum adornat Sorbona.

Et nitnam bona, & bene!
 Amovendus à Philosophia Ignatius,
 Sistit se promovendum:
 Promotor ipse, turbarum est mo-
 tor,

Hospites, Hostes,
 Doctoratus insignia, virge.
 Bellum Spectaculam!

An

Emeritus Belli Dactor, fors Neo
 creabitur Doctor,
 Abjeto gladio per virgas?
 Ringere Marspiter,
 Si repudiatis Armis,
 Tantus est virgis honor.

Sed Tragœdiam aliam parat Livor:
 Stupefce Bellona!

Quem Pampellona inter strictos in-
 victum acinaces,
 Minerva sistit,

Puerilibus vincendum virgis,
 Falleris Pallas Prothea:

Quem Sagata tot lauris,
 Togata frustra castigas virgis.
 Nuge!

Quem terrere non poterant belli
 tormenta,

Terrere non poterunt virge,
 Puerorum terriculamenta.

Rides Ignati,

Tentamen hoc rigorosum.

Ad quod pueri impallescent, non
 Viri.

Probas unico verbo,
 Sanam esse Philosophiam, quam
 doces sanctam:

Isnd sanam ipsemet probat Livor,
 dum reprobat,

Quia reprobus, & insanus.
 Sic unâ pugnâ vicisti multos
 Defendisti thesin feliciter,
 Brevis ipse Mundi thesis futurus.
 Vicisti!

Agnoscent errorem Victi,
 Ignosce errori Victor.

En aliam dant tibi catastrophem!
 Testante, ad pedes procidunt Do-
 ctiores,

Ut videas probos,
 Quos mala persuasio fecerat impro-
 bos.

En!

Accusant tuos Accusatores,
 Tibique paratas, illis jam parant
 virgas.

Jubet Sorbona,
 Ut puerile facinus testetur Livor:
 Satisfactum laeso honori rata,
 Si coram Discipulo Magister,
 Humi flecteret instructus virgis.

Gratulor tibi Ignati:
 Luit Impietas merito dedecus,
 Immerito quod irrogârat.

Tibi verò

Ex contumelia profluxit honos:
 Nam decuit,

Ut sic ex virga cresceres,
 futurus Ludi-Magister Orbis.

Gratulor tibi Ignati:

Magnificentius triumphare non po-
 teras,

Quàm ut deprecantem haberes
 Magnificum:

Non poteras gloriosius promoveri,
 Quàm ut Promotor genu flecteret
 coram promotore:

Quam ut Testes, qui iniqui accesserant,

Tua recederent aequitatis Encomiastes.

Gratulor tibi Ignati:

Nam ex arbore Porphyriana,

Dum Livor paravit virgas,

E virgis lauros paravit Virtus.

Imò

Arborem paravit predicamentalem,

Qui Ignatii Philosophiam, & Gloriam

Apud Posteror

Nunquam non predicabit.

LEUC. Admirans admiror hunc Neo-Doctorem, quia Atlantem, vel si mavis. *Philosophum caelestem*. Ab Hujus caelesti Doctrinam fac aliquot radios in me derives, nam amo *Scientiam Ignatianam*, hoc est *virtuti conjunctam*. MEL. Occasionem dabit discursus. A Caelo faciamus initium, vel potius à Mundo caelesti: sed quis ascendit, Eliae curru, per aëream semitam? quis lustravit sidereos tractus, ut annuntiet ea, quae non licet homini loqui? frustra Pelion Ossæ superinjiciunt Typhones, ut videant ea, quae oculis non vidit, nec in cor hominis ascendit: abscondita sunt haec etiam à Sapientibus Mundi. Hinc tanta confusio opinantium, putantium discordia, fingentium chaos. Mundi hujus siderei si forsitan Nates quæras, finget Philosophus

[mirare fictiones in Philosopho veritatis] finget eos carere principio, Numinique æterno esse coævus. Putabunt alii, è suo nihilo produisse hanc machinam, ante salutem in diluvio naufragam anno millesimo sexcentesimo quinquagesimo sexto: ante reparatam à Christo, anno ter millesimo nongentesimo sexagesimo sexto. Opinabuntur alii, primam lucem aspexisse hanc Lucem tempore verno, circa æquinoctium Mense Martio: addent Chronologi pleniorē adhuc *Corn. à horoscopum, diemque Domini-lapid. in cum assignabunt Mundo natalem, Gen. l. & quidem horam primam noctis, v. 12. pertinentis ad primum diem, quem P. Thea vigesimum quintum Martii esse ner. in volunt, eum scilicet ipsum, quo thes. incarnatus & annuntiatus est Christus, atque post annos triginta tres, gloriosā anastasi, Mundum malè perditum meliùs reparavit. Si naturam Orbitæ caelestis indages, fingent alii substantiam simplicem, alii compositam tuebuntur. Anaxagoras dicit esse *subtilissimam flammam*; Empedocles aërem *congelatum*; Xenophanes *limpidissimam aquam*; Thales Milesius *terram*. Plato asseret esse *mixtum*, & quasi *florem elementorum purissimum*: Stagrita *quintam essentiam* appellabit, ab elementis omnibus distinctam. Opinabuntur Veterum nonnulli; Cælorum materiam sublunari heterogeneam: Neoterici homogeniam affirmabunt.*

bunt. Pro forma Philosophus illis animam adstruet, Avicenna phantasticus phantasiam; Simplicius, nimum simplex, etiam auditum affinget, & visum: alii formam elementorum, alii aliam, ab hisce omnibus assignabunt distinctam. Denique putabunt cum Philosopho multi, Cœlos omnis corruptionis expertes: contra corruptibiles, & per Cometarum phœnomena ex parte corruptos, imò juxta Scripturæ phrasin, perituros alii tuebuntur. En quot putantium diversa judicia, quot opinantium errores! nempe sectam profitemur omnes Platoniam, quæ suum nomen à Dubitantibus traxit, præcipuè si de cœlestibus philosophemur.

LEUC. Adverto, divinationes & in Peripato prostare venales. An nihil certius de Cœlorum numero Philosophi afferunt? MEL. Dixi, in Topica tradunt Mundum cœlestem: hinc opinantur continuo, nisi radium subin, è sacra Scripturæ Analytica hauriant. Cœlos numero plures assignant; numerare vix poteris numeri diversitatem. Alii unum, duos, tres: alii quatuor, alii octo, alii decem, duodecim alii sibi fingunt; crediderim, ut deficiente uno non deficiat alterum, securaque pluribus reddatur salus. Solidos esse Cœlos, & velut ex diaphano crystallo congelatos. aut etiam ex ære fusos, sibi aliqui imaginantur: alii contra

liquidos esse putant; quinam verius putent, Apollo vix divinavit. Dicent illi in solidis solidius explicari S. Scripturam: replicabunt isti, in liquidis liquidius solvi Cœli phœnomena. His sequēstros se aliqui interponunt, dum Cœlum planetarium, propter intricatos invicem motus liquidum, firmamenti verò solidum, & ex nominis etymo firmum, fixumque perhibent, & asseverant. Id mihi extra dubitationis aleam omnem, Cœlum empyreum, solido velut ex adamante fusum. Sed ne lucidissima hæc Sedes ab opinantium tenebris immunis. Eugubinus nec creaturam, nec DEUM esse asserit Au-
in Cosma-
 lam istam empyream, sed *luce pœia. Ps.*
quandam Numini coeternam, & 103.
 increatam, atque ex divina Essen-
Tim. 6.
 tia emanantem: hoc lumine sicut ve-
Joan. 17.
 stimento amictum DEUM; hanc Al-
Eccles.
 lum inhabitare lucem inaccessibilem:
 hac claritate Christum clarificatum,
 quam apud Patrem habuit Filius jam ante mundi exordia:
 hanc lucem perpetuam lucere Sanctis
 sibi firmiter sic persuadet, ut etiam
 alios velit esse persuasos. Sed luceat Eugubino lux ista, ejusque
 affectis; nam in tenebris sedet,
 quicumque tenebras hujus lucis
 non videt, quæ Creaturam adstruit
 ab æterno. Cœlum ergò empyreum, verum corpus esse creatum
 tam certum est, quàm incerta illius
 forma, atque materia, situs
 figura, origo, aliæque innumeræ

proprietates. Diem Cœlo huic natalem, ante omnem diem, Angelicus adstruit: hoc enim teste, creatum est *ante lucem*, quæ phrasi Scripturæ synonyma *dies* est. Cyrillo si fides, creatum est ferius; nam si primo die jam stetit cœlestis Aula, malè Mundum dixisset Moyses informe chaos. Sed qui preliùs Mundi Genesin rimantur, nec ante, nec post primum diem productum afferunt Cœlum empyreum: non ante, quia *sex diebus Cælum & terram* factam novimus: non post, quia *in principio Cælum & terram creasse* legitur Creator. Lucidissimum esse hoc cœleste palatium, nemo est, qui negaverit, nisi in D. scripturæ Oraculis admodum peregrinus. Solidum esse convincit ratio, eò quod Beatorum corpora illud sint habitura pro pavimento: *Inmotum* ex eo colligimus, quòd locus sit quieti perpetuæ destinatus.

LEUC. Sed quid de situ & amplitudine, quid de pulchritudine cœlestis hujus Jerusalem Philosophi sentiunt? MEL. Incerta: nam quæ afferunt, divinant: quæ afferunt, autumant: discurrunt velut de coloribus cæci, velut surdi de harmonia: *non enim oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quanta præparavit DEUS diligentibus se.* Angelorum est de Cœlis discurrere, non Sophorum: hi quidquid dicant, nil dicunt; diminuunt, dum

augent. Ne tamen vota piè curiosa destituam, delibabo, quæ Sphæram Philosophicam non transcendunt. Altitudinem aliquot verbis mensus est divinus Psalter, dum cœlestis Basilicæ *fundamenta* dixit esse *in montibus sanctis*: certè incredibile videri posset, quod tamen Philosophis certum, modò per transennam salutaverint Astronomiam. Juxta calculum Riccioli, Magistri in arte celebris, cui nemo fidem negaverit nisi imperitus, infimum Lunæ Cœlum à terra distat, quinquaginta millia septingenta, & quadraginta milliaria germanica. Solis verò quantum *Distans.* Cœlum abesse, ait, à terra *med. in* sex millionibus supra unum, & tres *semid* centa millia, ac ducenta viginti *terra.* milliaria germanica: fixarum *Tilkow.* verò distantia assignat octoginta sex *de Cælo.* milliones, quorum quilibet continet decies centena milliaria millia: hinc si die cinerum è proximo Lunæ concavo sagittam demitteres, quæ horis singulis triginta milliaria pervolaret, ad terram ante Pascha vix perveniret. Imò si molare saxum ab octavo solummodo siderum sphæra deiceretur, ante nonagesimum secundum annum non attingeret terram, etsi singulis horis ducenta milliaria cadendo conficeret. Porrò distantia terræ à supremo Cœlo Astronomis tanta est, ut licet octo millibus annorum, in singulos dies, milliaria centum conficeres, rectâ viâ pro-

perans

Exod. 11
v. 20.
Gen. 1.
v. 1.

1. Cor. 2.
v. 9.

perans in altum, minimè tamen ad Cælum empyreum pervenires. Ne sis ergò sollicitus, mi Leucothee, ad tam excellsum palatium non pertinget infalubris aura, non grandines; illuc non procellæ, non turbines, non tempestates ullæ ascendunt; nil noctis, aut tenebrarum admittitur ad Civitatem hanc illustrissimam, & altissimam. Amplitudinem illius quod attinet, immensam esse considerans Propheta Baruch, attonitus exclamavit; *O Israël! quam magna est domus DEI, & ingens locus possessionis ejus! magnus est, & non habet finem; excelsus, & immensus.* Magna prorsus, & incredibiliter ampla necesse sit hæc Aula cœlestis, quæ citatissimo Solis cursui immensum penè spatium præbuit. Una Astronomorum vox est, Solem horâ unicâ percurrere ducenta sexaginta millia milliaria germanica, è quibus Cœli ambitum deducat, qui volet. Sunt, qui illius magnitudinem miliaribus 10314085710 definiant, latitudinem verò 3600000000 miliaribus metiantur. Philosophi amplitudinem Cœli empyrei immensam constituunt, & admirari malunt, quàm metiri: id facillè inferent, nisi omnem doctrinæ consequentiam ejurâriat, etsi Beatorum cuilibet spatium, terrarum Orbe grandis, assignet Numen, mansiones plurimas fore nihilominus vacuas. Inferent terram Cœlo collatam, pun-

ctulum esse, imò punctulò minus, cum stella etiam minima decies & octies terræ magnitudinem complectatur. Inferent, quòd si DEUS è singulis arenæ granulis, quæ littus marinum stipant, singulos crearet Orbes terrarum, innumeri certè, ac infiniti dicerentur, & ramen immensa Cœli spatia neutiquam implerent. Ite jam Sophi, dividite hoc terræ punctulum, quod ferro, & igne tot Gentes inter sese dividunt: ite, & neglecto Cœlo pro terræ glebula digladiari magnificum putate. Ite infani, & ambite domos, & prædia, villas, Civitates, & Regna, & hoc punctum in infinita puncta discerpente. Ite tumidi, & in hujus puncti minimo puncticulo conclusi, de per vulgandâ famâ, de proferendo nomine cogitate. Nimirum punctuli tantilli amore Cœlum spernitis, in gratiam momenti, beatissimam æternitatem negligitis. De fractæ acis apice, de asini umbra, de hircocervis litigatis, & Cœlum perditis. Sapiëntior hac in re Tul- *In Seno.* lius: quid potest, inquit, ei magnum videri in rebus humanis, cui æternitas omnis, totiùsq; Mundi nota sit magnitudo? ipsa terra mihi parva visa est, ut me Imperii nostri, quo quasi punctum ejus attingimus, pœniteret. Religio- *In præf. Almag.* sè Ptolemæus: ille inquit, inter homines altior est Mundo, qui non curat in cuius manu sit Mundus. Quid jam dicam de pulchritudine

tudine Aulae hujus Divinae? D. Joannes, arrepto veluti carbone ab extincto foculo, illam delineans, inquit: *haec civitas aurum mundum, simile vitro mundo, & fundamenta muri Civitatis omni lapide pretioso ornata: duodecim porta, duodecim margarita per singulas: platea civitatis aurum mundum, tanquam vitrum pellucidum.* Dixit, quod dicere potuit: neque enim minus, sed nec amplius quid potuit enuntiare: aurum, & gemmas aestimationi humanae nil pretiosius. Haec, inquam, carbone delineavit: suis rem coloribus effulgentem cernes Leucothee, si domum ipsam contigerit habitare. Civitas ista non egebit Sole, nec Luna, sed claritas DEI cuncta illuminabit, nam lucerna ejus est Agnus. Sunt, qui corpus spirabile, auramque caelestem ibi admittant, quam atrahere possint Beati. Sunt, qui admiranda palatia, forte etiam praepraeta, & nemora, materiae incorruptae, & supra gemmas pretiosae, Caelo concedant, quae oculos amoenissimam varietate oblectent. Illud certum, mansiones ibidem plurimas, & magnificentissimas, quarum intuitu fatebimur, Palladias turres esse hirundinum nidos; Romae pallatia, mera esse tuguria; Regum Basilicas columbarum caevas, & vix limaceae testae, ne dicam, Diogenis dolio comparandas. Hoc igitur Domicilium DEI,

artificii Divini specimen, omnigenae voluptatis Sedes, & immortalitatis beatissimae Paradisus erit: in hoc bonorum omnium affluxus, omnisque mali exilium: hic nullus hostis, tedium nullum, ubi vel nomen miseriae ignorabitur: hic fruemur gaudio sine tristitia, luce sine tenebris, sanitate sine morbo, satietate sine fastidio, jucunditate sine interruptione, voluptate sine dolore, societate sine suspitione, gloriae sine invidia, copia sine defectu, vita sine morte, bonis omnibus sine fine. Superi! quam dilecta haec tabernacula! quam beati qui habitant in Domo tua Domine!

LEUC. Na tu multa suspirio unico; sed necdum omnia: nam si caelestis aulae te abripuit decor, ut illius situs, quem petii, sis oblitus. MEL. Recte mones, opinione prolixius, me in profusa effudi Superum gaudia: nimis tamen esse non potui, nam de Caelo etsi plurima dixeris, dixisti nihil, cujus immensa gaudia suspiriis melius, quam verbis in epitomen contrahas. Porro situs, quem petis, ea est ratio, ut Caelum empyreum sit omnium supremum: summo subjectum est Caelum, quod primum mobile appellant: huic crystallinum; crystallino, Orbis siderum, seu firmamentum. Post hoc septem Planetarum Orbis volvuntur. A Lunae ultimo sphaera ignis suum imperium explicat: post ignem aer, ejusque distin-

Apoc.
c. 21.

Barradus
Joann.
14. v. 2.

Pf. 83.
v. 1. &

distinctæ tres Regiones, suprema calida, media frigida, mixta infima. Aërem elementum aquæ sequitur, cui adjuncta est terra, quam universi centrum esse verior docet Philosophia. Inter sidera septem solummodo erroneas esse, sive Planetas, norunt ii, quibus labore stetit non modico, in via eorum, & avia, spiras, atque Mæandros explorare intricatissimos. Mercurius, inter Planetas minimus, quia ipsâ Tellure plûs quàm vigesies minor, tam arctum se probat Cynthii affectam, ut ejus plerumque radiis abscondatur: Solem, velut centrum suum, adorat, circa quem intra dies octoginta octo per ellipticam volvitur: illius à terra distantia nunc major, nunc minor, & licet accipias minimam, tamen supra decies centena milliarium millia emetitur. Venus, infame Nomen apud Terricolas, Astronomis sidus est, quod eminet splendore, oculosque amœnè verberat scintillanti jubare. In terris lucem fugit, noctis amica; in Cœlo Cynthii comes est individua, & in majori, quàm Mercurius, elliptici, circumeundo lustrat Phœbi amicum jubar, scilicet intra dies viginti quinque supra ducentos. Nunc orientem præcurrit, antesignanus Planeta, & dicitur Phosphorus; nunc pedisequus occidentem subsequitur, & Hesperii nomine gloriatur. Tellure minor est sexies, si Tychoni est fides, à qua nihil

ominus in apogæo ultra decies centena, ducenta octoginta quatuor millia, & quadringenta milliaria germanica recedere comprobatur. Cynthiæ cursus magis cæteris implexus, labyrinthum Astronomis aperit, in quo plures jam exitum perdidere: Illud est in comperto, quod, intra viginti octo vel novem dies, antiquam in sua orbita repetat stationem. Phœbus Rex inter Planetas, anni unius spatio, stadium suum decurrit: in ecliptica nunc apogæus, nunc perigæus duoformat solstitia, & centies quadragies Tellure major esse perhibetur: unde si *volucres Pyrois, Eous, & Æthon*, Phœbæ peripheriam orbitæ circumcursarent, unum supra triginta millia, & quadringenta septuaginta duo milliaria germanica emetirentur. Mars suo circulo terram ipsam complectitur, biennii spatio volvens, & evolvens ellipticam orbitam: Tellure minorem putant, utut illam altitudine, plûs quàm trigesies centenis, quadringentis sexaginta novem milliarium millibus, transcendat. Jupiter ipsam Solis Eclipticam comprehendit, duodennali propemodum cursu suum sese gyrans in circulum: quatuordecim globos terraqueos suâ amplitudine exæquat, altitudine verò superat in tantum, ut nonagesies centenis, nongentis octoginta octo milliarium millibus, intermedium spatium nemo facile pervagaretur. Sed adhuc magis

Saturnus habitat in altis: nam supra decem milliones, trecentis viginti milliarium millibus terram transcendit, cujus amplitudinem vigesies bis in se complectitur: hinc quia Senecio, difficulter movet tam vastam molem, festinat admodum lentè, & triginta ferme annorum spatio, suam reptat per orbitam, nequidquam proficientibus stimulis, quibus comites urgent morosum senem. Quid jam dicam de stellis, quas fixas in firmamento, & veluti aëreo annulo totidem infixas gemmas miramur, & contemplamur? plurimas esse nemo non videt, nisi crassiori glaucomate laboret, quàm talpa: sed numerum determinare quis poterit? *suspice Cælum, & numera stellas, si potes.* Tentârunt tamen innumeras numerare nonnulli, sed nescio, an conatu magis prospero, quàm audaci: nam Ptolemæus 1022; Grienbergerus 1225; Keplerus 1392; Plinius 1600; Bayerus 1725; Galilæus de Galilæis ultra decem millia, & denique Ricciolus noster ultra vicies centena millia testatur, armato oculo, se detexisse. En! quàm diversi eâdem de re Sophorum sensus. Sed uti in numero, ita quoque in magnitudine inter illos disconvenit. Sunt, qui æquali diametro stellas omnes dijudicant, & diversa phænomena in diversam distantiam refundunt: sed meliùs, qui sex diversas, in sideribus fixis, magni-

tudines notant: hõs inter est Clavius; Astronomiæ cultioris Protoparens, qui stellas magnitudinis primæ centies septies; secundæ nonagesies; tertiæ sexagesies bis, quartæ quinquages quater; quintæ trigiesies sexies; sextæ decies octies amplitudinem globi terraquei, in se complecti non modò putat, sed & firmissimus asseverat. Omitto aliorum judicia studiò; quia superant rudiorum iudicium, nec etiam à Doctis promiscuè creduntur. Certè Ricciolus, magnitudinis primæ Astronomus; proportionem terræ ad stellam primæ magnitudinis ponit ut 1. ad 515. idque in Syrio. Sextæ magnitudinis ut 1. ad 9. idque in Alcor; Globum verò terraqueum ad firmamenti, seu Mundi visibilis Orbem ut 1. ad 274400000000. At in hypothesi Copernicanâ incredibilis omninò foret proportio: siquidem stella magnitudinis primæ contineret terram, Longomontano teste, vicibus 12167000000. Solem verò 86901143. Unde Orbis fixarum comprehenderet Cælum Solis ultra vices 69 000 000 000 000, Ricciolo calculatore, quem numerum pronuntiabunt citius Arithmetici, quàm credent saniores Astronomi.

LEUC: Si moles adeò vasta, veluti illustres tot Insulæ, in æquore aëreo natitant, quis illis motum dabit tam celerem? quis ad Mathematicam amulum exactum adeò

Gen. 15.
7. 5.

adeò, & regularem? Aurigâ Hercle est opus, plûs quàm Phaë-
 tonteo, qui dirigat: nec soli cur-
 rui Phœbeo, Pyroënta suum, Eo-
 úmque esse crediderim, sed & ali-
 is, Orbibus proprios jugales, qui,
 plûs Pegaso alati, non tam decur-
 rant, quàm prævolént hoc cœleste
 hippódromon. MEL: Non ina-
 niter argutaris: nam in unico mo-
 tu geminum Sophi stupent prodigi-
 um: velocitatem scilicet tantam
 tamque ordinatam, & regularem.
 Nolim ego, incertôs Astronomo-
 rum calculos, librare ad Arithme-
 ticam trutinam; id refero, quod
 Sophorum non nemo Curiosis no-
 stri temporis Physicis referre non
 dubitavit. Ait ille: punctum
 quodlibet firmamenti, unius ho-
 rula spatio, motu raptûs, sub æ-
 quatore percurrere longè ultra o-
 ctogiesies centena milliarium mil-
 lia, quæ vix annis bis mille, nongen-
 tis quatuor peragraret, etsi quot
 diebus octo germanica conficeret
 milliaria: imò velocior est ille mo-
 tus quàm sagittæ, vel avis, quæ spa-
 tio minimo, plûs quàm septies, ter-
 ræ totius ambitum circumvolaret.
 Idem alibi asserit Planetam positum
 in æquatore, horis singulis, plûs
 quàm vigiesies quinquies centena
 decurrere milliarium millia, quæ
 ut absolveret Pegasus, indigeret an-
 nis mille septingentis viginti sex,
 etsi quadraginta quotidie milliaria
 emetiretur. Addit, quod vel i-
 deò *morulas à motu removeat;*

cùm enim stella fixa, intra horæ
 minutum, decies centena conficiat
 milliarium millia, navis, intra
 hoc instans, milliare unum emen-
 sa, plûs millies mille instantibus de-
 beret quiescere; atque ita, si illam
 progredi cerneret, multò magis
 stantem in ipso cursu admirareris.
 Hæc ille, quæ si carminare liberet
 longiori indagine, forsitan essemus
 duo. Sufficit quòd per discursum
 siderum velocem discursum tibi
 probaverim. Motûs porrò tam
 paradoxo, quia tam celeris simul,
 & regularis, causam varii variam,
 ut solet, assignant. Casu illum
 adscripsit Democritus: sed hîc ri-
 detur. Strato Lampfacenus re-
 fundit in impetum, suum credide-
 rim, nam loqueretur melius, si
 sine impetu. Animam assignant
 illi, quibus sidera non modò cur-
 runt, sed etiam humanâ ratione
 discurrunt. Ad machinam, quia
 ad DEUM, recurrit M. Albertus:
 alii ad formam intrinsecam, pleri-
 que Angelorum virtuti, & Mini-
 steriis tribuunt hunc impulsum.
 Sunt, qui mediatores in hac lite,
 se offerunt: nec ita alligant coele-
 stes Spiritus ad hos Orbes, ut saxo
 Sisyphum, sed Rectores esse vo-
 lunt, & Directores, sicque Au-
 thoritatis suam servari autumant.
 Authoritatem, Cæterùm rationi
 id tribuunt, ut à forma intrinsecâ
 moveri asserant, & tueantur.
 Quid quid sit, id ego in aurem tibi,
 hîc per discursum: sine Authori-
 tate

ovv.

f. cur.

f.

o.

mp. I.

5:03.

tate sic interpretari Authores, audacius videri posset, quam tutius.

LEUC: Extra teli jactum hic erit Copernicus: huic enim stant sidera, & sola movetur Tellus. Quis, amabo, Philosophis sensus de isthoc Philosopho? cujus in Peripato Famæ hic Author? MEL: famosus est certè, si non infamis. Stigmatias audit in Orbe Catholico, quia programmate publico ad Alogorum Gyaros relegatus. Audi, quibus censurarum aculeis ejus systema configat Peripatus sanior: vertiginem, ait, patiatur, necessum est, qui tantam Telluri vertiginem. Insensatus profectò sit Sophus, qui omnes jugulat sensus, ut vel elidat, vel eludat sensum communem. Mirabilis, cui universale judicium, non dat judicium; surdus, cui Scripturæ Oracula, non nisi poëticas sonant metaphoras: cui uni omnium voces non sat acclamant, ut unus omnium vocibus non magis obstrepat nugator. Planetarium esse oportet, qui terram collocat inter Planetas, octavum Planetam, novus ipsemet Planeta, quia Lunæ suppar, & lunaticum ectypon. Audax Hercle Archimedes, qui non dato etiam loco, ubi pedem figat extra Tellurem, hanc ex universi centro revulsam, gyrat per annum circum. Novatorem merito dixeris, quia è Philolai cujusdam cineribus suscitavit antiquis-

simam hanc novitatem, infeliciamastasi; nam vix nata, antiquis cineribus denuò est confepulta. In eo saltem occubuit gloriosa, quòd Purpurati Principes celebrârunt illius exequias, dum hanc doctrinam, velut *absurdam, in Philosophia falsam, & quoad immobilitatem Solis formaliter hæreticam* declarant, atque pronuntiant. Audiant ista Islebici Sophistæ, qui nil crepant, nisi novitates antiquas, nec nisi in Anti-Peripato ampullantur. Audiant ista Philosophastri in hypogeis Hollandicis blâterantes, quibus volupe semper fodere, & effodere simeta sanioris Peripati; qui vix consarcinant codicem, nisi malè fartum centonibus, quos Roma dudum sepelivit in putri. Audiant, inquam (nam illorum gratiâ alienam refero crysin) & bene perpendant, quantum gloriæ accrescat Peripato, si Tychonis Copernicique systemata malè concilient, dum quasi receptui tantisper canentes, farentur sponte systema Tychonicum Oraculis sacræ Paginæ meliùs congruum, Copernicanum verò rationi magis conforme, & consentaneum. Vah gloriosum *ἐπίγραμμα!* vah primi subselei novatores! itâne utrumque systema, calculo quoque vestro, cœlestibus phænomenis congruum; itâne utrumque à Conditore eligi potuisse fatemini? & tamen electos defenditis Copernici turbines: etsi S. Scripturæ Authoritas oppositum;

claris

claris interminis, profiteatur? abire præposteri Caduceatores, & heteroclitam methodum Ambubajarum circulis, veluti dignum problema, relinquite disceptandam.

LEUC: Alienabile acuis spicula, ut exorbitantes à fidei norma Philosophos infecteris. Scio, quid alii sentiant, sed & tuam hac in re mentem, mihi cuperem exploratam. MEL: Non semper expedit dicere, quæ vel licet, vel lubet sentire. Ne tamen te aliquid celem, rem habe paucis. Si Copernicus in forma hypothesis, quod Authorem fecisse interpretor, suum publico exponit systema, Sophorum ingenius eventilandum, an nempe Cœli phænomenis, an Astronomiæ calculis congruat, habebit spartam difficilem, qui tam facile extorquendam huic Herculi clavam sperat; sunt enim Sophi emeriti, in Prytaneo certè alendi, qui feliciori forsan impendio, experimenta Matheseos, illo solvi non diffitentur. Quod si fictionem pro veritate hypothesis pro thesi Peripato obtrudat venalem, merito subiacebit censuris, quas in illum Romanus Jupiter. a. A quibus neutiquam imunes nostri temporis Novatores, qui hoc systema, velut rationi conformius propugnare, etiam in thesi publicè non verentur. Et utinam! heri nata hæc in Peripato lolia, cum Galilæo septuagenario, palinodiam canere

non erubescerent, saperent saltem cum Sene, quicum Juvene desipere non recusarunt. Quod attinet reliqua Mundi systemata, sicuti cuncta placent ex parte, ita nullum probatur, ex toto. Non *Semi-Copernicanum*, quia etsi Phœbo motum tribuat annum, terræ tamen affingit diurnum. Non *Anaximandricum*, quia Solem & Lunam ponit inter Planetas supremo loco: non *Porphyrianum*, quia iisdem infimam dat stationem. Non *Platonicum*, quia Mercurium constanter asserit supra Venerem: non *Ptolomaicum*, & *Ægyptiacum*, quia non sunt solvendis Recentiorum Phænomenis: non *Senitonicum*, quia fat videtur inordinatum: non denique *Tychonicum*, quoad omnia, eò quod subin faciat Martem, & Jovem terræ nimis vicinos, subin nimis remotos. Illud addo, quod inter Planetarios motus præprimis arideat spiralis, quia omnium simplicissimus, per quem Planetas, nunc ad sensum retrogrados, nunc stationarios, nunc apogæos, nunc perigæos, etiam tyro, in Astronomico limine, demonstrabit. Sed satis de Cœlorum hypothesis; fingant Astronomi, Sophi philosophentur: pergamus ad certiora.

LEUC: Quæ tu certiora in siderum Patria, quam invisere hætenus concessum est nulli? oculum si quæras, exploratorem armatum, à longè asseret se inspexisse,

icquet.

¶
rb. 8.
1633.
2. Junii.

se, nec vidisse se quidquam certius, quàm quòd omnia sint incerta. Forsitan Meteorologia, pars illa Physicæ nostræ amœnior, explorata magis reddet Naturæ prodigia? *MEL*: Terrës me isthoc nomine, quia nimium vasto: theatrum aperit, quod modico discursu non licet, prolixo non lubet decurrere. Habes in manu epitomen, quam tibi non ita pridem lux publica: curiositatis tuæ orexin satiare poteris, si velis.

LEUC: Tyronum latere tenequit fatum: invisum nomen illis est *lectio*, discursu capiuntur facilius, réinque capiunt meliùs. Da, quæso, modicam synopsis, ne saltem me fugiant illa, quæ erudita magis, & curiosa. *MEL*: Plura ne petas, non enim post *lectam* messem, colligo libenter spicas. Ex niteoris igneis alibi carminabo crines Cometis, nuncigni fatuo detraho larvam, quod meteoron nobis notius, quia frequentius. Ignis fatuus, spectrum illud inane rudium, qui, puerorum instar, quamvis trepidant Empusam, fatuum merito dixeris, non enim nisi fatuos decipit, & fatuorum instar, nocturnum aëra, pervagatur. Varia sortitur nomina, quæ non tam Naturæ, quàm figuræ diversitas huic phænomeno affingit. Ausculta, si lubet, cum fortè in circulos confluent Camilla, Sabina, Sybilla, & audies terrores, ruituri Olympi prodròmos,

vel spectra ex orco omnia erupisse percipies in hoc aëreum Mundi Amphitheatrum. Hæc enim afferet, vidisse se, *Dracones* in aëre *volantes*, nec esse dubium, quin ruptâ catenâ Cerberus evaserit in hunc Orbem. Addet altera, se hirco nuper vectam volatili, offendisse *Capras* Paracelli ignivomas, per aëra *saltitantes*: mox alia subjunget, se conspexisse *Stella*, de Cœlo *cadentes*, siderumque partem sat magnam, *flammâ* Promethei succensam, & conflagramentem. Sed silere jubebit cunctas Sybilla, per colum sanctè contestans, quòd plagiarium, è furca pendentis, manes, festorum pervigilia, quæ in vivis malè neglexerant, accensis in pœnam luminibus, cogantur jam celebrare: hisce oculis vidisse se afferet, noctu volitantes per cœmeteria spiritus, è quibus boni fugientem se infecuti, insequentem fugissent mali: jurabit, quod igniti exercitus paludinosam infestent vicinam, quorum aliqui scintillantibus *lanceis*, horrenda forment in aëre prælia: alii velut ambulones erratici Viatores deducant in avia, & deductos per præcipitia, lamentabili fato, demergant. En fabulâs, ad colum excoctas! ridet, cum hæc audit Philosophus, & sarcástico cachinno explodit aniles gerras. Scit enim, pyròtechnica hæc phænomena, conaturali genesi, esse vapores humidos, halitusque sic-

cos, ex corporibus mixtis extractos, & vicaloris, ac antiperifticæ intensionis accensos. Hinc, ob levitatem facillè mobiles, varios in moto aëre fingunt saltus: ob densitatem vel raritatem diversos induunt colores, atque figuras: hinc in paludibus, & sepulturis frequentiores, propter humoris putridi copiam: hinc ducunt ad torrentes, & præcipitia, propter aëra illuc abreptum, qui phasmatum ejusmodi portitor: fingunt voces, & murmura, fibilare videntur, & fremere, propter luctam cum humido, ut adeo non difficulter, rudi plebeculæ, spectrorum specie, imponant, cuncta exaggerantibus tenebris, metuque territi spectantis.

lmen. LEUC: Jam facillè capio illud Mantuani Vatis, quòd Alcanii visa sit *Lambere flamma comas*, & *circùm tempora pasci*. Capiro insidentes antennis, de Cœlo reduces Castora & Pollucem; capio, quòd Tiberii sonipes in effuso cursu exspuerit flammam; quòd Alexander ille Magnus in ardore certaminis sæpe apparuerit radians, nec tamen sanctus. Illud non capio, quod de fulmine tradunt Authores. Afferit Plinius à Jove excoqui fulmina, calorem Marte, humorem subministrante Saturno. Bødinus Dæmones adhibet, qui veluti totidem Cyclopes, Jovi aëreo, hoc telum cudant trifulcum. in sulphureo Stellarum concavo,

2. c. 20.
2.
beat.

veluti ollis ignivomis parati fulmina, & ad terram deorsum excuti, docuerat Paracelsus. Itane Philosophi, an Poëtæ? MEL: Quid *Meteor.* hæres? cum utraque manu palpare possis enthusiasmos. Constat in saniore Peripato, fulmen nil aliud esse, nisi *exhalationem sulphureo-nitrosam, intra nubes accensam, magnòque impetu excussam.* Colligis, nî fallor, *materiam*, è qua hic Jovis trifulci terror; quam in Ceraunio lapide nemo constituet, nisi qui sapit vulgum. Id tamen non denegârim historicæ Authoritati, quandoque massam, unâ cum fulmine dejici, compactam in cuneum, quem lapidis fulminei nomine suevimus compellare. Nam talem vidisse se asserit Avicenna, additque, odoris fuisse sulphurei, & colore similem pumicibus adustis, quos subin flammivomi eruçant montes. Talem, è catenula suspensum, asservari Herbioli, in Basilica D. Jacobi, affirmat Author, contestatæ in Peripato fidei. Quam tamen fidem nemo leviter dabit Anselmo Bøëtio, qui Enfishemii monstrari lapidem fulmineum asserit, trecentis libris appensum, Cœloque dejectum, vertente anno, supra millesimum quadringentesimum nonagesimo secundo; eo forsitan, quo fabulosus Jupiter novos Olympo dejicere tentavit Encelados, & Briareos. Illud extra Æsopi fabulas, quòd *modo iriptici* soleat accendi fulmen:

c. 8.

Apul
avert. l. 2.
meteor.
c. 2.
Schottas.

fulmen: scilicet vel per antiperistasin, ut in calce latentes colliguntur igniculi; vel per nubium attritionem, ut ex silicibus excutitur ignis; vel per radios solares, qui in nubibus, veluti speculo caustico, refringuntur. Motus non raro fursum, frequenter accidit deorsum, contra ignis naturam, & indolem: tum quod vapores, quibus involutus est ignis, suapte tendant ad centrum; tum quod in tempestatis conflictu dentatae superius nubes, aut confertus imber, ex aëre sublimiori ruens, fulmina deorsum præcipitet: *per vias* tamen ruunt *ancipites & obliquas*, eò quod aëris commotioni sese accommodent. *Tempus* magis accommodum præbet æstas, propter calorem: hinc in Scythia raro fulminat Jupiter. Sed & nimius calor vel dissipat, vel extenuat vapores fulmineos: hinc ad tropicum Cancrariora sunt fulmina, uti & in Brasilia, quamvis in Regione hac tanta fulgurum copia coruscet, ut Solem assequi, everfosque à Phæronte currus, novo representare spectaculo, videatur. *Fulgur* est subitus, & evanidus splendor exhalationis accensæ; nec à fulmine discrepat nisi forsan ob materiæ raritatem. Si albedo colore micat, abundantis aquæ fume indicium; prædominantis ignis, si flavo; si ferrugineo, pessimum omen; nam adesse in copia indicat halitus minerales. *Tonitura* Sophis est ve-

hemens nubis collisæ fragor, sequiturque fulmen terrore pedissequo, vel quod verius, fulmini hæret tumultuarius comes à latere, seriusque fulgure, aurem quatit, quia festinat lentius, gradu scilicet successivo. Unde intelliges illud Senecæ, non quibusvis de trivio lippis notum oraculum: *nemo L. 2. c. 5. fulmen timuit, nisi qui effugit*: nam quemcunque ferit, subito perit: si advertisti, jam evasisti: bruta sunt fulmina quæ videntur: quodque timeri solet plerumque tonitru, nil habet periculi, plus terroris.

LEUC: Opportunè hinc in memoriam redeo illorum, quæ Authores quidam de fulmine, mira certè, si non miracula. Plutarcho si fides, Romæ excubias a genti militi fulmen liquavit aurum, liquatumque absumpsit, illæso prorsus marsupio: alteri Stagiritæ teste, æneum clypeum sic abliguerunt, ut intactum maneret penitus involucrum. Imò, nisi fallat, aut fallatur Muretus, sic non nemini gladium colliquefcit, ut coagularet in globulum, vaginâ profusus inviolatâ. Sunt, qui ossa comminuta restentur, carne penitus indemni: sunt, qui medullas arborum in cineres redactas scribunt, cortice non signato: quin & fœtum subito interemptum, salvâ, & incolumi Parente affirmant. Et quid Philosophi ad paradoxa hæc Physica: *MEL*: Admiranda potius

ascensent; quàm explicanda. Varii variam experientia hujus analysin afferunt. Veritati melius litant, qui certam fulminis agnoscunt speciem, *humidam & terebrantem*. Hæc conflata, si tamen conflata, & non potius extensa per materiam subtilissimam, summèque rarefactam, poros innoxie permeat, usque dum corporis cujusdam soliditas opponat obicem; tum enim verò (ut bellè Philosophus) fortius applicata vis fulminis, paululum remoratur, & hæret in denso, sicque inhærendo, vim vehementius exerens, obstacula vel omnino absumit, vel saltem vindicis flammæ inurit probrosum stigma: habes analogiam in aqua forti, ceræ parcit, furitque in metalla durissima, quæ dissolvit. Illud, quod defectu humano addideras, non tam fulmini, quàm fulminis terrori, communiore calculo, adscribunt Authores.

LEUC: Equidem persuaderes, fulmen vehementius desævire in dura corpora, quia obnitentia; quàm in mollia, faciliè pervia, nisi contrarium experimenta plurima demonstrarent. Authornobis est Schottus, Panormi, anno à reparata Salute inillesimo sexcentesimo trigésimo septimo, vestes à fulmine cuidam absumptas, corpore integro. Plinius fidem oppignerat, absumptum quandoque vinum in dolio, dolio profus intracto. Senecæ contrà si credimus, effracto,

combustioque non semel vase vinum stetit illæsum, quia subitâ crustâ, veluti viscosâ pelle à fulmine, doliario planè mirabili, obvolutum. MEL: Næ tu vehementer deciperis, si ab eodem fulmine effectus metiâre ita oppositos. Unus tonat in Cœlo Jupiter, nec unam tamen cudit fulminis speciem. Nunc ales armigera ministrat fulmen *clarum*, & urens, quod (teste Seneca) magis igneum, corpora, quæ attingit, vel afflando corrumpit, vel inflammando comburit; & cum constet materiâ, picis instar, viscosâ, pertinacius adhæret corpori, donec omnino illud inflammet: hinc absumptis vestibus debilitata vis tardior, ne ulterius progrediretur. Nunc fulmen offert, quod diximus, *terebrans*; hoc raritate suâ per ligni meatus, lubrico transitu illapsum, subtilissimis spiritibus vinum mox omne permeat! ac ardore immodico in tenuissimos dissolvit vapores, qui proin & ipsi per vasis poros, trajectu illo flammæ laxatos, sine mora avolant, & in tenues exspirant auras. Jam genus fulminis porrigit, *sicci, atque dijicientis*: quod ubi in dolio consumendo propemodum jam se consumpsit, fumosâ viscositate, vinum ambit instar pelliculæ, evocatis ad superficiem crassioribus è vino spiritibus, ibique in membranam tenuem condensatis. Sed quia difficile verba dare Philo-

pho, exemplum cape, quo Magnus ille Albertus, rem adeò paradoxam, elucidare fœvit in Psillio (herbæ genus est, viscosâ præditum indole) hoc si vino injicias, viscoso totum replebit humore, qui calore maffici, ad extrema propullus, membranâ liquorem vestiet, & absque vase continebit, ne effluat. Denique hæc ales, fulminis custos, irato Jovi obtrudit tela, *trifalco igne* urentia, quæ subtilitate sua poros omnes celeriter permeant, lignâque, & marmora momento in pulverem redigunt. Hinc factum, reor, cur icti fulmine aliquando disparuerint, quod de Romulo Livius: nam contingere potuit, ut momento redigerentur in minutissimum pulverem, qui ventorum turbine in auras denique sit dissipatus.

Cardanus LEUC: Hoc si verum, *urente* pariter fulmine tactos, credo, *l. 8. v. a-* Messores illos, qui in Lemno *riet, c. 43.* Insula, cum fortè fortunâ cœnarent, momento fuerant exanimati: & quod mireris, fato expirârunt ita mirabili, ut manerent, eodem in situ, exanimis veluti statuæ, hicque comedere, is ori admovere poculum videretur. Imò, jurâtes vivos, nî mortuales larvas, suffigine luridus probâset color, levique tactu in cineres corruissent. Hæc potestas *orenis flammæ*; capio. Sed illud Oedipum petit, cur liquores, fulmine tacti, sic corrumpantur, ut temerè potan-

tem, vel ratione privent, vel vitâ? *MEL.*: Refundit Peripatus ejusmodi experimenta in venenatas qualitates, in graveolentem odorem sulphuris, in diffusionem noxiorum spirituum, quos è putrescentis terræ cavernis non rarè at- *Scobtu* trahere solet fulmen. Ejusmodi venenato spiculo ictus ille in Peripato Sophus, qui lymphato similis discurrit per templum, sibi reddi postulans ablatum caput: subin restitutus sibi ad pluteum rediit; sed tertio die repentè corruit triste funus. Illud mirum, quòd venenata, si fulmine tangantur, subinde venenum ponant, & serpentes contra Naturam vermiculentur: ratio forsitan, quod venenum unum contrarium alteri, aut halitus igneus humorem absumat frigidum, in quo veneni virtus potissima, quique præprimis noscitur resistere corruptioni. Problemata reliqua, quæ in Athenæo affigit Jupiter fulminans, ex dictis facilem sortiuntur analysin. Intelliges, cur sub imperatore Macrino, Theatrum ipso Vulcanalium die, sacro igne è Cœlo tactum, incendio flagrârît tam pertinaci, ut nec fluvii, nec profusissimæ pluvix restinguere valuerint serpentem flammam: nempe bituminosus spiritus, fulmineo sulphuri fuit immixtus, bitumen autem sub ipsis undis flagrare, Pyrotechnicus non est, qui negat. Hinc lacte, & præcipuè caprino, extinques melius

lius Vulcani furias; lac enim suo se glutine affigit, ac intra poros, quos occupat, suffocat ignitam lumem. Intelliges, cur fulmine feriuntur frequentius alta, raro humilia. Nam si cum turri Argentina, quadringentos, quinquaginta, & septem pedes, aëreum verticem nubibus inferas, quid mirum, si obliquæ fulminis semitæ magis expositus, crebriora capias à fulmine vulnera? intelliges, cur tormenta ruentis fulminis avertant pericula; imò cur non nemo è Brisgojæ, ubi hæc loquimur, Inquilinis, agitatione pilei unica præsentis trifulci Jovis evaserit furores: cur feriuntur sæpius torrentes; cur inconsultum, mugiente Cælo in campis currere, aut in Musæo liberum aëri transitum indulgere, quia scilicet, hæc omnia subriles fulminis halitus, unà cum aura, attrahunt potiùs, quàm propellunt. Sed satis de fulmine, quod sæpe brutum, Philolopho nisi bruto, rariùs timendum; quod si quis in sinu aleret leporem, in subterraneâ crypta se se vivum sepeliat: nam ultra quinque pedes, aut cubitos, terræ fulmen immergere non solet aëreus Jupiter, nisi fortè vim addat Tonans ille, à cuius furore, mens malè conscia, nec in inferni barathro, satis se occultabit.

LEUC: Terrores cœlestes tu in fulmine hæteus: adjuuge Iridem, Jovis placati nuntiam, se-

renitatis prodramam, quæ cœlestem Telluri pacem amœna ferat, multicolore caduceo. Quid de ista eruditi Philosophi? *MEL*: Coloribus variis depingunt meteoron istud emphaticum: Possidonius *Phœbi speculum* appellat: Seneca *rosfidam Solis imaginem*. *Samogitæ fortunæ cingulum* dixere, quod dum splendet, perit, sitque tam difficile captu, quàm amabile visu: alii nominârunt *opus Excelsi, jucundum spectaculum, colorum illicium, pacis symbolum*. Optimè, divinus Plato, illam vocavit *Tbaumantiam*, seu *admirationis Fliam*, ratus forsitan, tot miraculis componi ejus Naturam, ut admiratione suspici potiùs, quàm cogitatione comprehendi possit. Certè pulchritudine sua Salomonis etiam oculos sic perstrinxit, ut ad hoc dignum Cælo spectaculum mortales nos invitaret, sequenti apostrophe: *vide arcum, & te- Eccl. c. nedic eum, qui fecit illum; valde 43. speciosus est in splendore suo; gravavit Cælum in circuitu gloriæ suæ, Manus Excelsi aperuerunt eum.* Quòd si, rigore Aristotelico, Naturam Iridis trutines, deprehen- L. 3. c. 4. des, quòd sit *arcus multicolor, in nube roridâ, Solis adversi radiis illustratâ. depictus.* Exhibet sic adumbrata meteori hujus effigies, causam, ut loquuntur Philosophi, materialem in nube roridâ; *formalem* in radiis; *efficientem* in Sole, Pictorum omni-

um Archididascalo : nam pingit , quin terat colores : scitè illos dispensat , quin egeat penicillo : artificiosè miscet , quin didicerit artem : figuram circularem observat , quin accipiat circinum : verbo , rambello spectaculo oculos recreat , ut cæcus sit , qui ex unicâ in Iride lineâ Divinum non agnoscat Authorem potiùs , quàm Apellem. Audi , quàm fluido colore hujus phænomeni ectypon adumbret Vates quidam , Parnassi incola :

*Hic honorato se picta extendis in
arcu*

Iris , innumeros ducens à Sole colores ,

*Ostendit variæ Mundo spectacula
formæ.*

*Ac nimis horridico sedeat licet hospita
nimbo ,*

*Nil tamen Æthereæ decus admirabile
frontis*

*Inquinat indecari hospitio , croce-
umque colorem*

*Aurea , purpureos astri flagrantis
honores*

*Flammea , caruicam promit dein
ultima pallam ,*

*Et Mundum vario ferit inviolabilis
arcu.*

Porro Iridis genesin sic elucidat Philosophia. Solares radii , in nubis roscidæ guttulis , veluti pelucidis vitris variè modificati , vario quoque modo illabuntur in oculos ; unde colores pingunt tam

varios , spectaculo vero , & ficto quia emphatico , & permanente. Permanentes apparent , & tamen cum luce sunt transeuntes : nam continuò alii radii , continuò aliæ , & aliæ de novo guttulæ in decidentium succedunt situm. Apparet eadem Iris , & tamen est junctio alia : nulli eandem exhibet faciem , adedò , ut plures nunquam eandem numero Iridem contem-
plentur. Quot enim sunt spectatores , tot Irides , quia eadem nunquam est linea , à Sole per oculum alterius ad centrum Iridis trajecta. Quid : quòd eidem nunquam sit eadem : cum guttæ continuò defluant , & varientur. Fac locum mutes , mutabit illa mox faciem , sensibili quandoque discrimine ; adedò benè locuti sunt Veteres , dum hoc phænomenon *æthereæ Protheum* appellârunt. Colores quod attinet , ordinariâ lege tres vel quatuor induit principales : supremus , & omnium lucidissimus est puniceus : medius non ita clarus , est viridis : infimus , & utroque obscurior , purpuram imitatur : licet puniceum inter , & viridem flavus quoque , & ut ore Philosophi loquar , *utriusque* veluti *omnissera* intercurrat , imò & alii secundarii plures : adedò ut Iris non modò cum Stagirita tricolor , aut septicolor cum Ptolemæo , sed multicolor cum vulgo , & tantùm non millecolor (ut sit sine colore) dici mereatur cum Poëta : qui cecinit ,

Mille

*Parnass.
Poët. S. l.*

*Cardin.
Ptolem.
phys.
partic.
dissert.*

*Miſe trahit vārios, āāverſo Sole,
colores.*

Cæterum Iris ſignum eſt, & Naturæ, & Authoris Naturæ: ex huius quidem placitis indicat, nunquam porro futurum totius terræ diluvium: *arcum meum*, inquit *ponam in nubibus*, & *recordabor fœderis mei vobiscum*, & *non erunt ultra aque diluvii*. Et verò accommodum hoc eſt Divinæ Clementiæ ſymbolum; nam Iris, arcus eſt, & absque ſagitta: terre vult Deus, non ferire: vult non ut pereamus, ſed ut fugiamus à facie arcūs. Ex Naturâ ſuâ ſignificat, aut præceſſiſſe, aut ſecuturas propediem pluvias, licet & naturale ſignum eſſe poſſit non venturæ tam ſubito, ab aquis pluvialibus tantæ eluvionis, quia Cœlo Cataclyſinum parturiente, & Sole inter tetras nubium tenebras penitus abſcondito, ſingi Iris non poteſt, ut ex Angelico rectè demonſtrant Conimbricenſes.

LEUC: Superēſſent plura, quæ in hoc Cœleſti Meteororum Amphitheatro curioſam peterent mentionem: ſed monet clepſydra, ut Olympo jam descendamus. Priuſquam ad terram denuò revertamur, placeat, quæſo, pauliſper divertere, in Æoliam, famoſam ventorum patriam, de qua ſæpe tam multa & mira, ut meritò tota me curioſitas illuc invitet. Memini, cùm adhuc ephēbum lactarent Pierides, in topographia Po-

ëtica viſam mihi Æoliam, penicillo tam graphico à Marone depictam, ut omne te oderint Muſæ, ſi etiam ter repetita diſpliceant. Sic ille:

Nimborum Patriam, loca fœta fuerentibus Auſtris,

Æoliam ſpecta: hic vaſto Rex Æolus antro

I.
Æneid.

Luctantes ventos, tempeſtatesque ſonoras

Imperio premit, ac vinclis, & carcere frenat.

Illi indignantes, magno cum murmure montis,

Circùm clauſtra fremunt: celsâ ſedet Æolus arce,

Sceptra tenens, molitque animos, & temperat iras:

Ni faciat, maria, ac terras, Cœlâ nque profundum,

Quippe ferant rapidi ſecum vertantque per auras.

Sed, Pater Omnipotens ſpeluncis abdidit atris,

Hoc metuens, molē que, & montes inſuper alios

Impoſuit, Regē nque dedit, qui ſcedere certo,

Et premere, & laxas ſciret dare juſſus babenas.

Et, amabo, quem fabuloſo ex corrice nucleum, hic Philoſophi eruunt? MÆL: Non ineptè tu fabulas, cum philoſophari cupis de ventis. Nam in Peripato quoque de his multa ſunt fabuloſa, incerta plurima. Maronem fabulando

vicit ille Philosophus, qui terram dixit prægrande animal, quod statuto tempore per montium crateras exspiret ventorum turbines; mirum si hic non sibilat, vel saltem rideat ipsemet Æolus. Sed & fictam sapit Æoliam Plinius, qui ventos nil esse voluit, quàm motum à cœlestibus corporibus ærem, immemor sequelæ sat fabulosa; qua ventos omnes, & continuos faceret, & ortivos. Feliciore penicillo adumbrârunt alii ventorum imaginem, quos inter Vitruvius, qui dixit ventum quandoque nil esse, nisi *æris fluentem unam*: unde Authore Seneca non aliter sæpe distat ventus ab ære, quàm flumen distet à lacu. Aspirat huic opinioni Hypponenſe Oraculum, dum asserit *ventum esse ærem agitatam*, atque *commotam*, id quod muliebri flabello ad oculum putat se demonstrare. Sed

L. 2. sum. huic ectypo aliam adjungit lineam

2. c. 1. Stagiritæ, cum ventum vocat *exhalationem commotam, per sæpe siccam, & calidam, nec rarò vapore humido permixtam*: singula pene verba centum firmant experientia: hinc enim plurimi venti admodum sicci, sæpe frequentius levant tempore verno, & autumnali; imò non rarò orienti Phœbo se jungunt Comites, eò quòd hic è terra levet vapores. Hinc impetu sæpe valent fulmineo.

Quà data porta ruunt, & terram turbine perflant,

Quem turbinem si in solum ærem certo impetu commotum, & refundas, refragabitur Lithuania, utpote quæ bene meminit, furioso ejusmodi Æolo pagum integrum quondam esse contritum, segetes in modum plateæ evulsas, & fœnificam sublatam in aëra, post quatuor primùm milliaria terræ denuò restitutum. Hinc venti non rarò assurgunt è maris fundo, propter spiritus, è Neptuni faucibus eructatos. Hinc color in Phœbo igneus ventos promittit, eò quòd indicet, exhalationes torridas in aëre congestas. Hinc circa Promontoria, hinc circa littora vehementes plerumque notamus ventos, propter vapores è vicinis terræ visceribus resolutos. Scivit ista Columbus, & nisi Philosophus, audeo dicere, novum Mundum non invenisset. Nam cum in mari Atlantico ferocissimos sentiret ventos Europam versus, bene collegerat, ultra Oceanum esse terram, quæ tot pro ventis de novo halitus, semper succenturiaret. Cæterùm halitibus siccis, vapores non rarò humidos commiseri; est in comperto. Nam experimus sæpe ventos sat frigidos, sæpe illos sentimus defluxionem molestos Authores, quia aqueis repletos vaporibus, qui & ipsi ob adscititiam raritatem, & levitatem quaqua-versum impelli possunt. Hinc est, cur fluminum, & Oceani accolæ, à ventis rarò immunes, jugem Æoliam experiantur.

Anno
1675.

LEUC:

LEUC: Delineâsti ventorum vultus, sed necdum alas: quis Æolus ventosæ huic phalangi dat impetum? quæ causâ impulsûs?

MEL: Nodum tangis, Gordio supparem, quem plures tentârunt frustra. Monarchicum Æolus non habet imperium: sunt plures, quorum nutus adorant venti. Non nunquam spiritus, quo vel sidera Legatos; vel Tartara emisfarios ablegant Satellites, Euris, seu Favoniis laxant habenas. Sæpe Planetæ turbant ventorum Regnum: nunc enim Cynthius extenuat aërem, halitus sufficit, atque vapores: nunc Cynthia spiritus concitat: hinc notat Maurus, ante Lunæ deliquia, sex fere horas, plerumque ventos tumultuari: sed & nobilem advertit Anglum, Typhones in noviluniis noctu, de die nasci in pleniluniis. Nunc sibi imperium arrogat subterranei ignes, quorum ope è catadupis elevati vapores, alique in hypogæis rarefacti spiritus, maximo cum impetu, per montium siphones erumpunt. Nunc per montium juga, liquata hyems, salinis, nitrosis, & flatulentis spiritibus aërem concitat: hinc Etesiæ flant in Hispania à Pyreneis, ab Alpibus in Gallia, in Græcia à montibus Thraciæ. Verbo: Æoliâ physicâ si indages, dicam, originem trahere ab iis omnibus, quæ sive rarefacta, sive condensata, tollunt æquilibrium aëris. Fac enim ca-

lor extenuet aërem maximè condensatum, & nisi Lana disputet de lana caprina, occupabit spatium vigesies millies majus se ipso: quid ergò mirum, quòd atmosphæra, aded extensa, impellat partem aëris proximam, hæc trudat denuò vicinam, sicque sensim commoto majore spatio, oriatur ventus, qui eundo accipiens vires, sese fortius propagat, non aliter ac sese solent trudere fluctus, sicque sensim commovere Oceanum? sed finge denuò, nam hæc fictio docebit te veritatem, finge, inquam, quòd exhalatio, subito frigore condensata, suâmet ponderis gravitate, nec proin absque sensibili impetu, è primæ regionis vertice, ruat in terram: quid denuò mirum, quòd aëre tam derepentè contracto, in ejus locum mox alius advolet, secùmque trahat affinem? quid mirum, quòd hæc successiva commotio ventum eundo generet, qualem hic experimur?

LEUC: Capió originem motûs, in motu ventorum genesin: sed cur impetus, aded sibi sæpe contrarius? cur nunc directus, nunc transversus, nunc placidus Zephyrus, nunc fulmineus Ecnephas, nunc turbidus Typhon, nunc furore accensus Præster? **MEL.** Non eadem atmosphære est dispositio, non eadem exhalationum Natura, nec eadem agentium virtus: hinc pro variis circumstantiis, varios venti assumunt motus, & impetus.

Flumen

t. 2. l. 8.
c. 2.

Fromon-
tus.

bum.

bererus

Flumen aspice (nam venti sunt æris flumina) & omnis me oderit Stagira, nisi in ejus fluxu, pellucido veluti speculo, ventorum phænomena deprehendas. Nunc enim pleno decurrit alveo, nunc diminutum, nunc inter montium angiportus volocissimè fugit, nunc in amplissimis campis placidè exspatiatur: subin inter obvia saxa, velut carminatum exultat, non nunquam ex catadupis præcipitatum formidinem incurrit, jam in hanc, jam in illam partem excurrit, nunc denique in rapidos vortices gyratur, vel circumflectitur in Mæandros. Non aliter ventus nunc interciso impetu spirat, modò cessat, modò resumptis viribus, majori redit cum impetu, eò quòd exhalationes vel sint magis, aut minùs continuæ, aut plura, vel pauciora in itinere obstacula intercurrant. Quòd si exhalatio suspenfa in aère, quasdam partes calida, oedeoque levis, nitatur fursum: sed quasdam alias frigida, adeoque gravis, retrahatur deorsum, neutrum motum possit evincere, luctatur, & ex lucta motum parabolicum, generat, quem alio nomine alii *transsum* vocant, & *lateralem*. Quod si inæqualitas aëris, aut prævius quidam impetus exhalationem initio magis determinet, in hoc vel illud latus; continuabitur, nec nisi ex una parte senties tumultuan-

tem Æoliam. Subin amat contingere, ut spiritus nitroso sulphurei, dum subtiliùs extenuati, eluctantur in altum, à frigore repercutti, totum impetum deorsum concipiant, aut ab ipsa superioris nubis gravedine non aliter ac fulmen deorsum elidantur, ubi statim alios concitant halitus, ac demum in horridas desinunt tēpestates: & hos furores *Enephæ* adscribant Sophi. *Typhonis* nomine turbinem indicant, quem gigni volunt, cum exhalatio in pluribus nubibus, nequicquam exitum quærens, in se ipsam reflectitur, conceptoque in spiram motu deorsum, vorticis instar, circulatur per turbinem. Erit *præter* hic turbo, si aliqua ex parte incensus, fulminis instar sæviat, & procellosos per Lybiæ deserta spargat furores.

LEUC: Ventos nominas minoris notæ, quos *laterales* Stagirita, eorumque ingentem turbinam Hydrographi afferunt: quinam ergò Æolii fratres, quos sine purpura Cardinales veneratur Hippotates? *MHI*: Si nescis, memoriam juvabit in posterum Joviani Musa, quæ cecinit:

*A summo Boreas, Notus imo spirat Olympo:
Occasum insedit Zephyrus, venit Eurus abortu.*

Signa ventorum prognostica, hoc quoque metro inclusit Poëta quidam Philosophus.

*Aristot.
Sect. 26.
Probl.*

Sic scintillantes stellas, si forte cadentes,

Miloque, & nubes cum Sole cadente rubentes;

Si tenues spargit per inane aranea telas,

Sole coronato, Lunæque rubente timoribus

Ire leves ventos, flatibusque instare superbos.

Cæterum venti, quos emittit Septentrio, à Zona frigida sicci advolant, gelidique, serenitatis plerumque prodromi: qui à meridie spirant, à Zona torrida calorem, ab Oceano afferunt humorem; hinc à pluviis dudum notus Philosophis Notus. Venti, qui suum ortum ab occidente, in mari Atlantico induunt humiditatem, nec nisi multis stipati vaporibus advolant; hinc Aquarii plerumque signiferi, cujus urnam non segniter effundunt. Illi, quibus Oriens fræna laxat, in calore & siccitate quandoque variant, serenitatis certi prænantii, & salubritatis aëreæ Caduceatores. Hinc si quam luem pestiferam afflet meridies, ad occasum detruditur, ortum declinare iussa, salubritate ventorum, ut Author est Plinius. Illud denique velim observes, utilitatem ventorum aëream quidem, sed neutiquam inanem: purgant enim, & ventilant aërea; noxias sæpe qualitates discutunt, vel absumunt; æstivos temperant calores, & hyemis emolliunt frigora; cœ-

cundas pluviis nubes ab Oceano advehunt; terram, nimis nivibus, imbribusque propemodum naufragam, rursus exsiccant; commercia maritima promovent, optimi Archiatlasi, cum in triremibus suspendunt remos, & Euro magis volucres addunt alas. Sed sic ego hodie vela non contraham; si infinita commoda, proprietates, & arcana ventorum mysteria dicendo velim eventilare: sufficiat tibi pro epiphonemate illud Regii Vatis Oraculum, quod non nisi DEUS *de thesauris suis* producat ventos: hoc est, *de sua potentia secretissima, atque ditissima, que nunquam exhauriri potest*, ut in hunc locum Bellarminus Scholiographus Purpuratus.

MEL. Sit igitur, ad terram denuò revertamur, ut in ignito Ignatio Mundum miremur cœlestem, & à Seraphino terrestri cœlestem discamus Philosophiam. *MEL.* Falleris, de Cœlio non oportet descendere, si cœlesti huic Philosopho loqui cupis. Nunquam ille in terra, etiam cum maximè fuit in terra: nam conversatio illi erat in Cœlis, etsi habitatio fuisset in terris, percipe mirabilem Sophum, paradoxam methodum philosophandi. Sic intellectum excoluit, ut non negligeret voluntatem: sic Palladi se dicavit, ut præferret virtutem; Philosophiæ se commodando, Theosophiæ Sanctorum totum se consecran-

secrando? plus oravit, quàm studuit; imò orando studuit, & studendo oravit: in Peripato ambulabat de die, in Oratorio flectebat de nocte, septem horas orantem obstupuit Phosphorus, vultusque splendore deceptus, Phœbum hunc esse æstimans, in ipso ortu segnem se Hesperium increpabat: Phœbus ipse in radiis replicatum se ratus, Ignatianum sæpe attonitus spectavit parælion: sed eùm sæpius sic offenderet sublatum in aëra, sensit Ignatium esse ignitum, qui sic tenderet ad centrum sursum. Thesi sæpe unicæ totam noctem impendit, & mox repetere volens inventa exclamavit: *O si te homines nôssent!* cùm disputaret de creaturis, sic præmissas disposuit; ut conclusio esset de Creatore; optimè Philosophatus, etsi plus inferret, nam nullum vitium, ubi virtus probat connexionem. Cùm Cœlum aspiceret, jam illi sordebat terra, ibique magis vivebat, quò aspirabat, quàm ubi spirabat. Hæc inter studia illi unicum tædium, deliciis cœlestibus abundare: hæc illi tentatio unica ne à pluteo raperetur ad Cœlum, nè penna, qua scriberet, ei adderet alàs, ac ad sidera transferret invitum. Illud hoc in Philosopho mirum, quod meditationis tempus illi omnis horarum: Oratorium totus Mundus, monitores singulæ creaturæ, visitatores Angeli, & non rarò Christus. Ecce Leuco-

thee, Philosophum paradoxum: cujus ne primis labiis libâsti sanctam Philosophiam, nisi sic in Peripato ambules, ut plus proficias in schola affectûs; nisi Scientiam promoveat virtus, virtutem Scientia: nota bene hæc verba, nam Ignatianæ continent epitomen Philosophiæ.

LEUC. Næ tu paucis mihi loqueris multa: hoc unum pluribus mihi magis, quæso, declares, quæ fundamenta Ignatianæ hujus Philosophiæ! *MEL.* Unicum, quod ipsum docuit, quòdque ipse alios docuit. Haufit illud ex Martis Palæstra miles; nam cùm Polyæni stratagemata perlustraret, legit Cosingam, apud Thracas Sacerdotem, ac de gentis more Belli Ducem, cùm detrectarent imperium subditi, ligneas scalas quàm plurimas, ingentésque construi, & alias aliis imponi curâsse, quibus in Cœlum ad Junonem de contumacia expostulaturus ascenderet. Et Hercle, strophæ cessit ex Cosingæ sententia: nam hoc factò stupidam plebem sic percussit, ut se imposterum dicto audientem, ritèque subjectam fore, interpositâ Sacramenti religione obstringeret. Vidit Ignatius, quod in veteratorio artificio cum fructu æmularetur Philosophus, futurus brevi Sacerdos, Gentisque novæ ad Cœlum ductor. Vidit Mundum detrectaturum imperia, nisi scalas sibi, suisque pararet, quibus minitaretur, se

Altissimus. Tam crassum erro-
rem dedoctus ille, quem diu poz-
nitentem sacrilegum refert Tho-
mas, dictus à Cantuaria, Author
non integerrimæ solùm fidei, sed
& sanctæ. Ait, quòd huic talpæ
ipse Christus se spectabilem dede-
rit, sed Peregrinì in specie, quia
à Domino peregrinanti: petiit la-
varicaput, quòd ubi faceret cæ-
cus, oculum in fronte vidit, at-
que obstupuit: Superi! exclamans,
tùne hic oculum? ita repo-
suit Christus, hic ipse te vidit pec-
cantem, & necdum de scelere pœ-
nitentem; huic oculo nil abscon-
ditum, nil occultum. Sic apertis
oculis cæcum, postquam hoc o-
culo illuminavit, ex oculis pere-
grinus, neutiquam amplius pere-
grinus evanuit. Sed insuper est
ubique *per suam potentiam*: nam
in omnibus omnia operatur, quia
virtus archetypa, ex qua suam
virtutem omnis creata virtus: hinc
more suo appositè Augustinus,
DEUM, totam quoque *Manum*
appellat, utpote *in quo solo vivi-
mus, movemur, & sumus.* Hac
ergò veritate supposità, Augusti-
ni vestigiis insistendo, sic scalam
coelestem conscendet tyro Philoso-
phus. Io. *In conspectu spiritus
sui universam constituet creatu-
ram*, tot specierum consideret
cumulum, & videbit tot gradus
scalæ, quot creaturas: perpen-
dat hæc omnia *ambientem* DEUM,
& *penetrantem*, non aliter, ac

ambit, & penetrat *immensus Oce-
anus spongiam.* Nec in cortice hæ-
reat, sed ad substantiæ nucleum
penetret, ac velut sub Evcharisti-
co velamine inquirat latentem
DEUM: exploret in singulis crea-
turis, *cur Numen insit? quid ope-
retur? indaget, quomodo insit, &
operetur?* hunc gradum ubi con-
scendit Philosophus, ad alterum
mox pergat Ethicus, fideique vi-
væ sigillo obfirmet hanc veritatem:
dicat cum Isaia: Credo Domine,
quòd *omnia opera operis in no-
bis*, credo, quòd in creaturâ hac,
mystico veluti folio, sua resideat
Majestas: sed non credo, quia si-
ne mente illum intueor, in cujus
conspectu Mentis Angelicæ con-
tremiscunt. En! in secundo gra-
du conscendisti jam Cœlum, quia
attigisti jam DEUM. Superest,
ut quem tenet intellectus creden-
do, voluntas amplectatur aman-
do: hinc exclamabis cum Augusti-
no: *Ecce DEUS, & ecce, quæ crea-
vit DEUS, & bonus est DEUS,
& his validissime, longissimeque præ-
stantior!* in creaturis veneraberis
Creatorem, in virtute participatâ
participantis extolles potentiam,
in bonitate creatâ prædicabis in-
creati Entis perfectiones, in umbra
obstupefces Lucis infinitæ splen-
dorem, sicque gustato jam Numi-
ne entheus, DEO fruëris per mille
affectus laudis: & gratitudinis
quos meliùs dictabit Amor, Ignat-
ianæ Magister unicus Philosophiæ.

LEUC.

*In vita.
S. Lul.
l. 2. c. 20.*

*Astor.
17. v. 28.
L. 7.
Conf. c. 5.*

L. c. c.

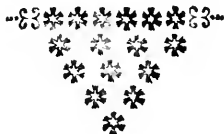
LEUC. Tales Philosophos si educaret Peripatus, multi, credo, utilius saperent, quia sanctius viverent: non esset periculum, ne Auditoria perflarent Vanitatis ampullatæ Favonii, sed aurâ fruerentur æthereâ, Auditores essent Cœlites, repetitores Seraphini. Sed, putas, multos ejusmodi Sophos, in Philosophicis laudari factis? MEL. Tot laudantur, quot ut veri Philosophi (Sanctos intelligo) prædicantur. Atque ut melius discas Doctrinæ hujus Alcesin practicam, ducam te per exempla. Divum Ignatium, in hac arte Magistrum, contemplare; & invenies DEO semper conjunctum, etsi abstractum in creaturis: imò idè est in DEO, quia vivit cum creaturis, in quibus DEUM semper quærit, & invenit. Non ille alta petit cum Icaro, Cœlum empyreum cum Gigantibus non conscendit: quævis Creatura illi acclamat: Ecce! *non longè est ab unoquoque nostrum*, quem quæris. DEUM in terra sentis portantem, in aqua lavantem, calefacientem in igne, in aère refrigerantem. Solem si aspexit Ignatius, mox DEUM agnovit lucis Authorem: in eib' sguſtabat Nutricium, Mæcenatem portabat in veste, in libris audiebat Magistrum, in Superioribus suspiciebat supremum Superiorum omnium Moderatorem. Si vidit Samsones, DEI laudavit potentiam: si Salomones, Sapientiam

adoravit: si formosos Adonides, pulchritudinem admirabatur, & ex rivulo creato, mox in immensum sese demersit Pulchritudinis increatæ Oceanum. Ad Creatoris laudes illum animabant aviculæ, in concentibus musicis audiebat Choros cœlestes & harmoniam virtutum animo considerabat. Notum est ex Vitæ ipsius Apographis, quòd à flosculis raptus sæpe in extasim: quòd Sidera contemplanti forderent terrena: quòd antonomastico nomine *Pater*, quî *semper Cœlum suspicit*: quòd à fluminis crystallini undâ speculum sibi formârit ad contemplanda fidei nostræ mysteria: verbo, quòd nunquam de terrenis locutus, nisi, ascensu facto ad sidera, discursum cum hominibus in terra cœptum, cum Angelis in Cœlo finiret. Hæc hujus Philosophi studia, hi conatus: hanc Philosophiam, quam Cœlo didicit Magistro, discendam suis pariter tradidit. Nunc jussit, ut cum Mundi affeculis circulos ingrederemur, sed ut illos nobiscum in spiritu educeremus: voluit ut Mundi Philosophi facerent præmissas, nos adderemus sanctam conclusionem. Nunc suasit, *speculari DEUM in singulis existentem creaturis: elementis quidem dantem, ut sint: plantis verò, ut vivant; hominibus, ut simul intelligant.* Nunc docuit considerare eundem DEUM, propter nos in creaturis suis operantem, dan-

Reg. 17. rem illis esse, & conservantem id, quod sunt, habent, possunt, & agunt. Nunc denique expressâ lege præscripsit: ut in omnibus queramus DEUM, exuentes nos, quantum fieri potest, amore omnium creaturarum, ut affectum universum in ipsarum Creatorem conferamus, eum, in omnibus creaturis amando, & omnes in eo, juxta sanctissimam ac divinam ipsius voluntatem. Habes ideam Ignatianæ Philosophiæ, quam ipse per omnes creaturas exercuit, & exercendam nostri temporis Philosophis præscripsit. Ab hac qui recedit, Peripatum frequentat, quem coluit antiqua Gentilium Vanitas, non Christiana nostri temporis Veritas.

LEUC. Crediderim, hanc esse characteristicam, quam nostri temporis Sophis cupis imprefsam: nempe ut sciant, quæ scivêre Antiqui, sed sanctiùs: ut Philosophiâ utantur, sed ad salutem, nec abutantur ad vanitatem. Capiô, quod inter profana Hæreseos Athenæa, tuumque Peripatum

petis discrimen: nempe, ut eandem Sophi utrobique Scientiam; sed quam ibi solam; fallor, quam ibi non solam, sed cum vitiis hauriunt, hic capiant cum virtute: ut omnia, quæ illis, quia malis, cooperantur ad malum; his, quia bonis, cooperentur ad bonum. Sed quid putas, an omnes capiunt verbum hoc? MEL. Illud scito, qui sic non colligit, dispergit: mercedem congregat, sed in sacculo *Agge. 1. v. 6.* pertuso: palcitur, sed inani ventito: haurit Scientiam, sed quasi qui haurit in cribro aquam: laborat, sed littus arat, audiat, sed & capiat, quod illi DEUS per Prophetam Oraculum: sementem multam *Deut. 2* jacies in terram, & modicum congregabis, vineam plantabis, & *38.* fodies, & vinum non bibes, nec colliges ex ea quidpiam. Sed tandem satis: finio, & pro dictorum epitome extasin tibi offero Ignatianam minimè poëticam, quia veram, & sanctam: optimè philosophicam, quia à creaturis ad Creatorem.

1870

A Magnitudine Speciei. Sep. 1722.

Per Specie Numen, minus dabit, aspice lumen
 Num magis ecce patet, cui magis ecce latet.

Quia dicitur mihi certum

S. Ignatius Loyola, Sorbonæ Sophus, dum è crea-
 turis creatorum, è Philosophia terrestri, novam docet
 caelestem, censuræ virgulæ subiicitur: Sed vix agni-
 tus, mox absolutus et rude donatus in Peripato Doc-
 tor, virgâ in laurum efflorescente, ex qua tot laureo-
 las hæcenus Philosophiæ. Ex Vita.

G. Rogg del.

I. Melchior Gutwein sculps.

ENTHUSIASMUS

D. IGNATII LOYOLÆ.

Novæ Authoris Philosophiæ , in qua plus
amatur , quàm disputatur.

Quò raperis Ignati ?

Sursum , quò ignis rapitur ,

Ab igne Ignatius rapitur

Inciendiarius Orbis futurus.

Stupescere Natura , Sophum supra

Naturam :

Paradoxa , que rejicit disputando ,

Hic vera probat vivendo.

Vivit in terra

Semper , & nunquam.

Nam Cælum illi est terra ,

Vel si mavis ,

Terra illi est Cælum.

Mirare

In veteri Elia Ignatium ,

Vel in Ignatio novum Eliam :

Hic Phæbo , is aurigante Florâ ,

In Cælum rapitur :

Antiquam hic semitam , quia ar-
duam :

Is novam terit , quia mollem ,

Gratisque constratam floribus.

Hic vivit raptus cum corpore ,

Is rapitur vivus in Mente :

In Cælo ut viveret iste ,

Terram debet deserere :

In Cælo ut viveret ille ,

Terram debet incolere.

Ignati !

Eliâ major es !

Hic in Cælum ascendit , ut Cæli sit
incola :

Ad te in hortos Cælum descendit ,

Ut esse queas in terris Cælicola.

Oter Beatum !

Cui Cælum est Terra ,

Cui flores sunt sidera ,

Cui prata sunt firmamentum.

Ter Beatum !

Cui mundus est Liber ,

Cui folia Creatura :

Qui sine litteris .

In rosis legit characteres Marty-
rum ,

Qui è liliis colligit laureolas Virgi-
num.

Felix !

Cui Creatura sunt speculum Creato-
ris.

Qui in tulipis DEI potentiam ,

In Cariophyllis essentiam ,

In Narcissis præsentiam ,

Clausis etiam oculis

Intuetur.

Felix !

Qui , quod alii studendo ,

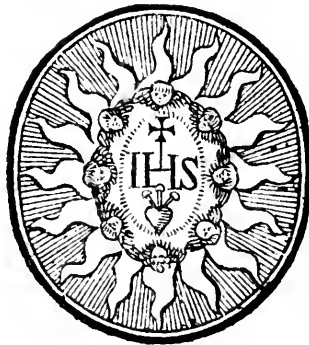
Hic oriando ;

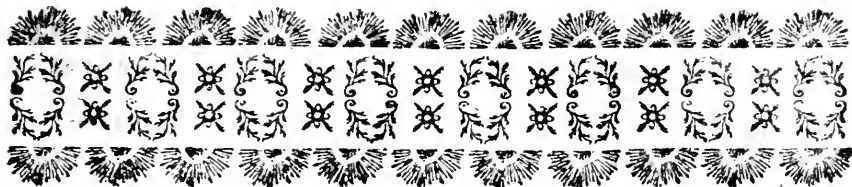
Quod Doctores in libris ,

Hic

Hic in limphis :
 Quod Theologi in enigmate
 Hic Philosophus in pellucido undarum
 speculo ,
 Videt invisibilem Trinitatem.
 Felix !
 Cui lilia agri etiam silendo prædi-
 cant ,
 Salomonis in luxu pauperiem :
 Cui marcescentes in clibano sterculi ,
 Vel sine voce exaggerant
 Rerum omnium inanitatem.
 Cui stas ,
 Qui manè oritur , & conteritur
 vespere ,
 Mundi loquitur vanitatem.
 Felix !
 Qui quot videt gramina ,
 Tor audit monitores :
 Qui quot cernit arborum folia ,
 Tot Creatoris percipit laudatores.
 Felix !
 Qui dum solsequium contemplatur ,

Solsequium imitatur :
 Illo se convertente ad Phæbum ,
 Hoc se elevante ad DEUM.
 Felix ,
 Qui dum agit Philosophum ,
 Theologum patitur :
 Qui dum novus in hortis Astrolo-
 gus ,
 Contemplatur cælestes influxus ,
 Divinos sentit.
 Quid mirum Ignari !
 Si terra Sidera in Cælum te ra-
 piunt ,
 Cum terra , in quam reversus es ,
 Nova jam terrestria producat Sidera ,
 Quibus ad Sidera
 Tuos rapias Nepotes ?
 Felicem te supra Phœnicem !
 Qui tuis cineribus ,
 Novâ genesi producis stellas ,
 Qui lucebunt in perpetuas Eternitate-
 tes.

DIPHThERA JOVIS,

Seu

DISCURSUS II.

De

MAGIA ASTROLOGICA.

LEUCOTHEUS. An nondum tuas ad aures rumor, quem novus heri Mercurius? *MELANDER.* Quid ille? *LEUC.* Bononiâ huc delatus, famosi Astrologi, quem Colitem nominant, Fatum per litteras attulit: quodan dolendum potius, quàm ridendum, haud facile dixerim. *MEL.* Ænigma loqueris. *LEUC.* Ingenti nugarum plaustrô hominis cujusdam aures oppleverat blatero, inter alia infelicis horoscopi omina, homicidam hunc fore, velut è Jovis diphthera, asseverans: hoc sinistros portendere siderum aspectus, in id conjurare fatales cum geminis Antropo phagi. Saturni Syzigias:

verbo, sic decretum à Cœlo; sic ordinatum à Fato. Infremuit inopinato augurio consternatus hospes: mox indignatione in Nugatorem impium excandescens, pugionem stringit, & iratum mergens in viscera ferrum, age, inquit, meum tuumque Fatum exquere: Vaticanii Author, mendax ne fias, Veritatis quoque sis testis. Quod huic Epitaphium statuis? *MEL.* Meritis dignum.

Abi Viator!

Fatalis locus est,

Ubi fatidicus concessit Fatis.

*Homo fuit, nam fuit mendax,
Utut non nisi semel fuerit in vita
mentitus*

Hoc mirum,

Quod in morte etiam fuerit cum ve-

ritate mentitus :

*Nam mendax effatum , verum red-
didit Fatum ,*

*Alterius Fato , quod male pradi-
xit ,*

Bene immortalis.

Sepelitor :

Nec sit illi jam terra levis ,

*Qui toties aliis siveverat esse gra-
vis.*

LEUC. Salsè equidem insulsi hujus condis cadaver , crediderim opobalsami locò , ne purrefcet : nautum certè non petet Charon , si hoc Cirographo munitus , appellet Stygem. Sed quid cum Fato Astrologi , quid cum Astrologis Fatum? MEL. Arctam habent affinitatem : nam è Doctrinæ Astrologica placitis , Fatum non modo fluit , sed necessariò sequitur : Patronos se probant , & quamvis videri nollent , videntur tamen ad oculum , imò utraque manualpantur. Edic enim , vel cum Gentibus insaniant Stolidi , dum vitam Sideribus tribuunt , fanatica colendo Numina , aras erigendo Mercuriis , thus adolendo Saturnis? & tunc , despotico Deorum Imperio , cuncta regi existimant , atque per dispositionem agentium inevitabilem , ad effectus fatales , quia infallibiles , humanis rebus Fatum inducunt , Augures tam DEO rebelles , quàm sibi exitiales. Vel cum Chaldaica Spermologorum face delirant Lunatici , dum Astris influxum ad-

judicant propemodum thavmaturgum , quo in sublunaria agant tam fortiter , ut ab agente particulari , etiam libero , impediri nullatenus queant? & tunc in necessarià effectuum serie Fatum denuò afluunt , nugatores non minùs impii in Creatorem , quàm injurii in creaturas. Vel cum Hæretico furfure , Altra faciunt signa eventuum futurorum prognostica , in quibus , veluti Numinis incommutabili Diphthera , legere sit decretorum ordinem , absolutè impedibilem : in quibus videre sit notas , rerum omnium indices , per quas faciendapradici , & pramonstrari queant futura? & tunc in horoscopo , concursu , & dispositione Siderum , quo quis conceptus , vel natus , inevitabile rursus Fatum stabilium , Aruspices tam in DEI pietatem sacrilegi , quàm in hominis libertatem scelesti.

LEUC. Adeone inimicum sit Fati nomen , veræ amicis fidei? & tamen (ut audio) Angelico illud ore profatur Doctorem Primas , utiq; veritati non inimicus. MEL. Non mala sunt verba , si bonus , imò Angelicus sit verborum Interpres. Sic casum , casusque comitem Fortunam , nostra proferbit Religio , si ad DEI Providentiam referas , cui fortuitum nihil , nihil non est prævisum. Quòd si tamen ad agentia , Naturæ proxima referas , nemo erit tam bardus , ut causam neget per accidens , quæ

in agentibus liberis *Fortuna*, in necessariis *Casus* dicitur, linguâ à Principe linguæ Philosopho, approbatâ. a Quis igitur gulam tibi strangulet Rhadamantus, si cum

a *Phyf.* Angelico Divinæ Providentiæ decreta, *Virtuale Fatum*; b ordinem verò causarum, decreta hæc exequentium, per effectus fatales, seu infallibiles, salvâ hominis libertate *Fatum formale* c dixeris? loqueris bene, quia cum Augustino, d Augustinum citante Angelico: d *si quisquam res humanas Fate tribuit, quia ipsam DEI voluntatem, vel potestatem, Fati nomine appellat, Sententiam teneat, linguam corrigat*; non propter Doctos, sed pusillos, quos inter potissimum Astrologos censemus, qui ad positionem Siderum nomen hoc detorquere, uti habent in votis, ita tenent in Fatis.

LEUC. Ergone infami stigmatem notatam è Christiano orbe proscrisbis Astrologiam? hoc equidem programma si in Europæ Academiis affigas, erit planè Mathesis, quæ ad altius appellet tribunal, téque velut iniquum Judicem de palmari injuria postulet. MEL. Næ tu extra orbitam denudò: loqueris, quæ ignoras, & ignoras, quæ loqueris. Non ego in jus vocare aggredior, illam Matheos nobilissimam partem, quæ Astrorum proprietates examinat, aspectus, congressusque observat, variósque in sublunaria in-

fluxus, afflatusque indagine utili, veréque philosophicâ rimatur. Non illam genuinam Astronomiæ filiam, quæ per Cometarum minas, per Planetarum inusitatas syzigias, per inopina Solis Lunæque deliquia scit, unde fluvii tumeant, maria exundent insanæ hyemes, & calores ardentissimi sæviant: unde diluvia, unde anni amœni & tristes, pingues & macilenti, unde annonæ sterilitas, fanitas, morbi, ac frequentes mortes originem ducant. Non illam arguo Philosophiæ amabilem sociam, quæ ex siderum motibus, concursu, occursu, ortu atque occasu, nunc tempora & Eclipses observat: nunc verò pluvias, calores, frigora, siccitates, ventos, aliasque aëris mutationes agricolis, Medicis, ac Naucleris prænuntiat: non, inquam, Astrologiæ huic litem intendendo, quam aberuditis in pretio habitam, nec semel, DEI etiam calculo probatam, ii solum calumniantur, qui terminos artis, ultra quos se extendere nefas est, ignorant: sed illam, litterario Orbe, in longas Gyaros, exactam velim, quæ è Chaldeorum, Arabumque insomniis, ac superstitione coaluit; quæ horoscopos ardentius, quàm par est, inquirat; quæ garrit insulsa de matrimoniis, ac jurgiis Xantippes; quæ de liberorum numero, de itineribus, divitiis, fortunis, infortuniis, de dignitatibus, aliisque pronuntiat; quæ

Ep. 71.
L. de
Idol.

facilibus Stellis animos hominum , & corpora adstringit ; quàmque Idolorum cultricem agnoverat pridem Ecclesiæ primævæ Sidus, Tertullianus.

LEUC. Quæso , enucleatiùs separa pretiosum à vili : doce, quænam Astrologiæ oracula fidem mereantur aliquam, quænam nullam? quippe sunt, qui omnem omnibus negant, & contrà, qui omnem omnibus tribuunt, pari credo errore, vel etiam impari, quia priore innoxio, posteriore pernicioso Crisis tua mediam, quam tenuère beati monstrabit semitam. MEL. Tria sunt, in quibus si minùs audiendi, saltem non contemnendi vel condemnandi sunt Astrologiæ Magiæ cultores: nam ea, quæ ex Siderum motu præcisè pendent, uti Eclipses, aliæque in Astris Phænomena, Astronomiâ duce, prædicant augurio etiam certo, & infallibili. Quòd si cuiquam datum esset, quod datum à DEO legimus, Regum Sapientissimo, nò se scilicet anni cursus, & Stellarum dispositiones, naturam atque proprietates, næ ille ex tripode satis certo prædiceret ventos & pluvias, aliàsque aëris mutationes, accedente præcipuè experientiâ propriâ, vel alienâ, qua ad oculum quotidie erudimur, è vario Siderum aspectu, varias oriri vicissitudines in sublunariis. Sed nolim his ego syngropham dare imperitis è schola Samiâ Sciolis, qui

Sap. 7-

dum sese Calendariographos jactitant, plerumque non nisi phantasticam cudunt Siderum syntaxin, nec temporum vices, nisi ad lunaticum cerebri sui barometron metiuntur. Cæterum influxus Siderum in sublunaria, qui negaret; maximum pateretur influxum saltem à Cynthia: non enim, reor, Philosopho vacillare sic caput potest, ut per experientiam non didicerit, à Saturno frigus, & quamdam diffundi malignitatem: à Jove provenire temperiem aëris, & serenitatem, præsertim si Cynthio conjungatur: à Sole ardorem vitæ nutriticum: à Venere, & Mercurio moderatum calorem, à Luna humores profluere, quos centum symptomata ad oculum exhibent, ac contestantur.

LEUC. Illud etiam me minime præterit, quòd eadem Astrophi, quo Physiognomistæ utantur fide, probabili nempe, dum hominum temperamenta dijudicant. MEL. Ita est; tertium præripis, sanioris Astrologiæ principium, virtutes scilicet Signorum cœlestium, & Planetarum influxus, qui pro sua diversitate nunc Joviale, nunc Solare, vel Lunare; nunc Saturninum, vel Mercuriale temperamentum efficiunt. Quis enim ire inficias poterit, admirandam illam Megacosmi cum Microcosmo, seu Homine analogiam, qua stomachus terram, Lunam cerebrum, cor Solem, pulmo-

Temperamentum ex influxu Planetarum.

pulmiones Mercurium, renes Venere-
 rem, cistula fellis Martem, hep-
 par Jovem, splen denique Satur-
 num, vivâ, veluti in imagine, re-
 præsentat? Cerebrum quippe,
 instar Cynthiæ, frigidum simul,
 & humidum, frigore calorem spi-
 rituum temperat, humore nervos
 nutrit, & irrigat. Cor, veluti
 Phœbus, vitalem suppeditat ca-
 lorem, & sic de reliquis, ut planè
 nec absque fundo, nec absque in-
 genio philosophatus sit ille, qui in
 partium illarum temperie homi-
 nis temperamentum primariò sta-
 tuere, non dubitavit: Quid igitur
 mirum, quòd ratione mutui
 fœderis, has inter partes, & ani-
 mam, indirecta virtute, inclina-
 ri homo possit, ac perfici? Iustra
 Regiones, atque Provincias, &
 videbis, quod Astrorum virtute
 in hac procreentur homines, in-
 genio præcellentes, in illa hebe-
 tes: in alia studiosiores virtutis, in
 alia voluptatis. Sed quid opus,
 ut extra Patriam vageris hospes?
 domesticum Achatem observa,
 quem Melancholicus gubernat hu-
 mor, & vivum, vel ipso inscio;
 notare potes Oceanum, qui æstu
 sympathico ad Lunæ phases crescit,
 atque decrescit.

LEUC. Memineris Planetarii,
 nuper typis impressi, quo non ne-
 mo, ætates hominis septem, ad
 Astrologicum citans Tribunal,
 cuilibet suum Planetam, in Plane-
 ta suam legit horoscopum: lege-

ris, nisi fallor, & amabo! qua cen-
 foriâ virgulâ? MEL. Legi: hæ-
 bet partus multum Ingenii, nec
 habet nihil soliditatis. Infantia
 infimum Planetam, Lunam, scilicet,
 & in Luna humidum do-
 minium tribuit: nam in humorum
 lacunis ætatis primæ cymbula flu-
 ctuat, teste Poëta: *nutrit cruda no-
 va frugis tristes infantia succos.* Pueri-
 tiæ præfigit Mercurium, Sidus
 Cynthiæ proximum, & incon-
 stantiæ ectypon: nam Mercuria-
 lis hæc ætas est, non nisi Prothe-
 os ludit, & Vertumni instar varia-
 bilis, vento vertitur: rectè de
 hac Horatius: *iras colligit, &
 ponit temerè, & mutatur in horas.*
 In tertiam ætatem adolescentiæ,
 imperium Veneri tribuit: scilicet
 tam eget spiritu, quàm abundat
 spiritibus pubertas: audi Magi-
 strum Eroticum, utique testem
 non inexpertum:

Juvenilibus annis

*Luxuriant animi, corporaque ip-
 sa vigent.*

*Prima datur ludis ætas, Veneri-
 que secunda,*

Tertia divitiis, ultima serò sapit.

Quartam à Sole afferit gubernari:
 nam in hac virtutis stimulo ad ho-
 nores, & quærendos fortunæ Fa-
 vonios impelli nos experimur: ac-
 cinit Venusini Calliope:

*Conversis studiis ætas, animis-
 que virilis*

*Quærit opes, & amicitias, inser-
 vit honori.*

Horatius

Quintam impetuosis spiritibus,
vindictæ, & odii flammis, hoc
Judice, exagitat Marspiter: hinc
Lucretius:

*Furor, iraque mentem
Præcipitat, pulchrūmq; mori
succurrit in armis.*

Lucretius

Ad clavum ætatis sextæ Jovem se-
dere affirmat: nam ubi deferbuit
impetus, &

*Robustis adolevit viribus ætas,
Consilium quoque majus, & auctior
est animi vis.*

Denique ætatis decrepitæ guber-
nacula, hoc Teste, regit Satur-
nus Deorum antiquissimus, &
malè regit, quia *titubans lento, &
pede fracto*: nam hac ætate titu-
bant, & claudicant omnia: *geli-
dus tardante senectâ sanguis hebet,
frigent effæta in corpore vires*: ut
canit Poëtarum Princeps Virgilius.

LEUC. Quid porrò solidita-
tis ab Astrologo Philosophus ex-
spectet? hæc, quæ in medium
hactenus, levioris Minervæ sunt,
& intra conjecturæ limites coar-
ctantur. MEL. Plus solidi nil
habent Astra: Astrologiæ suas hic
metas posuit veritas: si *plus ultra*
progreditur, in immane errorum
chaos prolabatur, necessum est.
Nam quidquid de futuris vanissi-
mi somniant Astrologastri: quid
quid crepant de Fatis nugivenduli
Ardeliones: quid quid de horo-
scopis, auguriis paratragædiant
mendacissimi Impostores, quid
quid crepant per hendecasyllabos,

& sesquipedalia verba, nugæ sunt,
quas ad anilem colum; umbræ,
quas ad incantatos circulos; mus-
cæ, & grylli aberrantis cerebri sunt,
quos è Philosophiæ Athenæis ad
moriæ ergastula relegamus. Ver-
bo: impia sunt Chaldæorum deli-
ria, quæ Divus Ambrosius, cœ-
lestem spirans Ambrosiam, telis
araneæ aptissimè comparat, de
quibus nemo sibi meritò timeat,
nisi papilionum infirma cohors.
Itaque, inquit, validiores qui e-
stis, cum Astrologos videritis,
dicite: telam aranei texunt, quæ
nec usum habet, nec vincula, ni-
si culicis instar, lapsu infirmitatis
ruæ incurras, sed quasi columba
cassès invalidos, præpetis volatūs
celeritate, dissolvas.

LEUC. Adeone inanes Astro-
logorum sint mœniæ, ut &
Ambubajarum collegia illas con-
furent? adeone derestanda Ora-
cula, ut ne dicam effari, sed nec
audire, nisi impius, in Peripato
Sophus sustineat? MEL. Dixi:
imò nihil dixi, si censuram judicio
Universi subjiciam. Clamat, mul-
tis Scripturæ locis, imò fulminat
vox Tonantis, suæque jura, te-
merario ausu, violata queritur:
*Ego sum Dominus irrita faciens si-
gna divinatorum. Stent, & sal-
vent te Augures, qui contempla-
bantur Sidera. A signis nolite me-
tuere, que timent Gentes.* Recla-
mat unanimes calculo SS. Patrum
Societas: Basilii, Chrysofomi,
Augu-

Or. 4. i

Hexam.

C. 4.

If. c. 44.

& 41. 47

Augustini, Eusebii, & Gregorii Magni: pro quanta nomina! ad quæ sola, totidem velut tonitrua, Astrologica sine fundo machinæ difflantur, & corrunt. Theologica refragantur subsellia, & humanæ libertatis privilegia acerrimè vindicant: tota denique Ecclesia Astrologiæ infame nomen, dudum Romanis damnatum fastis, non sine probroso ceniuræ stigmate ex Orbe Catholico proscribit: sed quid multis? tam crassi sunt Astrologiæ errores, ut non modò non effugiant Ecclesiæ lumen, sed in ethnicis quoque tenebris palpentur. Socrates certè, ut Author est Xenophon, ejusmodi Augures, ut imanes, risit; ut DEO injurios, contempsit. Pythagoras, Democritus, Plato, Trias in rimandis Naturæ mysteriis adeò prodigiosa, ut infinitis prope itinerum tædiis, Chaldæorum arcana, & Ægyptiorum Oracula expiscarentur, hanc tamen Scientiam divinatricem, vel neglexerunt, quia inanem, vel in usum deducere erubuerunt, quia fallacem. Ipse Philosophus, in scrutandis Naturæ miraculis, ad miraculum curiosus, in rerum cœlestium copia copiosus, Astrologicam tamen prognosin, licet ab aliis ætatis suæ Philosophis exercitam, ut Tullius memorat, omninò neglexit: volvere libros de Mundo, & Cœlo, de historia animalium, generatione: scrutare problemata, libros-

que meteorologicos, in quibus admirabilium maximè rerum causas indagat, & tota cæcum me dicat Stagira, si vel verbulum de Astrologicis ille ampullis: ut adeò futilis esse debeat illa Scientia, cuius nec meminisse dignatur Magister ille, qui pro objecto omne seibile, pro Auditore omne hominum Genus, pro cathedra Mundum numerat universum.

LEUC. Obese nimium naris sit ille Philosophus, cui silentium istud Philosophi satis non loquitur. Ita equidem sentio: sed putasne tam facilè quivis mihi, tibi que consentiet? falleris: audivi à multis non pauca, quæ illi minimè vana, minùs inania. Contra allata hæc tenus totum exsurgunt in ensẽ, totque fundamentis, ac rationibus digradientur, ut si non veram, verosimilem tamen Astrologiam demonstrant, etiam cordatis non uno halitu exsufflandam. MEL. Ore tuo non loqueris: ut epistomio opus sit: si tamen tibi hæreat fucus, in medium affer hæc fundamenta: ausim spondere, quòd ruinofam adeò machinam, si non infirmam, certò non firment. Age, age: dixisse, erit jam refutasse.

LEUC. Si quas adhuc memoria reliquias teneat, proferam, erunt curiosa, si minùs vera. Pro primo illi's fundamento servit Cœli aspectabilis ambitus, quem in duodecim partes domos illi cœlestes,

seu dodecamoria nominant) dispescunt. Primam domum in horizonte ortivo statuunt, sic ut sex primæ, ordine versus imum Cœli retrogrado, hemisphærium inferius; sex verò posteriores superioribus occupent. Ab effectu, quem Sidera respectu cujusque loci producant; hæ domus sua fortitæ sunt nomina: prima *horoscopus* dicitur, & significat *vitam*: secunda, *inferni porta*, *spem*, & *lucrum* portendit: tertia, quæ *Dea* appellatur, prælagit *fratres*: quarta, quæ *angulus terra*, indicat *parentes*: quinta *bona fortuna*, est *valetudinis index*: septima *occasus*, *Conjugis fata* demonstrat: octava *superna porta*, *mortis* præbet indicia: nona DEUS denotat *Religionem*: decima, quæ *medium Cœli*, auguratur *Regnum*, atque *Officia*: undecima *bonus Daemon*, *amicos*, & *benefacta* divinatur: duodecima denique, quæ *mali Demonis* nomine indigitatur, ominatur *infaufta* quæque *carceres*, & *inimicos*. MEL. Cur non addis Planetarum sexus foemineos, & masculinos? cur oblivisceris Status auctos, atque combustos? cur omittis passiones, & dignitates, gradus pueriles, igneas triplicitates, carpenta, almugæa, signa reptilia, & centum alias voces, multò magis horribiles, quàm Draconis caput, & caudam, de quibus Astrologi, velut de verissimi monstri partibus, differunt? nugæ

nugarum! quis non palpat, hos architectos rarò domi, dum tot inanes domos ædificant? in suis dodecamoriis esse morologos, qui juxta ideas Lunatici capitis, dum in fundamento aëreo machinas struunt, struendo destruunt? sed ne verba vendere videar, erigant thema cœleste, siquidem possunt sine solæcismo dissensionis, tam in domorum fabricâ, quàm significatione; erigant, inquam, globòque ad latitudinem natalis solis statuto, Solis locum meridiano, horarum indicem duodecimæ applicent: circumagatur globus, & horam Nativitatis notam demonstrat: sic erecto utcunque horoscopo, arrosas extrahant ephemeridum tabulas, & ex sufflato pulvere crepent Oracula: quid repenam? unicum verbulum, cur neglecto conceptionis momento, cui tamen Astra jam æquè dominari asserunt, nativitatis exordium pro Vaticinii epochâ statuunt? an exortus primi momentum, Mathematicâ libratum trutinâ, à Parentibus autumant: an Astrolabiis tantum fidei tribuunt, ut ne minuto quidem à vitali infantis limine aberrare se credant? qualis tamen error si intercedat, prò! quantis non milliariibus horizonte superior evadet stella, quam illi ascendentem, ac velut, recens in lucem editi characteristicam nuncupant? quasi verò Sidus in meridiano tunc positum, radio suo infantem debilius

bilius feriret? apage! tam hebes non est Philosophus, ut nugas credat.

LEUC. Esto, tam accuratam in tempore observando industriam sat habere difficultatis: quis tamen dicet chymericam? pro illo igitur momento non erit nullius momenti horoscopus. MEL. Grallis indiget hæc sequela, nam claudicat. Esto, illos, ad unguem, natiuitatis tempus signasse; esto, octavam, id est: Mortis domum in ortu infallibiliter constituisse; en dirum omen! actum exclamant de Porphyro-geniti salute, & sextam Fortunæ domum jam prætergressum, plenis buccis deblaterant: interim credo, cum domus Religionis, ac Regni, in horoscopo subsequantur, idem Princeps ad tiaras, & coronas aspirabit, postquam scilicet immaturo Fato jam concessit. Porro si Remus iterum, ac Romulus aliquis gemello partu forent effusi, an invariata Astorum facies violentum unius interitum, alterius verò imperium, Olympo æquandum, stellatis quasi litteris promulgaret? aut vicissim, si fratres illos vel innumeros alios, distincto tempore prognaros, una horâ naufragio mergeret, vel hostium ferro, in decretoria acie, hauriret, obliquum ambo; omnesque in horoscopo Aquarium, vel Martem retrogradum fortiri debuissent? unde, Superum fidem! unde hæc ario-

landi fiducia processit, nisi à male feriatâ libidine, quia quid quid Lunatici somniant, id Fato planè Cartesiano, in rerum Naturâ hoc ipso dari ineptissime augurantur.

LEUC: Absit, nihil illi ineptè, & sine fundo: nihil illi in aëre; nisi solidi. Astorum Natura, & indoles, Planetarum virtutes, atque proprietates, quas illi ingenii acie, totas perspiciunt, pro basi altera servit, qua, veluti Marpesiâ caute, Colossum illi sumum stabilium, perpetuantque. Quem enim, inquirunt, latere potest, quòd Saturnus in sicco, & frigido hæreat, atque ideo sit vitæ funestus? unde nil inspirat, nisi tristitiam, tarditatem malignam, & arra consilia; Melancholicis præest, & inter metalla sibi vendicat plumbum. Jupiter humori miscet calorem: hinc habetur vitæ propitius: inspirat magnanimos ausus, lætitiâ, gloriæ aviditatem, & dotes prorsus Regales: præest sanguin, habetque inter metalla stannum. Mars siccitate constringitur, simulque funesto calore æstuat: hinc malignus, inspirat temeritatem, iras, furores, & rixas, præest bili, sibi que attribuit chalybem. Sol siccitatem benigno temperat calore; hinc vitæ amicus, dat pulchritudinem, & moderatum ardorem: præest bili, per sanguinem mitigatæ, & in metallis gloriatur auro. Venus est frigida, ac in hu-

midonatitat, vitæ propitiæ, urbanitatis causa est, ac leporis: phlegmati præest temperato per sanguinem, inter metalla proprium sibi numerat cuprum. Mercurius inter Planetas est Protheus, quia, versatilis Naturæ, se fecunctis accommodat, quibuscum graditur: hinc volubilis ingenii Authorest, inclinatur ad dolos, industriam, & eloquentiam: Melancholiæ dominatur, sed moderata per bilem, & sanguinem: ac in metallis sibi servat hydrargyron. Luna denique, & multum frigoris, & plurimum habet humiditatis, Sidus utcunque benignum: instabilitatis est nutrix, mollitiei teneræ Genitrix; hanc velut Dominam adorant Phlegmatici, eique inter metalla dedicant argentum. En! quanta omnium seges ad successuros effectus, qui ab oculo astrologicè armato velut fructus è suis radicibus facillè prænosci queunt, ac prælibari. *MEL:* Denuò adversæ partis malus est Syndicus, dum dicis multa, omitis plura: cur non exaggeras quoque radios, dextros, atque sinistros? cur files aspectus partiales, quadratos, & sextiles, qui amicitie perfectæ; oppositos, trinos, qui imperfectæ sunt prodromi testes? nugæ, & iterum nugæ! non ita misceo quadrata rotundis, ut negem omnes influxus, conjecturæ etiam probabilis indices: non nego vires, quibus inclinant, sed

quibus imperant: non qualitates, quibus disponunt; sed quibus cogunt hominum voluntates: sed quid ego improvidus? quæ nego, affirmant illi, Tonitruum Filii, Astroforumque arbitri, qui Sidera dum feriunt siderati, secreta Siderum, aduncâ nare, explorant, neque ambulant tantum, sed etiam habitant in altis: affirmant illi, quibus ad apicem accurata notitia, qua cujusvis Astri Naturam definiant, qualitates penetrent, vires, & efficaciam, qua vel in se, vel in hoc, aut alio signo, in hoc, vel illo gradu, sitique pollent, ita determinent, ut hujus, hanc esse causam, effectus etiam per Oracula decidere non vereantur. Affirmant illi, quibus nihil non obvium, quod abstrusum! nihil non exploratum, quod difficile ad detegendos futurorum eventus: qui etiam urbibus, ut quondam Romæ quidam Tarutius, erecto ad illarum natales horoscopo, præsignare Fata, casusque futuros non dubitant. DEUM immortalem! etsi extent, ignota sæpe sunt Philosophis Sidera: & etsi nota, ignotæ tamen plurimorum virtutes: imò in certis eorum motibus sumus incerti, quæque videmus, nescimus: *quæ in conspectu sunt, invenimus cum labore: quæ autem in L. Sap. Cælis sunt, quis investigabit? & c. 9.* horum oculis nihil non ad oculum pateat? ubi Stagirita, Ingeniorum Aquila, Talpam se nominat,

*Cic. l. 2.
de divin*

*L. Sap.
C. 9.*

*L. 2.
C. 10.*

17.

nat,

nat, hæ Talpæ gloriantur, ut Aquilæ? qui etiam obvia nesciunt, & ad Siderum ordinem, numerum, magnitudinem, differentiam humeros contrahunt, & a sinu pontem tranare primum incipiunt, hos occulti nil lateat, nil fugiat futuri? vah extremi Ingenii vappas, & nullius consilii peccora! *quis enim tam patiens, & ferreus, ut teneat se?* sed quia ipsimet hoc asserunt, testes omni exceptione majores, quia, ut habet proverbium, *velut astrologi mendaces*, demus, quod & Arcades Balaamo prophetent, demus, quod Diptheram Jovis ærei totam denique devorârint, an satis hoc erit, ad certa, quæ quidem jactant, futurorum auguria? minimè gentium: nam unde illis tam adamantinâ vincula, ut voluntatem liberam ad Astrorum influxus, velut Prometheus ad rupem Caucaſi adstringant? unde telescopium illis tam perspicax, ut fortuitos causarum concursus, à quibus dependent effectus, non modò totos perspiciant, sed etiam comprehendant? nam finge, in Lyciaca acie, Pegasi ungulæ, clavum male infixum, claudicante equo Bellerophonem concidere, turbari ordines, confusum devinci exercitum, vastari à victore provincias, & innumerorum hominum fortunas everti: unde, quæso, ex Astris prospicientis excentas ejusmodi circumstantias, quarum uni-

ca non raro totam perturbat effectuum seriem? unde unde? dicant, si possunt, sed verba, more suo non vendant, ut, totum cum dixerint, dicant nihil.

LEUC: Non inaniter premis: cedunt equidem, necdum tamen plenâ fugâ recedunt. Suppetias ferunt ipsa impedimenta Antiquitatis: immemorabilem, nescio, cujus experientiæ præscriptionem allegant, qua se in Philosophici fori possessione tueri satagunt. *Ægyptiacam Gentem, teste Philosopho, Gentium omnium antiquissimam, & Matheſeos ad superstitiones usque studiosam, Astrologiæ si non parentem, certè obstrictricem esse perhibent: Nationem verò Chaldaicam adeo sedulam nutricem, ut observationibus propemodum infinitis, erectis sine fine horoscopis, per quadringenta omnino, & quadraginta annorum millia coluerit semper, & excoluerit, è quibus experimentis, per tot rerum eventus probatissimis, Ars ista denique collecta, ac ad modernum deducta apicem.* *MFL:* Serius es, quod ista tu sine risu: quis non stupeſcat Chronologos supra ætatem mundi eruditos? ce-
 ras quis non miretur, in Astrologicâ Stirpe, adeo fulginosas, & nobiles? quis non videt, nisi stipēs & caudex sit, elumbe, sua Antiquitate arthriticum, podagricumque hoc argumentum? Genesalogiam artis suæ sipeunt, di-
 cam,

L. 2. de
 Cæl. text.
 60. l. I.
 Meteor.

Album-
zar, Ma-
ternus.

cam, mali, corvi pessimum ovum: nam Impiorum Soboles est parentum, superstitiosis fora cunis, in Lunæ concavo nutrita, inter fraudes adulta, nullum hæcenus Patronum habuit, ad cujus nomen vel modicè pileum moveas. In observationibus suis, quas crepant, id observa, Astrologicas esse, hoc est, mendaces. Vel enim aphorismos Ptolomæi colunt, cujus excentrici Veneris, Mercurii, & Martis circuli dudum expuncti sunt? at ab illis siderum in firmamento situs jam vehementer ablu- dit, utpote quæ, singulis interim annis, juxta Tychonis calculum, per secunda, ut Astronomi vo- cant, quinquaginta, & unum pro- gressa sunt: vel novos fortè pro- gnosticandi canones ipsimet cu- dunt? at tales à veterum observa- tionum veritate tam parum robo- ris possunt accipere, ac hesternæ diei lux hodiernas tenebras illu- strare. Nil igitur commodare il- lis potest Antiquitas, nisi vitia se- neſtutis.

LEUC. Necdum debellasti: novam aciem instruit Astrologicus Atlas, & instar Virgiliani illius Tauri.

Ven usque lacessit.
Istibus, & sparsâ pugnam prolu- dit arenâ.

Astra prætendit, Astrorumque concursus, si non causas, signa, saltem esse ab Authore Deo sic in- stituta, ut quasi futurorum Præco-

nes linguæ, aut arcani consilii in- dices faces, futura scintillantibus veluti verbis promulgent. Originem hæc Sententia ab Origene traxisse, videri posset: hoc enim apertè is scholion in verba Gene- seos: *Et erunt in signa*: cui non minus insuave addit Julius Sirenus in Isaiaë augurium: *complicabun- tur, sicut liber, Cæli*, in quo, As- trosophi ventura, utpote folio nunc patente, & legant, & lecta annuntient. Taceo Iridem, & Cometas, quibus veluti totidem testibus, thesin suam etiam ad o- culum demonstratam jactitant, & gloriantur. MEL. Gloriantur pro- more, inaniter, nam operosa hæc machinæ unâ cum reliquis, non nisi in ærem armantur: ejusmodi notationes in textus, cerebro non semper sano excoctas, minimè moror: Origeni hic præcipuè, thus non adoleo, minus Sireno. Justinos Martyres, Hieronymos, Angelicos, Lyranos Interpretes veneror: quorum ultimi, vagæ Chaldæorum Soboli hoc fulmen intorquent: complicandos in epi- logo Cælos, veluti librum, Astro- logis præprimis claudendum, ut tandem inanes nugas, veluti in- Astris expressas vendere damnati desinant. Hæc consulat Ecclesiæ Sidera Cingarorum appendix, & *enarrabunt Gloria DEI, annun- tiabunt Justitiam ejus*, & intelli- gere sanius Scripturæ Oracula do- cebunt. Iridem quod attinet, pro-
prio

priò illos telo aggredior: nunquid enim hujus generatio arcûs (radiorum nempe Solis in nube roscida reverberatio) diluvium diu processit? nunquid manè præsertim spectabilis, pluviae potius propinquitatem, quàm finem portendit? igitur non à Naturâ, sed à revelato Numinis beneplacito vim totam significandi desumpsit. Jam ubi similem pro Planetis revelationem cribro hausere Astrologi? hanc certè Patrum Senatui potius concessam credam, quàm ejusmodi Agyrtis, qui sicut Poetae fabulas, & infames Deorum fastos Cælo inscripserunt, ita hi securas cades, prodiciones, aliâque nefanda scelera, in expanso Cælorum volumine descripta sese legere perhibent; non alio, reor, consilio, quàm ut vel ipso Sidereum nos aspectu prohibeant, vel ad desperationem impellant, utpote in quibus non nisi impendentes laqueos, enses, venena, præcoces sandapilas, ut alia fortunarum, honoris, ac vitæ pericula, stellatis characteribus prænotata, legere cogamur, solo malorum metu abunde infelices. Cometarum firmata oculò vulgi, non Philosophico, adversa pars contemplatur: quo enim experimento hausere, Cometas semper rerum fatalium esse infallibiles prodromos? nunquid Phænomena sunt, ab effluviis halituum conflata, & accensa, quæ suam Naturæ Genesin

debent? quid hic funesti, imò, *Arist. 1. cùm corruptis halitibus, sæpe aërem purgent, per se in emolumentum potius, quàm universi detrimentum à Natura provida intenduntur.* *Meteor. c. 7.*

LEUC. Equidem non persuades: aliud docent Mundi annales, & Cometas, Fatorum tristium nuntios, iteratis per tot sæcula experientiis demonstrant: testes sunt Solymæ, quæ anno integro ruinam in Cometa præviderant. *Jos. l. 6. bell. c. 12.* Præsensere suas quoque calamitates Machabæi Heroës, dum illis præluxit Phænomenon adeò insolens, ut minitanti flammâ noctis propè tenebras vicerit. Ejusmodi meteoron barbatum Vespasiano necem? aliud scintillante caudâ furores Torilæ, excidiumque Orbis Urbi præmonstravit: denique, priusquam trecenta hominum millia Constantinopoli pestis absumperat, diu

*Sanguinea feralis crine Cometes
Terruit aspectu populos, flammæque
minacis*

Prodigio ardentem Superùm circumtulit iras.

MEL: An jam finita enumeratio, ut Cometas ad unum omnes infauti firmatis postules, cur silentio premis quinque notissimos, quos, intra annum millesimum sexcentessimum decimum octavum, luxisse Ricciolus est Author, vel nullo, vel faustissimo omine, cum eodem anno Ferdinandus Se-

cundus, glorioſæ memoriæ, Hungarico; ſequenti verò diademate etiam Auguſto ſit redimitus? quaſi verò non pari jure dici tunc potuiſſet, ſtellas illas recens exortas coronam ſucceſſuro Romani Imperii Capiti texuiſſe? deinde cur Solis deliquia fatales Sceptrorum vices Astrologis indicant, cùm profundiffima Eclypſis anno milleſimo ſexcentefimo quinquageſimo quarto Solem eripuit, non ſine fauſtiſſimo omine, brevi alium Solem Romano imperio oriturum, Leopoldum ſcilicet, qui ſequentibus ſtatim annis in Hungariæ, & Bohemiæ Regem, mox in Romanoſum Imperatorem eſt inauguratus? qua fronte iidem aſſerunt, concurrentium omnium Planetarum, in eodem ſigno, tragica Mundo fœdera nuntiare, cùm anno milleſimo octogefimo ſecundo Planetæ omnes unâ cum capite draconis, Menſibus Julio, & Auguſto igneum Leonis ſignum occupantes, fauſtiſſimi fœderis ſymbola fuerint, quod altero poſt anno, inter ſummum Pontificem, Auguſtiſſimum Caſarem, Polonos, ac Venetos fancitum eſt? & quid tu ad iſta? an etiamnum vulgi errore abriperis, quo ajunt, *nunquam terris ſpectatum impune Cometam?* colligis, nî fallor, ejuſmodi Phænomena, eventuum, qui à libertate hominis pendent, de ſe minime prodrama: nec certos calamitatum imendentium Fœciales, ni-

ſi ab Authore Mundi omnifcio, *in ſignum Iræ DEI*, ut Damascena phraſis eſt, accendantur; non enim hominum vultus in Cœlo ſunt facile, niſi illos erigat timor; neque à terra oculos levant, niſi hiſce torvis irati Numinis oculis aſpiciantur. Id tamen hic nolim diſſimulare, quòd Stagiritam dudum advertit: Cometas, utpote aëris, veluti excrementa, & atmophære putridæ apoſtemata, ſape ex ſua Natura diſcratiæ cujuſdam eſſe indicia, ut ominari liceat ventorum turbines, intemperiam aëris, ſterilitatem terræ, & *Summ. 2* *l. 1.* *c. 4.* *ridum, & ſtatuofum annum, & quæ mala ſolent eſſe pediffequa, famem, & peſtem.*

LEUC: Vix occurrit, quò minus & ipſe ſubſcribam Sententiæ, qua, renovato diplomate, totam è Peripato exigis Astrologiam: id ſolummodo me habet attonitum, quòd Oraculis non rarò reſpondeat eventus, & falſitati fidem faciat ipſa propemodum veritas. Petrus certè Apponenſis, Albumazaris regulam ſequutus, qua qui, Lunâ Jovi conjunctâ, in capite Draconis, DEO ſiſtit ſe ſupplicem, quidquid poſtulat, impetrat, hac conjunctione vigente ſiſtit, donum Scientiæ petit, & impetravit. Porphyrius violentas ſibi manus jam illaturus, à Plotino ſeſe prohibitum ſcribit, qui ex curſu Aſtrorum præmonitus, illuc in tempore advolaſſet. Sic

teſte

Hevelius.

. I. me
cor. c. 7

l. 1.
Summ. 2
c. 4.

teste Suetonio Nigidus figulus, supra cacabum eruditus, confecto Augusti horoscopo exclamasse fertur: *Orbis Dominum esse natum.* Sic Rudolpho primo in Aula Friderici Cæsaris versanti Romana Sceptra præfagist non nemo, inter Astrologos si non fatidicus, certè veridicus, ut demonstravit eventus. *MEL*: Hoc equidem minimè miror, nam fuit & Saul inter Prophetas: Plotini, & Apponentes non movent: scio ex quonam tripode hi sua auguria: nisi pigeret augiæ stabulum referare, horoscopum illis statuerem, ut major dictis foret fides, atque Authoritas. Scilicet, cæcorum instar ad metam collimant, millies errant, saltem casu scopum semel ut feriant. Christiana certè Religio, jam ante tria propemodum secula, suam in gloria clausisset periodum, si Astra phantastica, cerebrique emoti caneros, & scorpiones bene observasset, impudens mendaciorum faber, Albumazar. Sed quis in cumulum tot mendacia cogat? non illepidè Cato, mirarise dixit, *quod non Aruspex rideret. Aruspicem si vidisset*, quia Sinensem Sinon, Cretensem Mercurii pronepos, sibi similem Sycophantam, aëreo dignum tumulo. Et verò ipsimet, conversis veluti gladiis, sese configunt, Philisterum propago impia. Plotinus, diu Astrologica cortinæ cultor, tandem mendaciorum satur, ipse

futilem calamò confutavit Scienti- *de præ-* am. Porphyrius, sacrilegus à si- *par.* de transfuga, postquam Cælo ex- *Evang.* clusus, Astris addictus, in Or- *c. 1.* bem declamavit non semel, exquisitam futurorum Scientiam, neque Diis semper concessam. Hinc inter Oracula Apollinis Delphici hoc etiam refert responsum: *nihil bodie stellarum vibi via dicendum præstat.* Cui confessioni, tam ingenuæ, quàm demissæ, hoc subdit epiphonema, Gentilium Diis dignissimum: *manifestum jam factus, unde falsitas ad Deorum idem l. 5.* Oracula subrepat. Omnium o- *ibid. c. 10,* ptimè Oenomaus, inter Græcos Græcæ neutiquam fidei, diu Oraculis Delphicis delusus, imposturæ tandem impatiens, in Jus vocavit nugivendum Numen, collectisque non curiosè minùs, quàm sedulo effatis plurimis, ea ut falsa atque inania, orbe arbitro, cæloque Judice, demonstravit.

LEUC: Id ramen, ut fatear, necdum penetro, cur Astrologi ex eodem ore calidum, frigidum? cur ex eodem tripode jam vera, jam falsa spuant Oracula? *MEL*: Dixi: & cæcus reperit olim Gemmam. Sæpe ancipiti verborum sensu, sic in bivio locant effata, ut si minùs respondeat veritas, illa respondeant veritati: noveris illud: *Ibis, redibis, non, morieris in Aug. 63 bello. Attica civitas in ligneis 7. l. 5. muris (naves puta) securæ erit: de civit. ajo te Æacidem Romanos vincere Dei, posse*

C. l. 2.
divin.

Reg.
1. Por-
pr. in
a. Eu
f. l. 6.

posse. Nonnunquam, ore Stygii necromantæ, loquuntur ex pacto interpretes: aliquoties per Sortes, disponente DEO, divinant, sic Alexandro severo, etiamnum juveni, ex Urnâ Virgilianâ, hoc insperatum obvenerit augurium.

Tu regere Imperio p. duos Romane memento:

Hæ tibi erunt artæ, pacisque imponere morem:

Parcere subjectis, & debellare superbos.

Multa etiam suggerit ingenii sagacis solertia, rerum peritia, ulus multiplex, & exquisita eorum, quibus augurantur, notitia, ac observatio, quo ad negotia, mores, studia, atque ingenia: sic non difficile fuit Annibali, perspectâ Imperatorum temeritate, & imperitiâ, Romanis cladem, Afris victoriam ominari. Nec rarò ipsa credulitas, ac consulentium levitas vera facit Astrologorum auguria: Duces certè Romani Exercitûs, mentiti frequenter auguria, militem sic animarunt, ut si fausta non essent, bellandi ardore facerent. De Nicia legeris Atheniensium Architalasso, qui dum ob Lunæ deliquium, classi suæ deliquium timens, egredi è porru horret, quod timuit augurium, effecit, nam passus ea nocte deliquium, quia à Syracusanis cum

mittente, ut mali à malis reddantur pejores, sitque peccatum ipsum peccati causa & pœna: circumspice ejusmodi Jovis aërei Flamines, quique genua illis incurvant, circumspice Clientes: illos videbis à consiliis orco hos ab obsequiis illos in flagitiis docendis tam promptos, quàm in discendis hos curiosos, quia vulgi de fursure leves, & otiosos: quid ergò mirum, si illis Impietas cedat ad lucrum, his curiositas ad mali illicium, suisque ipsimet laqueis irreriantur?

LEUC: Utinam penes vulgi sententiam contineret se tantum lues! sed nempe accidit nostra ætate, quod de sua questum legimus Tacitum: Astrologorum Nationem tanquam potentibus infidam, & sperantibus fallacem vetitam semper, sed tamen semper retentam. Sunt etiamnum personati Astrologiæ Patroni, qui eam linguâ damnant, factis probant res, est stupore, andicam, vituperio dignior? mirante propemodum Orbe, se totum evasisse Astrologum. Quid enim aliud loquuntur tot ephemerides, à Sapientibus quoque tam sollicitè consultæ, cum de pacis, bellique vicissitudine, de Regnorum, ac Rerum publicarum statu est augurandum? quid aliud sonat festivum illud: *Euge, belle!* si fortè Astrologaster nativitatem, ac periculum Principis, prælii vel obsidionis prosperum eventum, Magnatis captivitatem, aut morbum

T. Livius.

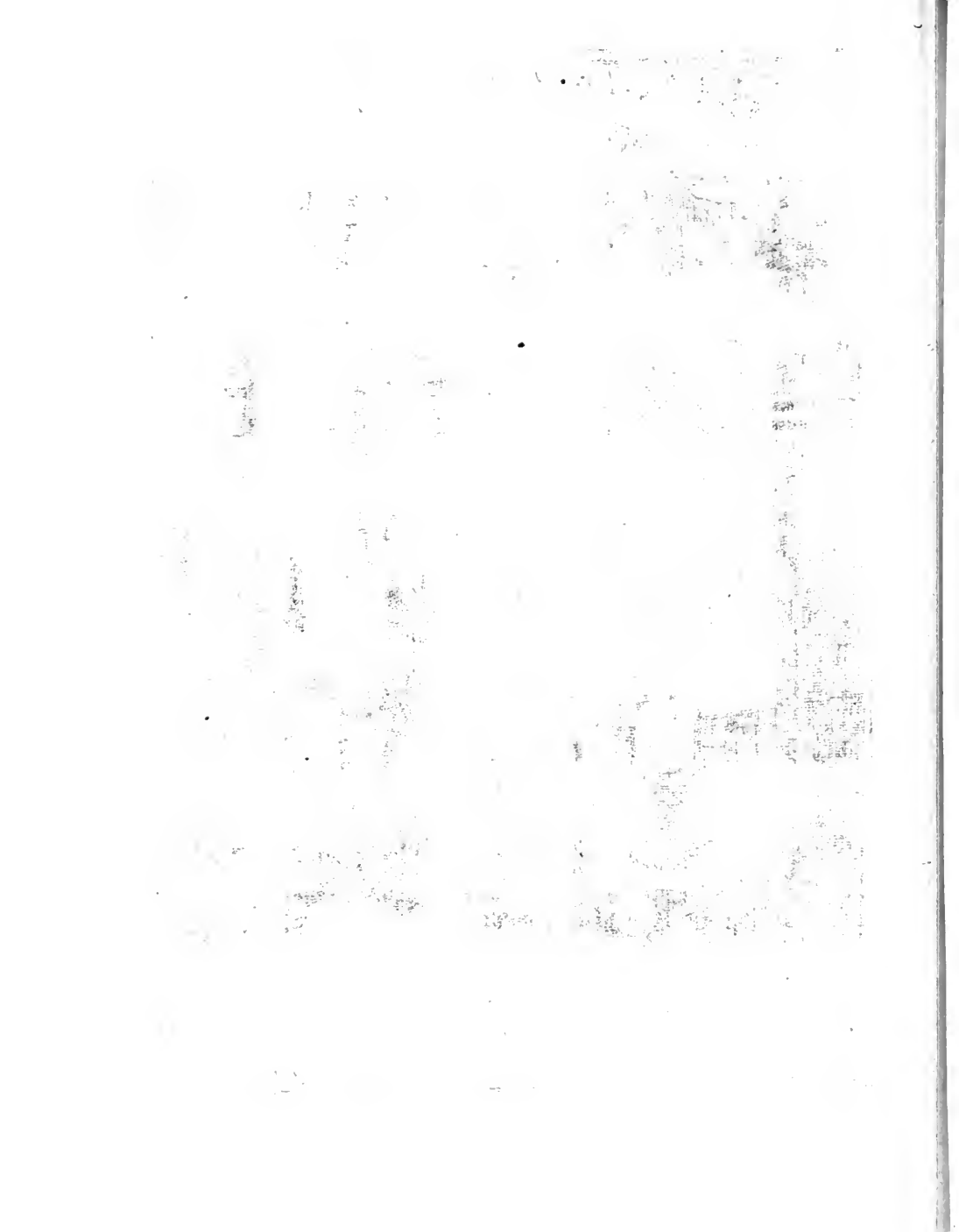
Aug. l. 2. tota classe captus, & debellatus. de doct. Cbrist. c. 22. § 23. probet eventus, DEO sic per-

*B. Severinus Boëtius in carcere, velut novo adversae
Fortunae Peripato, laureatus Philosophus, fortitudine
Christianam docet, Fatumq; Astrologicum, proferri-
bit e nostri temporis Philosophia. Fast: Mar: 23 Oct.*

G. Rogg. del.

I. Melchior Gutwein sculp.

bum appositè vaticinatus esse videtur? quid, inquam, hæc cura, plaususque designant, nisi AstrologiceHydræ identidem repululantem adeoque armis ad Philosophiæ cotem affrictis, identidem jugulandam? *MEL.* Rectè observas: Sed alios ego in Peripato Astrologos horreo, qui nempe siderum fata, doctrinâ reprobant, sed vitâ, & moribus probant *Philosophi imbelles.* Fac enim tentatio ingruat, premat afflictio, persecutio instet, valetudo tentetur, elabantur fortunæ, honor ad æmulos fugiat, & Ecce! *Casum* mox lamentantur, *Fortunam* increpant, *infausto sidere* se natos ejulant, indignantur *Astris*, *Fatum* execrantur velut injustum, præ mœrore dejecti, præ furore amentes; *Philosophi*, vel si mavis, *Astrophi imbelles.* Ruat Peripatus, si cariosis adeò fundamentis nutat: pereat Philosophia, si primævos dedoceta spiritus, docet cum fortibus sentire, cum imbellibus vivere.

LEUC. Quis ergò tuo in Cœlo Jupiter? quæ tibi Philosophica Diphthera, ut Astrosophiæ Principia evertas? Age, in hac quoque scholastica lite Achillem prome, cujus exemplò roboratus Philosophus, confundat nugatorum imbellem turbam. *MEL.* Vide quem tibi Atlantem exhibeat hoc emblematicum schema; Severinum Boëtium cernis: prò quan-

tum in Peripato Sidus, ad cujus illustres radios, Græciæ lumina, velut minora Sidera obscurantur. Supra vulgarem massam illustri sanguis, supra Eruditorum spheram Philosophia; supra Astra virtus, supra Cœlos Martyrii Laurea eum extulerat: tam felicem sua illum infelicitas fecit! nam cum Consul Romanus Justitiæ, ut par est, consuluit, ab Injustitiæ Ministris accusatur, à Theodorico injusto Judice condemnatur ad carceres. Hic demum ille fortunis omnibus exutus, in ignominia Theatro, iniquam sortem attentius contemplari. Non defuit Astrologia, sed usa tempore, infaustum illi horoscopum ob oculos posuit: nunc in sexta domo *male Fortune* conceptum asserens, nunc in duodecima natum, unde præter inimicos, & carceres nil sperandum, sed ob Fatum inevitabile desperandum. At aliis Athletam suum principiis erexit purior Philosophia. Imò sic consolata est alloquio propemodum divino, ut illud sua manu Posteris consecraret; opusculum de consolatione Philosophiæ omni sæculo summè, nullo satis deprædicatum, ipsa æternitate dignissimum.

LEUC. Thesaurus iste me fugit hætenus: amabo! unam, & alteram gemmam pro solatio spiritûs, fac, domum feram. *MEL.* Non abnuo, si modò me velis esse succinctum. Sic ergò

Philosophia, ejectionis, quæ mœstum muliebriter solabantur, flebilibus cum Urania Musis eum affata: quid mœrore dejiceris Severine? tunc ille, quem virili nutrimento lacte, dedi in murum ferreum, inani Fato ne frangereris, sed frangeres? tunc ille, quem sic firmavi, ut immobilior staret Siculo Peloro, qui sive jaculis pluat, sive ningat hastis, impavido necis cuncta despiciat vultu, metuendus ipsis quancumque Fatis? tunc ille, quem innubi educatum Olympi vertice, à tonitruis immunitatem, à fulmine tutum, ipsis Astris feci superiorem, non subditum: *Sapiens dominabitur Astris?* ficcine Pythagoricum, quod dedi scutum *sequere DEUM* abjecisti imbellis? ficcine adversis tam leviter prostratus jaces? sed nempe Sors eripuit famam, Fortuna forrunas, amicos sustulit Casus. Iniquum Fatum inimicis te exposuit scopum, scelerati triumphant, succumbis justus, præminantur flagitia, merita puniuntur: næ tu præ dolore es immemor eorum, quæ tibi toties: *si per ipsum omnia, si nil in terra sine causa sit: si stellas regit ille regentes, si Casum, Fortunam, Fatumque divina eliminat Providentia, quid lamentaris? quid infelicem te facis, cum putas? næ tibi, arcto nimium constricta est hemisphærio, Divina Providentia, quæ tuis sat commodis providere, vel cæca nequit, vel*

Job. 5.

renuit invida, vel non potest invalida. Age per me licet, tibi ipsemet provide, si quid melius velle potes, quàm ille velit, qui non potest non omnibus velle optima optimè, utpote optimus. Illius te manui subtrahe, qui tenerius te amat Pater, quàm ipse possis, qui utiliùs tibi providet Promotor, quàm ipse scias. O te miserum, si per adversa putas te miserum! didicisti nondum, quod è Philosophia etiam Ethnicus didicerat Bias, dum dixit: *Infelicem eum, qui infelicitatem non ferret.* Didicisti nondum, quod Anaxarchus: qui ne revelare possetcelandam, in mortarium coniectus cum tunderetur, ille ridenti similis: *tundite, inquit, Anaxarchum, Sidera celsa petit.* Utilius si quid esset, quàm pati, Divino Filio providisset Pater, utpote infinite dilecto. Patiendo augentur merita, expunguntur demerita, & levitio comparatur immensa gloriæ pondus. Hinc fortunatos ne putam improbos: nam Philosopho fortunæ, non sunt nisi bona fortunæ, beare nequeunt, quia volubili rotæ imposta; quia externa, & alieno subjecta arbitrio: felicitatis limpida scaturigo ab animo stillat, tui compositi fias, habes felicitatem perennem, quia inaufertibilem. Quid multis? Crux Electorum est characteristica: ergo felicium. Cur te torques? pati necesse est, ni è mortalium

talium

talium albo te velis expunctum : melius ergò pateris pro virtute. Pati necesse est, aut bene, aut malè: minus pateris, si bene pateris, nam lenit adversa virtus: plus pateris, si malè pateris, nam invitus animus hic auget dolorem, ibi pœnam doloris. Pati necesse est, aut hic, aut ibi: nec ipsi Christo concessum erat, in utroque sæculo esse beatum. Vide igitur, quàm sint felices hic infelices: tristantur modicum, coronantur æternùm: contra quàm infelices sint hic felices: nam gaudent modicum, cruciantur æternùm. Sed Sipienti pauca; abeo, & si quæris Severine, quid è Philosophiæ alloquio Sophus didiceris? cum illo Philosopho repone: *prævidere adversa, & cum adven-* *Diogenes*
rint, illa patienter ferre. Hæc ubi dixit, evanuit, ad ergastuli fores hunc affigens Severino Horoscopum.

HOROSCOPUS DESCENDENS

SEVERINI BOËTII

De glorioso ejusdem Fato, contra Fatum,
erectus à Philosophia conso-
lante.

Siste Viator :

Lege, nec Luge.

Horoscopum, non Epitaphium legis,

Erectum morituro, non mortuo.

Nomen insolens ne mirare :

Horoscopus descendens est, non ascendens :

Erigitur iste

Per vitam recenter natis :

Erigitur ille,

Per mortem denud nascituris.

Dos ista Sanctorum est moriendo nasci.

Atque suos in obitu celebrare natales.

Ejusmodi Sanctum hoc claudit ergastulum,

Severinum Boëtium :

Tumulum diceret,

Nisi clauderet expirantem spirantem,

Qui vivendo identidem moritur,

Ut moriendo æternùm vivat.

Inspice !

Et Philosophica splendorem Gloria, Squallentem cernes in tenebris.

Erro :
 In tenebris plus quam Sidera ruti-
 lat ,
 Quia Doctrina Luce , Sidera ob-
 scuras ,
 Ac de Cælo malè loquentes ,
 Toroque Cælo aberrantes ,
 Vel silendo confutat.
 Novus in Carceris squalore Astrolo-
 gus , Dum sine Cælo Cælum
 observat ,
 Ac contemnendo Sidera tendit ad
 Sidera.
 Inspice !
 Et stupebis jacentem ,
 Qui Romani culmen Imperii stete-
 rat.
 Fatis major , dum Fato succumbet ,
 Severinus Boëtius.
 Severinus non quia Severus ,
 Sed quia vivit sub Theodorico Se-
 vero :
 Cujus Aulicam Sortem , vel inter
 blanditias.
 Sensit severam :
 Dum eum sustulit altiùs
 Ut dejiceret sublatum profundius.
 Boëtius nomine , re autem Philo-
 sophus ,
 Nam respuit Poëtarum Fatum :
 Philosophorum sentiens Numen.
 Dum illum tot Fata premunt , nec
 tamen opprimunt ,
 Causam futurae Mortis si rogas ,
 Crimen Regis erit , utpote Ariani.
 Sed luet ipse crimen ,
 Dum Caput , Quod unum habet in
 Severino ,
 Sibi ipsi demeret Tyrannus.

Stare felix non poterit , cadente
 illo ,
 Per quem hæctenus stetit.
 Suo casu Romanum Imperium
 Hic Samson concutiet :
 Sed quid dico Samson ?
 Samfone major hic Heros est :
 Is enim abscissis crinibus victus :
 Hic abscisso cum crinibus Capite eris
 invictus.
 Fortitudine vincit Atlantem :
 Is enim Cælum tulit placatum :
 Hic cum Cælo fulminante ,
 Mundum quoque suffert iratum ,
 Sortis tela non timet , ne feriant ,
 Sed exhaurit ,
 Ne amplius ferire queant :
 Tum demum se Victorem existimans ,
 Cum deest , quod possit amplius vin-
 cere.
 Philosophiam hanc novam
 Non in Peripato didicit ,
 Sed in ergastulo :
 Non studendo , sed patiendo :
 Sine Magistro Discipulus ,
 Sine Discipulo Professor.
 Ludet Philosophus iste fortuna ludæ-
 brium ,
 Dum hac tentante probabitur ,
 Hac promovente creabitur
 Baccalaureus , quia Martyr ;
 Magister post Mortem efficiendus.
 A quo disces ,
 Vera Philosophiæ vera principia :
 Solam scilicet in Peripato Providen-
 tiam.
 Adorandam esse Magistram ,
 Que tam bonos fortiter amat ,
 Cum habet severe.

Disces ,

Disces,
Meliùs nunquam illudi Fortunæ,
Quam si ostendas rideri posse.

Disces,
Nunquam Heroëm respondere illu-
striùs,
Quàm si in carceris squalore jacet
obscuriùs.

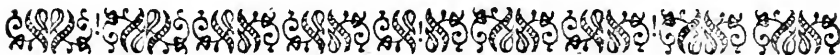
Disces,
Irati DEI certum esse indicium,
Et infelicitatis Argumentum,

Semper esse felicem.

Quid multis?
Ab Heroë disces Philosophiæ veræ
epitomen,

Christiani nempe Philosophi esse:
Magna agere, & multa pati.

Abi Viator, & cogita,
 An non vir fortis, adversæ Fortu-
 næ conjunctus,
 Par nobile sit, dignum DEO.

VIRGULA PHARAONIS,

Seu

DISCURSUS III.

De

MAGIA DIABOLICA.

LEUCOTHEUS. Thav-
 maturgam Ducis Israë-
 litici virgam obstupuit
 quondam Orbis Ægy-
 ptius, nec immerito:
 obstupuit, quia sensit, hac quia
 feriât dextera Omnipotentis. Sed
 quid Philosopho mirum ab illo pa-
 trari miracula, qui potest omnia?
 id miror potius, ab illis, qui nihil

possunt, patrari mira, quæ Or-
 bis obstupescit, velut miracula.
 Ægyptiaca Magorum virgula est,
 quæ virtutem Numinis simulata, ea
 facit, quæ quidem fide teneo, ut
 Christianus, non tamen capio,
 utut Philosophus. *MELANDER.*
 Philosophum te probas, qui in
 Peripato necdum civis, sed hospes:
 in Athenæo ætatem tere, nec ista

amplius obstupefces. Non Magorum hæc virtus fuit, sed illius, qui scelesto fœdere junctis, opem præbet Stygius Alastor. Hunc uti Naturâ, ita & potentia supra conditionem humanam elevavit Creator, neque sibi rebellem congenitis spoliavit viribus Judex: æternò nempe consilio, sicut quàm potens esset Naturâ, tam impotens, & imbellis foret ex Numinis Providentiâ. Hujus Scientiam si indagas, callet ille Philologorum omnium placita, & quidem sine studio, resolvit omnes omnium Sophistarum fallacias, sine difficultate: abstrusissima exhaurit naturæ arcana, & sine labore: peritiam omnium artium, totamque Scientiarum Encyclopædiam sine magisterio possidet, infelix in sua felicitate Lucifer. Hujus certè intuitu obmutescunt, etiam Divini Platones; balbutiunt humanæ intelligentiæ termini, Stagiritæ: cæcutiunt Salomones, cæteraque clarissima Scientiæ lumina, quos ut Sapientes Græcia, quos ut humanæ Doctrinæ Oracula, utroque poplite adoravit Antiquitas: ut planè mireris, humanæ Sipientiæ apicem ne quidem infimam attingere sphaeram Angelici intellectûs. Omnes Sophos si ingenio superes, postremum dæmonem non adæquabis. Hinc Superis, reor, margarita non debet esse humanæ donum Scientiæ, quam liberaliter adedò, Creator projicit ante por-

cos. Et tamen quàm multi, Leucothee, tanti faciunt sæpe scientiam, ut conscientiam perdere non formident! tam avidè fluxis inhiant Naturæ bonis, ut Cameleonitis in morem, inani aurâ, satiantes sese confidant! Infelices Philosophos, qui magni faciunt parva, parvi faciunt magna! Qui admirantur Naturæ vires, & malè negligunt virtutem! Cæterum non tantum scientiâ, sed & stupendis viribus pollet tenebrarum Princeps. Ejus potentiam si nôsse cupis, nunquid ille est, qui conturbavit terram, qui concussit Regna, v. 16. qui posuit Orbem desertum, & urbes ejus destruxit? relaxa Stygiis contractum vinculis, & invertet sidera, confundet elementa, disperdet Imperia, suo centro dejiciet terram, nullòque negotio, susdeque vertet universum Orbem.

LEUC. Tam potens sit ille, quem adedò debilem sacri Annales produnt, ut unico crucis signo, Stanislai etiam parvuli; quin unico verbo Simeones in turpem eum fungam conjiciant? tam imbecillum, ut baculo, canis instar, ad Tartara eum relegent Ignatii? ut adultis etiam unguibus, verè Luciferum, sibi cogant esse Dominici? tam enervem denique, ut ignita etiam forcipe naso reluctantem ducant Dunstani? Colnagi per contemptum, cingulo ad lecti pedem alligent Molossum? & è sexu etiam tenero Margaritæ, per ludibrium, levi

Ievi filo circumducant Draconem hunc Stygium, Orbiquetam formidandum?

MEL. Ita est: debilis est in Christi affeclas, sed in sua terribilem sese prabet mancipia: imbellis est, DEO vires pro libitu restringente, sed & potens est, Numinis Providentiâ sic permittente. Bene dixit inter doctores Mellifluus: *latrare potest, mordere non potest* infernalis hic Cerberus, nisi volentem. Veritatis hujus locupletissimum testem se nobis exhibet D. Cyprianus, è Philosopho Magus, è Mago Christianus, è Christiano Sacerdos, è Sacerdote gloriosus Martyr. Percipe, quæso, quàm admirabili filo, è Magiæ Stygiæ labyrintho illum eduxerit Divina Providentia. Erat Antiochiæ Philosophus, quem à natalium splendore, vultusque flexanimi gratiâ Aglaidam dixere domesticæ. Sed quia rarò in fronte simul, & in pectore Iulia, formas, quas in se suspici sensit, in alis ipse suspiciebat. Sic degener hic Sophus severiorem coluit Minervam, ut esse virginem oblitus, impuris amoribus extremum virgines deperiret. Fuit inter alias Justina, sic dicta, reor, à Christianæ Justitiæ laude, quam non modo nomine, sed quod majus, glorioso etiam omnine prætulit: sic enim hunc spurium è Peripato hircocervum excepit hæc casta Pallas, ut contra omnes preces, & minas, castitatis æ-

gide invincibili, sentiret armatam. Quid jam agat hoc Peripati probrum? agit quod agere consuevit Juventus, cui semel seductæ, nullum præcipitium sat altum, nullum fundum sat est profundum; erat Antiochiæ Philosophus, Cyprianus nomine (nam Cypro studebat, & militabat) quem Magia celebrem fecerat: & utinam licita! hunc adit Aglaidas, amoris petit remedia, pessimo morbo pejora; nam mox ab Orbo Amores evocantur, ut huic milvo subsidium ferant; corvorumque collecta cohors unam in casses pertrahant columbam. Unus jactantior ceteris amandatur ad virginem, mille philtis, mille machinamentis armatus: sed unico Crucis salutiferæ signo, virgo diffat inanes tentaminum machinas, & vix inceptâ pugnâ jam retulit lauream Heroina. Sed mox misit Cyprianus suppetias: Asmodeus ipse in arenam descendit, mille fraudibus stipatus ementito larvatus splendore aggreditur virginem, quæ brevi agnitum è cauda serpentem, Crucis signo debellatum, egit in fugam gloriosa Amazon. Hic ille confusus ad Cyprianum, exarmatas fateri vires, extinctas dicere incectas faces, omnia tela unico Crucis clypeo repulsa, totumque Cupidinum exercitum, ab unica fugatum testari sanctiore Diana. Enimverò hic obstare pescere primò Cyprianus, mox Arti suæ irasci, sed multò magis

gis Stygio Artis Magistro; & quia se imbellem; utpote ab imbelli victum puellâ; hic ultro jam fatebatur, dato eidem repudio, meliorem sectari statuit Philosophiam, quia sanctam, & Christianam. Nam libris Magicis, Venerèque in libris Vulcano traditâ, ipse Christo, & Justinæ adhesit: quam etiam, veluti melioris vitæ Magistratam, in exilium, ab exilio in Carcerem, à Carcere ad equuleum, ab equuleo in bullientes à flammis sartagine, & ad ipsum denique palum est insequutus gloriosus Martyr. En! Magiæ novæ prodigium sociatum virgini Magum, volo dicere, oviculæ conjunctum lupum: imò agnum ex lupo, qui ex oviculis tot fecit lupos.

LEUC. Utinam plures Sophi huic cœlesti se addicerent Magiæ! non haberet orcus tot Baccalau-reos, nec in seducenda juventute tot numeraret Magistros. Sed hoc Fatum humani generis, facere ex imbelli hospite potentem, & mancipatu spontaneo Stygiam coronare tyrannidem. MEL. Prô pudor Leucothee! sunt, qui thus adolent Plutoni: sunt qui Sacramentum dicunt Orci Magistro, jurati in ejus verba Discipuli, eò magis scelesti, quò non in suam, modò, sed & in alienam perniciem impensius sunt studiosi.

LEUC. Magos, & Necromantas notas, ni fallor: equidem me dudum curiosa cepit aviditas,

penitius pernoscendi, quæ hæc Magia? quam illa originem? quòve prodigiorum ementito splendore popelli oculis illudat? neque reor, curiositatis me argues, vel inutilis, vel vitiosa: nuda enim cognitio, quæ perficit intellectum, mala esse Philosopho nequit, nisi DEUM, vel negare omniscium vel probare velis omnium pessimum. MEL. Mitte metus inutiles: *Nos Christiani Magiam hanc non sociâ Conscientiâ, sed inimicâ Scientiâ novimus*, inquit Tertullianus. Imò sine hujus notitiâ, si Philosophum te quis negaret, sat forsan negotii haberes, ut hoc tibi nomen evincerès. Edic enim amabo! quò tu lapide lydico discernes mira, quæ operatur tenebrarum Princeps diabolus, à miraculis, quæ in vita operatus est Christus? quo argumento probabis, Sanctorum prodigia non Magicis Artibus: nec Magorum portenta divinæ adscribi virtuti? qua ratione deteges Magiæ hujus vanitatem fallacias, maleficia, superstitutiones sacrilegas? quomodo demonstrabis, præstigiatorum ostenta neutiquam mereri gloriosos miraculi titulos, sed esse imposturas, dæmonum opera, vel etiam occultâ virtute edita degenerantis naturæ monstra? Ecce! adèd curiositatem tuam non inutilem iudico, ut etiam Christiano Philosopho necessariam esse affirmem.

LEUC. Si ita est: secretiora pande

L. de ani

pande Philosophiæ Sacra: habebis utrâque aure intentum, in argumenti hujus discursu non minus utili, quam jucundo. *MEL:* Præcipua delibare est animus, & sic utile miscere dulci, ne prolixitate nimâ perdatur punctum. Magiæ hujus sive naturam sive originem, festivis Apologi frondibus velatam, in hæc verba describit Cœlius Calcagninus: *Vanitas*, inquit, olim *Miraculo* juncta, furtivo concubitu genuit *Magiam*: sed reformidans, ne forte *Veritas* partum hunc enecaret, illum *Impudentiæ*, ac *Timori*, connubiali fœdere junctis, educandum tradidit. Magia his nutricibus sub *præstigiæ* crepundiis audulta, *factuorum arces* cœpit incolere, ibique peperit. *Credulitatem*; hæc, beneficio Parentis grata, mutuis illam jam nutriti oblequii, alioquin brevi interituram: hæc ille pari acumine, ac veritate. E quibus, si Magiæ ectypon depingere lubeat, *artem* non immerito dixeris, *que pacto demonis nixa, operatur mira, nature viribus non nisi ad speciem superiora*. Horoscopum infausta soboli animus pene horret statuere: Patriam nata est, dignam natalibus, Acherontis chaos: hinc lucem aspexit in tenebris, monstrum æternis tenebris dignum. Cum mundi exordio ortum est, hoc malorum exordium: Authore illo, qui malorum omnium non malè dicitur

Author: non enim alio Parente nasci potuit abortus, Orbis excidio destinatus. Obstetricantibus Furiis enixam susceperat infausta nutrix, *humani nempe ingenii, ex Originali labe depravata indoles*: hac crevit Hydra, hac adolevit humani generis Lerneæ pestis. Hinc diu delitescere in Orco non potuit, nutricium in terris nata Zoroastrem, infame apud Historiographos nomen, quia non nisi sacrilegâ impietate Orbi notum, & Herostrato magis famosum. Hunc vix natum, ad suos natales risisse unicum ferunt, quos perennis lacrymis satis desere hæcenus nequirit universus Orbis. *Ma- Author* giam ab inferis haustam, ut mun- *bist. scbol.* di vitiis, cataclysmo mergendis, *Cassianus* foret superstes, columinis æneis *de Orig-* inscriptis, ratus, hanc unam fatisme *Ma-* fore vitiorum Iliadem, ut *secun-giæ.* do Mundus interitu periret. Et verò diluvii undis ubi integra emerfit, sensim Urbes, & Regna, tribus; & populos infecit serpens, & malefica lues: vidisses à Bactrianis mox erigi dæmonibus fana, Deorum cultui consecrari lucos, designari delubra. Conspexisses Persas adorare Idolorum Oracula, Ægyptios thus adolere cepis, victimisque colere allia, & si quæ alia nascuntur in hortis Numina. Obstupuisses in Græcia Democritos exta, Tyaneos observare volatus avium, atque garritus, Simones Magos, superstitiosis Orci

K k

fallaciis,

fallaciis, Divinos sibi vendicare honores. Deprehendisses denique Theſſalas Urbes Circæis præſtigiis infames, Romamque ipſam Urbium Urbem, & *omnium penè in Orbe Gentium Dominam, omnium Gentium ſervire erroribus, ſibi que viſam, quod magnam aſſumpſerit Religionem, quia nullam reſpuebat falſitatem, in qua diligentiffima ſuperſtitione habebatur collectum, quid quid uſquam fuerat vanis erroribus inſtitutum.*

LEUC: Summum certè, ſi quod poſſet, patratum à Magia Miraculum crederem, quod tot ſaculis non valuerit modò, ſed & viguerit; quod in toto terrarum Orbe non ſolummodo nacta ſit domicilium, ſed & imperium.

MEL: Hæc poteſtas eſt tenebrarum, ſi illis ſe ultrò ſociet humana voluntas. Magia ſiquidem vires trahit ex cœdere, pacto que cum dæmone inito, tanquam baſi innititur. Percipe, quæſo, ut apud Prophetam gloriatur cœderata cum Orco cohors: *percuſſimus fœdus cum morte, & cum inferno fecimus pactum.* Hinc ſi quod lubet Artis nefandæ edere ſpecimen, Stygis poſcenda fides eſt, qua promiſſam, ex pacto ferat opem. Sed quàm infida hæc fides eſt! ſua fellit Lucanum Muſa, dum cecinit: *cujus commercia paſſi obſtrictos habuere Deos, parere neceſſe eſt.* Nulla homini in dæmonem poteſtas: cogi nequit, ut ſervet

fidem. Cæterum mendacem Scriptura, fallacem notat experientia: ſi frangit fidem, ut sæpe frangit, ſe probat cœdifragum: ſi ſervat, ut raro ſervat, probat ſe perfidum: nam ſervat, ut turpius fallat; juvat, ut pejus decipiat; fidus eſt, ut ad fidem alliciat, ſibi que fidus in fine decipiat, nunquam perfidior, quàm ubi ſe probat fidum. Et tamen pro quanta dementia! certatim cœdera cum hoſte cudunt, proni in ſua damna Mortales. Nunc enim dæmoni, in formâ Majæſtatis plenâ, viſibili homagium præſtant, adhibitis, quod vix credas, etiam teſtibus, ut nempe in ſua perfidia minùs liceat eſſe perfidis. Nunc libello ſupplici, per Necromanticas Sibillas oblato; nunc per ejusdem furfuris Miniſtros, veluti Vicarios, & Fide juſſores, Orco ſe devovent, ſpontanea expreſſo pacto mancipia. Et ne injuſtiſſimo cœderi ſua deſit juris ſolemnitas, pacti forma conſuetis Ceremoniis eſt obſervanda. Percipe ſceleſtos ritus, dignum Authore diabolo inventum. Initium ſumit hic actus, Orco ſolenis, à ſcelere omnium maximo, & è quo ſua veluti ſponte cuncta pulſulant ſcelera. Artis hujus nigerimæ Candidatus præprimis abnegat Chriſti fidem cum myſteriis ſingulis, ejurat baptiſmum cum reliquis Eccleſiæ Sacramentis: tum Promotor Stygius, injectis fronti unguibus, Sacri laticis caracte-

S. Leo
ſer. 1. de
Nativit.
Apoſtol.
Petri &
Pauli.

Iſa. c. 78.
v. 15.

rem sese fingit eradere, aliudque parti corporis, maximè latenti, imprimit infame stigma: mox novo nomine è fastis Stygiis desumpto, tyronem initiat, dein jubet renuntiare patrinis, novósque recipere, quos ingenealogico stemmate scelestos Megæra numerat nepotes. His peractis, ne quod superfit salutis Refugium, renuntiare cogitur illi, quæ se dicit & probat *peccatorum Refugium*: si quæ ad sint Crucis salutiferæ signa, abjiciuntur: si in amuletis Sanctorum Reliquiæ, pedibus conculcantur: tum describitur fatalis in terra circulus, in qua tactis Scripturis, libri cujusdam tetrâ fuligine horrentis; juramento solenni sacrilegum præstatur homagium, mox deleri petit è libro vitæ, huicque inscribi nigerrimo libro mortis: sed & pro fidei tessera è vestibus centones, è corpore sanguinem, noménque sic exaratum dæmoni tradit, sacrificia spondet ex infantum maximè cade sacrilega; vêtigal quoque annuum (quod atri coloris sit oportet) promittit custodi corporis assistenti, & denique varia vovet Orco præstanda obsequia. In compendio formulam dedit Sagarum aliqua apud Grillandum: me nunquam redituram voveo ad Christi fidem: non servaturam præcepta, nisi Principis tenebrarum: nunquam nisi simulatione sacrilegâ, me usuram Sacramentis Ecclesiæ: Eucharisti-

cum Numen, Deiparæ simulacra, Sanctorum Imagines culturam nunquam, sed calcaturam: Crucis salutiferæ signo, Iustrali latice, rebúsque cæteris ab Ecclesia benedictis usuram nunquam, sed abusuram: pertinaci silentio hoc cum Styge commercium me celaturam: continuò ad futuram ludis, nocturnis Orgiis, ibique cultu latrevtico, sacrificiis, victimis adoraturam personatum sub Hirco Numen: denique occasione nulli me defuturam, vel nocendi mortalibus, vel eosdem ad idem Orci obsequium adducendi. Et hæc est abyssus, in quam se præcipitem agit humanæ mentis, vertiginem semel passæ, infirmitas. Et, quid putas, promissis adeò execrandis repro-mittit dæmon, licitator tam avarus in mortalium commoda, quàm liberalis in damna? audi, & obstupesce: homini, quem hisce peccati vinculis jam verè tenet constrictum, & ipse mutuo, sed tamen ficto, sese foedere obligat, utpote quo obligari neque cupit, neque etiam potest. Foederatis spondet, se præstò semper futurum, scilicet ut illudat, non juvet: votis velificaturum se asserit; si sint ad vota: gaudia promittit, nempe illusionibus plena: opes, sed in aère confictas; honores, sed in Phantasia formatos: voluptates, sed imaginarias: felicitatem etiam post Fata duraturam, sed nempe chymericam. Et hisce

fallaciis illos quoque fallit impostor, qui non ignari, vel superstitiosis uruntur signis, vel quasi inscii media adhibent, quæ nec divina, nec naturali virtute vident intento fini proportionata adeoque pacto, ut phrasis scholastica habet, implicito Stygiis commerciis se immiscent: nullo forsan discrimine, nisi quod sic fallantur frequentius, aliosque sub securitatis schemate fallant quoque facilius.

LEUC: Ut video, sat profunda Magiæ sunt fundamenta, quia in Orci posita abyssus. Et quid mirum, si mira efficiat Ars, tam scelestis nixa principiis? id jam scire perciperem, quo quis lapide Lydio effectus Magiæ varios queat discernere tum inter se, tum ab illis, quos Naturæ, vel Artis industria, aut etiam prodigiosa Superum operatur virtus.

MEL: Quatuor classes Academia Magica numerat; quævis diversa dat Artis suæ specimina: sunt, quos delectat effectus miri, vel cognitio, vel operatio, & hi *Magiæ spectali* operam navant: nuntantur alii res futuras, præteritas, vel etiam præsentis cognoscere, sed occultas, & conatus iste *Divinatio* nominatur: hos juvat instrui, & juvari, non ut profint, sed noceant, hi *maleficio* student: illi denique cupiunt, sine noxa, sibi, vel aliis prodesse, seu operis utilitate, seu voluptate, & hi *vane* sunt dediti *Observantiæ*, Il-

lud altioris indaginis, *detegere* characterem, quo velut indicio signata noscas Magiæ opera. An aliquid Artis humanæ industriam, aut Naturæ superet facultatem, vel à medio, quod Stygis adhibet fœderatus, vel à modo licebit colligere. Si res; effectui producendo adhibita, naturalem superet proportionem, sive intuitu distantia nimia, sive defectu sufficientis virtutis, neque suppetat ratio, cur Numinis altiori potentia tributatur Artis, vel Naturæ opus non est, sed Stygius Magiæ partus. Et ipse operandi modus suum non raro prodit. Authorem: si verba usurpari percipias ignota, vel nihil, vel non nisi absurdum quidpiam indicantia; si sacra, sed in sensus alienos detorta; si adhiberi perspicias certos characteres, impertinentes figuras, si Cruces ineptè formatas, indebitè positas, superflue, & superstitioso numero iteratas; si poni efficaciam videas in certis ritibus, hoc die, hac hora observandis, ad certum stellarum situm, sub certo numero candelarum, certo corporis situ, in tali charta, hujus coloris, vel illius figuræ; si advertas vim collocatam in observantiis tam superfluis, quàm ridiculis, quales sunt certa aqua lavare faciem, radere capillos, hac, vel illa indui veste: denique si circumstantias notes, quæ nihil conferunt, nec etiam videntur idoneæ, vel solidæ movere Superos

Superos ad producendum effectum: hæc, inquam, si notes, Circeæ time ludibria, Magicosque scito parturientis Tartari abortus. Iisdem ferme indicibus Magiæ larva detrahitur, veraque miracula, à vanis Orci præstigiis dignoscuntur. Nam differunt *conditione Authoris*; illa enim communiter patrare non solent, nisi homines, virtutum famâ per Orbem celebres: hæc non faciunt, nisi Agyptæ, flagitiis omnibus infames. Differunt *qualitate factorum*: nam Magorum prodigia non sunt, nisi phantastica, & simulata, adeoque nec diuturna: non sunt, nisi inutiles præstigiæ, perniciosæ illusiones: vera autem Miracula diuturnitate sua sunt solida; utilitate proficua, necessitate rara, atque selecta. Differunt *operandi modo*, hæc enim invocatione divinæ virtutis, illa superstitiosis ritibus fiunt ac Ceremoniis. Denique differunt, & vel maximè *in fine*, cujus gratiâ intenduntur: mira faciunt Magi, Sancti Miracula, sed quanto discrimine! illi seipfos quaerunt, hi DEUM: illi sectantur lucrum, hi spernunt: honores hi fugiunt, aucupantur illi, operantur Sancti, ut DEUM glorificent, operantur Magi, ut cultum DEO debitum sacrilegâ vanitate sibi attribuant: illi ut veram fidem confirmet, fideles ædificent, omnibus prosint, & non corpore modò, sed multò etiam magis ani-

mò juvent: isti, ut veritatem pervertant, falsitatem persuadeant, Fideles seducant, omnibus per maleficia, Magica furta, adulteria, ac homicidia noceant. En caudam, ex qua facilè licebit noscere serpentem, num prodierit à virgula Aaronis, vel Pharaonis.

LEUC: Capio discrimen in fine, non semper capio discrimen in opere: virgam elevat Moyses, elevat Pharaonis Arioli: utrinque ad iussa se vertit unda in sanguinem, profiliunt ranarum examina, horrendi prouunt serpentes: Metamorphosis utrobique est eadem, æquè nî fallor stupenda: cur igitur à Magis mira, à Moysè dicis patrari Miracula? MEL: Hac linguâ Peripetus loquitur, corrigique errorem vulgi, cui quæ videntur mira, dicuntur Miracula. Sed accuratius hæc verba librat Philosophica trutina: quæ miramur mortales, sive quòd vires nostras excedant, sive quòd superent captum, dicuntur *mira*; quæ vero totius Naturæ creatæ facultatem transcendunt, sola sibi nomen *Miraculi* vendicant. Ex quibus manifestum sit primò: solius Numinis esse prærogativam *vera patrare Miracula*. Solus enim hic superat Naturæ vires, qui *ludentis in moxem ex nihilo condidit spectabilem hanc Mundi molem*: qui *tribus digitis appendit fundamenta terræ*, cujus intuitu omnes Gentes veluti *stilla*, insula velut *pulvis* *exiguus*,

Prov. 8.

Isa. 40.

exiguius, totâque Universitas evanescit velut *inane nihil*. Liqueat fecundò dæmonem, ejusque affectas mira quidem, non tamen verapatrare miracula: hæc enim Divinitatis sunt testimonia, veræ fidei argumenta, & infinitæ instrumentapotentia, quibus veluti sigillis veritatem obsignat, totidémque quasi fulcris suam sustentat Ecclesiam. Imò nec absolutè mira efficere potest vis Stygia, nam *DEUS Israël est, qui facit mirabilia solus*. Portenta igitur, quibus, connivente Cælo, & adjuvante Orco nos Magia reddit attonitos, mira solummodo sunt intuitu nostri, qui vires occultas, nobisque insolitas, quia non capimus, admiramur. Capis, nî fallor, quantum jam chaos distinguat Moysen ab Ægypti Ariolis illius Miracula Naturam omnem transcendenter videbantur. Si Justino Martyri fides, Magorum serpentes quid erant, nisi præstigiatrix oculorum illusio? dæmone, vel occultâ virtute spectantium turbante visum, vel phantasticas serpentum imagines in astantibus excitante, vel denique virgas, in formam aspidum figuratas, per se ipsum in similes animante gyros. Angelici cortinam si consulas, minimè ficta, sed verissima fuisse intelliges Naturæ monstra, in quam sententiam, veluti Scripturæ Ora-

culis conformiorem, non inviti concedimus. An verò sublatis furto invisibili virgis, serpentes celerimè huc allatos substituerit dæmon, an agentium naturali virtute, nobis incognita, sed ad hunc finem efficacissimâ, è virgis produxerit aspides, non convenit inter Authores. Hoc Angelico, illud præplacet Lyrano: nos Angelici mentem toto capite veneramur, Lyrani Sententiam, Philosophiæ principiis magis consonam, sequimur. Illud est in confesso, Magorum monstra, utut è virgis, non tamen immediatâ virtute, nec in instanti per dæmones productâ; unde illi solummodo mira, Moyses verò patravit Miracula.

LEUC. Ut video, ostentis æquè veris decipere, ac falsis illudere potest Sycophanta stygius: in Peripato Herclè non civis modò, sed & Patritius sit oportet, qui detegat sexcentas fraudes, effectusque veros discernat à spuris. *Mit*. Ita est: crassioris Minervæ Philosophos non facilè advertet fat subtilis sæpe diversitas. Quippe non rarò sic vera falsis commiscet Nundinator Stygius, ut mixtas merces, etiam oculo Philosophicè armato, vix deprehendas. Sic in Pharaonis Aula per præstigias, subduxit primò Magorum virgas, mox oculis objecit veros, è Nili sentibus raptos, serpentes. Sic verum Samuelis Spiritum apparuisse Sauli; DEO sic volente, verior tenet sententia

Apud P
rerium
l. 1. de
Magia
c. 17.

Inl. re-
spons. ad
QQ. Or-
todoxa
respons.
ad q. 26.

tentia, utut Pythoniffæ præstigiis sit adscribendum, quod se sistere visa sit ad nutum sagæ; quod corpore velatus, indutus pallio, quæ omnia non nisi phantastica fuere oculorum ludibria. Et hæc est illa classis, quæ mixtos, ut ajunt, effectus continet: veros illa complectitur, quæ utut mira, dæmonis tamen viribus minimè refert superiora: horum testis, sat utique expertus, est ille, de quo è sacris paginis notum, quod plus potuerit ferè invictâ patientiâ, quàm totus Orci furor inferre suâ potentiâ: vix enim Stygi laxatâ à Superis habenæ, & ecce! mox de Cælo ignivomi fluere torrentes, & unâ cumpastoribus armenta in favillam redigere: mox rupto Æoli antro, quâ data porta, venti ruere, & terribili turbine, everfis palatii angulis, paternam Stirpem eodem, quo crevit, tumulo sepelire: ipsum denique Jobum, pessimo ulcere sic ferire, ut viveret moriendo, & vivendo in momenta singula moreretur. Hæc dæmonis vulnera, si armis minimè fictis, nec phantastico nos duello aggreditur. Interea tamen illud est manifestum, quod si partus quem magicum circumstantiâ notant, & dæmonis superet vires, & somnii instar mox evanescat, præstigiatorius sit oportet. Historiis vel obiter oculos immerge, & mille ejusmodi mox occurrent ludibria. Videbis à Se-dechia quosdam nunc devoratos

cum equitibus equos: nunc cum curribus fœno turgidis aurigas: jam discerptos in aère membratim homines, mox adunata denuò membra: jam amputata cernes præsentibus capita, effuso terram rigare sanguine, janti ea subito illatis iterum restituta: audies in aère Dianæ cornua, venantum clamores, inconditos latrantum strepitus: in ipso Ludovici Cæsaris palatio obtupesces, vel in media hyeme, florere Alcioni hortos, superbire ornatas verno lepore areolas, reflorescere subito cum Narcissis Adonides, arbores protrudere cum foliis fructus, aviculas ipsas, inopinata hæc in hyeme gaudia, redivivæ Chloridi gratulari. Nunc *Thomas Fazellus* à Diodoro quopiam renovatas stupebis Ovidii metamorphoses; nam rerum inauditis præstigiis nunc bruta in *Sircul.* homines, nunc homines vertit in *. 1. l. 3.* bruta apud Philostratum leges, à *decad. 1.* lamia quapiam Menippo extracta in momento Cræsi palatia, apparatus Cleopatæ prodigalitate convivia, exhibita Sybaritico luxu tripudia, quæ omnia, non nisi præstigiis, illusionibus, vanisque oculorum ludibriis adscribenda, sanior docet Philosophia.

LEUC. Si satis penetro discursum, vera solent esse Magiæ opera, quæ dæmonis facultatem non superant; ficta, quæ ejus viribus superiora: nam cum deficit virtus, ad præstigias confugit superbus, ne deficere videatur. Sed novus in scirpo

Job.

apud
ritbem.
d annum
76.

scirpo jam nodus occurrit, quæ nempe Stygiæ sphæræ virtutis, ex qua discernere liceat effectûs magici vel veritatem, vel vanitatem? *MEL.* Hoc dubium credo, nec ipsi Lacones tribus verbulis expedirent. Id sciendum tamen, quod unanimi calculo supponit Peripatus. Primò quæcunque dæmones operantur mira, ea non operantur nisi movendo corpora, vel applicando, ut ajunt activa passivis, vel sensibus per præstigias illudendo. Supponit secundo malos Genios in sua infelicitate non ita esse infaustos, ut per peccatum quoque amiserint præstantes Angelica Naturæ dotes: unde stupenda pollent ingenii sagacitate, & exactâ naturalium rerum Scientiâ: perspicuè penetrant sublunarium proprietates, atque substantias, nõrunt singulorum virtutes, occultas nobisque incognitas vires: perspectas habent multiplices facultates, admirandas mutuò proportionem, sympathicas, & antipathicas qualitates: his accedit mira solertia, observatio assidua, coæva Mundo experientia: unde explorata sunt commoda applicandis mediis tempora, temperandi varietates, Scientiarum omnium adminicula, Artium industriæ, & adjuncta, ita ut vix quidpiam sit, vel ab humano ingenio excogitatum, vel etiam à caelestibus Geniis à Mundi exordio effectum unquam, quod ipsum latere possit.

Et esse putes forsan difficile, dæmonem per motus locales operari plurima, quæ hianti ore suspicimus mortales? imò tantâ insuper agit celeritate, ut res ex oculis de repente subducta, in alteram sensibus substitutam, prodigiosâ Metamorphosi, transiisse nemo non obstupescat. Quid ergò mirum, si occultas applicando causarum virtutes, iisdem veluti instrumentis, & mediis, tam stupenda producat in rebus creatis monstra, ut ipsa Natura superatam se fateatur, & erubescat? quid jam dicam de præstigiiosis umbratilis scenæ ludibriis, quibus hominum oculis imponit Ludio infernalis? nunc enim mutat objecta, ea subito occultando, artificiosè collocando, nova sibi ex aëre fingendo: nunc vapores intermedios condensat, sive extenuat: nunc ipsum aërem modificat, variè format, species ad oculum mittit, vel impedit: nunc mutat organi situm, oculi humores perturbat, *duplicemque Solem, & geminas dat cernere Thebas:* nunc hæc, nulla illa in cerebro movet phantasmata, ut præstigiatriçe hujus Morphei virgulâ putes te cernere, quæ non vides; dicas te agere, quæ tamen pateris; imò jures, Actiacos te moliri Triumphos, vel cum Nerone fumantia Vulcano tradere Capitolia, ut ut non nisi phantasticis umbris à Sycophanta Stygio deludaris. E quibus, nõ fallor, jam nullo negotio colliges

colliges Stygiæ sphaeram virtutis : unde ad propositum dubium sic in compendio habe : partus , quem esse Magicum circumstantiæ notant , si motus locales , & Naturæ , per causas applicatæ , virtutem non superet , nec aliunde , vel ratio , vel Numinis imperium obstet , verus esse solet : quod si superet , somniique instar mox evanescat , præstigiatorium iudices oportet. En ! breviter , & siquidem æquè clarè ad scopum , dixi feliciter.

LEUC. Non tibi claritas , sed ingenio meo deest capacitas , si , quæ doces , non assequar. Nil jam curioso Philosopho superest , nisi ut enucleatius perstringas singula , quæ potest , vel non potest efficere Potestas hæc tenebrarum. MEL. Paucis tu nimium multa : nam in nuce petis Iliadem. Sufficit diei hæc linea , & mane crastino orietur Lucifer. Interim pro discursûs nostri epilogo roboremus nos contra hostem ita potentem : superat ille nos viribus , non virtute : præstat scientiâ , non tamen gratiâ : armemur virtute , vires suppeditabit Providentia : gratiæ clypeo muniamur , & Cœlum suâ proteget nos Sapientiâ. Sed hæc non rarò humanæ fortis est infelicitas , quòd postponat terrena cœlestibus , transitoria æternùm duraturis. Imò , quod ingens probrum ! sperat lucem à tenebris , à capitali hoste auxilium.

LEUC. Elapsa Sæcula incu-

sas , quibus Academica Sceptra , rotavit superstitiosa Antiquitas. Alia vivimus tempora , quibus ad ipsum Magiæ perversæ nomen cohorrescunt Sophi , totûsque Peripatus contremiscit. MEL. Ita est : hæc nostri temporis prærogativa , hic Orbis Catholici triumphus , quòd superstitionem duxerit in triumphum. Exulat à nostris Lyceis Magia , cui tot Aras Græcia , quam in Athenæis etiam adorabant illi , quos ut Jovis Nepotes , & Gentium minorum Deos , ac Numina adorabat Orbis. Sed hæc de apertis Magiæ præstigiis , velim , intelligas : est alia , non minùs sæpe perniciosa , quia magis occulta , magisque diffusa , à qua utinam Sophi omnes forent immunes ! Hæc Stygii veteratoris astutia , ut quos aperto Marte non potest , per stratagemata debellet , quémque nequit per machinas Magiæ patentes , per latentes cuniculos Peripatum subvertat. Verbo : hæc illi potestas est tenebrarum , contra quam , Augustino Interprete , nos armet Apostolus dicens : non est nobis colluctatio ad Super versus carnem , & sanguinem , sed Ps. 54. adversus Principes , & potestates , adversus Rectores Mundi , & tenebrarum harum. Hoc illud est bellum , de quo Heros ille Hufiticus : Vita hominis militia est super terram : hæ illæ machinæ , laquei , & Artis Magiæ fraudes , quas dum cerneret D. Antonius ,

præ mentis extasi exclamâsse fertur: *quis evadet?* Superi! quot cingunt pericula malè pronam in sua pericula Juventutem? Magiam execratur, nec tamen recusat Magiæ philtrea, quæ, in Cupidènis cyatho, propinat Stygius Alistor: Artem damnat, & Artis damna non reprobatur: maleficia terrent, nec malefacta absterrent: Circeæ toxica refugit, & venena scelerum haurit: fascinum abominatur, & fascinari per formas quotidie delectatur: dæmonis detestatur commercia, & tentantis adoratur Imperia. Quæ ista cæcitas, factis approbare, quod reprobas? ulnis amplecti mala, quorum causas abominabiles judicas? & tamen hæc facit Juventus; quòdque pejus, ignorat, quòd faciat; nescit, quòd habeat fascinum, hinc nec procurat Antidotum. Ridet inter pericula, seque putat securam, licet mors ad radicem jam jam ponat securim. Dormit, etsi vigilet dæmon, atque circumeat quærens, quem devoret: non timet inermis armatum, infirma fortem, improvisa providum, imbellis potentem, & in ipso æterni præcipitii margine læta tripudiat, in Orci limine constituta gaudiis diffluit; jocatur, cum portam jam aperit Divina Nemesis, & inter júbila propemodum saltitat in infernum.

LEUC. Heu tragica gaudia!
sortem funestam! Fata Juventutis

crudelia! me ipsum formido: meamque horreo ætatem. Fatebor candidè periculosa Juventuti sunt Stygiæ Magiæ philtrea; fascinum timeo, quod sub amicitia osculo, inimicum aspirat Innocentiæ larvatus hostis. MEL. Placet candor tuus, Leucothee! non falleris: hoc Magiæ toxico inficit plerumque tela; quibus Juventutem oppugnat, & innocentiam Juventutis debellat. Scit nempe Stygius Panurgus, ibi feliciores parari affultus, ubi debiliora Urbis sunt mœnia. Et quia remedia postulas, ex panoplia Ethica depromam aliquot arma, quibus plus, quam Palladiæ Ægide, te defendes. Noveris illud, quod usu multiplici jam in proverbium abiit: *Principiis obsta*, malè custodies mœnia, si applicari permittas scalam: difficilius dejectur, quam non admittitur hostis: nam ubi cecinit Mantuanus Vates: *Hostis habet muros; mox subdit: ruit alto à culmine Troja.* Principiis obsta; nam malè custodies Thesaurum, si contentus clausisse arcem, furi aperias januam. Malè custodies Innocentiæ stolum, si excutere negligas primam quoque scintillam. Nam habet hoc vitii lues erotica, ut crocodili instar semper crescat: *si incipere permiseris, non obtinebis, ut desinat*, teste Christiano Stoico Seneca. *Principiis obsta: certius vincis, si nec admittis, quod vincas: leunculum perime,*
nam

nam si creverit in Leonem, habebit ungues, quos timeas; videbis rictum, quena frustra tunc strangulabis. Percipe ex specu Bethleemitica tibi acclamantem Hieronymum. *Nolo finas cogitationem crescere: dum parvus est hostis, interfice: ne Zizania crescant, nequitia eludatur in semine.* Dic tentatori, quod Achab Regi Syriæ Benadad, injustum quid postulanti: *hanc rem facere non possum.* Si occultis suggestionibus serpens tuo insidietur calcaneo, caput contere, ne serpat ulterius: dic Laconismo Heroico: *hanc rem facere non possum.* Verbo: Augustini Oraculum sequere: *quando incipit mala cogitatio, tunc repelle, antequam surgat delectatio, & sequatur consensus: sic vitabis caput ejus, & ipse non apprehendet calcaneum tuum.*

LEUC. Equidem tu ista dogmaticè: sed, reor, citius præcepta dantur, quàm observantur. Cum pertinaci nimium hoste luctamur, confunditur, nec erubescit; assultu primo dejectus, parat secundum, totiesque restaurat impetum, usque dum quos pugna nequit, pugnae molestia debellet. Quid hic consilii in arena? MEL. Eludenda hæc pugnae molestia, & retorquenda est in Authorem. Nam si velis cum tentatore cominus congredi; si observare initia, & progressus; si scrupulosius respondere ad singu-

la; si explicitè denegare consensum totoque virium exercitu eundem occurrere, resistes, ut multi, volo dicere, in viâ spiritus imperiti: sic enim non poteris non esse tibi molestus, inquietus, & anxius; non poteris à melioribus studiis non avelli, & insuper umbris, scopulisque involvi plurimis, cum non modico sæpe corporis, animæque dispendio. Obsistendum igitur tentationi, ut linguâ loquar asceticâ Magni cujusdam in spiritu Magistri, *obsistendum, & quidem in primis, si fieri potest, Druzbiki in Lap. lyd.* *initius, non tamen illa male vigiliantia industriâ, sed aliâ melius solerti negligentia, dissimulatione, contemptu, ignorantia, ad ea, quæ præ manibus sunt, attentione, vel applicatione mentis ad studia, aut si mavelis, etiam ad ludicra minime distractâ animi distractione.* Sic enim fiet, ut his velut immergi, serpentis sibila, vel non advertamus; vel certè, ac si non adverteremus, prætereamus; quæ agimus, sine impedimento agamus; tentationis clamore non audiamus, vel audire dissimulemus; huicque dissimulationi tam diu obstinatè inhæreamus, dum ad aliâ distracti, tentationis memoriam non habeamus, sicque hostem molestum, contemptu hoc eludamus. Neque hic ullum periculum non resistendi: nam nemo melius resistit hosti, quàm qui neque ad congressum eundem ad-

mittit, & neque verbulo superbum dignatur: nemo securius compefcit latrantum furores, quàm qui difsimulationis pleno contemptu hos prætergreditur. Illud in super fcuti genus præprimis: celebre, quod fic excipit inimica tela, ut sine clade excepta, non sine clade in hostem retorqueat. Sunt qui vix percepto Cerberi latratu, ex pacto Apoftolici moniti, & dato veluti signo, ad orationem confugiunt: *tentatur aliquis vestram, oret.* Nunc ignita è corde jacula, Euro velociùs, evibrant ad DEUM fortem: nunc suspiria calida ad Turrim ablegant Davidicam; nunc scutum tutoris Angeli obtendunt, nunc tela oppositis virtutum telis elidunt, tam prospero eventu, ut tentator ad orationem fit monitor; ut instrumenta perditionis fiant arma salutis; ut iisdem machinis, quibus oppugnantur, sese defendant; quibus debilitantur, se robovent; quibus vinci deberent, vincant; & quod mireris, ex incommodis eliciant commoda, dum locò vitii augetur virtus, & ipso promotore diabolo crescunt lauri, & duplicantur victoriæ.

LEUC. Sic qui pugnat, intelliget Paradoxum illud Apoftoli: *cùm infirmor, tunc potens sum*, nam cùm tentamur, tuac infirmamur, sumusque potentes si sumus. *ficientes cum tentatione provensum.* Sed illud, mens mihi

suggerit, quod à te didici, nî fallor: Cacodæmonem, tentatoris improbi titulo; sæpe in jus vocari, utut præter intentum hic innocentem. Quænam ergò inimica, & in Juventæ ruinam conjurata sunt nomina? quæ hæc occulta Magia? quibus viribus nocet, quibus armis pugnat, quo scuto repellitur, & expugnatur? MEL. Quid dubitas Leucothee? *inimici hominis domestici*: majorem hostem Juventus habere nequit seipsa. Unusquisque tentatur à sua concupiscentia, à sua carne, à sensibus, à consuetudine pessima, ab occasione, à scandalis, quæ Mundum, *in maligno positum*, inundat totum. En! quot diabolos. alar homo domesticos, diabolis. longè pejores, quia incognitos, imò sæpe cognitos, & amatos. Non opus est tentatore diabolo, cùm Stygium ignem in concupiscentiæ fomite, in sensibus proditores, in consuetudine catenas, in tot scandalis dæmones, in corde infernum totum circumfers. Te ipsum expugna, & nullo negotio dæmonem in fugam dabis. Carnem debella hastâ Pelidae? quæ tibi nocuit, eadem & tibi prosit: nocuit delicatè nutrita, prosit per pœnitentiæ rigorem attrita: hoc enim genus dæmoniorum ejici nequit, *nisi oratione, atque jejunio.* Miraris recalci-trantem, & fomenta ministras: ardentem quæris, & oleum affundis:

fundis: audi Bethleemiticam tubam: vinum, & adolescentia duplex incendium voluptatis: quid oleum flammæ adjicimus? quid ardenti corpusculo foment. ignium ministramus? Non Æthnei ignes, non Vesuvius tantis ardoribus effluant, ut Juveniles medulle vino plene, & dapibus inflammate. Nempe eodem teste ebrietati semper junctaluxuria: sat ergo inimicum, & fortem in se dæmonem alit, qui alit ventrem: nam Authore Mellifluo: cum venter ciborum multiplicitate distenditur, caro lascivians ad motum libidinis concitatur. Sat Magiæ se subjicit, qui fovet gulam, quam D. Gregorius à Nissa: intemperantiæ fomitem vocat, atque perniciem Juventutis. De oculi, aurisque custodia quia alibi, plura non addo: addit magnus ille Ecclesiastes Vincentius, Ferrariensis familiæ grande decus. Hic quondam quæsitus, cur contra oculorum licentiam de cathedra sic detronasset: ecquid tandem piaculi foret, aspexisse formam? reposuit: edicamice, ecquid mali tandem, aperire hostibus munimentum portam? an ignoras, cor hominis sedem vitæ, portam oculos, inimicos peccatum, & dæmones, nonne igitur stultus, qui his aperit oculos animæ fenestras? cum juxta veritatis divinæ Oracula, Mors per fenestras ingrediatur. En! igitur Circæa tentamina,

quæ te toties fascinant: aculeus de singulis enim peccati facta est forma semi-Clerica, D. Cypriano Interprete. S. Hier. Hanc igitur fuge, & noli incautus aspicere, quod post modum de Job. bebis invidus amare: & faciem tuam Eccles. 9. avertere à muliere compta, nam pro v. 8. Ibid. propter speciem mulieris multi jam perierunt, & utinam amplius non spectarent! sed sic custodiendæ oculorum fenestræ, ne portæ aurium aperiantur. Nam colloquium impij quasi ignis exardescens: & à D. Cypriani Sententia, citò in hoc effuescimus scelere, quod audimus. Quid ergo mirum, quod sapius tentemur, tentari qui sapius cupimus? aures præbendo tot aphrodisiis, ultrò hostes allicimus, ac cuimus spicula, & Asinodæos, etiam inermes, in nos armamus, Vidit hoc Patrum non nemo, quem, quia Sanctum, Gratia illuminavit supra Naturam. Vidit ille Sophorum circulos, quamdiu piis decoros colloquiis, Angelorum præsentia illustrari: sed ubi filium ad Propertii sales detorserat Cupido, vidit Cœlestes mox evanescere Genios, obstupuitque eorum locò porcorum gregem, ab inferis emissum, ad hos jocos, veluti lata tripudia, grunire, & grunniendo applaudere. Videte Sophi, quam vestris circulis dignos hæc Musica attrahat Auditores!

LEUG. Attrahit, reor, & tentatores, qui non segniter voca-

dist. ad
ustoch.
pist. ad
ur.

Tom. 3.

S. Cypri.

ri agent, quod agunt. Sed quod de consuetudine tibi iudicium?

MEL. Paucis: hæc pejor. Caco-damone pessimo: hic allicit ad malum, illa trahit; hic impellit, illa cogit, & quidem quò suavius, eò efficacius: nam facit nolle, quod velis, facit velle, quod nolis.

L. Conf.

Percipe Augustinum, hujus Magicæ servitutis tam bene gnarum, quàm malè expertum: En! ut probrosis constrictus vinculis gemat. *Suspirabam, inquit, ligatus non ferro, sed mea ferreâ voluntate.* Et quæ malorum infausa series! *ex voluntate perversa facta, est libido: dum servitur, libidini, facta est, consuetudo, & dum consuetudini non resistitur, facta est necessitas.* Et hæc est illa catena, quæ trahit Juvenes in profundum. Profundum intelligo, in quod, teste Chrysostomò, veneris, cum peccatis assueveris: profundum intelligo, in quod, si veneris, contemnes.

Ep. ad Theodor. Prov. 15.

In Enchyr. c. 82.

Hug. quamvis horrenda, cum in consuetudinem venerint, aut parva in text. creduntur esse, aut nulla. Hinc in Ps. 30. Talpa ejusmodi contemnit Conscientia stimulos, contemnit supplicia, omnem contemnit correptionem, penitentiam, & medicinam

omnem, ut bellè Scholiographi advertunt. Hic opus dexterâ Omnipotentis, nam experto si credimus Augustino, *consuetudinem vincere dura est pugna: quia secunda, & quasi affabrica dicitur Natura.*

Hinc meritò fascinaris ejusmodi, tristis Augur est Jeremias: *si mutare potest Æthiops pellem suam, aut Pardus varietates suas, & vos poteritis benefacere, cum didiceritis malum.* Nec per auxesin hæc dicta existimes: agnovit ipsemet Christus in ejusmodi lavando Æthiope difficultatem: nullo labore, quia duobus solummodo verbulis, sudorem mortis absterfit Puellæ Principis: nam erat *recens defuncta.*

Matth.

At ubi pervenit ad Lazarum quadriguanum, fœtentem, hic enim verò ille *infremere spiritu, turbare se ipsum, lacrymari, oculos ad Cælum atollere, tandem, clamare, & quidem voce magna clamare: Lazare veni foras: & quod novum in Miraculo, dicas Miraculum: venit Lazarus, foras, sed etiamnum ligatus manus, & pedes, etiam velatus mortis sudario, necdum à vinculis liber, nisi novo Christi imperio, aliorum operâ assertum se denique vidisset in libertatem.* Minor sum Leucothee, ut hujus figuræ tibi agam Interpretem, percipe Africanum Oraculum: *difficultatem Christus ostendit ibi, infremuit spiritu, ostendit multo clamore objurgationis*

Joan. 1

opus esse ad eos, qui consuetudine durerunt. Sed quamvis rarum, non tamen nullum in panacea Afcetica huic malo remedium. Medicamen porrigit Doctor Mellifluus, cum dicit: *abscindatur ferro acute compunctionis ulcus inveterate consuetudinis.* Alterum, & quidem melius, eò quod malo huic præcaveat, præscribit D. Hilarius: *vitiis corporis non sunt sinenda crescere: periculose enim sunt jam robuste cupiditates, & difficulter adulta quæque perimuntur.* Consentit Augustinus, præclarus hac in re Medicus, nam curavit se ipsum: *quando nascitur, inquit, cupiditas, antequam mala consuetudo capiat robur, cum parvula est, eide ad petram, hoc est Christum.* Denique occasiones malas, pravæque consortia quod spectat, Trojanam hæc esse machinam scito, è quo fraudes Juventuti præcipuas Simon Stygius machinatur. Perire cupit, qui occasiones fugere refugit: nam *qui amat periculum peribit in illo.* Perverti cupit, qui non vitat per-

nilis efficietur. Naufragari non horret, qui conscientia cymbam, allidit ultrò ad petram scandali. Inquinari si renuis, ne tange picem: tentari si times, fuge tentationes, & noli quærere, quod esse queraris molestum. Facillimum huic malo remedium præscribit Genetium Doctor: *fugite fornicationem;* in quæ verba, suo more bellam paraphrasin Augustinus: *cum omnibus vitiis predicaverit resistendum Apostolus: dum contra libidinem loqueretur, non dixit, resiste, sed: fugite.* Hinc pro epiphonemate Juventuti acclamat: *apprehende fugam, si vis obtinere victoriam.* Sed tempus est, ut ad D. Cyprianum denuò revertamur: Magiæ hic Stygiæ damna fat diu expertus, experiri hæc statuit media: probavit, & approbavit, nobisque reliquit hoc recipe cum sua syngrapha: *probatum est.* En protrepticon! quo ille discursus nostri epitomen. Ad similem nos animat pugnam, ut similem reportemus victoriam: lege.

1. Cor. 6.
Gen. Ser. 2. in
Dom. 5.
post. Trin.

Cant.

Psal.

136.

Psal.

36.

Prov. 13. versos: nam amicus sultorum si-

PROTREPTICON

D. Cypriani Mago-Philosophi,

Ad

Juventutem Academicam, pro conservanda Innocentia, contra hostiles assaultus.

Ad arma Sophi, ad arma!
 Minervæ Classicos citat hoc classicum,
 Non ad avenam, sed in arenam.
 Sileant docta lites, ubi insonant litui:
 Removete epomidem,
 Cùm Pallas porrigit clamydem:
 Pro libro hastam, pro toga sagum
 arripite,
 Vos armate.
 Hostem si petitis, videri nequit:
 Nam etsi Lucifer,
 Lucem fugat, & fugit,
 Hoc ipso magis invisus, quia non
 visus.
 Hostis est unicus, sed simul multiplex:
 Nam semper idem, & semper alius,
 Ut vobis prosit varietas,
 Toties unum triumphaturis,
 Fortis est, sed & imbellis:
 Nil illo debilius, si instatis;
 Nil illo sortius, si cessatis;
 Nil illo abjectius, si sit victus;

Nil illo crudelius, si sit victor.
 Pugna mirabilis,
 Mirabilior est pugna modus:
 Nam
 Victoriâ in tuas partes inclinas,
 Si pugnam declinas:
 Hostem premis, cùm cedis,
 Vincis, cùm fugis.
 Mirabilis pugna!
 In qua hostium cuniculos detegis,
 Si per neglectum his non attendis.
 In qua machine exploduntur in æra,
 Si dissimulando exploditur Machinator.
 Mirabilis pugna!
 Ubi mox ab initio, si negas ingressum,
 Totum abscondis progressum:
 Ubi ne quidem imitâ pugnâ,
 Jam completur Victoria.
 Sed est & facilis pugna,
 Cùm non majores sint hosti vires.
 Quàm ipsi sponte permittas.
 Cùm vinci non poteris, si nolis:

Cùm

*S. Cyprianus, Antiochenus Philosophus, et in Stygiae Magiae Peripatus, famosus Professor, dum vanas sentit inferni, vires, solidiorem sectatus est Philosophiam; in qua, dum stygem felicius debellat, ad Doctoratus lauream evocatur, gloriosus Martyr, suo sanguine hanc Magiam subscribens epigraphen: Tantum noceat illa volenti. Ex Surio.
 G. Rogg delin. I. M. Gutwein sculpsit.*

Cùm vincere poteris , si velis.

Facilis pugna !

Cùm è pugnantis arbitrio

Pendet Victoria :

In quo quoties velis ,

Hostem fundis , atque confundis :

Facilis pugna !

In qua volendo vinces nolentem :

In qua volendo is non vincet nolentem :

In qua cladem amovebis nolendo :

In qua palmam obtinebis volendo.

Sed & felix est Pugna ,

Ubi jam ante pugnam , pugna triumphat causa :

Ubi pugnanti ipse commilitat Æther :

Et conjurati veniunt ad classica Divi.

Felix pugna !

Cujus certa in pugnantis manu Victoria ,

Cujus spolia , exarmatus infernus :

Cujus merces expugnatum Regnum Cœlorum.

Felix pugna !

Cujus labor momentanea tribulatio :

Cujus præmium æternæ gloriæ pondus :

Cujus pignus Corona Justitiæ :

Cujus fructus eterne pacis Olivæ :

Cujus possessio DEUS.

Sed heu ! sortem præposteram !

Quid palmas commemoro ante pugnam ?

Pœana intono ante Victoriã ?

Terrent me Fata præterita ,

Ut formidem futura.

Nam Plures dedit Juventæ

Hucusque Cyprus Cupressos , quàm

Lauros :

Paphiæ castra illi sæpe castrum doloris.

Raròque ex arcu Cupidinis ,

Arcum sibi met erigit triumphalem ,

Que dixi revoco :

Est difficilis pugna ,

In qua tam rari numerantur Victores :

Ubi blanditur hostis , & occulta sunt spicula :

Ubi inimici habentur , & putantur amici.

Est difficilis pugna !

Ubi exponi periculo , jucundum ;

Ubi amantur tela , delectant vitæ nera :

Ubi dulcis est clades ,

Vita tædio , Mors in votis.

Mirabilis , sed miserabilis pugna !

In qua plures cadunt , quàm feriuntur :

In qua hostis si deest ,

Ultrò quæritur , & invitatur.

In qua asserimus ultrò , & offerimus spicula ,

Ut hostis possit ferire ,

Et nos. possimus perire.

Miserabilis pugna !

In qua ipsimet hostes

Contra nos ipsos pugnamus :

In qua arma in nos ipsos convertimus ,

In qua sæpius cuperemus vinci , quàm vincimur :

Tanta est perire voluptas !

Sed & infelix pugna :

In qua utrò colla submittimus :

*Sat abjecti , quia subjecti ,
Per spontaneam servitutem.*

*In qua utrò induimus vincula ,
Nec dantur tot compedes , quot
petuntur.*

Infelix pugna !

Cujus præda , Innocentiæ gemma :

Cujus spolia , Cæli jactura :

*Cujus pignus , cor ereptum DEO ,
Et consecratum diabolo :*

*Cujus gloria , Christus contem-
ptus :*

*Cujus triumphus , animæ exanimata
bustum :*

Cujus merces , infausta aternitas.

Superi ! quæ ista pugna ?

Adeste Sophi , sed este Sophi ,

Implete nominis mensuram.

Hic stantes deliberate ,

Eligite.

Tam necessaria pugna ,

Quam necessaria vita :

Nam ipsa vita est pugna ,

Quia militia.

Eligite !

Aut vincendum , aut moriendum.

Est facilis , & difficilis pugna :

*Sapienti facilis , insipienti diffi-
lis.*

Est felix , atque infelix :

Eligite :

*Nam hujus alea in manu vestri con-
filii :*

Tantum opus est velle ,

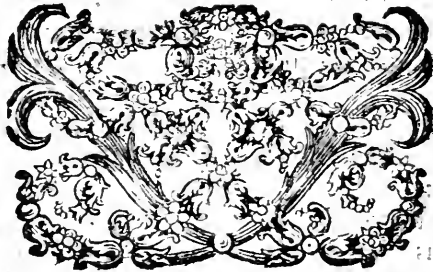
Et DEUS dabit perficere.

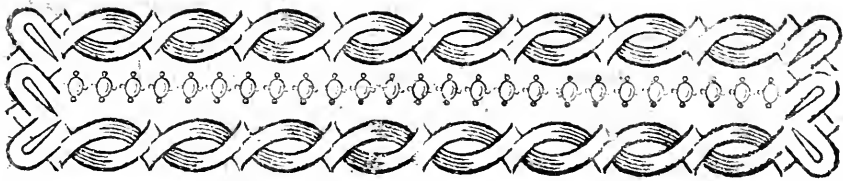
Ergò eligite :

Pugnabitis pugnam mirabilem

Si tot factas Juventa clades ,

Vestrâ gloriâ emenderis.

CIRCE PHILOSOPHICA,

Seu

DISCURSUS IV.

De

MAGIA DIABOLICA.

In SPECIE.

LEUCOTHEUS. Quæ hæctenus Cultorem, hodie propemodum transfugam me vidisset Philosophia: adeò displicuit epomis, si non nisi fictis consueta sit Poëtarum centonibus.

MELANDER. Apertius loquerè: an tibi stomachum Philosophia? *LEUC.* Fateor: nam quæ me heri, te Interprete, circa Magiam docuit, dedocuit hodie, ita, ut quæ vera heri probaveram, hodie damnem ut falsa, & vel Parnasso Peripatum, vel Peripato Parnassum superstructum esse penitus mihi persuadeam. *MEL.*

Non loquitur sine causa Philosophus, multò minùs convitiatur; edic igitur, quid causæ subest, cur tuam nox unica mutârît mentem? *LEUC.* Stupenda, quibus apud Poëtas præcipuè Magia sese jactat prodigia; hinc quia fidem sibi nimiam petit: meretur nullam: audi quid de Circeis prodigiis sparsim mollioris Poëseos Magister:

*Si modò vult, poterit, confundere
nubila Cæli,*

*Sique placet, puro fulget in Orbe:
dies:*

*Evocat antiquis Proavos, Atavós-
que sepulchris.*

*Et solam longo carmine findit hu-
mum: Illa reluctantem cursu dedu-
cere Lunam*

*Nititur, & tenebris abdere Solis
equos:*

*Illam refrenat aquas, obliquaque flumi-
na sistit:*

*Illam loco sylvas, vivaque saxa mo-
vet.*

Non minora apud Maronem jacti-
tat Megære nurus edentula, ma-
gnificentius, credo, quam ve-
rius:

L. 4.
Æneid. *Carminibus promisit solvere men-
tes,*

*Quas velit: ast aliis duras immit-
tere curas,*

*Sistere aquam fluviis, & vertere
Sidera retrò,*

*Nocturnosque ciet manes, mugire
videbis*

*Sub pedibus terram, & descendere
montibus ornos.*

Sileo stupendas Metamorphoses,
quibus nunc apud Nasonem Cir-
cæa soboles; sexcenta Naturæ pe-
nitus inversæ prodigia, quibus E-
rifsichton apud Lucanum; para-
doxa quibus apud Claudianum
Mædea; inaudita monstra, qui-
bus Canidia apud Horatium jacta-
bunda ampullatur, quibus fidem
adhibere, quid aliud esset, quam
fidem abjurare saniori Philoso-
phiæ, fierique ex Philosopho ani-
le veterum Pœtarum ludibrium.

L. 30.6.2. Hinc, ut candidè fatear, in suam
Plinius me totam traxit senten-
tiam, qua Magiam, ut inane no-

men explodit, Magorumque ostenta
ad putidas Utopiæ fabulas ablegat.
En! argumentum, Philosopho
de Natura tam bene merito non in-
dignum. Neroni, inquit, ad
per discendam Magiæ Sophisticam,
scimus, nec defuisse ingenium,
quia à Seneca sat excultum: nec
genium, quia ad quævis scelera
prorum, non indolem, quia curi-
osam: non studium, quia in in-
vestigandis Magiæ fraudibus in-
defessum: non voluntatem, quia
artis hujus perdiscendæ cupidissi-
mam: non facultatè, quia regi-
is sufflatam opibus: non deni-
que occasionem, quia inter tot
Magos, quos ex Armenia nobilissi-
mos Rex Tyridates adduxerat,
planè facillimam: & tamen nec illi
docere, nec iste quidpiam potu-
erat discere; ut vel ex hoc solo sit
manifestum, Magiam non nisi ina-
ni nomine Mundo notam, vanis
solummodo veritatis umbris per
Annales historicos nobis hæcenus
illuisse.

MEL. Mediam, adeoque
veram Philosophiæ semitam dese-
ris: Scyllam fugis, & incidis in
Charybdim. Enimverò plurima,
quæ de Magis feruntur, non mo-
dò inania sunt, sed & omnino ri-
dicula, ac non nisi Æsopis digna
annalibus. Hoc nempe vitium
humani generis, ut sicut in rebus
novis plebs facilè credula, ita & Arist. l.
ipsi in Peripato Sophi sæpe fabulis, Aetap
quia miri quidpiam continent, ob-
lectentur.

lectentur. Quis enim, nisi cum Ovidio *sonniet Aoniis bene potus, & ebrius undis*, quis credat metamorphoses illas, tam dignas risu, quam Philosophica indignas fidei? certè qui Diomedis comites in aves, Ulyssis socios à Circe in bestias mutatos sibi persuadet; qui fidem adhibet Medææ prodigiis, quibus nunc Seni focero Juventutem, nunc sibi volatile cæsedum, aurigante Dracone, velut nova Cybele dederat, nã iste adeat vespillones: nam cespite meretur tegi, cui cerebrum ita cespitat. Hinc est, quòd Plinius meritò explodat Magorum figmenta, quibus volebant, nunc Æthiopide herbâ ficari amnes, & flumina, ejúsque contactu clausa aperiri omnia: nunc Alchimenide conjectâ in aciem hostium, trepidare agmina: ac terga vertere: nunc per Láta-cem, à Perfarum Rege dari solitam Legatis, quocunque demum ii deyerint, rerum copiã abundasse. Nunc Democriti medicamentis formosos, & fortunatos generari liberos: nunc herbã, quam Verbenacam nominant, perunctos impetrare cuncta, quæ velint, febres abigere, amicitias conciliare, nullique non morbo facillimè mederi. Certè qui ita insanunt, utique herbis hujusmodi, sed magis helleboro indigere facile convincuntur. Saniora laudet Philosophia, quæ uti plurima contemnit ut falsa, ita nihil omi-

nus multa miratur ut vera: nam negare quæ de Magis Ægyptiis, de Pseudo-Prophetarum signis, atque prodigiis testantur Codices sacri, foret impium: explodere, quæ de Simone Mago, cujus fraus in Evangelio, aliisque nefariis referunt Annales Ecclesiastici, foret indignum. Quippe Orbi notum est, sic Orbis Urbem, Sycophantæ hujus præstigiis excæcatam, ut de eo dixerit: *hac est Virtus DEI, quæ vocatur magna*: imò ut eidem exerit statuam hac Epigraphe: *Simoni DEO sancto*. Quòd autem Stygius Alaster per Neronem nec unicum ediderit, Magiæ experimentum, voluntas non defuit, sed facultas. Non enim permittere poterat DEI provida Bonitas, ut summæ potentiæ, atque malitiæ in purpurata hæc tygride, accederet Magia, velut aptissimum, ad susdèque vertendum Orbem, ac pervertendos homines instrumentum.

LEUC. Age igitur separa pretiosum à vili, Circen prabe, sed Philosophicam; volo dicere, per discursum breviter doce, quid non possit: & quousque se extendat Magiæ Stygiæ sphaera, enucleatius modò prosequere, ac velut ex Ægerio luco vaticinantem Numam te auscultabo. MEL. Votis tuis velificari, mihi semper in votis est: dicam, quæ temporis patientur angustia. In eo igitur conspirant tam profana, quam

Matth.
24.

Act. Ap.

sacra Doctorum Oracula, quòd
 ab Orcò ejúsque conföderatis mu-
 tari non possit vel *Ordo natura*,
 vel *Universi Leges*, à Conditorè
 sapientissimo positæ: si enim ge-
 mino Theologiæ Sideri August no,
 & Angelico credimus, pars posse
 nequit plus toto, neque decet,
 ut ordinem Naturæ mutare queat,
 nisi Author Naturæ, vel universi
 Leges refigere, nisi qui fixit,
 DEUS. Unde non nisi inaniter
 apud Senecam gloriatur illa, in æ-
 re ventosa nutrix: *Mare, Terra,*
Cælum, Tartarus servit mihi, ni-
hilque leges ad meos cantus tenent.
 Inaniter, inquam, non enim po-
 testas Stygia formam ullam acci-
 dentalem, nec dicam substantia-
 lem *immediatâ valet virtute pro-*
ducere: nec ex quolibet quodlibet:
 nam universi Lege sancitum est;
 ne res corporea immediatam sube-
 at mutationem ab incorporea:
 non potest creare ex nihilo, cum
 hæc sit prærogativa infinitæ virtu-
 tis: non potest producere infinitum
 ullum actu, non vacuum,
 non quovis tempore effectum
 quemvis, non potest transferre
 res creatas non transito medio,
 non movere quantacunque remo-
 tas distantia, non in indistanti, &
 quantavis celeritate. Rationem
 petis? quia Creaturæ à Creatore
 limitata est virtus. Denique non
 nisi contrariis mediis impedire po-
 test agentia, dispositionibus debi-
 tis ad agendum instructa. Pone

gloriosam Juvenum triadem in fur-
 no Babylonico ambulantem; vñ
 directâ indomitum elementum do-
 mat Creator, activamque hebetat
 caloris virtutem: contrâ capil-
 los Juli pone, vel servi Anagnini
 tunicam, mediis in flammis illæ-
 sam, & deprehendes, virtute
 solummodo indirectâ, adhibitis-
 que contrariis, vel artificiis quibus-
 dam occultis, restinctam à dæmone
 flammæ voracis famen, ut
 malè credulas Gentes vanæ super-
 stitionis laqueis irretiret. Paria
 nonnunquam præstat humana in-
 dustria: mantile de mollibus lapi-
 dum filis ex Carysto petitis, &
 telæ instar contextis furenti Vulca-
 no objice; & non modò non de-
 vorabit avidius, sed & purifica-
 tum vomet candidius. Magneti
 admove adamantem, & impedi-
 tur illicò vis attractiva ferri: Ignes
 collige, quos fatuos nominat Phi-
 losophia, & videbis illos super ho-
 minum, equorumque capita sta-
 re innoxios: cernes ex fonte Scantio
 erumpere flammam, illasâ,
 quæ fontem contegit, & æternum
 virente fraxino: deprehendes,
 post fera nubila ponti albicantem
 flammam, nautis S. Telmi nomi-
 ne indicatam, malo insidere ami-
 cam profus, & minimè violentam:
 imò si Claudiano fides & ips-
 um Æthnæ incendium scit *nixi-*
bus servare fidem, dum lambit con-
tiguas innoxia flamma pruinas,
 id quod non tam ignivomis imbr-
 bus,

At. vers.
 59.

Plin. l.
 37. c. 4.
 Item. l.
 c. 107.
 Liv. l. 1

Plin. d.
 107.

De rapin
 Profer.

bus, quàm celerrimo, ac violento aëris interjacentis motui, quo impeditur ignis aëritas, ne vicinis sese nivibus insinuet, est adscribendum. Ut adeò mirum non sit, quòd plurima Orci genio media suppetant, quibus actiones causarum impediatur, iisque impeditis thymaturgus veluti histrio mortalibus illudat.

LEUC. Si magica potestas nihil in universi leges, si in ordinem naturæ nihil, t quid ergo toties perturbat sidera, & prope modum susdèque vertit quatuor elementa? audi apud Petronium gloriantem in extasi Vetulam:

*Quid leviora loquor? Luna descendit imago,
Carminibus deducta meis: trepidusque furens
Flectere Solis equos revolutò cogitur orbe:*

Tantum dicta valent.

Non igitur ad Morosophorum Insulas releganda penitus Gens illa, quæ in flumine resplendentem Cynthiam contemplata, in undas descendisse Deam, sese lavandi ergò, crediderat; cùmque forte fortuna Arcadicum pecus pellucidum turbaret undarum speculum, simulque nubes Lunam oculis quoque subduceret, eandem ab asino, vel devorantem, vel certe epotam tam firmiter sibi persuaserat, ut miserum animal in carceres tetros conjiceret coniectum equuleo torqueret; & frustra de-

nique totum refectâ alvo, sidus ut Orbi redderet, penitus exenteraret: an crudelius, an stolidius, penes te iudicium esto. MEL. Gens ista utique ineptè, ut meritò illam explodat vel ipse canis Æsopicus: nihilominus saga non ineptè modò, sed & inaniter profus sua ampullatur in arte: non enim Orco suffulta Magorum virtus vel Cœli, Siderumque cursus sistere, impedire, vel mutare; non Lunam Cœlo detrahere, vel integrum Elementum loco suo movere, non partes universi præcipuas tollere, vel destruere: tam laxæ si quidem non sunt Orco habentæ, ut possit turbare ordinem Universi. Id tamen non inficior, quòd conniventibus Superis, stupendum exerceant in Elementa Imperium, dicti vel idèò tenebrarum Principes, & aëreæ Potestates. Nunc enim Stygius Júpiter sua dejicit non rarò fulmina, ubi jaçtatúmque in aëra offert Magicus Sacerdos: nunc irruentibus hostibus, incantatione subita, tantæ offunduntur tenebræ, ut veluti novas Egypti Talpas nullo negotio in fugam conjiciat Orco foederatus Vexillifer: nunc immisso in terræ cavernas vehementi spiritu, vel agitato intrinsecus aëre. Tellurem ingenti tremore concutiant novi ex Orco Enceladi: nunc fluvios sistunt ad tempus, exsiccatis venis indurant fontès; scopulos, & saxa,

Plinius. l. 2. c. 103.

*id in
Aera,
ment.*

*ves
ment.
l. 10.
Civit.
l. 4.
nd.*

*Ander.
Cesalpi-
nus c. 11.
Haitonus
in hist.
Sarmata-
rum.*

& saxa, novis fontibus è terra productis, diluunt: dirimunt aquas, & in caput repellunt, ut retrofluere videantur, nunc prodigiosa ex mixtis meteorologicis Naturæ monstra efficiunt, mineralia aluminosa in montium cavernis congregant, nitro commixta succendunt, sicque subitam excitant nubem, quæ in aërem elevata in imbres demum resolvitur. Historias curioso oculo lustra, & videbis duo Brahmannis fuisse dolia, quibus apertis, velut ex Æoli antro, qua data porta venti, & imbres erumpere, clausis verò redire, priorémque aëri reddere se-

Philostratus.

Olaus l. 3. c. 16. renitatem. Miraberis apud Finnos, & Lappones, venales in nodis mercatoribus vendi ventos, quorum primo soluto placidi spirarent Zephyri, secundo vehementiores Euri, tertio omnium impetuosi hîni furerent Aquilones, solutisque veluti vinculis, per maria baccharentur. Cernes ab Incolis Cycladum, dum calidiùs latrat Syrius, certis ritibus, ac hostiis molles Etesias elici, sicque suavi frigore squallorem, & sterilitatem ab agris arceri. Obstupesces, Trevisis ab octenni puellula (tam grandæva ætati tenera est sæpe malitia!) parvulum fodi in horto scrobem, effossam repleri aquâ, repletam turbidari bacillo, heteroclita quædam ex pacto lemmata admurmurando: & ecce! mox spissas glomerari nubes,

Victorius

l. 19. Vir.

lect. c. 21.

Del Rio

disquis.

Mag. l. 2.

Q. 11.

Remigius

l. 1. de-

monolær.

6. 25.

tetrâque caligine tantos in designatum locum imbres sese effundere, ut ipsas Pleiades de Cœlo brevi casuras crederes. Alias deprehendes lippientes anus, quæ gregatum ad oram rivuli, à Viatorum oculis maximè remoti, se congregant: mox una in flumen immittere ollam fictilem, præstigatorio pignore munitam: alia injicere lapides magnitudinis tantæ, quantæ cupit futuram grandinem: hæc ex candela cærulea defluentes affatim guttas stagno affundere: illa in lebete Stygia gyrare unguenta, vel medicatum pulverem in undas spargere: demum omnes nigris virgis, à nigriore genio suppeditatis, tam diu rivulum flagellare, dum denique surgant vapores densi, & crassiores fumi, quibus involutæ efferruntur in aëra sublimes, & aurigante dæmone, vel nubes grandinibus turbidas, vel dolia nimbis, fulminibusque referta in locum destinatum impellant alacres; tunc enim verò

Omnia complent

Imbribus, & calido producunt nubes. Luc. de

bili Phæbo,

Erisicht

Et tonat ignaro Cælum Jove.

l. 6.

Imò mox dato veluti signo, furores imbrificos, grandinesque fulminibus interpolatos tanto exonerant impetu, ut cœlestem amphoram penitus eversam, Jovémque novos de Cœlo deturbantem Encelados crederes, & Briareos.

LEUC. Tantane sit dæmoni,

ni, dæmonisque affectis Virtus? credebam hætenus, DEUM meritò proclamari illum, cui *ven- tu, & mare obediant.* MEL: Umbonem hunc, pridem pertu- sum, tibi in manus dat Calca- gnuinus: credis hoc meritò, & quis negat? dixi, fieri ista non posse, nisi quando distimulat Numen, nec fortior Natura conatus dæmonis retundit, ne activa, ut ajunt, passivis adhibeat: cùmque temperamentum frigoris, & cal- oris, quo meteora hujusmodi constant, optimè nôrit, quid prohibet, ne quod ordinario a- gentium concursu fieret, extra- ordinaria eorundem compulsione efficiat? certè, a. sic igne de Cœ- lis allato combustit Jobi Servos & pecora: sic vento valido convi- vantes oppressit. Sic immissa gran- dine vexavit Ægyptios: sic teste Hieronymo, & Augustino stan- tes in terræ angulis, impediunt ven- tos, maxima mortalibus illaturi tunc detrimenta. At longè aliter *Job. 1.* DEUS: is enim verbo, & vo- *1. 7.* luntate creaturas disponit, cùm- que fulgura vocat, & fulmina, veniunt clamantia: *adsumus.* Cùm mare increpat, fluctus obediunt, & conticefcunt. Nec illorum o- pinio penitèns displicet, qui cen- sent, non omnes tempestates, & ventos ope dæmonis oriri, utut persuasissima id putet Sagarum co- hors: nam quando ex ordinario Naturæ cursu tempestatem prævi-

det dæmon, hæc sua instigare po- test mancipia, ut effectum hunc velint, conditiones ponant, sibi- que persuadeant, ad suam hæc fa- cta nutum, sicque dum aliis cupi- unt illudere turpiter, ipsamet lon- gè turpius illudantur.

LEUC: Si tanta potest vis magica in Orbis cœlestes, & E- lementa, majora poterit in bona fortunæ: nec fictè cecinerit Sul- monensis olor:

Carmine læsa Ceres sterilem vanescit Ovid.
in herbam,

Deficiunt læsi carmine fontis aquæ:
illicibus glandes, cantatæque viti-
bus uva

Decidit, & nullo poma movente
fluunt.

MEL: Rectè arguis, & utinam id non tristi experienciâ, multipli- cique damnò testaretur humanum genus! sed quis vando enumeret innumeras strages, quas impla- cabili odiò mortalibus infert Aver- ni furor? cùm nobis nequit, no- cet nostris, cùm per se non po- test, vexat per suos: nec bene est illi unquam, nisi sit homini malè. Rei hujus tot pene sunt testes, quot productæ in bonum hominis crea- turæ: læta pascuasi invisas, gre- ges integros sparso, affricatò ve- veno subitò peremptos lamenta- bitur Daphnis: armenta vel cæstro *Gellius 1.* percita, vel obsidente malo ho- *9. not.* spite præfocata, præcipitata, aut *attic c. 4.* discerpta non sine gemitu vocifera- *Plinius* bitur tristis Amyntas. Quin (quòd *ecundas* utique

a.
Job. 1.
andr.
Caſarienſ.
v. c. 13.
apoc.
Tb.
alii
Job. 1.
her. 1. 7.
Esai.
Auguſt.
ſ. con-
ra Jul.
3.
apoc. 7.
1. 1.

bist. nat. utique stupendum) non nullas è
 7. strigibus esse dicet, à quibus si im-
Del Rio penitus etiam laudentur arbores
disq. mag. pulchræ, lætiora pascua, Pasto-
l. 2. Q. 12. res vultu amœniores, pecudes cul-
 6. 344. tuopimæ, vel ipsis laudibus, af-
 flatâ veluti peste, subito emorian-
 tur: aded venenata laus est in ore
 peccatoris. Stabula: si lubet,
 horreave ingredi, queretur Me-
 nalcas; evanescere subito, aliô-
 que suos transferri acervos tritice-
 os: dicet non sine stomacho Gaia-
 tea, Treviris crematam in rogo
 nuper edentulam, quæ impacto
 domûs suæ parieti epistornio, la-
 ctis alveum sibi aperiebat, Stygio,
 nempe hirco affinium mulgentè ca-
 pras, & vaccas, eoque celerrimè
 lac transportante. In agros si te
Remigius
l. 1. c. 21. conferas, Cererem quoque cer-
 nes Magicæ lui obnoxiam: sæpe
 & 24. ex enim hæ unguentariæ Sybillæ pul-
illo del verem, succumve, è Cerberi,
Rio l. c. credo, spuma confectum, in ma-
 turas jam jam segetes spargunt, &
 mox erumpunt bruchi, cruceæ,
 locustæ, & id genus aliæ agrorum
 pestes, quas facili labore exputri
 producit putridus plastes, labo-
 remque Coloni annum una nocte
 depopulantur. Non rarò è caver-
 nullis provocant integræ murium
 examinâ, quæ in radice germen om-
 nino depascunt, unâque devorant
 messoris spem universum. Mul-
 tories alliso gramine, è cavitatibus
 arborum educunt lupos (dæmones
 puta lupina pelle indutos) qui in

caulas adacti, non sine maxima pe-
 corum strage revertuntur. Est &
 alia per incantationes in animalia
 Sagis potestas: notavit hanc Vates
 Italicus dum cecinit:

Serpentes duro exarmare veneno P. Silius
Doctus Atyr, traditque graves so-
pore chelydros,

Nam *trada magicis cantibus Med.*
iquanneo latebris turba desertis Act. 4.

at est, teste Seneca: non enim Ma-
 gis inimica fœcit serpentum mem-
 bra: accipiunt, sinitibusque suis
 peploque fluenti, osculâque horren-
 dis jungunt impunè venenis. Sed

parum foret, si Fortunæ solum
 bona dæmon eriperet, nisi & bo-
 na famæ, quibus nihil homini pre-
 tiosius, inanibus ludibriis obfu-
 scaret. Tradit certè fides histo-
 rica, huic Stygium Protheum,
 varias indutum personas, DEO
 subin altiori ex fine non prohiben-
 te, nunc in nocturnis orgiis repræ-
 sentasse absentes, nunc piorum
 quoque (ut ut rarò admodum)
 schemate larvatum, famam inno-
 cuam ludibriis exposuisset; fuit cer-
 tè qui D. Kunegundem de crimine

Marius
 stupri pessimè sic infamaret: fuit *l. 5.*

qui famam B. Eustochiæ Virginis
 Patavinæ, positis clanculum in e-
 jus sinum magicis instrumentis,
 pessimè laceraret: imò sunt no-
 stris quoque temporibus, qui per
 energumenos infantes sæpe con-
 fundunt, vel revelando peccata oc-
 culta, vel quòd conformius men-
 daci Genio, falsò homines infi-
 mulando

Apud
Iurium
.Jan.

mulando, id quod Dorotheo contigisse Metaphrastes est Author. Sic ludit, quos odit pios: quid dicam de Impiis, quibus favere se profiteretur? nec istos seignius ludit, cunctis perfidis hic Archimimus. Assueri convivia petunt Nurus Icaridæ: proponit, sed inania, quia merè phantastica, surguntque latrante etiamnum ventre famelici hospites, quia non nisi aurâ pasti Cameleontes. Deorum Ambrosiam, & pretiosas Cleopatæ dapes, nocturnis in orgiis, gustare cupiunt: non abnuat liberalis hospes: oneratae mox adstant mensæ, sed quibus ferculis? illis, quæ coquerere renueret Megæra, nec ipse, credo, utut famelicus lingeret Cerberus: nam adstant mensæ, sine pane & sale (quod semper deest) inspidæ: in lancibus putrida sunt morticina; in cantharis fimi lacunæ: sic qui Sybaritas se credunt, lautitiis innatantes, experiuntur se surgere Cabalinos, equorumque stercorea, in deliciis habuisse. Sæpe dignitates sibi postulant Magici Thrafonos: & licet per Simoniacas fraudes, artesque Magicas largiri has possit dæmon, obstante tamen Numine, raro natant hæc poma putrida in gurgite vasto: uni Simoni erectam legimus à Roma statuam, unum hunc dæmon sustulit altius, ut caderedemum posset profundius: cæteros deludere superbus solet inani spe, proque sceptro palum, pro corona rogam

largitur, ut quò vixere obscurius, publico illustres incendio splendidius moriantur. Plerique à Dite Divitias sperant, & aurifodinam ex ipso Plutonis barathro eruere statuunt: sed quàm miserè decipiuntur pomis aureis infelices hi Tantalii! nam etsi auri formare glebam, cuderèque numismata non ignoret Alchimiista Stygius; etsi occultis artibus crumenam emungere, spoliare serinia possit furum vaferimus; etsi thesauros nôrit absconditos, submersasque in mari divitias; et: si auri argenti ve exhausterit fodinas, & unionum gemmarumque perferutârît latibula, tamen ne suos ditet, plerumque facultas, sæpe deest voluntas. Facultas quidem, quia tantum ad mala illicium nequit permittere providum Numen: voluntas, quia ejusmodi divitiæ Filio perditionis, ad consummationem sæculi, commodius reservantur. Quid igitur? an nihil obtinent aurei hi, auritique Midæ nepotes? utrumque: aurum, sed manu non nisi avarâ: aures, & plerumque longissimas, fannasputæ atque ludibria. Nam vellus aureum ubi cum Jafone rapuisse se autumant, apertis oculis, vile corium deprehendunt: Hesperidum poma invenisse ubi se jactitant, inani cortice confunduntur: Pactoli nitidis arenis ubi ditatos se gloriantur, absterfa oculorum fuligine scoriam vident, & obstupescunt: adeò non omne, quod

onstan-
nus V.
: dictus.

splendet: aurum est, præsertim Magis.

LEUC: Ita est: negotiatores spurios decet moneta spuria, nugivendulos nugæ, ludiones ludibria: advertit me hæctenus cambium, Magos inter & Stygem, illusionibus plerumque perfolvi: hinc accidere nonnunquam potest, ut stertant in plumis Stryges, cum credunt attonitos se pervolitare caminos. Imò ex Authoribus aiunt esse nonnullos, qui nocturna Sagarum tripudia non nisi in phantasticis celebrari somniis sustinent. Morpheum, inquiunt, Stygius mentiri Genius assolet, virgulæque atras ex bile species sic disponit, ut extra somnia somniet, dum minimè somniasse se credunt, dicuntque. Quin vigilantibus quoque sic sæpe illudit, ut extaticæ pervagari aëra, bacchicæ Orgiis interesse sibi persuadeant, dum interea non nisi nativasse in sicco, & nec pedem extra thalamum movisse deprehenduntur: hæc illi. *VHL.* Signanter ais, hæc illi: dicere, nisi fallor, cupis, hæc illi Philosophi, è saniore Peripato dudum nec sine stigmate proscripti, quia veritatis olores, quia Magorum fautores, Sagarumque protectores Lutherus, & Melanchton! pro quanta nomina, gloriosis illustriora incendiis, quam à fumante Heroftratus Epheso! hæc, inquam, illi Philosophi, quibus quævis dicendi libido ferrea, sic

dudum jam amaverat frontem, ut sustineant immoti Doctorum torrentem. Quid enim? sit: posse sic decipi Magos, illusumque sic subin Sagis: ergone semper sic luditur? vah! præposteram arguendi libidinem, quæ si tenet, vacillat ratio, ruit historica fides, manifestis nixa experienciis, fallit unanimis Nationum omnium, & ætatum sensus: quæ si tenent, injusta sunt tribunalia, frivola inquisitiones, sacra Themis sacrilega, quæ ferro, & sanguine extirpavit scelestæ hæc Orgia, ipsæ confessiones Magorum, tot juramentis confirmatæ, fallunt turpiter, turpiusque fallunt: quæ quis dicet, nisi Lutherus sit, vel Melanchton, quibus Impudens philosophandi protervia dudum abstulit non ruborem solummodo, sed & frontem? falsitas ista ut adhuc magis protrahatur in lucem, lubet curiosos afferre ritus, quos in his Orgiis, neutiquam phantasticos vulgârunt rei, scriptoque notarunt sacræ Nemesis Administræ. Et imprimis quidem biduò ante Solennia Magica adest ex Orco Genius, quem volatica de tribu quævis proprium, custodiæ suæ deputatum, habet, ac modò Magisteruli, nunc Martinetti nomine appellat: adest, inquam, & Plutonis Amasiam invitat è latere Legatus, locum indicit, & horam; impedimentum verum si adsit, excusatur Hospes: si prætendatur fictum,

fiētum, non cogitur: luere tamen debet socordiam, dum interim tot obruitur tædiis, tótque doloribus cruciatur, ut quietis expers, cuncta quæ agit, agat Fato præpostero, telámque Penelopes irrito labore texere se deprehendat. Hora itineri destinata ubi insonuit, mox intonat cornu cursorium præforibus paratus Rhedarius, sive dein aurigæ, sive novi Pegasi muneris obiturus: sine mora pudorem omnem exuta, è strato sese proripiunt Lamæ, unguentóque Magico, quod ex innocuo enectæ prolis inguine confectum afferunt, certas corporis partes, instrumentáq; rhedaria exacto, sat liberaliter inungunt, confopitóque vel deluso per præstigias conjuge, erumpunt foras. Cerneret hanc insidentem colo per caminos avolare novam Icaridem: illam ad invidiam Dædali in baculo, virgâ, scopo, vel furca, velut molli effedo, fulminis instar, rapi per aëra: obstupesceres, ut hæc calcaribus segnem urgeat hircum; illa prehenfis auribus, vocéque alacri grunnientem animet porcum; alia in tauro, Europæ æmula, tranatet sine remo aëreum pelagus: cunctas videres, aurigante dæmone, citissimè *devehi ad iudem*, ut ipsæ ajunt, *bonæ Societatis* ibique molliter deponi coram hircu in circo. Locus iste plerumque illustratur accenso igne, sed ut plurimum tetro, & horrido: sublimis in so-

lio visitur conventus Stygii Præses, & in forma quidem horrida hirci, suis, aut Cerberi, ut vel ex Præside nôsse queas conventum. Mox cultum exhibituræ latreviticum, propius ad olentem Majestatis hircinæ Thronum accedunt: nunc complicatis manibus supplices, nunc stantes obverso tergore, nunc jactis in altum cruribus, candelas piceas in manibus tenentes, dignum hircô homagium præstant, dum probrosa caudato Idolo insigunt oscula, in signum præpostere non minùs, quàm turpissimæ servitutis. Tum sacrificiis, quibus magis sacrilega, etsi vellet, instituire non posset Orcus, datur initium. Sunt, quæ offerunt umbilicum occisæ prolis: sunt quæ maleficiis tabescentem aræ imponunt Sobolem: sunt, quæ plùs quàm Scythica feritate necant vivas, enectas concremant, redivivo Moloch perfidissimæ in Orbe Gentis holocausta renovaturi. Sed parum foret, si in mortales essent solummodo impii, nisi etiam in ipsum DEUM forent sacrilegi: sunt, qui Evcharisticum pignus, quò nihil divinius habet Æther, ad pedes hirci projiciunt, projectum mille ludibriis, ausúque diabolico proculcant. Sunt, qui non horrent ipsam litarespumantem in mari venerem: sed horret calamus exarare, quæ mortalium fex scelestissima non erubescit hîc perpetrare. Aras excipiunt mensæ, Ido-

magius
l. c. 14.

lothyris succedunt fercula, ut dubites, an illa sint magis sacrilega, hæc scelestæ. Convivium præcedit benedictio, horrendis in DEUM blasphemis maledicta. Afidetur, comestur; bibitur: spumantes pateras, & coronatos Lethæa mephitæ cyathos ministrant Stygii Ganimedes: sub dapibus gemunt mensæ, quas sæpe sapidas, sæpe inspidas corvorum cupedias, è Megaræ culina, fuliginosi afferunt Ephebi: symposita nullo condiuntur sale, nisi quem foetentibus ex stagnis eructat Cyprus: pathici vomuntur joci, & ex ore illoto spumat saliva putrida: ructus Venerei audiuntur cum risu, Paradis lites cantantur cum júbilo: & ne quid desit Impietati, saginatos ventres ad tripudia levant levissimi hospites: raucam fistulam dum ex bifida arbore pilosus animasatyrus, ducuntur choreæ, quarum peripheria stultitia, centrum est dæmon; larvati Amasii in circumtrahunt Amasias, saltitant hirci, strepitant Capræ, & ut præpostera agantur præpostere, nunc obversis invicem dorsis, nunc junctis in orbem manibus, sæpe fanaticorum in morem jaçtantes capita, nonnunquam sulphureis instructæ facibus, incondita exercent orgia, quæ tandem in Floralia desinunt, iisque sceleribus complentur, quæ à calamo Christiano etiam memorari vetat Gentium Doctor. Denique ultimò coronant hircum,

& sua quisque, à proximis patrata tripudiis, deprædicat scelera: magis execranda laudantur uberius: minus atrocía atrocius castigantur, ut appareat, quanta vitis debeat gloria apud scelestos. Interim dum in flammis abít, flammis dignum hirci archetypum, distribuntur venefici cineres, & publicato Pseudothei decreto his verbis: *utrumque vos, alioquin morerentur*, ad sua omnes vel redeunt, vel revehantur: hircò subin recalcitrante, & ad sacratæ campanæ sonitum perterrefacto, suas in fimetæ excutiente Icarides, dignò utique peregrinationis ejusmodi terminò. Ethæc extracta è præcipuis Areopagis Europæ; quot confirmata sunt testibus, tot authenticis refutata sunt testimoniis, quæ sibi phantastica fingunt Sagarum orgia, Authores si non fanatici, certè ipsismet Magis magis phantastici.

LEUC: Prolixius ista, si quid curioso Philosopho potest esse prolixum. Scrupulus superest, quem mihi fecerat mox in exordio discursus. Dixisti, nihil Magiam posse in Naturæ statuta, & ordinem: Revereor assertum hoc, quia tuum: & mihi sufficeret Pythagoricum εϕε, si Discipulum me mallet, quàm Sophum: sed quia hujus proprietates nihil credere, cuncta scire: age, nihilne Magia contraturæ leges, & ordinem? reclamant unanimes calculo experimenta, quæ

Li. cont.
Ca. quæ passim historici Annales. Pythagoram in duabus Urbibus, eodem tempore fuisse conspectum, Origines Author est: Stryges, catorum specie, clausas ingredi januas, penetrare tenues rimas, experientia testis est, utinam non toties occulta! taceo, quod Domitiani oculis se se subtraxerit Apollonius apud Philostratum; quod Gyges, fictitio reclusus annulo, latuerit apud Tullium Ciceronem. Sileo paradoxas metamorphoses, quibus corpora transformant in alias species, oculato teste Ovidio:

*Hanc ego nocturnas vivam volitare
 per umbras
 Suspitor, & plumâ corpus anile
 tegi.*

Et ista non infringunt principia Physica? ista non infringant Naturæ leges? nec perturbent Universi ordinem? multa petis, si à Philosopho hæc fidem petis. *MEL.* Nihil peto, quod fidem superet, ratione physicâ suffultam. Næ enim hac nocte Morpheus tibi porrexit Lethen, scies, quæ à me heri principia. Nempe, quod, quæ vires naturæ superant, infernalis Ludio fingat, non faciat. Quod si visus, gemino simul in loco, Pythagoras, visus est esse visus, non fuit: nam alterutra Civitas per phantasticam illius speciem est delusa. Iisdem ludibriis fallit Stryges: non enim hæc rimas penetrant, vel clausa ostia, sed orci Genius præcedens tam latenter hæc aperit,

ac claudit; fenestras corporis earum capaces, dexteritate tam celerim movet, ac removet, ut facile intromittat hæc scorta putida, quæ ejusmodi catos se falsò judicant induisse. Nec invisibile reddit corpus, sed veriore physicâ non visum. Nam Appollonium vel celerimè transtulit, vel interposito corpore, aut agitato aëre visivas species impediit, ne adstantium oculis illaberentur. Denique & metamorphoses illæ meritò Nasoni, fabularum ejusmodi Architecto, sunt adscribendæ. Ut enim diffiteri nec velim, nec possim, quod præstigias similes non rarò veri comitentur effectus, ipsa tamen metamorphosis delusoria est, ac inanis. Nec desunt histrioni Stygio media, quibus nunc representet Camillam, picæ schemate, volitantem per aëra; nunc exhibeat Magum, lupinâ rectum effigie, irruentem in caulas, ac miserabili strage in innocuos furentem greges. Nam sæpe verum corpus substituit, motis interea Sagæ humoribus, ut atræ bilis excessu lupini affectus animum occupent, quod symptoma Machaones Lycanthropiam appellant. Non nunquam, absente Mago, & in specu absconditâ soporato, ipsemet Cacodæmon, hæc ex aëre sibi corpora format, ac induit: non rarò Lamiis suis ipsas ferarum exuvias circumdat, & aliquando ex pacto sic aëreâ vestit belluarum effigie

figie, ut membra membris, quantum patitur analogia, aptè accommodet: hinc nihil mirum, si verè faucias reperiamus in illo membro, quod in ferino corpore ictum exceperat, nam leviter cessit circumpositus aër, sicque vulnus humano corpori postmodum inhaesit. Quòd si tamen delusæ Strygis abesset corpus, fauciatum à dæmone in illa parte, quam in ferino corpore fecit vulneratam. Neque patrocinator Metamorphosi Physicæ Nabuchodonosor: nam præterquam, quòd DEI Digito debeatur hoc paradoxon, verior tenet Philosophia, figuram humanam tantum ex parte degenerasse in belluinam, sic verò humorum temperiem, sensusque internos, bovi factos analogos, ut bruti instar incederet quadrupes, vesceretur fœno, homines fugeret, degeneretque sub Dio miser: effecit tamen divina Virtus, ut sub belluinâ hac indole rationalis anima perseveraret.

LEUC: Minuisti scrupulum, necdum tamen sustulisti ex toto. Si Magia nihil in leges Naturæ, quo pacto, absque penetrationis compendio, ex ore hominis sæpe ejicit, quæ in corpus immittere per leges Naturæ minimè licuit? memini, cum Dilingæ me adhuc puerum excolerent Musæ, fuisse Sodalem, familiaris mihi notum, qui nunc eruëtabat calcaria integra, saxa grandia, cultros, & einun-

ctoria: nunc evomebat frustra vitrea, clavos, & acus sat grandes, spinas, pilorumque globos integros, aliâque ejusmodi, quæ deglutire ipse Cerberus formidaret.

MEL: Est hæc mira malefici hostilis potentia, quæ nec unum jam fatigavit Philosophum. Sunt, qui minora hæc instrumenta, dilatatione pororum, & organi extensione ejici posse existiment: sunt, qui putent res grandiores incisione corporis subtili sic intromitti, ut demersos somno nec ipse dolor advertat: neque superat Chirurgiam Stygiam ista peritia, imò nec illam latent medicamenta, quæ vulnus sic consolident subito, ut ne quidem appareat cicatrix. Aliis præplacet, eam Archimimo malefico attribuire virtutem, qua solidissima quæque non modò possit in minutissimas partes dividere, sed divisa mox denuò reunire, & eà quidem subtilitatis promptæ industriâ, quæ humanum oculum non solùm fugiat, sed & fallat. Me quod attinet, à præstigiis non semper immunem hanc, reor, experientiam. Nam potest dæmon sic illudere sensibus, ut egesti humores esse cultri appareant maxime si subito evanescant; vel quod veritati convenientius, potest verissimos cultros, occultâ virtute, in os ingerere, & mox apertâ egerere, quæ omnia panurgix Stygiæ sphæram nec excedunt, nec superant.

LEUC:

LEUC : Superfunt alia , quæ Cacodæmoni prærogativam adstruunt supra Naturam. Nōrunt tribunalia Nemesis, scelerum vindicis, quodd Fœderatos ex pacto, adamantis instar sic sæpe induret, ut inter equuleos læti, inter mortis tormenta immoti imbellem exprobrent ferro aciem, si minùs insensibiles, ad minimum insensati, & doloris omnis expertes. Nōrunt Martis Alumni spurii, imbelles vappæ, se stabilito cum Orco fœdere positos extra telijactum, & Achille magis invulnerabiles. Et quid ad ista Philosophica Circe? quo modo solvit hæc paradoxa, ut tamen salvet Naturæ Jura, nec dissolvat statuta? **MEL** : Prætergreditur non rarò dæmon Naturæ leges, ut nullam transgrediatur. Hæc à dolore immunitas, originem sæpe trahit à pharmacis, opio, solano, & aliis, quibus humores turbat, soporem conciliat, nervorum origines obstruit, sensus stupefacit, sensationemque impedit ipsa etiam Ars humana. Certè Cardanus est Author, quodd ab Empyrico quondam Gallo sibi exhibitus lapillus, cui cum acum ingentem affricuisset, nullo dolore brachium penetrârît. Et nunquid erit difficile Botanico Stygio, ejusmodi lapillos, vel herbas conquirere, coctoque per Megaram medicamento, paradoxum suis induere stuporem? hinc falluntur insulsa

Lamiæ, si hanc virtutem cineribus, inguini infantis, ante baptismum enecti, deglutito apud Regi, vel alligatis corpori membranulis, cum certo characterum genere, aut etiam suffurrato malo carmini tribuant. Falluntur Mavortis probra, si se vulneribus exemptos putant, eò quodd arma certo ritu incantent: sacrilegò ausu Crucifixi imaginem compungant, vel si perripta quadam ferant, characteribus Magicis insignita, vel si orationes deblaterent, quas insignitas *magnis*, ut loquuntur, *DEI nominibus*, Divo Leoni, vel Carolo Magno blasphemò mendacio tribuunt. Falluntur, inquam, nam hæc signa sunt tantum pacti scelesti indicia, quibus positus ex Medæ pharmacopolio Stygia applicat medicamenta, aut per assistentiam ictus excipit intentatos, aut aliò divertit, aut per impulsum contrarium hebetat, sicque efficit non vulneratos, minimè tamen invulnerabiles. Sensit hoc *Del Rio*, ille Philosophus, qui cum interula *l. 2. disq.* Magicâ, variis notis inscriptâ *Mag.* (quam *inferni camisiam* vocant) *Q. 21.* fretus, audacter se jurgiis immiscuisset, sæpe ictus non sapit, quia nunquam saucius, dum tandem inter symposia, minimo vulnere corruit interemptus: nempe **DEO** frangenti fidem, jure fidem Styx frangit eidem.

LEUC : Eodem in foco Magiæ Stygio succos excoqui, reor, quibus

quibus sopores inducit hic Morpheus, ultra sæculum diuturnos: quibus roborare hominem possit, ut inedia longissimo tempore perferat: imò quibus etiam in primam quis redeat Juventutem. *M.F.I.*: Sopores ævo longiores quod attinet, nulla premit hic difficultas, cum naturali virtute id fieri posse docuerit, discussa jam alibi Morphei virgula. Nec de inedia, in multos menses continuanda dubium suppetit. Cur enim ignoret dæmon herbarum virtutes, conservando vitæ vigori accommodas? certè nostro etiam tempore, conservatam novimus, è devoto nimium sexu, Thymaturgam Vatem, quæ aromaticâ quotidie pilula, à larvato lucis Angelo pasta, in biennium sine cibo vitam extraxit. Cur præstare is nequeat per solertiam, quod præstari posse intelligit per Naturam? profectò, si qua fides Historiæ, apud Indos herbam est invenire, *Coca* nomine, quæ famem pellit: circa Boëream apud Indos herbam colligunt Scythæ, gustatu prædulcem, qua ore retentâ famem, sitimque non sentiant. Puellam testatur Justinus, c. 2. a. 7. ultra undecim annos cibi nil admisit: alia Authore Coelio Rhodigino, folius aquæ hauistu, expers cibi, vitam protraxit. Imò, ut dixi, testis est ipse Philosophus, fuisse hominem, qui totâ vitâ cibum non sumperat, Sole tantum, quem continuò spectabat conten-

tus. Quæ si vera: ut vera suadet certa urforum, gliriumque inedia, non habebit spartam difficilem Stygius Mæcenas, ut absque alimentum impendio, suis vitam protrahat alumnis. Illud altioris indaginis, an temporis præteriti reparare vigorem, ac restituere Sennem Juventæ possit? sunt, qui Poëtice licentiæ adscribant, quod Ovidius de Æsone.

Barba, comæque

Canitie positâ nigrum rapuere Colore 7 Metamorph.

Pulsa fugit macies, abeunt pallorque, sitisque,

Aljeæoque cavæ supplentur corpore rugæ,

Membræque luxuriant. Æson miratur, & olim

Ante quater denos hunc se reminiscitur annos.

Alii contra in naturæ limites, virtutisque Angelicæ sphæram, hanc esse judicant metamorphosin. Percipe, quibus illi Thesin suam columnis firment, ac fulciant. Juventutem Aquilæ renovari nemo negaverit, nisi qui Psalmistæ Regio rumpat fidem, qua cecinit: *renovabitur, ut aquila juvenus tua.* Imò & vilissimis animalculis hunc à Natura favorem non denegari, fatetur Peripatus, cum serpentes, exutâ leberide, novam induere juventutem, hisce oculis videt, ac stupet. Cur ergo hujus beneficii spem homini Hebe Noverca præciderit? absumpta fortè

Mindel. bernii. a. 1714.

c. 2. a. 7. l. 13 c. 4.

forte vis omnis per imprudentiam Ganimedis, qui pharmacum adeo salutare, à Jove mortalibus missum, serpenti propinaverit ebibendum? Et sanè lateat nos ista virtus: multa Angelicæ menti sunt cognita, quæ tamen incognita humanæ. Sed quid dico incognita? nî enim historicam Tidem, uno verbulo, malignè jugules Lacon, habebis testes, qui huic veritati non modò suffragium ferent, sed ad ejus Aram & grallos, & canos, velut anathemata fidei suspendent.

ingunt.
 1. 8. Monstrabit Hispania Abbatissam,
 6. 9. anum licèt annosam, cui subito renatidentes, comæ mutatâ canitie nigricantes, rugæ depositæ, facies florida, & rosis picta, adeo ut inter juvenes senioreni se videns, & juniorem præ pudore quæsiverit latebras. Et ipsa India Nestorem proferet, ter senem, & juvenem, nam post sæculi senectam ter illi refluuit juvenus. Ibidem, ubi nullæ visuntur umbræ, homines annos explent centum & triginta, ne tamen induunt senectam, sed medio ævo emoriuntur. Sic constat, ante Orbis naufragium in cataclysmo, homines superasse annos nongentos. In novo Orbe geminam Insulam detectam ajunt, uni Bonicæ, alteri Lucayæ nomen dant Incolæ, in quibus fontes est reperire, quorum aqua haurientibus restituit denuò juventam. Imò in lacu Mommonico Aoreali, duas insulas aperit Natura, supra Naturam propemodum prodigiosas:

nam majorem nulla ingreditur fœmina, quæ non illicò moriatur morte; experientia in animalibus quoties capta, toties confirmata. In minori verò, cui *vivertiam* Nomen, Mors fugit etiam invitos: sic hebetata hic mortis spicula, ut hæctenus neminem vulnerarint.

Corripit tamen incolas senectus, & turba morborum pedissequa, quos si, abjectâ salutis spe, lethales judicant, cymbæ imponunt ægros, in aliam Insulam devehendos, ut dolorum simul, & vitæ finem inveniant. Non commemoro arbores, quot annis senes, & è senibus juvenes: non cadavera aromatibus condita, quæ licèt putredini magis obnoxia, quàm vivorum corpora, à lue tamen tabificâ ævum immune exigunt. Id solum colligo cum hujus Sententiæ Ephoris: si fide probabili constat de hujus effectu virtutis vel saltem non multum ab similis etsi ipsa virtus nos lateat cur illam divinare nequeat Ariolus Stygius? quæ chymæra in pharmaco, quod humidum radicale restauret, senectæ temperet ariditatem, corrupto succo meliorem sufficiat; colorem crinium mutet, cæteraque suppleat ad tempus? equidem aperitis oculis nulla video cornua, quibus Naturæ leges infringeret Hircocervus. Nec mihi oggeras, sic vitam homini denique perpetuandam, quod jactabat Thraso ille Ægyptius, quem pridem Galenus

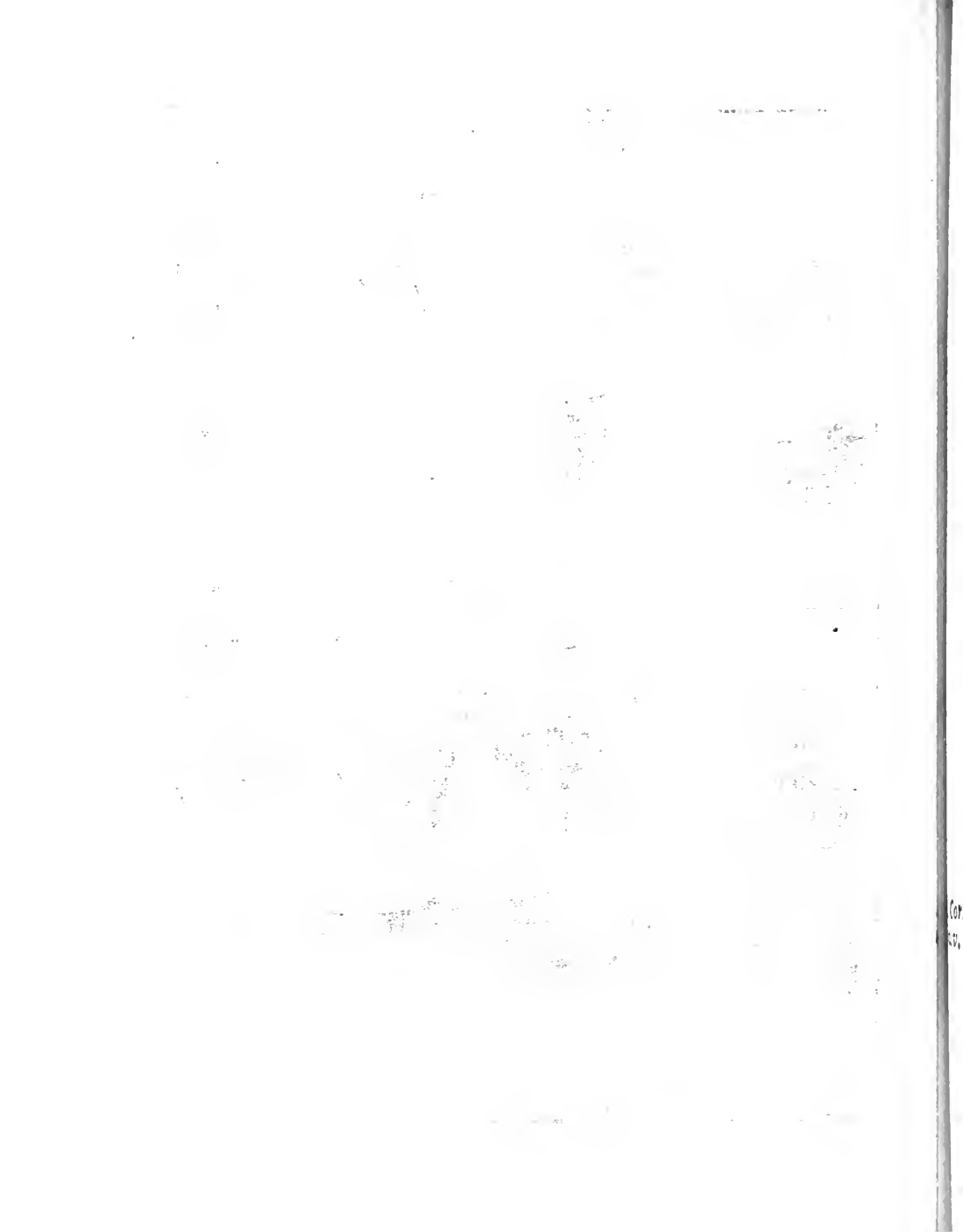
jam debellavit : nec, inquam, hoc mihi oggeras, nam Admeti bobus, & ipso Aurigâ Hercule foret opus, ad extrahendam ejusmodi sequelam. Dixi, hæc supplenda ad tempus : nam sensim sic fatiscere Naturæ vigor, ut reparando non superessent remedia, quod ipsum de Paradisi pomo plerique afferunt Authores.

LEUC: Superest, ut quid tandem in hominem, animamque corpori conjunctam, Magia possit, pro discursûs complemento edoceas. MEL: Dabo epitomen. Sensus mille ludibriis fallere potest infernalis hic Ludio: nunc enim spiritus excitat, phantasticas ideas perturbat, ut videre te putes, quæ minimè vides, apertisque oculis cæcum te fatearis. Nunc sensûs interni quoque commovet organa, ut variæ sese levent tentationes; hinc et si philtriscogi nequeat voluntas, potest tamen Alastor Stygius sic turbare facultatem phantasticam, concitare humores, inflammare interiùs membra, ut admotis tentationum illecebris, veluti toridem machinis quis laceffit, cæstro quodam libidinis divexetur: quod si insuper Proci e-typon continuo phantasie oggerat tentator; si quæ digna amore exaggeret, quæ indigna callidè occultet; vel si in isto rerum articulo, accedat Amator maleficus; si piscetur in turbido, fuerisque artibus iteratos tentet assultus, quid mi-

rum, si permittente Cælo, Arx tot furiis oppugnata, tandem lamentabili Fato & expugnetur? potest secundò memoriæ vires vel augere, vel diminuere: nam subin adjuvat remediis physicis, ut Podalyrius; vel opportunâ suggestionem, ut Archimimus; vel artificio, & præceptis, ut Archididascalus: subin ab ipso organo repellit noxia, proficua applicat, sicque roborat cerebellum, ut quàm fortiter ideas retinet, tam fideliter rursus reddat: subin contrariis omnibus vires memoriæ attrahit, Letheamque inducit oblivionem. Sed & aciem intellectûs, pari Fato, vel acuire potest, vel hebetare: si enim ex organi vitio nascatur stupor purgando spiritus, crassos depellendo humores, cerebrum perficiendo, acumen intellectui dabit, & ex trunco ingeniosum sculpet Mercurium: contra, si Coelum conniveat, humorum crassitie, spirituum imminutione, antiquas facillè immittet tenebras, aut organi attritione stupidum formabit Arcadem, vel Magicis phar-macis, de potestate mentis dejectum, in morotrophii ergastula compellet. Sunt, qui suggestionem celerrimâ, doceri scientias velint ab hoc Orci Magistro: sive de in formâ visibili se sistat Instructor; sive formatas in aëre ideas objiciat oculis; sive locutione etiam internâ intellectui non tam illuceat, quàm illudat. In eo convenit in-

*S. Gregorius Thaumaturgus, dignus hoc nomine, quia rarum inter Sophos
 Alexandrinos miraculum a se otium perpetuo studio, ab aliis ocy Jobolem a-
 movit vice Castæ exemplo. Hinc ubi studii immersum vincere tenta-
 tor non potuit, à Cære aliqua vicium fœxit. Sed vitæ utroque
 studii Conjuncta vitæ: nam calumniatricem, a deponere mox ob-
 sessam, mox liberavit, merito Thaumaturgus, quia hæmonum ter-
 ror, et Stygiæ Magiæ victor. Ex Surio.*

ter Authores, voluntatem à despota Magiæ tyrannide semper immunem. Per objecta allici potest, non tamen trahi: per visiones phantasticas, sensusque interni commotiones inclinari potest, non cogi. Domina est, nec nisi volens constringitur vinculis, trahiturque in servitutem. Imò cuncta, quæ hucusque de Magicâ potestate in medium attuli, sic intellexeris, spero, ut illa proponit intelligenda præfixum discursui Symbolum. Dixi, & repeto illam Mellisflui nomen: latrare potest hic Cerberus, mordere non potest nisi volentem. Constrictum tenet Molossus hunc Stygium Dexterâ Omnipotentis; nam *potes illa ligare potentem: hinc, quàm multum ille potest, tam nihil ille potest.* Patimur tentationes (*nam ita placitum est coram ipso*) sed tantas, quantas potest nostra ferre fragilitas, non quantas valet inferre Stygis potestas. Veritatis hujus certos omnes nos voluit Divina Providentia, dum non modò probis, sed etiam improbis hoc misit Autographum, manu Apostoli exaratum: *fidelis est DEUS, qui non patietur vos tentari ultra id, quod potestis: sed faciet etiam (modò velimus) cum tentatione proven-*

. Cor.
o. v. 13.

tum
LEUC: Suo, reor, id quoque calculo roborabit D. Gregorius, quem huic discursui thavmaturgum præesse jusseras Patro-

num. MEL: Non falleris: & Ex Surio quia sponte jam filum porrigis, dicam, quas hic Sophus in Peripato quondam, à debellata Circe, adoras tulerit. Pontus Euxinus huic Philosopho vitam dedit, is Patriæ reddidit vitæ Fructus, famæ splendorem: natalis illius civitas, natales traxit à Cæsareo Stemmate: nam ob sitûs amœnitatem Neo-Cæsareæ nomen acquisivit à Cæsare. Jam in infante Natura suum partum obstupuit, quia thavmaturgum: nam nihil in puero vidisses puerile præter ætatem. A teneris ab iis abhorruit, quæ deperire solet Juventus: nil equi, nil venationes, nil ludi, five deliciae in Gregorium poterant, quia crepundia: adedò mollem animum firmârat virtus. Sed, quod nostro tempore fors paradoxum, etiamnum Ethnicus, Nutrici geminæ consecravit Juventam *Sarientia*. & *Asiutati*. Ab his Philosophiæ subin commissus, tam felici Progressu, ut quæ aliis Magistra erroris, huic Christianæ extiterit Mater Religionis. Illud legimus de illo elogium, quod præter maculam Originalem, nil fordis attulerit ad baptismum. Quid ergò mirum, quod à fordibus lotus, & per baptismum magis lavatus, etiam alios lavare cœperit Christianus? Alexandriæ Ægypti frequentabat Peripatum; placebat Philosophia, sed displicebat Philosophorum vita: videbat geminam

suam sperni nutricem Sapientiam, & Castitatem: videbat, & dolebat, à Philosophis, in turpiorio, non celebrari, nisi continua Sabbatha, & dies Veneris. Refutari statuit hos errores suo exemplo: sic studuit, ut citius Jovis fulmen, Herculi clavam, vel Homero versum subtraheres, quàm huic librum, severioris Minervæ spoliū: sic studuit, ac si stude- ret pro omnibus: nam in hoc uno colligebat industria, quod per otium perdebat in cæteris. Sed & studio junxit virtutem: tantâ vitæ præluxit integritate, ut Alexandri- ni Philosophi in illo sua cernerent vitia, eò quòd cernerent in illo nullum. Sed cum nihil proficeret vitæ exemplo, statuit rem aggredi verbo, ut esset potens, verbo simul, & opere. Acriter ille, nec sine lixivio, sæpe lavabat fordida Sophorum colloquia, morésque colloquiis fordidiore. Habuit res ista malè hos malos Philoso- phos: habuit pejus, malorum Authorem, pessimum dæmonem. Fabam cudit Stygiâ Magiâ dignam, sed quæ Talionis pœnam Authori. More suo, in docto Sophorum circulo, disputabat Gregorius: cum ecce quarta ex Orco Furia advolat, infame Scor- tum, ut de scelere Innocentem infamet. Petit illa, sine fronte, à Gregorio commercii lascivi stipen- dium. Hic obstupescere omnes hanc insolentem proterviam: so-

lus Gregorius, quasi alium infamia tangeret, non moveri, per- git coeprum urgere discursum, in- dignum Philospho ratus, si dis- currendo cum fanis, vel verbulo ad insanam excurreret. Sed obla- trat canis maledica, magisque ef- frons, & strepera, pudoris pre- tium non jam postulat, sed majori tumultu exposulat. Tum de- nique indignari omnes solus Gre- gorius sine motu, hæc modica Familiari suo in aurem: solvenau- lum molestæ soboli, ne studia turbet, doctâque perturbet colloquia. Dictum, factum: rece- pit illa malitiæ pretium, sed & pre- tii recipit malitiā: nam mox à Dæmone in pœnam pretii obiecta, liberari non potuit, nisi cantatâ pali- nodiâ, & quidem Exorcistâ Grego- rio, qui in uno miraculo se demon- stravit multiplicem Thavmatur- gum, quia nempe superiorem infamiâ, otii expugnatorem, do- mitorum dæmonii, & quod omni- um maximum, victorem mulieris, dæmonio peioris, quia lascivæ si- mul & calumniatricis.

LEUC: Imò, nisi tuus me fallat discursus, de thavmaturgo isthoc Philosopho id jure dixerim, quod de Malachia Mellifluus: inter tot, & tanta Miracula, maxi- mum Miraculum, quod fecit, ipse fuit. Utinam in me quoque exereret vim thavmaturgam, ut, eliminato otio, & ego, & mihi similes Sophi, essent tandem Phi- losophi,

Iosophi, volo dicere, Sapientix Candidati! *MEL*: Modestiam probas, quia de te solus tu aded demisè. Id tamen non possum non tibi confidere sub rosa, *Veternum*, & *Philtrum Philosophorum plerumque fasinum*. Sopiuntur veterno, ut Sapientiam negligant; corrumpuntur philtro, ut deserant integritatem. Hæc Hydra Magiæ biceps, quam ut debelles, Gregorio opus est, sed thavmaturgo. Age, quis fando enumeret infandas strages, ab otio nunquam non Peripato illatas? interroga, si lubet, Mellifluos, & otium dicent tentationum colluviem, summam mentis malitiam, malorum omnium sentinam, mortem animæ. Dicent Dæmonis januam, qua illicitas cogitationum illecebras, etiam puritiumis mentibus instillat. Chrysofostomos confule, & otium appellabunt malitiæ non modò partem, sed causam totam, omnisque mali radicem: nam, Augustino Interprete, per otium accendimur ad luxuriam, animamur ad superbiam, ducimur ad Mundi gloriam. Omnium, quot quot in Prytanéo aluntur Sophi emeriti, exquire sententiam, & otium dicent Naturæ pudorem, sentinam familiæ, hostem Artium, ignorantia Magistram, Genitricem inopiæ, curarum prodromam, ingenii noctem, morborum fomitem, animi lethargum, pudicitia pestem, virtutis exilium,

vitiorum hospitium, temporis tineam, dæmonum præsidium, animæ proditorem, terræ probrum, Cœli dolorem, Numinis odium, hominis vivi sepulchrum, mortui barathrum. Quid addam exegefi huic, sine addito proluxæ? illud, quod addit constans experientia, otium esse luem Peripati contagiosam, Professorum tormentum, Discipulorum excidium, quod Christi vineæ rot eripit Plantas, quot plantat Iolia, sterilisque prognerat urticas: *transivi Prov. 12. per agrum hominis pigri, & ecce! v. 30. totum repleverant urticae*. Illud addo, quod addit Doctorum Angelus Aquinas, otium esse diaboli hamum, cujus tale illicium, quod omnia alia illecebrarum genera comitantur.

LEUC. Superi! quale monstrum, Gorgoneo suppar, Cerberique è spuma pullulans, tum mihi in otio adumbras? jam non miror in thavmaturgo Gregorio tantum otii odium: scivit nempe Nutricis geminæ, quam à cunabulis coluit, supremam perniciem, sapientia scilicet, & *astutis*. Cæpio fœdus mirabile, quod inter se habent Sophorum vitia, & virtutes quippe memini illius parænesis, quam ipse mihi ad Philosophiæ meæ exordia: fuge otium, ajebas, si vis habere remedium contra Cupidinis tela, quæ non nisi industriæ clypeo repelluntur. Luxuriam scito sobolem, cujus Mater est otium

m. 8.
Purif.
V.
m l. I.
Conspid.

m. 16.
16.

pud
gelgr.
2. in
min.
st. §. I.

*Bonne-
vita 7.
Martii.*

otium, Pater diabolus, conjugii vinculum, catena integra vitiorum. Contrà Sapientiae foror est vitæ integritas, ambæ progenitrice agnoscunt Industriam, eamque veluti filiae coronant. Tam arctum est fœdus inter profectum in litteris, ac virtute, ut unus alterius veluti mensura, atque index characteristica, quæ rarò fallit: nam Sophos magis industrios, notavi hactenus magis probos; & plerumque ex litteris virtutis arguo progressum. Hæc ex tuo sensu, ut videas, quantum tua verba apud me pondus, & pretium. *MEL.* Placet, quòd ventos non pascam, si tibi loquor: & ut majus adhuc pondus addam meæ parænesi, illud tuo frequenter animo obversetur, cujus nunquam ego memini sine gemitu. En! quot non labores exhauriunt improbi, ut probos seducant? quot non molestias devorant Magiæ teterrimi Candidati, ut Piis noceant, nullum aliud petentes Minerval, nisi multorum interitum? quot non studia infumunt pravitatis hæreticæ Baccalaurei, ut errorem in folio nutantem firmant? quot non curas exantlant, Calvini Sophistæ, & Magistri Islebici Magistelli, ut pestilentiae stabiliant cathedram? ipse Stygius Archi-Didascalus quid non tentat, ut omnes tentet? quid non molitur, ut Christi Regnum demoliat? quid non agit, ut omnes agat in præcipitium barathri?

nil tam arduum, quod non perumpit: nil tam sanctum, quod non corrumpit: nil tam molestum, quod non suffert: nil tam humile, quod suspicere renuit Superbus, modò nostra procuret dispendia, & per nova tormenta, nostra promoveat detrimenta. Et nos Philosophi hæc impunè? stertimus, ne hostis pedicas advertamus: dormimus, ne illius turbemus vigilias: jocamur, ut ille seriò nos pervertat: tempus deperdimus, ut nundinemur pro lucro pessimam æternitatem.

LEUC: Et quod veterno tam noxio tu præscribis Alexi-Pharmacum? *MEL:* Lethale est hoc symptoma: rarò profunt remedia. Nisi enim tot otii damna aurem stertenti vellicent, frustra tonabit Jupiter, dissipare non poterit hunc veternum. Illud tamen hîc velim advertas, *Otium negotiosum omnium pessimum.* Sunt, qui *otiosis cogitationibus* animum occupant, de quibus Salomon: *Eccl. 7. v. 30. solummodo hoc inveni quòd fecerit DEUS hominem rectum, & ipse se infinitis miscuerit questionibus.* Sunt, qui *verbis inutilibus* tempus terunt. His verba hæc Christus, minimè otiosa. *Dico autem vobis, Mattb. quoniam omne verbum otiosum, 12. v. 3. quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die judicii.* Invenies qui *nutili opere* horas fallunt: honorum umbras venantur, divitiarum colligunt spinas: voluptatum

ptatum filiquis inhiant: de quibus Regius Pfalter: *dormierunt somnum suum, & nihil invenerunt in manibus suis.* Videbis, qui malè agendo pretiosum tempus comburunt: & hi minùs nihilo faciunt, hoc ipso quòd aliquid faciant: minùs otiantur, si nihil operarentur: hinc non inaniter concludit Christiano-Ethnicus Seneca, totam hominum vitam prope modum otiosam, dum ait: *Si volueris attendere, magna vita pars elabitur malè agentibus, maxima nihil agentibus, tota aliud agentibus.* Verbo sicut Ephebuli, qui erigunt luteas, vilia tecta, domos; qui equitant in arundine longà; qui muscas cum Domitiano venantur, suo sensu Capitolium fulciunt, ut ut nostro iudicio nugentur, & otientur: ita omnes occupationes terrenæ, in quibus gloria DEI, vel Proximi, aut nostra salus non quæritur, etsi Regni negotiis, & Imperii curis annumeres, Divino oculo nugæ Angelis somnia, Sapienti cuique inane otium videntur, & judicantur.

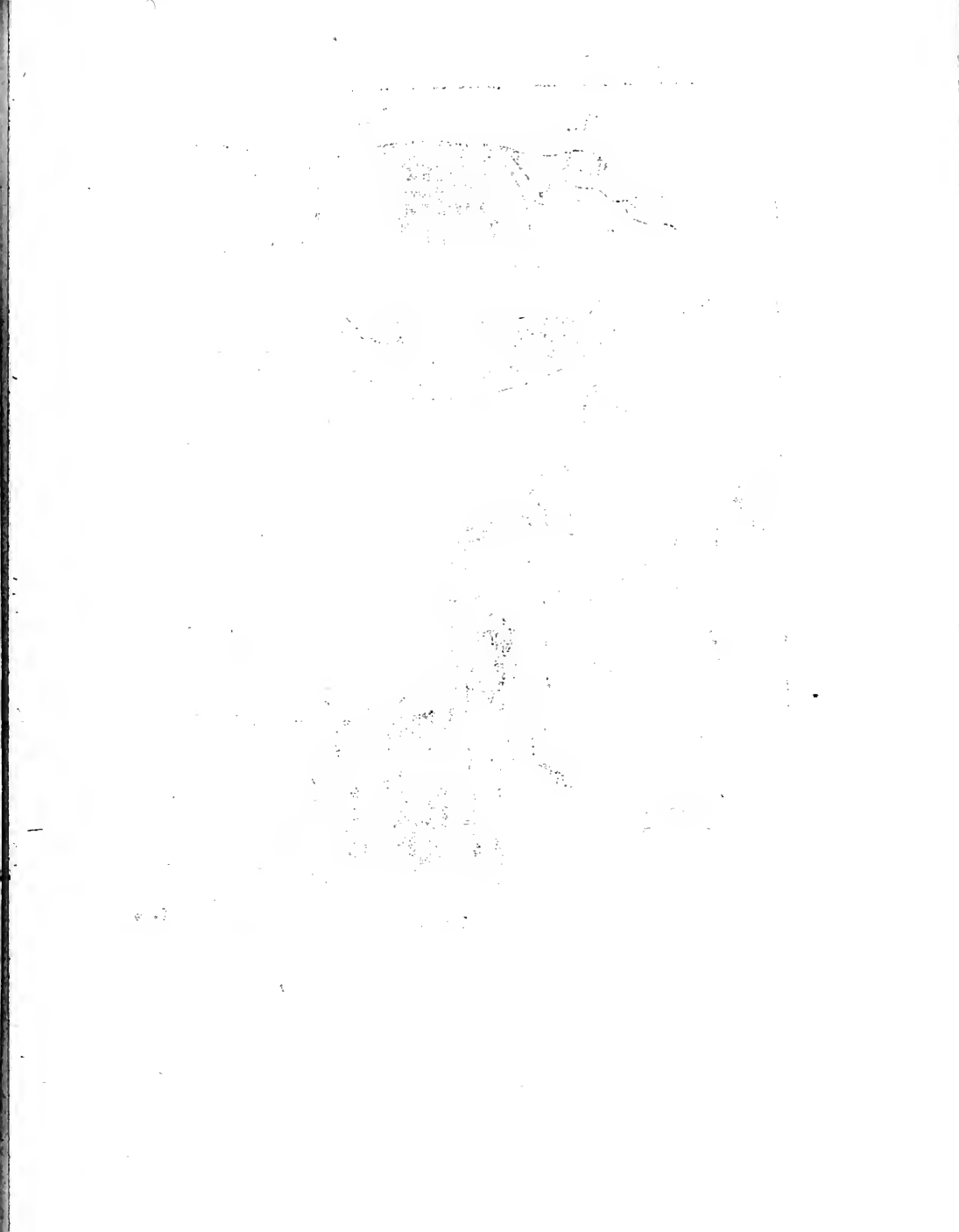
LEUC. Persuades, ut relegato ad umbras otio, totis viribus me Palladi consecrem: sed quia multi currunt, nec tamen accipiunt bravium, trade methodum currendi bene, volo dicere, Artem proficiendi doce in litterariâ palestra. MEL. Docuit hanc suo exemplo D. Gregorius Thaumaturgus, dum, Castitate Duce,

ac Comite, ad Sapientiæ culmen feliciter non minùs, quàm velociter est enisus. Illud tibi hic obiter in aurem: *absque virtutis huius amore, specialis in litteris profectus sperari nequit.* Thesis ista stat sub Ajacis clypeo, majorique robore firmatur, quàm ut illud infringere valeat mollior Epicurus. Crede æternæ Sapientiæ id contestanti: *quoniam in malevolam animam non introibit Spiritus Sapientiæ, nec habitabit in corpore subdito peccatis.* Crede Sapientiæ D. Interpreti, Augustino, *L. de ver. quòd ad veritatem percipiendam nihil æquè impediatur, quàm vita libidini dedita: imò ejusdem crede experientiæ, ne credere cogaris tuæ: sic ille de se ipso: exhalabantur, ait, nebulae, ex limosa. 2. Conf. concupiscentia carnis, & obnubent. 2. Labant cor meum, atque ingenium.* Crede rationi: nam vitales spiritus, qui nutriunt ingenii vigorem, morbo erotico corrumpuntur: hebetatur ingenium, debilitatur memoria, phantasia confunditur, iudicii vigor absumitur, & debilitatur. Crede Medicinæ Oraculis, quæ docent, hoc morbo generari pallorem in genis, in fronte maciem, in corpore tabem, maniam in mente. Crede demum experientiæ: nemo hominum experientior Salomone, & tamen sic tandem insanit, ut *stultissimum Reg. 11.* se ipse agnosceret, & fateretur: vis scire, qua via? nempe depravatam

vatum est cor illius per mulieres. Alium legimus, quem ad mania licentiam jam jam promoverat Cupido: huic cum Podalirii solvisent cranium, apparuit cerebrum, imò non apparuit cerebrum, quia æstu libidinis penitus consumptum. Vis plura? novi ego, & utinam non novissem! qui velut Aquilæ inter suos, ingenii perspicaciâ, tenuere primatum: sed nempe tam diu primi, quam diu casti: ubi repudiâtâ Pallade, amplexari sunt stercorea; ubi Virgines exosi Musas, his sordibus se inquinant, mox hebetari ingenium, mox totidem gradibus à litterario profectu deficere, quot se se passibus impudiciæ immerferunt. Margarita nempe est Sapiencia, sed quæ porcis non conceditur, nec in volutabro sordium reperitur.

LEUC. Si Sapienciæ Candidati tot è philitris incommodâ hauriunt, oportet ut à virtute Angelis agnatâ, totidem trahant emolumenta. MEL. Ita est, à contrariis fluit hoc argumentum. Nam vitæ Puritas cerebrum, quod ingenii sedes est, temperat, spiritus vitales conservat, concupiscentiam domat, mentem tuetur serenam, sicque promptum, ac perspicax reddit ingenium. Hinc est, cur nemo facilius scientiis eminuerit, quam qui simul castitate excelluit: DEUS enim, Augustino Interprete, non nisi mundo corde verum scire voluit,

Lustra si lubet, ephemerides Scripturæ sacras, & veritatis hujus testes invenies, non tot, quin plures. Nunquid inter sacros Vates eminuit Daniel? & virginitatem fideliter coluit, & constanter. An non inter Patriarchas Joseph intelligentissimus? sed quamdiu castus: post Hymenæi Sacra conticuit sacrum hoc Ægypti Oraculum. Nónne inter Evangelistas Joannes Aquila, Paulus inter Apostolos Cherub, inter Doctores Thomas Angelus audit? sed & hi Virgines erant, & plus Puritati vitæ, quam suæ industriæ scientiam adscripsere. Felix, nil dubita, ibi erit studiorum successus, ubi Castimonia erit Magistra. Revelante Cœlo veritatem hanc didicit, inter Sophos illustre Nomen, Gregorius Nazianzenus: hic, etiamnum in Peripato Adolescens, dum miro scientiæ desiderio æstualet, fluctuare cœpit, de recta Sapienciæ semita: cum ecce! per quietem, duas sibi assistere Virgines, supra mortalem formam venustas, aspexit. Hæ subin, *In vita* spectaculo hoc attonitum, adhortari: pergeret porrò non minorem Puritati, quam litteris navare operam: altera enim, inquebant, ex nobis sapientia, altera Castitas dicitur: misse sumus à Domino habitare tecum, quia mundum nobis habitaculum preparasti: hæc ubi dixere Sorores illæ totam Nazianzeni mentem mox subiçre,

S. Gregorius Nazianzenus, in Athenis celebris quondam Sophus sic Physiognomia didicit artem, ut è Juliani, nec àm Apostatae Lineamentis, clare prædiceret futura vitia mentis, ne utiquam vanus auarus, nam vera fuisse præculla, lacrimis fuscòq; sanguine signatus est Christianus

fubiêre. Et quorsum ista? nisi ut ex hisce tandem intelligas, vel abjiciendam Sapientiae spem, vel eam cum Castitatis studio conjungendam. O si amica Sophialerent lilia, quam facili sibi Sapientiam conciliarent? Sorores sunt Castitas, & Sapientia, eisdem amant hospitii Societatem. Accedit, quod mutuis quasi obsequiis, & Puritas promovendae Sapientiae, & Industria Puritati tuendae, certissimum sit adjumentum. Nisi expertus es ipsemet, experto crede D. Laurentio Justiniano: hic dum ageret aetatis annum undevigesimum (climactericum scilicet, quia Juventuti funestum ob influxus Veneris solitos) hic, inquam, adolescentiae Fata expertus, sic de se ipso: *eram, ait, vestri similis, quarens aestuanti Natura pacem, & tentationum virtutioriam, nec inveniebam, dum Virgo Sole splendidior, placido sic*

me affatu docuit: O Juvenis, azebat, cur pacem quarendo, per multa vagaris? quod quaeris, tibi polliceor, si tamen me in Spensam accipis: tum DEI Sapientiam esse testata, facilem assensum obtinuit. Assentire & tu mi Leucothee, Amori Sapientiae, & castus eris; imò castus esto, ut sis sapiens. Sed finio, & discursus hujus epitomen tibi porrigo thavmaturgam, in D. Gregorio Thavmaturgo. Duobus verbulis ejus vita expressit, quod longo discursu exprimere non potui hactenus: nempe Gregorio similes Sophos. Thus adolere Sapientiae & Castitati, ut aboleant geminas Juventae pestes, Veternum Magicum, & Philtrum. En! quod ille Programma affigat Peripato, quo eliminat Otium, malorum omnium scaturiginem, ejusque Sectatores Philosophos Nominales.

P R O G R A M M A

A D. Gregorio Thavmaturgo, Animarum
Zelatore, Peripato affixum.

*Contra Otium,
Otiique Sectatores Philosophos Nominales.*

*Audite pigra Cohors,
Qui licet auribus longis,*

*Auditis pessimi Auditores.
Adeste: sed & abeste:*

Adeste, Programma hoc legite;
Sed mox viam relegite.
Nam relegat illos Peripatus,
Quibus praelecta plurima,
Lectum nihil.
Superi! quales Sophi?
Quibus pulpitem pulvinar;
Lectus est Lectio;
Repetitores Rhonchi;
Auditorium dormitorium:
Professor Morpheus,
Sed sine virgulâ.
Stupestite Athenea;
Confringe dolium Cynice:
Frustra gyras in vacuo cerebrum,
Cùm hi exhauriant Philosophiam.
Amphoram projice Cleantes,
Cùm istis merissimum merum
Ex Castali propinent Musæ.
Quibus licet semper hæreat aqua,
Nunquam tamen navigetur in sicco.
Extingue lucernam fictilem Epictite
Operam perdis & oleum,
Si cum Diogene,
Omnes Philosophos invenire tu velis
Sophos.
Stagirita frustra abrumpis
Somnum.
Cùm hi Hesiodi
Stertendo docti, Peripatum ful-
ciant.
Stupestant Pseudo-Philosophi,
In Necromantico Lyceo Licentiat:
Hi promptiores ad mortem,
Quàm illi ad vitam:
Avidius fugunt venenum,
Quàm hi veneni Antidorum:
Mille cogitant Artes,
Ut unam excogitent pereundi.

Nulli parcunt labori,
Modò nulli parcatur homini:
Omnem lapidem movent,
Ut fundamentum ponant
Pro Petra scandali,
Lapidem offensionis.
Et quid vos ad ista Endymiones?
Sertitis, & stertendo vos sterni-
tis:
Osciatis,
Ne hostis habeat hostem,
Et caulam Christi, securus devastent
Lupi.
Stupestat ipsemet Lucifer
Has dormientium tenebras.
Is diu noctûque circuit quarens, quem
devoret,
Se probat peripateticum,
Vosque reprobat Peripateticos,
Quia stertentes.
Unus illius labor.
Ne laboretis:
Unicum ipsius negotium,
Vestrum est otium,
Nam semper vigilat, atque invigi-
lat,
Ut dormiatis.
Sed parce labori Lucifer,
Stertendo vinces stertentes:
Nam ipsimet per otium porrigunt
Optatum tibi pulvinar.
Parce vigilis.
Non enim opus, superseminare
Zizania:
Nam ubi otia putrescunt Sophi,
Sponte nascuntur fungi.
Sed fallor!
Non stertunt, sed vigilant:
Non otiantur, sed impigè laborant.

Incumbunt negotiis,
 Quæ magis otiosa sunt otiiis:
 Oriantur malè, cum nihil agunt,
 Oriantur pejus, cum aliquid agunt,
 Quia nunquam agunt,
 Ad quæ agenda legibus adiguntur.
 Hæc otii paradoxæ proprietas,
 Quod sæpe nihil laboriosus otio:
 Sæpe nihil otiosus labore.
 Quàm multi diu, nocturne labo-
 rant!
 Sed quia pro Mundo negotiantur,
 Hinc otiantur.
 Quàm multi vigilat noctes,
 Et in vacuum evacuant lampades!
 Meritò fatui,
 Quia ignes venando fatuos,
 Cum oleo operam perdunt:
 Meritò fatui,
 Quia splendore spurio sic se consu-
 munt,
 Ut extinctis nil suppetat,
 Nisi fætor, & fumus.
 Quàm multi noctes, ducunt insom-
 nes,
 Ut seducant, & seducantur!
 Tantus ardor est ad interitum!
 Quàm multi legunt, quæ negligen-
 da:
 Scire student, quæ meliùs nescire
 studerent:
 Vacant studiis, quibus utiliùs vaca-
 rent.
 Quàm multi scientiæ student, non
 Conscientiæ,

Dum appetunt scire,
 Quorum scientia parit inscitiam,
 Quorum inscitia Sapientiam.
 Adeo multa nescire, sæpe est sapere,
 Quæ scire foret desipere,
 Ut partem scientiæ sciamus
 Ipsam inscitiam multorum.
 Quàm multi vigilat noctes, dor-
 miunt dies!
 De die incumbunt libro,
 De nocte accumbunt Libero.
 Et etsi græcantes in Latio,
 Non tamen Philosophi:
 Etsi ambulantes frequenter,
 Non tamen Peripatetici,
 Minime studiosi, quia sic studiosi,
 Volo dicere, otiosi.
 Absint igitur
 Spuria è Peripato Iolia,
 Et quia otio putrescunt,
 Ocius eradicantur.
 Absint Sophorum probra,
 Ne industriis illorum torpedo sit
 remora:
 Excluduntur, & relegantur.
 Vos verò
 Genuina Peripati Propago,
 Vestro fervore supplete multorum
 torporem:
 Vestrâ gloriâ excitate inglorios:
 Dicite Ignavis,
 Cum Divi laboribus omnia vendant,
 Rudentes, & rudes
 In Peripato nunquam donandos
 rude.

A C A D E M I A

BRUTORUM,

Seu

DISCURSUS V.

De

PRUTORUM DISCURSU.

MELANDER. Peripate-
tici sumus Leucothee ;
hinc ambulemus. *E-*
grediamur in agrum ,
commoremur tantisper in
villis : fruamur tempore. En !
bucolica tibia Mantuani Coloni
nos invitat :

Virgil. Nunc omnis parturit arbos ,
Eccl. 3. Nunc frondent Sylva , nunc formo-
siſſimus Amus.

Conſonat Naſonis Calliope :

Ovid. 1. Omnia nunc florent , nunc eſt nova
1. Faſt. temporis atas ,

Et nova de gravido palmite gemma
tumet.

Et modò formatiſ operitur frondibus
arbor ,

Prodit & in ſummum ſeminis herba
ſolum.

Et tepidum volucres concentibus aëra
mulcent ,

Ludit & in pratis , luxuriâtque pe-
cus.

LEUCOTHEUS. Et quor-
ſum invitas me hodie ? in Acade-
miam fortè Platonicam , umbroſo
nemore celebrem , Veris decore
amœnam , ſuoque ſilentio Miner-
væ amicam , quam Cimon irri- *Plut.*

guis fontibus , & virentibus am-
bulacris in Philoſophorum gra-
tiam exornavit. *MEL.* In Aca-
demiam te ducam hodie , non il-
lam quidem Platonicam , ſed illam
quam Pan , Paſtorum DEUS , in
pratis ; quam in Sylvis Diana , vo-
lucrum , ferarumque Regina Phi-
loſophis erexit : verbo , in *Aca-*
demiam Brutorum , Sophorum di-
ſcurſu , atque decurſu digniſſimam.

LEUC. Orexin movet Athe-
næum hoc novum , & parado-
xum : ſed quid dicent impallen-
tes Timæo ſuo Platones ? quid
in litteratis Emporiis togati Pa-
tres , ſi dereliçto pluteo , Urbe
egreſſos viderint , prata virentia ,

&

& amœna Sylvarum umbracula pervagari? *MEL.* Næ tu inani metu conficeris: Peripateticorum est ambulare: Philosophorum est incolere hortos, habitare villas, & nemora, non ut orientur, sed ut commodiùs studeant; non ut dedificent, quæ didicere in Urbibus, sed ut meliùs discant, quæ per Urbis tumultuosa incommoda discere non potuere. Oculos immerge profundius in Philosophorum vivendi methodum, & videbis Democritum Abderitem sub Platano philosophantem: Laidem Cyrenæum non nisi docentem in hortis, quos Rex Atalalus hunc in finem erexerat: cernes Palæmonem erudientem suos in pratis floridis, in quibus constructa habebant Discipuli sua tuguria: obtupesces Tullium, non minùs Philosophum, quàm Oratorem, Academiam suam erexisse in villis, aptâ ambulationibus porticu, & umbroso nemore celebrem: cui pro majori commodo Marianam addidit quercum, & Tusculanum secessum, loca disputationibus apta, unde *questiones Tusculanae* à disputationis hoc Auditorio nomen traxere, atque originem. Omitto Anaxagoras, Xenocrates, Zenones, Carneades, Chryssippos, Diogenes, Solones, & innumeros alios, qui non nisi *inter densas, umbrosa cacumina, fagos,* & docere, & discere Philosophica placita assueverunt.

LEUC. Convincunt me testimonia, trahunt exempla: ambulabimus igitur disputando, & disputabimus ambulando, placet hæc methodus, quæ jungit utile dulci. Et quia de Brutis discurrendi est animus, patere, ut tibi narrem Apologum, qui fortè filium nostro discursui. Habuere sua quondam Comititia animantes Bruta, quorum prospero successu animatae volucres, imò & muti pisces paria in suis Regnis indixerant. Gens quælibet, ritu quidem, & ambientium studiis divisa, uno tamen animo, Democratia pertasa, proprium sibi Monarcham deligere fixum habebat, ratumque. Cohors pennigera Regni fasces, volatu venales, præter ipem Trochilo deferre debuit: inter squammigeros Thetidis Proceres Delphinus notando Sceptrum præripuit. Quadrupedes sylvarum incolæ Leonem, fortitudine cæteris præstantem, ad folium elevârunt. Sed privata, pro Gentis cujusque meliori regimine, fuere isthæc Comititia: Oecumenica hodie celebrata refero, in quibus Cartesio, vitam Brutis neganti, unanimi calculo, diem dicunt, & velut in Conditorem injurium, læsæque Naturæ reum pronunciant: Philosophis verò, rationem denegantibus, de novo litem intendunt, ac ad summum Philosophiæ Tribunal appellant.

MEL. Cartesii causam quod spectat,

ſpectat, decifa lis eſt: hunc Peripatus dudum damnavit velut Philoſophiæ Schiſmaticum, ſi non Hæreticum; hoc etiam in puncto ad ipſa Bruta relegat veluti monſtrum: homo non eſt, qui ratione non utitur, ſed contra rationis apertum lumen Bruta mera dicit Automata.

Cæterum ratione careret, qui rationem Brutis adſtrueret; hinc non eſt, cur Philoſophis litem intendant: quadrupedibus Augiæ ſtabulum patet, non Stagiritæ Tribunal. LEUC. Acceſſum equidem nec petunt, nec optant: habent cauſæ ſuæ Patronos, ſat magna in Peripato Nomina, quæ pro ratione Brutorum rationem totam impendunt, ac veluti pro Aris, & focis diglantur.

MEL. Nempe, *ut nulla ſine proco ſœditas, ſic nulla ſine Patrono fatuitas.* Cum Conimbricensibus judico, longe à ratione abeſſe illum, qui rationem dat Brutis. His ſi fidem adſtruere dubitas, Auguſtinum inter Doctores Auguſtum interroga, & opinionem hanc damnabit, velut hæreticam. Quære Eximium, & nominabit, ab omni ratione alienam, & vanam: de Rhodes dicet aded veſanam, ut non tam miretur, quàm obſtupeſcat, non dedignari homines aquare ſibi jumenta inſipientia, eoque tantum doctiores videri velle mortalibus reliquis, quò eſſent beſtiis ſimiliores.

LEUC. Ignosce, prætermorem Authorum convitia refers, non rationes. Ut tuum hac in Sententia totum me fatear, Authores tamen, quorum ingenti catalogo memoriam onerare piguit omni emotos mente ſi dixeris, etiam Tullium, Romanæ eloquentiæ Principem, Senecam, aliòſque, quibus velut Oraculis thus adolevit Antiquitas, eodem dementiae ſtigmatè notabis. Et ut, pro meo candore, te nihil cœlem rationes afferunt, experiētiis certis tam ponderoſas, ut niſi tribus litteris omnem hiftoriam jugules, Tyroni minimè ſolvendas, Veterano non contemendas exiſtimem. MEL. Ponderoſè tu equidem, ſi Superis placet. Agedum, ſi tantus fucus veritatem tibi obvelat, removebimus larvam. In medium affer rationum momeuta, videbimus, num ſuus deſit Peripato Theſeus, qui jugulet hunc Minotaurum.

LEUC. Si voces ſunt notæ conceptuum; ſi Sermo eſt *Mentis Frater*; ſi Oratio Soror *Intelligentiæ*, Brutis rationem ineſſe, vel ipſa eorum loquela faciet manifeſtum. Cujusvis ſpeciei voces, à Natura conceſſas, attentius explora, & cum a Lactantio deprehendes, quod ſua ſenſa & communicent invicem, & voces ritè discernant. Sic Gallina invento piſo, ſuos glutiendo convocat piſiones, clamore alio ad paſtum evocat

Apud
Maurum
l. 2. q. 40.
Teſte Del
Rio diſq.
Mag. l. 2.
q. 20.
p. 2. Sum
Th. tom.
2. rr. 3.
l. 1. c. 5.
Phil. Pe-
rip. l. 2.
d. 2. q. 5.
S. 5. & d.
17. q. 6.
S. 4. f. 1.

Brutor.
loquela.
Ariſtot.
Philo.
Triſme.
a
L. 3. In
c. 20.

evocat, alio congregat sub alas, & rursus diverſo, ſi advolet milvus, fugam jubet capeſſere: ſic agnus mille inter oves oberrans balatum Matris diſcernit, & anxie quærenti occurrit. Cùm Æliano miraberis, quòd ſicut diverſæ hominum Nationes, ita & diverſæ animalium ſpecies diverſo Idiomate utantur: nam *rugiunt* leones, *mugiunt* boves, oves *balant*, *baubantur* canes, equi *binniunt*, aſini *iudunt*, *durriunt* elephantantes, *encant* urſi, *ganniunt* vulpes, *alulant* lupi, *gratitat* anſer, *glaciunt* gallinæ, *grunniunt* ſues, *crenſant* cygni, *clangunt* aquilæ, *pipit* paſſer, *perdix cacabat*, *coaxat* rana, *fiendet* aper, *panthera caurit*, *hircus mutit*, *vagit* lepus, *hirundo trinſat*, *ciconia glocerat*, *rancent* cervi, *cucurrit* gallus, *orcant* lynceſ, *rancant* trigides, *anas tetrinit*, *pavo pupillat*, *veſpertilio ſtridet*, *cicada ſrinnit*, *corvus crocitat*, *merops zizinulat*. Quid multis? Zoopædiæ annales luſtra, & ſexcenta occurrent loquelæ ejusmodi teſtimonia. Nunc leges, ut ad elephantis barritum, ſi fortè cecidit fallente veſtigio, certatim convolent Adjutores: ut etiam, eluſis ſemel retibus, mox de periculo edoceat adnatantes, ut jam fruſtra quempiam illo die piſcator exſpectet. Deprehendes, ut hirundo, non invitatum ſuo in nido hoſpitem fruſtra oppugnans, que-

ruſis vocibus mox convocet Sodales, quæ occluſo per luteos aggeres certatim oſtiolo poſſeſſorem iniquum perpetuo carcere damnant, & puniunt: ut paſſer effuſum in foro pabulum promulgans, ſocios ad lautas epulas ſecum invitet. Quod ſi ſermones iſtos minùs intelligas, crediderim enim verò, nunquam te Ephesum frequentaviſſe, ubi Apollonius Tyanus hanc linguam publicè eſt interpretatus: nec audiſſe te Salomonem, a qui è ſuo evigilans ſomnio, & avium cantus, & animalium voces fertur dijudicaviſſe. Sed leviora ſunt iſta: hominum quoque linguam animalia intelligunt, & loquuntur, b Bovem certè in Bello Antiocheno dixiſſe referunt: *Roma cave tibi*: c alius in Antiocheno urgente ſe ſe re-poſuit: *non deſuturum frumentum, ſed homines, qui illud edent, deſuturos*. d Hyæna humana manuſ ſermonem aſſimilat, non dolè è tûguriis evocatos necat, ac devorat. e Monedulæ, alata Hannonis præcones, ubique minimum proclamârunt, ut DEUM: *Θςίς εςίυ ό Αμωυ*. Sed & corvus f Tiberium Cæſarem, in foro ſalutabat quòtidie: hinc ubi Factis conceſſit, ſuper ſtratum magnificè Thalamum, precedente tubicine, coronis undique floribus, que viam ornantibus, per humeros duorum Æthiopum bajulos

Idem

a Apud

Toſſatum

ad c. 3.

l. 3.

Reg. q. 11.

b Lu. 3. vi-

ves in

comment.

in l. 4.

c Liv.

l. 24.

d Plin. l. 8.

e c. 30.

f Ælianus

l. 14. c. 30.

g Plin. l.

10. c. 43.

h Schott.

i Obl. Cur.

l. 7. aſſ. 6.

k Balin-

gen.

l. Zoopod.

l. Educ.

i Nier. l. 3.

c. 111.

k Aldrov.

l. 2. Or-

nitb.

ad

adrogum usque delatus est, Romano Populo ad exequias turmatim concurrente, & ingenium volucris devenerante. Quid jam dicam de elephante, animalium sagacissimo? quid de Psittacis, humanæ linguæ pene Magistris? g horum aliquis Litanias integras non rarè auditus est modulari: h alius Cardinali Ascanio totum symbolum, fidelitate Ephebis ætatis nostræ invidenda, memoriter reddidit. Fuit, i qui à milvo correptus in has subito voces erumperet: *S. Thoma ora pro nobis*: quibus veluti fulmine prostravit humi iniquum prædonem. Fuit, k qui è Regio Henrici VIII. palatio in Tamein lapsus, *cymbam cymbam vel pro 20. libris* clamaverat: extractus à quodam, cum peteret mercedem, *Psittaccus Regi, date solidum nebuloni*, respondit. l Leonem Basilii Imperatoris Filium, & à carcere, & à morte liberavit ille, dum in convivio, lætis hospitibus, solus gementii similes exclamaret: *ai Κύριε Δέσπῳ, ai Κύριε Δέσῳ*: m Fidelem hero, non Dominæ se se probaverat ille, qui Argum vigilem egit in absentia mariti: linceis oculis observabat hanc Isidem, cùmque aliquando cum Matronis aliis clanculum convivaretur, redeunti Domino & ferula, & pocula prodidit; quin & ipsissima verba retulit ales garrula. n Elephantem quod atti-

net, Indico idiomate quemdam locutum ferunt, & ad quæsitam respondisse non minus celeriter, quàm prudenter. o Ajax ille Regis Antiochi, flumen trajicere veritus, promisso gloriæ principatu mox in fluvium ruit, palmam præripuit, relicto ad litus æmulo, qui non tam inediâ, quam pudore amissæ Victoriæ periit. Illud mirum, quòd hisce verbis Nierenber- l. 3. c. 12
gius memorat: *Elephas furorem Veneris annum non reprimat citius, quàm proposito per Magistrum exhortantem dedecore. illum animalium Regem, Sapientia vincentem Platones, Salomones Prudentia, illum ad indignas sordes, & ludibrio desici? quem hominibus, quem aliis Brutis fore sensum, si viderint Elephantem, cui ihus adoleverant Druidæ, turpissima sædari voluptate? vinceret caeca tela Cupidinis, imperaret amori, sic f. mâ immortalem, sic Scipionibus, sic Alexandris parem fore.* His cicurantur Bruta, utinam & mitercerent homines! MEL: Grates tibi dicerent Bruta, si loqui possent, tam egregiè perorasti: sed fusiùs hinc respondebo succinctiùs. Probant allata, Arist. 1
Brutis inesse vocem, sed non fer- Polit. 6.
monem: hinc enim Stagira teste, 2. & 9.
folius hominis est, utpote rationis index, & mentis Interpres. Quod si has voces locutionem appelles, linguam eorum loqueris, quibus & Echo, & statua Alberti

l Ceder. in
Vit. Leo.
m Para-
doxe
Phyf.
n Chri-
stonh. à
Cos. in
bit. Ind.
o Plin.
l. 8. c. 5.

M. locuta dicitur, locutione scilicet analogicâ, quia à principio extrinseco proveniente. Cæterùm uti guttur variare clamores, sic eos discernere, & aures possunt: in multis accedit Ars Magica, velut in Tyaneo, non nunquam delirorum commenta, velut in Salomone. Aliis linguam solvit humana industria; aliis phantasiæ facultas practica: sic Psittaci non garrunt, nisi sæpius inculcata: sic elephantes leniuntur verbis, non quòd sensum intelligant, sed quòd inflexionem vocum diversam, certis gestibus, blanditiisque conjunctam percipiant.

LEUC. Non tantùm Sermo, sed artificiosa quoque operandi peritia Philosopho vera rationis testis est, & interpres. Demus, illo carere Bruta, hanc qui negaverit, oculis caret, & quovis est Thamyra cæcus magis. Lustra mecum, si lubet hanc Brutæ gentis Rempublicam, & omnes me Musæ oderint, si artem ullam reperias, quam non apprimè, & exactiùs subin, quàm ipsi homines, Bruta exerceant, calleântve. *Textoriam* cupis? Aranæ tela considera, & cum Plutarcho stупebis, ab hac Arachne subtilitate vinci Phrygiæ manus, arte ipsam Palladem superari. Pensilia Bombycis Mausolæ aspice,

Ut fila legat, atque ordine ducat,

Mille legat, relegatque vias, atque Bombyc.
Orbis Orbis

Agglomeret, cæco donec se carcere claudit.

Et fateberis, quòd suam huic Artifici gloriam Damascus; quòd suas prætextas Consules, & Magnates, suas trabeas Reges, & Principes debeant, gratique adscribant. *Architectonica* prodigia cupis? Hirundinis, Alcyonisque nidos explora, & jurabis, ingenii vires à Dædalo hic tandem exhaustas. Certè Stagirita, dum quondam Hirundinem vidit, tam peritè temperare lutum, miscere paleas, collectam alis aquam aspergere, ore indefesso asferre materiam, sine columnis suspendere, plumeo intus stragulo molliter vestire, nidi hujus castellum inter præcipua Mundi Miracula collocare non dubitavit. Iisdem accenset Plutarchus Alcyonis nidum; hunc enim dum videret, ex Acis spinis, mirabili artificio invicem implexis, ad instar scaphæ formatum, opus everti ab Æolo, mergique ab irata etiam Thetide nescium: dum aspiceret ostiolum ea arte elaboratum, ut omni animali, etiam Alcyone minori, imò ipsis undis esset impervium: dum sentiret ea soliditate firmatum, ut nec saxo, nec ferro diffringi facile posset, admiratione abreptus exclamavit: *telem quondam oculis Phæbea vidimus Arce Deli*, corneam illam arcam, sine vinculo

L. 9. bist.
c. 7. l. 10.
c. 33.

Cheroneusis.
de solert.
Animal.

Etbic.

de So
rt. Ani
mal.

lier. Vi
a in

fic coaptatam, ut inter septem Mundi Miracula reponeretur. Architectonica affinis est *Geometria*; hanc quoque vel ad Archimedis invidiam animalia callent: certè Alvearia apum dum attentius exploraret D. Ambrosius, obstupuit cellulas, hexagonas ad unam omnes, & lateribus quidem, ad Euclidis rigorem, æquales. Ælianus structuræ ordinem, uniformiter difformem, delineatum sine circino, in tenebris elaboratum sic suspexit, ut ædes Apum stramineas, magnificis utriusque Cyri Pallatii artificio anteferre non dubitaret. Ægyptias fossas Historici celebrent, Crethicos Labyrinthos Poëta decantent, sed fornicarum castra Geometræ obstupescant. Mijolus oculatus testis, dum non procul Apuliâ incidisset quondam in talem Coloniam, urbem deprehendit, ad Matheseos apices quadrangulatem: tam admiranda erat (Auctoris verba sunt) laterum, & angulorum delineatio, ut artificum amussi, circinóque fabricatam putares: æqualis visebatur dimensio in longum, & latum: aream in foro, & compita devidebant viæ orthogonaliter rectæ: fines ornabant horrea, portæ aequalibus inter se spatiis distinctæ, ut non ita admiratus sim ipsam Neapolim, quàm homo condidisset, sicut eam suspexi urbem, quam ratione carens animal peritè adeò

construxisset. *Muscam* si desideras, Alauda vincet Amphionas. Orpheos Merula, utramque superabit Luscinia, quam meritò dicas *totius harmonice modulationis epitomen*: avis olim ob cantum tam pretiosa Romanis, ut fervorum illi pretia fuerint, & quidem ampliora, quàm quibus armigeri parabantur. Alit quoque Peruvia volucrem, colore cinereo, clangorem turbarum tantillo rostro scitè adeò, imitantem, ut à tubinice eam non aures, sed soli oculi discernant. Eadem prorsus inoxia, instar Piræustæ in flammis versatur, nec sine spectantium admiratione, nonsemel visa est, prunas avidè devorare. Sed non possum non meminisse, illius Musicæ, quam Magna Hetrurix Dux magno olim Kircheri exhibuit. Phonsæci erant Psittacus, & Molossus, & hic quidem clavicymbalum curavit, Psittacus admotis mox auribus, quasi tonum inde hausturus psittacare, canis, intentis in Psittacum oculis latrare, ac ululare, harmoniâ ridicula quidem, sed simul ita mirabili, ut tantum non in extasi raperetur ipse, si adfuisset, Arion. Sed neque *Astrologia* animantes destituit: Gallos considera, quos nobis nocturnos Natura vigiles dedit: Sidera nôrunt, si Pinnio fides, horasque interdiu, & Phœbi reditum matutino cantu denunciant.

Kircher.
musarg.
tom. 1. l.
1. c. 14.
Plin. l. 1. c.
c. 29.
Apud
Hazar.
T. 2. hist
Eccles.

L. 10. c.
21.
Ælianus
l. 1. c. 2.
Pierius
i. 6.

In 4. Ge-
org. L. 1.
c. 59.

Dier.
Cantic.
Colloq. 5.

ciant. Ipsæ formicæ sæpe Astra
 suspiciunt, ventos, & imbres præ-
 sentiunt. Cynocephalus certè,
 dum circa Æquinoctium per in-
 tervalla horaria in ululatus ma-
 gnos erumperet, Trismegisto si
 non Magister, Author saltem fuit,
 ut diem in 12. horas divideret,
 & horologiis subin sciaticis il-
 lustraret. Formica Interlunio
 quiescit, Plenilunio in opus in-
 cumbit, ab ejus conjunctionis die,
 non exit è latebris. Aries, ut
 Author est Ælianus, per sex hy-
 bernos menses in lævo latere cap-
 it quietem, dextro autem incum-
 bit in Æquinoctio verno. Scor-
 piones furunt Lunâ existente in
 Scorpio, Sole Leonis signum per-
 meante febris corripiantur Leo-
 nes. *Chymicæ* nôrunt apes,
 hancque in mellè florum Meta-
 morphosi tam utiliter, quàm in-
 defessè exercent. *Artem medi-*
cæ quoque sine Apollinis ope
 didicerunt Hirundines, quæ che-
 lidoniâ; Cardueles, quæ euphra-
 siâ; viperæ, quæ foenicuio oculos
 sanant. Sciunt Perdices, & Me-
 rulæ, quæ lauri folio; Dracones
 qui lactucæ succo annum fasti-
 dium purgant. Callent Cervi,
 qui sagittâ vulnerati dictamno, à
 Phalangio læsi cancrorum esu;
 corvi qui à Cameleonte infecti
 laurô; Elephantes, qui Oleastro;
 Ciconiæ, quæ origano virus ini-
 micum depellunt. Exercent bu-
 fones, qui salivâ; Mustelæ, quæ

rutâ se ad prælium armant. Sibi
 applicant canes, cum æstuante bile
 notâ herbâ sibi vomitum creant:
 Ursi, dum comesta fortè mandra-
 gora formicarum esu se se resti-
 tuunt: imò studidissimi Arcadiæ
 clitellarii, dum atra bile laboran-
 tes comedunt asplenon, splenis-
 que finiunt tumorem. Sileo
Piscatoriam, quam callida exercet
 vulpes, dum caudâ undis immersâ,
 admordentes cancos, pisciculos-
 ve, villosos veluti hamo, in crepi-
 dinem ejicit. Non committoro
Ventoriam, quam nôrunt, ad
 Dianæ delicias prompti semper
 latrantum manipuli: non *Aucu-*
patoriam, cujus specimen præbent
 Araneæ, dum muscâ in extensos
 casses improvidè incidente, mox
 ex insidiis, prouunt, retibus ca-
 ptam involvunt, involutam nec-
 cant, enectam auferunt, & ubi
 suaserit fames, depascuntur. Id
 silentio præterire sine injuria ani-
 malium nequeo, quòd & homi-
 nes ab illis discere non erubuerint.
 Palamades certè *Grammaticam*
 à Cadmo inventam, V & Y lite-
 ris auxit, ex Gruum volatu, quo
 per *rubila* *tegitur* *alis* *littera*,
pennarumque *notis* *inscribitur*
aër. Non pauca *Botanica* arca-
 na à Brutis didicisse fatentur Me-
 dici: ab Hippopotamo phlebo-
 tomiam, ab Iside clysteria se co-
 gnovisse chirurgi asserunt: ipsi
 Architalassi navis regendæ Artem
 à milvo, flexu caudæ iter suum
 per

E. I. O. C.
10.

per aëra dirigente, didicisse se gloriantur, *Naturâ præmonstrante in cære. quid in aqua fieri oportet*, uti loquitur Plinius, *Naturæ celebris Encomiastes. MEL.* Plinium *Naturæ*, te animalium probas Encomiastes: quid superest? nisi ut auritos etiam Arcades epomide, ornes, ac in Academiam Brutorum, homines erudiendos invites. Sed falleris, aliò argumenti his navigas, quam quò vela intendis. *Bruta agere secundùm Artem*, concedimus, quod agant *ex Arte*, negamus, & pernegamus. Ars enim, si Doctorum Angelo credimus, est *ordinatio rationis ad finem*: quis autem Brutis adjucabit rationis dictamen? quis cognitionem ad regulas certam, vi cujus efficiant opus utile ad finem intentum? nemo hercle, nisi Circeis præstigiis in Brutum penitus degenerarit. Agunt igitur *secundùm Artem*, opusque efficiunt, utut conforme regulis, non tamen elaboratum ad regulas. Casus est, naturalis instinctus, sive necessitas, quæ *Artem & imitatur, & sæpe etiam superat*: sic Protogenes de Arte quondam desperans, qua spumam anhelantis Molossi frustra exprimere conabatur, præ indignatione projectâ in tabulam spongiâ, ad miraculum, naturalem spumam expressit, *fortunâ casûque Naturam meus assequente*, ut Author est Plinius.

Plin. l. II.
c. 9.

LEUC. Non uno telo armata est pharetra: aliud profero, quod vel ipse suppeditat Stagirita, dum apibus, & formicis prudentiam tribuit, rationis filiam, quæ necessario vinculo connexam arguit rationem. Nec sanè immemoritò; tanta enim tamque rara sagacitatis edunt specimina, ut Aristomachus Solensis annos omnino 58. Philiscus verò Thasius totam propemodum vitam in observandis earum moribus bene consumptam esse existimavit. Percipe paucula, & in minimis maxima obstupefces. Apes monarchico reguntur Imperio, Regem à Natura ad Majestatem præ reliquis eiformatum honorant, submissis in ejus conspectu aculeis: Imperia dispensanti obtemperant: domi excubis Regem tegunt, foris comites suis præsidii protegunt; sublevant fessum, eo confidente castra metantur unanimes, aberrantem inquirunt, Colonias transferrentem sequuntur, eo capto capiuntur, dilabuntur omnes eodem occiso. Quid amplius? vesparum insidias, locatis ad portam excubiis, arcent: Aranearum furta, amaro glutine, alvearibus obducto prohibent. Magnificum Regi, alia aliis, conditioni proportionata cubilia exstruunt: labores ætati conformes, habitaque virium ratione dispensant: non exeunt, nisi Cælo sereno, nec ultra passus 60. nisi permissus providè

Plin. l. I.
c. 9.

Eleanu

vidè exploratoribus. Hæ foris legunt mellis Ambrosiam, ille domi in ergasteriis ceram conficiunt: in agris non dormiunt nisi supinæ, ne alas ros matutinus ad volandum reddat inhabiles: flante fortius Æolo, crura gravant lapillis, ne forsitan abripiantur. Illud mirum, quod eodem tempore & comedant omnes, & eodem bombo veluti buccinâ, de Regio Imperio moniti, ad quietem concedant, eodemque signo ad labores denuò revocentur. Sileo alia, quæ admiratus est Vates ille laureatus, dum cecinit:

irg. 4. *His quidam signis, atque hæc ex-
eorg. empla secuti,*

. 219. *Esse apibus partem divina mentis,
Gr. & haustus*

rov. c. *Æthereis dixere.*

v. 7. Formicas quod spectat, Imperio Democratico regitur illarum Respublica; & quidem ad rationis leges tam exacto, ut haberent Solones ipsi quod discerent, Lycurgi, quod admirarentur. Quid enim posset esse prudentius, quàm in hypogeis servare horrea, quibus hyemis egestati prospiciant? quid rationi conformius, quàm præmordere grana tritici, ne in germen protuberent; quàm Phœbo ventisque exponere, ne humiditate terræ corrumpantur? super omnia tamen sic in industria eminent, ut Numen ipsum illas creet Magistras, nos velit esse Discipulos: vade ad formicam, ô piger.

Cæterùm imprudens forem, si L. 1. de hoc in loco filerem Elephantis *nativ.* prudentiam, quo, teste Tullio, *Deor. belluarum nulla prudentior.* Fuit, *Iustus* qui vas cupreum, dum à fabro *Lips.* male refectum Domino reportat, *cent. 1.* mercedis loco verbera reportârît; *en. 50.* denuò cum vase remissus; retulit *Solinus* refectum secundò, sed haustâ *l. 23.* priùs aquâ sagaciter exploratum, probatumque, ne mercedem alteram accipere cogeretur. Fuit, qui à Venatore nimium pressus, dentium ebur sibi ultrò excullit, humique abjectum Venatori in prædam quælitam cessit, prudentius fore ratus, si partis jacturâ se se totum servaret incolumen. Sed & cæteras animantes, ne suis *Gallenses* defraudem encomiis, non minori *in Philof.* prudentiâ præditas per epitomen tibi demonstro. Leo involutis *Plin. l. 9.* unguibus ambulat, ne atterantur: *c. 42.* vestigia in arena confundit, ne prodatur: in aprico fugit incessu gravi, & pro reverentia Majestatis lento: extra conspectum & sylvarum latebris tectus, etiam lepores velocitate præcurrit. Cervus labente Aprili amissa cornua, difficilibus abscondit sentibus, ne tam faciliè inveniantur: hinc sinistrum, medicamentis præditum à nemine hætenus inventum afferunt: amissis cornibus in invias sylvarum latebras penetrat noctuque pascitur, quia inermis: dum denuò crevère arma, soli exponit, ut citiùs durentur: crassiori pinguedi-

guedine dum corpus turgescere sentit, in opaca secedit denuo, ne minus ad fugam habilis, à Venatoribus infestetur. Grues, cum serena favet tempestas, sinu volant lunato, surgentem ventum mox cuneato scindunt, ne rapiantur. Non dormiunt sine vigile, & ne huic sopor irrepit, uno stat pede, lapillum altero gestat, ut cadentis sono, & strepitu excitetur: Montem Taurum superaturæ, rostra calculis gravant, ne innato loquacitatis vitio se se Aquilis prodant invitæ. Boves, si fortè invadantur à fera, mox in orbem se glomerant, & cornua, ad instar valli, irruenti obvertunt: equorum contra greges, cum fronte se invalidos noscant, & ipsi in globum se colligunt, sed calcibus in hostem versis. Sileo sexcenta alia Prudentiæ non vulgaris argumenta, quæ quia tibi non ignota, superfedeo enarrare, ne repetitione prolixus, & prolixitate tibi fiam molestus. *MEL.* Ita est, non ignota recenses: & si è Zoographis tam sedulè corrasisti hæc argumenta, eorum quoque legeris solutionem, quam & brevem, & facilem innuo. Stagiritam imprudentiæ postulat, quis quis veram prudentiam, *cognitioni finis*, & *media ad finem præordinanti*, conjunctam, ab eodem Brutis tribui judicat. Quis enim credat, Philosophum, quem è Jovis cerebro sibi datum, nec immeri-

tò, adoravit Antiquitas, apibus è stolidissimo cerebro, quia bovino prognatis, carentibus corde, pulmonibus, cerebro, partibus ad discursum maximè necessariis prudentiam adjudicasse? adjudicavit utique, non tamen veram, sed analogam, non rationis filiam, sed simiam, instinctus nempe mirabiles, ac impetus Naturæ insertos, *qui cum sint quedam deriva-* *S. Ambrosio Prudentiæ Increata*, mirum in Hex. non est; si prudentiæ humanæ speciem imitentur.

LEUC. Non me fugit, ab adversi partis fautoribus solvi multa, eludi plurima per cæcos Naturæ instinctus, sed planè nescio, quo instinctu: en hic clypeus Philosopho dignus sit, penes te judicium esto. Id fidenter edissero, experientias ejusmodi multas bene, non omnes optimè, aliquas ne quidem congruè sic explanari. Quid enim Naturæ impetus in occulta, quid in futura possint? & tamen Bruta præauguræ futura, *revelare abscondita, divinare occulta* est in confesso. *L. 5.* Percipe Mantuanum Baptistam, Alphon de penigera gente sic canentem: *Virg. 2* *Astrætiæ, pluviasque docent, & Aldrov*
certa dierum, in prole
Tempora, & annorum: sic Ver ad ornit
cognoscit Hirundo: l. 10. c. 2
Alcyones byzem. Ejusdem *L. 8. c. 2*
 Mantuæ laureatum Decus sic de *L. 10.*
 Ciconia: *Cum Vere rubenti can-* *23. Jer*
dida venit avis. Coturnices ad *c. 8. v.*
 ventu

S. Thomas Aquinas, etiamnum Sophus, dicto Bos mutus: sed ubi, clamare cepit sic mugit, ut obiter =
 pesceret univ'us Orbis. Probovit se bovem, sed alatur =
 quia Angelicum, totumque Caelestem, in cuius fionio suum
 Phabus sollicitum possit. Probarit se bovem, e cuius ce =
 rebro tot prodire apicula, ut quem Theologia Angelicis
 Philosophia merito dicat Doctorem mellifluis. & Juris.
 G. R. del. H. M. Gutwein sculp.

ventu suo, & abitu, utriusque æquinoctii tempora indicant. Authore Plinio Philomela cum æstivo solstitio colorem mutat, & vocem. Eodem teste Hirundines, demisso volatu, indicant pluvias: Formicæ, dum suis se se cavernulis continent, prælagiunt tempestates: mures ruinam domûs præsentientes, tempestivè in aliam migrant: hinc est quod Hirundo quoque *Thebarum tecta subire negat*, utpote sæpius capta, ab hostibus sæpe vastata. Sed quid à profanis Scriptoribus testimonia veritati conquire? dedit omni exceptione majus Jeremias, dum dixit: *Milvus in Cælo cognovit tempus suum: turtur, & hirundo, & ciconia custodierunt tempus adventus sui.* Dedit, Princeps Hussiticus, dum de equo pronunciavit, *quod procul odoratur bellum*: in quæ verba Pineda: hoc ipsum profecto est, quod Plinius ait: *presentiunt pugnam*, tum etiam pugne successum, id quod non paucis exemplis est compertissimum: sic Cæsaris equi paratas in eum præsensere insidias futuramque necem, pertinaci abstinentiâ, & quod mireris, etiam lacrymis indicârunt: sic Principem Valentianum, pridie quàm periret consuetus non admisit Sonipes, sed præter morem ferociens, erectis etiam pedibus repulit indignantem. Denique & suo calculo hoc confirmavit D.

Ambrosius: *solent vultures, inquit, mortem hominis quibusdam signis annunciare: cum enim lacrymabile bellum acies inter se instruunt, multo vultures sequuntur agmine, eoque significant, quod multa hominum multitudo, bello casura sit, futura præda vulturibus.* Sed illud pene superat fidem, quod fide dignissimus Philologorum Princeps, Justus Lipsius, refert de cane, quem Justiniano Principe Bisantii in publicum produxit Agyrta; hic annulos, à confluente populo in acervum congestos, jubente Domino, cuique suum restituit: eodem quærente, quinam dives, qui pauper, quæ virgo, quæ vidua, singulas præhensa veste divinavit. Magur adeo felix, ut locò Appollinis Delphicium, si vidisset, adorasset Antiquitas. Illud denique Miraculo propius, quod de Simia Benegalensi, Posteritati relictum legitimus Admirata est ejus Artem divinatoriam Mogorensis Aula, dum anulum Regium, in sinu ludentis parvuli clam depositum, à Simia mox inventum, Regique restitutum vidit. Sed tunc stupore pene obrigit, dum congestis in Urnam variarum Legislatorum nominibus, Simia juberetur illius nomen seligere, qui legem omnium optimam in Orbe tulisset. Illa quippe, dum modò extraheret Mahometis, modò Lycurgi, nunc Cami Japonensis, nunc Húmoi

Joh. c.
39. v. 25.
. 8. c. 42.
Lips. epist.
ad Belg.
cent. 3. ep.
Amnian.
30. l. 5.
hex. c. 23.

Sinenfis Nomotheta probrofa, Mundoque infaufa nomina, olfactu explorata mox laceravit indignans: Moyfis Ifraëlitici Ducis fchedulam rejecit folunmodo: folus Chrifti nomen, miris gëftibus adoravit, lætisq; tripudiis Chriftianam legem profefla eft optimam, Chriftumque Legislatorem Deum. Ejusmodi Prophetas, fi plures aleret nofta Religio, non indigeret Apoftolis, ut per Orbem totum brevi temporis fpatio propagaretur.

M. E. L. Sautem eſſe inter Prophetas, quondam fuerat paradoxum: quid dicam, fi tu hirurgines, equos, & fimias prophético afflatus Spiritu defendas: in tuo Peripato? apage infulfa, quæ quia nimia, fe fe ultrò everrunt. Si arguari fic libeat, non rationem modò, fed intellectum plusquam humanum concedas Brutis, neceſſum eſt. Nunquid enim

Nos aper auditu præcellit, aranea tactu,

Vultur odoratu; lynx viſu, ſimia guſtu?

Quis, quaſo, Mortalium conficiet mel, ut apes? quis herbas dignoſcet frangendo ferro, pelendis venenis, reparandæ Juventæ idoneas, ut picæ, muſtelæ, ſerpentes? quis futuras peſtes præſagiet, velut ciconiæ? tenendum igitur primò: quòd ſicut vis plaftica omnem induſtriam ſuperat, ac rationem humanam, non quòd

intelligat, ſed quòd intelligentiæ Dei fit inſtrumentum, ita non abſimile quidpiam de virtute Brutorum æſtimativa cenſendum eſt. Non inſicior adò, vim ſenſitivam animalibus eſſe magis ſubtilem, atque ideò ad elementorum influxus, præviasque qualitates percipiendas, magis idoneam, cum ſint mentis exortes, neque ſenſus intellectus miniſteris ſic occupentur: Tenendum denique, non rarò occultas à Genio Stygio miſceri præſtigias: vidi, dum etiamnum puer Palladis merebar ſtupendia, equum ejusmodi, ſupra Pegafum occulta quæque divinantem, quem tamen ad rogos damnatum, Stygioque Alaſtori jugalem datum, brevi Fama vulgaverat.

LEUC. Non adò tuæ me adverſum Sententiæ fator: ne tamen penitus ſubſcribam, mira in Brutis obſtat diſciplinæ capacitas, quam ſine rationis adminiculo vix perſuaderes, *quamvis ipſe tuo Phæbus loqueretur ab ore.* In hiftoriis ſcio te nec peregrinum, nec hoſpitem, hinc ſelectiora tantum in medium aſſero, tuo, ſi lubeat, ſcalculo enucleatius dijudicanda. a
a Quòd exiguo mure videri poſſet ad diſciplinæ ineptius? & tamen, ad heri imperium, candela hoſpitibus præferre doctus eſt. b
b Sacerdos, quem mirata eſt quondam Helvetica, felici proſtris *phyſic.*

Magi-

*Auguſta
Vind.*

*Apud
Tolerum
P. Clau.
Frere*

*b
in Thea*

Tetaph. Magisterio, sic instituit murem & *scilicet*
11. selem, avem, & canem, ut cym-
nd. 3. balo convocati, illicò ad cenam
 se siterent, rarâque concordia,
 sumptis ex eâdem scutellâ cibis se
 se reficerent. *c* Quid elephan-
lin. 1. 8. tis mole magis inconditum? &
1. 2. 3. nihilominus visi sunt ambulare in
lian. 1. funibus, saltitare ad numerum: imò
c. 4. 11. & litteras quoque Romanos pro-
17. boscide bellissimè exarare. Regem
26. habuit India, quem docti sunt
 Elephantes submissis genibus ad-
 rare, coronam porrigere, ad in-
 star custodum corporis per vices
 in statione succedere, itaque vigi-
 lias agere, ut ne ad ictum quidem
 oculi dormitarent. Quid effe-
 rarius Leone? & tamen *longa*
dies homini docuit parere leones.
 Certè *Æliano* teste, Leones in
 India sic cicurantur, ut habenâ
 duci, & ad venandos hinnulos,
 cervos, apros, sylvestres tauros,
 aconagros, canum instar agi, sine
 periculo, queant: sic *Hanno* Car-
 thaginensis, primus ille jubatæ
 ferociæ domitor, leonem aluit,
 mediastini instar, vas portantem:
 Marcus Antonius, triumphos
 Cybeles æmulatus, indomabiles
 domuit, juaxitque in curru effre-
 nes, freno moderante, leones.
a *a* Quis Equis esse ingenium ne-
Plin. 1. 8. get? si videret satellitis subire
42. officia, submissis genibus sesso-
Busbeq. rem recipere, nunc tela humi ja-
p. 3. leg. centia, nuncensem, mordicus hu-
 mo sublatum, hero porrigere?

si cerneret ad equitis nurus, nunc *Turt.*
 ambulare, & properare succullim, *Scaliger.*
 currere: nunc gesticulari, pyrrhi-
 chas agere, nunc bibere vina, nunc
 convivari? *b* nōrant uti hoc in-
 genio Crotoniatæ, dum Sybarita-
 rum Bucephalos, more Gentis *Lips. ep.*
 luxuri, & choreis affuctos inflatis *ad Belg.*
 tibiis, animârunt ad saltus, sicque *cent. 3.*
 sessores his tripudiis excussos, ho- *ep. 57.*
 stili ferro ad unum omnes intere- *Lipsius*
 merant. *c* Canibus docilitatem *ibidem.*
 plusquam humanam inesse mira- *c*
 tur, testaturque eruditorum facile *Idem ep.*
 Primas Justus Lipsius, dum Lo- *ad Belg.*
 vanii canem fuisse memorat, qui *cent. 1.*
 litteras collari insertas, accepto *ep. 44.*
 signo, Bruxellam deferebat in no-
 tas ædes, eodemque die respon-
 soria referebat, fidelissimus non
 modò, sed & celerissimus nuncius
 dum alium vidisse se scribit, qui
 Bruxellis, corbe sibi appenso, &
 ferebat in macellum pecunias, &
 carnes pro pecuniis referebat:
 contigit, ut in reditu quondam
 canes alii, odore, fameque exciti,
 prædam sibi deposcerent; mox
 ille demisso in terram corbe, per
 gyram ad usque vulnera propu-
 gnare depositum, fugare hostes,
 dum tandem multitudine victus,
 & ipse unâ irruere, partemque de
 præda capere, ne saltem mercede
 locatæ fidei fraudaretur. *d*
 Quid *Marthes*
 dicam de pennigeræ Gentis mi- *Rex Æ-*
 ra capacitate? *d* Tabellarios ala- *gypt. Æli*
 tos egerè cornices, & columbæ: *l. 6.*
 Venatores leporum, vulpiumque *de animal*
 Aquilæ. *l. 7.*

Idem l.
40. 26.
apud Ind.

e

Perottus
apud Al-
drov. l.

12. c. 1.

f

Nicol de
Nicolaus

l. 2. na-
vig. ori-
em. c. 8.

g

Martial.
in Xviii.

Aquila, & Milvi. e Alphonfi
Regis candidissimus corvus venabatur nigros Neapoli: f Perdices sibilô sub vesperum revocare, suevêre focias, nondum cicures, domum reducere in Insula Chiu. Sileo Psittacos humanæ vocis æmulos; Picas, de quibus sufficiat illud Poëtæ: g

*Pica loquax certâ Dominum te
voce saluto:*

Si me non videas esse negabis avem.

MEL. Frustra fatigas ingenium, si hisce experimentis, ingenium Brutis esse contendas. Discunt, sed ut amentes, sine mente: ceperantur, sed velut infantes, non ex ingenio sed ex phantastico genio: apprehendunt, non dijudicant doctrinam: agunt, non quod sciunt, sed ad quod per phantasmata pœtis, præmiisve impressa, & suo nunc ordine excitata, determinantur. Age enim, si Brutis ejusmodi Magisterium adstruis: cur equus ad numerum saltare doctus, non etiam hinnulos instruit? capacitas igitur ista non arguit discursum, sed acquiritur virtute memoriæ, per connexionem phantasmatum, representantium actionem varias, vel connexas cum objecto jucundo, quo invitantur, vel cum molesto, quo conurbantur. Quod animantium aliqua sint cæteris sagaciores, ex nobiliori virtute phantastica provenire Philosophis est manifestum.

LEUC. Quod si mira disci-

plinæ capacitas in Brutis non arguit rationem, arguet forsitan Ethica, cujus vel in virtutibus observatæ vel in vitiis neglectæ specimen, æquè ac in hominibus, passim historiæ referunt. Superbia ectypon jure dixisses Bucephalum, qui regis tumidus phaleris non nisi Alexandrum, his spoliatus quemvis admiserat è stabulo calonem. Pavo superbiæ symbolum, pene exhibet Cœlum dum se evolvit in gyrum: nec sine tumore, oculata caudæ ostentans firmata, etiam Iridem contemneret, nisi pedes deprimerent tumorem. Leo quoque fastum egregiè prodit, dum hesternâ se se prædâ reficere, regiæque Majestatis in via comitem habere solitarius dèdignatur. Philomelam ambitionis arguit Plinius, nam certant inter se, inquit, palamque est animosa contentio: victa finit morte non rarò vitam, spiritu prius deficiente, quàm cantu. *Vindictam* assumpsit Elephas ille, qui à parvulo forè lapide impetitus, dissimulatâ non nihil injuriâ, brevi ex improvîso sublatum propositide lapidem, sic in pueri frontem illisit, ut è vestigio conciderit mortuus. De canibus memoriæ proditur, quòd com-

L. 10. 6.

Lipf. ep.

ad Belgæ

cent. 1.

ep. 44.

ep. 44.

ep. 44.

ep. 44.

loca-

locaverant nocturnos excubito- res : hi Christianos exules blandè excipere, barbaros, inauditâ ferociâ, laniatos soliti sunt trucidare. Sed nec Leo impunè læditur : *vulneratus* inquit Naturæ Encomiastes Plinius, *observatione mira percussorem novit, & in quantalibet multitudine appetit : eum vero, qui telum quidem miserit, sed tamen non vulneravit, correptum, raptumque sternit.* Crocodili lacrymæ, velut *perfidie* insignes tesseræ jam in commune proverbium abière : utpote quæ non alio fine funduntur, quàm ut misericordiâ motos, & in auxilium propius advolantes, perfidus hostis decipiat, deceptosque dilaniet. Sed & Vulpem *sua hypocrisis* dudum fecit infamem; dum esuriens tantâ calliditate in aprico se se mortuam simulat, ut allectas propius ad illudendum sibi aviculas, certatim capiat, rapiatque mox redivivus Impostor. *Injustitia* palmaris ream se se constituit *Perdix*, dum ex ovis, clam furto subductis, excludit alterius pullos, adulterina Mater. Fucos, alvearia expilantes, ad restituenda damna frustra obligant apes : Coccyx dudum suspendia meruit, dum alienis ovis clanculum devoratis, sua substituit, ut excludantur à Matre, turpi dolo decepta, in ejus commodum, qui non modò in alienos pullos crudelis, sed & in suos fuit immis Noverca. Stellionem Medici in-

vidie arguunt, utpote qui non tam fame, quam livore adactus, detractam hyemis pellem, ipse devorat invidus, ne præsentissimum relinquat, morbo comitali afflictis, remedium. Struthio, an *stultitiâ* se magis infamem, vel impietate execrabilem reddat in Brutorum Republica, non facile divinarim: stoliditatis certè palpabile specimen illud est, quod quidquid tangat, lintea, ligna, lapides, continuo devoret: imò: si inconditam corporis molem levi frutice condat, existimat se latere bardum hoc animal: crudelitatem ejus notavit hominum patientissimus, dum dixit: *duratur ad filios suos quasi sint sui.* Vitii hujus se se socias jungunt *Viperæ & Scorpiones*, venenata animalium probra; dum illæ nascentes, rupto ventre, Matrem enecant: ex istis Mater undecim scorpiones enixa, decem continuo devorat undecimo, quasi in tanti sceleris vindictam esset superstes, & Matrem quoque continuo devorare ut planè dubites an Mater sit dignior talibus filiis, an filii tali Matre. Cæterum communis fama *Salacitatis* accusat Hircos; *gulositatis* voraces Ardeas; *impudentie* Canes; *timiditatis* Cervos, & Lepores. Sed magna licèt sint animalibus vitia, non tamen minores ideò habent virtutes: *Charitatem mutuam*, totius Ethicæ facile basin; pro viribus sustentant cervi, dum fluvium

Æli. l. 3. c. 17. ex Theophrast.

Job. 39. Plin. l. 10. c. 62. idem l. 11. c. 25.

Alb. M.

Euseb. Emis.

Plin. l. 9.
c. 42.
1580.
Casp.
Schott. in
Phys. Cur.

vium trajecturi, singulorum ordinatâ serie succedentium, sustentant capita, solo Duce erectum verticem tenente, dum ab ultimo mutatis vicibus sustentetur. Squillæ benevolam operam nisi Pina sentiret, dudum fame jam periisset. Hæc quam infelix suâ est cæcitate, tam felix est hoc pisciculo comite: nam stimulante fame totam aperit oris concham; pisciculos audaciùs ingressos ubi Squilla animadvertit, levimorfudat signum Pinne, quæ compresso rictu, quicquid inclusit, exanimat, prædamque cum fideli socio dividit. *Pietatem* charitatis filiam coluit Mater Ciconia, quæ Francofurti nidum, flammis correptum, fortè intuita, cum ne quidquam undam, rostro allatam, in vulcanum vomeret, tandem anxia circumvolare, ligna decerpere, denique alis desuper expansis tamdiu suffocare dum unâ cum pullis se tumularet hoc amoris incendio, veluti digno sepulchro, quia Phœnicum rogis gloriosius coruscante. Sed à pietate Matris minimè degenerat digna tali Parente soboles: nam teste Solino *eximia quoque inest pullis Ciconia pietas*; quæ tanto temporis spatio & ipsi alunt Parentes, quantum in educationem impensum sibi gratâ memoriâ recolunt. Imò piscis, de quo Divus Ambrosius, imminente periculo natos in alvum, velut asylon deglutiendo demittit, superato pe-

riculo egerit salvos; atque incolumes. Sed nulli pietate cedit prudentissimus Elephas: siquidem Junior, absque Lycurgi legibus, Seniorem summo colit honore, à periculo servat, in fossam fortè delapsum, injectis fruticum fascibus, tanquam per scalas extrahit fessum, senioque gravem: senior reciproca benevolentia studia desiderari minimè patitur: nam pullos fluvium tranaturi, super dentium eminentias portant, juniores præmittunt, ne majorum ingressu intumescens alveus, mergat debiliores. Sed non unâ virtutis laureolâ contentus est, plures & meretur, & petit: *obedientia specimen cupis?* & ecce! *Elephante nihil obtemperantius*: nam *hominis imperio semel subjectus, omnia ei præbet obsequia*, si Philostrato fides est. Non minore *observantia* Regem suum adorant Apiculæ: de his Mantuanus Apollo:

*Regem non sic Ægyptus, & ingens
Lydia, nec Populi Parthorum, aut
Medus Hydaspes*

*Observant. Rege incolumi mens
omnibus una est:*

*Ille operum custos, illum admirantur,
& omnes*

Circumstant fremitu denso, stipantque frequentes,

Et sæpe attollunt humeris, & corpora bello

*Obiectant, pulchrâque petunt per
vulnera mortem.*

Man-

Plin. l.
c. II.
l. 2. c. 5
Georg. 4

19. *hif.* *Mansuetudinis exempla desideras?* & elephantem rursus Stagirita animalium omnium dicit mitissimum; nam teste Plinio, homini obvio in solitudine, & aberranti placidus demonstrare viam dicitur. Sed Iululentius mitem hanc indolem obstupuit Roma, dum cerneret parvulum, proboscidem petulanti stylo pungentem subito ab elephante correptum, jam jamque excutiendum in aëra, auditis tamen sociorum lamentis, humi depositum molliter, quasi satis haberet, hoc metu puerilem audaciam castigasse, ut inquit Pierius.

Hier. *Clementiam magnanimitatis conjunctam si optas utriusque ectypon in Leone conspicies:* nam Hagiographo attestante, fortissimus bestiarum ad nullius pavet concursum; imò clamore solo, ut D. Basilus Author est, omnes terrefacit, multas quoque solo rugitu in vestigio sistit, atque exanimat. Sed fortitudinem tanta tamen clementiâ temperat, ut hoc ei elogium dare non dubitet Plinius: *prostratis parcit, & ubi sevit, in viros prius, quam in feminas fremit, in infantes non nisi magna fame. Credit Lybia intellectum precum ad Leones pervenire: captivam certè Getuliâ reducem audiui, multorum in sylvis impetum à se mitigatum alloquio, ausam dicere, se foeminam, profugam, infirmam, supplicem, animalis omnium gene-*

rossissimi, ceterisque imperantis, indignam ejus gloriâ prædam. Fortitudinem Leoninæ non imparem demiratus est olim Alexander Macedo in canina Albanix fobole, dum illam vidit, ad apros, & urfos, veluti viribus suis indignos, non sine contemptu jacere immotam, ad leones immissos, ac elephantes, veluti hostes, magnanimo robore digniores, mox surgere, horrentes corporis villos erigere, ingenti latratu intonare, demum irruere, horrifico duello laceffere, tandemque assidua rotatos vertigine solo affligere, ad casum illorum tellure concussa, ut Author est Plinius. Sedulitate non robore præstant Bombyces: dum

Nulli operum immunes, dum omnes est cernere passim, Noctes, atque dies niti præstante labore, Et quasi de palma summus contendere vires.

Quin, inquit Aldrovandus: sunt qui dum alios labore vincere student, in medio opere immoriantur. a *Continentiâ præ reliquis se se celebres reddunt Turtures, bigamiam omnem exosi: Castitate. 9. c. 7. Apiculæ, jure à M. Varrone dicte aves virginæ, Musarumque volucres; b non enim Corpora Virg. Ge-segnes in Venerem solvunt, nec org. l. 4. fetus nixibus edunt. c Simplicitate celebrantur Columbæ, Serpentes prudentia, dum aurem*

Hier. vide in Bomb.

10. v. 16. unam

d unam terræ affigunt, alteram cauda sapienter *obturant*, ne exaudiant vocem *venefici incantantis*.
Abnegationis quoque encomia retulit Leo ille *Barcinonensis* ; e

e *P. Nier.* qui, ut furiosos nimium iræ impetus moderaretur, tam violento se imperio compressit, ut subito moreretur, fortior utique dum se quam dum fortissima vicit animalia, prostravitque. Sic amorem quoque cœlestium nos docet *Uranoscopus piscis*, à juniore *Tobia* captus : nomen traxit ex omine ; nam unicum oculum gerens, quo Cœlum spectat, erecto semper stat corpore, quasi nobis oggereret illud *Ovidii*. f

f *Meta.* *Os homini sublime dedit, Cælumque tueri*
v. 85.
l. 1. c. 8. *Jussit, & erectos ad Sidera tollere vultus.*

Etiam *Crucis amorem* (qui in hominibus rarus) reperiri in animalibus *Author* est *Nierenbergius*.

g *Ait* ille, *Avem Indicam* esse *L. 1. c. 8.* (cui nomen *Hoirziltortus*) exiguam corpore, sed prudentia quadam incredibili præcellentem : quæ posteaquam adoleverit, proceram arborem quærat, in qua, quoquo potest modo, crucifigatur : siquidem affixa rostro, ex ea se suspendit, ac per semestre spatium, aut jejuna, aut mortua illi adhæret, donec vitalis ei refloreat annona. h Sed *fidelitatis, & gratitudinis* decora si prætermittam, de *Brutorum Ethica* ni-

hil dixi, vel parum. Speciali memoria celebratur canina species, quam homini fidelissimum testatur *Plinius* ; *Lipius* verò exemplis confirmat, uterque de *Brutorum Republica* optimè meritis. Aluit canem *Lypsii Avia*, qui ab ægrotantis thalamo, vi nulla depelli poterat, diu noctûque fidelis vigil, vix illa *Fatis* concesserat, cum ille ululans, reductâ caudâ, in hortum se proripit, pedibus scrobem leniter fodicat, se se ingerit, & sine *Domina vitæ* pertæsus, pariter vivere desit. A *Cadavere Pyrrhi* cujusdam avelli canis non potuit : cum efferretur, is insilire in lectum cum deponeretur in rogum is pariter se se ingerere, & una cum hero fidelis victima in cineres redigi. *Titio Sabino*, *Romæ* in carcere interempto, ac in *scalas Gemonias* projecto, canis fidus affecla astitit, tam horrendos in ululatus erumpens, ut populus turmatim afflueret, objectoque pane inconsolabilem solaretur : sed ille arreptum frustulum cadaveris ori nequidquam admovere, in *Tyberim* projectum sequi, adnatate, se se supponere, ac sustentare frustra conatus, tandem cum *Domino* mergi, demergique, fidelitatis inauditæ relicto etiam hominibus testimonio. Fuit, ut *Author* est *D. Ambrosius*, qui *Domini*, de nocte interfecti, *Paricidam*, dum turbæ immixtus, cadaver orto sole accederet, in-

credibili rabie corripere; proster-
neret, donec ultrò Authorem cæ-
dis se fateretur. Illud mirabile,
quod nostri temporis celebre No-
men, Alcetas inter, commemorat:
Herum in Bacchi orgiis, more ma-
lè recepto, larvatum fortè læserat
catellus imprudens, hunc ubi de-
tractâ mox larvâ agnoverat, inex-
plicabile dictu! quam ille ejulare,
adrepando veniam petere, bacu-
lum ore prehensum offerre, &
parcente nihilominus Domino,
tantâ se se ipsum inediâ castigare,
dum tandem mœrore confectus
contabuerit potius, quàm exspi-
rarit. Hinc est, cur *Massanissa*
Valer. max. l. 9. salutem suam custodit: canum val-
l. 13. l. 13. l. 13. *lirrit: cur Caspiadas turba canum*
non segnius arces exsiliat ad li-
thos, pugnasque capestat heriles.
Sed gloriosa latrantum vestigia
pro Viribus æmulantur animan-
tes etiam cæteræ: quis nescit Bu-
cephalum, ut ut vulneribus prope
exanguem, viribusque exanimem
priùs Fatis non succubuisse, quàm
Alexandrum è mediis hostibus
extra teli jactum, conatu ultimo
posuisset? meritum proin, ut ei-
dem erigeretur Bucephala Civi-
tas, gloriosum simul Mausolæum,
& gratitudinis regie monumentum.
Androdes Leoni, extracta
è pede spinâ, dederat sanitatem,
Androdes, in circo Romano leo-
nibus objecto, vicissim hic reddi-
dit salutem. Macario Hyæne
benefactori ophthalmico pro mer-

cede mox obtulit ovinam pellem.
Aquilam novimus, quæ in duello
cum serpente, à messore liberata,
mox liberavit ipsum liberatorem,
hydriamque venenato potu ple-
nam, amicâ inimicitia ter ab ore
excussit: sed ne virtutes Bruto-
rum commemorans ipse vitium
perissologia incurram, abrumpo;
fatis ad intentum dixi, si non ab-
undè. *MEL.* Non imprudenter
præoccupas: fat cognita fufus
recensenti, aurem præbere bene-
volam Eutrapeliæ, vel si mavis,
patientiæ virtus est. Tam multa
dicenti, præcipuum excidit. Omi-
sisti novum pro animalibus Cœ-
lum, omisisti Orcum, hunc pœ-
nam pro vitiiis, illud pro virtuti-
bus præmium. Cur dubitas?
Bruta, quæ apothefi jam deco-
râsti, Olympo excludere sine in-
juria nequis: Ecce! quænam in
avia tua te Philosophia deducat.
Sive vitia probet, sive virtutes,
calumniam infert, per illa Brutis,
per has hominibus. Umbræ
igitur virtutis, & vitii sive motio-
nes quasdam à Natura ngenitas,
quibus species stabiliter respon-
dent, inesse Brutis dicendum est;
utpote, cum vera virtus, & vi-
tium iis solummodo convenire
possit, qui delectu, suoque arbi-
trio operantur.

LEUC. Falleris, si meam hanc
esse asseras Philosophiam: sum
interpres, non Author, ut tu sis
Magister, ego Discipulus. Scio

Valer.

max. l. 9.

l. 13.

Fellius

solt. at-

ic. l. 5.

l. 14.

virtutem brutis tribuere sanæ mentis non esse, quia patenter falsum: sed & scio, quod hæc omnia in cæcum naturæ instinctum refundere, non videatur esse Philosophi, quia patenter durum: age enim, Chryssippi canem considera, & videbis, ut persequendo feram ad trivium delatus, exploratis odoratu duabus semitis, mox tertiam sit ingressus, hoc equidem, a si D. Basilio credimus, discursu syllogistico determinatus: *fera quam persequor, aut hac, aut illa aut ista divertit parte: atqui non hac, non item illa (cum nullum fugitivæ vestigium deprehendam) restat ergo, illam ista abuisse via.* b Indiæ Simias attentius contemplare, & videbis, cum barbaris pro pecuniis ludere, in lusu victores suos civilitate minime barbara ad Oenopolium invitare, & sique de parto lucro potum liberaliter solvere: & quis ista per solos naturæ imperus solvat, nisi una dissolvere velit totum Peripatum? Actiões singulas Philosophica tridina perpende & in Stoicum migrabo totus, nisi finem deprehendas in singulis, propter quem operantur: nisi media palpes utraque manu, quæ eligunt consequentulo fini maxime opportuna. c Pro teste canem adducit Plutarchus, qui amphoræ oleariæ insidiatus, cum superius angustam, nec satis plenam intueretur, tandem conquiritos à se lapillos in

lecythum injecit, donec affligeret oleum, & ipse lambendo, satisfacere gulæ posset. d Cancerc, ubi ostreas videt, hiante concha, radiantem Phœbum admittere, mox ex insidiis prorumpit, lapillo instructus, quo clanculum injecto, conchylii portam reddit sibi patentem, sicque pro libitu chelis extrahit prædam, male custoditam, quia male clausam. e Astutius more suo se se vindicat vulpes, pulices, custodes domesticos, exosa. Sensim se se undis immergit capite tenus, eo fine ut fugientes turmatim hospites florente ramo, quem ore tenet, veluti asylo, excipiat, exceptosque demergat, ut planè dubites, an ingeniosius sumat vindictam, an commodius depellat molestiam. Erinaceo jure subscribas pro lemmate, Nil sine fine. Hic duplicem portam latibulo præstruit, Boreæ unam, alteram obversam Austro, ut hoc flante obstruat unam, illo molestius tumultuante obstruat alteram: idem penui suæ in hyemem provisorus, maturis jam fructibus Pomonæ atria lustrat, ibique per decidua se se poma volutans: onustus redit cum spolis, totus ipse quantum quantum, spoliatur simul, & spoliium. Canes Ægyptii non nisi carptim, & per intervalla Nilum degustant, ne suam longiori morales vant sitim, Crocodilis ad fluvii crepidinem latitantibus restringere

d
S. Ambr.
l. 5. de op.
6. dier.
c. 5.

e
Lud.
Gran. tr.
de creat.
Mundi

S. Bas.
Hex.
hom. 9.

Plin. l.
c. 10.
Idem l. 9.
c. 30.

a
Hom. 9.
in hex.

b
P. Nier.
bi. nat.
l. 2. c. 4.

c
Apud
Lyps. ep.
ad Belg.
cent. 1.
ep. 44.

guere cogantur famem. Quid dicam de Polypo? eligit ille media, non minus apta ad se tuendum, ne præda fiat, quam opportuna ad decipiendum, ut prædam faciat. Nam hostem cum metuit, subrus saxa defidet tutus, eorúmque colorem sic induit, ut cum Batto in saxum obriguiffe diceres: sicque pisces majores fugit, minores fallit; hos enim, velut ad saxum incautius adnatantes brachiis suis ceu retibus carpit, capitque. Quid de Aquila, non oculis modo, sed & ingenio acutissima? Testudinem ut venetur, testam ad saxa allisam frangit, uti malè sensit infelix Æschylus, cujus calvitie decepta Aquila improvisum prostravit, decepitque, cum ipse Fata decipere niteretur. Sed & Area Falconis insidias vitatura, *notisque paludes deserit, atque altam supra volat Area nubem.* Quod si hostem superiorem se conspicit, resupino in tergora rostro, velut acuto longoque spiculo, excipit cæco impetu in se ruentem, transfadigit, vincit, vel saltem non moritur inulta. De Perdice sic Stagirita: *cum ad illius nidum accesserit quispiam, provolvitur sese ante pedes venantis, sicque allicit hominem ad se capiendam, usque dum pulli effugiant: tum & ipsa avolat, revocatque prolem.* De eadem Plutarchus: *assuescitis pullos, urgente aucupe jacere supinos, injectaque corpori glebâ velut tegumento fallere in-*

dagantes. Quid igitur mirum, si, quòd Cosmographi asserunt, Nationes sit invenire sub Cœlo, qui in Brutis rationem colant humanâ longè majorem? quid mirum, quòd Barbarorum non nulli pro Rege recipiant Canem, ejúsque nutibus obsequantur? quid mirum, quòd Caligula Sonipedem suam creaverit Consulem? sed pro completo fermento serviat stratagemata, quo Simia Julii Imperatoris non ingeniosè minus, quàm lepidè suum consecuta est finem: castaneas, calido contectas cinere, ut à foco cleperet illæsa, catum obvium arripit, mutuatisque illius pedibus, velut opportuna fuscinulâ, cunctas harpagat indemnis, non sollicita de alieno damno, sed de suo emolumento læta, quia satiata. Jam ego te per omnem Stagiram adjuro quid de his omnibus Philosophus sentiat, cordata mente ediffere. Si adversæ partis Tribunal appellem, lis pridem decisa est: ex cæco ignorantia alylo depromentur mille instinctus, Naturæ determinantis impetus sine fine, antipathici, sympathicique effectus sine numero, quibus, velut Ajacis clypeo, impugnantium tela non tam elidunt, quàm eludunt. Avicula, inquirunt; pro construendo nidulo colligens paleam, non cognoscit medii proportionem, sed apprehendit merissimè *nidum & paleam*, & quòd præ lapide attollat paleam, Naturæ instinctui

Aldrov.
. 20. c. 8.
Ornith.
Virg.
. 9. hist.
. 10.

Ne solert.

in acceptis referat, oportet. Sed age, an modus hic arguendi Philosophum notat, qui dignus sit Athenæo? an hæc agendi methodus principium deceat, quod cognoscitivum voluit Creator? quod operationes mirabiles, si nostro non arguunt simile, saltem non notant toto Cœlo dissimile? age an conformius hoc rationi, quòd Bruta, quæ videmus, non appetere media, nisi præcognito sine; quæ cernimus, assumere utilius medium præ minus utili; quæ hisce oculis intuemur, discernere à noxio utile, an, inquam, conformius hoc rationi, quod non agant, nisi per instinctus sympathicos? Superi! quæ sympathia ad famem, qua Hirundo cibum famelicis defert, nec abstulit, ipsa pullis omnibus magis famelica? qui instinctus, quo canis ad Venatoris imperium mox relinquit feram, quam prius instinctu avidissimo persequeretur? evertatur Hercle Peripatus, pereant Athenæ, si non nisi per cæcos impetus nostra discurrit Philosophia. Impune suis Automatis triumphare jam potest Cartesius; quis impugnabit, nisi quod operationis nostris analogæ principium arguant proportionatum? quis propugnabit animalium vitam nisi quòd agendi modus sine vita explicari non possit, præterquam ab iis qui sine in vitâ, ratione saltem destitui convincuntur.

MEL. Enimverò si tam potenter, quàm ferventer, pro domo tua Cicero perorâsses manibus, pedibusque in tuam irem Sententiam. Sed utut non dixeris nihil, non tamen, me Judice, dixisti totum? Naturæ horres instinctus, & ego, ut fatear, averfor: quid igitur? an admittendum censes à Brutis cognosci media prout utilia sunt ad finem? an, judicas, quòd apprehensio prævia, de medii proportionem, ad judicium illa determinet comparativum? an ad Discursum, vel quod inde fluit, electionem etiam liberam medii propter finem? apage monstra Philosophiæ, quæ non nisi hæreticos post se trahunt abortus! quid sentiendum igitur? advertite animum, dum paucis tibi meam cupio perfectam montē. Nisi vehementer me fallunt illa, quæ in medium attulisti hactenus, homini in suam sententiam non penitus obstinato, & suadent, &, ut reor, persuadent, etiam ab Avicula non tantum cognosci paleam sed & convenientiam paleæ ad talem finem: quòd autem hæc non cognoscat per judicium comparativum dabimus adversæ parti, nec inviti: quia evincit ratio, & pene dixissem, requirit fides. Media igitur tenenda via est, ut vites Scyllam, nec tamen incidas in Charybdim. Dicendum firmiter, cognosci ab Avicula medii proportionem, non quidem judicio, sed apprehensione qua-

dam proportionatâ, qua necessariò determinetur ad appetendum hoc potiùs medium, quàm illud, ad tollendum potiùs paleam quam lapillum. Hoc autem modo, an in phrasi scholasticâ Brutâ agant propter finem formaliter, sed imperfectè de nomine lis est, quàm ad Orbili trutinam ventilare nec libet, nec licet.

LEUC. Beatè; nam medium tenes: utrique parti das aliquid, neutri concedis totum, felix Arbitrator, quia elicis ex falso verum, & vias asperas componis in vias planas. Sed ecce! ad viam metam nos sistit Discursus: præstò est villa, ambulationis tuæ, ut audio, plerùmque terminus. Placet situs; nec ipse, reor, Tullius hoc jure Tusculum averfaretur. Quod illi nomen? quanam origo? quis loci Mecœnas? MEL. Nomen *Villa novæ* loco indidit Novitas: originem debet Philosophiæ; nam fuit Thomaso, inter Sophos illustre Nomen, qui suis studiis accommodârat sylvestre hoc Athenæum. Et quia cum Nomine cultum quoque induerat D. Thomæ Angelici, etiamnum Sophi, Villam ejus honoribus consecravit, unde in hunc diem quoque audit *Villa Angelica*, ejusque insignia, *Bos murus*, in frontispicio visuntur. Hic Sophus illustris, ubi Fatis concessit cum tempore, hæredem loci scripsit Peripatum, cujus usibus etiamnum servit, nec rarò Philo-

sophis præbet gratum in æstu umbraculum, in curis animi levamentum. Hæc de origine loci, illius situm, exploratore oculo propiùs arbitremur. En! in Orbem plantata viret, séque gyrat hæc sylvula, & quia ambulacris umbrificis exornata, Peripateticos ad disputandum invitat, obviæ semper occurrunt ferarum variae species, quæ dum saltum hunc animant, Dianæ gaudia, Sophis præbent jucundos discursus. Illic erecta sunt vivaria, hic aviaria, suis ornata Philosophicis exedris, quæ virentibus arborum ramis inumbrata, tam concinnum disputationi aperiunt Lyceum, ut nihil vel ad acuendam Ingenii vim efficacius, vel ad excitandum voluptatis sensum, illecebrosius fingi possit. Excurrit hoc nemus in pulchritudinis raræ pomarium, quod prata amœnè ridentia conjungunt Villæ. Sed & striduli amnes, lymphæque crySTALLINÆ, ut vides liquidam aspergunt animo voluptatem: nec desunt lacus, divitesque piscinæ, quæ Sophis varia in discursum offerunt experimenta. Et ecce! stamus ad villæ hortum, in quo superba sit Chloris, si magis venustum pro sua Regia, petat decorem: hinc oculos recreat florum varietas, ibi alvearia Philosophorum alliciunt discursus. Verbo: non video, quòd in campis Elysiis quidquam fuxerit fabulosa Antiquitas, quod hoc

in loco non offerat suis Cultoribus Naturæ amœnitas.

LEUC. Si tantus foris est vilæ lepos, quanto interitus abundabit? Eja! ingrediamur. Quam habet porta epigraphen? MEL. Genio loci accommodam:

*Este Procul tetrice, curarum tadia,
larva,*

*Nam sacra hîc regnant otia, lata
quies.*

En! in portæ cacumine Bos volat alatus, mutum Angelici schema: nam noveris, hunc Angelum in Philosophia, dictum à Condiscipulis *Bovem mutum*, eò quòd plura cogitaret, quàm diceret: ne dissensit ipse Professor Albertus Magnus, nam *Bovem mutum* esse asseruit, ad cuius mugitum, fore, ut contremiscerent Tartara, & obstupesceret univèrsus Orbis. Sed Stoam Angelici ingrediamur: Stoam nomino hanc ædificii Aulam, nam affixis symbolis refert Angelicum Herculem, Brutorum omnium Domitorem, quia affectuum Expugnatorem; verè Stoicum, quia Apathicum; Victorem Mundi, quia Victorem sui. En! hic Hercules profligat Hydram, cùm titione accenso in fugam dat fœminam: ibi domat in ira Leones, & Tigrides: hic Arcades debellat, industriæ clypeo; ibi expugnat Cameleontes, demissionis Christianæ exemplo. Hic Epicuri affectus Alvearia monstrat hoc lemæte:

*Alvear ecce! Schola est; sed & est
Apis ecce! Magistra:*

*Doctores Bruti discite, Bruta do-
cent.*

Ibi Formicæ symbolo pigros instruit Endymiones, affixâ Epigraphæ.

*Informem hac formâ pigrum Formica
reformat:*

*Prospiciendo famem, prospiciendo
fami.*

In Aulæ fronte cernis Doctorem Angelicum, inter Bruta medium, omnium examinantem virtutes, & paradoxas stupentem proprietates: è Brutorum virtutibus Sophorum colligit vitia, & ut affectiones brutas domare discant, suo invitat exemplo; verè Sophus quia appetituum Domitor, & Imperator sui: lege ejus Imagini incisum Elogium:

*Angelum vides, & Hominem,
Quia vides Doctorem Angelicum.*

*Mirare Metamorphosin!
Ecce! Ex Bove nato Apicula:*

*Nam ex ejus cerebro tot prognata
Apicula;*

*Ut Doctorem Mellisium crederes,
Nisi Angelum induisset,*

Ut dici posset Angelicus.

*Angelus erat, antequam esset Do-
ctor Angelicus:*

*Angelorum Discipulus, & pere amu-
lus fuit.*

*Ejus Ingenium nemo hætenus totum
novit:*

*Qui omnia scivit, Ingenii sui limites
nescivit.*

*Dixisses Philosophiam illi infusam,
non acquisitam,*

Ari-

*Aristotelem didicit propemodum sine
Magistro,*

*Vix eum Aristoteles sine Doctore
didicisset.*

*Dubium est inter Sophos,
An ille plus Sapientia, an illi plus
Sapientia debeat?*

*Ostendit in Angelico, quid tota
posset:*

*Implevit illius Ingenium, nec ex-
plevit.*

*Stupeſce hunc Bovem mutum:
Qui doctius ſilet, quam omnes So-
phi loquantur:*

*Qui ſuo ſilentio facit diſertum
Orbem.*

*Mirare hunc Bovem mutum:
Quem in celeſtem Zodiacum Sa-
pientia tranſtulit.*

*Nam ejus pectori affixit Phœbum,
Ut ſciveret impoſterum Orbis,
Solſtitium obſervandum eſſe in
Tauro.*

*Verbo:
Mirare hunc hominem, quia An-
gelicum:*

*Cujus Theologiæ Summa, quam
ſcripſit,
Eſt Philoſophiæ Summa, quam vixit.
Cujus Vita*

*In corpore ſupra Naturam.
Cujus Dominium
Unius in ſolidum, quia in ſe ipſum
Cujus Dominiû fructus
Eſt Concupiſcentia domita;
Cujus Dominiû Gloria,
Eſt ſui ipſius Victoria: Abi
Philoſophe, ſed ita abi,
Ut poſt concupiſcentias tuas non
abeas,*

Sed à voluntate peſſima avertaris,
Et convertaris.

LEUC. Cuperem ego, ut
hanc aulam Angelicam nonnulli è
Philoſophis perluftrarent: quid
putas, illis diceret Apis Angeli-
ca? MEL. Ne dubita, aculeum
figeret: diceret, Bruta ratione ca-
rentia, ſic rationi operari confor-
miter, ut Philoſophi (ſat graves)
rationem illis tribuere minimè du-
bitarint: & Philoſophos, ſat mul-
tos, ratione præditos ſic rationi
operari difformiter, ut Bruta
omnia rationem illis negare non
formidarent. Prò pudor! exclam-
meret, animalia, ſi poſſent, Cœ-
lum raperent, cum Sophi volu-
tentur in carne & ſanguine. Di-
cere Brutis minimè brutis: lu-
ſtrate Academiâs, fors reperiet
Elephas nonnullos Philoſophos,
quibus neutiquam Prudentiæ ſa-
lem invideat: fors amaro, hinnitu
uni vel alteri exprobraret Buce-
phalus. Ecce! trabeatus iſte in
Peripato Adami Pronepos, factus
velut unus ex nobis. Hæc dice-
ret Apis Angelica. Ego ab
Iſaiæ Oraculo non penitus ex-
emptum, reor, Peripatum, quo
homines ob varia vitia nunc vo-
cavit Leones & urſos; nunc Dia-
cones, & malas beſtias. Illud
peſſimum, quòd ſæpe ſuperent
Brutorum vitia, nec adæquent ta-
men virtutes. Erigite Athenæa
ferina Cohors: non deerunt Diſ-
cipuli, poſtquam Philoſophis per
Jobum

Jobum hanc Deus publicavit Sententiam: *Interroga jumenta, & docebunt te.* Prius sub disciplinâ vestrâ creentur Ethici, quàm in Peripatum mittantur Philosophi: *Vade ad Formicam ô piger! & discite prius industriam.* Lascive, columbæ gemitus imitare, & discite crocitare cum corvis, & grunnire cum porcis. A Serpente prudentiam hauriant, si qui prætextati etiamnum Philosophi. Gratitude canum imitetur propago Stoica: *quis enim non erubescat?* exclamat os plenum Ambrosiâ, *quis non erubescat gratiam bene de se merentibus non referre, cum videat etiam bestias refugere crimen ingratitude?* & illa impertite alimonia servant memoriam, tu non servas salutis ac-
Ambr. l. 1. de offic. cepta. Imò, eodem teste, omnibus animalibus innatum; salutem tueri, & cavere, que vocant: *solus homo non prospicit æternam salutem.* Audite denique, quod in suis mox prolegomenis, uno ore, clamitent Bruta: *nolite fieri vald. t. 1. sicut equus, & mulus, quibus non de vitiiis. est intellectus.* Pudeat sanè: ut *tr. 5. de aît* Christiane Seneca: *pudeat ab*
Aced. c. 1. exiguis animalibus nos trahere mores; pudeat, Christianam Phi-

losophiam; Brutorum Ethicâ indigere, qua prius formentur à Brutis in homines, quàm in Peripato creentur Sophi.

LEUC. Apparet sanè, quàm sit utilis Philosopho virtus, sine qua nec inter Bruta illi concessum vivere. MEL. Imò non utilis modo, sed necessaria unicè est Sopho virtus: tot enim alit in corpore bestias, quot numerat mentis affectiones; harum erit infame mancipium, nisi virtutis freno se probet Magistrum, si non Apathicum, saltem nostri temporis Stoicum. Virtus, quæ Ipecifico nomine Ascetis est abnegatio, frenum injicit tumultuantibus bestiis, non extirpat, quod esset nimium; sed domat, quod necessarium. Quid gloriosius, quàm: *ciccuratos & dociles domi alere Leones?* quàm Elephantes habere in sua subsidia armatos semper, & ad nutum paratos? sed ejusmodi Hercules rari nant. Qui titione accenso septemplicem debellant Hydram. Angelicus est, qui suo Sophos exemplo animat, non Sophos verò Apis aculeo fugillat, hoc Peripato affigens Satyricon.

S A T Y R I C O N

ACULEATÆ APICULÆ

A SOPHO ANGELICO

PERIPATO AFFIXUM,

Contra Peccatores Pseudo - Peripateticos

De quibus Spiritus Sanctus :

*Hi sunt, qui segregant se animales, Spiritum non habentes :
secundum Desideria sua ambulantes in
impietatibus.*

Ep. Judæ v. 18. 19.

*Rumpe Vinculum,
Muta hactenus Natura!
Non enim sufficit murmurare bombo:
Sed obturatas Sophorum aures,
Mellito opus est vellicare aculeo.
Rumpe vinculum,
Da linguam, que dedisti Pruden-
tiae limam,
Ut illos acuam.
Qui habent linguam; non tamen
limam,
Sopbi irrationales.
Audite igitur, nec miremini,
Quòd Animalculum loquar :
Loquuntur plura jam Animalia;
Ipsimet scitis, cum vos auditis.
Illud potiùs miror,
Quòd loquamini toties, ratioci-
nemini nunquam:
Ut meritò Bruta vos dicerent
Bruta,
Vera loqui si possent :
Et homines Bruta non dicerent
Bruta,*

*Vera loqui si vellent.
Loquar igitur,
Ut mutos vos instruam, loquentes
corrigam,
Et primâ vice jam aliquid discatis.
Nec indigna sum, hoc audito-
rio, Pallas :
Nam illa nata ex cerebro Jovis,
Ego nata ex cerebro Bovis,
Nullo discrimine.
Cum & ipsum Jovem legamus
fuisse Bovem.
Ad vos legatam me ablegat
Brutorum Respublica,
Non ingratham reor,
Quia Apem cum melle, & sine felle,
Nisi quòd forte figam aculeum.
Ad vestra vota, quam sint devota
nunc referam.
Vos esse cupitis Bruta, & illa homines,
Ut rationis usu vestrum corrigant
abusum.
In comitiis audita causa.*

T t

DATA

Data suffragia, decisa lis est.
 Pantheræ, & Tigrides, vestro in-
 tuitu mansueta,
 Societatem non abnuunt:
 Nam ab hominibus tam inhumanis
 Belluinam discunt ferociam:
 Potestis docere,
 Quomodo magis possint nocere.
 Auriti Arcades
 Suis non refragantur suffragiis.
 Nam agnoscunt,
 A suo genere, vos non degeneres:
 Sciunt,
 Ex eodem vos trunco descendere,
 Ex eadem Arcadia oriundos.
 Ex eodem stipite natos.
 Gaudent similibus similes,
 Nam præter vocem nil deest,
 Quin glorientur,
 Se vobis pares, vos illis.
 Sed & nefrendes,
 Vestram non dedignantur con-
 sortium:
 Nam cum vos audiunt tam sæpe
 grunnire:
 Cum vos vident in volutabro tam
 sæpe volvi,
 Mores notant Sui similes constanter.
 Hinc præ stupore exclamant,
 Ecce! quasi unus ex nobis!
 Siliquas æstimant,
 Cum his tam avidè, vestrum reple-
 tis ventrem.
 Hæc vota ceciderant ad vestra vota:
 Nam cedebat hæc vobis trias,
 Sua libenter subsellia in Brutorum
 Republica.
 Sed reclamârunt cæteræ animantes
 Nam vestra horrent consortia,

Ne Bruta essebruta dediscant,
 Et ab hominibus discant, desipero
 infra Bruta.
 Protestatur Columba.
 Castoque genitu detestatur incastos
 ructus.
 Ipsi Corvi cadavera deserunt,
 Et in vobis quarunt, magis sæten-
 tem prædam.
 Elephas
 Hos quoque Sophos miratur,
 Quibus nullum in cerebro ce-
 rebrum;
 Et tot Entia, sine Scientia
 In Peripato damnat superflua.
 Formica.
 Increpat segnes moras,
 Quibus teritis tot celeres horas,
 Consumentes utile tempus,
 Inutiles consumpti à tempore:
 Dum tandem consumptis tot sum-
 ptibus,
 Nil nisi inane Capitolium restat,
 Vacuumque Diogenis dolium,
 Hac cum Epigraphe:
 Nos sine fruge fruges consumere
 nati,
 Ipsi Canes
 Ingratam detestantur perfidiam:
 Timentque, ne tam crudo consortio
 incrudescant.
 Stupescunt, quod allatretis Nu-
 tritios,
 Quod mordeatis hospites sicuti
 hostes,
 Quod dente cynico, etiam agnitos
 lateretis Actæonas.
 Pavo
 Centum oculis vos videt cæcos.

*Et tamen centum Argis magis super-
bos.*

Miratur ,

*Quod sine sirmate tumescant pedes ,
Et in simeto erigi queant crista.*

Equus , & Mulus

Vos cuperet Nabuchodonosores :

*Nam si essetis Bruta , minus essetis
bruti :*

*Non enim hæc edunt ; ut vomant ,
neque vomunt , ut edant.*

*Non enim hæc bibunt supra mensu-
ram ,*

*Multò minus mensuram bibunt sine
mensura.*

Ipsæ Viperæ

Venenata hæc aversantur sædera :

*Nam à vobis ictus , nemo hactenus
sapuit.*

*Vobis esse affectum , jam est esse in-
fectum :*

Vobiscum vivere , est vixisse.

Verbo : vos respunt Bruta ,

*Quia nihil ingenii , nihil ingenii in
vestro genio notant.*

Hinc

*Si vultis illorum Societatem ,
Deponite hominum vitia , assumite*

Brutorum virtutes ,

*Antequam in Academia Brutorum
sitis Magistri ,*

Estote prius Discipuli :

Jumenta docebunt vos.

Estote prudentes , sicut Serpentes :

Simplices , sicut Columbæ :

Estote industrii , sicut Formicæ ,

Casti , sicut Apiculæ.

Abi Viator :

Et esto Apis , si sapias :

Sat sapias ,

Si infra Bruta nunquam desipies ,

ARIADNE PHYSICA,
 Seu
 DISCURSUS VI.
 De
 MAGIA PHYSICA.

LEUCOTHEUS. The-
 feum me cupis hodie,
 cùm filium porrigas in
 Ariadne. An Mino-
 tauros fors alit Physica,
 novùmque Sophis aperit laby-
 rinthum? *MELANDER*. Ita est:
 labyrinthum aperit Magia Physica
 quem ingressi jam plures, egressi
 sunt pauci, quia exitum ab in-
 gressu mox perdidere. Nec im-
 meritò labyrinthum dixero hanc
 Philosophiæ partem curiosissimam:
 quot enim in Cretico fal-
 laces gyros, ancipites anfractus,
 viarùmque implicitas ambages
 quondam obstupuit fabulosa An-
 tiquitas: tot in Magia Physica re-
 conditos meatus, difficiles flexus,
 & errores prorsus inextricabiles
 admiratur Philosophia. In illo à
 Minoe conclusus est Minotaurus:
 in hac Chymææ stabulantur, &
 Hircocervi, Minotauris omnibus
 magis mirabiles. In illo, quò magis
 ad interiora hospites deduxit curi-
 osa aviditas, eò magis seduxit: in
 hac quò profundius tentas anfra-
 ctus, eò tentaris periculosus, dum

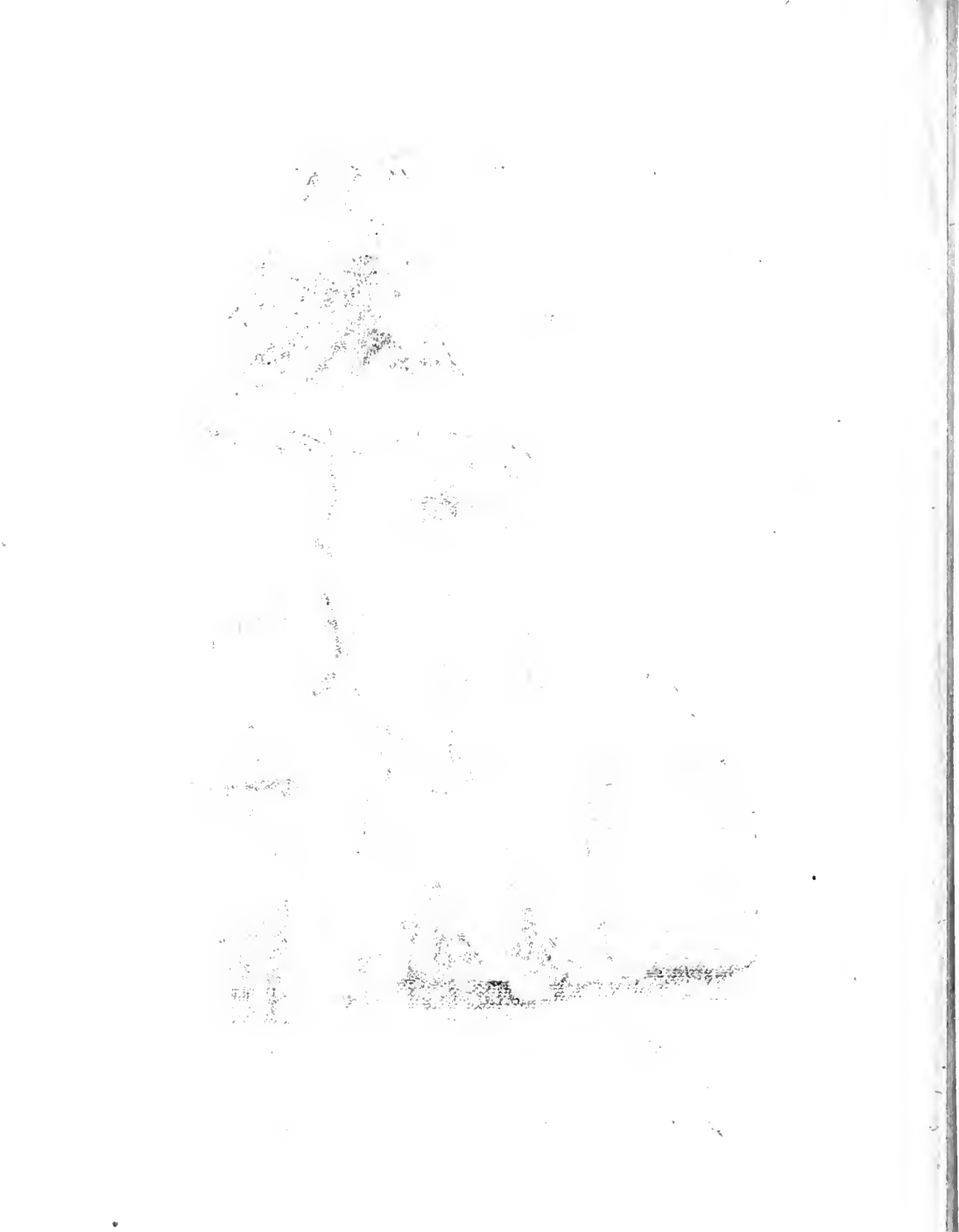
in ea sensim prolaberis avia, in qui-
 bus, nisi *Dædalus ipse dolos tecti, Encid. 6*
ambagesque resolvat, cæca regens
silo vestigia, de exitu penitus de-
 sperandum. En! Magiæ Phy-
 sicæ symbolum in labyrintho; cui
 pro lemniate subscribes pariter;
labor intus: ut ad eò, non malè
 Philosophi, hanc Scientiam di-
 caat in pugno, *reconditam Arca-*
norum Naturæ notitiam, & quasi
supremum Sapientiæ creatæ api-
cem, in quem, qui evasere Mi-
 nervâ propitiâ, cognoscunt mira,
 quæ popellus stupet, hianti ore,
 velut miracula. Id verò *mirum*
 appellat Peripatus, quod admira-
 tionem movere potest: porrò in
 admiratione plura concurrunt:
 primò quidem ignorantia causæ,
 vel circumstantiæ; ita intuens
 fortè Eclipsin, causam si ignoret,
 à modum, admiratur. 2do Ob-
 jectum solet occurrere novum,
 atque insolitum. 3tio. datur quæ-
 dam mentis suspensio cum consi-
 deratione rei intentâ, ita ut ferre
 judicium metuat, velut magnitu-
 dine rei paradoxæ oppressa. 4to
 Su-

S. Bonaventura, Sophus, mirabilis, quia Seraphicus; nam à puero Religionis devotus, Philosophiam non nisi Seraphicam audire voluit: audit Parisius, tantà ingenij famâ, ut Magie Physicæ mira, ad miraculum, et que resolveret: ipse natura miraculum, de cuius indole Alens, ejus tunc temporis Professor: Hic est verus Israëlita, in quem nec adamus videtur peccasse. Ex Surib.

G. R. del.

J. M. Goussier sculp. A. V.

Supervenit inquisitio latentis causæ, qua cognitâ oritur delectatio : rara enim , & nova delectant , quia augent Scientiam. Ejusmodi subin notitiâ qui gloriantur, quæ neque in mediis, neque in fine supremo Legislatore contraria, Magi sunt, volo dicere, Naturæ silentis Aruspices , qui retro cortinam hausta attonito Orbi produnt Oracula ; Magi sunt, quibus in labyrintho Naturæ pro Ariadne ingenium , pro filo eruditus servire solet discursus.

LEUC. Et talem Theſeum in D. Bonaventura mihi deprædicas ? MEL. Neutiquam talem, sed meliorem , quia veriozem. Fatur ipsa Magia, labyrinthum Naturæ ab hoc Sopho ita detectum , ut omnia caperet , ipsum Nemo. Nam dum Magiæ resolvit mysteria, se ipsum fecit mysterium : Magiam novam in suo dedit ingenio, quia inter Naturæ Miracula ipse maximum Naturæ Miraculum. Audi quod Ariadne Physica huic Theſeo meliori Elogium.

Quod omen , putas , præſert ille ,
Cujus vel solum Nomen ,
Bona spondet futura.

Imò non spondet :

Dat per se ipsum bona præſentia ,

Qui sic spondet futura :

Quasi verò

Quid melius venire posset ,
Cum ipsemet jam adest præſens
Bonaventura.

Sed tamen meritò gloriatur hoc nomine ,

Nam sic vitavit mala præterita ,
Ut non haberet , cur timeret ventura
Quippe tam bonam sortitus est
animam.

Ut Adamus vix in eo peccaverit ,
Vix ipse in Adamo.

Rediſſe viſus ad novum Innocentiæ
Statum ,

Qui veteris Adami haberet nihil.

Miraculum fuit Naturæ ;

Nam quæ aliis impedimento ,

Huic erat incitamento ,

Quæ in cæteris lapsa ,

Surrexit in Bonaventura ,

Qui in Statu Naturæ lapsa ,

Statum vixit Naturæ puræ ;

Imò purius vixit , quia sanctius.

Miraculum fuit Naturæ :

Nam

Mirantur ingenia omnia

Unicum illius ingenium ,

Quod suffecit Scientiis omnibus ,

Cum vix illi Scientiæ omnes sufficerent.

Dixisses ,

Non didicisse illum Philosophiam ,

Sed habuisse innatam.

Adeo Naturæ exhaustit mysteria ,
Ut nullam restaret , quod exhauriret ,

Præter se ipsum.

Illud Miraculo majus ,

Quod bis natus , & semel solummodo
mortuus.

Nam primâ vice vix natus Mundo ,

Morti mox destinatus ,

Sepulchrum reperisset in cunis ,

*Nisi Mater, quæ illum peperit,
 Atundo,
 Genuisset etiam Cælo.
 Infantem pene jam mortuum,
 Vovit Religioni renasciturum,
 Ni moreretur.
 Factum, ratum.
 Sic sacratam meliori jam vitæ
 prædam
 E mortis faucibus Mater eripuit,
 Vera Mater,
 Quæ præter vitam mortalem dedit
 & immortalem.
 Sic captam ex voto vitam,
 Deinceps duxit devotam:
 Mori se credidisset, si Cælo vivere
 renuisset.
 Magnetem dixisses,
 Adeo omnis quies illi irrequieta,
 Dum in portu Religionis
 Tandem invenit polum.
 Intravit, nec amplius exivit,
 Nam malè exire volenti, nulla pater
 alia porta,
 Nisi quæ ducit ad Tartara.
 Intravit, nec amplius respexit;
 Sed aspiciendam venturis ad por-
 tam*

Hunc reliquit Epigraphen:

*Si speratis bona ventura,
 Sequamini Bonaventuram.*

LEUC. Appositè: sed infè-
 riùs audiemus te de hoc iterum:
 nunc naturalis Magiæ pande ar-
 marium, quo tota me curiositas
 rapit. Et ecce! jam in Symbolo
 ostendisti Magnetem, in Magnete
 prodigium Naturæ: filum porri-
 ge cum Ariadne:

*Cur trahit, & trahitur Magnes?
 mihi dicito causam:
 Sidera cur sequitur, quæ Sophus
 ecce! fugit?*

MEL. Acu tangis difficultatem
 cùm tangis acum Magneticam:
 hujus virtus, quàm passim est
 omnibus nota, tam est ignota:
 nam quidquid dicunt Sophi, di-
 vinant, & in illa plus mirantur,
 quàm de illa philosophantur.
 Sideritidem à ferro, quod attra-
 hit, appellant Sophi; *Herculeum*
Lapidem alii, eò quòd ferrum,
 metallum rerum omnium domi-
 trix veluti novus Hercules sibi fa-
 ciat obsequi. *Heracleon* ab *Heracleâ*
 Patriâ alii indigitârunt. Curiosa
 inòdè portento proxima ejus in-
 ventio, cujus gloriam *Fortuna*,
 quia cæca, casu dedit opilioni:
 hic circa *Heracleæ Urbis* confinia,
 cùm pecus fortuitò duceret, dere-
 pente sensit pedem lapidi, ipsùm-
 que lapidem soleis, liberali, ut so-
 let, ferro armatis, adhærescere.
 Obstupuit ille, quod putabat pro-
 digium: lapidem sustulit, & in-
 ventionis honore contentus, illum
 tradidit Peripato dijudicandum.
 Et ecce! mox Philosophica ubi-
 que fora perstreperè, judicia judi-
 cii certare, nullo emolumento nisi
 forsan raucedinis: nam adhuc sub
 Judice lis est, ut planè paradoxum
 hunc lapidem non immeritò dixe-
 ris ingéniorum cotem. *Kircherus*
Philosophiæ curiosæ *Proto-*
Parens, & vel ideò præcæteris gra-
 tus,

tus, quia plus cæteris eruditus, multis explicat. Thaumaturgam hujus lapidis indolem. Prolixioris discursûs dabo compendium pro discursû. Afferit imò hujus lapidis Patriam, Regionem omnem; utut validissimos Europæ Magnetes, in Norvvegia progenerari sit in comperto. Afferit 2dò hunc lapidem, Jani Bifrontis symbolum, quia qualitate præditum biformi, qua veluti geminâ facie contuetur geminum Polum, Australem scilicet, & Borealem. Hinc si filo illum suspendas quietem non capiet, usque dum invenit, in plaga sibi beneficia, amicum Sidus. Afferit 3tiò, hunc lapidem, virtute prodigiosâ sic agere per spheram, ut ferrum attrahat, vel sibi similem Magnetem: hanc virtutem alii in qualitate, in corpusculorum effluviis alii constituunt, idiomate pro diversis principiiis diverso. Hinc si Magnes liber, & exiguus, ferrum verò grave, vel alligatum, Magnes accurret ad ferrum: secùs, obsequio mutuo, ferrum advolabit ad Magnetem gratòque spectaculo in aère pendulum hærebit.

LEUC. Et hoc, nî fallor, illud erit Miraculum, quod in Mahometis sarcophago, virtute Magnetica suspensò, obstupescunt Lunaticæ Noctuæ, Turcas intelligo, qui suas sic depereunt tenebras, ut etiam naturalem Philosophiæ Lucem penitè avertentur. MEL.

Rectè advertis: sunt nempe decipi faciles, quibus mira, fucato splendore, rutilant, velut Miracula. Cæterum, fateor, Magnetis proprietates adèò paradoxas, ut etiam Augustinos in admiratione *L. 21. de nem meritò traxerint: quis enim, Civit. c. 4. exclamat, vim istum lapidis non obstupescat*, si videat, ferrum è longinquo applicatum, non tam attrahi, quàm quodam impetu *Schott. p. rapi ut etiam tres robusti flumi 4. Ma- Viri illud vix retinere, imò semel gnet. l. 3. agglutinatum etiam duodecim à c. 1. perpendiculari vix abstrahere valeant? talem Magnetem vidit Lugdunum, quinque librarum pondere armatum, qui absque dubio, virum etiam cataphractum ferro, rapuisset in Aëream extasin èò magis mirabilem, quò minùs miraculosam. Quis non obstupescat, si videat, quòd hanc virtutem nec impediunt interposita corpora nisi ferrea forsàn, quæ dissipant vim attractivam? quòd applicato Magnete, Magnes dimittat ferrum, quia minùs amicum? quòd juxta posito adamante ferrum non modò non rapiat, sed etiam raptum dimittat? Quis non obstupescat, quòd Magnes attrahat Magnetem, si conjungas Polos amicos, si inimicos, repellat? quod major in instanti adiumat minori vires, quas non nisi intra tridui spatium, denuò recuperabit? quòd denique virtutem, attractu solo communicet, sic, ut attra-*

attractus è chalybe annulus, attrahere quoque possit affinem, hic denudè sibi propinquum, & sic deinceps, dum tandem sine nexu connexa in aëre catenula hæreat, cui similem, nec ipse Mulciber, Diis primum daturus specimen, fabricâisset? Illud tamen hic obiter, velim, notes, virtutem Magneticam sat delicatam, quia amat culturam: intendi potest, atque debilitari, imò penitus destrui. Igne deperditur vis attractiva, nam colit amoris indolem, sed sine tædis: quòd si lingulam Magnetis incurves, vel incurvatam restituas in directum, non restituisisti, sed destruxisti. Contrà conservabis virtutem, si dederis libertatem se convertendi ad Polos: nam sine horum aspectu fluctuat in violento. Eandem tueberis, si panno involutum rubeo, colloques amico situ: cum enim herbæ, è quibus hic color, supra mineras ferreas excrescant, qualitates à mineris amicas hauriunt, haustasque veluti gratum Magneti pabulum ministrant. Nutries insuper, si servato hoc situ in limaturâ Magnetem ferreâ ponas, vel chalybeâ; nam solent ejusmodi ramenta, acceptas à Magnete vires, mutuis rursus obsequiis in illum reflectere, amicisque radios evibrare. Denique armaturâ ex geminis laminis, indurato chalybe excisis, mirum in modum corroboratur Magnetis virtus, ita, ut qui inermis, pon-

us se ipso majus vix sustinuerat, armatus Bione teste quinquagies centies se ipso grandius attrahat, *Nic. Bio. l. 3. c. 7.* attractumque in aëre sustentet. Rationem hujus experientiæ si à Physica petas, forsitan dicet, radios è Polo Magnetis quaquaversum diffusos, in limbis chalybe armatis, omni ex parte coire denudè sicque efficere vim unitam, quòdque consequitur, fortiozem.

LEUC. Memini, cum adhuc aleret me Ephebéum, Magnetis operâ persæpe ludicris me recreatum spectaculis. Erat Philosophus, quem thavmaturgæ Magorum Dyptheræ conscium suspicabar, qui in stagnante Diogenis dolio, nunc exhibebat fluitantem absque Zephyro cymbulam, sine velis volantem, sine Navarcho, & gubernaculo se se dirigentem ad Austrum, vel Aquilonem: imò adnatabant formata ex chalybe marina monstra, Delphini, & cete grandia, rostroque cymbæ Magnetico adhærebant. Nunc eodem in dolio representabat Christum supra aquas euntem, & Petro periclitanti ferentem suppetias, ibi Jonam à pisce absorptum, hic Saulem, Davidi lanceam intorquentem, sed aberrantem. Nunc horologium proferebat, ad cuius limbum, occulto Magnete instructum, suspensa filo advolabat Archita columba, & chalybeo rostro horam, Phœbisque locum, jucundo spectaculo designabat.

Sæpe in tabula rafa, veluti Martiali campo, inimicas monstrabit Pigmeorum phalangas: singuli filii ferrei frustulis, quasi totidem lanceis armati, in mutua prælia pruriabant: mox ad varium Magnetis aspectum, vel erigebant arma, vel invertebant, vel projectis in terram spiculis, fugam unanimem simulabant: nunc dextra acies furioso impetu invadebat sinistram; fugiebat ista, altera insequabatur: nunc illi cadebant victi, hi verò stabant Victores, pugna quidem umbratili, sed adeo paradoxâ, ut veluti portento attonitus, hianti ore, adstiterim curiosus Spectator.

MEL. Ita est: Suspendunt hæc ora rudium & à juventute eblandiuntur gloriosum Euge: ex ephæbis ubi excesseris, evanuerit, credo, juvenilis stupor. Nam debet hæc scena ludicra virtuti Magnetica suam originem, uti & illa, quam, stylo Lucretii descriptam, refert celebre in Historia Nomen:

Ergò age, si quid scire voles, qui distat, amicum,

Ad quem nulla queat pertingere epistola:

Sume geminum Orbem, Alphabeti litteris signatum, indices appone eodem Magnete armatos, unumque tibi, alterum sibi servet planisphærium Achates.

His ita compositis, si clam cupis alloqui amicum,

Quæis opus est ad verba notis, huc dirige ferrum.

Mira fides! longè qui distat, cerat Achates,

Nullius impulsu trepidare volubile ferrum;

Nunc huc, nunc illuc discurrere: conscius hæret,

Observatque styli ductum, sequiturque legendo,

Hinc atque hinc elementa, quibus in verbo coactis,

Quid sit opus, sentit, ferròque interpretare discit,

Quin etiam, cum stare stylum videt, ipse vicissim

Si quæ respondenda putat, simili ratione

Litterulis variè tactis rescribit amico.

LEUC. Studio, nî fallor, hoc experimentum tu stylo Poëtico; nam Pindum sapit. Nollem profectò hujus rei facere tentamen, nec cum operâ quoque oleum perderem. *MEL.* Iterum tu plura ad linguam, quam limam: Tyronum nempe hoc stigma est, quòd vel cuncta praposterè negent, vel sine distinctionis iudicio cunctis fidem adhibeant. Utique nec ego caput tibi meum oppignerò, quòd in quavis distantia, in quavis Magnetica lingulâ hoc sibi constet experimentum; Illud etiam, atque etiam assevero, experientias, historicâ fide probatas, nisi utraque manu palpari queant, mox relegare ad Utopicam Æsopi Thulem, Philosophi non esse, sed Dydimi, in suis erroribus obstinati. Quis

enim negēt, nisi Zenō incredulus, cui caput gyratur, magis quāam Diogenis dolium, quis, inquam, neget, dari qualitates sympathicas, & antipathicas, è quibus tot Paradoxa Physica non tam arguunt Sophi, quam ratione manifestā deducunt. Noveris, quod de Hirundine marina, pisce sat noto in mari Mediterraneo, Ichthyologi referunt. Hæc enim siccata, & è Musæi tholo suspensa, vel etiam inclusa vitro, virtute sympathica convertitur ad flantem ventum, cūmque rostro, Galli instar versatilis, demonstrat. Idem spectaculum Kircherō præbuit Phylæ, pisciculus in oris Niliacis celebris, quem hanc ob causam Ægyptii *DEum ventorum*, alii *Magnetem Æolium* appellant. Sic Stella polaris influxu benevolō trahit acum Magneticam, vel potius Magnes qualitate amicā, se se vertit ad istud Sidus, et si ultra milliones triginta in miliaribus Germanicis distet:

a sic legisse me memini, repertum quondam in Oceani littore lapillum nigrum, quem cū levaret hospes, secutus continuò alter, ut meritò dixisses gemellum Castora, qui motus Pollucis omnes, æmulatione spontaneā imitaretur.

b Sic Heliotropium, Helenūmque, Latinis *Enula*, orientem Phœbum, mutante capite inclinata, adorat: mox intenta continuò facie contemplatur euntem, & velut pedissequa, se gyrando, ad usque un-

das Hesperias comitatur. Sic *Arist. c. 36. histor. animal.* Magnes attrahit ferrum, Æthiopicus lapis, quem *Theonidem* dicunt, idem antipathicā nausēa à se repellit. Sic Basiliscus visu necat, & sibillo: Gallinaceus animalium Regem vertit in turpem fugam. Torpedo pisciculus, manum piscatoris stupefacit: Taurus furore percitus, ficui si alligetur, mansuescit: Febrius piscis tangenti affricat febrī, sed manu missus resumit denudò afflatam luem, tēque dimittit liberum. Sic denique Bufo, palustre dedecus, venenato halitu attrahit mustelam, & quod mireris, hiantes intrare rictus cogit gementem, & ejulantem: imò Lusciniam, innocuo cantu veris animantem delicias, solo halitu depulmat, casuram citò præpam avidis faucibus excepturus. Sicut ad arcem Ombros Oeniponto vicinam, contigisse perhibent oculati testes, qui suavi primò, sed sensim lugubri Philomelæ cantu exciti, mœstæ huic tragœdiæ intererant Spectatores. Habes in bufone mali Socii Symbolum, sat clarum est, reor, sine interprete, applicare potes, si velis. Ut nihil dicam de paradoxa Aranea, quam alit Apulia, & incolæ vulgari nomine vocant *Tarantulam*: hæc messoribus infesta, si quem inimico toxico ferit, mox deducit ad luem rab sicam solo Amphione Medico, solâ Musicâ Medicinæ locò relicta, qua saltitare afflatus cogitur,

ad usque deliquium, dum veneno, per sudorem extracto, pristinae valetudini restitatur. a Ur nihil de Remora memorem, qui sesquipedalis pisciculus, tam robustae fertur esse virtutis, ut Nepos Senecae laureatus de illo cecinerit: Puppim retinens, auro tendente rudentes in mediis Echineis aquis, Certè in Actiacâ pugna Antonii Prætoriam stitisse dicitur: Imò Caji Principis quadriremen, utur remigum quadringentorum impetu incitatam jactâ veluti anchorâ, derepente salo affixit, Spectatoribus eò magis attonitis, quod non nisi adhesionè externâ volantem remorata sit cursum, in navim recepta mox perdidit vires, nec adherendo, ulli amplius esse valuerit impedimento. Hæc omnia, nisi per antipathicas qualitatum proprietates, nisi per halituum vel effluviolorum virtutem sympathicam enodare velit Peripatus, erit, ut per actionem in distantibus causæ quarat subsidium, vel litem ad miraculosum transferat Tribunal, solenni illorum more, qui furem pro cerebro, pollinem pro Appolline in capite vertiginoso circumferunt.

LEUC. Adeone bardum alat Philosophia, qui naturæ id denegat, quod centum adstruunt experimenta? quis non videt antipathicam litem, amicitiamque sympathicam, ex qualitatibus primis, secundis, aut etiam tertiis oriri, quas

innominatas nominant Authores in Peripato nominatissimi? quis, inquam, ista non videt, si videat, quod flores Phœbi calore hient, quod frigore comprimantur: quod vitis calido delibetetur, & abhorreat frigidis, idèoque brassicæ vicina pampinos contrahat, ac denique exarescat? quis negabit subtilia vaporum effluvia, si videat flores, & fructus, succosque alios, evaporatione nimia tandem flaccescere? si in se ipso experiatur, plus una die per hyemem, quam quinquaginta uncias se exhalare? si metallicos halitus, cunctis animalibus sentiat inimicos, ipsosque è fodiinis odores iisdem esse pestiferos? hæc omnia tam contestata Philosopho reor, ut epomidis locò, Midæ meritis sit appendices, qui adedò clara ausit revocare in dubium. MEL. Ita est: & ex his faciliem fortiuntur analysin plurimæ experientia, quas ad Magicum tripodem aut actiones in distans, indignum Philosopho commentum, imperiti relegant. Nam quid mirum, quod infecto halitu lippientes, & olidæ ab hircò vetulæ speculi nitorem contaminent? quod aspectus squallore tetrico infantes terreant, veletiam effluviis venenatis inficiant, infectos necent? Quid mirum, quod aspides venenato aspectu noceant; quod serpens ibidis pennâ sistatur: quod pennæ avium cætera, pennis aquilæ commixtæ absumantur?

quòd Leporis marini aspectu ene-
centur nautæ? quòd fidibus lu-
pinis, si agninam fortè associes,
hæc mox fatomirabili rumpatur,
atque diffiliat? quæ omnia anti-
parhica virtuti, & qualitibus per
occulta effluvia diffusis, neutiquam
inani ratiocinio, adscribit Philoso-
phia. Id tamen nolim ire inficias,
superesse & alios fontes, è quibus
fat liquidò solvas paradoxa Magiæ
naturalis Phænomena. Est im-
primis similitudo, vel dissimilitu-
do naturæ, quæ miros in creaturis
parit effectus: nil enim Philosopho
magis compertum, quàm quòd
simile simili gaudeat, quo facilè
nutriri solet & moveri. Trahunt
ex isto fonte suam virtutem pur-
gantia pharmaca: hinc Rhebar-
barum, ob homogeneam cum bile
indolem, diffusa qualitate humo-
rem hunc attrahit, attractum dis-
sipat, dissipatum extenuat, ac sibi
miscet, dum à naturâ, onus hoc
recufante, denique fecernatur.
Hinc mira Rubetæ, & Aranei odia:
hic enim cum illam conspexerit,
continuo delabitur, stupefacit,
pungit, necatque: nec illa coram
araneo, nisi per ruram præmunita
comparat: cujus dissidii causas si
Philosophica bolide profundius
rimeris, invenies venenum Rubetæ
humide frigidum, Aranei calido-
ficum, atque æreum, unde ex
contrariis hæc oriuntur bella, &
lites. Hinc *Galgulus* si in icterici
cum defigat oculos, sibi morbum,

ægro afferre dicitur sanitatem:
quod ego in analogam indolem,
quam cum hoc morbo habet avi-
cula, non ad fictitios visionis ra-
dios cum Platonicis derivârim.
Sed & diversitas climatum, sive
rûmque aspectus non raro magica
creant symptomata: latere tene-
quit, quòd Nisi atque Euriali, utut
dissiti, sæpe simul ægrotent, simul
& convalescant: quòd fratres, utut
incognitos, prodat rubor, & mo-
rum sympathica indoles: quòd
ipsa parentum viscera prius testen-
tur adesse natos, quàm oculi ex-
ploratores cognoscant.

Quæ omnia, si in æqualem humorum
temperiem, similisque siderum in-
fluxus retuleris, à vero multum
non aberrabis. Nec postremum
Magiæ locum sibi vendicat *Imagi-
natio*: hæc thavmaturga naturæ
foboles, non raro mira Peripato
præbet spectacula. Nunc enim
istos felis præsentia, illos holose-
rici tactu, alios rosarum odore
cernes exanimari: nunc videbis,
quòd sola hyænæ umbrâ obmure-
scant subito canes; cohorrescant
oviculæ, etiam è locis dissitis con-
specto lupo: imò experieris, Au-
thore D. Ambrosio, quòd lupi, *si*
quem priores hominem viderint, ^{l. 7. in}
vocem ei quadam natura vide- ^{Luc. c. 10}
antur eripere: si autem homo eos
viderit prior, memorentur exagi-
tari. Huc referes paradoxa stigma-
ta; quæ fortuito sanguinis, alio-
rûmque humorum concursu, in-
fanti

fanti non rarò imprimit phantastica Genitrix. Sic Seleucum, & omnes Seleuco progenitos anchorà in femore aut pectore notatos legimus. Sic Augustus cynosurà insignis ex utero prodit, maculis eodem numero & proportione sparsis, qua stellæ polares. Sic Thariclea Æthiopiæ Regina, toto corpore candida, brachio tantum maculâ ebenini coloris notata, hoc indicio post longa exilia Patriæ est restituta. Sic Joanni Friderico Saxonix Duci anno 1053. in lucem hanc prodeunti, crux flammei coloris, impressa dorso, conspecta est. Sic denique Jacobus Britannix Rex Leonem, gladium, & coronam secum in lucem tulit.

LEUC. Et ipse, reor, hæc improvisa symptomata tutius in horrore subiti stuporem quandam, quam in oculorum fictitios radios refundet Philosophia: quamvis, ut nihil diffimulem, multa me experimenta non fugiant, quæ vel olent Thessaliam, vel Utopiam sapiunt. Quis enim, nisi levis armaturæ Philosophus, facillè credat, quòd Struthio aspectu solo foveat ova, Testudo etiampullos, defixis in ova oculis, excludat? quòd homines sit reperire adeò Lynceos, ut etiam abdita sub terræ visceribus videant, oculis aquarum venas, ductusque metallicos detegant: imò sub sarcophagis sita cadavera aspectu solo explorent?

quòd ad Sicarii inimicam presentiam cruorem stilent corporum cicatrices? quòd per sympathicos pulveres, aut unguenta armatia in quavis distantia curari vulnera valeant? quòd Picus per herbam, adactum nido cuneum extrahat, aliæque, quam *Æthiopidem* nominant, feris admota, mox cunctas aperiat, & diffingat? quòd denique Albertus ille Magnus duos juvenes viderit, quibus prætereuntibus sita ad latus dexterum ossia, utut clausa, virtute mirabili se se aperiebant! in his omnibus, si minùs fallat fides historica, Magia certè è naturali in Stygiam degenerabit. MEL. Mices quadrata rotundis, quia vera falsis, & naturalia spuris. Philosophum te proba, & ex allatis supra Principiis, velut lapide Lydio, discernes pretiosum à vili. Nec Struthio, nec Testudo per visum excludunt ova, nam in arenis illa sepeliunt, excoquenda per telluris calores, nec alio fine adspiciunt, quam ut arceant nocitura. Genus illud hominum perspicax, quod Hispanis dicitur *Zaburis*, tam pellucidos habere oculos nequit, ut penetrer opaca: sed venas aquæ detegunt per vapores, quos observant manè, & vesperi: ductus metallicos divinant ex herbis, nasci ibidem solitis: thesauros, atque cadavera ex tripode hauriunt profundiore, nam addunt adjuncta, quibus non potest non esse con-

Thcoph.

l. 3. de
motu
animal.

nsp.

. 477.

et Rio

sq.

Mag. l. 1.

3.9. 4.

juncta fraus Stygia. Fluorem sanguinis, in praesentia parricidae, qualitati antipathicae adscribit Lucretius, dum canit:

*Namque homines plerumque cadunt
in vulnus, & illam*

*Emicat in partem sanguis, unde
icimur ictu:*

Et si cominus est, hostem ruber occupat horror.

Herbas illas, quas attulisti, pullulare ex fundo Stygio, ceremoniae probant, quibus solemnitè incantantur: idem judicium esto de sympathico pulvere, de hoplocrifmate Stygio, de Alberti Magni gemellis, quos in suo Zodiaco numeravit probabilius Lucifer.

LEUC. Est nempe inimicus homo, qui in naturalis Magiae plantario non raro superfeminare solet Zizania. Illud me modò, precor, edoceas, quanam in homina mira operetur Natura, ut ipsemet homo illa stupefcat, vel Miracula? MEL. Homo totius Naturae compendium, quid mirum si sit Magiae naturalis epitome? feligam curiosa magis, & aptiora discursui, quorum analysis physica, vel sponte fluet ex dictis, vel facile dabitur ex dicendis. a

Plin. l. 2. c. 54. Solus inter animalia homo fulmine non semper extinguitur, caetera illicò; hunc nempe honorem homini tribuente Naturâ, cum tot belluæ viribus antecellant. b Nul-

Idem l. 7. in Proöm. lum animal lacrymans nascitur, praeter hominem, qui ante qua-

dragesimum diem non videt, ut videas, rara esse hominum gaudia, quorum primum tot lacrymis licitari solet Natura. c In Septentrione haud procul ab ipso Aquilonis exortu Arimaspi homines reperiuntur, uno tantum in fronte oculo: bella cum Gryphis gerunt, auri custodibus. d In Albania nati feruntur quidam, glaucâ oculorum acie, à pueritia statim cani; quique noctu plus, quam interdiu cernant. e Gens in Africa Pnyllorum fuit, postea Nasamonibus deleta, quae serpentes, solo corporum odore, & sopire poterat, & fugare: agnitusque est instar spurii, quem non subito horrebar serpens. f Imò plerosque homines inimicum serpenti virus alere Author est Plinius; nam salivâ velut aquâ ebulliente, laeduntur, ac si ea jejuni hominis fuerit, ac penetraverit fauces, illicò serpentem necat. Est tamen aliquos reperire, qui virus serpenti quoque sympathicum nutriunt. g Nam homines Ophigenes videas in Insula Cypro, qui à serpentibus laedinequeunt: imò etiam laesos solo contactu levant: rei tam paradoxae specimen vidit Roma, cum ex illorum Familia Legatus, Estachon nomine, in Capitolio se stitisset: nam veritatis explorandae gratiâ, dolio serpentibus pleno, ubi fuit immixtus, mox venenata colluvies, amicis amicumbianditiis, circumlingebat. In

Africa

Africa familias legimus effascinantium; nam nocent laudando: intereunt ab illis probata, arescunt arbores, emoriuntur infantes.

eml. c.

Alios in Illyriis, & Triballis comperimus, qui fixiore aspectu interrimunt, tunc præcipue, quando oculi præ iracundia scintillant: in

7. c. 2.

alterutro equi effigiem ferunt, & in utroque geminam pupillam: id quod minimè verbis, solive aspectui, sed contagiosis corpusculorum effluviis est adscribendum. Haud procul ab Orbis Urbe in Faliscorum agro familias reperiri testis est Plinius (Accolæ Hirpias nominant) quæ, sacrificio Appollinis annuo, super ambustam ligni struem incedentes non aduruntur, ob quem Vulcani favorem, perpetuo Senatûs consulto, omni Reipublicæ onere habentur immunes: quod si verum, vel Salamandræ frigore hos homines concretos dixeris, vel certè ab Appolline Stygio herbâ Magicâ præmunitos. Hispaniæ *Saludatores* non refero, qui salivâ, & halitu salutem agris inspirant: nec commemoro Galliæ Reges, quos solo contactu mederi strumis demonstrat experientia.

lin. J. 7.

Hæc non commemoro, inquam, quia ejusmodi paradoxa, non tam Naturæ, quam Gratiæ gratis datæ adscribit Philosophia. Illud non omittendum, quod ad extremos Indiæ fines, circa fontem Gang's, homines Astomi reperiantur, qui solo florum odore, halitûque vi-

Tiet. l. 8.
6. 1.

vant. Quod natio Papuarum nigerrima ipsâ Phœbi præsentia excæcetur: &, quod mireris, etsi non aspiciant lucem, modò oriente radio feriantur, sufficit, ut hisce talpis noctem afferat diei Pater. Contrà Augusto Cæsari, nec ipsæ tenebræ hebetaverant oculos: nam noctu æquè, ac interdiu legitur visum retinuisse: hinc tantam in præsentem radiorum copiam evibrabat, ut ejus aspectum non sustinerent. Fulgurabant quoque è Reginæ Cleopatraræ oculis tam amœnè scintillantes illecebræ, ut caperet, cogerétque amare, quos vellet: quod cum Augustus timeret, non aliter, quàm depressis in terram oculis eam est allocutus. Quæ oculorum symptomata, si in diversam temperiem, nunc felis, nunc noctuæ, nunc Aquilæ forsan analogam refundas, à veriore Physica ita procul non aberrabis. Imò nisi in recensitis Magiæ mysteriis ad individuas qualitates, vel potius ad qualitatum temperiem, certamque mixturam confugas, erit, ut in Peripato plura spectes Miracula, quàm mira, quod quam gloriosum sit Sophis, ipse facilè judicabis.

LEUC. Quin & *influxui Siderum*, ejusmodi virtutes in homine, non rarò suam debere genesin, nemo Sophus negaverit, nisi admodum malignantis Naturæ. Quis enim nescit, quanti intersit herbas, radices, & semina sub cer-

to aspectu Siderum profeminare? Botanicos consulat, vel Medicinæ iustret herbaria, stupebit occultas sanandi virtutes, proprietates mirabitur paradoxas, quæ magnam partem Planetarum aspectui adscribuntur. Tam miram qualitatum temperiem si in plantis admittimus, cur similem, & è simili parem virtutem in uno, aut altero homine non admittamus? *MEL.* Dicis, quod dixi superius, cum inter naturalis Magiæ principia non ultimum esse dicerem cœlestes influxus. Et quia Botanicam res ingressus, unam & alteram tibi monstrabo plantam, cujus virtutem Magicam è terræ, climatum, Siderumque influxu vario dijudicabis. Serpentes querna fronde contacti emoriuntur; viperæ fagi virgâ percussæ obstupescunt: alunt quoque herbam montes Italiæ, quæ ab equis calcata ungulas extrahit. Eryngium, herbæ genus, ori capellæ ingestum, tota sistit armenta, ut absque Tityri vigilante pedo, ovium nulla queat aufugere, vel aberrare, usque dum herba hæc thavmaturga ore denuò eximatur. Quid dicam de virtutibus herbarum medicis, quæ Oedipum jure peterent Salomonem? sed cum Salomone Magiam Botanicam sepelivit Natura, ut sciant Mortales, *contra vim mortis non esse medicamen in hortis*: Ut intelligerent, non in herbis, & verbis, sed in virtute solâ consistere

solidam Sapientiam. Legeris sapius, Origanum Ciconiæ, Salviam bufoni medicamen esse contra morsus venenatos serpentis: Sideritidem herbam Aquaticis præbere pharmacum præstantissimum. Noveris, quod lauri folium Merulis pellat anorexiam, Picis restituat sanitatem: quod chelidonia det visum Hirundini: dictamus fatalem Cervo extrahat sagittam: quod Sinæ podagram, quod calculum nesciant, quod ab omni vaporum fuligine liberi, plantæ *Châ* referunt in acceptis. Nam hujus potus, facultate diarrheticâ, meatus nephriticos mirificè aperit, serenat cerebrum, ut Pallade plantatam hanc dices plantam, adeo Litteratis ad continuandas vigiliâs non videtur nobilium, à Natura concessum pharmacum. Omitto alia, ne prolixiore cumulo non tam ornem, quàm onerem discursum.

LEUC. Oneri esse nequit discursus, si semina cumulet, ap̄ta serendo inter Eruditos discursui. Sunt multa Magiæ Botanicæ mira, quæ errore vulgi abreptus, æstimâram Miracula. Nempe me latuit hæctenus, quod tot in Naturæ thesauris vires reconditæ lateant. *MEL.* Ita est: dudum proscrispit Peripatus imperitorum hoc entymema: causa nos latet: ergò patet fraus Stygia: nam ut Author est Plinius, *multa sunt Naturæ Miracula incomperta rationis, & in Natura*

Kircher.
Mag.
Med.
Mathio-
lus.

Naturæ Majestate penitus abdita.

Quis enim è trivio Therfitis non obitupefcatur, fi videatur herbam, a

P. Mart. Sin. hift. Dec. 1. l. 1. Imp. 3. quæ Hoangrii, Imperatoris Sinici, atrium reddit mirabile, ea indole præditam, ut fi quis malus Regiam præfumat ingredi; mox in venientem prona, inftar folfequii, fe convertat?

Theoph. b fi afpiciat plantam, cui *Thapfia* nomen, inclufam ollæ, carneis repletæ fruftulis, fic ea attrahere, & in mafam conglutinare, ut nifi fractâ ollâ non eximas?

Aspaf. Curam. cent. 1. prop. 1. c fi videatur, herbæ Valerianæ radicem, virtutis effe catis ita amicæ ut odore illecti mox advolent, lambant, bafient, & mille gēftibus circumcurfantes, in lata tripudia effundantur? Quis è ton-

Nicr. cit. à Kirch. l. cit. c. 4. d ftrina *Bagas* præmentis extafinon confifcat, d fi cernat in Bengala herbam, quæ ad fe ligna, ad Magnētis invidiam, rapiat? ita ut in Zeilano Infula duos homines non nemo repererit, viginti paffibus diftantes, qui ligna, quæ tenebant manibus, retinere vix poterant, adeò violentis viribus, per plantam in medio pofitam, attracta conjungebantur.

Kirch. l. c. e Si cernat plantas, quæ Solis motum fedulò æmulatæ, à prima germinis ætate incrementum ufque ad folftitium fumant, & cum Phœbo continuò crefcant: illo autem converfo, & ipfæ converfæ ad Æquinoctium ufque decrefcant, donec Solis in Australem Mundum abeuntis præfentiâ deftitutæ, veluti mœrētes langueant

& amarcefcant? f Si videatur in Infula Quilola fruticem, qui Phœbeum Sidus ita depereat, ut oriente oriatur, & è fomno veluti expergefactus, explicato floris decore multiplici faluret: occidente pariter occidat, & contractis præmœrore foliis contabefcat? imò fi afpiciat hunc ipfum florem, quòd fixo per diem intuitu, Solem comitetur pedifequus; quòd cum Australi fe inclinet in Austrum, cum Boreali in Boream, hemicyclo æquatoris diurno, ad motum Solis tam artificiofè defcripto, ut infixâ ejus centro orthogonaliter ftipulâ, in limpo horario, non aliter, ac in Sciatherico quodam horas accuratè defignet? contrâ quis ex Arcadiæ ftabulo *Amphiftides* præ ftupore non reddatur attonitus, fi videatur florem, quem *Choyau-Kirch.* lam, feu lunaticam vocant Æthiopes, Phœbeo Sideri tam inimicum, ut oriente occidat, occidente exoriatur? nam Sole à meridie in occafum paululum declinante fenfim caput attollit, foliorum divitias explicat, & felicem incipit exhallare Arabiam, majore femper cum incremento, ufque dum ad infimum Nadir delapfus eft Cynthius. Subin cum noctis medium prætergreffus, ad ortum afpirat denuò diei Pater, flos veluti indignatus, inimico adventu, fenfim colligere folia, odorem retrahere, & claufo pertinaciter vertice tam diu perfiftere, ufque dum Phœbus

bus Olympi verticem emensus, fessos ad undas Hesperias, denuò dirigit jugales. Hæc omnia mox ad Magiæ præstigijs damnabit ex agaloniibus conflatum vulgus. Sed ejusmodi *Melitidema*, aut *Choræbium* me quoque putes per Deos? Absit, latere nequit Philosophum Naturæ virtus, quæ per qualitates sympathicas, vel antipathicas ejusmodi mira operatur, ad quæ imperiti hiant, velut Miracula.

LEUC. In tuam lubens concedo Sententiam; profectò lucrantur nihil, qui in Naturæ operibus, Magicum derepente Tribunal appellant. Verisimè dixit, qui dixit; *pigritia immensa fuit inventum, omnia in Diabolum retulisse, quæ non capimus.* MEL. Appositè: habet Philosophia geminum carcerem; unus Hæreticos, alter Morologos comprehendit. Hæreticos declarat, qui sine fronte negant experientias, modò tectum stramineum superent: Morologos, qui, quæ palpare utraque manu non possunt, ad Æaci Urnam continuo relégant. Nos cum Psyllis inanem Austrum bello laceffere nolumus: credimus credenda, ne tamen venalis sit fides: & in Naturæ mysteriis malumus Philosophari, quàm in inscitæ asylo inaniter fabulari. Pergo referre, quæ relatu digna judicaverant illi, quos nec dum odit, quique nec dum odère eruditum Peripatum. a Sinæ plantam monstrant. Æoliam,

quæ monstrat ventos: ex nodorum numero, nautæ numerant tempestates futuras: ex multitudine geniculorum, copiam ventorum divinant: ex ipsa nodorum à radice distantia, mensentem tempestatis futuræ, non improbabiliter trutinâ librant, & ominantur. Rosa Sinica, arboribus innata, diebus singulis bis mutat colorem, nunc enim purpuram induit, nunc candorem. Provincia Huquang herbam tibi porriget, quam si aquâ maceratam sorbilles, canities defluet, atérque capillos mox tinget color: hinc immortalitatis nomine hanc herbam Sinæ condécourant, falsò persuasi, quòd, ubi crinibus color, corpori redeant Juventæ vires, & exhausta denuò reviviscat ætas. c. Iidem Sinæ viminis genus ostendunt, variis usibus opportunum. Nunc servit rudentium instar, nam pertinaciter fractioni resistit; nunc munda parat sedilia, nam immundi nil sustinet; nunc gratum corporibus refrigerium præbet, æstatis calore languentibus. Sed & Insulæ Maldivæ Palmæ genus ostendunt, quo veluti compendioso Naturæ armario gloriantur. Nam exterior cortex ministrat linum: interior in pocula figuratur. Racemus leviter incisus Ambrosiam stillat invidendam Superis: succus pomi abit in oleum, coquiturque in mel & saccharum: ipse fructus fercula ministrat, sapore suavissima;

folia

Lucianus

Schott.
i. h. v. p. 7.
l. 5.

a
In Prov.
Quantung.

b
dicitur
Pusu At-
las Sin.

c
In Prov.
Quantung.
dicitur
Teng.
ibid.
Mass.
hist. Ind.
l. 7.

folia contexta dant vestimentum, serviunt pro papyro: imò quod mireris usurpantur pro ædium tegulis, eò quòd arceant imbres, & tempestatum injuriis resistent. Sed & hæc ipsa arbor cuncta prorsus instrumenta præbet, in rem nauticam opportuna. Truncum in malum; ramos in assamenta, clavosque; comam in vela; calycem externum in funes; coccum ipsum, quæque ex eo conficiuntur, in onera ministrat, ita, ut non sine Miraculo quodam, omnibus rebus ex semet instructa naviget Palma, eadémque discissa per hyemem ad prunas lenta ignium alimenta suppeditet, adeò in unica palma demonstrat Natura, se paucis esse contentam. Sed nec ipsam Tartariam, à Magiæ theatro Natura cupit exclusam. Nam alit herbam, è lapidibus progerminantem, quæ in ignem conjecta comburi nequit: hinc ex illa elychnium conficiunt incolæ quod emunctorio non habet opus, nisi quod in flammis præbet Vulcanus. Sub Paulo V. Romam allatum ferunt ex Indiis florem (Granadillam nominant) quæ Christi patientis insignia Naturæ folius scalpro, in se expressit: hujus plantæ floridus calyx toto anno protuberat fructus, aperitur oriente Solè, occidentente clauditur. Denique Pirææ. l. 3. neda arboris Sinicæ meminit, cuius bifida radix oppositâ omninò pollet virtute: nam fibræ orien-

tem spectantes antidotum præbent contra venenum; spectantes occidentem, venenatam luem non modò alunt, sed & aspergunt. Aliam arborem testantur Japones, eousque ferri amicam, ut ramus ex ea avulsus, tum denuò agglutinetur, si clavo ferreo sit affixus. Imò si arbor exarescere fors videatur, scrobs ferri ejusdem radici est admovenda, ut pristino vigori, & statui restituetur. Illud mirum, L. 12. c. 8. pro quo fidem oppignerat Plinius, dum ait, Alexandro Macedone fortè arborem quamdam obequitante, attractum continuò, etiam reluctantem Bucephalum, quod Fatum, & Sonipedes reliqui subibant, utut animalia cætera, absque impedimento sympathicæ Remoræ præterirent.

LEUC. Ex Dodonæo nemore hanc esse quercum jurabant illi, quibus volupe cum Poëtis nugari, & ad quævis naturæ mysteria, per machinas mox advehere Jovem Olympium. Confirmat hæc experientia aliam, non minùs in Peripato paradoxam: quanempe Corylacæ virgæ sympathicam ad metalla propensionem Authores afferunt, graviore forsitan, quàm ut quis sarcastico sibilo eos tam leviter in auras exsufflet. Si enim arbor attrahere potest sonipedem cataphractum, cur mineralia, sympathicis corpusculorum effluviis, attrahere nequeant metallothericam virgulam, ut quis illius

Atlas Sin.

Vier. l.

4. hist.

at. c. 10.

In Salom.

Pirææ. l. 3.

22.

illius virtute venas metallicas detegat, ac latentes indaget thesauros? certè si quis rationum momenta, contra hanc virgulam afferri solita, ad censoriam virgulam revocet, videbit, tanti ponderis non esse, ut vel *Casum* evincant, vel Metalloscopos omnes Stygiæ Magiæ convincant. Nam certum tempus, quo nonnulli surculum enodem à corylo separant, certa verba, quæ adhibent, certos ritus, quos quidam observant, virgulæ abusum damnandum probant, non usum. Nil simile Virgularii peritiores, nisi fortè ad speciem, ut ludum faciant imperitos. Quamvis & illud Philosopho sit exploratum, non quamvis circumstantiam continuò ad Pythones Thessalos relegandam. Desinant sanè Botanici observare aspectus siderum, nam quòd *Pulegium* florescat, quòd *Ulm*i folia invertantur solstitii die, fraus erit Magiæ stygiæ; desinant Architecti observare Lunæ ætatem, ut ligna cædant; hortulani, ut semina terræ committant; Podalirii, ut dies criticos, morbisque fatales siderum influxus evitent; desinant, inquam nisi fœderis cum Orco initi convinci velint, per novos hõsce in Peripato inquisitores. Quòd si obtendant, virgulam divinatoriam nec semper exercere virtutem, nec rarò fallere, sciant, in experimento tam delicato, non difficulter intervenire obstacula, quæ effectum

impediant, vel frustrentur. Nec displicere potest responsio, quæ adversariis placet in simili. Virgulam præparatam ex alno, si instar magneticæ lingulæ, super obelo perfectè libretur, inclinatione sua prodere dicunt latentem undam, etsi, ut fatetur Corylo-Mastix non nemo, *etsi non quo-* Kirch. 1.
vis tempore, sed ante meridiem ut 3. magn.
plurimum, dum vapor est copiosior, p. 5. 6. 2
hunc præstet effectum: meridiano
autem (utpote vapore consumpto)
non item: tunc enim virgulam Al-
ninam paulò antè à vapore (terra
exeunte, avidèque imbibito) in-
clinatam in æquilibrio insistentem re-
peries. Cæterum, quòd virgula
non inclinetur, nisi bifulca; quòd
extra manus destituatur virtute,
circumstantias dixerim, quarum
malè negatur necessitas, hoc solo
titulo, earum causa quòd ignore-
tur. Forsan virtutem promovet
manuum calor, cum constet, quòd
eadem Corylus, non nisi calefa-
cta se sponte gyret, infixasque as-
set aviculas paradoxum veru. Sed Kirch.
hæc ex alieno iudicio, meum tuæ,
ut par est, velim sententiæ refer-
vatum.

MEL. Thesaurothericum te opinabar, tam ardentè columnæ virgulæ declamasti apologeticon. Quam in partem inclinet me Corylus, expedito paucis, sed pro discursu, citra litem scholasticam, ne forsan iudiciò postuleris. Et imprimis virgas divinatorias, superstitio-

Arist.
Seç. 2.
probl. 21.
Gell. 1. 9. 1.
c. 7.

stiriosis ritibus incantatas (ut ple-
rúmque fieri, testis est experientia)
non pollere viribus, nisi dæmonis
ope suffultis, ac proinde illarum
usum & impium, & illicitum, est
in comperto. Quid enim opus
incantamentis, si naturali ope ef-
fectum præstare possent? patent
igitur mille fraudes, quibus cir-
cumforanei Agyrtæ, bello naturæ
schemate sese palliant; dum in-
terea auri fucos illectos & deci-
piunt turpiter, & à Dæmone ipsi-
met turpius decipiunt. Id tam-
en hac in Coryli lite, non pos-
sum non tribuere Neoterici cu-
jusdam ingenio, quem eruditos
inter Philosophos præprimis ve-
neror, quòd sepositâ Magiâ stygiâ,
sit verosimile, Corylaceâ virgulæ
ad Mineralia inclinationem naturæ
conformem, atque adedò, ejusdem
beneficio, venas metallicas, ac the-
sauros detegi posse, ac inveniri.
Audi in pugno, quod ille in pal-
ma. Hydrargyro amorem cum
auro, argentòve sympathicum, ex-
perimentis contestatæ fidei, pro-
bat Schottus. Idem Hydrargyron
in fodinis metallicis inveniri, Au-
thor est Honoratus Fabri: mo-
tum verò hujus Mercurii excitari
calore, Hagelio est exploratum,
quod nôrunt ipsimet quoque Cir-
culatores, qui panibus inclusum
Mercurium, furni calore dum ani-
mant, miras rudi plebeculæ exhi-
bent choreas. Denique argen-
tum hoc vivum intra ipsas arbo-

res nonnunquam latere testis est
Magiæ Physicæ cultor Kircherus:
siquidem, inquit, per subterraneum
astum rarefactus Mercurius, per
subtilissimas rimas, viam sibi fa-
ciens evaporando, inter roscida
arborum folia constrictus, suæ Na-
turæ restituitur, inter corticem ar-
boris receptus. Hinc quadam
herba super mineralia crescentes,
dicuntur glaciare Mercurium.
En! habes præmissas è Partis ad-
versæ principiis deductas: quis
igitur vitio dabit conclusionem,
quæ esse verosimile inferat, Co-
rylum Hydrargyro sic animatam,
inclinatione sympathicâ, Pactoli
venas detegere, proderéque the-
sauros, in terræ visceribus conse-
pultos? profectò assertum con-
firmant ipsæ etiam circumstantiæ,
quæ primâ fronte illud infirmant.
Nam liquet imò cur virgula, in
superficie venæ metallicæ crescens,
aut ex ipso terræ fundo enata cæ-
teris præferatur. 2dò. Cur non
omnes virgulæ eundem præstent
effectum. 3tiò. Cur juxta ali-
quos, calore manuum animari vir-
gam oporteat. Cur denique Co-
rylo in Pleniluniis sit major vir-
tus: siquidem tunc Cynthia, va-
lidiore dominio, ciet humores,
movétque humida corpora, quale
præprimis esse Hydrargyron, ocu-
laturum neminem latere potest.
Non hîc allegabo Authoritatem,
& fidem, quam interponunt, Viri
tam pii quàm docti, puta piissimi,

Ep. ad
Lucil.

quorum multiplicem experientiam Magicæ fraudis postulare, nemo pius, doctusque præsumet. Hæc Author hic celebris, illud Senecæ addens, epiphonematis loco, non à summis labris ista veniunt; habent hæc voces meæ fundamentum.

LEUC. Exirem è horto Magiæ Botanico; nî ad limen, paradoxo spectaculo detineret me Laurus. Itane, quod ajunt, tria sit reperire, in quæ, raro Naturæ privilegio, nullam potestatem etiam Jupiter fulminans? MEL. Sic autumant Physiologorum non inania Nomina: à quibus persuasum, reor, Octavianum Augustum, ut vituli marini pellem pro scuto adversus fulmina, nunquam non circumferret: Severum, ut eodem corio lecticam obtegeret: Tiberium, ut metu fulminis percussus, subitâ Lauro se coronaret. Rationem si petas; plures in cumulo congregunt, quæ tamen fulcro antipathicæ unico innituntur. Sic enim arguunt à pari. *Vitis*, *Laurus*, & *Hederam* fatali adedò nausæa averfatur, ut, sicubi vicinam sentiat, in adversam se torqueat partem, quantumque potest, ab illis refugiat: experimentum dabit vas hederaceum, cui si vinum infundas, Thetidi maritatum, vinum odiò *hedera* (remanente aquâ) effunditur illicò, hederaceo vase nequicquam liquorem profugum retinente. *Brassica* fugat *vitem*, sed & vicissim fugatur à *Cyclamino*.

Scyllam averfantur, & fugiunt lupi: herbam timent, homines terrent: ferrum, strictosque acinaces non formidant, & tamen colliforum lapidum strepitu in fugam conjiciuntur. *Platanus*, Authore Plinio, vespertilionibus inimica: hinc, ut à nidis illos Ciconia arceant, foliis Platani muniunt excelsos Lares. Aqua *ruta* decocta, clavi aspera, eliminat muscas, agitque in fugam pulices, molestum animal; iis præcipuè, quos pluteo firmius affigit Pallas. *Fraxinum* sic exosus est Serpens, ut & horreat illius umbram, Pavonem verò sic averfatur, ut nec vocem sustineat. Cauda lupi, in præsepio suspenfa, prohibet equos, ne comedant. *Lyra*; vulpeculæ fidibus animata, gallinas in fugam vertit: serpentum verò nervis armata; ipsis hominibus incutit terrorem: hinc *Zischas* quidam, hæreticâ è caula lupiis, vel si mavis vulpes simul, & serpens, detrahendum sibi post fata corium; tympano aptari jussit, eo fine, ut Christiani, quibus terrori fuerat vivens, antipathico timore percussi, etiam à mortuo in fugam converterentur. *Elephas* ad armatam phalangem impavidus, ad nefrendis grunnitum mox terga vertit. *Hippopotamum*, & *Leonem* (immanem hunc hominum terrorem) unicus terret ephibulus, tædâque stramineâ eorum exercitum in fugam vertit. Hæc illi in medium experimenta, è qui-

quibus ad Laurum sic ducunt denique parallelum. In hisce Naturæ mysteriis, facit antipathia quædam congenita, sive deim per qualitates occultas, vel inimica corpusculorum effluvia, ut hæc ab illis non modò abhorreant, sed & refugiant. Cur igitur similis cum inimicâ lauro discordia inesse fulmini nequeat? certè constat, è Lauro virente spirari halitus, qui venenatos pellunt aëris spiritus, ut Imperator Commodus testis est, qui Medicorum consilio, grassante epidemicâ lue, in sylvas laureas secessit: ut planè non appareat, cur exhalata è Lauro virtus, fulminis vapores pestiferos abigere nequeat, & diffilare? quòd si mentem meam exquiras, in hypothesi, asseverans id assero, *si stet* Lauro à Jove fulminante immunitas, totus abeo in horum sententiam, nec illis facilè me eripient Thraces, sævique Getuli. Thesin quod attinet, an sit immunis, me vadem non interpono: in historico tribunali lis agitur, circa quod discordes animi colliduntur: *Hic ait, ille negat; neque omnibus unum est, quod placet: hic spinas colligit, ille rosas.*

LEUC. Aliò jam filum porrigit Ariadne Physica; in lapicidinas Magicas, in hypogea metallica nos invitat, ubi suis Natura divitiis superbit, atque rariores abscondit intra viscera thesauros. Quid de istis Philosophus sentiat, eruditi cultor discursûs? MEL.

lapidis naturam, si postules, mixtum Philosophis dicitur, durum, sæpe perfectum, nec ductile malleo, nec liquabile calore: non enim lapides per calorem liquantur, sed calcinantur. Genesin ex influxu siderum trahunt, ex halitibus siccis admixto humido: hinc pro halituum varietate, dispositione, subtilitate, crassitie, atque virtute lapides ex officina Naturæ prodeunt, magis vel minùs mirabiles, aut pretiosi. Rariores seligam pro discursu. *Adamas*, inter pretiosos lapides, Regium sanè cimelion, & invictæ fortitudinis symbolum: nam sub incude non frangitur, ictuum victor; ferro & igne non læditur, elementorum domitor; venena pellit, abigit metus lymphaticos, attrahit festucas, & paleas. Unius hirci cruor domat indomitum, ne inter creata solus invicti titulo glorietur. *Saphirus* colore cæruleus, Cor confortat virtute, splendore oculos roborat: venenis resistit; & à gestantis libidine fordescit: tam contagiosa est lues Veneris! *Smaragdus* viridis morbum arcet caducum, visum acuit, & *Hæmatitis* instar sistit cruoris fluxum. *Opalus*, Carbunculi ignem, Amethysti fulgentem purpuram, Smaragdi mare vitreum, gemmarumque omnium radiantes in se complectitur colores, ut intelligas, esse charitatis divinæ ectypum, quæ virtutum epitome, vinculumque perfectionis. *Carbunculus* sic dictus à lucè, qua rutilat carbonis

bonis instar accensi, ab igne *Pyropus*, & à *rubore* Rubinus venenò resistit: eadem virtute pollet Achates, vario colore, & figurâ gemma spectabilis. *Amethystum* violaceo colore illustrem, ajunt, resistere ebrietati. *Beryllum* undæ marinæ similem, mederi oculis; *Topazium* croco tinctum, melancholicis prodesse, & epilepticis; *Granatum* denique, colore puniceo imbutum, exsiccandi pollere virtute, & roborandi, apud Trapezitas est manifestum.

LEUC. Meritò dicunt hos lapides pretiosos: nam pretium quod addidit decor, adauget virtus. *MEL*. Ita est: eminent raritate pretiosa hæc maris spolia, variegato splendore præcellunt, licèt habeant forsitan, qui virtute Magicâ, illis teneant æquam lancem. *Smirnus* vitrum scindit, ut adamas. *Phosphorum* ex Æthinæ caminis revulsum crederes, adeò furores spuit ignivomos, nî liberali Thetide restinguatur. *Lapis lydus* judicem agit inter metalla: Ethicis typum præbet intentionis: nam *quidquid agunt homines, intentio judicat omnes*. *Pantarba*, gemma est, vel idè pretiosa, quòd virtute magneticâ gemmas ad se trahat latentes. Clementi VII. lapillum annulo inclusum, fuisse ferunt, in quo aurea quædam macula cum Phæbo oriente oriens, & occidens cum occidente, ad solis motum sese circumgyra-

Cardan.

bat quòtidie in lapillo. Non minus mirabilem, annulo quoque inclusum, circumtulit Leo X. nam *Rhod.* pro vario Lunæ lumine è ceruleo *d. 1.* abibat in candidum. Tracius *Plin.* pis aquâ accenditur, accensus oleo *l. 33.* rursus restinguitur. Henrico II. *Jonst. i.* Galliarum Regi, Bononiæ degenti, *admir.* lapidem ex Orientali India allatum *foss. c. 2.* ajunt, stupendo lumine coruscantem, nam totus veluti ardens, luce vix tolerabili, radiabat: terræ sic erat impatiens, ut eâ coopertus, sua sponte evolaret in altum: includi arte humanâ non poterat: summa in eo puritas, eximius nitor, sed figurâ inconstans, in momenta mutabilis, nec impunè poterat contrectari. Et Paraquaria gemmam exhibet, Gazophylaciò Naturæ minimè indignam, nam sexaginta diversis omninò elegantissimis superbit: videres in illa, adamantem splendere, rubere carbunculum, radiare amethystum, coruscare rubinum: stupefceres in unica gemma, pomo veluti Granatenfi, sic infitos à Natura, unitosque uniones omnes, ut meritò *Gemma admirabilis* nomine gloriatur: Illud insuper habet prodigii, quòd tanto impetu, tumultuque è terræ visceribus progeneretur, ut nubem, tonante Jove, dissilire crederes, quo sono admoniti incolæ, ad reperiendum hoc Naturæ cimelion turmatim sese accingunt. Et Arcadia lapides alit, non rarò hominibus pretiosiores:

flores: quos inter Asbestos, dignus hoc nomine, nam semel accensus extingui nequit. Alium monstrat quem si stupæ super imponas, mox accendit, atque accenditur: notet hoc. symbolum Juventus, séque noverit esse foenum, & stupam, occasionem verò lapidem, decisum à petra scandali.

LEUC. Miror, quòd silentio premas annuli horologum *Jaspidem*, sic nominatum, quòd intra vitri labra manu suspensus, sua sponte se moveat, & repetito pulsu horas significet paradoxum automaton. Probavit hoc horologii genus Purpuratus aliquis Princeps, in Peripato celebris, an approbàrit, non comperi. MEL. Approbavit sat longò tempore, totum negotium referens in motum pulsantis arteriæ, in Siderum influxus, ac causas Magiæ naturalis incognitas: sed reprobavit, quando campanulam vitream, non Hispanicis modò, sed & Italicis horas accommodam deprehendit: adèd etiam docti non habent chirographum, sigillò infallibilitatis munitum. Felicius Sciathericon in gleba Arabicâ accepisse se meminit Kircherus: hæc enim verisimè Heliotropia, in aquis, aut supra aquam magneticè librata, aut etiam vitreis inclusa repagulis, indissolubili fœdere sequi Cynthium videbatur: unde, inquit, *collegi, hunc motum non primarum qualitatum ope, sed specificâ quadam virtute, & totius substan-*

tie ad Solem, veluti Conservatorium suum, converti. Illud insuper mirum, quod de Astrione lapide legimus: hic in Indiis nascitur, èstque crystallo persimilis, in medio Stellam continet, quæ instar Lunæ, quando decimam quartam attigit, relucere conspicitur. Pyriten lapidem enutrit Persia, sic dictum ab igne, nam vehementiùs illum manusi premas, referes digitos, sed cum Mutio Scævola adustos, ita Phosphori instar furores ignivomos ejaculatur. Ephestis, lapillus in Corsica celebris, si in aquam bullientem fortè projicias, refrigeratur. Non procul Carthagine lapidem est reperire, qui in ætate semper flammivomus, in hyeme aquarum scaturiginem emittit: sic & Galatia lapis, adamantis instar, est obdurus: si in ignem projicias, non modò non læditur, sed inter medias flammæ frigus nativum conservat, nec incalescit. Sed quid peregrinos Trapezitas advocamus ex India? quid terræ viscera rimamur profundius, cum prodigia propemodum pedibus conculcemus in calce? ab igne nigredinem trahunt corpora, calx recipit candorem. Lapidés deturpat flamma, calcem purificat, illos corrumpit, hanc animat; nam ignem occultissimè nutrit, meritò viva quia flamma Promethei, velut latente animâ vivificata. Illud mirum, quòd cum extinguitur, tunc accenditur: nam

Forer
disp. de
an. ii. 23.
Jo. m.
Lugo
Card.

L. de arte
mag.

ut occultis ignibus careat, aqua infunditur, vel aqua perfunditur: & cum antè sit frigida, inde fervescit, unde ferventia cuncta frigeſcunt: ergò exſpirante glebâ diſcedens ignis, qui latebat, apparet, & velut mortua jam jacet calx frigida, quàmque priùs vocabamus vivam, jam vocamus extinctam. Quid eſt, quod huic Miraculo addi poſſe videatur? & tamen additur: nam ſi non adhibeas aquam, ſed oleum, quod major fomes eſt ignis, nullâ ejus perſuſione fervescit. Hæc de vulgari Naturæ Miraculo, ad uſque Miraculum attonitus Auguſtinus: qui eruditum diſcuſſum hoc epiphonemate claudit: ejusmodi prodigioſam virtutem ſi de lapide quodam Indico legeremus, proſectò, aut putaremus mendacium, aut certè nimium miraremur: quarum verò rerum ante oculos noſtros quotidiana documenta verſantur, non genere minus mirabili, ſed ipſa aſſiduitate vileſcunt, ita ut ex ipſa India deſerimus nonnulla mirari, quæ ad nos potuerunt miranda perducì.

LEUC. In fodinas metallicas nos Ariadne Physica jam deducit: ſcrutemur has cryptas Naturæ ſilentis, & per occultos meatus aſcendamus in montium juga, ut ad valles, fontium varietate mirabiles, diſcuſſu denique perveniamus. MEL. Non abnuo, ſi modo hæc, velis per tranſitum: non

enim contemplari ſingula, ſed rariora ſolum aſpicere permittit tempus. Metallum, ajunt, mixtum eſſe perfectum, liquabile igni, & ductile malleo: geneſin ſuam debet halitibus, cooperante Siderum influxu: hinc variæ virtutes; hinc varia proprietatum pathemata. Inter omnia Phabi inſtar eminent Aurum, colore flavum, pondere graviffimum, ipſique indomabile Vulcano. *Mirâ*

pollet virtute, nam ſi Chymicorum induſtriâ reddatur potabile, cor, ſedem vitæ, confortat, recreat vires, pellit Elephantiaſin, Melancholiam, aliòſque morbos, ſanitat: aureæ hoſtes, ac inimicos. Argentum, quod Lunam metallicam. Chymici, præcellit tinnitu, juvat cerebrum ejusque ſymptomatis calidis medetur. *Plumbum*, ſive Saturnus Chymicus, *Plin. 24* reprimit cicatrices; in laminas *c. 18.* ductum, lumbis que circumductum calores eroticos reprimit; obſtat phlegmonæ, & continet oculorum fluxus. *Stannum*, cui prærium, & candorem dat Anglia, Jovi: ferrum Marti: cuprum, quod etymon trahit à Cypro, Veneri: argentum vivum ob mobilitatem Mercurio Chymici dicant, & conſecrant. Metalla creſcunt in mineris, quas à fodiendo dicunt *fodinas*: ſunt hæc Naturæ divites Gazæ, quas sæpe Caſu, sæpe artis adminiculo reperiunt Mortales. En! ſigna præcipua, quæ

quæ latent prode thesauros solent. Ramenta metallica, quæ secum rapiunt torrentes, vicinam mineram testantur: etiam terra, quæ mox liquefacit pruina, indicat latent halitus, siccos & calidos, metallorum nutrices. Eisdem prodit mucor in superficie, color in foliis lividus, odor sulphureus. Sic lapides sæpe fodinæ sunt indices: nam si rutilent eorum frustra, si igne liquecant, vel emineant pondere, cave, ne terras, nam leve nil indicat tantum pondus, nil obscuri hic splendor. Imò ex lapidum, vel glebæ colore, ipsas etiam fossilium species divinabis: nam color viridis affatur ab ære, ater ab argento, & auro, purpureus à pyrite, luridus à calchanto, cinereus à sulphure, ut non inaniter observat, inter Metalloscopos facilè Primas, Kircherus. Nec montes suis carent indicibus: nam vapores, qui ascendant versus meridiem, plantarum raritas, & in partibus, utut irriguis, constans tamen sterilitas, halitus produnt metallicos; nam hi superficiem sterilem reddunt, ut scias Naturæ morem, quæ pretiosa tegere solet sub vili. Nihil addo de Corylacea virgula, quæ ad censuræ virgulam superius jam revocata.

LEUC. Naturam video in metallis mirabilem, in succis tamen stupescit propemodum thymaturgam. Quid tu de pulvere

pyrio? MEL. Nihil: nam multis nolo, paucis nequeo explicare hoc Naturæ prodigium. Illud scito; ejus vires si sensisset Antiquitas, Cyclopum malleis fabricasset aras huic Phænomeno, ipsúmque Vulcanum de Cælo denudè dejecisset, ut illius locò astris insereret hoc monstrum. Habet hic pulvis à sulphure, quod facilè inflammetur; à carbone quod à flatu non extinguatur; à nitro, quod incredibili furore tumultuetur. Ejus vires adè sunt paradoxæ, ut mihi Pyrotechnicus hic loci celebris, si huic globo terrestri quinquaginta solummodo libræ sic inferi possent, ut pulvis undique, conclusus per Angelum accenderetur, haud dubiè Tellurem totam in mille partes illicò disjiciendam. Celavit Natura hoc suum arcanum, quia rarissimum, ultra sexaginta annorum sæcula, dum tandem circa annum millesimum trecentesium, & sexagesimum illud concedit ingenio omnium præstantissimum, ac celeberrimo, Chymico Bertoldo Schvvarz Friburgensi Brisgoio, quem neutiquam, prævolante iudicio, ob inanè nomen hic nominatum existimes, sed ob sanctam D. Francisci (vel quod aliis præplacet) D. Benedicti familiam, cujus ille Alumnus; quæ quia antiquissima simul & celeberrima, non potuit non semper alere gloriosissimos inventores,

& celeberrimos Ingeniorum Phœnices. Ad succos pertinet *succinum*, quod paleas trahit, & pilos, si incalcescat: sal Siciliæ Agrigentinus, quem igni admotum, velut in aqua liqua liquefcere aſſerunt, immerſum aquæ, velut in ignibus crepitare: *Maltha*, quæ ſi Plinio fides, bituminofus eſt limus, qui aquis incenditur, terrâ reſtinguitur, & rebus ſolidis facilè adhæreſcit. *Naphra*, & *Camphora*, quæ ſemel accenſæ non modò non extinguuntur ab unadis, ſed iis potiùs nutriuntur: nôrunt hæc Pyrotechnici, qui in Vulcanalibus Orgiis, artificiali ſplendore aquas illuſtrant, dum Paradoxo connubio Mulciberum Theridi copulant, obſtupeſcente Neptuno. Huc quoque pertinet *Asbeſtos*, è quo Ars facit elychnia, nullo igne combuſtibilis; è quo chartas, & lintea conſecta miramur, quæ non niſi à fuliginolo purgata Mulcibero, candori priſtino reſtituuntur. Hujus privilegiatam virtutem homogeneæ ſimplicitati adſcribit Phyſica: nam ignis colligit homogenea, & heterogenea diſſolvit: quæ cum in Aſbeſto non invenit, eidem ſervit emolumento potiùs quàm detrimento. Ex bitumine demum, & ſulphure aluntur potiſſimum ſubterranei ignes, qui per *Vulcanios*, *ignivomosque montes*, velut per totidem caminos Stygios, exhalantur. Ejusmodi viva Inferni

ſymbola, toto Orbe, diſperſit providum Numen, ut in illorum conſpectu, nos terreat Inferni umbra, ne umbras nos quondam torreat Infernus. De Æthna, ignivomo illo Siciliæ monte, ita habet Pererius: *Quòd dicam de hoc montium Miraculo nobiliſſimo? Cõment. qui ardet noctibus ſemper, tantò in Dan. que ævo ignium materia ſufficit l. 4.* & ut majus ſit Miraculum, nivalis eſt hybernis temporibus, egeſtùmque cinerem operit pruinis. In monte Chymæra erumpens flamma extinguitur ingeſtâ humo, aſſuſa lympha accenditur. Hecla mons Islandiæ vomit ignem, qui aquam conſumit, non verò ſtupam. In Bohemia prope Oppidum Mittelvald, eminere mons dicitur, cujus latus unum, nivibus sæpe pleniffimum, dum alterum amœniſſimo Vere, florùmque latâ varietate ſuperbit, ac gloriatur. In eadem Islandia Montes eſt reperire, quorum vertices perpetuis nivibus rigent, radices continuis ignibus exardeſcunt. Æoliæ Inſulæ jugi vulcano exaſtuant, qui etiam in Maris medio permanet inextinctus. Sed Veſuvio nihil famoſius in factis hiſtoricis. Percipe, quod ille, anno Chriſti octuageſimo primo, ſpectaculum dedit ſtupenti Campaniæ. Circa Calendas Novembris in aère vaſtari viſa hominum monſtra: conſecuti mox terræ motus, & audita ſub-

P. Barri
in Hagi.

Spond. 208.

subterranea quasi tonitrua : subin Oceanis fremere, mugire nubila, montis cacumina, repentino fragore concuti, tum denique eructare immensos lapidis, tantamque ignis, fumique copiam, ut ejecti cineres non modò totam devastarint terræ viciniam, sed & Mare oppleverint, homines cum Brutis, cum piscibus volucres sepeliverint, aërem obtenebrarint, obscuraverint Cynthium, & usque in Africam, Syriam, Romamque ipsam veluti præcones pœnitentiæ pervolarint. Abeamus Leucothee, ab hoc Inferni vestibulo, & damno alieno cauti saluti prospiciamus.

LEUC. Rectè mones: descendamus ab ignivomis Montibus, & in amana vallium properemus.

MEL. Non abnuo: sed in decursu lustrabimus fontes, quos Natura nobis offeret celebres, quia virtute magicâ memorandos. In Epiro fons visitur, effundens lumen sicuti aquam: nam extinctas faces, si in illum demerferis, inflammat, & reaccendit. Referente Majolo datur lacus, quem accola *furiosum* meritò nominant: nam in horas propemodùm singulas colorem mutat, saporem variat, genuinum juvenilis inconstantiae symbolum. Alium reperiri fontem in India fêrunt, cujus aquâ lucernæ ardeant. In Bajano Sinus, aquæ non solum valent, sed etiam fervent. Fons Ham-

monius de die frigidus, de nocte bullit, ac æstuat. Illyrico scaturit latex, qui, licet frigidus expansa supra se vestes vapore suo accendit. Apud Garamantas esse fontem author est Solinus: inter-
c. 32.
diu ita frigidum, ut non bibatur, noctu ita calidum, ut non tangatur. Testatur Varro, esse in Sicilia fontem, qui bibentibus acuat sensum, alium verò, qui hebetet. Lyncestis aqua, massici instar inebriat, accinente Ovidio:

Lyncestius anni 15. meta.

Quem quicumque parum moderato guttore traxit,

*Haud aliter titubat, quam si mera
vina bibisset.*

Contrà Clitorius, fons Arcadiæ, vini fastidium creat, eodem Nasone teste:

*Clitorio quicumque sitim de fonte le- Ibidem.
vavit,*

Vina fugit, gaudetque meris abstemius undis

In Capadocia amnis fluit, qui equos versicolore maculâ pingit, non item alias animantes. Macedonibus flumen est, quod ovium velleri inducit candorem. Quod si præplaceat rufæ lanæ tinctura, gratuitus infector est Xanthus: si nigra, ad fontem ducunt Pennon: hunc enim si bibant Oviculæ, quæ albæ accesserant, recedunt nigrae. Crathis fluvius bibentium capillos electro; Sybaris auro assimilat. Sed & Hybernia fontem geminum monstrat, indo-

lis ita contrariæ, ut alter canitiem, alter juventutem perpetuam balneantium crinibus inducat. Acoftæ si fides, Peruanos fons alkuit calidus, cujus aqua duratur in rupem, & exciditur in ædificia; plusquam marmorea: sic in Dacia Cepuffi unda in urceos transfusa, illicò rigescit in lapidem: imò scaturiunt fontes, qui cuncta, quæ hauriunt, Plin. l. 7. mox in saxa obdurant. Sic in c. 103. flumine Anio cadaver latronis merfum derepente obrigit, tandemque totum ad istar Proeti lapideum est extractum. Sic in lacu Velino lignum mox lapideo obducitur cortice: & in flumine Silaro non modò immerfa virgulta, sed & folia lapidescunt. Similis est Coralii Metamorphosis teste Ovidio:

*Met. 15. Sic & Corallium, quo præmum contigit auras
Tempore, durefcit: mollis fuit herba sub undis.*

LEUC. Ut video, placet tibi Nafonis Calliope. Cur omittis aliorum fontium Paradoxa Poëtica?

L. 15. *Admotis Athamantis aquis accendere lignum*

Narratur, mininos cum Luna recessit in Orbes.

Quòdque magis mirum: sunt qui non corpora tantum,

Verùm animos etiam valcant mutare liquores.

Cui non audita est obscœna Salmacis unda?

Æthiopsque lacus, quos si quis faucibus hausit,

Aut furit, aut patitur mirum gravitate soporem.

Nunquid ejusmodi experimenta sapiunt Metamorphosin? quòd si à Bellerophontis ungula vindicare velis hos fontes, oportet Sophos ratione convincas: quæ non capiunt, non leviter credunt: MEL. Apparet, quòd sis è numero illorum, quibus Authorem fides solâ incitiâ venalis; quibus naturæ vires cerebelli limitibus constringuntur. Age mi bone, quis te constituit Naturæ Syndicum, ut quæ non capis arcana, è Magiæ Hydraulia tam audacter præscribas? quid apertius virtute feminis? & tamen illius intuitu totius Africæ, Lumen cæcutit, ac stupet: Considera, inquit, virtutem graminis cujuslibet feminis, magna quadam res est, & horror consideranti. Quid certiùs, quàm quòd eadem Aug. tr. § ex aqua tam mirabilem sugant tot in Joan. gramina varietatem, & tamen Ba-Hom. 5. filii, licet Magni, hoc exiguum non in hex. cepere Naturæ mysterium. Et tui similes Scioli, solo ignorantia clypeo, Magiam naturalem debellent, fundamenta in experienciis subruant, susdèque vertant? Apage! Saniora de te præsumo. Illud tene, in Magiæ labyrintho dari exitum, etsi lateat Tyrones. Atque ne penitus te filò destituam, scito virtutes fontium paradoxas è diversis fontibus suam haurire originem

ginem. Nunc variant ratione loci: hinc alia aqua est fontana, alia fluviatilis, vel marina: nunc virtutem mutant admixta corpuscula, & qualitates, quas inter plurimæ nobis occultæ: hinc aliæ aquæ salubres, aliæ metalliferæ, quamvis, me Judice, hæc tota diversitas à diversis terræ meatibus, per quos defudant, ac defluunt latices, originem plerumque trahere videatur: sic aqua marina, per occultos terræ Meandros denique percolata, amittit falsedinem, ac in fontanam dulcem degenerat: sic quæ fluit per Auri matrices, virtutem trahit ab Auro, alia vires ab alio metallo, vel succo. Sic in mineris diversos sæpe halitus attrahit, induitque varias proprietates: sæpe calida per subterraneos ignes, sæpe frigida eodem è loco erumpit: nunc salubris, nunc noxia, prout nempe per diversos canales, & vias ad idem ostium currit, sive devehitur. Habes originem, è qua in fontes promanant virtutes. adeò diversæ, ac paradoxæ. Sic levis neutiquam fidei Authores referunt, reperiri fontes, è quibus tam periculum vitæ, quàm mortis remedium propinatur: nam alii vix bibuntur, & è vestigio necant, nullius interim nec doloris Authores, nec remediï patientes. Aliis verò cum aves emortuas immiseris, extinctæ continuo reviviscunt. Apud Afros inatant pisces undis ferventibus,

qui tamen simul, ac inde in frigidam transferuntur, exspirant. Ad Rheni crepidines aquæ scaturiunt dentibus infestæ; nam biennio postquam potæ sunt, omnes suis sedibus moti, luxatiquè excidunt: aliæ quædam vix libantur à cervis, & ecce! cornuum ramos ac profubulos decutiunt. Aliæ Thebis equos in rabient agunt. Benignior illis, & mitior vis est, quæ apud Thessalos alicubi fluunt, hæstu salubres: iis enim contusa corporis ossa, si respergantur, mirâ felicitate coalescunt. Quid? quòd etiam jocando, fontes ingeniosè Miracula fundant? nam Fortunatis Insulis gemini sunt, quorum alterum, qui bibunt, sibi ipsi ludibrium fiunt, dum violento risu crepantes emoriantur, nâ vicini alterius fontis remediò ebullientem cachinnum tempori compefcant. Major aliquibus vis est, qui jus sibi quoddam in ipsam mentis sedem capessunt: inde fit, ut duorum fontium altero memoria obtundatur, inductaque rerum oblivione vis omnis obsolescat: altero memoriæ labentis, & lentæ species excitentur, acuanturque. Imò Clitorius annis pravo Cupidines, aquâ virgine, feliciter exringuit: quos eodem impuratus Bœotiæ lacus salacibus undis instigat.

LEUC. Illud me habet attonitum, quòd inter causas Migiæ hydroulicæ, non etiam posueris cœlestes:

ider-
an. in A-
m. l. 1.
7. citans
luthores.

lestes Siderum influxus, Cynthiæ præprimis, quæ in undas habere dicitur dominium altum. Certè memini, Dodonæum fontem meridie semper deficere, mox in crescere ad medium noctis, & ad conspectum Cynthiæ exuberare: tum denuò sensim decrefcere. Alium legi, qui manè tepentibus manat aquis, meridie frigidus est, vespere calet, æstuat mediâ nocte, inde defervescere incipit, & sub auroram tepidior efficitur. Alios novi, qui mari æstum æmulantur; sic Gadibus bini putei stagnant, quorum unus aquâ dulci, maris æstu crescente crescit, atque decrefcit: alter aquâ Salsâ, contra-
ria sumit incrementa, & decre-

Plin. aster menta. Imò juxta Larium lacum, *l. 4. ep. ult.* fontem est reperire, qui singulis
ad Suram horis intumescit, ac detumescit.

Æstus En! fontem æmulum marini
Maris. æstus, & nunquid utriusque Phy-
sicam, Lunæ influxui, Philosophia
referet in acceptis? MEL. Punc-
tum tangis cujus difficultatem,
aliqui fundo carentem, alii curio-
sitàtis humanæ tumulum, non-
nulli etiam mortalium scientiæ
inaccessam asserere non dubitâ-
runt. Vix Oceanus in tot diversa
nominibus maria diffluit, quàm
Sophi in varias sententias abeant,
quarum solus Ricciolus octodecim
numerat, faterurque, nihil hæc-
tenus excogitarum, quod implici-
tos hujus materiæ nodos vel dis-
solveret, vel eluderet. Ego paucis

pro complemento discursus: Per
maris æstum intellige fluxum
atque refluxum, quo, agita-
tione reciproca, intumescere, ac
detumescere solet Oceanus. Hu-
jus motus naturam plerique tri-
plici varietate depingunt. Primus
asserunt *Diurnum*, qui Lunæ pe-
riodum exactè ad eò æmulatur, ut
bis quotidie affluat, defluat, &
juxta Cynthiæ Borealem, ac Au-
stralem ascensum sive descensum
mutuo fœdere crescat, sive de-
crescat. Imò & retardationem Lunæ
propriam observat: nam singulis
diebus per tres circiter quadran-
tes seriùs æstu solito intumescit.
Secundum motus periodum *Men-
struum* appellant, eò quòd in No-
viluniis, & Pleniluniis, vehemen-
tius sürere notetur Oceanus: Mo-
tum tertium *Annuum* nominant,
quo circa solstitia minimos, circa
æquinoctia plerumque maximos
æstus, Nereisque tumultuantis im-
petus, observarunt. E quibus
nemini, reor, non potest esse per-
spicuum, Lunam, humidorum
omnium Dominam, propinquo-
re fidere, viribusque specificæ quali-
tatis si commovere Oceanum, ut
in ejusmodi æstus denique ever-
vescat. Hæc causa, quàm mihi vide-
tur accommoda, tam quòque insuf-
ficiens judicatur. Nam *inæquali-
tas motus*, qui nec stata tempora
observat, nec legibus ullis con-
stringitur, plura petit principia.
Sed quænam illa? sunt qui Side-
rum

rum influxus, Ventorumq; diversos impetus assignant: sunt, qui situm terræ, Regionum, marisque adducunt. Illi omnium optimè, qui & Phœbo directiùs in mare agenti, elevantiq; vapores, qui ipsi Oceano, qualitates Lunæ sympathicas, aut certè spiritus nitrosos salugineos, volatiles, Mercuriales, ciendæ fermentationi accommodas suffundenti, tam paradoxam adscribunt marini æstus varietatem. Sed in re adeò dubia tu à me certius nil requiras; si ista curiositatem tuam non fatiant, Ariadnen quære, quæ certiore filo reconditas Naturæ vias tibi aperiat.

LEUC. Hic non plus ultrà, ne cum Philosopho Euripi vortices nos demergant. Ariadnen Physicam sat jam secuti, pro complemento, filum quoque ab Ethica petamus. Quem illa Philosophis labyrinthum aperit? quas implexas in labyrintho vias? Quæ mysteria? quam Ariadnen? quod filum? MEL. Arcanum est unicum, quod mysteria Physicæ longè exsuperat. Labyrinthus est mundus; status in mundo varii, variæ viæ; mysterium, Vocatio? Ariadne, Divina Numinis Providentia; deliberatio, filum. Hoc negotium Sophi primarium, quia ex hoc pendent negotia cætera: hoc illud unum est necessarium, è quo pendet præsentis vitæ felicitas, futuræ salus. In labyrintho Physico si rationis filum te subin de-

stituatur, modicum est detrimentum; in hoc si à via aberres, æternum dispendium. Et ne solummodò verba me tibi dare existimes, plus centum verbis ponderosam audi sententiam, qua hæc confirmat D. Gregorius, Lumen illud, quod universæ Ecclesiæ Nazianzum accendit. Sic ille: *Certum vita genus constituere res est Orat. 23. tanti momenti, ut totius vitæ, vel rectè, vel malè traducenda fundamentum in eo sit positum.* Percipite Sophi, quot verba, tot signate mysteria, non vestro solum digna ingenio, sed etiam æternâ, si fieri potest, memoriâ. Nam licet Divina Numinis Providentia, ad unum omnes vos velit æternum salvos; licet singulis Gratiarum certam paraverit seriem, quàm si vestra non turbet voluntas, infallibili filo, vos ad Cælum deducet, non tamen quemvis per quamvis viam, vitæque statum deducet. Efficaces gratias, quibusdam paratas, sic certo statui, vitæque conditioni alligare Deus consuevit, ut si prudentis deliberationis defectu, præfixam ad Cælum viam, vel non agnoscant, vel agnitam amplecti negligant, suoque genio conformem eligant malè consulti, in ea quidem salvari poterunt, infelici tamen Fato non salvabuntur. Nam cum Divinæ circa se Providentiæ filum improvidè ruperint, permittente Cælo, in gravia labuntur scelera, gratiæque finali ex-

cidunt, & quod consequens, cœlesti Beatitudine, per suam culpam æternum miseri, spoliantur. Hæc sententiæ Gregorianæ paraphrasis non è meo ingenio, sed è Divini Spiritûs penna fluxit, dum tunc ille Sophis proverbium: *Vocavi, & veniistis, despexistis omne consilium meum,* (observa consilium) *ego quoque in interitu vestro ridebo, & subsannabo.* Hinc bellè D. Gregorius: *sunt, qui, nisi omnia reliquerint, salvari apud Deum nullatenus possunt.* Videndum proin, Leucothee, & providendum cuilibet, ne in tam grave discrimen per suam prolabatur incuriam. Prudenter de statu vitæ deliberandum, illis præcipuè quibus præest togata Pallas; nam cum ad plures itatus se reddiderint habiles, habent, cur dubitent; cur plus deliberent aliis, quos vitæ ratio, suâ veluti sponte, determinat, crebra voluntatis Divinæ interpret. Inter ipsos autem Minervæ Assēclas, Sophi præcipuè, & inter Sophos præcipui hoc cordi sibi sumant negotium, ne plura talenta, quæ pro animarum salute acceperant, strophio loco cordes involvant, aut, quod pejus, ad augendas opes, honores, vel profana officia, præter Numinis voluntatem, non tam utantur, quàm abutantur.

LEUC. Tantine momenti sit hoc negotium, ut ab illo dependat salus? an ergò, te Judice,

gravioris reatûs hunc argueret Themis, qui vocationis neglectæ existeret contemptor? MEL. Hæc P. Lanciquæstio altius Tribunal petit, cuius ego malim venerari, quàm ar-Opusc. bitrari Oracula. Nec tibi soli in Sp. 1. mentem venit hic scrupulus: hæ-tom. 1. buit Roma non abfimilem quon-in monit. dam Sophum, qui Magno Socie-c. 1. f. 5. tatis nostræ Theologo, & majori Asceseos Magistro hoc olim problema Ethicum: cujus decisionem si lubet, referam interpret. Dixit Vocationem Religiosam, sine graviore noxâ negligi posse, eò quòd consilium sit, non præceptum. Sed addidit clausulam, quam velim, signanter notes: esse tamen, asseruit, reperire non paucos, qui ob neglectam vocationem salute exciderent: fallor, non ob neglectam, sed ob neglectæ pedissequa scelera, quæ præviderat benignum Numen, in Mundi labyrintho hunc incursum, si oblatum vocationis filium, vel non arriperet, vel omninò abrumperet. Hæc ille Except thesin hanc Sophus, & utinam bene decisam, melius propugnâset! nam cum frequenter illi suggereret conscientia, Religionem esse periculorum omnium exterminium, curarum exilium, à Mundi turbis asylum, tranquillitatis portum, perfectioris vitæ Nutricem, Genitricem virtutis, mediocum ad salutem armamentarium, thesaurum Evangelii absconditum, Margaritam, omnibus

Mundi thesauris magis pretiosam, Mortis beatæ prodromam, certam salutis anchoram, beatitudinis arrham: hanc totam anacephaleosin rejecit verbô, Lacon despoticus: *Non teneor*. Cùm mentem pungeret vel invito Apis mellifluæ nota polythesi: *In Religione homo vivit purius, cadit rarius, surgit velocius, incedit cautius, irroratur frequentius, quiescit securius, meretur confidentius, purgatur citius, remuneratur copiosus*: Hanc ille Phrasiologiam dictatorio mactavit trisyllabo: *Non teneor Consilium est Vocatio, non Præceptum*. Sic diù elusit Ariadnen Divinam, ignarus, quòd cum Superis nemo hætenus luserit impunè, quin tandem ipsemet miserè deluderetur. Philosophiæ condecoratus laureolâ, vocationem sibi ex genio, ut amat contingere, fabricavit: Parentibus arbitris, Consiliariis carne, & Mundo, Suasoribus amicis. Hinc qui Romæ jam repudiasset sacram Prudentiam, profanam juris in Macerateni Academiâ quæsit. Sed quæ à Juvene, in negotio summo sic inconstanti, sperari possit constantia? qui Romæ trinsabat cum Cygnis, Macerata crocitabat cum corvis: qui Romæ nutriebatur in croceis, Macerata amplexatus est stercores; nam Juris Prudentiam est quidem professus, sed frequentavit stultitiam, desertâ Pallade, infame scortum. Sed sine æmulis huic proco

diu esse non licuit: nam habent hoclycea Cupidinis, ut nunquam desint Rivales. Hinc cùm nocte quadam, Cynthiam suam adiret hic Latmius, à Rivali subito confusus, concidit infelix: &, quod mireris concidit ante portam illius Domûs Religiosæ, quam intrare, DEO vocante, neglexerat. Confessarium petiit, sed non obtinuit, prius ad Tribunal evocatus Divinæ Justitiæ, quam se sistere poterat reum ad aras Misericordiæ, toties despectæ, & irritatæ. En! Epitaphium, in Faro subito extemporaneum.

*Jacet Hic Juris Consultus,
Malè consultus,*

*Quis divina neglexit consilia.
Secutus humana.*

*Jus illi tribuit divina Justitia:
Nam jacet ad portam,*

*Ad quam stare sæpius debuisset.
Jacet ad limina,*

*Quæ ingredi cùm debuit, noluit,
Quæ ingredi ubi voluit, jam non
valuit.*

Extra portam

*Frustra vocavit Conscientia Ar-
bitrum,*

*Quem Conscientia Arbitrum frustra
vocaverat toties*

Intra portam.

Mortuus est, qualis vixit:

Ab amore sauciatus in vita,

Ob amorem vulneratus in morte,

*Eodem vulnere, quo vixit,
Vixit.*

In uno cadavere

*Mirare**Funestum hoc anagrammaticon.**Hic jacet Procus.**Cujus corpus cum fuerit porcus,
Ejus Sepulchrum jam erit orcus.**Abi,**Et lege affixam huic portæ epi-
graphen.**Hæc porta aternitatis,**Quæ aperta qui ingredi nolunt ad
vitam,**Eâdem clausâ ingredi cogentur
Ad mortem.*

LEUC. Casum funestum! lamentabilem vocationis desertæ sortem! Negotii hujus momentum quàm pauci penetrant, quàm multi penetrare recusant? *MEL.* Ita est: hæc inimici est strophæ, ut nullum negotium majoribus perturbet dolis, quàm quod maximum, nempe negotium negotiorum. Nunc mentem occupat per crepundia, ut otiosis hisce negotiis fluat ætas, & effluat tempus deliberandi de tempore; horum tessera: nolite solliciti esse in *crasinum*. Nunc mille obstaculis impedit, ne assumatur; vel fatagit, ut differatur, aut assumptum denuò interrumpatur: identidem mentij ingerit, quid opus electione? pluribus viis venit *Romam*. Nunc negotium turbat assumptum, ut peragatur pro forma, & sine forma; multi incipiunt, & pauci finiunt, hi horrent Divinæ

Voluntatis revelatam notitiam, illi expectant per angelos revelandam. Nunc constantiam infringere nititur: per amicos suadet, ut exequi differant; per Parentes, ut negligant; per malos Socios, ut se se reddant indignos. Imò postquam jam ad aratrum misère manum, laborat, ut respiciant retrò. En quot negotiis, hoc unum negotium Dæmon turbare satagat, ut vel ab hoste colligas grande momentum! Sed hoc fatum est Juventutis, nullibi errare frequentius, quàm in via vocationis, ubi nemo errat, nisi toto cælo aberrat. Utinam nam toties testatum hoc nobis facerent tristissimi Annales! è quibus unicum in Tolitano Philosopho exemplum cape. Huic, neglectæ vocationis reo, cum in agone naufrago, frustra obtruderetur pœnitentiæ tabula, clamantibus in Cœlum Amicis: *Fiant aures tuæ intendentes!* subito Crucifixi effigies, resolutis de cruce brachiis obturare visa est aures, hancque emittere horrendam vocem: *Vocavi, & renuisti: ego quoque in interitum tuo ridebo, & subsannabo.* Sub quibus verbis infelicem Sophus efflavit animam. Satis est Leucothææ: domum abi, & hujus sententiæ lege paraphrasin, quam ad demortui tumbam affixit D. Bonaventura.

SARCASTICON

IRRITATI SPRETIQUE NUMINIS

AD PHILOSOPHOS VOCATIONIS

DIVINÆ CONTEMPTORES.

*Vocavi, & renuistis: ego quoque in interitu vestro ridebo,
& subsannabo.*

Prov. 1. v. 24. &c.

Quis clamor insolitus

Huc ab imo ad Summa?

Quæ lamenta, inter tormenta,

Ex ære fusa flagellant Sidera?

Quinam hi miseri,

*Qui Miserere hoc intonat,
Precanturque jam de Profundis?*

Intelligo:

Transfere Bacchanalia vita:

Hinc

Lamentationem Mors incipit,

In Die Cinerum.

Itæne vos illi,

Qui postulatis auxilia,

Oblata toties, nec postulata?

*Qui ploratis, & opem jam im-
ploratis,*

Explosam toties, nec deploratam?

Frustra est:

*Si peteretis hanc serid, non pete-
retis tam serid;*

Obdurastis mentem, rebelles Lumini

Hinc

Obdurata aures contempto Numini,

Frustra est.

Vocavi, & renuistis.

Extendi manum, nec aspexistis:

Dedi consilium, & despexistis:

Accendi lumen, & fuit extinctum:

Porrexi filum, & fuit neglectum.

Vocavi, nec respondistis:

Exspirastis, quæ inspiravi:

Amavi, & amando clamaui:

*Sprevistis amorem, non curastis
clamorem.*

Frequenter stibam

In sibilò auræ tenuis.

3. Reg.

*Sed exsufflastis auram, sibilum ex-
sufflastis.*

19. v. 12.

Nec raro intonui de Cælo Dominus,

In spiritu vehementi.

Sed sine spiritu recepistis hunc

Act. 2.

Spiritum,

v. 2.

Abiitque Ventus in ventum.

Vocavi & renuistis:

*Misi Prophetas, & lapidastis;
Corde lapideo Cælestes opes dila-
pidastis,*

Veri lapides offensionis.

Vocavi monstrando viam,

Sed deviastis in avia:

Aperiui Sidera, clausistis:

Clausi Tartara, & aperuistis.

Vocavi, & respondistis,

Sed tamen voto non respondistis,

Dum dixistis, inpunium illud:

Zz 3

Non.

Jer. 2. Non serviam.
 At ecce!
 Mea frustrando vota, frustrâstis
 vestra:
 Mihi non serviendo, serviistis
 peccato:
 Nunquam magis servi, quàm ubi
 liberi.

v. 20. Nam
 Non serviendo servitutem Servo-
 rum DEI,
 Induistis servitutem Mancipiorum
 Diaboli,
 Clamavi:
 Jugum meum suave, & leve:
 Sed reclamâstis:
 Jugum non induamus:
 Quia

Jud. 19. Filii Belial, id est, absque jugo.
 v. 22. Sed non induendo jugum sua-
 vissimum,
 Induistis jugum gravissimum,
 Quia jugum triplex pro unico.
 Imposuit Caro
 Jugum ferreum supra cervices
 vestras.

Dent. 28. Mundus aggravavit,
 v. 48. Damon addidit super jugum.
 3. Reg. 12. Caro vos cecidit flagellis
 Scorpionibus Mundus.

Damon utrisque.
 Vocavi, & revocavi,
 Vos à via Iniquitatis:
 Ostendi Semitam Veritatis:
 Sed elegistis viam,
 Quæ visa in initio justa,
 Cujus novissima vox deduxêre ad
 Mortem.
 Prov. 14. Hinc errâstis,
 v. 12.

Et toto Cælo sic aberrâstis.
 Nunc in vestro interitu rideo,
 Nunc subsanno.
 Vocanti reposuistis solenne illud:
 Non teneor:
 Invocantibus jam redit: Echo re-
 ciproca;
 Non teneor.
 Vestrum Nolle
 Recusavit opem oblatam:
 Hinc nostrum. Nolle
 Jam recusat petitam.
 En!

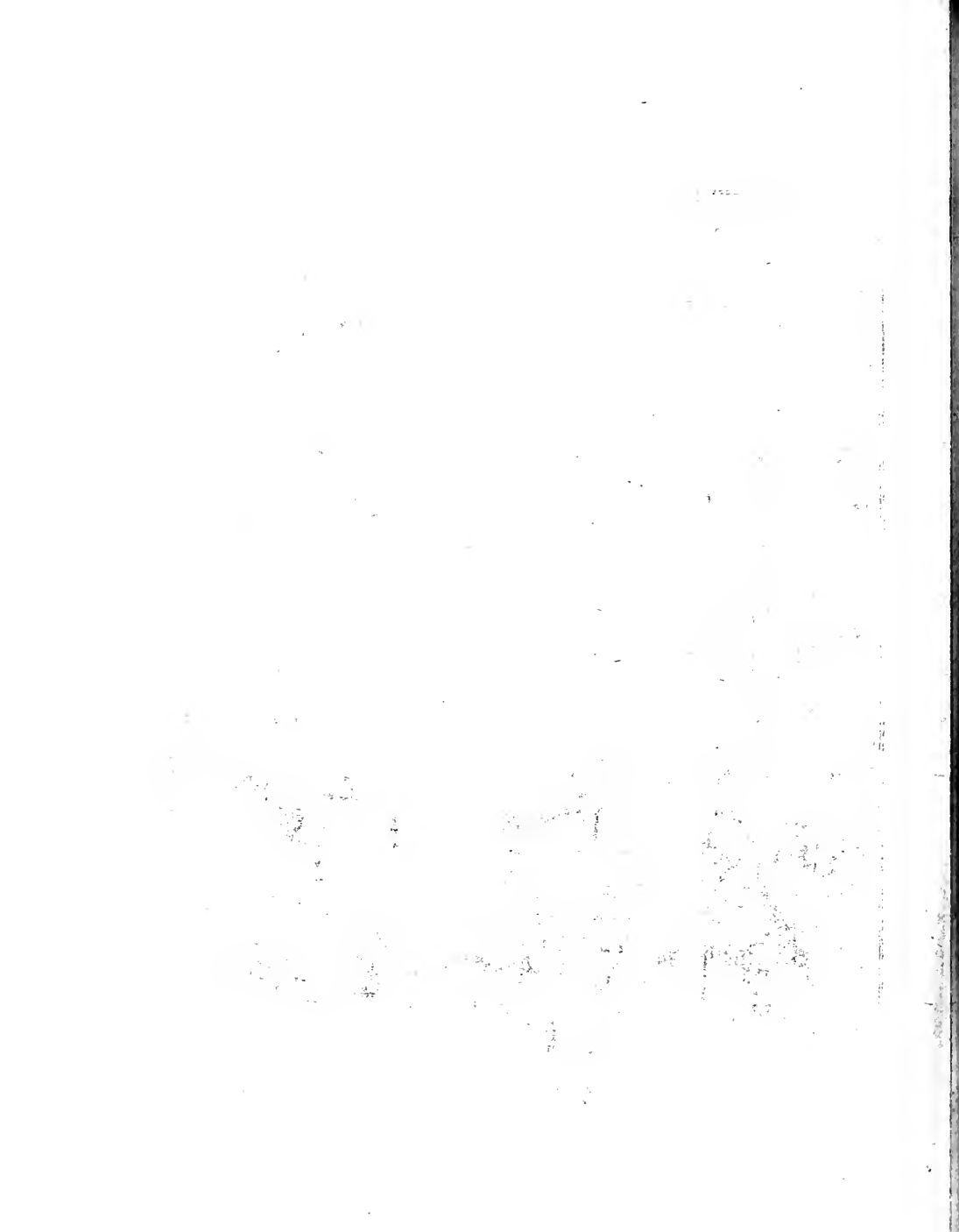
Quàm vestrum non teneor
 Vos in mortis angustiis teneat:
 Quàm vestrum Nolle
 Impediat jam nostrum Velle.
 Cùm aderat facultas, deerat vo-
 luntas,
 Cùm adest voluntas, jam deest
 facultas:
 Histeron Proteron,
 Estis nunc indigi, sed indigni.
 Fletis damna, sed ego indemnis
 rideo:

In unicâ Vocationis Gratia,
 Præditam fletis Gratiarum Iliadem.
 Per unicum Nolle corruptum,
 Jam abruptum Providentiæ filium:
 Nam

Qui vocati, fuistis prædestinati,
 Sic refragati, estis jam reprobatî.
 Nunc ploratis rem deploratam:
 Ridentur lacrymæ, quia steriles.
 Frustra clamatis,
 Ubi conclamata sunt omnia:
 Frustra speratis,
 Ubi salus est desperata.
 Nunquid dixi? Mors docebit sapere.
 Sed

*S. Hermannus, ob monstrosa Corporis speciem conomen-
 to contractus, cum et ingenij vitio laboraret, apud
 Deiparam, de natura sibi noyerca questus, optionem ob-
 tinuit, qua vel corporis, vel ingenij infirmitate ocuis
 liberaretur: elegit posterius, quia Sophus; hinc tantã
 subito ingenij felicitate exceluit, ut Phlia monstra,
 nullo negotio debellaret, ipse in monstroso corpore,
 novum ingenij monstrum. Ex Calcid; Bened;
 G. Rogg del: I. Melikior Gutwein sculpsit*

*Sed Phryges.**Nunquid clamavi, dixique, clamate*
*Setas**Prov. 1. Clamabitis, & non exaudiam,*
v. 28. Exsurgetis manè, nec me amplius
*invenietis.**Sed risistis monentem,*
*Ut vos monitos jam meritò rideam.**Nunc gemitis inter tormenta,*
Meoque risu vestri jam frident
*dentes.**Ululantes plangitis,*
Sed subsannantem non angitis :
*Gemitus rideo, ululatus subsanno.**Nam**Curavimus Babylonem, & non*
*est sanata,**Hinc meritò jam subsannata.**Contemptores meos contemno,*
Neglectus negligo jam negligentes,
Ut risus qui fuit culpa, Culpa quoque
*fit pena.**Risistis Augurium,**Impletum jam plorate Oraculum:**Vocavi, & renuistis :**Ego quoque in interitu vestro*
*ridebo,**Et subsannabo.*

OEDIPUS PHYSICUS.

Seu

DISCURSUS VII.
DE MONSTRIS.

LEUCOTHEUS.
Quæ tu monstra hodie,
Sphingi affinia? quem
Oedipum in Scenam produ-
cis, ut in hoc Phy-
sicæ Theatro Choragum agat, ac
monstroso lepore plenam, det
Auditoribus Sophis catastrophen?
MELANDER. Oedipum propo-
no Physicum, qui Philosophiæ
monstra sic detegat, ut habeat
Gentilis Antiquitas, quod æmule-
tur, non glorietur. Hunc nobis
suppeditat Prytaneum illud, An-

quitatis gloriâ celeberrimum, Or-
dinem S. Benedicti intelligo, è
quo tot rutilant Scientiæ Sidera,
ut Orbem illuminent universum.
Dedit hæc nobis Familia, ter Be-
nedicta in Microcosmo Divum
Sylvestrum; dat in Megacosmo
Hermannum; ille nos docuit sa-
pere, quia benè mori; iste nos
docebit discurrere, eò majore pa-
radoxo, quòd sit *contractus*.
Audi, quam de hoc Oedipo le-
gamus synopsis vitæ mirabilem.
Oedipum voco, à *monstroso pe-*
duna

dum timore, qui illi sic omnem usum ademerat, ut in corpore haberet ergastulum; in pedum, manuúmque arthritide catenas. Accessit, quòd membrorum stupor, & ipsam hebetârit ingenii aciem, ut qui corpore paralyticus, cerebro apoplecticus, ex toto esset monstrosus hominis portentum. Sed in tam vili conchylio thesaurus latuit, omni gemmâ nobilior, anima scilicet, vel ideò speciosa, quòd speciosæ Virgini ex assè esset devota. Hanc ille coluit Matrem, ut qui Naturam, immitem adeò est expertus Novercam. Accidit, ut coram Divinæ Matris imagine, filialis ejusdem affectus in hæc verbâ quondam erumperet: *En! Speciosa filium spurium, quia monstrum.* Paucis verbis paraphrasin addidère lacrymæ; energiam repetiti singultus: Audiit benigna Mater, formâque visibili solata est miserum Clientem. Imò, ut in spes meliores erigeret, copiam afflictio fecit, statueret ipse secum, an mallet membrorum usum, quàm ingenii pollere acumine. Non diù dubio esse licuit, quia Philosopho: maluit cum Doctis sapere in nosocomio, quàm cum indoctis vegetus vivere in morotrophio. Dictum, factum: ad Palladem reversus, aliam invenit, & illa alium. Nam obstupuit metamorphosin, cum vidit, quòd ex priore trunco tam citò Mercurius: Therpsiten puta-

vit, & invenit Vlyssen, qui in difficultatibus suis nesciret difficultatem; qui Philosophiæ monstra & Hircocervos tam felix detegeret; cui nihil non scitum, quòd cunctum est dictum est scibile; qui in deformi capite scientiarum omnium gereret encyclopædiam. Verbò obstupuère illum omnes, velut ingenii monstrum: nec ipse Hermannus in sese agnoscebat Hermannum: hinc beneficii memor, ut Sipientiæ Sedi persolveret Minerval. Trés odas *Salve*, & *Ave Regina* unâ cum hymno *Alma* in laudem Magistræ composuit, quod cœlesti melos in hunc diem Parthenia Odea animat, ac exornat. Quid tu ad ista?

LEUC. Amatorem Parthenium amo: monstrum Ingenii admiror; Oedipum in nostra Philosophia redivivum veneror. Sphinx deest, quam tamen, si per te licet, inter monstra Philosophica proferam. Sunt sua Physicæ paradoxa, quæ cum nuper ænigmaticâ cortinâ legerem involuta, desperâsem de vita Tyro Philosophus, si eadem conditione, qua Thebanis olim viatoribus, illorum mihi stetit solutio. Et quia opportunè nunc Oedipum offers, age precor illius interpretem; placeant ænigmata facta, placebunt magis soluta. MEL. Non me habes invitum: pro discursu propone magis selecta, quæ minus prolixitatis, plus habent jucunditatis.

LEUC.

LEUC. Percipe Philosophicam Musam, primúmque in Musa Sphingis oraculura.

Est animal Physica, Magnum simul atque pusillum:

Vix aliquid majus, vix minus orbis habet.

MEL. Hominem notas, qui modò natus de stirpe Enacim, in Giganteam affurgit molem: modò è Mirmydonum gente, ad compendiosam formicæ synòpsin membra contrahit deformis Naurus. Multa finxit fabulosa Antiquitas de Typhæis centimanis: quibus *gemini, dirâ ceu luce, cometa immanes ardent oculi, deformisâque amplo era patent rictu.* Multa de tricorpore Monstro Geryonis: de Caco, qui *Aventine timor, & insaniam Sylve, nec leve finitimis, hospitibusque malum.* Multa de Cyclopiibus, Polyphemis, Enceladis, monstribus horrendis, informibus, vultu qui *sidera pulsam, quibus coma plurima rorvos prominet in vultus, humerósque ut lucus obumbrat.* Multa inquam, de ejusmodi monstribus fabulosa Antiquitas, quibus per Gigantomachiam, superinjectis invicem montibus, in ipsa Sidera tentavit assultum, ac è Cœlesti Capitolio fugavit imbelles Deos. Ut tamen è fabuloso cortice veritatis nucleum eruamus, illud est in confesso, in orbe dari ejusmodi effectus naturæ raros, qui à Philosopho *prævaricationes, & pec-*

cata Naturæ; ab aliis degeneres à solita dispositione substantiæ: ab aliis ob nominis etymon, quò insolita monstrare, monstrarique cupimus, recepto jam nomine, Monstra indigitantur. Horum, quia variæ causæ, mira quoque reperitur varietas. Nonnunquam redundat materia matrix, vel virtus plastica: hinc Goliati prodeunt atque Samsones, vel alii de genere Giganteo, quibus comparati nos pumili meritò videremur locustæ. Noveris quòd in Insula Creta, per terræ morum disrupto monte, inventum sit scheleton, cujus statura sex & quadraginta cubitos superabat. Nec Maximinum Imperatorem fuisse Naurum oportet, quem uxoris armillâ annuli locò non semel usum, historiæ perhibent. Ex eadem ^{1. Reg.} stirpe fuerit, reor, *Jesbi-benoh, cu-* ^{17.v. 4.} *jus ferrum haste trecentas uncias* ^{In vit.} *appendebat.* Narrat Philostratus, *Apollon.* Neronis ætate Romam Gigantis *De reb.* dentem allatum, qui pedis mensuram non æquârit modò, sed ^{Sic. l. 1.} *superârit.* Quòd si Thomæ ^{Dec. 1.} *Fac-* ^{c. 6. an} *zello fides, ad radicem montis,* ^{1342.} quem Ericem Sicilia nominat, effossum fortè cadaver, cujus pars anterior cranii modiorum aliquot mensuram in se complexa: aliud in Mazareno agro à cæmentariis erutum, cujus caput Diogenis dolium referebat, molares verò dentes singuli, quinque unciarum pondere appendebantur. Imò eodem

Ovid. l. 1.
fast.

Idem. l.
13. Me-
tam.

115. de Civ. 6. 9.
 eodem Authore, Gigantem inventum legimus, cujus corpus ducentis cubitis vix bene poterat redigi in mensuram. Denique Hipponenſe oraculum nefas hic prætere-
Pined. Del Rio
 re. Vidi, inquit, non ipſe ſolus, ſed alii mecum, in littore Uticenſi molarem hominis dentem, tam vaſtæ molis, ut ex illo centum alios, noſtris æquales, non difficulter Artifex excidiſſet. E quibus, reor, cuivis Philoſopho ſat manifeſtum, Gigantum geneſin ſoli Naſonis adſcribere cerebro, vel *inſignis eſſe ſtultitiæ, vel impudentis proterviæ*, ut notant minimè vulgares Sophi.

LEUC. Ur vidéo, etiam cùm peccat Natura, ſe nobis præbet mirabilem: in eo utique felix; quòd monſtra illius admiremur monſtrata, & ipſos in pretio numeremus abortus. Apparet hoc in Pygmæis, quos velut rara cimelia enutriunt Aulæ: hinc Patres eſt invenire, vel monſtra Parentum potiùs, qui ejuſmodi abortus non modò cupiunt; ſed medicamentis quoque procurant.

Del. Rio. l. 2. diſq. 9. 5.
 MEL. Hæc auri eſt ſacra fames: quamvis non ſoli Parentes; ſed & ipſa ſæpe peccet Natura; dùm vel materiæ, vel virtutis platiſtice defectu, ejuſmodi Pumilio-nes edit in lucem, quos ſine perſpicilliis in lucem editos vix deprehendas. Meminit Nicephorus, homunionis cujuſdàm, qui annos natus viginti quinque, perdiciſ magnitudinem non ſuperavit. Cubitalem ma-

ſculum, eumque ſenem, Piſtacci caveâ incluſum vidit quondam Italia Cardano teſte: Aldrovandus Bononiæ vidiffe Nanum ſe aſſerit, qui 30. uncium altitudinem non ſuperavit. Duos pedes Pygmaus Auguſti; pedem & duos palmoſ ſtaturâ æquaverat Nanus Juliæ, Auguſti Neptis. Pumilio item fuerit Menęſtratus ille, in quem Auſonius ſub nomine Fauſtuli hunc in modum jocatur.

Fauſtulus inſidens formica ut magno Elephanto,

Decidit &c. heu cecidit non aliter Phaëron!

Philetam noveris, de tribu lævi nepotulum, qui plumbeis ſoleis munire calceolos debuit; ne fortè vento abriperetur. Primas tamen in Microcoſmi ſubſeliis ſibi meritò vendicant trecenti illi, & ſexaginta quatuor Duculi, quos anno ſalutis 1276. ipſa Luce Chriſtò patienti ſacrâ Margaretha, Comitſ Hollandiæ filia uno eodemque partu enixa ſcribitur. Rēs fidem Philoſophicam ſuperaret, niſi pondus adderet ipſa Antiquitate veneranda Authoritas. Epitaphium hujus Matrõnæ hiftoriographi referunt, quod totam hanc pumilionum cohortem; in una pelvi, veluti cunis exceptam; in eadem, baptiſterii inſtar, ſacro fonte ablutam, ac paulò poſt in illa ipſa, tanquam ſarcophago, ſepultam, ſtupendæ parvitatſ prodigio conſtat. Quid jam dicam de

Pygmæ-

Apud Lud. Ves.

Pygmaeorum formidabili Gente,
Satyr. 13. quorum tota cohors pede non est
 altior uno? ùt non sine sale in illos
 ludit Satyricus. Certè à mem-
 brorum epitome Scriptura illos
Ezech. c. 27. v. 11. vocat *Pygmeos*: à statura cubita-
 les homulos Stagiritæ: à trium
 spithamarum longitudine *Spitha-*
maeos Plinius; à cavernulis, quas
 habitant, *Trogloditas* Incoke ap-
 pellant. Patriam si indagas, Sey-
 thiam, Thraciamque incolunt:
 non nunquam Nili ostia perva-
 gantur: imò & in Indiis castra
 metatos legimus. Pugnans cum
 gruibus, fata vastantibus; pro-
 vestibus serviunt illis capilli, barbæ-
 que ad talos usque profusa, qua
 involvuntur. Arietes equorum
 locò usurpant: sagittas peritissimè
 vibrant in scopum, ideòque tria
 illorum millia Indorum Regi, pro
 excubiis fervire perhibent: venan-
 tur lepores, vulpèsque, sed corvis,
 milvisque venaticis, non Moloissis.
 Percipe, quàm stylo arguto fugil-
 let hos pugiles, hæcque Myrmi-
Satyr. 13. donum describat prælia Juvenalis:
Ad subitas Thracum volucres, nu-
bemque sonoram,
Pigmeus parvis currit Bellator in
armis,
Mox impar hosti, raptusque per aëra
curvis
Unguibus, à seva fertur grue &c.
 Ita Satyricus, more suo, cum grano
 salis. Sed Stylo Attico alius ludit
 in infaustos hos pugiles, dum in

occisorum exequiis, hoc affixit
 Epitaphium Castro Doloris.

Siste Viator!

Magnam hic spectas cladem in homi-
nibus parvulis,

Vix homines fuere, quia suo nomine
breviores;

Homulorum fragmenta potius, quam
homines.

Hoc unum aspice sceleron:

Vix notabis membra in membris.

Pes est, ubi est caput, unde incipit,
eò desinit:

Lineam in puncto diceres, punctum
in linea.

Cineres spectare si cupis, preme an-
helitum:

Afflatu unico disflabis omnes.

Cecidere hic ultro,

Nam ladi vix potuere, vel ledere:

Adeo nec onus fuere, nec oneri.

Vocem edere poterant,

Ut quos audiisses sine tubo acustico.

Sine telescopio vix vidisses.

Irasci poterant:

Nam et si parve scintilla, magna ex-
citabant incendia,

Piperati Masculi, sinapis grana
parva quidem, sed prava.

Sunt, qui affirmant Ledeo ex ovo
genitos;

Sunt, qui ridiculos Æsopici montis
partus asserant:

Utrumque falsò,

Nam his homulis compositi mures,
montes sunt.

Alii Myrmidoniâ putant formicâ
natos:

Sed nihil fecius:

Grandiores habent Formicæ partus ,
Sola istorum Genitrix , concepto factu , non tumuit ,

Neque cum peperit , se Matrem sensit :

Adeo compendiosa fuit Natura ,
Dum ad ostentandum Ingenium , hos homulos in epitomen traxit.

Tantæ his Viris vires ,
Ut nec Formica Gallicratis , illis aequo Marte certaret.

Illud malum , quod nihil agere poterant :

Sed simul bonum , quod pariter nil poterant pati :

Contra ignem , & ferrum muniti pugiles , quia minuti.

Sed nec suspendio poterant enecari ,
Nisi Arachne forsitan fuisset carnifex , & laqueus filum.

Hinc vitam diu exegerat ,

Quia Morti sæpius inobservati.

Quæ in certiora plerumque collineant.

Nec uno stratagemate videre suos Victores :

Cum omnia explorarent , à nemine explorati ,

Mars ipse , impostis perspicillis , observare non poterat ,

An sedeant , stent , vel jaceant compendiosi hi velites ,

Nam tetigere planum in puncto.

Nunc Corvis inveci immincebant , non eminebant :

Nunc rhedis imposti imponebant spectantibus non spectati :

Nam proceriores Aurigas ipsa sensit Myrmesidis quadriga.

Sape capti per acicula foransæm denudèlabebantur :

Sape vinculis constricti , ferrum non ruperant , & tamen eruperant.

Ipsis apparitoribus non apparentes.
Sape lustrabant ultrò , citròque hostium acies ,

Tuti , quia parvitate tecti exploratores ,

Sed quid mitis de modico & Magnas etsi clades intulerint , eamquam retulere ,

Utut retulerint , totalem.

Hic igitur jacent in pulvere hi pulvisculi ,

Uno omnes sepulti in piperis Mausoleo.

Abi Viator , sat spectasti has Democriti atomos ,

Entitatus Philosophiæ diminutas ,
Mathematica Puncta , Arithmeticum Nihil.

Vis , doceam verbulo , quid sit parvus homo ?

Magnum malum.

LEUC. Sinamus quiescere , in sua urnulâ hos parvulos Manes , ne sub cinere excitentur scintillæ , & evervescant denudè ollulæ. Alterum jam Monstrum profero è Physicæ latebris : quo illud nomine appellem , hæreo ; quibus verborum coloribus ectypon illi statuas , subsisto. Fallor , an Hippocentauros , & fabulosos è Pindo Satyros contemplor ? verbo : Hominem video , non tamen Hominem , sed semivirumque bovem , semibovemque virum. Quid illud?

Iud? *MEL.* Naturæ, à Natura de-
generantis, abortus notas: parit
hanc in Natura confusionem Sex-
ûs, feminisque confusio, quæ
Del Rio
disq.
Mag. l.
2. c. 14.
a
Anno
1278.
b
1471.
c
idem l. c.
3. alii.
monstrorum Genitrix indubitata.
Sic bello Marisco Alcippe peperit
Elephantem: alia apud Helvetos
Leonem; a quædam Papiæ Ca-
tum: b Infelix alia Brixia Molof-
sum. Sic Augustæ Vindelicorum,
mulier, eodem partur, enixa primò
caput humanum, membranis in-
volutum; mox serpentem pipe-
dem; denique fetis horrentem
Porcum. c Illud fidem propemo-
dum superat, cuius tamen tota te-
stis est Lusitania: Mulierem nem-
pe, in quadam Insula desertam, à
grandi Simio in hospitium dedu-
ctam, variisque frugum bellariis
recreatam, demum infami stupro
compressam, duos Simios proge-
nerasse. Contigit, ut post an-
norum aliquot servitutem nefan-
dam, in Lusitana navi libertatem
reperit: vix vela facientem su-
perveniens conspexit Simius, cum
ecce! inconditis gestibus, fremi-
tibusque fugitivam Conjugem re-
vocare, mox celerrimo cursu as-
ferre geminam proleam Mari
ostendere, minari, unum postal-
terum mari demergere, denique
& ipse furens, se in undas dare
præcipitem, tamque diu persequi
fugitivam, dum ab Oceano victus,
incoestros ignes, una cum vita tan-
dem extinxit. Sunt, qui Reges
Gothicos ex Urso, & nobili vir-

gine; Pegusianos, & Sianitas à
Molosso, & Muliere originem
duxisse autument. Imò fidem *Del Rio*
l. c.
nobis facit, eruditos inter Philoso-
phos celebre Nomen, è Vacca,
& nefario homine (non ægrè ferat
humanum genus, quòd hoc no-
mine compellem monstrum, quo-
vis Bruto monstrorum magis)
prodisse partum verè humanum,
qui sacro lacte tinctus, etiam pie-
tatis stillas à Nutricibus suxit, hoc
tamen stigmatè materno, quòd
propensiones aleret vitulinas, per-
vagandi prata, herbisque satiandi
belluinam ingluviem. Quibus
monstris. ut sine monstro physi-
cum horoscopum statuas, scien-
dum, ex fera, & homine, homi-
nem non prodire, sed hominis
duntaxat larvam: nam tanta per-
fectio superat ferinum semen, ut
uno ore fatentur Sophi. Imò
nec ex duplici specie nunquam
prodit perfectè analoga, sed mix-
ta quædam, humano capite, cor-
pore Simio, qualem apud Andri-
nos, Simiis familiares, natam per-
hibet historica fides. Cæterum
Dæmonis operam, vel certè præ-
stigias non rarò suspicor interve-
nire: nam hominem nasci à Vac-
ca inter Sophos *Andinaton*: hinc *Kempius*
reor, Vacca à vento turgidæ sup-
positum à Dæmone infantem, eo
oculorum ludibrio, ut nasci à bestia
videretur: quo subin errore im-
plantata infanti persuasio, se
filium, ex qua putatæ Matris pro-
gen-

Petrus
Chiez.

l. 2. de 2-
rig. Fris-
c. 21.
Polyd.

Virg. hist.
Ang.

l. 13. pensiones haurire potuit, Authore
Tb. Cam- Phantaso. Illud non omittent-
rip. l. 2. de dum, ejusmodi monstra non nun-
Apibus. quam nasci. Divina Nemese Pa-
Scarlat. rentum scelera ulciscente: sic
de mon- Frisii in occipite nascuntur cau-
stis ad dati ob S. Bonifacii necem: An-
an. 1625. glorum quidam ferino corpore,
 & simili cum appendice, eò quòd
 Divi Thomæ sonipedi caudam
 per ludibrium abscidissent: sic
 Nobili cuidam festos dies Dianæ
 studiis profananti, natam legimus
 prolem, canino rictu, & auribus,
 Molossi instar, flaccis, atque de-
 pendulis. Sed & aliam Xantip-
 pem, pauperculæ cuidam injurio-
 sam, in foro Julicensi effudisse fi-
 lium memorant, septem capiti-
 bus monstrosum: Hydram dixis-
 ses, novo Herculi debellandam,
 nisi membra, hominis latere quid-
 piam, demonstrassent.

a
Niphus in LEUC. Evolvi Scholiogra-
Arist. phum a nuper; qui commentatur
 in Stagiritam: is ait, monstratum
 in Gallia quondam monstrum,
 quod duo corpora in umbilico sic
 adunabat, ut raro amicitix sym-
 bolo, cor unum dixisses, an &
 animam unam, sub philosophico
 Judice fudat problema. Quid
 tu ad ista? MEL. Stagiritam si
 consulas, ex uno, vel gemino corde
 sitem decidet: aliter sacra Sor-
 bonæ Themis, nam vel gemi-
 nam animam huic monstro ad-
 dixit, vel geminum saltem bap-
 tisma in dubio adjudicavit. Certè

non absimilis portenti, gemina
 fronte, quatuor pedibus, mani-
 búsque monstrofi, meminit Al-
 bertus. re & nomine Magnus,
 quod duplici animâ informatum,
 effectus ad oculum diversi non
 probârunt modò, sed demonstrâ-
 runt. Nam dextero præ iracun-
 dia turbido, serená fronte pacifi-
 cus alter: illo Democritum agente.
 Heraclitum agebat iste, & tristitiæ
 lacrymis alterius gaudia demerge-
 bat. Inò mortuo uno, supervi-
 xit non nihil alterum monstrum,
 & diutius supervixisset, nisi cada-
 veris agnati fœtor, eodem fato, in
 tumulum conjecisset. Hoc Na-
 turæ prodigium obstupuit in infe-
 rriis Libitina, affixitque sepulchra-
 li lapidi hoc epitaphium.

Hic jacent duo homines,

Et unum corpus.

Simul nati, & pene simul denati,

Diverſo tamen horoscopo:

Nam,

Nil illis conjunctius vixit,

Nil illis ſejunctius vivit.

Cor unum habebant,

Et tamen cordis affectibus diſſidebant,

En!

Licet Cœlum non capiat

Plutonium, & Jovem,

Idem corpus tamen capit mortem, &

vitam:

Abi Viator, & mirare,

Hominem mortuum, & simul vi-

vum:

Par impar, diſſimile ſimile:

In unitate binarium,

In binario unitatem,

Sphingem Oedipo dignam,

Quia monstrum.

Gemino huic Naturæ prodigio addo minora, quæ tamen non minus curiosam sui perunt memoriam. Africa homines producit Polyphæmo non impares, quia Monoculos, & Cinocephalos. Scythia Incolas alit, quibus aurium appendices tam grandes, ut totum corpus velent, ac contegant. Imò aliquibus, quos Tutanuchos nominant, tam liberali umâ proteadit aures Natura, ut sex viri sub illis, velut tegumento commodo, latere possint. Sed & Antiochia Constantino Magno Faunum obtulit, seu hominem silvestrem: in qualem evasisse reor, infantem illum, de quo Cardanus, qui in Silva depositus, nutritusque ferino lacte ferarum indolem fuxit, ac hirto vultu, unguis, & caudam ad instar belluæ produxit: en! quanti referat educari interferas, vel homines feros! Ipsa India à Monstris quæsitivæ gloriæ, dum Augusto Cæsari, muneris loco, obrulit adolescentem, qui sine humeris, manibusque tubas inflavit, sagittas ex arcu vibravit, ac omnia manuum officia, pedibus peritissimè obivit. Illud mirum, quòd Antiquitatis figmenta veritate, superet Natura: nam anno 1621. in urbe Aquitanix, quam vulgus Bajonam dicit, natum infantem

legimus, cæteris membris bene compositum, multis tamen oculis per totum corpus apparentibus, quot nec Argus prætulit, nec Pavo explicat in firmate superbo. Septem annos postea Olyssipone editum ferunt mirabilius adhuc monstrum, nempe armati similitudinem referens: variæ enim carnis, & cutis appendices, ac figuræ militarem in infante habitum repræsentarant, ut neque ocreæ neque galea desideraretur. Illud non omittendum, ejusmodi abortus non rarò iræ Divinæ interpretes, & calamitatum esse prodromos faciales. Sic infans duplici ore, quatuor oculis, geminatæ dentium serie, Antiochenæ Ecclesiæ schismata: aliud monstrum ad Tyberim deprehensum, humano corpore, capite asinino, manibus, pedibusque, animalia varia referentibus, Novatorum nostri temporis hæreses præfiguravit. Sic denique in Epiro puer duplici corpore uno humano, altero canino Albanix clades, sic aliud portentum ad Danubii ripam, prope Budam, facie hominem, auribus arcadem, inferiori parte taurum repræsentans, paulò post secutas calamitates toti Hungariæ præsignavit. De Androgynis nil attinet dicere, quia loquimur Juventus. Illud scito, dari monstra, sexum, quæ claudunt utrumque. Ejusmodi à se visum, asserit Hieronymus Montius, quod ubi

An. 338.

An. 1496.

An. 1233.

An. 1577.

in pluribus liberis se se Matrem probasset, in aliis, mutato sexu, Patrem sedemonstravit.

LEUC. Prodit jam aliud monstrum ex Augiæ stabulo portentosum, de quo Sphinx Philosophica: *Dissimilis Patri, & Matri, diversa*

figura,

Confusi generis, generi non apta propago,

Ex aliis nascor, nec per me nascitur ullus.

Et quid ad ista Oedipus? MEL. Et Africa hæc monstra profert, è qua, teste Philosopho, *semper aliquid novi.* Nam non in hominibus modò, sed etiam Brutis, Naturæ errores, prodigiis suppares, à nobis suspici, testis est frequens experientia. Primas hinc obtinent monstra tertie speciei, quæ in Mulis, & Leopardis quotidie oculis usurpamus: sic canes Indicos Alexandro oblatos legimus, qui de cane, & Tygride, aut de cane, & lupo prodiere Lyciscæ: Hesiodus describit monstrum, quod *antè Leo, retròque Draco, mediúmque Capella:* imò nec Helicone omninò ebrius, despumavit Naso hoc paradoxon: *Quæque Chimera jugum, mediis in partibus hircum, Pectus, & ora lea, & caudam serpentis habebat.*

Nam referunt juxta Phasin, fluvium Colchorum, nasci Tragelaphos, specie cervos, barbâ tamen villisque armorum hircos, ut aded

verum sit, non omnes hircocervos Philosophis impossibiles. Sic in *In var* Necippi pascuis Leonem ab *Ove histor.* progenitum, Ælianus est Author. *Scarlat.*

Illud quoque animal attonitam habuit Africam, in cujus dorso duæ

lineæ procurrebant colore flavo,

desinentes in aurè, & oculum,

licet modico intervallo quatuor

insuper aures, & oculi apparent: pedes illi multiplices, qui sic re-

curvum cingebant corpus, ut in quamcunque partem vellet, se

commodè volveret. Non dissimile huic alterum visum est, qua-

driceps, capitibus sic in ordinem

locatis, ut quatuor Mundi plagas respicerent. Quid jam dicam de

monstris, quæ tam mira, & varia alit Oceanus, ut monstrorum

Proto-Parens meritò appelletur. Nullum propemodum animal nutriunt sylvæ, nullum educat aër,

quod non abortivum in piscem formet monstrosa Thetys. Stupesceres in hac prodigiosâ Neptuni Regiâ amphibiorum innumeras species, quæ terrâ marique vitam vivunt humidam simul & siccam.

Nunc audires canum marinorum latratus, Porcorum grunnitus, Bovæ mugitus: nunc videres natitantes vulpes, & lepores, equos, & asinos, leones, atque dracones: jam oculos subirent pisces humanâ facie præditi, teste Fulgoso, imò Mulieribus similes, Authore Cardano, ut jam Tritones, & Sirenes fabulosis minime

Idem.

nimè fastis liceat annumerare. Denique spectares attonitus Cete grandia, quæ pedes sexcentos longa trecentos lata, veluti natitantes in Oceano Insulæ, miro spectaculo, navigantium oculos perstringunt.

LEUC. Adverte animam; En! aliud monstrum in Physicæ Theatrum producit Sphinx Philosophica. Componitur illud ex duabus particulis, *Ita*, & *Non*, Vulcanferi agnatis, & propriis: si quæras, an sit planta, vel animal, dicam, *Ita & Non*, aut si inavis utrumque simul, & neutrum. Si indages, an sentiat, vel an sensu destituatur affirmabo, simulque negabo, & genuinis coloribus, totam monstri delineavero naturam.

MEL. *Plantanimalia* notas, quæ Sophis in Helladè *Zoophyta* nominantur. a Talia dicunt *Spongiam*, quæ nisi subito avellatur à laxo, se contrahit, cruoremque emittit, quem si homo olfecerit, suffocatur. b Talia sunt *Ostrea*, & *Urtice marine*, quæ si pungantur, sensûs indicia produunt. Huc spectat arbor illa in Insula Cymbubum, cujus resectas frondes ampulare asserunt. Ex horum quoque stirpe est arbor illa, quam incolæ *pubicam* compellant, eò quòd, accedente quocunque, ramos illicò contrahat, recedente denudò expandat. Huic affinis, est herba, quàm Brasili *vivam* alii *noli me tangere* appellant, eò quòd & ipsa, attractis foliis, hominis contactum refugiat. Ab hoc pudore, Juven-

tuti vel maximè invidendo, non ^{conit. in} ablutit *Herba mimosa*, quæ manu ^{Prox.} admotâ marcescit, illicò, remotâ ^{Podise-} pristinum recuperat virorem. Eandem indolem æmulatur *Planta*, quæ ad manûs appulsum flaccescit illicò, & veluti ejus tactum averfians languida demittit comas, quæ vel ideò Magnano *sensitiva* est appellata. Sentiat hunc sensum Juventus, quæ sæpe minùs sensitiva, multum haberet, quod à plantis ejusmodi disceret. Ad Zoophytorum classem pertinet fructus ille marinus, quem Troglodytæ ab elegantia ad parandas in aures ^{Plin. l.} *Catablepharon* nominant. Hic timet suum decorem, capique se sentit ac ^{3. cap.} proinde, quamprimum insidias advertit, instar cornu induratur, ut etiam ferri aciem hebetet: quòd si insidias circumventus, inopino ictu fors opprimatur, illicò colorem mutat ac se transformat in lapidem. Sed & indexilla, quam Palæstina *Barbam* appellat, non ita captu facilis perhibetur: nam celeri fugâ insequentium conatum eludit, nec antea sisti potest, quàm excrementitio quodam humore perfundatur. Denique in Zoophytorum Republicâ primas sibi facilè vendicat planta illa, quam ob formam ovinam Montis Caspii accolæ, *Agnum* appellant: hæc quinque palmos alta, caput, aures & oculos, Agni ectypon refert ad unguem: pelle lanificâ subtilissimâ tegitur: sanguinem alit, & carnis locò materiam, cancrorum sub-

Plin.

a
Nier. in
hist. nat.b
Scaliger.
exerc.
112.c
Nic. de

stantiæ similem : radicem ad umbilicum demittit, & tamdiu vivere deprehenditur, dum, depastis circa se herbis, inopiâ pabuli denique arefcant: tanta illi est suavitas, ut lupos invitet, magnûmque rapaci gulæ præbeat irritamentum. Et quam his monstis tu sedem dabis in Brutorum, plantarûmque comitiis? res ista dudum delata ad Philosophiæ Tribunal, à me tam leviter non decidetur. Sunt, qui argumento etymologico contenti, Zoophyta illa proclamant, hoc est, *animalia simul, & plantas*; adeoque volunt, ut cum utriusque speciei dotibus gaudeant, etiam utramque participant Naturam. Sunt, qui neutram illis adjudicant speciem, sed quandam mediam eudunt, qualem diluculum habere cernimus, diem inter, & noctem. Sunt, qui illa ad solas plantas ablegant, ac analogico animalis nomine, atque effigie jubent esse contenta. Fugam illam humani contactus in antipathicam refundunt virtutem, qua halitus, spirituûmque effluvia averfantur; quale odium vitæ inter, & brassicam quotidie experimur. Lanam *Agni Tartarici* similem ajunt, fructûs *Perfici* albæ lanugini, cruorem succo sanguineo, qui stillat ex malo punico dissecto; pulpam analogam esse volunt pulpæ, quam nutriunt uvæ nigræ, è quibus pariter vinum stillat cruori simillimum. Figuram quod attinet, & aliæ plantæ avium, & ho-

minis formam non rarò præferunt; herbas autem quod videatur depascere, ex eo provenit, quòd succum copiosius attrahat, cujus defectu vicinæ plantæ marcescunt, & emoriuntur. Sunt denique, qui ad animalium dignitatem Zoophyta elevent: nam Sententiæ primæ Patronis chymæræ cornua opponunt, eò quod *vivens sensitivum simul, & insensitivum* in unam consarcinent Naturam. Sed nec cæteris accedunt, eò quòd monstra hæc non modò *vivant*, sed etiam *sentiant*: nam cum punguntur, se contrahunt, & teste *Majolo*, *Agnus Tartaricus* non modò, belluarum more, herbis se se propriè pascit, sed & radicem, pabulo per os excepto, sustentat. Quòd autem sensu tactûs solummodo polleant; quòd è femine plantæ ducant originem paradoxa hæc animalia, probat cæteris minùs perfectæ, non autem è specie sensitivâ eliminat. Nunquid enim, ex arborum putri, prorepunt *Hiberniæ anates*? nunquid è multis fruticibus animalcula pullulant, quæ paulatim à ramis decidunt, ac in reptilia, vel volatilia mirabilis formæ de-

Tham.

generant, id quod non semel in *p. 4. l. 4.* Sicilia se vidisse, asserit *Schottus*, *c. 2. Hor.* testis fide dignissimus, quia ocu-

Perfici.

latus. Hæc illi: tu senti, quod lubet: nam

Millia quor capitur vivunt, totidem studiorum,

Velle

Velle suum cuique est, nec voto vivitur uno.

LEUC. Capió fundamentum, quo malè nixi Sophorum nonnulli, sic cespitare denique cœperant, ut plantis passim omnibus, sensum *obtusum* saltem, & *dormientem* concederent, ac intra Brutorum subfellia, utut inferiora paululum, collocarent, Lubeat, precor, temporis fallendi gratiâ percipere inanem Campanellæ stridorem, quo in Philosophico Regno tumultum ciet hic streperus Philosophaster. Plantæ omnes nullo discrimine, sunt animalia, totis pulmonibus inclamat: nam *appetitu* pollent, & quod consequitur, *cognitione* & *sensu*. Quem enim latet implacabile odium, quo *Vitis Brasficam* refugit, ut juxtâ plantari nolit? quem fugit fatalis inimicitia qua *Oliva* & Caules inter sese adeo dissident, ut juxtâ ferine quaquàm sustineant? sic, Dioscoride teste, *Quercus* exosam adèdè habet *Nucem juglandem*, ut juxta illam consista extabescat. Sic *Arundinis*, & *Filicis* tanta discordia, ut una alteram enecet: nam perit filix, quam paulò copiosior circumstat arundo, & pari Fato evanescit arundo, quam multa filix in orbem cingit. Imò fert Fama, radicem filicis contusam arundinea spicula, corpori infixâ, ejicere, & si filice vomeri impostâ; aretur campus, nullam arundinem progeminare. Contrâ, quem

fugit amor ille mutuus, quo *Vitis* prosequitur *Ulmum*, teste Satyrico; *stratus humi palmes viduas desiderat Ulmos!* quis ignorat amicitie fœdus, *Myrtum* inter, & *Olivam*, *Olivam*, & *Ficum*? sic hedera adreptit ad arbores, easque amico complexu stringit. Sic *Allium* depereunt rosæ, & in ejus consortio acuunt odorem. Sic *Sylla*, Theophrasto Authore, amica est omnibus; nam quidquid illi adplantaverit Olitor, in ejus societate citiùs crescit, & germinat. Neque hic juvat commemorare, quod plantæ æquè, ac Bruta noxia fugiant, utilia prosequantur. Sic *Hedera* parietem ruiturum non minùs providè, quàm tempestivè perhibetur deserere. Sic cucumeres ad terræ humorem quo affluentius irrigentur, perreptant: & oleum, quo perfusè emoriuntur, usque adèdè horrent, ut eo supposito recurventur. Non opus est pluribus demonstrare, quòd animalium more, lætentur *folium ortu*; tristentur *foliorum* *Anaxag.* *defluxu*; quòd *delectentur* pluviam, & explicent frontes; ardente Cœlo *lugeant*, & *contabescant*. Sileo, quod *progenerent* vermes, quos in Ocymo ocyùs obstupesces; quòd utrumque numerent sexum, quem in Ulmo videbis, & Vite, quæ Plinio teste, *etiam Populis nubere* comprobantur. Hæc, inquam, sileo, quæ pro sua domo non inaniter in mediam afferrent plan-

plantæ, si loqui possent. Ita contra communem sensum herbis sensum vindicare se putat hic insensatus caulium, olerumque Syndicus, ac Patronus. Sed quid existimas, an sat gravia hæc rationum momenta, ut iudicii lancem sic ab æquilibrio Veritatis deflectant?

MEL. Profectò de ejusmodi Ephoris non inaniter Varro: *Ægrotum neminem somniare quidquam, quod non à quopiam Philosopho asseratur.* Audi, quàm aculeatis censuris hanc configat Sententiam, in Hipponensi Peripato, Augustinus: dum eam vocat *errorem sacrilegum, impietatem rusticanam, magisque ligneam, quàm sint ipse arbores, quibus patrocinatur.* Et Hercle argumenta hæc sic sunt futilia, ut penè pudeat in his Apinis, tricis que tricari pluribus. Duobus verbulis cape solutionem Laconicam. Appetunt plantæ, appetitu nempe innato: amant, & averfantur proprietate analogâ, quam veriore vocabulo, per antipathicam, sympathicamque virtutem exprimit Philosophia. Plura, qui velit, etiam inanimata animabit novus Prometheus, cum & lapides tendant, simili amore, ad centrum, & ignis aspersione fontis leviter perstrictus, mox irascatur, factamque injuriam insolenti strepitu protestetur. Sic etiam plantæ refugiunt noxia, multò sanè cautiùs, quàm Campanella: cur ergò non animâ vilio-

contentus, plantis assignat rationalem, ut cum Manichæis, ex decerpto fructu, vel arboris folio, homicidii reos nos criminetur? nempe propinquitate suâ, vel invicem auferunt, vel communicant succos, utiles, noxiòsve: hinc illæ societate hac crescunt, aliæ exarescunt. Quòd autem affectus quoque plantis attribuat, mirum est, quòd ad has nugas ipsa prata non rideant, Zephyrique exhibeant inanem Sophum: quasi verò fucatas ejusmodi verborum metaphoras non averfaretur Peripatus, qui linguâ Philosophicâ scapham appellat. Illud ridiculosum, quòd ob vermium genesin plantas velit esse sensatas: bellum argumentum, carioso Philosopho dignum, quo facile probaret, sensu pollere sibi similem arboris cariosæ truncum. Quòd si denique quis tam pingui foret Minervâ, ut sexum plantis adstrueret, is profectò non alio, quàm Avicennæ argumento dedocendus esset suum errorem, *forèrque illi* (ut loquitur nostri temporis Author celebris) *non modò ostendendus, sed etiam impingendus Aristotelis baculus, eoque procul à Philosophia pomæriis arcendus.*

LEUC. Debellâsti Hydræ hujus monstrosum caput: sed mox alia, Lernæa Fato, repullulant. En! novum monstrum prorepat, ex pluribus monstris compositum. Vivit, nec tamen vivit: nam figurâ

sæpe animal refert, licet viscera sint illi duro excisa Caucaſo, & veluti viſâ Gorgone lapideum rigefcat corpus. *MEL.* Aufer ænigmati- cum corticem, & videbis, lapides denotari, quorum figurâ variâ non nulli malè perſuaſi, vitam illis tri- buere non dubitârunt. Sic enim ajunt: in lacu Mansfeldio reperire eſt ſaxa, quæ piſcium, ranarum, aliorumque reptilium formas præ- ferunt, non artis, ſed naturæ opus. Imò terra, ut obſervat Pontanus, ſicut foris admirabili ſorum varietate, ſemetipſam pul- cherrimè exornat: ſic in viſceribus gemmarum lapidumque colori- bus, & multiplici in iis effigie, vi- detur quodammodo oblectari, & placere ſibi: cernuntur enim in lapidibus ſimilitudines expreſſæ ſtellarum, liliorum, montium, convallium, arbuſculorum, flumi- num, piſcium, & Jumentorum. Sic Mercatus Solem in Achate tam graphicè expreſſum circum- tulit, ut artem omnem viſus ſit ſuperâſſe. Alium habuiſſe legi- mus Anſelmum Boëtium, qui in circulum formatus, effigiem *Epi- ſcopi cum mitra* retulerit. Vene- tiis Achatem ſe vidiffè aſſerit Al- bertus Magnus, cui Natura huma- num caput, regio ornatum diade- mate inſculpſit. Achati huic non aſimilis eſt Porphyrites, Romæ viſendus, cui citra Artificis operam Romani Pontificis vultus, conſue- tumque capitis Ornamentum in-

ſculptum cernitur. Alium Por- phyritem in templo Bergamenſi reperiri memorat Fulgoſus, qui ſerpentem in orbem convolutum itidem naturâ exhibeat. Eodem teſte in agro Placentino effoditur lapis Alabaſtrites, mortui hominis calvariam referens. Scripto re- liquit Cardanus, in Onyche quo- dam Coloniënſi duorum Juve- num capita, & ſerpentem, Nat- uræ penicillo, expreſſa ſpectari: eodem Authore marmoris fruſtum barbati ſenis, ſeu Pauli primi Ere- mitæ, referebat nativum Ectypon. In agro Badenſi luſorias teſſeras erui, notum eſt etiam lippis. In *Cornel.* Regno Chilênſi Jaſpidem effoſſum *Hazar. l.* referunt Annales, cui Imago Dei- paræ, brachio infantem Chriſtum geſtantis, à natura belliffimè in- ſculpta viſitur: ſic in quadam Pe- ruviæ valle (*Petaguelem dictâ*) *Idem.* ſtagnum eſt reperire, venuſtis la- pidibus viſendum, quorum ſinguli crucis effigiem in ſuperficie præ- ferunt. Illud mirum, quòd Achates, opificium ſolius Naturæ, in Regis Pyrrhi annulo Appolli- nem cum cythara, Muſas cum in- ſignibus propriis ſcitè effinxerit: ſi cantum addidiſſes & ſonum, fuiſſet verè ibi Parnaffus, nec in rupe, ſed gemmâ. Hæc Naturæ ſtupendâ opera ſi Caſui tribuas, ſapies Atomifmum, & inſigniter vel hoc ipſo deſipies: ſi animam adſtruas, figuræ conſimilem, phi- loſophaberis ad ſenſum, dabique

causam Physico Naturæ scalpro dignissimam. Ita illi, an potiùs somnient, andelirent, incertum. Quasi verò ex subtili hac methodo arguendi non pari jure deduceres, & caules & silices hominibus suppres, eò quodd figuram humanam spuriâ non rarò affectatione præferant. Ita Embricæ eradicata est *Fraxinus*, in cujus trunco dissecto integra militum agmina apparuere: nunquid tympanotribas, & signiferos his Authoribus progeniuit arbor? sed abeste præposteri Cadmea è stirpe Nepotes: è silicibus produistis, qui silices sic transformatis in homines. Abeste infani Ægyptiaca de Tribu Asseclæ, quibus volupe parem furorem furere, de quo Satyricus: *porrum, & Cepe nefas violare, ac frangere morsu*: eò quòd Numen ipsis inesse crederent: quam Gentis insaniam idem ipse sugillat non sine splene sarcastico, dum ait: *O Sanctas gentes, quibus hac nascuntur in hortis Numina!*

LEUC. Sentire caudices paradoxum; animari saxa vitam vivere lapides, monstrum est: sed necdum tale, ut non monstruosius quidpiam, è Physicæ latebris producant Sophi. Adeò faciles sunt abortus, cum concipiunt emotæ mentis phantasmata; cum fœtum nutrium cerebelli non excocti deliria: cum Patrem se offert error, Matrem, quodlibet sentiendi libido. En monstrum! ad quod

aures erigant Midæ, & quo oculos pascat Euclionum avara cohors. Plantas cernis; sed minimè plantas, quia metallicas: metallas cernis, sed minimè metalla, quia plantarum instar viventia: verbò plantas cernis, sed aureas & argenteas, Chymeram utique pretiosam, quia deauratam. In Peripato me versari, credebam hæcenus, sed video Pindum, quia video arborem, quam Phœbei Flamines cum pomis aureis celebrant, in nemore Elysiõ sitam, ac Deæ Proserpinæ dicatam, hoc inter alia maximè prodigio insignem, quòd ramo uno ejusmodi avulso *non deficit alter Aureus, & simili Virg. l. 6. frondescit virga metallo.* Video *Æneid.* Pindum, quia video Hesperidum hortos pomis auriferis consitos, *quæque vigili sunt custodita Dracone mala aurea.* Quid tu ad ista? *MEL.* Te assero decipi vehementer, si non nisi in fabulosis Parnassi jugis, aureas plantas progeminare tibi persuadeas. Et in Peripato detexere Campos Elysiõs antiqui Democriti, Recentiores Cardani, ac Campanellæ, fabulosa neutriquam Nomina, sed quæ æternam sui memoriam, litteris aureis expressam, consignarunt Posteritati. Percipe, quam splendidis fulcris Thesin hunc auream solident novi in Philosophia Chrysologi. Metalla, inquit, Genesin habent plantis analogam: perinde crescunt, ac nutriuntur: quin & venis abundant

dant

Anno
1592.
in Coll.
Hieron.

Juv. l. 5.
Sat. 15.
v. 10.

stant, porisque, veluti totidem destinatis nutritioni organis, ac instrumentis. Sed ab illo petendum Oraculum, cui refragari sine piaculo nemo Philosophus potest. Testis est Stagiritica in Cypro prope Tirrhiam reperire metallum, quod Incolæ in frustra dissectum sementis instar per agros disseminant: id terrâ imbribus irrigatâ paulatim augeri, progerminare, ac ubi culmen excrevit æneum, ab indigenis meti, colligique segetem ipsi Marti invidendam, quia ferream. Sed audiamus ipsa hujus Oraculi verba, quæ solo pondere hæc Sententiam fulciant: *circa Philippos Macedonia, inquit, metalla asserunt, quorum etiam frustra, augentur, auramque produunt, quod est omnibus perspicuum. Idem paulò inferius; dicunt in Pieria Macedonia incertam quandam auri copiam ab antiquis Regibus fuisse defossam, atque quatuor existentibus foveis, ex una ad palmi magnitudinem excrevisse, Authoritati tantæ si quid addi potest, addunt Authores, non tot, quin plures, quibus fidem negare quid aliud esset, quàm fundamenta historiarum cuncta, perfrictâ fronte, subruere? Testis est omni exceptione major Petrus Martyr, Cothoi Hispaniolæ Insulæ Provinciâ aurum, fruticum more, è terra crescere, & vitis instar serpere propter arborum radices. Hoc ipsum spectaculum nobis exhibet*

Natura apud Firmium Urbem, ubi juxta vites capreoli verè aurei surgunt, & ex iis moneta cuditur Croësis omnibus invidenda, id quod ex oculatis testibus se didicisse tradit Fulgosus. Confirmat id ipsum Scaliger: in Hungaria exire aurum è Terra solo, quasi germinans, filamentis specie. Pannoniæ nihil cedit Germania, si quidem Alexander ab Alexandro est Author, in Germania citeriore vites juxta Danubium, totâ hyeme insepultas, sæpe in æstate pampinos aureos progerminare. Id ipsum Authoritate suâ roborat Albertus Magnus, qui aurum inter dentes humani capitis inventum, effossumque hominis cranium auræ scobe plenum, testis est locupletissimus. Alberto Magno accedit Albertus minor, qui in vestigio Bohemiæ piæ, sic testatum reliquit. *Illud in metallis est admirandum, quod aurum, & argentum in Bohemia sapius è terra in altum virgarum, & culmorum instar excreverit. Sic fodinam Kittenbergensem à Monacho detectam, & ab ejus habitu ita nominatam asserit. Sic Rudolphi II. Cæsaris ætate, in Pragensi vicinia Messorum aliquem, inter spicas alias culmum aureum demessuisse, idem ipse fide historica refert, ac contestatur. Quis igitur ibi inficias, aurum nutrirî & crescere? quis operationibus adèò contestatis vegetativam ani-*

l. 1. c. 6.
Exer.
102.

P. Chano-
nowski.

5. admir.
judit.
41.

In Summ.
ind.

mam denegat? certè cui virgas aureas non persuadet tanta Authoritas, ne ille censoriam meretur virgulam, aut illam Midæ, quæ longas denotat appendices. Ita Dictatores isti, qui veluti de triumpho jam securi, quadrigas aureas in Capitolium dirigunt.

LEUC. Sed quid ad ista Peripatus? an argenteas segetes, aureasque aristas è Philosophico fundo, suâ sponte, excrescere asseverabit? MEL. *Nimis credulam*, ut ait Seneca, *Philosophorum Nationem* existimat, qui ævi sui & seculi securus nimium, talia eruditus, tanquam horti sui deponibus, loqui non veretur. Animari metalla, & vivere, nemo sibi persuaserit, nisi qui, Fato Pythagoræ Stoico, omnia somnia credit esse Oracula. Non è Terræ fundo, sed è Philosophorum quorundam cerebro succrescunt hæ aureæ Mundo segetes, quas sine Invidia, illi ipsi Authores metant, ac in horrea colligant. Argumenta, quæ oggerunt, plus habent splendoris, minus soliditatis: adeò non omne, quod splendet, aurum est, præcipuè, si soliditate, Veritatis destituatur. Auri Genesis neutiquam viventi analogæ, sed illi potius, quæ ignis generat ignem: nutritur, & crescit, minimè tamen an interiori principio, vel alimento intus suscepto, sed solâ additione materiæ: venas alunt metalla, sed non nisi spurias, & metapho-

ricas: poros si habent (quos autè denegat Scaliger) foramina verius diceres, quæ ex defectu agentis causæ relinquuntur per accidens. Coacervata Authoritas, si vera refert (id quod fors novâ indigeret Authoritate) probat crescere, imò augeri potius metalla, sed incrementis merè extrinsecis per appositos vapores, & exhalationes idoneas. Sed nec figura culmorum animam probat, nisi animare velis tot lapides, formis variis longè magis præstantes: suam igitur figura trahit originem, quòd halitus, è quibus metalla concrefcunt, meatibus, per quos transeunt, sese accommodent. Ea, quæ afferunt ex Stagiritæ, parum firmant thesin invalidam: nam liber ille non agnoscitur Stagiritæ Canonici, sed posthumus, qui Theophrasto Patre lucem aspexit: & etsi genuinus foret & Philosophi partus, nihil ille decideret, sed relata referet: nam utitur phrasi historica *asserunt; dicunt*. Pari umbone retundes reliqua spicula; nam probant extra mineram aucta Metalla, non animata. Illud observat Scaliger, in craniq, vel capite hominis *aurum vel natum, vel generatum credere, puerilis esse dementia*. Equidem, ait, sic defossam puto, ut impostura hæc Miraculo foret naturalium rerum ignaris: fortè ambitiosus nebulo id caverat testamento. Illud hic ad calcem observo: Aureas segetes

getes eandem mereri fidem, quam aureæ Poëtarum grandines sibi deposcunt. Certè Luernium Celtarum Regem, ut auræ popularis messem colligeret, rheda per Subditorum agros invectum, ac aliquot auri, argentique modios profeminâsse legimus: auream tamen segetem succrevisse non legimus, neque credimus: quod si id credat Democritus aliquis, vel Campanella, haud erit amplius difficultas, ut sibi persuadeant Cadmeam messem, quæ ex ossa vipereorum dentium semente armatas hominum stirit Phalanges, canente Ovidio:

*Gleba cœpere moveri:
Primâque de sulcis acies apparuit hasse:*

Tegmina mox capitum, picto nutantia cono:

Mox humeri, pectusque, onerataque brachia telis,

Existunt: crescitque seges clypeata virorum.

LEUC. Si ejusmodi Sophis abundaret Peripatus, non haberet Sphinx Philosophica, cur monstra ex Africa spelæis huc advocaret. Superarent omnia monstra hi Sophi, quia *Philosophi irracionales*, & in *Peripato Poëta*. Sed cum Nasone ad Pontum hos relegamus Morosophos, ut suas ibidem excoquant Metamorphoses: nobis in hoc Orbis Theatro veriora monstra exhibebit Natura. MEL. Abunde. Aërem suspice,

& videbis volvere portentum, quod, anno à reparata Salute millesimo sexcentesimo vigesimo octavo, in Hispania glande trajectum perhibent, in fronte oculo humano, capite, & mugitu bovino, caudâ in duos veluti enses dissectâ, ac pectore loricato spectabile. In aquam oculos demerge, & in flumine Viistula stupebis piscem, captum anno millesimo sexcentesimo vigesimo tertio, qui caput instar hominis carneum ostentabat, caudam è dorso projiciebat instar Draconis, uno pede Aquilam, altero Leonem imitabatur. Terram curioso oculo iustra, & sexcenta mox occurrent Naturæ prodigia. Quid mirabilius, quàm *Vitulo-cervus*? & tamen ejusmodi animal, vitulino corpore, ac pedibus cervinis Romæ spectandum dedit Annus supra millesimum sexcentimum quinquagesimus quartus. Quid stupendum magis, quàm *Pyrus puerpera*? & tamen Pyrus hujusmodi, fructum notabilis magnitudinis, humanâ facie insignitum, enixa, Stutgardiæ Anno 1644. Serenissimos etiam oculos in se convertit. Sed & Plinius scribit, vidisse se arborem juxta Tiburtes Tullias, omni genere pomorum onustam; alio ramo nucibus, alio baccis, alio vite, fico, pyro, pomorumque diversis generibus gravidam. Imò est nobis Author à Porta, visam à se arborem, quæ

non diversi tantum generis fructus protulerit, sed & discolors, majores alios, alios odore magis præstantes; diversis quoque qualitatibus præditos hominum, & animalium faciem præferentes: cortice verò ipsius arboris flores, rosasque progerminante. Quid magis insolitum, quàm *levitas*

P. Barri
in Hagi.

gravis, & *levis gravitas*? & tamen illam experimur in ligno quodam ficus Ægyptiæ, quod in aquis illicò mergitur; & quòd est mirabilius, cum in imo aliquamdiu latuit, inde ad aquæ superficiem rursus emergit, quando madefactum debuit humoris pondere prægravari. Hanc nobis mon-

Jos. l. 5.
de Bell.

Jud. c. 5.

strat Asphaltites lacus, pomis Sodomiticis celebris; hic tantæ est levitatis, ut etiam gravissima, in eum projecta fluitent; nec quisquam demergit, ne de industria quidem, facillè potest, cujus rei experimentum in Juvenibus, narranti insciis, quin & vincis post terga manibus cepit, & obstupuit Vespasianus. Nihil item mergit Pythias: contra omnia, etiam paleas, atque navigia absorbet, ac haurit Sylias. Quid monstruosius, quàm *Rupes ambulans*? & tamen juxta Harpasa, oppidum Asiæ, stat cautes horrenda, uno, si Plinio credimus, digito mobilis, quæ tamen, si toto corpore impellatur, resistit. Sileo alia monstra, inter quæ petra illa in Nymphæo, è qua profilit flamma, quæ accen-

ditur pluviis: non commemoro geminos montes, quorum uni hæc indoles, ut ferrum omne trahat, alteri, ut respuat: itaque si sint clavi in calceamento, in altero aveli non possint, in altero non sisti: hæc inquam, non commemoro, ne in monstruosam longitudinem crescat discursus.

LEUC. Mentem meam si consulas, non absterret, sed in monstris delectat longitudo monstruosa. Quid enim jucundius, quàm videre Anguem Americanum, incolis *Carcahucoatl*, seu stupidum, qui solo halitu attrahit cervos, estque molis adeò stupendæ, ut aliquando Indi, iter facientes, illi insederint, rati arboris esse truncatæ molem, nec agnovissent instabilem hanc & terrificam sedem, usque dum, angue sensim præter labente, territi surrexere? quid admiratione dignius, quàm contemplari *ficum Indicam*, quomodo ex unico stipite sic ramos suos diffundat, ut suo pondere curvati, annuo spatio, terræ denuò insignantur, novásque agant radices? quomodo succrescentes ex furculis furculi, opere quodam Topiario, sic in orbem cingant suam Parentem, tot filiis, nepotibusque frondosis fœcundam, ut ad bina stadia potrectum sylvæ theatrum aperiant, cujus umbra aliquot hominum millia æstate se contegant, & delectentur? imò memini, me legisse, juxta montem Ætnam tam

Kircher. exoticæ magnitudinis castaneas
Chin. II. reperiri, ut intra corticem, integer
ustr. l. 4. pecorum grex, tanquam in caula,
Hist. Ind. commodè concluderetur. Alte-
 . 30. rius meminit Josephus à Costa,
 quæ textori præbebat extrinam :
 in cujus quoque concavum octo
 equitibus patebat aditus, & re-
 gressus absque impedimento :
 hem, quanta moles ex semine
 tantillo? Sic arbor quædam à Sinis
Ciennien, seu mille annorum ap-
 pellata, tantæ est vastitatis, ut sub
 . 16. C. unico ejus ramo ducentæ oves se
 . 0. contegant. Miratur Plinius illius
 arboris magnitudinem, quæ exca-
 vata cymbam præbere solet tri-
 ginta prædonibus in Germania.
 Obsupescit *Platanum* illam in
 Lycia, quæ domicilium octoginta
 pedum, nemoroso vertice refert,
 in quo novemdecim hospites, to-
 ros præbente fronde, non semel
 jucundo epulo se recreârunt. Nec
 illæ *spice*, in *Æthiopiæ* Insula,
 Nilo circumflua, à Nanis faciliè
 vellicandæ, quæ integrum equi-
 tem, camelo insidentem tegunt,
 fructu adèd ubere, ut semina terræ
 mandata, non modò centuplum,
 sed trecentuplum afferant. Ex
 quibus omnibus haud obscurè mi-
 hi licet colligere, Naturam in ma-
 gnis, quàm in parvis magis mira-
 bilem, & Artificium majus in ani-
 malibus, quàm animalculis elu-
 cere. Quid tu ad ista? an tuo
 quoque suffragio meam mentem
 confirmas. MEL. Duobus ver-

bulis problema decidis, ab Hugo-
 ne de S. Victore quondam pro-
 positum, quod acutissima Sopho-
 rum ingenia non semel jam fati-
 gavit. M'hi sanè non liquet, in-
 quit Pierius, inter eruditos Phi-
 losophos minimè postremus, mi-
 rarine debeam magis dentes apri,
 an tineæ? alas Gryphis, an Cy-
 niphis? caput Equi, an Locustæ?
 crura Elephantis, an Culicis?
 Aquilam, an Formicam? certè in
 tuam sententiam non concedit
 Stagirita, non Augustinus, duo
 Luminaria magna in Orbe Peri-
 patetico, quorum primus disertè
 edixit, plurimum habere admira-
 tionis, quæ molis minimum: alter
 verò asseruit, se plus stupefcere
 Muscæ volantis velocitatem, quàm
 bestię gradientis magnitudinem;
 magis Formicarum opera, quàm
 Camelorum. Neque partibus
 tuis accedit, Natura Scrutator
 Plinius, cujus jam olim erat judi-
 cium, nusquam magis eminere
 Naturæ Dædalæ Artificium, quàm
 in animalculis obviis, & pusillis.
 In magnis siquidem corporibus,
 inquit ille, facilis officinale offert,
 tractabiliore materia: at in parvis
 quæ ratio, quanta vis, quæ perfe-
 ctio prorsus inextricabilis? nam ut
 de vilissimis dicam, ubi tot sensus
 in culice locavit Natura? ubi gu-
 stum, vel odoratum inferuit? ubi
 truculentam vocem ingeneravit?
 qua subtilitate pennas annexuit?
 rostrum, quo ingenio acuit, ut

Comment.
 in Dan. l.
 3. in c. 3.

l. 9. *Hist.*
animal.
 c. 7. l. 22.
 de *Civit.*
 c. 24. l.
 11. *Histor*
Nat. c. 2.

veluti fistula scorbillet, veluti spiculum fodicet? mirentur alii Elephantorum humeros, Taurorum colla, Tigridum rapinas, Leonum jubar: ego Naturam miror, nusquam majorem, quàm in minimis, quia in compendio totam: ita Plinius. Quòd si microscopio explorare singula oculatiùs potuisset, quàm in extasim non abiisset hic Sophus? si cum Cornæo, in pulice vidisset Rhinocerotis cornua, septem articulis distincta; si proboscidem, elephantiacâ vix minorem; si oculos crystalino humore pellucidos, si binas aures, si motum sitoles, sanguinisque in venis cursum; si in capite, totoque corpore squammas, sub squammis alas membranæas: si denique in dorso setas, pedesque ingenibus uncis armatos, adinitar Gryphis Tartarei: nã ille cum colonis Uckenibus exclamasset, *Monstrum horrendum, informe!* & veluti ad Harpyam Stygiam cohorruiisset. Quòd si interea quoque partes anatomîa subtiliore, licuisset inspicere, frofficias vitæ mirabiles, cor, hepar, cerebrum, venulas, nervulos subtilissimè diffusos citra confusionem; si tenellas artuum juncturas; si totam capitatis, corporisque faberrimam fabricam, symmetriam, ac proportionnes innumeras, quarum aliquot millia, Sophorum judicio, in uno culice Angelici Intellectûs acies

intuetur, si inquam, hæc omnia L. 1. concuisset inspicere, nã ille unicum tra. Mar- pulicem centum Elephantibus cion c. 14. Naturæ Artificio, centies prætulisset. Quid jam dicam de mirabili indole, cui hoc elogium Stagirita: *magis in minori genere, quàm in majori intelligentie rationes conspici.* Agnovit id ipsum Tertullianus, dum dixit: *Maximum Artificem de industria minutiora animalia ingeniis, ac virtutibus ampliâsse.* Nec Sapientissimus inter Sapientes dissentit: *Tria sunt minima Terræ, & ipsa sunt sapientiora sapientibus: Formica, populus infirmus, qui præparat in messe cibum sibi: Lepusculus, plebs invalida, qui collocat in petra cubile suum: Regem locusta non habet, & egreditur per turmas suas: Stellio manibus nititur, & moratur in edibus Regum.* Quid dicam de Gratia, qui Nazianzeno a teste *parvis est comes?* quid de prudentia, quam in Apibus Aristomachus Sim. Ma- Solinensis duo de sexa- julus Epis- ginta annis sedulo contemplatus, Vultur- *Dier. Camulta seegisse, pãrque operæ præ-* mic. coll. 7 retulisse existimavit? certè b fuit, a qui Formicarum subter- Aldrov. ranea Castra formosè Neapoli de inf. l. 4. præferret: b fuit, qui Scarabai dotes c. 3. exactiùs rimatus, illi postponeret c Aquilam: c & ipse Lipsius, al. 1. de musca volante neutiquam inani- Provid. ter raptus in extasim, exclamaret: Num. 41. *Nunquid certò persuadeo, si quis per-* inc. 1. *sectam, unius muscæ notitiam prov. 4-*

posset adipisci, pluris eum hanc
notitiam estimaturum, quam om-
nes Regum opes, honores, atque
delicias.

Quòd si vires in ani-
malibus magnis opponas, viribus
oppono parvorum ingenium: re-
ctè non nemo: ingenio pollet, cui
vim Naturæ negavit.

Testis sanè Vulpecula, quæ Authore Cor-
nelio, astutior Leone; Canis, qui
sagacior Arcade; Simia, qui so-
lertior quovis Taurò. Imò &
valentissimæ belluæ non rarò her-
bam minimis porrigunt: sic Cro-
codilus fugatur ab Ichneumone:
Asinus ab Acanthide; ab Aranea
Bufo. Quanta machina est Ele-
phas? at qui ad armatas phalan-
ges stat imperterritus, ad muris
conspectum trepidat, & vel ad
unius porcelli grunitum in fugam
vertitur. Robore & animi, &
corporis cæteris bestiis præfertur
Leo, qui tamen pavet ad Galli
cantum, & vel minimo culice in
Mesopotamia vincitur: quid?
quod & Aquilæ, Avium Reginæ,
tantus non sit à fulmine trifulco
terror, ut non etiam Scarabæus
eidem congregi præsumat: nem-
pe ut verè non minus, quam hila-
riter canit Author Hilariorum:

*Ea parvulorum est indoles, ut
corpore*

*Sit animus ollis grandior pedes
decem.*

Ut nihil dicam, Civitates, ac
Gentes integras à minutis anima-
libus deletas. Sic à Cuniculis

suffossam legimus in Hispania Op-
pidum; à Talpis in Thessalia, à
Ranis civitatem in Gallia pullam;
à Locustis in Africa; ex Gyaro
Cycladum Insula fugatos à muri-
bus incolas, in Italia deletas à ser-
pentibus amyclas. Ut nihil

commemorem, Testudini muni-
tum adè esse tergus, ut illi pro-
terendo nullius equi, vel elephan-
tis sufficiat planta: Remòram in-
tegras sistere in cursu naves: Mu-
sculum piscem, grandium Ceto-
rum esse ducem, & Gubernato-
rem: è quibus omnibus facilè
colliges, etiam minimis magnas
vires, majores viribus iras, Arti-
ficium Naturæ maximum, ut neu-
tiquam poëtice Vates ille, qui ce-
cinit: esse in tenuibus, & pusillis
reclis laudem Optimique, Maxi-
mique maximam.

Idem. l. 5.

LEUC. Capiò, cur idem cor-
poris fabricam, animique dotes
altiùs rimatus in minimis, tandem
exclamârit: *O ut relucet Magnus
in parvis DEUS!* hinc in tui re-
verentiam, id dabo lubens, Natu-
ram in minimis maximam esse ar-
tificem. Sed est aliud problema,
quod dudum fatigavit curiosa
Sophorum Ingenia: an nempe
Bruta magnitudinis terminum ha-
beant, & parvitatibus? nullum ha-
bere contendit Paulus Venetus:
& ecce! quo rationum splendore
is suam Thesin illustret. Croco-
dilus, inquit, tamdiu crescit, quàm
vivit: Formicas Indicas magni-
tudi-

*l. 1. phys.
c. 4. in
Thal. l. 3.*

l. 9. c. 3. tudine vulpes excedere, Herodo-
 l. 8. c. 12. tus Author est: quatuor cubitos
 emetiri locustas in quibusdam In-
 diæ partibus, testatur Plinius, qua-
 rum crura exsiccata ferrarum usum
 incolis præbeant. Eodem teste,
 Dracones Indici cervos deglutiunt,
 taurósque integros: septuaginta
 pedes excessit ille, quem Alexan-
 der Macedo offendit in India, cu-
 jus oculi Macedonicos clypeos
 adæquârunt. Imò sub belli Pu-
 nici tempora, serpentem 120. pe-
 des longum, ad flumen Bagradam,
 Plin. l. c. Romanæ Militiæ Archistrategus
 c. 13. & c. balistis, tormentisq; Oppidi in-
 star, oppugnavit, & expugnavit.
 Balænas Maris Indici quatuor Ju-
 gerum esse; prius ducentum
 l. 9. c. 3. cubitorum; Anguillas Gangeticas
 l. 30. l. 23. trecentum pedum; Cete sexcen-
 t. 1. tos pedes longa, trecentos sexa-
 ginta lata, in flumen Arabiæ in-
 trâsse, Posteritati testatum reliquit
 Plinius. De Balænis Aquilonari-
 bus sic Claus Magnus: a harum
 a scelerum amplæ domûs speciem
 l. 21. c. præbet: supernè confectis fene-
 16. stris, dispositis hinc inde cubiculis,
 portis etiam fabrefactis, clausisque
 per ipsius piscis maxillas, tantæ
 Familiæ inhabitantis commodo, ut
 etiam pecoribus, equisque sepa-
 rata non desint stabula. At inhabi-
 tantibus accidit quiddam mirabile:
 quicumque enim sub hoc Natu-
 ræ potius quam artis recto obdor-
 miferit, perpetuis insomniis vexatur,
 séque maritimis jactari pro-

cellis, & huc, atque illuc per pe-
 lagus evagari existimat. Adeò
 per auxesin minimè locutum, reor,
 Albertum M. b dum vidisse se
 piscem, asserit, cujus sola oculi
 L. 24. fovea viginti hominum fuerit ca-
 pax: c neque Augustinum, dum
 Carthagine Ceti ossa, Miraculi
 causâ, prostitisse affirmat, inter
 quæ sola costa, in orbem flexa,
 haud agrè equestrem hominem
 pertranseuntem admisisset. d Imò
 Apud Dionysius Geographus affirmat,
 Perer. visas in Oceano Balænas subli-
 mium montium speciem referen-
 tes, quæque integras naves cum
 vectoribus absorberint. Et ne
 fortè ista commentis annumeres, e
 fidem facit D. Basilium, e & Theo- l. 4. in
 dorerus, esse Balænarum nonnul- Dan.
 las, squaminis obrectâ cute cras- hom. 7. in
 sitie cubitali, conchis, ostreis, her- hex. apud
 bisque marinis desuper enatis, Perer. l. c.
 adeò ut, cum dorsum Oceano et-
 ferunt, ingentis Insulæ speciem
 In Vita nautis exhibeant. In ejusmodi
 apud Sar. vivum litus S. Maclovium Bri-
 Tom. 6. tanniæ Episcopum exscendisse,
 sacrumque Festo Paschatis dixisse
 legimus, dum tandem commo-
 veri animata m les, ventilare cau-
 dam, erigere caput, & hiantes ri-
 ctus ostentare, navim integram
 absorpturos, quàm facilè frixam
 potest puer fabam, ut scitè ludit
 Gazæus, nisi Maclovii preces tan-
 tum periculum avertissent. Quid
 jam memorem de Bratis? me-
 morat Aldrovandus, in Æthio-
 pia

pia Aquilas reperiri tam fortes, ut
 bovem, vel etiam equum integrum
 pedibus in sublime abripiant. Idem
 asserit in Onocrotalo puerulum Æthi-
 opem quondam inventum: Aquilæ avem
 similem alit Insula, ultra Madagascari-
 sita, magnitudinis tam monstruosæ, ut
 alarum pennæ ad 12. passus excurrant;
 roborisque adeo portentosi, ut Elephan-
 tem capiat, raptumque in sublime, cum
 impetu in terram dejiciat, quod occisi
 carnibus vesci possit. MEL. Satis est;
 nam simili monstrum congerie, discursum
 probas sine magnitudinis termino, non
 verò Bruta. Nam quod animalium quæpiam,
 à termino speciei præfixo, vel magis
 recedant, vel minus ad illum accedant,
 id contigit præter Naturæ intentum, &
 ordinem. Sæpe deficit, sæpe abundat
 materia, à generante suppeditata: non
 nunquam ab extrinseco provenit defectus:
 sic Castellæ Melitenses (Veneris, non
 Dianæ illicia) quia vino adusto lactati,
 & excocti in ollulis, in monstruosam
 adeo epitomen coalescunt. Certè si Ariæ
 Montano fides, animalium species, ultra
 175. Arcam non incoluerant, & tamen
 non nisi sex reperire est equo majores,
 paucos æquales, ut apud Philologos est
 in comperto. Avium species Gesnerus,
 & Aldrovandus centum quinquaginta &
 octo enumerant, & tamen, Cornelio teste,

paucæ majores Cygnis, pleræque
 minores. Accedit, quòd in monstris
 nimium mole, operationes ipsa Natura
 invalidas redderet: fac enim musca
 crescat in Elephantem? quomodo volabit?
 fac, Elephas se se dilatet in Caucasum,
 quomodo movebitur? fac centum leucis
 cerebrum distet à corde, quomodo
 communicabit vitales spiritus? profectò
 si mille parasangis os distaret à stomacho,
 si aliquot dierum inter capedine, cibus
 per fauces deberet peregrinari, fame
 periret pastum etiam animal, ut bellè
 advertit Maurus, Paraphrastes, si ullus
 alius, de Stagiritæ optimè meritus.

LEUC. Enimverò & ego reor, magnitudinis
 terminum animalibus adstruendum, si
 tamen adstruas maximum, nec ipso Globo
 terraque minorem: En! quale monstrum
 in scenam protrahat Phinx Philosophica:
 Gigantes Nani sunt, pumiliones Enceladi,
 si huic portento æquiparentur, adeo si
 respirat, ventos, & tempestates
 expirat; si se movet, contremiscit
 Tellus; si se conturbat, collidit muros,
 & ædificia; si furit, prosternit nemora,
 montes solo æquat, & turres; si aperit
 fauces, dehiscit Urbes, & Oppida,
 si deglutit, arefcunt flumina; si eructat,
 vomit diluvia, morbos, sterilitates,
 & pestilentias; & quid ad monstrum
 hoc Oedipus

Phy-

Physicus? *MEL.* Tremere, nisi foret Philosophus, qui in Peripato assuevit monstris. Gigantum Parentem graphicè descripsisti hac apodixi; Tellurem, ejusque motus designat hoc Hieroglyphicum schema, quod per effectus bellè Sphinx adumbravit. Penicillum, reor, mutuavit è Köplero quodam, aut Campanella, qui non modò calorem, & frigus vivere asserit, sed etiam terram *Animal* esse contendit, & quidem *rationalis*, cujus pili sunt nemora, quod ubi conspicit Astrorum situs, tremit, & se conturbat, è pulmonibus eructat ventos; furit, & suis hiatibus absorbet cuncta. En! Morologorum in Peripato somnia: sed nos imitabimur jam Homerum, & ex Enniorum ejusmodi fabricibus aurum colligamus Innumeras clades à Terræ motibus Mundo allatas, nemo nescit, nisi qui vel ipsum nescit, Historiæ nomen: clamant è tumultis, quos vivos sepeliunt terra, & integra Regna solo æquata asserunt, tristi hoc Epitaphio, arenæ inscripto: *Hic ubi Troja stetit, tristes modò cernis aristas.* Certè magnos ingeniorum motus excitârunt hi terræ motus: aded difficilè est, rebus etiam certis, suam statuere causam, ac physicam genèsin! Dæmonibus hos motus adferibit Bodinus, sed humaniùs philosopharetur, si sine Dæmone. Stagirita illos attribuit subterraneis ventis, vel spi-

ritibus accensis, & concitatis: utramque causam simul adstruit Maurus, Philosopho dignus Interpret: illi omnium oprimè, qui hujus phænomeni genèsin deducunt ex aëris concitati, ac in terræ gurgustis intercepti violentia: ex affluxu spirituum, & exhalationum, quæ se è catatupis subterraneis levant, nec non ex ignium copia, qui in pyrotechnici hypogeis coarctati, exitum quærunt, ac collecto impetu tentant eruptionem: è quibus jam sponte sequitur terræ motus, quem esse *concussionem à copioso halitu, spiritu, & igne, visceribus terræ incluso, ac viam per vim sibi aperiente factam*, unanimi calculo tenet Philosophia. Analogiam præbent cuniculi bellici, in quibus si pulverem pyrium accedent Mulciber, terram quatit, turrèsque evertit, ac propugnacula. Confirmant hoc ipsium Spiritus, in aëre tumultuantes, qui non rarò cuncta disjiciunt, & in Oceano creant favillimas tempestates. Sed hæc solummodo symbola, quæ spectaculo velut umbratili, nobis exhibent strages, à Terræ motibus Terræ illatas. Nunc enim dehiscit, nunc subsidit, & integras vorat Urbes: sic anno 1509. tredecim hominum millia ejusmodi casu sepulta: sic eodem sæculo Olyssipone mille, & quingenta ædificia funditus everfa: sic anno 1570. Ferrara fere tota

Rudolphi
II. *Met-*
them.

corrui: imò ante Principatum Tiberii duodecim Urbes Asiæ Terræ motu si tumultatæ, ut ne quidem vestigium sui reliquerint. Illud optimum in his malis, quòd signa præmittant non rarò prodroma, quibus admoniti, malo prævenire possumus, antequam præveniamur. Si sulphurei halitus aërem turbent, vel inficiant fœtore aquam: si insolita animalcula prodeant, fugiantque interna Terræ tumultuantis jurgia: si undæ sponte ebulliant, vel audiantur intestini tumultus, sibi timeant Regiones, præsertim montosæ, & occultis obsitæ cavernis, aut etiam propiores Oceano: nam proximus, vel jam nurat, vel jam ardet Ucalegon. Sed fugiamus hæc periculosa confinia, ne cum Plinio seniore, scrutantes Vesuvii pentalia, eruditæ curiositatis pœnas demus, flammisque erumpentibus absumamur.

LEUC. Monstra fugimus, & fugiendo in monstra incidimus. En! quòd tibi ænigma Sphinx Philosophica.

Oedipe! sunt gemini, quibus est
contraria prorsus

Natura, hamores, Ingeniique vi-
gor;

Dissimiles geniis, studiis sunt atque
talentis:

Dispar vox, gestus, lumina, for-
ma, color.

Unius aspectus, morésque haud su-
stinet alter;

Jungere si cupias, hic fugit, ille fu-
gat.

Diversis gaudet sociis, ~~contraria~~
nutrix

Utrisque, affectus Antipathia re-
git.

Verbo: vix quidquam toto magè di-
spar in Orbe.

Horum Naturâ tu variante pu-
tes:

Et tamen hanc geminam Mater pa-
rit unica prolem,

Et proles prolem gignit & ipsa pa-
rem.

Profectò si ænigmatis virtus ob-
scuritas, non est cur Sphingem
vituperes. Id Ingenuè fateor,
quòd si me Veterum convivia ho-
spitem habere vellent, & Oedi-
pum, falsi poculi haustu ignoran-
tiam deberem luere, atque eluere.
ÆEL. Democritum, & Heracli-
tum repræsentat hoc ectypon, vel
si mavis Risum & Fletum. Utrius-
que proprietates Physicâ expende
trutinâ, & falsa pocula haüriam
ad fundum, nisi graph cis utrum-
que coloribus expressum notes.
Gemini sunt ejusdem Animæ filii,
quibus nil similis, nil dissimi-
lius. Uterque Motus est diaphra-
gmatis, cordis, ac corporis: sed
quàm diversus? Risus delectatio-
nem habet pedissequam: Fletus
dolorem: illius objecta res nova,
exotica, ludicra, seu turpes sine do-
lore, ut phrasis habet Aristotelica:

hujus *tristes*, & *dolorifera*. Ille cor dilatat, hic *constringit*: & nihilominus proles adedò diversæ easdem generant filias, nempe *Lacrymas*. Illud animadversione dignissimum, duplicem esse fontem, è quo stillant Democriti lacrymæ: nunc ab effectu interno lætitiæ profluunt, quem excitant sales Plauri, aut objecta quædam ridicula: sic Philomenem Sophum asini, ficus decerpentis intuitu; Zeuxidem verò ob Vetulam, quam foedissimam piæxerat, risu extinctum legimus. Sic Dionysius I. Tyrannus, & Sophocles Poëta, præ risu, & gaudio vitæ rupère stamina: iste, quòd decantatæ tragediæ palmam præ aliis retulisset: ille, quòd in organis evassisset Victor. Sed & notus est risus Sardonicus, quo filii Saturno immolabant Parentes, 70. annorum senio confectos: ita ut & ipsi ultimam lineam, veluti malorum omnium terminum, fictis, saltem cabinnis ludicri transilirent. Nunc risum promovet extrinseca corporis agitatio: sic rident, qui titillantur: sic vulnerati in diaphragmate, teste Philosopho, risu intereunt. Sic herba quædam Sardinix, sumpta in cibum: alia apud Bactros sumpta in potum, risum movet fatalem, nam rident, usque dum crepent. Sic aranæ in Cambyzeta, in Apulia Phalangii, quos mordent, necant, sed fato mirabili, nam ridentes exci-

pit morosus Charon, transvehitque ad Stygem, si minùs lætos, ad minimum cachinnantes. Sed non ubique risus in usu, & pretio: rari natitant Lycurgi, qui Cachinno crigunt Aras, & templa adificant. In Atheniensi Peripato sic interdictum fuerat risu, ut qui se se probasset Democritum, illicò fuisset proscribitus. Nunquam in vitâ risère Catones censorii, Crassi. Socrates, aliæque severioris Minervæ prototypa: contra multi flevere Heracliti; quia & ipsa Sapia in creata risisse nunquam, flevisse sæpius legitur. Sororem Sorori demortuæ, sanguineis etiam lacrymis, celebrasse funebria, Authores referunt probatæ fidei: adedò in lacrymarum valle usitatum est flere, ut arescentibus oculis, etiam venæ cruorem sufficiant. Tyrannum unicum produnt historiæ, qui primò sermone, deinde nutus, demum & lacrymas vetabat, non ignarus, sat miseros fore mortales, si etiam suas deslere miseras prohiberentur. Hactenus Oedipus Physicus: quòd si Ethicum explorares, anigma solverem per emblemata. Phœbum Sp̄ngi proponerem, qui sic intra nubes hæreret absconditus, ut ex una parte, demitteret pluvias, ex altera Terram ferenâ fronte exhilararet: lemma apponerem: *pluit, atque serenat*. Mox clariorem anigmati annexerem solutionem, illis Scripturæ

Scarlat.

Drexel. in
aurisod.
Del Rio.Drexel.
l. c.2. Cor. 1.
v. 12.

Lærtius.

Pompo-
nius Me-
la.Zeno-
dotus.Plin. l.
24. c. 17.
Scraba
l. 11.

verbis : *Testimonium Conscientia:*
Nam

Si bona ridebis, si Mens male con-
scia flebis:

Mirum! uno dolor, & gaudia fon-
te fluunt.

LEUC. Bene habet: solventi
præmium dabit Sphinx Philoso-
phica. Modò satis monstrorum
est: sat excussimus Physicæ late-
bras, & Chimæris, ac Hippocen-
tauris, purgatum, reor, Philoso-
phicum theriotropheum. MEL.
Næ tu leviter tibi satisfacis, tyro-
num more: vix inspexisti hos
saltus, & debellata, primo intui-
tu, credis Naturæ monstra. Quid
si Stagirita tibi objiceret, ut quon-
dam Platoni, illud adynaton :
sursum flumina? si indagaret, quo
pacto aqua gravis è maris fun-
do ascendat ad juga montium,
unde suam fontes ex alto delaben-
tes originem? an adscriberes col-
lectis pluviis, nivibusque? an va-
poroso aëri, vel aquis, in hydro-
phylaciis montium per ignes sub-
terraneos extenuatis, ac elevatis?
vel an tribueres maris fluxui, quod
jugi motu trudit, novoque impetu
superintrudit undas undis, dum
denique per montium spiracula
extrudantur? quid si tibi oppone-
ret paradoxum illud: *Vivens à*
non vivente? si prope Anconam
tibi ostenderet prodigiosos pisces
è petra enatos? si Augustoduni,
in saxi medio, hufonem inventum,
uti & in petra, diffusa serpente[m]

vivum? si in Scotia, Insulisque
Hebridibus tibi monstraret anates
è putridis navium frustis enatos?
Certè talem anatem habuisse se
asserit Aldrovandus, fuisseque di-
midiâ corporis parte avem, reli-
qua folium arboris. Quòd si,
inquam, ejusmodi naturæ mon-
stra tibi opponeret, an Pansper-
miam admitteres cum Anaxagora
animatam? si oggeret tibi *Me-*
tamorphosin physicam, qua cicadæ
Brasilix in viventia vegetativa,
lumbri in paviliones: qua aves *dicitur Ho-*
quædam Sinenses in gratissimi sa-
poris pisces sensim degenerant?
an ad analysin sponte nascentium,
& ad Prothei formas accidentales
solum confugeret? sed plura sileo
quia omittere plurima cogit ex-
undans copia. Unicum præterire
monstrum hic foret nefas: alit
portentum Philosophia, quod
Hircocervum meritò diceret,
nisi foret possibile: facies homi-
nem probat, cæterâ canem, &
foedum ex hara porcum: quid il-
lud?

LEUC. Nabuchodonosores,
reor, aut Hippocentauros, & Sa-
tyros pro solutione petis, jam de-
cantata Orbi portenta: sed quia
Davum me nosti, Oedipum hinc
non expectes. Age, quòd ege-
ras hæctenus, & anigma, quod
involvisti monstròso cortice, jam
evolve. MEL. Hominem-bru-
tum designo vel si mavis Philo-
sophum irrationalem; *hominem*

dico quia humanâ præditum facie; *brutum*, quia belluinis moribus depravatam. *Philosophum* affero, quia ratione pollet: *Irrationalem*, quia sine ratione vivere demonstratur. Verbô spurium est, quia *abortus in ortu*, quem Mater repudiat, utpote *dissimilem aliis*. Vide symbolum, & lege Oraculum.

Degenerans à Matre Sophus, quia Virgine, monstrum est:

Purius hinc vive, & spurium esse time.

Sophos illos intelligo, qui à Sapientiæ Sede, Matre sua, ita degenerant, ut illam vel ament tepidè, vel colant frigidè, vel parum fatagant demereri. Illos intelligo, qui parvi faciunt Maternos favores, non curant auxilia, òmittunt obsequia: qui Matrem vocant, sed verbo; Dominam dicunt, sed sine honoris tributo; Patronam sperant, sed præsumptionis pleno vitæ mendacio. Illos intelligo qui probant se filios, sed degeneres; qui monstrant se servos, sed infideles; qui Clientes se exhibent, sed indevotos, & negligentes; qui ad speciem cultores, sed factis sunt contemptores; qui pro forma Sodales, sed nominales; qui quæ verbis dicunt, operibus contradicunt. Paucis: illos intelligo, qui loquuntur linguam Matri contrariam; vitam vivunt ex toto oppositam; mores monstrant spurios, nec nisi inani

Clientis nomine gloriantur. His ego, audiente Mundo, palàm annuncio, quòd sint perniciofa in Peripato lolia; quòd Juventutis pestes; Studioforum monstra; quòd in Minervæ palæstra retrogradi, in vitiis Errones; Cœli influxibus destituti, datique insensum reprobum, ac desideria infruniti cordis: quòd æternæ reprobationis stigma, jam fronti inustum, circumferant, quòd ipsorum salus redacta sit ad impossibile, interitus ad necessarium; id quod mille testimoniis D. Bernardi, Antonini, Bonaventuræ, Bernardini, Gregorii, Petri Damiani, centùmque alii confirmant. Omnium ore, & nomine loquentem audi D. Anselmum; *sicut à Beatissima omnis à te despectus, necesse est, ut intereat: ita omnis à te respectus impossibile est, ut pereat.* Habes apostrophem auream, Virgine aureâ dignam, cui vel verbulum addere; phrasiologix vitium meritò censeretur.

LEUC. Ut video, à Matre Virgine esse delectum, & electum ab illa despectum, & esse rejectum synonymôs accipiunt Ecclesiæ Lumina: & quod tantæ prærogativæ est fundamentum? MEL. Bonorum omnium Largitor Deus. Nam si consulas Scripturæ sacre Interpretes, in hac Numinis Providentia, nullam de Cœlo gratiam obtinemus Mortales, nisi per Illam; quæ dicitur Gratiarum Ma-

Ut votis omnibus Mariam veneremus, quia sic est voluntas ejus, qui totum nos habere voluit per Mariam, S. Bern.

Gozfrid Rogg deline.

Ioh. Melchior Gutwein sc. A. V. in.

ter. Hæc enim constituta à Deo est a *Thesauraria Gratiarum*, cuius Officium, teste Chrysofomo, Gratias dispensare b *idè enim praelecta est ab aeterno, ut quem Deus non potest salvare per suam Justitiam, Illa per suam salvet Misericordiam.* c Hæc *Mediatrix à Cælo electa, per quam d veluti collum transfundens recipiamus Divinæ fluentia Gratia: cum nemo sit, qui salvus fiat, nisi per Mariam, nemo, qui liberetur à malis, nisi per Mariam,* testi Mellifluo. Hæc data nob. s *Patrona: Deus enim, ut rursus docet Bernardus, totius Boni plenitudinem nos habere voluit per Mariam, ut proinde, si quid Spei in nobis est, si quid Gratia, si quid Salutis, ab ea noverimus redundare.* Imò Ipsamet offert se *Advocatam; nam ut advertit Idiota: Est Advocata nostra apud Filium, sicut Filius apud Patrem, imò apud Patrem & Filium procurat negotia, & petitiones nostras.* Et quid multis? vocatur *Regina Misericordiae, quia Divinæ Pietatis abyssum, cui vult, quando vult, & quomodo vult, creditur aperire, ut quisvis enormis peccator non pereat, cui Sancta Sanctorum Patrocini sui suffragia prestat.*

LEUC. Si ita habet, verissimè dixit Richardus à S. Laurentio: *inventâ Mariâ inveniri omne Bonum: nec immeritò nos adhortatur Doctor Mellifluus: votis*

omnibus veneremur Mariam, quia sic est voluntas ejus, qui totum nos habere voluit per Mariam.

MEL. Meritò nos adhortatur: si enim nos non moveret cultus Mariani necessitas, permovere deberet ejusdem utilitas, & honestas: nam bellè denuò Mellifluus Virginis Encomiastes: *non deest Mariae potestas quia Mater omnipotentia, nec impetrandi industria, quia Mater est Sapientia, nec voluntas, quia Mater est Misericordia.* Utique potens sit illa, oportet, a *quæ accedit, ad thronum DEI non solum rogans, sed & imperans, Domina, non ancilla: B. V. potens sit illa oportet, b cui data est omnis potestas in Cælo, & in Terra, ut quidquid voluerit, efficeret valeat.* Potens sit Illa, oportet, de qua Doctor Eximius: c

si cogitatione fingamus B. V. aliquid postulare, rotamque caelestem Curiam illi resistere (sicut apud Danielem unus Angelus alteri resistebat) potentior esset, majorisque efficacia, & valoris apud DEUM Virginis, quam reliquorum omnium Sanctorum Oratio. Beneigitur Apis Melliflua: d tantum modo velis, & nequaquam salvi esse non poterimus. At fortè non volet Mater Nat. hæc potentissima? sed reponit idem B. V. Ser. Orator Mellifluus: sileat Misericordiam tuam & Beata! quicumque Te in suis necessitatibus invocatam sibi meminit desuisse. Nempe nulla creatura æque prona est ad

a
Petr.
anasc.
b
om. de
erog.
V.
c
Ephren.
d
Hier.
om. de
om.
r. de
uæ dñ.
u.
ern. su-
r Salve
leg.

a
Petrus
Dam. ser.
l. de Nat.
B. V.
b
S. Ant. de
Coron.
B. V.
c
Tom. 2. p.
3. dipp.
23.

d
Serm. de
Nat.
B. V. Ser.
4. de
Assumpt.

benefaciendum, ac *Deipara*, ut loquitur Richardus de S. Victore: nempe *e* amat nos *Illa* amore invincibili, & quid mirum quòd f
Petrus non solum supplicantes exaudiat, *Dam. ser.*
1. de Nat. sed etiam supplicare volentium *f*
Con. Bas. preses prœveniat? quid mirum, *fil. in inst.*
fest. de quòd auxilia negante Filio, Mater *laud.*
B. V. non rarò succurrat? nam ut Niphorus testis est: g multa petuntur à Deo, nec obtinentur: multa petuntur à Matre, & obtinentur: non quia potior, sed quia Deus decrevit eam sic honorare.

LEUC. Ita est, sic honoretur, quam Deus cupit sic honorari. Colant alii Dòminam propter necessitatem: ament alii Patronam propter utilitatem: ego amabo, & colam Matrem, ob Dignitatem: sic honoretur, quam Deus voluit sic honorare. MEL. Equidem bellè: flammam alis, Deiparà dignam, si non amas, nisi quia est digna. Sed quis fando explicet, quousque se extendat hæc dignitas? nam *quanta sit dignitatis Mariæ species, qui dedit speciem, solus novit: hoc soli pervium Creatori, sed nulli cognitum Creature,* inquit, Richardus à S. Laurentio. Quòd si tamen in umbra hunc splendorem immensum contemplari desideras, inspice, quam tibi, obscurà quasi in camera, exhibeant speciem SS. Patres. Videbis jam ab æterno, è Creaturis omnibus prælectam,

ut esset Filia Divini Patris, ut Mater Divini Filii, ut Spiritus Sancti Sponsa, totiùsque Sacrarium Trinitatis: quæ dignitatis tanta est Bernardino teste, ut soli DEO *2. ser. 1.* consideranda reserveatur: & quid *a 3. c. 1.* putas, possit esse sublimius? cer- *Bernar-*
nes, quòd post Christum, ante *din. Ilde-*
omnem Creaturam in mente Dei *phonsus*
fuerit prædestinata, ad imaginem *irenaus.*
bonitatis illius vel ut Sol alter mi-
nor: quòd præredempta, tan-
quam primus fructus Redemptionis,
solum opus Incarnationis Divinae factæque Generi humano salutis causa: quid cogitari possit excelsius? videbis, in tempore sine labe conceptum inter spinas hoc Liliùm primòque instanti, rationis usu, eaque favorum cœlestium plenitudine condecoratum, ut *Gra- 3. p. q. 7.*
tia dignitati Maternitatis Divinae a 10.
fuerit proportionata, Authore Angelico: cui fundamento Eximius noster superstruit *fundamenta ejus in montibus sanctis,* talem nempe Gratiarum, gratam facientium, cumulum, qui non modò superet Grantias omnes *Pinnam.*
turæ ulli, ut ut Seraphicæ, unquam de corde
collatas, sed (quod aliis præpla- *B. V.*
cet): ipsi etiam collectioni Crea- *Conf. 3.*
turarum, in mensurâ conveniente Divinae Matri, quam inter, & alios Dei servos infinitum discrimen, teste Bonaventura; ut ad eò in illo instanti conceptionis plùs ceteris Sanctis à Deo amata sit, ut notat Mellifluus Virginis Encomiastes:

& quid dici posset pro dignitate Deiparæ gloriosius? Stupesceres in Justitia originali sic præservatam, ut major sub DEO puritas non possit intelligi: sic instantaneo meritorum augmento, ad eum perfectionis apicem enisam, ut esset virtutum omnium opus, quod solus Opifex supergreditur: ut esset immensus Gratiarum Oceanus, eâ Sanctitatis sublimitate, quæ meritis creaturas simul omnes transcenderet, distantiam prorsus ineffabili, solique DEO comprehensibili: nam oportuit, Bernardino Interprete, *elevari Virginem ad quamdam, ut ita dicam, quasi aequalitatem Divinam per quamdam Infinitatem meritorum, & Gratiarum, fierique Divinam: & quid ad laudem Deiparæ dici possit divinius? quid si dicam Matrem Partheniam, si Incarnati Verbi per 30. annos discipulam, Divinæ Vitæ oculatam testem, Redemptionis humanæ factam sub Cruce Cooperatricem, omnium Mysteriorum fidei Arbitram? Si cum Eximio addam plus à DEO amatam, quam reliquos Sanctos omnes? si plus amantem, quam amare possit Ecclesia militans, & triumphans? quid enim mirum, si præ omnibus diligat, quæ præ omnibus est dilecta? ut bellè notat Doctor Seraphicus. Quid si adjungam, tot ab illa elictos charitatis actus; ut eorum multitudo, cum numero omnium Sancto- rum conferri possit? Si denique dicam,*

præ immenso Divini amoris æstu elanguentem, & mortuam, cum corpore in Cœlos assumptam, coronatam Angelorum Reginam, constitutam Cœli, Mundique totius Dominam, si dicam Ecclesiæ Militantis Patronam, Reorum Refugium, humani Generis Advocatam, tot miraculis super excelsam, ac in DEO, & per DEUM ita Omnipotentem, ut nullus unquam, eandem invocans, sit derelictus: nullus, in illam sperans, damnatus; nullus eandem derelinquens salvatus? Verbo: si dicam, tot prærogativis ineffabilibus condecoratam, eoque in gloriæ folio supra omnes Creaturas tam eminente collocatam, ut altitudo propemodum infinita, à nullo Intellectu Creato sit perceptibilis, sed à sola Mente Divina comprehendi possit? si inquam, hæc dicam, quid dixi ad dignitatem Deiparæ? dixi, quæ dicere debui, si non minora, certè maritis non majora. Ne igitur mirare Leucothee? Quòd Ecclesiæ Lumen non inveniant terminos, cum loquuntur de dignitate illius, quæ omnem superat terminum. Bellè D. Basilus: *a qui omnia illustra, & gloriosa cum de Seleuc. laude, graviterque dixerit de Te or. in O Virgo, nunquam à Veritatis Assump- scipo aberraverit, & tamen dignitatis tue magnitudinem nulla unquam oratione exæquabit. Nam totum tenes in plenitudine, quòd alii Sancti tenent in parte, ut ait*

Ansel. l.
le con-
ept. V.
Pet.

Damian.
ser. 1. de
Nativ. V.
Ser. 61.
d. 1.

Bonav.
huarez.

b D. Bonaventura. b *Quidquid igitur* Rich. a S. tur circa DEum, incomparabile est Laur. l. 4. Maria, c nam nemo equalis est illi, de laud. nemo major, nisi solus Deus: d quæ B. V. meriti dicitur, incomprehensibilitatis Divina Summa, Hinc taceat, Idiot. l. 1. & contremiscat omnis Creatura, nec d. B. V. audeat aspicere tantæ dignitatis immensitatem, ut bene nos admonet Andreas Purpuratus ille Virginis Amator, di Candi-Petrus Damianus. e daOrat. de Assumpt. LEUC. Enimverò stupefco totus hoc Filio Dei simillimum Eclypse e pon, per quamdam quasi infinitatem Ser. de Gratiarum, & perfectionum à Deo Assumpt. elaboratum, uti loquitur B. Bernardinus. Et ego adorarem ut Deam, nisi fides Divina obstaret, sicut quondam Doctore Gentium scripserit legitur Dionysius ab Areo- f Cartag. l. 1. pago cognominatus. f MEL. La- 2. hom. 5. triam Deo, Hyperduliam Deiparæ debitam docet fides. Divinam Matrem ama, & cole: nunquam amabis sat dignè; nunquam coles sufficienter: nam g honor impensus g Hier. ad Eustach. h Ber. de laud. B. V. i Bonav. in 1. dist. 44. k Epist. ad Lugdun.

Matri redundat in Filium: h cujus gloriam cum Matre non tam comunem dixerim, quam eandem. Illud pro discursus epitome, velim notes i quod B. V. tantam haberit Gratiam, quantam Creatura pura recipere potuit: k id quod enim vel paucis Mortalium constat esse collatum, fas certè non est suspicari tantæ Virgini fuisse negatum, ut ait Partheniæ dignitatis Assertor Mellifluus, Abbas Clarevallis. In id jam incumbendum tibi Leucothee, ut Matrem colas, sed cultu, qui decet filium, imitando

nempe Matris virtutes. Præprimis tamen sectare illas, quas sectatus D. Hermannus, Puritatem, & Sapientiam: hæc Juventutis Academicæ decora, quæ & ardentè Virgo cupit, & cupita Clientibus facillè elargitur: Ipsa enim est Virgo, & Virginum amans: pura est & purorum amans: quoniam si cer- Or. de poris, & animi Castitatem coluerim- dorm. V nus, ipsius gratiam adipiscemur, ut haber promissio Damascena suo- que exemplo confirmat D. Hermannus. Illud Patronus hic Juventuti inculcat, ne à Matre unquam degeneret, & fiat Monstrum: talem monstrat se Matrem, quales monstramus nos filios: percipe Marianum Oraculum:

Optima Mater ero, tu Filius optimus esto:
Ut mihi natus eris, sic tibi Mater ero.

Ex quibus colliges Thesin illam: 1. Reg. 2 quicumque glorificaverit me, glorificabo eum, qui autem contemnit me, erunt ignobiles. Hoc experti Jer. 44. sunt apud Jeremiam infelices illi, v. 18. dum lamentationem hanc intonant: ex eo tempore, quo cessavimus sacrificare Regine Cæli, & libare ei libamina, indigemus omnibus, & gladio, ac fame consumpti sumus. Huic Juventutis miseriam, ut præcaveret D. Hermannus, hoc anathema ad Aram Virginis suspendit, Juventuti Academicæ, tot periculis cinctæ, opportuna obtenturus auxilia: lege, & tuo ratum habe suffragio.

A N A T H E M A

Ad aram B. V. suspensum , à S. Hermanno

Contracto

Contra monstra , atque pericula Academicæ juventutis ,
in hoc mundi oceano naufragæ.

Ex Voto.

*Domina Maris , & Cæli !
Quid enim nisi vota supersunt !
Ah ! respice , & ne despice miseram :
Mergetur in Alto , nisi opem citò
feras ab alto.*

Heu !

*Quot cymbam unicam cingunt pe-
ricula !*

En !

*Armat se se totus Infernus , ut ex-
armeret inermem :*

*Totas vires in invalidam exerit :
Struuntur tot machinæ in malè*

cautam ,

*Tot stratagemata cnduntur in ma-
lè providam :*

*Imperitam oppugnant tot in bello pe-
riti.*

Iniquo Marte :

*Nam ratis unica Piratis centum est
meta*

*Tantæ molis est perdere
Sponte pronam ad interitum Ju-
ventutem !*

*Quocunque se vertit.**Ubique pericula , auxilium nullibi.*

*Mille mortes viram unicam cingunt
Conspirant omnia , ut expiret.*

*Nunc tumultuatur affectuum ven-
tosa Cohors :*

*Non enim valet frena injicere im-
bellis Juventa Æolia.*

*Nunc ipse Hippotades furorem furit
ventorum ,*

*Impetumque adjuvat impetus
Juventutis.*

Quid ergò mirum ,

*Quòd in Juventutis amæno vere
tot tempestates ?*

*Quòd sub frontis serenitate rara ma-
lacia ?*

*Quòd constanter fluctuet inconstans
cymba ?*

Quid mirum ?

Quòd , ubi tanta est Vanitas ,

Leviter se se levant procella ?

*Que cymbam , superbo tumore ad
Sidera elevant ,*

*Ut eandem ad Tartara profundius
deturbent.*

Quid mirum ,

*Quòd in Euripo Juventa , tot flu-
xus , atque refluxus ,*

*Quos influxu pessimo causatur Cyn-
thia ,*

E c c

Et

Et quò magis sympathica,
 Et majores in ipsis humoribus ac-
 cendit astus.

Quid dicam de monstris?

Quæ quò minus monstròsa, èd magis
 Juventuti illudunt:

Socios Ulyssis intelligo, turpiter
 perversos,

Quia in porcos, Circeâ fraude, du-
 dum conversos,

Ut Facto simili Socios pervertant.

Quid de Sirenibus?

Quæ quò magis formosa, èd magis
 monstròsa?

Quæ blandâ crudelitate dum re-
 creant, mortem creant,

Quæ per ipsum Paana intonant tri-
 stem Lessum.

Quid de Scylla, atque Charybdi?

Occasiones intelligo, in quibus tot
 Juventæ casus,

Et Innocentiæ tam frequens occasus.

Quid de vadis tentationum,

Quas Juvenes tam tardè evadunt?

Quid de Remora? quid de Torpe-
 dine?

Dum hæc stupefacit remiges, illa re-
 moratur remos,

Neutra expedit, utraque impedit
 salutis cursum.

Quid de Piratis, Mundo, Carne, &
 Demone?

Qui centum Syribus magis funesti,
 Funeribus replent Charontis cyn-
 bam.

Rapto vivunt hi Ditis Velites,
 Nunquam magis injusti, quàm cum
 ita jus sibi tribuunt.

Tunc habent optimè, cum alii pes-
 simè,

Juventa miseris beantur, illius de-
 rantur pauperie,

Et morte vivunt.

Infesto per hos prædones Oceano.

Rari natitant Jafones,

Qui aureum salvant Innocentiæ
 vellus;

Rari adolescenti Adolescentes,

Ubi vitam inter & mortem tantum
 unica tabula,

Ubi parati semper sunt Vespillones,

Et apertus immenso tumulto semper
 biat Oceanus.

Accedit tantis periculis

Navis ipsa summum periculum;

Quid enim periculosius,

Quàm ubi malus ipse est pessimus,
 quia infirmus?

Ubi vela èd pejora, quò magis tur-
 gida?

Ubi Nauclerus improvidus?

Ubi Gubernaculi Rector, multiplici
 indigeret Rectore?

Quid in ruinam possit esse pro-
 clivius,

Quàm cum sentina gravata vitis?

Cum remiges rebelles, quia liberi?

Cum commeatui præsidet Prodi-
 galitas?

Cum rei nauticæ curam ipsa habes
 Incuria?

Quid naufragio possit esse propin-
 quius?

Quàm ubi Juventus, quæ vehitur,
 adulta vitis?

Ubi tantilli tanti jam peccatores?

Ipsa malitiâ teneram supplente ata-
 tem?

Verbo.

Ubi.

Ubique pericula, auxilium nullibi:
In hoc Oceano nulla Insula fortunata,
Nullum hic Promontorium bone
spei.

Si oculos elevas : ruunt de Cælo ful-
mina :

Si demittas vultus, dehiscunt flu-
ctus :

Si circumspicias, terrent Monstra,
Quocunque te vertas, nulle instant
mortis pericula.

Quid igitur Domina Maris, &
Cæli!

Quid nisi Vota supersunt?

Tu sola superes spei Anchora,
Stella Maris!

Memento, quod non auditum à seculo,
A te quemquam in isto Sæculo dereli-
ctum.

Succurre!

Opem maturent ipsa discrimina,
Sûque spes major in rebus maxime
desperatis.

Impera Ventis, & Maris, nam
potes

Quæ potes in Illum omnia, qui potest
omnia in Creaturas.

Illud certum,

Quòd Duce hac Maris Stellâ,

Felici Sidere navigarit hæcenus
Juventus.

Hoc Sidus si se subtraheret, jura ve-
la contraheres :

Nam demergent te maria, ni opem
ferat Maria:

Istam non suffragari, in illis est nau-
fragari.

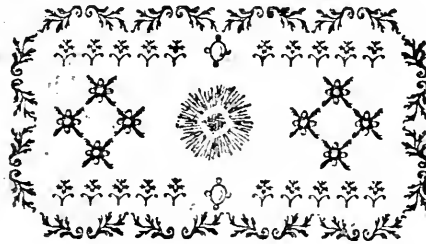
Hoc unum notet Juventus :

Quòd ab hoc Sidere esset respectum,
sit esse electum :

Quòd ab illo esse despectum, sit esse
rejectum.

Nam à Maria respectus impossibile S. Ansel-
mus.

A Maria despectus, necesse est, ut
intereat.

TECHNOPHYLACIUM PHYSICUM

Seu

DISCURSUS VIII.

De

MAGIA ARTIFICIALI.

LEU C O T H E U S. Alterum ex D. Domini-
ci Familia Heroem pro-
fers, Angelico suppa-
rem, quia Angelici Ma-
gistrum, Albertum Magnum.
Et appositè reor; nam hic Loci
se quoque Magnum ostendit, &
scientiâ, & virtute, cujus monu-
mentum grande quotidie oculis
usurpamus. *MELANDER.* Ita
est; & eò quidem lubentiùs as-
fero, quia Philosophi nostri tem-
poris illustre est *Ectypon*, utpote
scientiâ Magnus, virtute Magnus
imò Maximus. Lucem quam
Lavinga Suevorum Alberto dedit
natalem, is virtute reddidit magis
illustrem. Sed Magni nomen
ab illa hæreditavit, qua dicitur
Magna, utpote cui magna fecit,
qui Potens est: in hujus cliente-
lam jam se dederat parvulus, ut
sub illius umbra adolesceret in
grandem Heroem: nec illum
pes sua sefellit: nam Cœli Regina

spectabilis Alberto facta, jussit il-
lum inire Heroumpalæstram, ca-
stra D. Domini, ad quæ ocyus
transfugit, nunquam magis Dei-
paræ fidus, quàm cum Mundo
sic fuit perfidus. Sed, quæ Ju-
ventutis sunt fata, ubi indolem ad
Philosophiæ studia tardiozem ad-
vertit, pene stationem suam Tyro
deseruit. Imò jam fugam pa-
ranti, & scalas admoventi, Cœli
scala Virgo se se objecit, utque
animos Clienti faceret, inter scien-
tias omnes optionem facere jussit.
Elegit ille Philosophiam, & quàm
elegit, obtinuit: ne tamen sibi
hanc adscriberet, repetituram se
dona sua, triennio ante mortem
Virgo edixit. Itaque Albertus
ille, nuper omnium risus, per
omnium ora nunc volare, Doctôr-
que in pluribus Academiis, Fama
Nominis Orbem implere; imò
Parisiis Philosophiam prælegere
tantâ Auditorum frequentiâ &
concurfu, ut Academiæ angustiæ
jam

jam non caperent tam Magnum Doctorem, adeoque in publico foro erecta sit cathedra, quod forum Alberti Magni, etiamnum hodie appellatur. Et verò tantâ eminebat Philosophiæ, & sagacitate in rimandis Naturæ Mysteriis, & præprimis, dexteritate tantâ in elaborandis Magiæ Artificiæ machinis, ac inventis, ut apud imperitos, cognomento publico, audiret *Magus*. Confirmavit errorem vulgi duplex metamorphosis mechanica, quo novus hic Physicæ Dædalus se se Mundo celebrem reddidit, & stupendum. Primam monstravit Colonia, cum anno supra millesimum ducentefimum quadragesimo septimo Wilhelmus, recens electus Rex Romanorum, ex Hollandia redux hanc Urbem solenni ingressu condecoraret. Nam & ipse excepturus hunc Serenissimum Hospitem, apparatu Philosophico Aulam exhibuit, in Aula hortum, 16. Januarii eo florum vernantium ornatu, fructuumque varietate mirabilem, ut obstupesceret Princeps in Januario Majum, crederetque Colonia se videre hortos Alcinoi, in quibus ipsa Hyems vernanti veste florida, tam mirabiliter superbiret. Alteram exhibuit in metallina statua, quam eo artificio elaboravit, ut manu tacta cum homine loqueretur. Fefellit Magia tam paradoxa non modo vulgum, sed & ipsum Ange-

licum; etiamnum Tyronem Sophum; de quo fama est, quod ex pia quondam incitiâ hoc ipsum opus destruxerit à suo subin Magistro his verbis exceptus; *Fili, 30. annorum opus momento unico destruxisti.* Hæc & similia Magiæ Artificialis portenta. Albertum meritò *Magnum* effecerant, ut non mireris, quod de illo Trithemius: *Mundum Albertum similem non habuisse.* Id ipsum confirmat Elogium, ejus Obelisco honoris, Parisiis publicè erecto, incisum.

*Inclutus Albertus, doctissimus, atque disertus
Quadrivium docuit, ac totum scibile scivit.*

Sed & lege, quod huic Elogio Elogium non nemo subscripsit Stylo Attico.

*Siste Viator,
Et paucis lege hoc grande Elogium,
Cælestis fuit Philosophus,
Ex maximi Doctoris magnus Magister.*

*Problema est,
An Discipulus hoc major Magistro,
An Magister hoc major Discipulo?
Decides bene, si dixeris,
Utrumque scivisse omnia, neutram plura.*

*Hoc mirabilis in Alberto,
Quòd rudis ætate primâ, ac ultimâ
Quòd momento doctus, momento indoctus.*

Quòd omnia simul didicerit, simulque dediderit:

*Bene usus Scientiis ; commodatis ad
tempus ;*

*Ubi septingentis voluminibus Orbem
implevit ;*

*Satis unus omnibus Bibliothecis ,
Sibi ipsi vix fuit satis.*

*Non facile est dicere , quid Albertus
nesciverit :*

*Nulla opinio etiam falsa fessellit
Albertum.*

*Modum posuit artibus curiosis , ne
ultra pergerent.*

*Petierat à Virgine , ne falli posset ,
addidit illa , ne falleret.*

*Denique dum ex Cathedra dicitur non
tam verba , quam Oracula.*

*Obmutuit subito hoc Orbis Oracu-
lum :*

*Et cujus memoria Sapientie promptua-
rium erat ,*

*Id unum tunc meminit , se nihil amplius
meminisse :*

*Unum est , quod oblivisci non potuit ,
nomen Mariæ :*

*Scivit illud antequam aliquid disce-
ret ,*

*Scivit illud , postquam dediticit
omnia ,*

*Prima hæc vox erupit Infanti , ul-
tima Seni.*

*Nec tamen mutum Alberti silentium
fuit :*

*Albertus mutus adhuc Orbis erat
Magister ;*

*Dum docuit , omne donum Scientia
esse de sursum*

A Maître Luminum.

*Eruditus , & ignarus Miraculum
fuit ,*

*Nec minore prodigio amisit Scientias ,
quam accipit ;*

*Beatus , quod amisit Scientiâ
Retinuerit saltem Virtutes.*

Abi Viator ,

*Et cum Alberto sic satage esse doctus
Ut etiam indoctus Cælo sis satis do-
ctus ,*

Quia sanctus.

LEUC. Doctrinâ geminâ me instruit hoc in Peripato grande Sidus : nempe , si studendum nostri temporis Sopho , ut evadat Scientiâ Magus , Virtute magnus. Utrumque doce , nam potes : sicque pande Magiæ hujus armaria , ut inter Physiçæ mira , patrare discam Miracula , inter quæ erit maximum , nî fallor si discam doctus simul esse , & sanctus.

MEL. Probantur vota , & quia mea simul , ac tua deesse illis , neque velim , nec possim. Technophylacium hoc physicum si lubet ingredi , dabit Philosophia , quod mireris in Arte , ut supremum agnoscas , & colas , Artificem. En ! in parva epitome magna Orbis Miracula , & cunctis Miraculis majores Antiquitatis Artifices ; non credebant se satis posteritati fore mirabiles , nisi exhaurirent Orientis opes , & pene destruerent Regna , ut in Regnis sat sumptuosè surgerent humanæ Artis portenta. Hic Ctasiphon erexit Dianæ Ephesinæ Templum cujus fundamenta contusi carbones , & lanæ vellera , quam centum vigin-

viginti septem columnis totidem Reges fulciverant, cui exstruendo etsi tota Asia manum admoverit, tamen post ducentos viginti annos vix manum ultimam potuit admovere. Ibi viginti quinque cubitis alta se se levant Artemisæ Mausolæa, quibus istam Mors inculpsit Epigraphen.

Propert. Nec Mausolæi dives Fortuna sepulchri,

Mortis ab extrema conditione vacat.

Sed & Colossum Rhodium ostendit Chares, cujus digiti majores statuis, qui etiam jacens Miraculo Orbi fuisse dicitur. Jovis Olympici simulacrum monstrat Phidias, ut videas, in hoc Deo nil boni fuisse præter materiam, atque Authoris manum. Ibi visuntur Obelisci Ægyptii, qui quadringentis, octoginta cubitis alto vertice Sidera seriunt: hic se attollunt Pyramides, tam vastæ molis, ut earundem unica, viginti annis vix bene erecta, totam exhauferit Ægyptum. Nam ubi a Rege Cleope tantum in raphanos, cepas & callia, quibus Artifices vescebantur in exstruenda hac mole mille supra octingenta auri talenta jam fuissent consumpta: ad eas incitas Regem sensim redegere immensi sumptus, ut prostituere Filiam, quam formissimam habebat, pro conquirendis ærario paterno subsidiis, denique sit coactus: adeo dum famam nominis super-

Herod. in Interp.

bi quærunt, quærenda per scelera Plinius
plerumque perdunt. Sed Miraculis Orbis annumeravit quoque Herodot.
Antiquitas Babylonios muros, quinquaginta latos, ducentis verò cubitis altos: Semiramidis hortos in aëre pensiles: Turrim illam in Pharo lucentem, octingentis auri talentis, in navigantium solamen erectam à Ptolemæo, Artifice Sostratâ. Ut non commemorem Labyrinthos Cretenses Authore Dædalo; *hic labor ille domus, & inextricabilis error;* non Thebas Ægyptias, de quibus Satyricus *Virg. Juv. Marti.*
Ecce! Vetus Theba ceotum jacet obruta portis: non Amphitheatra Domitiani, de quibus Vates Romanus:

Omnis Casareo cedit labor Amphitheatro,

Unum pro cunctis Fama loquatur opus.

Ut nihil dicam de aurea Neronis Regia, quæ instar Theatri, nunc monstrabat stagna cum piscibus, nunc sylvas cum omni genere ferarum: ibi exhibebat fidereos tractus, sic manu Artifice elaboratos, ut illos argenteæ volucres permearent: hic in solariis *Sphingitem* lapidem ostentabat, quo veluti radiante Phœbo, nox in exilium pulsa, diem Aulæ perpetuum relinquebat. Ut nihil loquar de Solymæis palatiis; de Solis Regia, quæ

Ovid.
Metam.
l. 2.

Sublimibus alta Columnis,
Clare micante auro, flammâsq;ue
imitante Pyropo:

Cujus ebur nitidum, fastigia sum-
ma tegebat:

Argenti bifores radjabant lumine
valvæ

Materiam superabat opus: nam
Muciber illic

Æquora cælarat, medias cingentia
terras,

Terrarumque Orbem, Cælumque,
quot imminet Orbi.

LEUC. Magnificam ostendis
Artem in Magnis; fors tamen est
adhuc major in parvis: nam si ea
est Artis indoles, quæ Naturæ
majori gloriæ ducit utraque, si ad
Conditoris vestigia, in minimis
maxima esse queat. Equidem
me quod attinet, non tam miror
Colossus Rhodios, quam nuci in-
clusam Homeri Iliadem: non tam
eductas in Cælum Pyramides,
quam Myrmecidis cum quadrigam
tum navem; illam equis, hanc rem-
mis, velisque instructam, utramq;
adeo exilem, ut illam Musca hanc
verò Apicula alis suis contegere,
penitusque abscondere potuerit.

MEL. Non invitus tuæ subscribo
Sententiæ, cui jam dudum sub-
scriptus Carolus V. Maximus Im-
perator, qui Gandavi non tam in-
gentia illa Pomœria, quam parvulas
illas machinas est demiratus,
quibus illum non semel recreavit
Janneus Turrianus, illius temporis
Archimedes. Nam sæpe in

mensa, compendiosâ veluti Ma-
tris palæstra, exhibuit armatos
exercitus, qui cum tubis, & tym-
panis stupenda sine sanguine sin-
gebant prælia. Nunc passerculos
ligneos monstrabat volantes, &
revolantes: nunc molas ferreas,
suâ sponte versatiles produxit,
tantæ subtilitatis, ut omnes mani-
câ occultaret etsi tantum tritici
quotidie molerent, quantum octo
hominibus in dies singulos alen-
dis, abundè sufficeret. Mirentur
alii Epæi equum, Machinam Trojæ
fatalem; magis me rapit sculptus
in gamma annuli Phaëton qua-
tuor equis invecus, distinctè adeo,
ut singulorum equorum frena,
dentes, ac pedes sedecim facilè
notaverit oculus, etsi crura bene
articulata crus pulicis non ex-
cessissent: magis me rapit Rheda
illa, quatuor equis instructa, quam
Artifex quidam Helvetus, Ludo-
vico XIII. Galliarum Regi obtulit,
tantâ exilitate ut unguis magni-
tudinem totum opus non supe-
raret. Obstupefcant alii Mem-
phin, in centum quinquaginta sta-
dia protensa, ego miror cerasi
nucleum, in formam corbis elabo-
ratum, in quo quindecim tessera-
rum paria, suis punctulis affabrè
distincta, continebantur: ego mi-
ror denarioli illius orbiculum, in
quo symbolum Apostolorum, unâ
cum Evangelio D. Joannis, subtri-
lissimo calamo exaratum, legit
Clemens VIII. Pontifex Romanus.

Dec. 1. l.
1. ad
Ann.
1557.

Hadrian.
Jun.

Fran.
Alumans

Strada

Sed

Sed quid Artis prodigia è longinquo conquirimus, cum domestica propemodum vilescant? quid communius, quàm cicercis grano inclusos cernere cyathos plùsquàm centum, eosque singulos, rotatili anfulâ, infra cuppam instructos? quid obvium magis, quàm videre Christum è Cruce pendulum, unâ cum Longini, equo insidentis, hastâque vibrantis effigie, anterino calamo inclusum? hæc quia sæpius visa, pretium deperdunt, non Artem: quæsi vidisset Callicrates, sua minima maximis non prætulisset, sed velut nostris minora minimis contempsisset.

LEUC. Enimverò demonstras quòd sicut in conchyliis gemmæ ira in parva quandoque pixide, magna latere soleant. Nempe *Ars Simia est Natura*, utraque *mira in minimis, imò tota.* MEL. E Philosophi Tripode hoc hausisti Oraculum, cujus veritatem Magia Technica, sexcentis facit experientis manifestam. Quid in Natura mirabilius Cœlo, & cursu Siderum, & tamen hæc omnia in Archimedis unicâ spherâ Ars tanto prodigio est imitata, ut omnes omnium Siderum motus, intricatos cursus, eclipfes Phases, aliâque Astronomiæ Phænomena exactissimè repræsentaret, nullo discrimine, nisi quod Natura immenso Cœli hemisphærio, Archimedes in parvo spheræ hemicyclo; quod illa è longinquo ob-

scurius, hic in propinquo clariùs exhiberet: imò multo discrimine; nam cum Naturam in Cœlo suppleant Intelligentiæ rotando Sidera, in Archimedis spherâ solo artificio regantur. Quid in Naturæ Theatro magis stupendum, quàm meteora cœlestia? & tamen Ars humana si minùs assequi potest Naturam, saltem ingeniosius imitatur. Fulmina, atque tonitrua refert in pulvere pyrio, intra bombardam accenso: in auro fulminante, in fistulis, quibus Aurifabri momento solvunt metalla, & denique in globulis. aquâ nitrosâ refertis, & hermetice clausis, qui carbonibus impositi, terribili mox fragore dissiliunt: quid communius Iride, per siphones in aëre formatâ? quid Archimidis est usitatus, quàm ex tholo ferreo artificialem demittere pluviam, quæ, ubi inferius frigidior aura per folles cietur, mox crepitantem condensatur in grandinem? Et quia in pluvias incidi, quas præter Naturæ ordinem effundit cœlestis Amphora, curiosâ digniores memoriâ legimus sequentes. Anno Salutis 1610. in Lombardia lapidibus pluiffè, quorum unicum 120. libris appensum, Regique Franciæ monstratum, Cardanus, est Author. Ferreæ pluvie meminit Plinius, aureæ Ammianus: sanguine, lacte, cinere, frumento, ranis, muribus pluiffè, passim re-

ferunt alii: celebris est quoque vitulus Avicennæ; imò & vetula, quam Mantuæ, anno prioris seculi decimo octavo, per aërem portatam, in campo denique, non procul à fœnificis depositam legimus. Ubi illud, velim, advertas, quod Patrem Fabri, Virum Eruditionis laude honoratum, non immerito advertit: nimirum Ephemerides sæpe, eâ licentiâ, vel auxesi conscriptas, ut Physici non raro cum Chymicis, velut novi Bellerophontes, magno labore, nullo fructu congregiantur. Subin. Ars Magica ejusmodi format Joves Aquarios: non nunquam venti, similibus Orbi spectaculis illudunt. Sic rapuit Aquilo lotricem illam Mantuanam, ut ostenderet, inter tot Sagas, saltem semel volâsse unicam innocentem. Sic in Mazovia tectura domui ereptum, post quatuor milliaria Polonica terris denuò est restitutum, aliud Antverpiæ, ventorum impetu, sublatum: in aëra mox non laxatis trabibus, in terram denuò depositum legimus. Quid ergò mirum, quòd & vituli, saxa, cineres, flores, ventorum alis volantes, ex aëre velut per pluvias decidant. Meminit Cardanus, se Apenninum quondam profectum, à flante ferociùs Austro spoliatum pileo: junge Cardano sexcentos Comites, quibus pileos, subito impetu, abripiant venti, & in remotiores campos, aut villas deportent: nun-

quid hiantibus buccis attoniti Incolæ, pileorem imbrem spectabunt: sibique Jovem propitium gratulabuntur? Cæterum pluvix, quæ videntur sanguinæ sive lacteæ, vapores sunt, minio, vel rubricâ tincti, aut cretaceæ exhalationes: hinc in Armenia, quòd minio abundat, rubras aliquando nives decidere, Eustachius Author est. Ad meteora pertinent illi, qui sine Arte fatidici, veridicique, ipsis Astrologis futura prædicunt, infallibili plerumque Horoscopo: talis erat Rex Angliæ Henricus, hoc nomine Septimus: quem cum Ardelio spargeret, Fatis breviter concessurum, is illi hoc problema serenâ fronte: an ex Astris tibi jam notum, ubinam imminetia Christi nascentis Festa sis, transacturus? hærenti, subintulit: adeoque ego Artis tuæ te ipso peritior; nam scio, te futurum in turri Londinensi, moxque ad hæc ergastula: iussit infaustum abripi. Ferociùs nugatorem similem tractavit Joannes Galeacius Dux Mediolani, nam cum ei Astrologaster naturam mortem prædiceret, sibique ipsi mitiores Parcas polliceretur, hominis ridens stoliditatem, Fata illius præcepit laqueo abbreviari. Lepidiùs ille Princeps Germaniæ, inter duos Astrologos Arbitrum egit, & Judicem: nam venatum: egresso, serena omnia Astrologus est auguratus; sed Principi mox occurrit agricola, qui

qui pluviam ei imminere magnis
vocibus significavit: & pluit cer-
rè, cum

*Laudat Aratorem Princeps, illam-
que docere*

*Astra, sed Astrologum sumere ra-
stra jubet.*

LEUC. Argutè sic vulpinan-
dum cum vulpibus; sic Arte Ars
ipsamet emendanda. Docuisti
Cœli Phœnomena, Artis ingeniò
adumbrata: an paria de Brutis
specimina, in tuo visenda Techno-
phylacio? MEL. Quid dubitas?
En! hic volantes Archytæ co-
lumbas: En! Dædali Aquilas
aliæque, gentis penigeræ Ectypa,
eo Artificio sculpta, ut Plato de
iisdem sit solitus dicere: *Artefa-
cta Dædali, nisi clavis vinculisque
forent affixa stylobatis, avolarent.*
En! Regiomontani mirabilem
muscam, quam Dædalus iste ex
ferro sic fabrefecit, ut ab Artificis
manu sponte avolans, ad omnium
convivarum orbes, calicésque di-
verteret, & indidem, ceu fessa,
postliminio ad herilem manum
revolare, positisque alis requiesse
condisceret. Ejusdem Aquilam
aspice, Carolo V. Norinbergam
adventanti, volantem obviam, ac
ad Urbis usque portam, humani-
tate mirabili deducentem. Hiccer-
ne Cochleas, & Testudines, quæ
quamquam è ferro factæ, nulla ta-
men vitæ indicio caruere: sed pro-
minulis cervicibus, & pedum pal-
mulis, scienter è scuti tegmine pro-

latis, terram ultrò, citròque per-
ambulârunt; & sicubi obex oc-
currebat, prius sanè quàm illum
impingerentur, tempori, divertere,
retròque cedere, nullo Recloris
imperio consueverunt. Ibi Ar-
tis Phidiacæ vide toreuma cia-
rum: de quo Poëta: *piscis aspi-
cis? adde aquam, natabunt.* Sed
& Mentoris contemplare Lacer-
tam, de qua idem Martialis: *in-
serta phiala, Mentoris manu ducta,
Lacerta vivit, & timetur argentum.*
Imò non modò bruta, sed & he-
mines æmulatur Ars hominum
fere, plusquàm humana. Mem-
nonis statuatam ignorare non po-
tes, quæ Phœbi orientis percussa
radio, humanis vocibus est allo-
cuta amicum Sidus: nec Dædali
statuas, ultrò, citròque discur-
santes: nec triremem illam, Ca-
rolo V. Parisiis oblatam, quam
remiges pretiosi, quia argentei
impellebant, sistebant, & pro li-
bitu agebant retrò. Et illa sta-
tua laudabat suum Artificem,
quàm Artificiò tubi acustici lo-
quentem, oculos moventem, &
linguam, anno elapsi sæculi octua-
gesimo septimo Regi Angliæ, 24.
millium florenorum pretiò obla-
tam legimus. Nec æneum horo-
logium illud, ab obvio quo-
vis Cyclope, reor, elaboratum,
quod Carolo M. transmissum à
Calipha, priusquam pulsaret, ho-
ras, duodecim equites emittebat,
qui totidem claudebant fenestras,

Plin.

Bider-
mannus.

Idem.

ut horis singulis monstrarent non tam sibi, quàm mortalibus omnibus vigilandum. Et illa machina probâret scalprum manu Phydæ non indignum, quæ exhibebat Thronum in Throno Imperatorem (Constantinum Magnum) repentè sublatum ad Sidera, rugientibus Leonibus æneis quibus sustentabatur; & accinentibus aviculis, quas arboris aræ ramis Ars plusquàm Dædala affigebat. Hæ statua excogitata ad luxum, ad lætūm aliæ, quas, Perillo Artifice, Tyrannorum ingenia invenère: talis erat Habidis Spartani, quæ amplexu fatali sic stringebat suos Amasios ut cum vita halitum expirarent. Talis erat Fenellæ Reginae, dexterâ præferens pomum aureum, & quidem gemmis confertum, ut esset majoris ad mala Fata illicii. Nam gratum oculis, fatale manibus hoc erat spectaculum, in Regis Scotiæ perniciem excogitatum: vix enim tetigisses hoc malum perfidiæ pessimum, cum illicò densus telorum imber erupisset ex statua, tēque centum vulneribus obrutum, exturbasset prius è vita, quàm vitæ periculum advertisses. Bellum Hercle voluptatis transitoria Ectypon, quod dum suaviter allicit, turpiter decipit, dūmque porrigit pomum, vitam surripit, & Paradysum, Authore Mellifluo.

LEUC. Non infelici scalpro Ars imitatur Bruta, & Homines:

an minore prodigio fors laborabit in plantis? MEL. Minimè gentium: Specimen profert Regina Saba, quæ quondam exploratura Salomonis prudentiam, eidem obtulit geminos florum fascies, quorum unum Natura, alterum ad Naturæ invidiam sic formaverat manus Artificis, ut nec Salomonis oculi repererint discrimen. Sed oculos supplevit Sapientia plùs quàm humana, dum sagaci judicio tulit judicium, litemque diremit, adductâ Apiculâ, quæ per multiples gyros, & ipsa dubia, tandem in naturali florum manipulo melligela resedit. Alterum specimen dat Inca Garcilasso, Princeps è Regum Familia oriundus, qui narrat in Regiis Peruvia hortis, cum etiamnarum rerum potirentur Majores sui, densas ex aureis, argenteisque herbis, atque arboribus stetit sylvas; quin & ipsas horti areolas, ejusmodi floribus superbuisse, ut per muros quoque Regiæ domûs frondēs aureæ, ad instar hederæ, serperent. Verùm, ut disertè fatetur, nequaquam hoc Naturæ vegetantis, sed Artis encausticæ erat opus, quæ adeò scitè hostas plantas elaborarat, ut etiam colore à veris stirpibus non differrent, sed & cortex, & folia, fructusque Naturam, raro Artis prodigio, æmulerentur. Sed ejusmodi Paradoxa Artis theamata sine fine in medium asferre posset

sanctissimus ille Sophus juxta, ac Martyr, Severinus Boëtius, qui secretioris Philosophiæ, ac Mathematicos opera, non semel effecerat, ut ipsa Chloris non dignosceret flores veros à fictis; ut metallamugirent, serpentis ænei sibilarent, simulatæ aviculæ canerent, æreique homines in aëre buccinarentur, adeo ut apud rudem plebeculam audieret Magus, cum tamen non esset nisi Magister artificialis Magiæ, verus Philosophus, quia sanctus.

5. *Judas.* LEUC. Est hoc nempe Cerdonum stigma, ut *quæcunque ignorant, blasphemant.* MEL. Imò est hæc Sophorum characteristicam, posse suspendere popelli ora, & ludum facere indoctos. Si Melis adipe capillos Illinas Ideotæ, expergefactus stupebit se ex Juvene canum, cum Poëta exclamans: *O nox quam longa ex que facis una Senem.* Si manum lini oleo illinas, liquatum sine dolore tractabis plumbum; sulphurisque accensi fumo Thersitem dealbabis Æthiopem. Sed quis in numerum cogat innumera Magiæ hujus prodigia, quæ passim referunt curiosioris Philosophiæ Cultores? Ars potest pro libitu mutare colores? sic visâ quondam lilia nigra, corvi candidi, Cygnique corvis omnibus nigriores: potest accendere nivem, & glaciem efformare ignes in aquis ardentes, in aëre proflus innoxios:

potest efficere, ut surdi percipiant Musicam, ova discurrant in orbitam, res visæ absque Gygis annulo, dispareant, oculisque subito eripiantur. Potest cum Archimede per specula caustica, incendere hostium classes, etiam diffitas: per mirabiles machinas, & paradoxos telorum imbres sic dissipare inimica obsidentium agmina, ut non contra homines, sed contra Deos Olympum ipsum se impugnare existiment: potest *quævis molem quibuslibet movere viribus*, & prodigiosa trochleæ beneficiò ingentes attrahere onerarias: imò si extra Tellurem locum assignes, quo pedem figat, ipsum globum Terraqueum loco poterit dimovere. Potest cum illo Artifice Tiberii Cæsaris vitro dare temperiem flexilem, at jam non fragiles phialæ, in terram allisæ, intumescant solummodo, & contusæ malleo complanentur; Artifex mori iussus à Cæsare, ne aurea præ vitreis hominibus vilescant. Potest lucernas fabricare inextinguibiles, merito illustres, quia perenni lumine illustratas: sic Africanæ Ecclesiæ Lumen inextinguibile, Augustinus testis est, lucernam ejusmodi in fano Veneris olim inventam, quæ oleo nunquam absumpto, mille, & amplius annos, jugi lumine, exæquârat. Ubi adjungit Ludovicus Vives, eruto quondam conditorio, candelam esse repertam, quam

P. Schortus.

PP. Galilens.

l. 21. de Civ. c. 6.

Eustadii in horto Episc.

supra annos mille, & quingentos arsisse inscriptio prodidisset, sed in manus acceptam mox in pulverem minutissimum solutam. Non absimile quidpiam perhibet Fortunius Licetus de lampade Tullia, Ciceronis Filia, quae re-perta sub Paulo III. annos circiter mille quingentos nonaginta tres, inconsumpto pabulo duravit, sed aëre ventilata, momento citius, defecit. Potest denique, quod fieri posse negabant plùs quàm viginti jam secula, potest, inquam, efficere perpetuum Mobile, *Motùmque*; in quo architectando rota Antiquitas, toto Ingeniorum motu, jam defudârât. Fuêre, qui cum Geometriæ, Staticæ, & Hydraulicæ operam, ac etiam oleum in ungendis tot rotis jam consumpsissent, hunc motum ad impossibile reduxerunt, dum denique P. Antonius Martini, Matheos in Collegio Romano Professor, anno millesimo sexcentesimo quadragesimo, horologium Hydraulicum, cujus figuram, & machinam hîc describere instituti nostri non est, publicæ concertationi exposuit, cum hac inscriptione: *Motus perpetuus diu desideratus, conquistus diu, non possibilis modò, sed facilis, & ad praxin reducibilis.* Subinde cum hydraulico huic horologio nonnullæ difficultates, superandæ tamen objicerentur, P. Stanislaus Solski, ejusdem Religionis, ac stu-

dii Affecta, & ipse post aliquot annos, in illud Archimedis *Eureka* prorupit situlis ita coaptatis, ut aquam è puteo, alternis sine quiete motibus, atraxerint, cui machinæ sequentem titulum inscripsit, Author: *Machina motûs perpetui Artificialis, quæ semel concitata ad motum, se ipsa perpetuò movetur, sine ullo adminiculo externo.* De cujus ipsius Machinæ architecto, non nemo Philosophus, *inventum, ait, hoc Saculo nostro, qui metas à Natura, ut videbatur, Arti prescriptas sit transgressus; repertum Colymbum, qui centrum jam non consistentiæ, sed motûs indefectibilis in hoc ovo contumaci detexerit.*

LEUC. Mira refers, quæ plùs quàm multa prodigia stupefcer ruidior in foro tribus: adeò Ars thavmaturga lipporum oculos non rarò ludit, cerebròque inerudito illud! *MEL.* Imò non imperitos solummodo, sed & Artis peritos, ac peritissimos Ars ipsa lusit eò gratiore spectaculo, quo magis imitata Naturam, ut Artem non agnoscerent ipsemet Artis Magistri. Notæ tibi sunt uvæ, quas penicillo tam felici Zeuxes expresserat, ut ad eas decerpendas certatim advolarent aviculæ. Sed adhuc notius tibi erit Parrhasii linteum, tam affabrè Naturæ assimilatum, ut Zeuxes ipse à tabula id remoturus, hoc Artis prodigio, non sine rubore se fenserit deceptum Zeuxis aves, Parrhasius decepti Artificem,

Schott. in
tech. Cur.
l. 10.

ficem, sed artem ipsam propemodum fefellit Apelles, dum Protogenis lineæ superaddidit ultimam lineam; eo subtilitatis prodigio, ut ipsam oculorum aciem propemodum fugeret: & nunquid ostendit diei suæ suffecisse hanc lineam? hinc legimus, tam fuisse industrium, ut nulla eidem dies sine linea elaboretur: tam peritum, ut in ergaterio suo hospites haberet Alexandros. Artis prædicatores: tam celebrem, ut iidem edicto publico vetarent, ne ab alio pingerentur: tam denique imitabilem, ut Coisinceptum opus, cum morte præventus imperfectum relinqueret, repertus sit nemo, qui ultimam eidem manum imponere præsumpsisset. Illud de hoc Artifice Fama spargit, quod inito cum Æmulis suis certamine in efformando sonipede, cum Judices aurò corruptos, veluti cæcos de coloribus judicare notâssent, ad Brutorum provocârit Tribunal: nec Infelici eventu; nam quadrupedes à singulis depicti, cum in orchestra equis ostenderentur, Apellis tantum sonipedi adhinivêre. Sed & Zeuxes non uno specimine se fecit Orbi mirabilem: imò mirabilem & sibi ipsi se reddidit, dum pictæ Penelopi hanc ipse epigraphen: *Invisurum facilius Zoilum, quam imitaturum.* Hinc tanti habuit sua opera, ut dono daret, non vendere retratus, nullum pretium unquam

fore condignum. Accidit tamen ut ubi ephedulium pinxisset, ferentem uvas moxque advolarent Aviculæ operi suo iratus dixerit: laudant uvas Aviculæ sed vituperant Juvenem; hic enim, si assequeretur Naturam, aves non advolarent. Peritiùs egit Timantes, cum ipsam Naturam fefellit, novòque fragemate superavit. Nam in Iphigenia, Aris immolandâ, cum Patris dolorem dignè non posset exprimere, velavit, vultum, ratus nunquam magis se expressisse Naturam, quàm cum dignè non posse exprimi ostendisset. Aristidis Thebani manum non afferò; sufficit, tanti fuisse æstimatam ab Attalo, ut unicum ejusdem opus centum talentis licitatum esse perhibeatur.

LEUC. Arti pictoriæ Aras alii erigant, ego Orphei cytharam, in Technophylacio Palladi suspensam veneror. Percipe, quo illam ænigmatè adumbret Sphinx Philosophica.

Muta arbor fueram, que nunc modulorque, canoque,

Vita mihi sic Mors, Mors mihi Vita fuit.

Invidia viventi mihi quam Natura negarat,

Post obitum felix addidit Ars animam.

MEL. Musicam tangis, inter Artis miracula faciliè Reginam. Nec frustra Clavium Cordium dixere clavicordium Musæ, adeo thay-

thavmatürgâ pollet virtute. Orpheus est, qui humanis affectibus sic domiatur, ut non æquè facile inclinationes hominem prodant, accùm sonus, per aures ingressus, totum hominem, ad tactam cytharam convocat. Tunc enim arrectis mox auribus immotus affidebit Melancholicus, modò ad devotionem, modò ad rerum omnium contemptum, ad tristitiam denique profundissimam delabatur. Phlegmaticus subridebit primò, mox uno aut altero generosioris massici cyatho faciet intervalla, denique etiam in placidum se claudent lumina somnum. Sanguineis contrâ prurient in saltum pedes, accinent ipsi, & ad communem lætitiã obvios quoslibet convocabunt. Cholericus denique, & ipsi de gravitate sua paululùm remittent, censores agent, ac postliminiò repedabunt ad sua. Bene Musicam hoc decoravit elogio Vates ille, dum cecinit:

*Musica turbatas animas, egrumque
dolorem*

*Sola levat, meritò Divùm Homi-
nùmque voluptas,*

*Qua sine nil jucundum animis, nec
amabile quidquam,*

*Ad cujus numeros Superi vertuntur,
& Orbis.*

Rationem horum refundit Physica in unionem illam arctissimam, qua anima corpori colligatur: hinc illi effectus sympathici, quibus

anima, utut spiritualis tota, nunc patiente corpore patitur, nunc cum lætante lætatur.

Organo nempe pneumatico non absimilis homo est, in illo si tangas claves, ut vocant, dant sonitum fistulæ; in hoc si moveas sensus, anima conformi symptomate cooperatur. Unde non difficulter intelliges, quæ ratione Davidis cythara è turbulento Saule expulerit Sathanam; id enim si virtute directâ contigisse existimes, hallucinaberis: quid enim Musica non habenti aures? sed harmonia hæc potius Saulis temperiem, furore penitus conturbatam, ad quemdam redegerat ordinem, sicque Stygium hospitem, qui non piscatur, nisi in turbido, domicilio deturbavit. Intelliges, quæ ratione

a Micheas, & Eliseus Spiritum a
Propheticum per modulos Mu-4. Reg.
ficos excitârunt: Lucius Sylla ani- c. 3.
mi motus sedaverit: b Democri- b
tus Clytemnestram in Castitate Homer.
firmârunt: qua ratione Theodori Odyss. 3.
cus Rex ad domandos Barbaros: c
c Cyrus ad animandos Martiali Cic. l. 2.
furore milites Musicâ usus sit: de leg.
qua ratione d Legislatores per d
Musicam Juventuti instillaverint Æli. l. 2.
leges, Græci contra, ac Arcadii de var.
ferinam indolem induerint, ab eo hist.
tempore, quo à Musica discessêre.
Intelliges, quæ ratione Pythagoras
adolefcentem quemdam Taurom-
meum, infans amoris œstro percitum;
spondeo personante reddi-
derit

derit tranquillum : qua Theophrastus commotos animi fluctus , Orionis cytharâ , solitus sit ad pristinam revocare malaciam : qua Terpander seditionem Lacedæmoniorum sedaverit : Empedocles Juvenis sanguinolentum furorem represserit : qua Theodosius , ob dirutam Uxoris statuam in Antiochenos vindictam spirans , inter epulas sic cantu sit delinitus , ut non modò pepercerit , sed etiam ingemuerit : in causa nempe sunt spiritus , quibus veluti administris Anima operatur : hi enim , cùm subtilissimi sint , & sanguineus veluti vapor , adeoque facile mobiles , aère harmonicè concitato mox similiter animantur , quam concitationem advertens anima , pro vario spirituum motu , varios quoque induit affectus. Intelliges denique , quomodo , referente Kirchero , sæpe pestem , Lycantropiam , aliàsque infirmitates ab agris depulerit Musica , medicina eò magis operata , quò minùs amara. Vitales siquidem spiritus , statim atque sonos acutos , aèremque celeriter commoventes percipiunt , motum illum , ejusque rhythmum facile imitantur , tandèmq; redditi celeriores , calidiores , phantasiam de malo , animæ molestant , avertunt , exhilarant , humores noxios dissipant , vapores tetros attenuant , mitigant , quibus morbi procreabantur.

LEUC. Quæ ad Apollinis Lyram suspenfa prostat ex vitro machina? quid sibi purpureus , in pellucido hoc tubo liquor? MEL. Thermometrum vides , instrumentum non minùs , quàm cythara , Appollinis dignum genio , atque ingenio : nam cythara , affectus animi librat , Thermometrum frigoris , & caloris incrementa mensurat ; invento adèd paradoxo , ut si illud vidisset Antiquitas , purpuratam Thetidem , in hoc throno vitreo mobilem , thure , & victimis adorâset. Arti suos debet Natales , quos ab erudito Drebellii cerebro hausisse ferunt : perfectiorem subinde manum imposuère Ottones Gericke Magdeburgi , Kircheri Romæ , Academici Lyncei Florentiæ , ut adèd vix sit Scientia , quæ non speciale commodum traxerit ab hoc divino propemodum invento. Exinde enim Astrologia desumit peculiare cœlestium corporum influxus , Geographia climatum Naturam , Optica aëris refractiones , Medicina liquorum , & salium commixtionem ad debitum frigoris , ac caloris temperamentum , Chimia statum cujusque rei eliquandæ terminum , & Physica denique colligit caloris , & frigoris incrementa , & decrementa. Nam si appertum inferiori ex parte sit Therinoscopium , crescent calore decrescet liquor , utpote qui aperto ostiolo facile tunc cedit aëri , per

Plut. de
Mus.
S. Gallenf

Pbonurg.
l. 2. sect.
2. c. 2.

calorem se extendenti. Contrà , si utrobique clausum sit orificium, invalescente calore ascendet liquor seque extendendo sursum protrudet aërem , quia viribus debiliorem. Quòd si manus superiori ex parte calefaciat vitrum , rarefacto aëri cedet liquor, eò facilius , quo nativo frigore magis est condensatus. Ubi vides , experientiam adeò paradoxam refuldi in corpora nunc per condensationem compressa. Quòd si ulterius à Physicæ Cultore petas , qua ratione id ipsum contingat, hærebit paululum, mox contractis humeris reponet; sunt, qui aquæ per calorem elevata & ob frigus denuò subsidentis hanc causam allegant , quòd nempe liquor ab agente extrinseco calefactus apertis meatibus tenuiores halitus , & intrusa corpuscula per vitri poros recipiat , & frigore contractus eosdem denuò repellat. Sunt qui ad ubicationes majores , vel minores confugiunt , quibus volunt corpora rarefcere , vel condensari non per intus suscepta , vel ejecta corpuscula , sed per eadem materiæ partes , ob alteratum temperamentum , jam magis extensas , jam magis contractas. Utranque Sententiam veritatis quodam splendore illustrant , ita tamen , ut suæ non desint tenebræ his lucidis intervallis. Hi luctantur cum punctis inflatis , vel saltem indivisibilibus , quæ in Ente materiali exi-

gerent modum existendi definitivum , ut habet phrasis scholastica : nec non cum materia , quæ modò spatium occuparet majus citra replicationem , modò minus citra compenetrationem. Illis obstat multitudo pororum in vitro , aditusque non ita facilis per tormenta metallica ; copia ignis in pulvere pyrio , vel saltem defectus materiæ tantæ heterogeneæ : imò obstat ipsa aura ætherea , quæ videtur subtilius conficta , quàm probata solidius. Quidquid sit , me vadem non interpono : fortè duos inter litigantes gaudebis tertius , si dicas , rarefactionem non raro fieri utroque modo , quo scilicet corpus exigens ubicationem majorem se se dilatet , sicque dilatatum intromittat corpuscula , sensim sine sensu , per omnes corporis rarefacti partes intrusa.

LEUC. Alia è Regione machina se se oculis ingerit , priori non multum dissimilis , ut in hoc Artis technophylacio gemellos meritò credam, Castora , & Pollicem. *MSL.* Barometrum vides , quod ab Authore tubum Torricellianum appellant. Hunc inter Artis Miracula putes Prophetam vel si mavis cœlestem Mercurium , qui Diphteræ cœlestis arcana Mortalibus pronunciet Augur simul , atque Interpres : nam Hydrargyrus ad altitudinem certam suspensus per varias ascensus , & descensus vicissitudines , aliis instantem tempestatis muta-

tionem, aliis externi aëris gravitatem, universis amplissimam discurrendi materiam demonstrat: inventum vix non divinum, cujus experimentum non solummodo Serenissimos Uladislai IV. Regis oculos in Polonia, Purpuratorum Principum in Italia, & Illustrissimorum quorumvis hominum in Gallia ad jucundam sui contemplationem pertraxit, sed quod teste Schotto multorum ingenia, & calamos excitavit, ut effectuum tam mirabilium causas & indagarent, & inventas publico consignarent. Porrò præcipua hujus experimenti Phænomena sunt, quòd quantumcunque longus, latusque sit tubulus, Mercurius ad altitudinem 27. digitorum descendat. Si in stagnante Hydrargyro vitrum inclines, ascendat ad connaturalem sibi mensuram: si tubulus 27. digitos æquet, nil de Hydrargyro defluet. Si in loco colloces sublimiore, majorem altitudinem capiet in valle, quàm monte: denique si Musæo hoc instrumentum suspendas; descensu nubila, ascensu venturam serenitatem prænunciabit: quorum omnium si analysin physicam à Philosophia exquiras, committes Sophos cum Sophis, & hoc pomo Discordiæ innumeras movebis lites. Clamabunt aliqui, se ex delabente Mercurio vacuum jam demonstrasse ad oculum: sed clamant in vacuum, nam solidius illi qui vacuum hoc partim subtilissimo aëre, lateralibus vitri poris

adhærente, aut succedente, partim exhalationibus Mercurialibus occupant. Alii cuncta Phænomena in metum vacui, audacter, & sine metu rejiciunt; sed rejiciunturabilis, qui Mercurium æqualiter suspensum, per aëris gravitatem, & pressionem illius elasticam explicant: nam cum columna aëris stagnanti Mercurio incumbat, trudatque deorsum, hoc ipso ex istorum Sententia, Mercurialem columnam in æquilibrio suspensam tenet. Et sic eruitur ratio physica, cur æqualis in diversis tubulis altitudo Mercurii: quia nempe idem ubique æquilibrium tenet inter columnam aëream, quæ premendo suspendit Mercurialem. Quòd æquilibrium, si ascendendo montem, brevior aëris columna mutetur, mox descendet aliquantum Mercurius, si in Recipiente per extractum aërem omninò tollas, defluet totus. Sic flante Boreâ, Cœloque sereno altius ascendit Mercurius, quàm flante Austro, Cœloque pluvio, eò quòd Cœlo pluvio, aër sit levior, quàm sereno, Burgundis si fides est. Quòd si Cœlum ad speciem quidem serenum, sensim tamen se disponat ad pluvias, eluctantur sursum innumeri halitus, in imbres denuò resolvendi: hinc est, cur minuatur aliquantulum aëris pressio, & Mercurius descendere observetur: contra Cœlo pluvio, sed ad serenitatem sic exhibente, minor est vaporum ascen-

dentium copia: unde aëri vis major elastica, ut adeò Mercurius ascendere compellatur. Præterea hic centum experimenta, quàm mirabilia visu, tam difficilia explicatu, quibus in Artis Technophylacio videas, duo marimora lævigata, sic cohærentia invicem, ut diveilli vix amplius valeant: quibus stupefcas Thetidem, naturaligravitate non obstante, in altissimos montes sponte eluctantem, si nempe canales, aquâ repletos, sic colloques, ut pars anterior maneat immersa stagno, posterior descendat in campos, stagno profundiores: quibus denique mireris in tubis apertis, & aquâ turgidis, modò superius orificium digito claudas, necquidem guttam effluere; hæc & similia paradoxa præterea, non quod ratio me destituat physica, sed in angustias contractum tempus. Si ex his quæ attulimus hæctenus, non possis colligere horum analysin, Authores consule, qui ad famosos vacui metus (asylon, ut ipsi asserunt, Philosopho indignum) meticulosi confugiunt neutiquam, sed per gravitatem aëris, vimque elasticam ejusmodi experimentis magis congruam physicam statuunt, applaudente ipso, ut putant, Philosopho: tantum abest, ut è Peripato ob id existiment serelegandos.

LEVO. Ostendisti hæctenus mira, seu (est minor)

tot inter mira non ostendisti maxime mirum, Lapidem Philosophicum. An tuum fortè Technophylacium Stagiritæ pauperi consecratum, quòd hoc Artis prodigio careat? *MFI.* Necdum tibi revelata Artis Secreta omnia: quod ultimum, optimum. En! *Augurel-* Philosophicum Lapidem, per *lus l. de* quem Sophi intelligunt pulverem, *Chrysof.* aut tincturam quamdam, qua *ad Leon X.* modica auri quantitas augetur in magnam, vel disposita alieni mineralis materia in solidum aurum converti potest. De meliore hac Midæ virgula sic nostri temporis Vates:

Ippius ut tenui projectâ parte, per undas

Æquoris (argentum si vivum tum foret æquor)

Onne vel immensum verti mare possit in aurum.

Ut adeò mirum non sit, quòd pretiosum hunc lapidem, gemmis omnibus anteponendum, multi secretioris Naturæ sigillum, & virtutem auriferam, seminali viventium virtuti similem, nuncuparint. De modo hujus thau-matopæi lapidis conficiendi non convenit inter Authores: alius alium pro genio in Ingenio, vel furnis Chemicis excoquit, ut inter tot modos Ars ista sit sine modo: adeò incertum ipsum Chrysurgiæ est fundamentum. Artis hujus Natales dicunt æque incertos: sunt qui ceras illius à Protoplasto deduc-

omnia, cum Artis ingenio atque industriâ effici valeant, non video, cur aurum superet Magisterium Artis. Erit saltem Intellectus Angelicus, quem Alchimia laterene nequeat, ut ad eò nec *forma*, nec *materia*, nec ipse *operandi modus* thavmaturgum videatur exigere brachium Omnipotentis.

LEUC. Ni me fallunt, quæ hisce auribus non rarò hæc in eruditis Sophorum circuitibus, fuere non pauci, qui aurum a se vel aliis confectum. *sic* authenticâ contestantur, quos omnes, & singulos vel erroris vel fraudis arguere, res foret plena incautæ nimium temeritatis. MEL. Appositè loqueris, quia ad scopum: est hæc ipsa Authoritas, quæ in mea me firmat certiolem Sententiâ. Nolim hîc afferre in medium Aurum Caligulæ ex Arsenico confectum; Arnoldi Villanovani aureas Virgulas, Raymundi Lulliferas, & nummos Auri puri, & Obryzi, Hetruriæ clavum mediâ parte ferreum, & media aureum, Gregorii Friderici Electoris Moguntini novos aureos, quibus puriores ipsi monetarum Præfetti se nunquam vidisse affirmârunt: sed illud reticendum non est, quod Germaniæ Ephemerides Medico-Physicæ ad annum 1670. observatione decima septima referunt: nempe cum in publica Disputatione Cornelius Martinus Antverpiensis

contra Philosophicum laugeret, Academia Juliâ acrisim coronâ quemdam ex Augusto opportunè prodeuntem am tincturam injeplumbo, illo metallo aurum, cisse, & num admiratione generacum or, adhuc calidum porrexisse Cortur, illo his verbis: *solve mihi hunc syllogismum*: quare cum Cornelius oblato auro non posset resistere, suam saltem Sententiam in Alchimia favorem mutasse legitur. Similis tincturæ grano Ferdinandus III. gloriose Memorix Imperator tres Hydragryri libras Pragæ in aurum convertas vidit, & inde aureum numisma excudi jussit, hac epigraphe: *Divina Metamorphosis* exhibita Pragæ 15. Jan. 1648. in præsentia S. Cæsari Majestatis Ferdinandi III. Imò Author est eruditissimus Anglus de Morcy, Rupertum Principem Palatinum anno 1652. Britannix Regi insignem auri massam obtulisse, qualem Oeniponti, in Tyrolis Metropoli, Alchimistæ confecerint. Plura non addo: *disq. 1. I.* sufficiat epiphonema, quod addit *c. 5. q. 1.* Magicus Philosophiæ Cultor: *tot. Sect. 4.* *diversorum*, inquit, *hac super re testimonia extant, ut nulli credere procacis animi videatur, atque perfricatæ fronti.*

LEUC. An igitur Chrysurgiam non modò possibilem, sed & facilem in tuo Peripato judicas, cum illam à tot, & tantis cultam, nec inutuli studio excultam toties fatearis?

nihil. Meliorem doce jam Chry-
sopæjam, cui suam utiliùs operam
consecrer, temporis moderni So-
phus. MEL. Hanc docet Alber-
tus virtute merito Magnus : Ar-
tem docet , qua ex quolibet effi-
cias quodlibet, ex lapidibus aurum,
ex luto gemmas , & trunco Mer-
curium. Symbolum aspice :
*quod tibi, ecce ! tuè : in manibus
tuis sunt sortes : Nam*

*Rebus in humanis Ars summa In-
tentio : cuncta*

Ex nihilo , è cunctis effi it illa nihil.
Hæc intentio Christianæ vitæ uni-
cum est necessarium : hæc Myste-
rium nostri temporis Philosophiæ:
hæc Magiæ Artificialis arcanum
est paradoxum: hæc meæ, quam
tradidi hæctenus, doctrinæ epito-
me, ut nempe efficere discas *ex ni-
hilo aliquid , ex aliquo melius , ex
meliore optimum* Leucothee ! in
manibus tuis sortes : multa agis per
diem : nunc enim necessario per-
mittis te Morpheo, nunc frugali
accumbere prandio cogeris : nunc
Palladi impendis operam : nunc
domi te negotias detinent; nunc
Sophus disputas , nunc ambulas
Peripateticus : nunc Athenæa fre-
quentas , nunc amicorum collo-
quis animum relevas, nunc hone-
stâ mentis distractione te recreas :
En ! quàm multa agas per diem, &
tamen nihil agis per diem, nisi in-
tentionis Artificio , ex hoc nihilo
efficere aliquid allabores : *quod
enim bona intentione non facis ,*

non tibi proderit , Augustino In-
terprete. Hæc intentio operum
anima, hæc est illa Evangelii lucer-
na, qua lucente cuncta sunt lucida ;
hæc ille oculus Sponsæ, quo vul-
neravit cœlestem Sponsum ; hæc
ille Thesaurus , quem demo-
liri nequit ærugo , & tineæ.
Sine hac intentione, qui colligit,
dispergit; non thesaurizat, sed di-
lapidat , lux ipsa sunt tenebræ,
optima pessima , & divino oculo
penitus execranda, juxta illud Ma-
lachia : *maledicam benedictioni- c. 2, v. 2*
bus vestris , & maledicam illis :
ecce ! ego projiciam vobis bra-
chium , & dispergam super vultum
vestrum sterces solennitatum vestra-
rum.

LEUC. Novum, ut video, Ars
istâ præbet Philosophicum lapi-
dem , tribus parabilem verbis :
propter te Domine : & quid pos-
sit esse facilius ? imò lapidem adeò
thavmaturgum , ut opera lutea
momentò inauret , ac immensum
operetur gloriæ pondus : & quid
optari possit præstantius ? MEL.
Nihil : & tamen (quæ Fata con-
stanter misera Juventutis) & ta-
men , etsi nihil hac Arte facilius,
faciliùs nihil à Sophis negligatur :
etsi nihil hoc lapide pretiosius osci-
tantius nihil hoc ipso lapide usur-
patur Hæc Stropha Dæmonis, sul-
to labore consumere Juventutem : v. 18.
hoc stratagema : ut illi eruat oculos
dextros , ponâtque opprobrium in
universo Israël, Superi ! quis
suæ

suæ iniquus aded Faber Fortunæ, ut auri locò colligeret scoriam, & neglecto tritico, inferret horreo urticas? quis felicitatis suæ hostis aded juratus, ut à Diis oblatam, & quidem absque Midæ incommodo, virgulam vel accipere nollet, vel acceptâ uti negligeret? & tamen licet omnia vilia cum charitate factâ fiant aurea, atque divina, teste D. Anselmo, tamen Charitatem negligimus, & uti aureâ intentionis virgulâ recusamus. Absit Leucothee! à Philosopho nostri temporis tam perniciofa socordia: absit ut auri spurii decoctores plûs laborent pro fumo, quàm nos pro Cælo; plûs illi inhient vanitati, quàm æternæ nos veritati. Sequamur amulsum quam nobis præbet Asceta aureus dum ait: *sicut si quis haberet virgam, quæ lapides in aurum converteret; omnem diligentiam in hac virga custodienda, & usurpanda adhiberet: ita cum similem effectum bona Intentio habeat, omnesque actiones nostras aureas efficiat, & meritorias, meritò ad*

singulas est extendenda. Imitemur exemplum Zeuxidis, cui solennis hæc in operibus tessera: *pingo æternitati.* Denique instamus vestigiis, quæ nobis relinquunt Puellæ Antiquitatis: de his *l. 2. Pa-drg. 6. 4.* Author est Clemens ab Alexandria, quod in calceamentorum suorum soleis ferrent notas, quas velut certa amoris symbola, ubicunque irent, terræ impressa, suisque legenda Amasiis post se relinquerent. Quod ille in amore profano, nos imitemur in amore Divino. Imprimamus pedum vestigiis, operibus nempe quotidianis, varias virtutum notas, amoris præcipuè, ut Divinum Sponsum in odore unguentorum trahamus, sicque curramus constanter ut tandem bravium teneamus feliciter. Satis est Leucothee! & plûs quàm satis: nam Sapienti pauca. Antequam divellamur, lege hæc Privilegia, quæ D. Albertus M. de hac mirabili amoris Chrysurgia Peripato affixit.

PRIVILEGIA ACADEMICA A S. ALBERTO M.

Magia Artificialis Magistro, Amoris Divini Jussu Peripato, appensa.

Huc citò advola pennis instructa
Cohors,

Propago Peripati alata, -
Virtutis, & scientia pennis huc ad-
vola:

Assueta legibus lege hac Privilegia
Academica Libertatis.

Privilegium primum.

Justo lex non est posita.

Cessant leges, ubi Justitia vita le-
galit:

Nec opus est regulis.

Ubi per se jam regularis est vita,

Et ad rationis normam recta, at-
que directa.

Hoc privilegium summum,

Sic sine legibus vivere, ac si con-
strictus legibus viveres.

Sic exigere vitam,

Ut tua vita sit legum norma,

Non leges vite reformanda sint
forma.

Quare à Cynicis, quid ex Philoso-
phia didicerint?

Dicent:

Sponte facere, quod alii faciunt
per legum metum.

Quare ex Aristippis, reponent:

Si omnes leges intereant, aquali-
ter vivere.

Privilegiata nempe Sophorum est
vita,

Quia tam diu privata legibus, quam
diu est supra leges:

Quam diu in vita licentia, vivit
sine licentia:

Quam diu in libertate spontaneis se-
ligat vinculis.

Quòd si hoc vite genus in predica-
mentis non numeres,

Privilegium summum, privilegio vi-
ta carere:

Nam:

A vitiorum vinculis liberum, præ-
servabunt te legum vincula.

Hæc libertatis summa libertas, non
esse liberam,

Quia nunquam est sanctius libera,

Quam ubi legibus exactius vivit
adstricta.

Nempe:

Hoc privilegium privilegiorum,

Sic vivere,

Ut privilegia non sint legum vulne-
ra, sed firmamenta.

Privilegium Secundum. Et des.

Da illi honorem secundum me- 10. v. 3. 12.
ritum

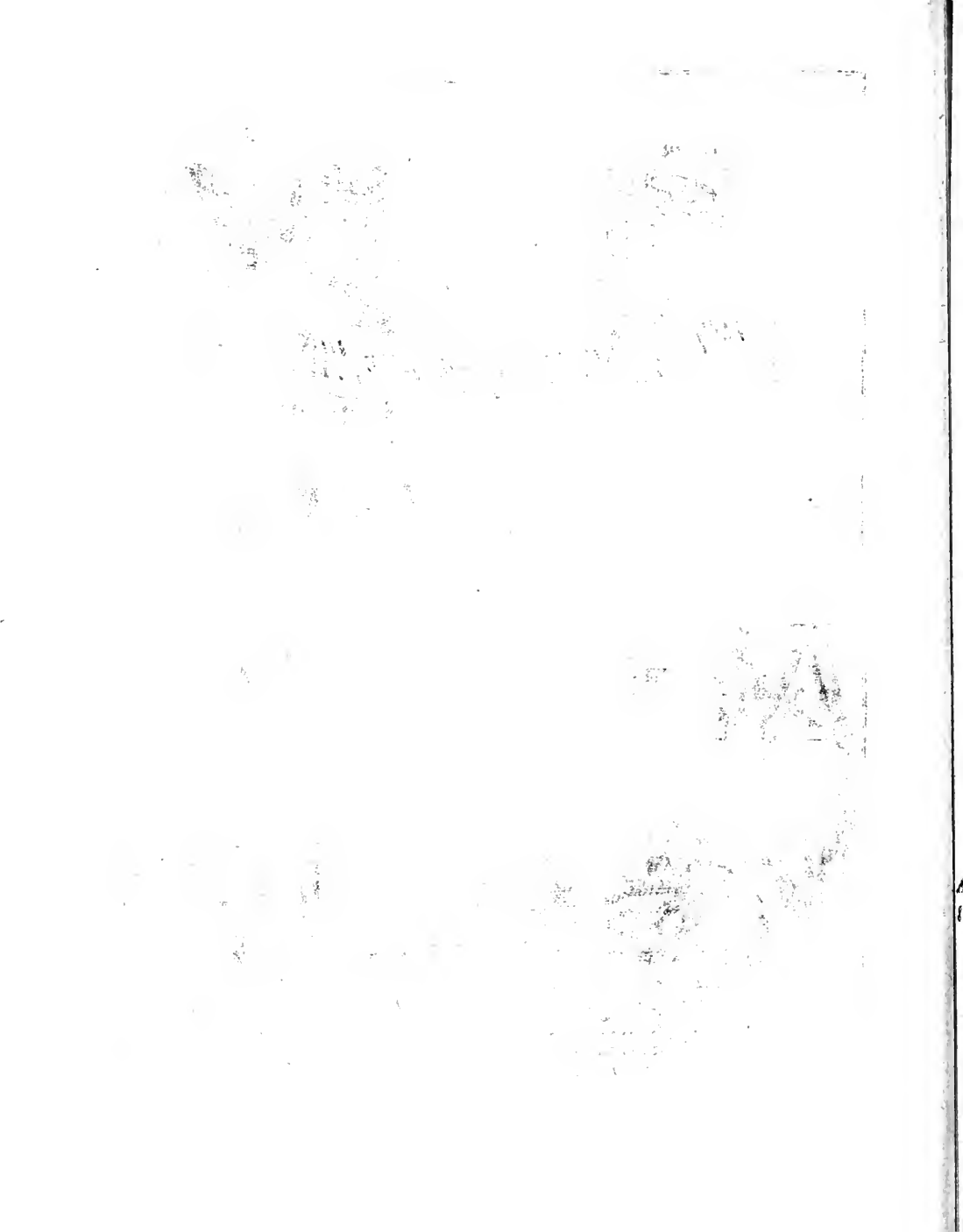
Nil magis honore dignum Philo-
sopho,

Si tamen Philosophi habeat Nomen,
& Omen,

Nec sectetur solummodo Nomi-
nals.

*S. Albertus Philosophiae laureolâ, ab ipsa Sapientia
 sede condecoratus, gemino prodigio Peripat' illustravit;
 nam ob artificialem Magiam, qua etiam statuas fe-
 cit disertas, habitus est vulgò Magus; ob eandem virtutis
 studio sublonatam, ab Ecclesia dictus cognom. ento Mag-
 nus; Verum Philosophi nostri, temporis ectupon, quia Scien-
 tia Magus, virtute Magnus. & Jast. Mär: ib. Nov.
 15. Rogg del. J. Melchior Gurtwein sculpsit.*

Nil Sopho sublimius,
Si vivit vitam, quam profitetur,
Nec iis, quæ dicit, moribus contra-
dicat.

Magnificè cuncti de Philosopho sen-
tient,

Si de se sentiat demissè:
Si scientiâ turgear, nec tamen tu-
meat:

Si in plenitudine vacuum sentiat,
Seque dicat esse inanem.

Seâ

Nullum in Peripato privilegium iis
Qui privilegii abutuntur:

Qui à nomine quarunt honorem,
Licet Nomen ab iis trahat ruborem:
Qui titulo gloriantur, quem vitâ ob-
scurant:

Cum erubescit eponis,
Quod esse debeat regumentum insci-
tiæ,
Suumque ornare cogatur invita pro-
brum.

Non adorantur Platones,
Quibus prætexta vix bene tegit lan-
ginem:

Cum Licentiatos creat Vita licentiâ,
Privilegium Altare
Non habet Honos.

Privilegium tertium.

Ad Rom.
8. v. 28. Diligentibus DEum omnia coo-
perantur in bonum.

Hoc Privilegium veri Philosophi,
Sancta Chrysopeja.

Hac Intentionis bonæ permissa est illi
Magia,

Cujus Scientia verior, praxis uti-
lior,

Copiosior fructus, gloriosior questus,

Abite Alchimista.

Aurea Fortuna inanes Mysta,
Chrysurgia amantes, verè amentes,
Mortales sordidi foetente fumo,
Impositores splendidi inani fuco.

Spe Cræsi, re Iri,
Quorum divitiæ in Luna concavo,
Quorum Artem inertem comitari so-
let egestas.

Ite!

Displicet Alchymia.

Quam Midam ne quidem Dii docere
poterant sine multa.

Ite!

Aureos fumos Diti vendite Divites,
Servient pro pomis Tantaleis,
Que ludere dicuntur avaram famam.

Ite!

Cum Philosophico lapide,
Quem compactum ex Chemicis com-
mentis, non elementis,
Nimiumque divitem Aristoteles pau-
per ignorat.

Meliorẽ lapidem nostri temporis nu-
trit Philosophia,
Tincturam auri, animam operum,
Intentionem.

Hac quidquid tangis, mox auro tin-
gis,

Sentisque Virgulam Mida,
Quam finxit antiqua Vanitas,
Et veram monstrat jam nova Veri-
tas,

Imò

Dum actus mutat, ne sint humani,
Agentes mutat, ut sint Divini;

Nam hujus Artis periti,
Sunt sicut Dii, & Filii excelsi
omnes.

HYDRA NOSTRI TEMPORIS,

Seu

DISCURSUS ULTIMUS,

De

Libertate Indifferentiæ, etiam in Statu
Naturæ lapsæ.

L EUCOTHEUS. *unt Lupi sub vestimentis ovium ; quia Iprensi pedo dilatatus , diu- que sub Mitra tectus , & stabilitus hic error. Leucothee ! ea vivimus tempora , quibus tam occultis serpit cuniculis pestis Janse- niana ; quibus tam terribiles Ec- clesiæ assultus minatur hæresis , ut vix non ruituram diceres , nisi Pe- træ staret innixa , de qua dudum proclamavit æterna Veritas : non prævalebunt. Tam calamitosâ vivimus tempora , quibus ex erro- ribus errores , ex hæresibus quin- que mox centum , & plures repul- lulant hæreses ; crudelissimæ , quia sæviunt tectæ sub larva pietatis ; periculosissimæ , quia non ab ho- stibus , sed Ecclesiæ pullis excogi- tantur. Quid multis ? ea vivi- mus tempora , quibus si à trium- phan-*

Monstra resumis denuò , quæ debellata superiùs à Philosophico Hercule existimâram. Et unde hæc Hydra , quæ quinque capitibus monstrôsâ , ultimam Mun- do minatur perniciem ? *MELAN- DER.* Ex Lerna Janse nianâ pro- rupit hæc Orbi pestis , ut obstu- pescerent nostra tempora , in unico monstrôso Partu omnes omnium Sæculorum abortus. LEUC. Tan- tane Furiis ultricibus iræ , ut in ipso Orbe Catholico pravitatis Hæ- reticæ progignant monstra ? ut è caula Christi producant Lupos , Janse nios intelligo , qui Ecclesiæ Matri tam lamentabilem minentur cladem ? *MEL.* Ita est : & eò qui- dem magis funestam , quia sævi-

phante Ecclesia rursus ad militan-
tem descenderet primus Christi Vi-
carius, quid faceret? quod sem-
per in vivis fecerat, faceret: la-
crymaretur nempe ad Galli Janse-
niani cantum; cui qui non colla-
crymaretur, pius non est, sed alit
viscera, duro excisa Caucaſo, &
ſi non gemit, ululat cum lupis.

LEUC. Superi! quo tu terro-
re mentem meam percellis? quale
Monstrum in Phisicum hoc Thea-
trum inducis, quod non tantum
Peripato, sed universo Orbi sit
formidandum? Age! mihi que
paucis da rudem notitiam, ne Me-
gacolum discursu jam pervaga-
tus, id ignorem, quod norunt eru-
diti omnes: ne minus horream,
quod p̄i omnes, unanimes calculo,
execrantur. MEL. Si plura non pe-
tas quam rudem notitiam, dabo
pro-complemento biennialis cursus,
atque discursus: quia erudito Phi-
losopho non modo proficuum ju-
dico, sed necessariam. Vidit Catho-
licæ Fidei infesta semper Impietas,
Petri naviculam, jam ultra Sæculum
fortunato gloriari cursu: vidit,
vel reductas à Lutheri hara multas
Oviculas, vel saltem in Indiis, per
innumera trophæa, illas denuò
suppleri clades: vidit, & ut solet,
infremuit. Hinc nova consilia
agitans, decrevit renovare anti-
quas strages, & ut facilius vince-
ret, superfeminare Zizania statuit
non nisi optimo tritico vel immix-
ta vel tecta: imò, ut eò gloriosius

triumpharet; ea superfeminare
constituit in agro fertilissimo Gal-
liæ, quia nunquam non Christia-
nissimo. Et quia ad stratagema
hoc impium Ministro fuerat opus,
indagare decrevit, sat ambitiosum,
ut vellet; sat pervicacem, ut pos-
set audere facinus, ad quod ipsi-
met Heroftrati cohorruiſſent. In-
venit nihilominus hominem (adeò
nunquam defunt in sua damna
Mortales!) hominem eò magis
idoneum, quò sagaciori præcel-
lentem ingenio, atque dignitate
Ecclesiasticâ præfulgentem, Jan-
senium nempe, Iprensen Episco-
pum. Nec cetera defuisse illi ta-
lenta, testis est Præful D. Germa-
ni, familiaris olim Jansenii, è cu-
jus penna fluxit hoc testimonium:
non vidisse se hominem arrogan-
tius superbum, qui opiniones suas
adoraret impensius, alienas vero
vilipenderet protervius: hinc est,
quòd Societatem Jesu ambiens, sed
repulsam passus, in vindictæ par-
tem, ad evertendam ejus doctri-
nam Augustinum suum (lacrymis
Ecclesiæ maternis dignissimum,
quia Hæreticum) elucubraverit,
privatæ æmulationi per innumero-
rum animorum perniciem litaturus.
Hic proin Augustinus vix
lucem aspexit: cum declaratus est
sibi dissimilis, quia spurcius, & ex
quinque monstris conflatus Hære-
ſeos abortus. Quinque proposi-
tiones intelligo, in Orbe Catholi-
co famosas, & etiamnum à Jovis

*In Ep. ad
Chaumon-
teum.*

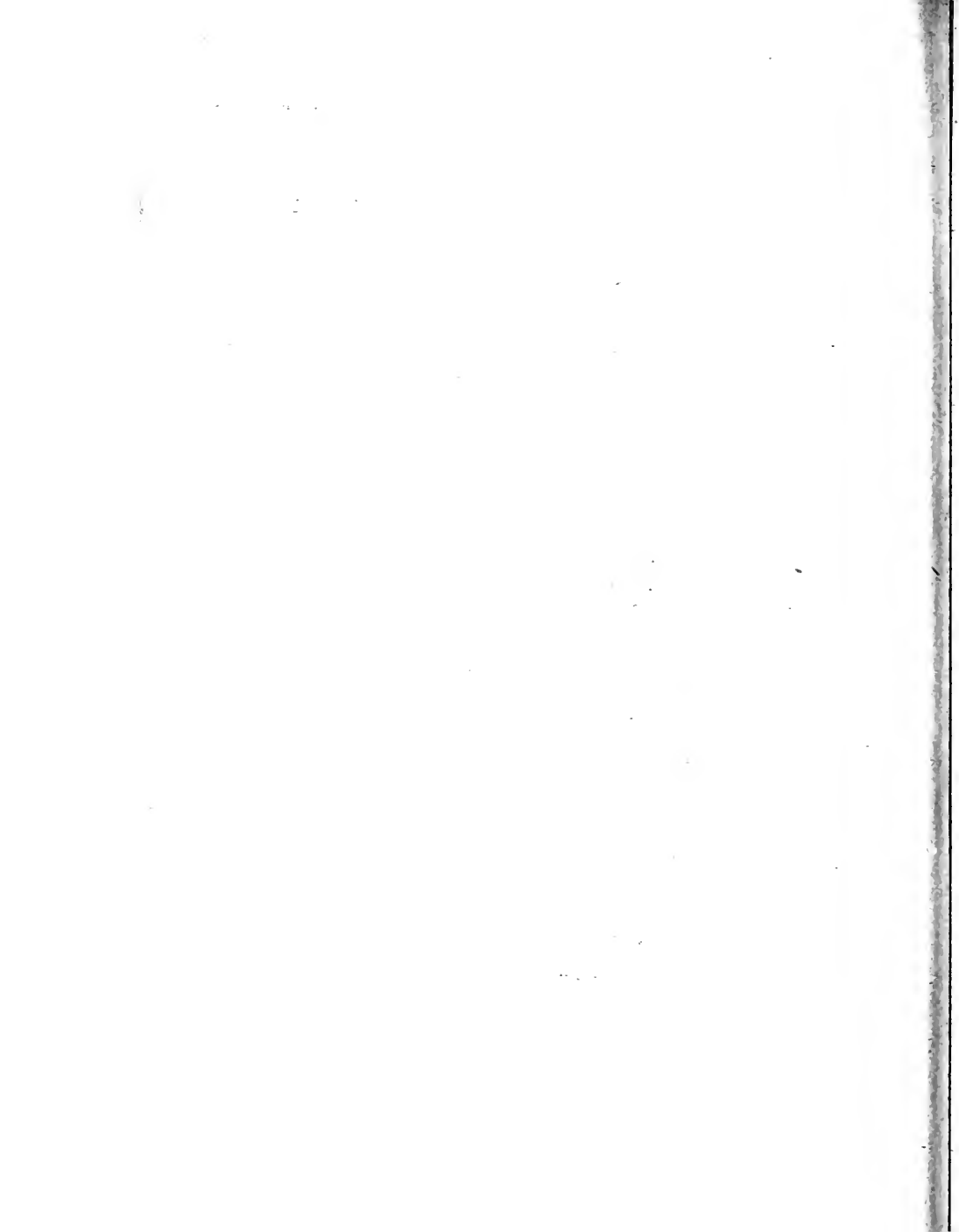
Romani fulmine fumosas, quarum secunda, cæterarum spuria Mater, in statu Naturæ lapsæ talem gratiam astruit, cui nunquam resistitur, ac proinde homini libertatem denegat indifferentiæ. Videbatur Orbi jam prostratum à Romano Hercule monstrum: sed videbatur solummodo: nam habuit Podalyrios, clanculum emissos ab Orco, qui spumâ à Cerbëri faucibus desumptâ, sanare institerant tam crudum vulnus. Fuère, qui negârant damnatum Augustinum Jansenii, eò quòd liber censura virgulæ non sit subiectus: alii afferebant, condemnationis Bullam non nisi in capite, & calce Jansenii memorem, methodo minimè *decisivâ*, sed *narrativâ*, adeoque propositiones non nisi in genere, sensûque, ut loquimur, naturali, à quocunque proferantur, esse percussas Apostolico fulmine. Fuère, qui negarent propositiones damnatas (si primam excipias, & quidem à contextu suo avulsam) in Augustino Jansenii de verbo esse contentas, sed unicam in illo tradi Gratiam de se efficacem. Fuère denique, qui negarent, sensum, quem continent propositiones fulminatæ, in Augustino Jansenii reperiri, eò quòd mitiores mereatur Interpretes tantus Author: & hoc *Factum Jansenianum* appellant: cui cum contrariam videant Ecclesiæ decisionem, illud solum ogganniunt,

ab Ecclesia in *Factis non revelatis* plus non exigi; nisi reverentiam, habendam Bullæ, quod ipsi facerent, & quæstionem juris quod attineret, Apostolico Culmini caput penitens inclinarent. Hæc illi, in suo sensu sat abundantes, firmiterque persuasi, hoc distinctionum clypeo, jam pridem pertuso, Jansenium tectum, Jansenii Fautores tutos, invincibili stare sub Lauro. Imò fuit ex illis Qnesnellus, cui Protervia firmiori chalybe armârat frontem, qui in sua supra novum Testamentum paraphrasi; Magistri errores, eâ subtilitate difeminavit, ut ex quinque plùs quàm centum damnata lolia repulularent: adeò una nocte se multiplicant, & crescunt fungi! sed & isti, Veritate Magistrâ, detecti, & condemnati; Falsitate verò Pseudo-Philosophia malè defensi, pejus propugnati, dum denique eò venianæ delaberetur obstinata in suo errore Hæresis, ut à Romana Sede, Veritatis Interprete, ad Concilium provocaret, pessimè consulta, quòd malæ causæ plures pereret Judices, & vindicativæ Justitiæ Administratos. En! quàm in publicum denique, Hæresis Janseniana eruperit, quæ non nisi in Jesuitarum latere cerebro, à Partis adversæ Ephoris spargebatur.

LEUC. Statuisti huic Monstro horoscopum, qui me latuit hæctenus. Sed quis erit Alcides, qui ejusmodi Hydram, plùs quàm

S. Iustinus Philosophus, grande in Peripato decus, quia sui temporis Augustinus: nam Christianis egram Imperatore Antonino pio, non tantum acriter defendit verbo, sed et fidem fortiter propugnavit scripto, confutans cunctas sui temporis hereses, quas inter illa Cerinthi, negatio Christi, pro omnibus morpium; et alterius cuiusdam dicentis, nil nisi hominem posse operibus, sed pro sola gratiam vincere, effugue fecit, Cn. Iulienus proavos, ab hac Augustino debellatos, vero Philosopho, quia ob Philosophiam adeo Sanctum Martiri, lauream coronato. Ex Surio. I. M. Gutweid sculpsit.

Giganteo robore debellet? MEL. Hunc non alit Peripatus, sed Prytaneum illud, quod incolunt Justini, & Augustini. Si Philosophicam sphaeram fas esset transgredi, Augustinum opponerem Augustino, verum spurio, Catholicum Hæretico: & nullus dubito, quin huic Hydræ contundi posset monstrosum caput. Sed Philosophi Philosophos sequimur; à Justino Philosopho Herculeam petemus clavam. De hoc Sanctissimo Martyre Annales produnt, quòd licet Philosophus, Catholicae tamen Fidei acerrimus extiterit defensor, & vindex: nunc enim illam propugnauerat verbo, nunc confirmarat exemplo; nunc hostes sic confutauerat scripto, ut hoc illi statueretur elogium, nullam fuisse sui temporis hæresim, quam calamo non debellasset. Inter alias doctrinæ pestes, invaluisse tunc legimus errorem illum quo quidam Simonis Magi spurius Pronepos ausus est dicere: *nil suis hominem posse viribus, sed per solam gratiam vincere, efficique beatum.* En! thesin, cujus Jansenius infelix Echo: dum sic adauget gratiæ vires, ut homini adimat libertatem. Et quo putas Philosophico relo impugnaverit doctrinam in Peripato tam paradoxam? nunquid opposueris sensum communem, experientiã manifestã suffultam, quo, etiam in statu Naturæ lapsæ, plurima

quotidiè facimus, quæ tamen liberè omittere poteramus? objecerit sublata hac libertate, deliberationes fore nugatorias, futilia præcepta, vana consilia, inania præmia, atque supplicia? dixerit, sic Deum ipsum crudelissimum fore Tyrannum, & omnis peccati Authorem? quæ omnia quàm Theologicis scitis cohæreant, viderint illi, ad quos meritò appellat inferius Philosophiæ Tribunal.

LEUC. Jam non miror, cur Ecclesia rursus renovet preces, & calidissima, quibus Cœlum quondam fatigaverat, suspiria repetat: à *Dialectica Augustini libera nos Domine.* MEL. Ita est: adoravit Ecclesia Augustinum Theologum, sed & formidavit Augustinum Philosophum: venerata est Augustinum Christi, sed & execrata est Augustinum Manichæi. Ita sensit primitiva olim Ecclesia, & ita sensit hodie dum adulta. Adorat etiam nunc Augustinum Christi, sed & execratur Augustinum Jansenii. At quid ego vituperiis prosequor quem tot elogiis alii prosequuntur? Innocens est, novus hic Augustini Pronepos, & de Theologia optimè meritus, dum Deo eripit misericordiam, Christo Redemptionis gloriam, Ecclesiæ Authoritatem, Fideibus spem, Viatoribus gratiam, Naturæ Arbitrii libertatem. Innocens est, & de Philosophia quoque optimè meritus, dum

dum Naturæ arcana linguâ profanat vernaculâ, ut in Peripato jam discurrant, & garriant, jam philosophentur, & fabulentur plures Sophæ, quàm Sophi: dum muliebres acus mutat in calamos, colos in scèptra, quibus creet dignas hoc Promotore Magistras: dum epomide ornat amicas, doctorali annulo Sponfas: dum tot erigit Athenæa quot Gynæcea: verbo, dum scientiæ sacræ margaritas projicit ante porcos, quia ante Margaritas & Margaritas. Et hæc sunt Jansenii & Assèclarum præclara, si Superis placet, in Academiis merita, hæc nostri temporis probra, hæc Theologiæ ludibria, hæc Philosophiæ profanatae dedecora.

LEUC. Et quid nos ad ista? an sublatis humeris fileamus? an hianti ore spectabimus Augustinum Jansenii, sic inter Helenas philosophantem? MEL. Minimè Gentium mi Leucothee! in Academia vivimus, quam meritò propugnaculum dices Jansenio semper invictum. Fuit hæcenus hic illi honos, ut Promontorium esset Germaniæ, quod non modò sisteret, sed & retunderet Hæresis novellæ fluctus. Hæc gloriosa conamina, & ego adjuvarem hodie lubens, nisi angustiam temporis metam cursui, & discursui ponerent, ipsaque abstraheret me reverentia, ne alienæ messi temerariam imittam falceam.

LEUC. An ergò exhausta Philosophi pharetra? an nullum suppetat Peripato telum, quo jugulet hunc nostri temporis Minotaurum? age, ad Dialecticam trutinam propositiones Jansenii revoca, & pro biennalis discursûs, epilogo discute per discursum, *qualem post factas hæctenus à Jansenio præmissas, Friburgensis Peripatus finalem ei, hoc tempore, præfagiat conclusionem?* MEL. Augurem me cupis, qui ex Peripatetico tripode per vaticinia compleam Philosophiam. Sit igitur; & ultimis votis non refragabor; sed quia Philosophum hæctenus egi, & Ethicum, ad cotem Philosophico - moralem examinabo præmissas Jansenii, ut ex illis suâ veluti sponte fluat conclusio, quàm novitiæ Hæresi non difficulter præfagire potest Peripatus. Et primò quidem, latere neminem potest, modò primis labiis Philosophiæ placita degustârît, conclusionis bonæ, sive malæ indicia à præmissis desumi, quæ nisi certis sint innixa principiis, pessimam omineris sequelam, necessum est. Sic teste Philosopho ex meris negativis quid sequitur, nisi inane nihil? ex meris particularibus, nisi connexio spuria? ex pluribus, quàm fas est, terminis, nisi conclusio pessima? Jam percipe præmissas, quas in suâ Dialecticâ morali malè ponit, pejùs defendit larvatus iste Sophista Augustinus Jansenii. Percipe

cipe, quot terminos, tot nullis terminis circumscriptos errores: quot propositiones, tot ex ipsa Cerberi spumâ coctas, denuoq̄que recoctas Hæreses. *Præcepta Dei*, inquit, *hominibus etiam justis non sunt possibilia: interiori Gratia in statu Naturæ lapsæ non resistitur, nec resisti potest: ad merendum, vel demerendum non requiritur libertas indifferentiæ: Christus non est pro omnibus mortuus.* En! præmissas, negativas ad unam omnes, & qualem ex hisce Peripatus præfagiat conclusionem? heteroclitico scilicet Authoris ingenio dignam, quia pessimam. Quid enim melius speres à præmissis, quæ negant, quidquid sancti habet Olympus, quidquid boni hic Mundus? quæ negant, quidquid Mortalibus est proficuum, Christo honorificum? quidquid Deo est gloriosum? quis credere possit sacrilega cerebri aberrantis deliria, furiosas Jansenii, Gallô ebrii, extases? æterno Numini denegat misericordiam, dum ait, post Adami lapsum plerôsq̄ue à DEO creari, eum in finem, ne sua desint ignibus æternùm arsuris alimenta: & quid Deo affingi possit crudelius? Christo denegat Bonitatem, dum ait, eum præcipere, quæ servari non possunt, nec sublevare sub intolerabili corruentes jugo, sed æternis mactare suppliciiis: & quid vel à Tyranno expectare posses immanius? Mor-

talibus denegat spem, dum ait sollicitus pro Inferno Episcopus, Barbaros, vel si qui suis immoriuntur sceleribus, sine omni præsidio relictus, quo clausum ad Cœli delicias aditum, rursus sibi aperiant miseri: & quid cogitari possit truculentum magis? non commoro alios in hisce negativis contentos errores, quibus Christi patientis amorem crudelitatis accusat; quia reprobis denegatum: quibus Naturam ipsam crudelibus constringit necessitatis vinculis: quibus mortales in desperationis barathrum præcipitat laureatus iste Orci Magister: non refero centum alia, quia horret animus cogitare, quæ Jansenius in hisce negativis non erubuit fingere. Ego certè revulsos credidissimè Inferos, & Furiarum cætervas ex Orco erupisse, quæ deceptis hominum mentibus, per tot atrociam novæ Sophisticæ figmenta illuderent. Sed maneat sepulta in suis tenebris Tartara, vincit Jansenius impietate Inferos crudelitate vincit Furiarum cætervas: tam atrociam enim, vel ipsi non potuissent Inferi, vel erubuissent Furis fingere: vincit, dum per negativas aded̄ crudeles, adimit Deo Justitiam, Naturæ libertatem, Mortalibus fiduciæ anchoram: vincit, dum à Redemptore apertam, denuò occludit salutis januam, ut quâ late potest, recludat angusta nimium, pro suo Zelo;

Tartarorum ergastula. Ite jam Adæ infelices Posterī, mandatorum jugum excutite: Tyrannus est, qui lapsis Naturæ viribus intolerabile, non nisi ad vestrum id vobis dedit interitum. In vestris fordibus sordescite peccatores, peccastis, sed quis contra torrentem, destitutam remis propellet naviculam? *Vitrix est timor, cui lapsa nequit Natura resistere: pro lapsi estis, sed stare quis poterit, nullo fultus gratiæ Divinæ auxilio? favor celestis desuit, quo sine ruatis, necessum est.* Abstergite lacrymas pœnitentes: nam quid inani vos frustra luctu consumitis? fors lacrymando Gratiā recuperare confiditis? frustra est: *peccauri nil remanet, nisi superba egestas, segnis indigentia, impotentia generalis ad omne bonum.* Orando vos cupitis à lapsu erigere? frustra est: *Oratio impii novum peccatum est, & quod DEUS illi concedit, novum est in peccantem supplicium.* Gemitibus flectere cupitis DEI misericordiam? frustra est; sivev illa à *Judæo exigere legem, qua jubet surgere, licet in sua lapsum impotentis relinquat.* Forsan à Redemptore speratis auxilium? frustra est: *pro peccatoribus is non est mortuus.* Ergò abstergite lacrymas, desperate, Servator crudelis est, qui suo exclusos pectore, dudum necessariis vos destituit redemptionis suæ auxiliis:

ruite securi in omnis generis scelerata Mortales, fatalis necessitas est, quæ per victricem vos eruet Gratiā, qua sine non potestis resistere. Deum immortalem! quæ hæc horrenda Sophistæ hujus, cuncta negantis insania? potuitne furor eotisque adigere hominem, rationis compotem, ut, quidquid boni habet Natura, susdæque verteret? Catholicum, ut quidquid sanctum habet Olympus, conculcaret? Episcopum, ut quidquid Numen habet Divini, destrueret? prò imensum ingenii, vertiginem semel passi, barathrum! & tamen quis non obstupescat? & tamen ex hisce negativis pessimam conclusionem defendunt Mystæ; quibusvis Mauris nigriora propugnant Ingenia; ipsæ dilātant Ecclesiæ Mithræ: & tamen his præmissis tantus habetur honos, ut erroneæ ne videantur, errasse proclametur Ecclesia: & tamen tanta huic doctrinæ, vel ab ancillis habetur fides, ut sepositâ color scholasticis pium quemque fatigent jurgiis. Plaudet igitur Janseni, tanta tui est Ingenii Gloria, ut strangulaveris Naturæ vocem pro libertate clamantem, quo Mundi silentis ora in tua aperires encomia: tantus in laude amor, ut omnes desipere debeant, Jansenius ut possit sapere: tantus in laudis amore furor, ut nec Deus esse bonus jam possit, dum sine hoc Jansenius nequit haberi ingeniosus.

LEUC. Si minùs potenter, tam ferventer saltem peroras, ut non ausus sim hæcenus interrumpere loquentis filium: habes me totum, nec ego ex negativis hæcæ felicem Jansenianæ hæresi auguror conclusionem. An nullum ampliùs in hæcæ præmissis errorem notas?

MEL. Maximum: nam universalis nulla, particulares sunt omnes: & qualem ex hæcæ Peripatus præfagiat conclusionem? dicam, ex negativis pessimam, ex particularibus pessimâ pejørem. Percipe: aliqua, ait, præcepta hominibus etiam justis sunt impossibilia: aliqui tantùm à Christo redempti: ad merendum, vel demerendum sufficit aliqua tantùm libertas. En! jam tertiam particularem, cùm duæ sufficiant ad pessimam conclusionem. Sed quid ego dico particulares? Erro, sunt universales, quia continent propemodum universos errores; quia in particularibus hæcæ sunt universæ omnium fere temporum hæreses. Gallinaceum, non Gallum hæcæ monstrat Jansenius, dum Gallinacæi in morem, putrefacta dudum ex hæresum fordibus corradit dogmata, quibus corruptum saginet stomachum Helluo, non aliis, quàm hæcæ foetentibus Augiæ dignus cupediis. Gallinaceus, si famæ fides est, tam venenatam coquit ex corrupta humorum colluvie massam, ut ætate provector ovum dicatur excludere,

è quo fimi caloribus excocto, tandem Basiliscus erumpat, monstrum venenatâ lue pestiferum, & integris sæpe Regnis perniciosum. Jansenium si spectes, magis exitialem stupebis in monstro foecunditatem. Tam venenatam quippe ex corruptis doctrinæ sordibus congestit colluviem, ut canescente jam senio (tantæ molis erat parturire monstrum, Orbis Christiani excidio destinatum!) ovum effuderit, ex quo non error particularis, sed quinque; ex quinque mox plùs, quàm centum prodiere, hæreses, velut totidem Basilisci, venenò pestilentiores, quia furunt in animos; horrore crudeliores, quia toti Christiano Orbi luem minitantur contagiosam. Revolve mecum, si quidem sine horrore potes, revolve tristissima tempora, quibus suam traxere originem hæreses, & videbis Orci solenne prodigium, ut quod per Pythagoram finxit fabulosa Antiquitas, id in hæresum metempsychosi verum effecerit præstigiatrix impietas. Videbis, me luculentam Jansenio inferre calumniam, dum ejus hæresin appello novitiam, ut pote quæ jam primis temporibus professæ, conclusionem suam vidit ab orbe Catholico exterminatam. Doctrinam excogitaverat, foecundus ille Hæreticorum Proto-parens Simon Magus, ex qua duo illius Afflectæ mox varias de-

duxere præmissas, quibus ceras suæ originis debent præmissæ Jansenii. Dixi, quòd jam ibi proclamata sit *Gratia vittrix* cum detrimento libertatis: & ecce! præmissam Jansenii impiam, quæ jam tum pessimam post se traxerat conclusionem. Crocitaverat alter, quem Cerinthum historia nominant, ingens à D. Petro commissum flagitium, quòd ad Gentes descenderit: *non enim Christum pro omnibus etiam Infidelibus mortuum.* En! particularem Jansenii ex qua conclusio sequitur universaliter falsa impia, & scandalosa. Sed quid ego in particulari me errore detineo? dixi universas propemodum hæreses in se continent particulares Jansenii. Quid enim? Simones scimus impiè Divinam licitatos Gratiam: Jansenium videmus pro Gratia liberum vendidisse arbitrium, nundinatorem magis scelestum, quia & Deo, & libertati humanæ injurium. Arios in Divinum Filium scimus sacrilegios; in totam verò Trinitatem Jansenium: cum Patrem facit injustum, quia præcipientem impossibilia: Filium immitem, quia non pro omnibus mortuum: Personarum acceptatorem Spiritum Sanctum, quia non omnibus necessaria conferentem auxilia. Manichæum delirasse scimus in mali principio; insanire videmus Jansenium, cum Deum facit mali Principium.

Pelagium scimus per Naturæ vires tollere Gratia necessitatem; novimus Jansenium per Gratia necessitatem tollere Naturæ vires, & libertatem. Lutherum novimus per fidem eliminare fidem; Jansenium per Gratiam in hominibus destruere Gratiam, simul & fidem. Calvino scimus eandem quidem esse cum Jansenio præmissas, Discipulam tamen, in Arte videmus Superiorem Magistro, quia argutatur subtilius, cum inauditâ hypocrisis suas concordare jactitat cum Ecclesiæ doctrinâ præmissas. En! quàm in una Jansenii hæresi universas propemodum, quas unquam Orcus evomit, repullulare cernimus hæreses.

LEUC. Habent, ut video, quòd triumphent Tartara, tam peritum nacta in Jansenio Sophistam, qui quos divisim reliqui, in unum omnes collegit fallacias, ut unus perderet universos. Habet quòd plaudet Hæresum ingeniosa Parens: nam edidit Partum, heteroclitico Ingenio suo dignissimum, quia continentem omnes Ingeniorum abortus. Attigit Gloriæ verticem, dum per Gratia ipsius dominum, jam Inferorum stabilivit Imperium: dum pro gentilitio scuto Iprenssem exhibet Insulam; pro insignibus tot epomides Sophorum. Habet, cur gaudeat scelerum nutrix Impietas: nam fixit Gloriæ suæ columnas cum Hercule, dum se ipsâ jam major, sub

sub specioso gloriatur pietatis schemate: dum in Christianissimo Regno, suum, tanto cum plausu, firmare tentavit solium: dum eodem robore, quo toties impugnata, jam ipsam oppugnare præsumpsit Ecclesiam. Quid putas, ad hos scelestos ausus cogitaverint Clodovæi, Ludovici, Philippi augusti cineres, quorum in exantlandis pro fide laboribus, viva etiamnum viget in posteritate memoria. Quos sensus habuerint Ludovici Magni maximi Manes, quo stante jacuit, quo jacente, erigere se se tentavit Jansenii Lernæ pestis: ad cujus inferias mox intonuit Hæresis funestum Patriæ afflictæ Lessum. *MEL.* Intonuit: sed quæ Regni hujus nobilissimi Gloria, frustra intonuit: tripudiârunt Jansenii Affectæ ad Patriæ luctus, jubilârunt ad Majorum lamenta, vitiosis cumulârunt præmissis præmissas: gloriati sunt Sophistæ sacrilegi, sed frustra sunt gloriati: faxim, vertet Sors brevi vices, iisque infaustam hoc tandem tempore dabit conclusionem. Quid enim mitius præfagire queat Peripatus, dum præter jam dictos errores, quatuor quoque terminis Jansenianæ vitiantur præmissæ? quatuor terminos continent, dum continet Episcopos quatuor appellantes: vitium si cupis, est *appellatio*, qua mediis doctrinæ novellæ terminus jam ab uno appellat ad aliud, à

Pontifice ad Concilium, ab Ecclesia dispersâ ad congregatam. Vitium hoc debet Jansenius, non minùs vitiosis in Arte Magistris Pelagio, atque Luthero (prò quanta nomina, gloriosis illustriora incendiis, quàm à fumente Herostriatus Epheso! prò quantos Heroas, Gigantum Soboles, quorum in oppugnando Jove Romano temerariam, & inauditam ferociam fera stupefcit Posteritas) his debet hoc vitium, jam in elapsis Sæculis à Christiano Peripato detectum, & condemnatum. Appellavit cum suis Pelagius, petiitque *Concilium legitime congregatum in loco securo*: eosdem terminos usurpat Jansenius in suis Affectis posthumus: & quid mirum, si Discipulus juret in sui verba Magistri? Lutherus inauditâ Proterviâ calamum strinxit in ipsum Pontificem: in eundem non unum, sed plures calamos stringunt Jansenii Affectæ, nunquam magis acuti, quam si calamos in Pontificem acuunt. Lutherus, sub specioso titulo pietatis, pro Veritatis defensione, Ecclesiæ utilitate, nec sine debitâ simulatâ mentis submissione, à Leonis Bulla ad futurum appellavit Concilium: iisdem titulis, iisdem terminis appellant. Quatuor-Viri Galliæ protestantis: & quid mirum, quòd idem vitium, eodem anathematis stigmatem, sit fulminatum? Sed quid ego vitii

accuso præmissas, à tot Sophis, ingenii Gloriâ celeberrimis, approbatas? sat habet Authoritatis Hæreticapravitas, ut Bullam *Unigenitus* neget esse fidei regulam; ut ostendi sibi vitium petat ab illa Sede, quam novo appellationis vitio convitiatur esse fallibilem. Sat habet discretionis Janseniana astutia, dum Pontificis Bullas, nescio, quo forsân præoccupatæ mentis dictatas Spiritu, non temerè recipit, sed ad virgulam priùs censoriam revocat, ne tumultu Privilegiis præjudicanda, Gallicana turbetur Ecclesia. Innocens est palliata Christiano Zelo Impietas, dum prudentis silentii cautelâ sic temperat cum pietate malitiam, illa ne tumultuosius vincat, hæc ne cum præjudicio suo velociùs supprimatur. Injustè vapulat ab eruditò Orbe, dum errores nutrire dicitur, quos non nisi fanatici in somniis fingunt Jesuitarum ingenia, suisque excoquunt delirantes capitibus. Ita est innocua patitur, dum à Molinæ calumniis Quesnelli dogmata vindicat; dum præmissas suo calculo probat, à quibus Philosophia Orbis Catholici, conclusionem deducit, non nisi pessimam, scandalosam, sacrilegam, & hoc tandem tempore è Galliæ finibus eliminandam.

LEUC. Non vanum, reor, est omen, quod, è præmissis tam vitiosis Jansenianæ Hæresi præfigere possit Friburgensis Peripatus. Sed

vitioso jam more faciet circulem & à Philosophico tripode ad altius provocabit Tribunal. *MEL.* Frustra provocat: ad Theologicum si appellet, dudum illius conclusio, nigro notata est anathematis calculo. Si à Facultate Juridicâ Sententiam petat, dicit illa è præmissis, quæ contra Jus Divinum Deo denegant Bonitatem: quæ Ecclesiæ Authoritatem contra Jus positivum: quæ contra Jus Gentium Mortalibus spem? quæ contra Jus Naturale, Naturæ denegant libertatem: è talibus dicent præmissis conclusionem non posse sequi nisi scandalosam Superis, ipsisque Inferis execrandam. Quòd si agonizans Jansenius à Facultate Medicâ omen exquirat, dicit illa, morbum ab ipso ægroto nunquam agnitum, jam esse fatalem, & infausam necessariò post se trahere clausulam. Sed & ipsam Historiam consulat, legere poterit similes in Hugonotis præmissas, quibus Rex ille Magnus, mox in Regiminis sui exordio, fatalem dedit epilogum. Denique his ipsis in circumstantiis, æquè infausam illi præfigit Catastrophem Astrosophia diviniior, dum coronam exhibet conjunctam Cruci, volo dicere, novum Regem novo Pontifici. Percipe, quam non ex vano tripode hoc fluat augurium, postquam Mercurius hanc Parisiis attulit nuper epitomen declarationis, à Ludovi-

dovico XV. in A catholicos editæ.
 Ludovicus XV. gloriosissima ma-
 jorum vestigia æmulaturus, de-
 creta omnia, à Ludovico XIV.
 gloriosæ memoriæ, contra re-
 formatæ Religionis Affeclas fan-
 cita renovat, confirmat, atque
 omnimodæ executioni dari imperat,
 gravissimis pœnis in transgressores
 constitutis. Unde quicumque
 aliam, à Religione Romanâ Ec-
 clesiam profiteretur, si Mas ad
 transtra perpetua, si Fœmina
 ad æternos carceres sciret se con-
 demnandam: Sacramenta Baptismi,
 Matrimonii &c. si peterentur
 à Reformatis, imposterum per
 solos Ecclesiæ Romanæ Presby-
 teros administranda: pari modo
 solæ nutrices Catholicæ Hetero-
 doxorum susciperent Filios, ale-
 rentque. A suspectis de Fide, Fi-

lios ad Regiones exteras non mit-
 tendos, nec nuptui deinceps tra-
 dendos, sed potius Catholicis Pa-
 rochis in Fide erudiendos fre-
 quenter sisterent. Denique Pa-
 tres familias, si quæ legibus hisce
 experirentur contraria, Magistra-
 tui ocyùs referenda scirent, ut om-
 niseveritate in peccantes, ex Re-
 gio mandato, animatverti possit.
 Hæc Fama de gloriosis initiis illius
 Monarchæ, cui pro élogio jure
 subscriberes illud Claudiani: *Primo-
 rordia tanta vix pauci meruere
 Senes.* Sed quid ego illi elogium
 cujus gloriosa omina, jam sibi
 spondent Encomiasten universum
 Orbem. Nil igitur superest, quàm
 ut novellæ Hæresi conclusione pef-
 simâ propediem expiranti, epilo-
 gi locò hoc Epitaphium statuatur
 Friburgensis Peripatus.

E P I T A P H I U M

Hæresi Janfenianæ à Friburgensi Peripato
statutum.

Sat vixit

*Quæ vivere nunquam debuit nova
Doctrina,*

*Idcirco falsa, quia de DEO nova:
Nam*

*Nil Divinum potest esse novum,
DEUS ipse esset falsus, si posset esse
novus.*

*De Natura pura minùs sane,
De Natura lapsa minùs rectè sensit
Janfenius.*

*Post calumnias Natura, non peper-
cit Gratia,*

*Ut negaret sufficientem, finxit inuti-
lem,*

*Ut destrueret efficacem, finxit cru-
delem:*

*Ut everteret liberum arbitrium: red-
didit captivum:*

*Ut corrumperet bona opera, corrupit
merita,*

Ut

Ut excusares peccatum, fecit necessarium,

Ut redderet Christum odiosum, negavit, pro omnibus mortuum.

Volitavit aliquamdiu nova Doctrina,
Per ora indoctorum virorum, & doctarum mulierum,

Rapuit illos novitas, & istas levitas:

Fefellit omnes nomen Augustini, etiam falsi:

Nemo sub eo Magistro errare timuit,

Cujus ipsum etiam Nomen credebatur
expers erroris.

Fecit Augustinus fidem, etiam dum
fefellit:

Placuit sub eo nomine falsitas, sub
quo displicere debuerat.

Post aliquam admirationem

Vocata ad examen nova Doctrina,
Deprehensa est

Dehonestare Naturam cum injuria
Creatoris:

Dedecorare gratiam cum opprobrio
Servatoris,

Excusare peccatum necessitate peccandi;

Extinguere amorem Virtutis difficultate meriti:

Creare odium Deo homini, dum ait,
incarnatum pro paucis.

Pronunciavit hanc doctrinam
Nocentem Innocentius X.

Damnavit Augustinum falsum,

revertitur Verum:

Et quinque censuris

Plusquam quinque vitia in pramissis
confixit.

Nec tamen siluit damnata doctrina,
Transiit à jure ad factum,

Totque notis novam doctrinam
implicuit,

Ut Gordii viderentur:

Vidit hos Innocentii successor,

Dumque eos Petri ense dissecuit,
Alexander fuit.

Sed pramissas Doctrina malas, pejoribus
cumulavit Quesnellus,

Post detecta vitia, novum vitium
addidit

Appellationis,

Nec pertimuit fulmina, quia tantum
Clementis.

Fortius jam parat Monarcha parvulus,

Avo Maximo Major,

Si plus quam 100. monstra uno potest
edictò prosternere.

Sic, sic est:

Erit conclusio, quales pramissa

Hæ fatales Discipulis, illa Magistro:

Ortus Ludovici XV. erit occasus
Jansenii:

A cujus tumulo abi Lector, & ora:

Non tantum à Logica

Sed totâ Philosophiâ Augustinâ
Jansenii,

Libera nos Domine.

PARADOXA

PHYSICA

Ex Peripatetico nostri Temporis Extracta.

1. **S**ine mendacio Logicus mentiendi Artē dicit esse Virtutem. 2. Solus Intellectus prater omnia potest facere aliquid. 3. Solus Logicus nullā re per se, & substantialiter indiget. 4. Logicus etsi omnia sciat, nescit ultra sextum predicandi modum. 5. Perfectus Philosophus non scit plura quā incipiens Logicus. 6. Sine contradictione Logicus idem scit, & simul nescit. 7. Plus scit, qui novit rem unam, quā qui omnes. 8. Etsi Logicus sciat omnes Scientias, etsi sciat omnia, etiā secretissimas hominum cogitationes, tamen totum cū sciat scit ex omnibus nihil. 9. Datur in Physica aliquid, quod non est aliquid, nec tamen nihil. 10. Totus homo non vivit. 11. Potest subjectum plus esse calidum, quin habeat plus caloris, quā minus calidum. 12. Duo per additionem tertii fiunt unum. 13. Etsi non detur Metempsychosis, tamen sine peccato Philosophico Physicus diceret, Petrum formaliter converti in asinum. 14. Vulgo, non Philosophis dolor, vel mors est violenta.

Solvuntur ex Parergis, aliisque Theatris Philosophicis. 14. In nostris principiis faber manibus mutilatus, potest esse optimus Artifex. 15. Vitam, & mortem simul stare in eodem corpore mirum est, non Miraculum. 16. Non male Protagoras dubitavit, an idem possit esse, vel non esse: non enim omnis Hircocervus Philosophis est impossibilis. 17. Plantas vesca aliis plantis, Philosophis indubitatum. 18. Etiam imbelles non raro fortissimis fortiores. 19. Planta nonnullis hominibus magis verecunda. 20. Alit fontem Physica, ex quo fluunt tristitia, simul atque letitia. 21. Aurea planta Vitulocervi, Pyrus puerpera, levis gravis, & levis gravitas, Rupes ambulans, aliāque Paradoxa, non transcendunt Physica Tribunal. Ex Oedippo Physico. 22. Datur in Logica nostri Temporis Professor, qui optime docet, etsi nihil distinguat. 23. Datur in Physica aliquid, quod si malum letificat, si bonum, contristat. Ex Virgula Morphei. 24. Atheum & Brutum substantialiter non differre, patet ad hominem. 25. Etiam

abstisso capite Philosophum vivere, & philosophari, non est Miraculum. Ex flamma Promethei. 26. Deo nihil notius Saphis, nihil ignotius. Ex Sphinge Philosophicâ. 27. Quod minus est cor humanum, eo esse majus Anatomici ad oculum demonstrant. 28. Nil in Mundo fortius esse re maximè imbelli, & fluxâ, Propositio est, Philosophis (Utinam non multis !) experimentaliter nota: Ex Colosso Mystico. 29. Duos distantes colloqui posse, quin stans in intermedio quidquam audiat, tantum rudibus est Paradoxum. 30. Saxa loqui posse, & homines ibi, ubi non sunt, nihil nîrum in Physica. Ex Scylla, atque Charybdi. 31. Solis Philosophis hæc Propositio propria: loquere, ut videam te. 32. Clavim cordis non raro Philosophis commodatam à Nuxine, soli non Philosophi in dubium recocant. Ex Momi Fenestra. 32. Deus est ubique, alicubi, & nullibi. 33. Tempus nec est in tempore, nec in instanti. 34. Magis explicat aternitatem, qui dicit, quid non sit, quam qui dicit, quid sit. 35. Non malè dicit, qui dicit Infernum angustum simul & amplum. Ex Jano Bifronte. 36. Duo nunquam vident eandem Iridem: imò nec idem semper videt eandem. 37. Non omnis ignis urit: 38. Non omnis flamma per aquam extinguï potest. Ex Atlante Philosophico. 39. Multa mira mirabiliora. Miraculis, præsertim Vulgo. 40. In annos plures perferre inedia, vel protrahere somnum; ex stupido reddi doctum, & vicissim: excitare ventos, & tempestates: reddi insensibilem in tormentis: invulnerabilem in præliis: invisibilem in fugâ, & qua sunt alia, mira solummodo sunt, nec nisi rudibus dicuntur Miracula. Ex Virgula Pharaonis, & Circe Philosophica. 41. Datur in Philosophia Medicus, profus, indoctus, qui nec scribere valet, nec legere, imò nec loqui, & tamen optimè curat. 42. Datur in Philosophia rei incertissima certissimus Propheta, Astrologis doctior, licet indoctus. 43. Appollonium Tyaneum Brutorum linguas intellexisse, & Ephesi docuisse verum non est, sed verosimile. 44. Multa falsa probabiliora veris, patet ex Discursu Brutorum. 45. Bruta ad speciem hominibus prudentiora, pro Beneficiis gratiora, Simios divinantes, Elephantes proboscide scribentes, Leones mansuetos, Equos famulos, Tabellarios valantes, & quæ sunt similia Paradoxa, non mirantur Philosophi, sed Imperiti. Ex Academia Brutorum. 46. Juvenem posse fieri Senem, & Senem Juvenem, Natura vires non sperat, nec captum Philosophorum. 47. Sine Miraculo potest quis rapi in extasin, & hæere in aère suspensus. 48. Solo odore hominem vivere posse, est valde probabile. 49. Etsi color consistat in

lucē, tamen in tenebris videri posse, est clarum. 50. Ignem aqua accendi, & nutriri testis est experientia. 51. Etiam seposita Magia stygia thesauros inveniri posse per Corylum, probabile est. 52. Ficus fortior tauro ferociente. Ex Ariadne Physica. 53. Non malè in nostris Principiis Anaxagoras negavit nivem esse albam, saltem enim, & semper. Ex Parergis & Technophylacio Physf. 54. Musica non rarò optima in animi, & corporis morbis medicina. 55. Musicam non rarò utilem esse exorcismum contra Demonem, ratione naturali probari potest. 56. Negationes vident Philosophi, & ut pulcherrimas admirantur. Ex Technophylacio Physf, & Colosso

Mystico. 57. Gravia sursum, levia deorsum: ex eodem, & Oedipo Physf. 58. Datur in Physica aliquid minus majus majore. 59. Non implicat musca ferrea valans. 60. Hominiibus & pileis plere, paradoxum, non tamen miraculum. 61. Astrologia imperiti, magis Veridici non rarò Augures, ipsis Astrologis. 62. Quævis moles quibusvis moveri viribus potest ab artis peritis. 63. Sicut Natura, ita & Ars, Nature simia major in parvis, quam magnis: utraque in minimis maxima. 64. Aristoteli pauperi ex Philosophia nil remanet nisi pretiosa paupertas. Ex Technophylacio Physico.

A X I O M A T A E T H I C A.

E Peripatetico nostri Temporis extracta.

1. **Q**uidquid agis, præter salutis negotium, amissum puta. 2. Melior est humilis rusticus, quàm superbus Philosophus. 3. Scientia, quæ præ virtute despicitur, per virtutem meliùs recuperatur. 4. Scientia sine virtute plus nocet, quàm prodest. Ex Discursu 1. primæ Partis, seu Microcosmi. 5. Duo sunt fines hominis, malus, & bonus: in alterutro te esse necesse est. 7. Si peccare vis, quære, ubi te Deus non videat, & fac, quod vis. 9.

Quid prodest, si quis Catholicè credat, & gentiliter vivat. 8. Totum te exigit, qui totam te fecit. Ex Discursu 2. Micr. de Deo. 8. Nil in te magni præter animam: hanc servare, vel perdere, est omnia servasse, vel perdidisse. 10. Quid prodest homini, si Mundum universum lucretur, anime verò suæ detrimentum patiatur? 11. Quis furor est, viles à nobis haberi animas, quas etiam Diabolus putat esse pretiosas? Ex Discursu 3. de anima in Micr. 12. Hostem odisse

si cupis, corpus oderis : nullum isto salubrius odium, nullus hostis est pejor. 13. Momentaneum, quod delectat, aeternum quod cruciat. 14. Periisse semel, aeternum est. 15. Momento, quo peccas, pereunt merita, clauditur Caelum, aperitur Infernus : tanta eligis pro tantillo ! Ex Discursu 4. Micr. de anima. 16. Deus ubique aures est, & oculus. 17. Pro rot reus quisque est, quot quis traxerit ad reatum. 18. Quoties audis à malis perverti bonos ? cur experiri mavis, quam credere ? 19. Aures, & oculi, animæ scopuli : tot periére, quorum damno sapere possis, si velis. Ex Discursu 5. de aure, & oculo. 20. A momento pendet aeternitas. 21. Fixum sit, nunquam in eo statu vivere, in quo non auderes mori : securius est, perire non posse, quam juxta periculum non periisse. 22. Ubicumque ceciderit arbor, ibi erit : felix, si ad austrum : infelix, si ad Aquilonem. 23. Christiano craftinum non est. 24. Mors Echo vitæ : malè mori nequit, qui vixit bene, vix potest mori bene, qui vixit malè. Ex Discursu 6. de somno, & somnio. 25. Væ ! etiam laudabili vita hominum, si remotâ discutias misericordia. 26. Ibi non quaeretur, quam bene dixeris, sed quam bene vixeris. 27. Cum ad peccatum tentaris, cogita : fors hoc erit ultimum, quo numerum compleam : Judicia Dei abyssus

multa. 28. Si stares ad Divinum Tribunal, quid cuperes ? fac ergò nunc, quod solatio tibi poterit esse tunc. Ex Discursu 7. & 8. de Physiog. 29. O longa Aeternitas ! quid non faciendum tibi, aeternum ut sis beatus ! quid non patiendum tibi, aeternum ne sis damnatus ? 30. Nihil grave timenti, aut speranti aeterna. 31. Si tentaris quare ; an autem poterò habitare cum igne devorante ? 32. Si tibi adesset damnata ex orco anima : quid putas, diceret ? id ipsum dic tibi, & fac, quod olim factum fuisse velles. 33. Aeternitati thesauriza, quidquid collegeris aliud, auferes nihil. 34. Nulla satis magna securitas, ubi periclitatur Aeternitas. 35. Omnis jactura reparabilis in hac vita præter tempus. Ex Discursu 9. Micr. de tempore, & aeternitate. 36. Si labor terret merces invitet. 37. Ad bonam opus alliceris ? cogita : forsân huic alligata prædestinatio : nemo cognovit sensum Domini. 38. Dignum est, ut qui in omnibus te amat, in omnibus amantem redames Deum. Ex Discursu 1. Megac. de Mundo cœlesti. 39. Omnia uti vult Deus, tu quoque velis : velle melius non potes : nec à summe Bono venire malum potest. 40. Ut nihil patiaris, in tua non est potestate pati aliquid debes ; tantum cura, ne sine merito patiaris. Ex Discursu 2. Megac. de Mag. Astrol. 41. Tantum permittitur

Damon tentare, quantum prodest.
 42. *Spera in Deo, qui & juvare vult, quia bonus: scit, quia sapiens: valet, quia omnipotens.*
 Ex Discursu 4. & 5. *Megac. de Mag. Diab. 43. Si terram diligis, terra es: si temporalia, transibis cum tempore: si Deum (prope dixerim) Deus es.* 44. *Avīs ne avolet, tenetur filo: anima, ne ad Deum se levet, ab unica ligatur affectione: hæc licet modica, tenet tamen, nec à modico retinet profectū.* Ex Discursu 6. *Megac. de Brutis. 45. Mundus, & caro vocant te, & sequeris: vocat te Veritas, & non sequeris: auscultata Veritati, ut non audias vanita-*

tem. 46. *Vocationis Gratia Gratiarum Iliadem continet: vide, quot Grantias in unica Gratia negligas.* Ex Discursu. 7. *Meg. Ariad. Phys. 47. Si Mariam amaveris, omnipotens eris.* 48. *Nunquam malè peribit qui Mariæ devotus extiterit.* S. Ign. M. 49. *Deus cor, & non substantiam pensat: nec cogitat quantum, sed ex quanto quis operetur.* S. Bonavent. Ex Discursu 8. *de Mag. Artific. 50. Quid non faciunt mali, ut bonos pervertant? inficiari non potes, laborosius illi fatigantur pro Orco, quam tu pro Cælo.* Ex Discursu ult. *contra Jansenium.*

ORDO DISCURSUUM, PRIMÆ PARTIS,

Seu

M I C R O C O S M I.

I.

MAufolæum Peripateticum, sive Discursus Primus Præliminaris, de Principiis, & Principibus Philosophiæ. Patronus. S. Augustinus. Doctrina Ethica. De Vanitate solius scientiæ sine virtute. Epiphonema Atticum. Epitaphium ad urnam Aristotelicam à D. Augustino erectum.

II.

Sphinx Clarissima, sive Discursus Secundus, De Deo Rerum omnium Principio. Patronus. S. Dionysius Areopagita. Doctrina Ethica. De Ultimo fine. Epiphonema Atticum. Categorema adversus hominem à Natura ad Authorem Naturæ.

III.

Flamma Promethei, seu Discursus Tertius de Anima. Patronus. S. Franciscus Xaverius. Doctrina Ethica. De Animæ pretio. Epiphonema Atticum. Obeliscus Honoris B. Franciscus Xaverio, ex Disputatione de anima melioris Philosophiæ Lauream adepti, animarum Doctori, & Zelatori, ad metas Antipodum erectus.

IV.

Colossus Mysticus Danielis, seu Discursus Quartus, de Corpore. Patronus. S. Franciscus Borgias. Doctrina Ethica. De Gravitate peccati. Epiphonema Atticum. Anigmato-Gryphus Colosso corporis Mystico à B. Franciscus Borgia incisus, ad Oedipum Philosophicum.

V.

Scylla atque Charybdis, seu Discursus Quintus, de Aure, & oculo. Patronus. Aloysius Gonzaga. Doctrina Ethica. De peccatorum occasione. Epiphonema Atticum. Naufragium Innocentiæ ad Oculi Scopulum in telescopio Peripatetico Juculentis exhibitum. Item Dira per tubum Acusticum ex Orco missa ab anima seducta ad seductorem.

VI.

Virgula Morphei, seu Discursus Sextus, de Somno, & Somnio.

Patronus S. Sylvester Confessor ex Ordine D. Benedicti. Doctrina Ethica de Morte. Epiphonema Atticum. Statuta Academica ex mandato Mortis peripato affixa.

VII.

Speculum Physicum, seu Discursus Septimus, de Principiis physiognomiæ. Patronus. S. Bruno. Fundator Ordinis Carthusiani. Doctrina Ethica. De Judicio particulari. Epiphonema Atticum. Oraculum Philosophi Judicati ex Tripode sepulchrali, ad Philosophos Judicandos.

VIII.

Momi Fenestra, seu Discursus Octavus, de Auguriis Physiognomiæ. Patronus. S. Gregorius Nazianzenus. Doctrina Ethica. De Judicio universali. Epiphonema Atticum. Augurium Physiognomicum præsentis philosopho ad futurum judicium.

IX.

Janus Bifrons, seu Discursus Nonus, de Tempore & Æternitate. Patronus. S. Furseus Confessor. Doctrina Ethica. De Inferno. Epiphonema Atticum. Hieroglyphicum Porta Inferi incisum, Stylo ferreo, in plumbi lamina, cæte sculptum in silice.

ORDO DISCURSUM,
SECUNDÆ PARTIS,

Seu

MEGACOSMI.

I.

Atlas Philosophicus, seu Discursus Primus, de Mundo caelesti. Patronus. S. Ignatius Loyola, Fundator Societatis Jesu. Doctrina Ethica, de modo à Creaturis ascendendi ad Creatorem. Epiphonema Atticum. Enthusiasmus D. Ignatii Loyolæ, novæ Authoris Philosophiæ, in qua plùs amatur, quàm disputatur..

II.

Diphthera Jovis, sive Discursus Secundus, de Magia Astrologica. Patronus. D. Severinus Boëtius: Doctrina Ethica: de fortitudine animi in adversis. Epiphonema Atticum: Horescopus descendens Severini Boëtii, de gloriofo ejusdem Fato contra Fatum erectus à Philosophia consolante..

III.

Virgula Pharaonis, seu Discursus Tertius, de Magia Diabolica in genere. Patronus, S. Cyprianus Philosophus, & Magus ex Mago Martyr: Doctrina Ethica: de modo resistendi tentationibus. Epiphonema Atticum. Protrepticon D. Cypriani Mago-Philosophi ad Juventutem Academicam, pro con-

servanda Innocentia, contra hostiles assultus.

IV.

Circe Philosophica, sive Discursus Quartus, de Magia Diabolica in specie. Patronus. S. Gregorius. Thaumaturgus Philosophus & Daemonum Victor Doctrina Ethica: de Sapientia & Castitatis studio contra otium. Epiphonema Atticum: Programma à D. Gregorio Thaumaturgo, animarum Zelatore Peripato affixum, contra otium & otiique Sectatores Philosophos Nominales..

V.

Academia Brutorum, seu Discursus Quintus, de Brutorum Discursu. Patronus. S. Thomas Aquinas Philosophus. Doctrina Ethica: de passionum Domino. Epiphonema Atticum. Satyricon aculeata apicale, à Sopho Angelico Peripato affixum, contra Peccatores Pseudo-Peripateticos..

VI.

Ariadne Physica, seu Discursus Sextus, de Magia Physica. Patronus. S. Bonaventura Philosophus. Doctrina Ethica: de Negotio Vocationis. Epiphonema Atticum.

ticum. *Sarcasificon irritati, spre-
ricque Numinis ad Philosophos Voca-
tionis Divina contemptores.*

VII.

Oedipus Physicus, seu Discursus Septimus de *Monstris*. Patronus. S. *Hermannus contractus ex ordine S. Benedicti*. Doctrina Ethica. De cultu, & amore *Beatissima Virginis Mariae, Studiosorum Patrona*. Epiphonema Atticum. Anathema &c.

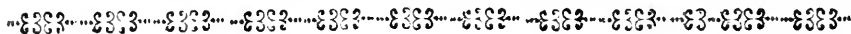
VIII.

Technophylacium Physicum, seu Discursus Octavus, de *Magia artificiali*, Patronus. S. *Albertus Magnus Philosophus*. Doctrina Ethica. De *Bono bonae Intentionis*.

Epiphonema Atticum. *Privilegia Academica à S. Alberto M. Magie artificialis Magistro, amoris Jussu Peripato appensa.*

IX.

Hydra nostri temporis, seu Discursus Ultimus de *libertate indifferencia, etiam in statu Nature lapsa*. Patronus. S. *Justinus Philosophus Mart.* Doctrina Dialectica: *qualem post factas hæcenus à Jansenio præmissus Friburgensis peripatus finalem ei, hoc tempore, præfagiat Conclusionem*. Epiphonema Atticum: *Epitaphium ad urnam Novellæ Hæresis ab antiquo philosopho Justino Martyre, affixum.*

Index Primæ Partis.

A.

Academia triplex à *Divina Sapientia Philosophis erecta*. fol. 51.

Actiones hominis externa secreta cordis produunt. fol. 154.

Adolescens garrulus argutè à Zenone castigatus. fol. 6.

Eternitas. fol. 187. &c. 187. *Damnatos maximè cruciat*. f. 192.

Alimenti diversa ratio, diversos in hominibus effectus gignit. f. 136.

B. *Aloisius Angelus aure carens, & oculo*. f. 78. *Oculorum Evergeta*. f. 98.

Anima. f. 34. &c. *Cur sollicitè curanda?* f. 50. &c. *Ejus pretium*. 36. 39. 51. *Facultates*. 40. *est unica, Spiritualis* &c. 37. &c. *His proprietatibus multi abutuntur*. 39. &c.

Animi repentinae affectiones omnium apertissimi cujuslibet complexionis proditores. 140.

Anni Critici. 182.

Aristorelis vita, obitus, libri, aliaque varia. 11. &c. *Ejus nominis Anagramma*. 19.

Ars in templorum, & aularum fabricis naturam imitatur Echus. 93.

Athei

Athei sunt multi Christianorum. 24. &c.
D. Augustinus versus Philosophus deplorat Philosophicam absque virtute scientiam. 189.

Auris Seylla. 78. *Ejus fabrica.* 80. &c.
Encomia. 96. &c. *Auribus quomodo utendum.* 77. *Claudende praevis colloquiis.* 100. *ab Ethnicis memoria consecrabantur.* 79. *Aures castissimae Machetis,* & *B. Stanislai Kostka.* 100.

B.

Barba. fol. 62.
Bibliotheca rariores igne absumpta. 49.
Bilis tristitia & insanie radix. 141.
Bonum operari oportet, dum tempus est 129.
D. Borgia formae Vanitatem in Isabella Imperatrice videt. 56. &c.

C.

Cacitas à Deo mirè impetrata. 98.
Calvarum diversitas. 136.
Canities, quae illius causa? 61.
Caput humanum. 59. *Capitis amputati mira non nunquam vis.* 38.

Capilli 60. &c.
Carcer à Dionysio Tyranno in auris modum fabricatus. 103.

Carnus pessimus Philosophus. 146.
ob Carnis vitium damnantur plurimi. 144.
Carpatimontis jocosam prodigium. 93.

Chiromantia. 156.
Christianorum multi sunt Athei, polythei. 24. 26. 27. *Christianos inter non est opus, nisi mortorophio, vel S. inquisitionis ergastulo.* 188.

Colloquia prava. 100.

Color. 82.

Colossus Rhodius. 55.

Confessio Sacramentalis. 179.

Conscientia speculum. 25. 100. &c.
Cor, praecipua corporis pars. 66. *De curiosae quaedam.* *ibid.* *Cor uni Deo consecrandum.* 28. 67. *Magis est, ubi amat quam ubi animat.* 68. *cordis dno miracula.* *ibid.*

Cornu Alexandri M. 85.

Corpus humanum Divina solertia opus. 56. *Ejusdem mirabilis fabrica.* 56. &c.
Anatomia. 58. *Corporum Anastasis gloriosa.* 72.

D.

Demon anima agnoscit pretium. 51.
Dannatorum lamenta irrita. 193.
De Dentibus varia. 63.

Deus 22. &c. *Ejus existentia demonstratur* 24 *Ejusdem perfectiones.* 26. 28.
Deus ultimus finis hominis. 29. *Zelotes cordis humani.* 67. *Ejus oculus lucerna est.* 174. &c. *Deorum pluralitatem Ethnici Sapientiores ridet.* 27.

Digitus 69.
D. Dionysius Areopag. à conversione sua singularis Amator Dei. 22. 31. &c.

E.

Echo. 88. *Varia ejus prodigia* 92. *Echonicus Polyphonismi.* 93. *unde tanta illorum intensio?* *ibid.*

Educatio mala. 144
Epaminondas dormientem excubitoem confodit. 127.

Epitaphium cujusdam Rhetoris. 143. & *Similii.* 185.

Ex homologesis. 180.

F.

Fabrica acustica. 94.
Facies summum naturae prodigium, animi quoddam speculum. 70. *In mortaliuin pectora Tyrannis iacita.* 70.

- Mare mortuum, innumeris naufragiis infame.* 72
Felicitas hujus Sæculi somnia. 124. 126.
Forma, & pudicitia rara concordia 73.
Forma Christi, & B. V. amænissima. 169.
Forme humane vanitas. 56. &c. 72.
D. *Furens mundum videt vitii conflagrante.* 181. *Supplicia æternitatis cogitans, in sudorem totus diffluit.* 193.
- G.**
Galileus de Galileis optica celebris. 88.
Generosi Signa. 160.
Gregorii Nazianzeni vita Synopsis. 153.
- H.**
Hæbetis signa. 159.
Helena Trojanum elogium. 71.
Homo Microcosmus. 55. *Ejus cum Megacofimo comparatio.* 55. *Homines bestiarum instar non raro vivunt.* 144.
- I.**
Janus, mundi, temporis Symbolum. 181.
Idea Platonica non Platoni, sed Platonici tribuenda. 8. 10.
Idolorum servitus inter Christianos. 27.
Infernus. 51. 190. &c. 194. *Benè consulit deliberantibus.* 191. *Ad laborem excitat in hac vita, & penitentiam.* 194. *Infernalis portæ tesseræ.* 195.
Ingeniosi signa. 159.
Innocentia in aure, oculisque sæpè naufraga 97. &c.
Intellectus. 47. *Ejus mira vis. ibid. varia ejusdem inventiones.* 49.
Joannæ Portugallicæ Principis excellens venustus oris. 71
Judicium particulare. 143. 147. &c. *universale.* 174. *terribile & rigidum propter peccata occulta, & minutissima,* 177. 178.
Iracundi signa. 160.
- Julianus Apostata Philosophicæ osor.* 4.
Juventus præmaturum sæpè mortis spoliolum 107. *Ejusdem metamorphoses, & lapsus unde?* 12.
- L.**
Liberalis hominis indicia. 160.
Librorum emolumenta. 49. *Venenati partus.* 99. &c. *Librorum multorum auctores.* 49. *Libri turpes lacerandi.* 99.
Lignum Brasilium. 65.
Loquela Sodalium manifestum facit. 100.
Interna hominis videnda exhibet. 153.
Lucerna Epicleti Philosophi à regibus quanti aestimata. 4.
Lux 81.
ob Luxuriam damnantur plurimi. 144.
- M.**
Mansueti signa. 160.
Manus artium ministra. 69.
Mausolæum artificiosum. 7. 9.
Melancholia. 168. *Ejus effectus.* 167.
Memoria. 40. *hæc quidam excellentes,* 43. *de eadem variae quæstiones.* 43. &c.
Metempsychosis. 37.
Microscopium. 86. &c.
Misericordis signa. 160.
Momus. 151.
Mors. 127.
Moscus indicus. 65.
Mundus liber est, in quo legamus divinitatem. 24. *Mundi bona inania, & noxia.* 28. *Somnia sunt.* 124. 126.
- N.**
Nares. 64.
Nationum diversæ propensiones. 135.
Noctambulones. 120.
Nocturnæ preces. 120.
- O.**
Oculus, est animæ charybdis. 77. *Ejus stru-*

structura. 79. *Elogia.* 95. *macule, infirmitates.* 96. *multorum malorum causa, naturales animæ cuniculi.* 97. &c. *pro illis medicum recipe.* 99.

Odrum Genesis, natura & propagatio. 64. &c. *ordora canum &c. vis ibid.* *Olfactûs sedes propria in membranula ibid.*

Oñirocritici. 120.

Oñirologia non semper inanis usus. 120.

Opera bona multis sæpe navis vitata. 174. &c.

P.

Parentes. 145.

Peccati gravitas suo modo infinita. 30.

Ejudem damnum. 73. *peccatum graviter punitum.* 31. *momentaneum aternitate.* 189. *peccata occulta oblivionis, & omïssionis.* 174. 175. *aliena* 177.

Peccator quale monstrum, ex Dei perfectionibus evidentiùs elucet. 30. *serò damnabit stultitiam suam.* 193.

Pedes. 69.

Pbantasia turbida. 120. *ejus vis &c. ibid.*

Philosophandi causa qua sapienti sit? 3.

Philosophia, meditatio mortis. 126. *multorum convitiis exagitata, cur?* 3. *Ejusdem symbola,* 21. &c. *Laudes, natales &c.* 3. 5. *Philosophia Cartesiane principia.* 59. *Philosophorum antiquorum ardor.* 9.

Physiognomia 131. &c. *verioris Physiognomie principia.* 134. &c. *Anguria.* 154. &c. *per totum discurs.* *Ejus anguria non ex unico tantum signo desumenda, sed è pluribus.* 159. *sunt probabilia tantum, nec voluntatis actus tangunt.* *ibid.*

Pictura turpes. 98.

Platonis philosophi vita, obitus, & alia &c. 9. &c.

Pulchritudinis fluxa vanitas. 72. &c. *pulchritudo marcescibilis nihil ad immarcescibilem.* 72.

S.

Scientia virtuti jungenda. 2. *sine virtute vana est, & nocet.* *ibid.* & *per totum discurs.*

Seductores improbi malè in judicio habebunt. 147.

Senex. 139.

Sensus internus. 106. *ejus sedes num Cor, an cerebrum?* 108.

Sirenes. 77.

Societas perversa perverfos facit. 145. &c.

Somni natura, proprietas, causa. 113.

&c. variade somniis. 115. &c. *somnia serviunt ad dijudicanda temperamenta.* 140. *Somniant in vitam multii, & in morte tandem evigilant.* 124. 126.

Somnus. 106. 108. *varia de somno* 109.

&c somni quaedam veluti miracula. 112. *somnus quomodo adbibendus.* 126. *Ejus damna, ibid.*

Sonus in quo consistat? 83. *ejus intensio*

variis declaratur experimentis 85. *oritur ab aëris reflexione.* 86. *Soni miracula in fontibus, speluncis &c.* 94. *quenam obtundant sonum.* 94.

Specierum excitatio, ejusque causa 41. &c.

Species in oculo 94.

Speculum florentinum. 124. *quo potissimum speculò Philosophi utantur* 130. &c.

Supercilium. 70.

D. Sylvester aspectu demortui adolescentis meliorem auspicatur vitam. 125.

T.

Telescopium. 87. *Ejus inventio.* 88.

- Templum Solymæum* 73. *Archerypon humani corporis.* *ibid.*
- Temperamentum.* 131. *innatum, & adventitium.* 132. *varia de temperamentis:* *vide per totum discursum.* *Temperamentum justum & corpori & anime mirum prodest.* 169. *Sed rarum hoc est temperamentum.* 170. *Temperamenta nationibus communiōra.* 170. *meliora, & ad studia, aliōve suis aptiora.* 172.
- Temporis natura & proprietates.* 181. *Ec. Pretium.* 185. *à multis tamen parum affimatur.* *ibid.* *damnati Ec. affimant.* 186. *quomodo reparari possit?* 186.
- Timidi signa.* 169.
- Tuba morlandica.* 85.
- Tarpi loqui sepulchra patentia.* 100. *Turpiloquium noxium ibidem.*
- V.**
- Vanitas humanæ formæ.* 56. 71.
- Verbulum solutius Christiani veteres quàm horruerint.* 99.
- Vermis in corde Adolescentis ferrariensis.* 68.
- Vinum mentis index.* 141. *secreta prodit.* 142.
- Visio.* 84.
- Vita fluxa aternitati comparata.* 193.
- Vita hujus miseria.* 139.
- Voluntas magnum naturæ mysterium.* 50. *ejus libertas.* 51.
- Vox lasciva.* 99.

X.

- D. Xaverius grandis Philosophus ex disputatione de anima.* 34. *aternitatis consideratione à malo revocatur.* 189.

Z.

- Zenonis Philosophi natales, &c. obitus alia.* 6. *Ec. in quo laudari ab hominibus voluerit.* 142.

Index Secundæ Partis.

A.

- A**chates lapis. *Sol in eo à natura mirificè expressus.* 381. *in aliō effigies Episcopi cum mitra &c. ibid. in aliō Apollo cum tythara &c.* 381.
- Adolescens sine humeris, & tranibus sagittas, &c. trahens.* f. 375.
- Adversa hujus Mundi prosunt, neque hominem infelicem reddunt.* 250. *Electorum sunt characteristica.* *ibid.*
- Septem hominis Aetates. Suis cuilibet Planetæ respondens.* 236.
- Egyptiaci, Astrologia Parentes.* 243.
- Agnus Tartaricus.* 378.
- D. Alberti M. elogium* 404. *Ec. Magnus audit apud imperitos ob rara artis opera.* 405.
- Alchimistarum inutilis labor.* 422. *& splendida paupertas.* 423. *Alchimista à Leone X. lepide delusus.* 423. *deauratis*

- ratis in patibulis non semel suspensi alii. *ibid.*
- Anguis Americanus stupendæ molis.* 386.
- Animalia mirò artifició fabrefacta.* 411.
- animalia an terminum habeant magnitudinis, & parvitatís?* 389. 391.
- Animalia majora in multis superantur à minoribus* 389. *parva animalcula integras civitates, ac gentes deleverunt* 389.
- Anates Hiberniæ.* 378. 395.
- Annulus artificiosus.* 408.
- Antipathia. Ejus effectus.* 338. &c. 349. 379.
- Appellis præstantissima opera.* 315.
- Aquarum latentium signa.* 341.
- Aquila gratitudo.* 321.
- Aquilarum in Æthiopia robur.* 391.
- Argentum arte productum.* 420.
- Ars in minimis maxima.* 408. *ingeniosè imitatur cælestia metèora.* 409. *varis ejusdem miracula.* 405. 406. &c. 411. *per totum discursus.*
- Ars proficiendi in litteraria palestra.* 297.
- Asbestos lapis.* 353. 356.
- Asini supplicium ob lunam, ut lepide credebatur, devoratam.* 279.
- In Alphaltiten lacum etiam gravissima projecta fluitant.* 386.
- Astra &c. Iris, & Cometa &c. si non causa; an non certa saltem signa, & præcones futurarum lingue sint?* 244.
- Astrologi puniti.* 410. *lepida cujusdam pœna.* 410. *mors alterius, & Epitaphium.* 233.
- Astrologia quanam probata, & quanam damnata?* 235. 247. *eius observationes ex Planetarum concursu, Eclipsibus, &c. qualis fidei?* 244. 246.
- Astrologiæ inanis ridicula fundamenta convelluntur.* 239. 241. &c. *Astrologiæ cultores in tribus non contemnedi.* 236.
- Astrologorum auguria vana.* 239. à S. Scriptura, & SS. Patribus &c. damnata. *ibid.* *ridentur à Sapiëntioribus Ethnicis.* *ibid.* *casu nonnunquam iis respondet eventus.* 247.
- Astrologorum effata cur proponantur accipiti sepe verborum sensu.* 247. *cur jam falsa, jam vera.* *ibid.*
- Astrologus, totus propemodum Mundus.* 248.
- Auri mira vis.* 354. *qualis ejusdem generis.* 382. &c. *aurum in cranio hominis inventum, unde.* 383. &c. *aurum arte produci potest, & productum fuit.* 422. &c.

B.

- Balenarum insolens magnitudo.* 390.
- Barometrum, Divinum inventum.* 418. *præcipua ejus phænomena.* *ibid.*
- Boërii elogium, vide infra D. Severini.*
- D. Bonaventura elogium.* 333.
- Botanica mira.* 344.
- Brutis num ratio adstruenda.* 303. *videntur ratiocinari, & agere propter finem, eligere media &c.* 321. *Brutorum loquela.* 304. & *artificiosa operandi peritia.* 307. 308. 309. 310. *nonnullas etiam artes homines ab iis didicerunt.* *ibid.* *Apum, Formicarum, Elephantorum, aliorumque Brutorum prudentia.* 310. *in brutis discipline capacitas.* 311. *Brutorum Ethica.* 316. *vitia &c.* 317. *Virtutes* 318. &c.
- Bruta præsciunt futura, revelant abscondita, divinant occulta.* 312. *at,*

- qua ratione. 314. non cognoscunt per
 iudicium comparativum, & hinc a-
 gunt quidem propter finem formaliter,
 sed imperfectè. 324. agunt secundum
 artem, non ex arte. 309. prudentia
 eorum non est vera, sed tantum
 analogica. 312. idem sentiendum de eorundem
 virtutibus, & virtutibus. 321.
- Disciplina capacitas in iis unde proveniat.
 116. Brutorum Monstra 376.
- Brutis saepe peiores homines habent,
 quod ab istis discant. 327.
- Bufo, mali Socii Symbolum. 338.
- C.
- Calvis viva mira obstupescit D. Augustinus.
 354.
- Campanella Sententia, plantas inter animalia
 numerantis, refellitur. 379.
- Canis ex congestis annulis, cuique suum
 tradit 313. Canis prudentia, & astutia,
 322. Canum docilitas. 315. fidelitas.
 320. Vindicta. 316.
- Cardanus, & Campanella metallis vegetativam
 vitam absurdè adstruunt. 382.
- Caro delicatè nutrita recalcitrat. 268.
- Cartesii Sententia de brutis à Peripato
 rejicitur. 304.
- Castanea juxta Aetnam exotica magnitudinis.
 387.
- Castimonia, Magistra præstantissima Scientie
 ac Sapientie. 297.
- Cerebrum æstu libidinis penitus consumptum.
 297.
- Ceremonia, quæis Magi, &c. se Orco de-
 vorant. 258.
- Chaldei Astrologia Nutritii. 243.
- Chrysopaia an fabulosa. 421. est quidem
 possibilis, sed difficillima, & multis
 fraudibus obnoxia. 423.
- Cicade Brasilia in vivencia vegetativa
 degenerant. 395.
- Ciennien, arbor Sinica, mira vastitatis.
 387.
- De Cæli Natura, materia, forma, corruptio-
 ne variae Philosophorum sententia.
 204. &c. Cælorum numerus. 205. Cæli
 num solidi, an liquidi 205. &c. Cælum
 planetarum, Empyreum. 205. Cælorum
 varia systemata. 205. Cælum est corpus
 creatum. Ejus natalis dies, situs,
 amplitudo, pulchritudo. 206. &c. sup-
 remi Cæli, & terra distantia. 206. Cælum
 à multis contemnitur. 207.
- Colloquia turpia, summè nociva. 269.
- Cometa non semper; saepe tamen rerum
 fatalium sunt prodromi. 245. hominum
 vultus, animosque ad Cælum erigunt.
 246. ex natura sua, saepe diversae
 cujusdam sunt indicia. ibid.
- Concordia rara muris, & felis, avis &
 canis. 315.
- Conscientia bona, & mala. 395.
- Consuetudo prava difficulter expugnatur.
 270.
- Copernicus. Ejus systema. 212. in forma
 Hypothesis defensum. 212.
- Corylaceæ Virgæ sympathica ad metalla
 propensio. 347. &c. 349. hujus Virgule
 abusus. 348.
- Creatura scala sunt, per quam ad Deum
 ascendamus 227. hujus scala usus ibid.
- Cruces electorum Characteristica exoptanda.
 250.
- Contra Cupidinis tela scutum optimum,
 fuga otii. 295.
- D. Cypriani conversio. 255.
- D.
- Dæmones domestici. 268.
- Dæmonis Scientia, & potentia. 254. &c.

- que tamen à Sanctis ludibrio sepe habita.* 254. *demonis latentes cuniculi ad subvertendos homines.* 265. *Ejus suggestionibus, & insultribus quomodo obviandum.* 266. &c. *demon sepe ludir Sagas, Magos in convivis, divitiis, & honoribus procurandis.* 283. *quod nempe plerumque ipsi facultas; sepe desit voluntas,* 283.
- Deliberatio de vita statu negotium est negotiorum* 366. Discurs. VI. Ariad. Physf. *quare ikam mille dolis impedire satagit Diabolus.* 34. Discurs. VI. Ariad. Physf.
- Dentes Monstrosi.* 369. Discurs. VII. Oedip. Physf.
- Deus ubique presens.* 228.
- Diane Ephesine templum.* 406.
- Dracones Indici insolite magnitudinis.* 390.
- E.**
- In Elementa stupendum sepe Imperium tenebrarum Principis.* 279.
- Elephantis sagacitas.* 311. *Vindicta.* 316. *Pietas.* 318. *Manfuetudo.* 319.
- Epitaphium Astrelegi.* 233. *bicorporis Monstri.* 374. *Pygmeorum.* 371. *Contemptores Vocationis Religiosa graviter puniti.* 363. Disc. VI. Ariad. Physf.
- F.**
- Fasciculus Florum artificiosus Regina Sabæ.* 412.
- Fatum quid sit Astrologis.* 274.
- Ficus Indica.* 386.
- Filii a Matre degeneres.* 396. *æterna reprobationis stigma, iniustum fronti, iam circumferunt.* 396. 400.
- Fletus* 39. *Ejus causa.* 393. *Fletus sanguineus.* ibid. *Fletum Tyrannus quidam cur vetuerit?* 394.
- Fontes, Juventum Vitam restituentes.* 290. 359. Disc. VI. Ariad. Physf. *aliorum fontium, & fluviorum mira.* 357. 459. &c. Disc. VI. Ariad. Physf. *Paradoxæ fontium virtutes unde.* 359. Discurs. VI. Ariad. Physf.
- Fulgur.* 216.
- Fulmen, quid sit.* 287. *triplici modo accenditur.* 287. &c. *accommodum illi tempus, astas.* 216. *Mira de fulmine.* 216. &c. *fulmen varium.* ibid. *fulmina ad Cancri tropicum, & in Brasilia, cur rariora.* 216. *fulmine liquores tacti nocent.* 218.
- G.**
- Gemma Paraquaria, admirabilis dicta.* 352.
- Gigantum Monstra,* 369. Discurs. VII. Oedip. Physf.
- Gleba Arabica verè heliotropia.* 353.
- D. Gregorii Thaumaturgi vitæ synopsis.* 293.
- H.**
- Herbarum mira vis.* 344. &c. 346. &c. 377.
- D. Hermannii Contracti elogium.* 367. Discurs. VII. Oedip. Physf.
- Hoangicoyu avis Simica in gratissimi saporis piscem degenerat.* 395.
- Hoitziltotlus avis Indica, Crucis amorem docet.* 320.
- In Homine Naturæ mira.* 342. &c. *hominis Monoculi, Cinocephali, aliisque Naturæ vitiiis notati.* 375. *num verus homo nasci ex fera possit.* 373. *hominis occultis demonum fraudibus aded. acriter impetuntur.* 265. & *tamen ridens inter pericula* 266. *Domestici eorundem hostes; caro, sensus, occasio, consuetudo, scandalum &c.*

268. qua ratione hostes hi expugnandi. 268. 272. &c. hominum dementia, qui se Orco devoverunt spontanea mancipia. 258.

Horologium Caroli M. 411. horologium hydraulicum. 414.

I.

Janellus Turrianus, sui temporis Archimedet. 408.

Jansenius. Ejus heresis. 428. per totum Discurs.

Jaspis horologus. 353. Jaspis, Imaginem Deipara, à Natura jam insculptum, eleganter exhibens. 381.

D. Ignatii Loyolæ, Societatis Jesu Fundatoris elogium 201. &c. Ejus orandi studium, & perpetua conversatio in Calis. 225. &c. 229. 231. &c.

Ignis fatuus. 286.

Imaginationis vis. 340. inde stigmata infantium. ibid.

Inedia in multos menses naturaliter tolerari potest. 290.

Infans centoculi instar Argi natus. 375. alius, armati similitudinem referens. Ibid.

Insulae duæ prodigiosæ, in lacu Mommonico Boreali, quarum una Viventium dicta. 291.

Intentio bona, verior est Chrysopeia. 424. hinc ad singulas actiones esset extendenda. 425. sed, quod dolendum, facile negligitur. 424.

Interula Magica, seu inferni Camisia, ut vocant. 289.

Iris. Ejus Natura, & genesis 219. &c. cælestis est Protheus, & signum tum Naturæ, tum Authoris Naturæ. 265.

D. Justini Martyris elogium. 431.

Juventus hostem seipsâ majorem non ha-

bet. 268. Juventus restituta 291. ad Juventutem rediit Senior Hispania Abbatissa. 291.

L.

Lapidina. 351.

Lapidum Natura, genesis, pretium virtus, aliæque mira. 351. &c. 352. Eorum varietas, & rarissima figura 381. ob quas vitam illis quidam, sed malè, tribuebant. 382.

Lapillus rarus Clementis VII. & Leonis X. 352.

Lapis fulmineus. 287.

Lapis Philosophus. 420.

Lauri à fulmine immunitas unde provenire possit. 350.

Levitas gravis, & levis gravitas. 386.

Lucernæ inextinguibiles. 413.

M.

Machina ab arte celebres. 411.

D. Maclovius in balana Sacris operatur. 390.

Magia Artificialis. 413. & per tot. Discurs.

Magia Diabolica. Ejus nuda cognitio, & Intellectum tantum perficiens, est utilis, & Philosopho necessaria. 256. hujus origo, & Natura. 157. Magie Diabolica summum Miraculum, quod annis tot viguerit. 258. Magia hec Diabolicâ fide nititur, proin infidâ. 258. 269.

Magia Diabolicâ quid possit, quid non possit. 277. 287. quid in Sidera, & Elementa. 279. 280. quid in bona fortuna 281. in bona fame, etiam piorum. 284. quid in ipsum hominem. 292. hujus Magie effectus veri, & præstigiatorii. 262. quorum veritas, aut vanitas inde desumenda, 263.

Magia

- Magia Diabolica* quomodo sceleratos suos insensibiles, invulnerabiles red-
dat absque *Miraculo*. 289. an tem-
poris præteriti reparare vigorem?
290. an absque penetratione non-
nunquam cultros, clavos, & acus
&c. in corpus immittere possit. 288.
Magia omnis an fabulosa. 276. *Ma-*
gia Diabolica effectus quomodo di-
scernendi ab invicem, & ab aliis.
260.
Magorum &c. nocturna tripudia an
solum phantastica. 284. ritus in his
orgiis execrandi. ibid.
Magia naturalis Paradoxa phænome-
na sepe ex antipathica, & sympa-
thica virtute facile solvuntur. 339.
349. item aliis ex fontibus, ut re-
rum similitudine, vel dissimilitudi-
ne. 340. influxu Siderum. ibid. na-
turali *Magiâ* palliatur non raro
spuria, & Stygia. 341.
Magnetes validissimi in *Norvegia*.
335. *Magnetica* acus. Ejus in-
ventio. 334. &c. virtus, & pro-
prietates. 335. quomodo hac virtus
destrui, aut conservari possit. 335.
Magnes armatus pondus sustinet
quingages centies seipso majus.
336. *Magnetis* ludicra spectacula.
ibid. ope *Magnetis* mira epistolâs
scribendi ars. 337.
MARIA, *Thesauraria* omnium
Gratiarum. 397. Ejus cultus pignus
est *Predestinationis*. *Necessitas*,
utilitas, *honestas* *Mariani* cultus.
397. cultus hic quo potissimum modo
exerceatur. 400. *Maria* in im-
petrando potentia; ad succurrendum
promptitudo; Ejus *Dignitas*, & alic
Gratiarum prerogativa. 397. &c.
Maris ætus. 360. Ejus causa. ibid.
Metallica fodina. 354. ductuum me-
tallorum Signa. 341. 354. *Me-*
tallorum *Natura*, genesis, virtu-
tes. 355. metalla num vivant, &
nutriantur *Plantarum* instar. 282.
&c.
Microcos. cum *Megacos.* analogia.
236.
Minimorum operum mira. 408.
Mira inter & *Miracula* discrimen.
361.
Mobile perpetuum. 414.
Monstra. Eorum causa, & varietas.
369. *Discurs.* VII. *Oedip.* *Phys.*
monstra arborum. 386. brutorum,
piscium. 376. 385. *monstra* non-
nunquam nascuntur *Divinâ* *Nemese*
Parentum scelera ulciscente. 374.
sunt *Iræ* *Divina* non raro *Interpre-*
tes, & calamitatum *Feciales* pro-
dromi. 375.
Montes quidam, viva *Inferni* symbo-
la. 356. varia eorundem mira. ibid.
Mundi natales. 203.
Musica. 315. cordium clavis. 315.
& affectuum turbidorum modera-
trix. 416. morborum sapius audi-
totum. ibid. & 338.
Myrmecidis compendiosa quadriga, &
Navis. 408.

N.

Natura juxta *Plinium* nusquam major
quàm in minimis. 387. *Natura* mi-
ra in homine. 341. &c. mira *Na-*
tura opera non continuo ad *Magiam*
M m m

releganda. 346. *Natura abortus.* 373. 375. *Natura Ordo, vel Univerſi leges ab Orco, ejusque confederatis an mutari poſſint.* 277. 287.
Neronis Regia magnifica. 407.

O.

Obſervatio. Non qualibet eſt ſuperſtitioſa. 347.
Occaſio mala. 271.
Oculorum cuſtodia. 269.
Oratio in tentationibus eſt ſcutum optimum. 268.
Otium malorum omnium origo. 294. *ad fugam otii quam incitent.* 296.

P.

Palme genus, in Inſulis Maldivis, compenſum Nature Armarium. 346.
Paradoxa Phyſica virtutis ſympathica, & antipathica. 338.
Partus monſtroſi. 373. &c.
Philoſophi Antiqui in hortis, atque pratis docuerunt. 302.
Philoſophia, optima in adverſis Ma- giſtra, tunc vel maxime ſolatur. 249. &c.
Philoſophorum plerumque faſcinum, Vetrinus, & Philtra. 295.
Phonafci lepidi, Pſittacus, & Molloſus. 306.
Pictura Artiſicioſe Artiſicum celeberrimorum. 414.
Planete. 208. &c. *ſeptem hominis ætatibus reſpondentes.* 237.
Planta, Agnus Tartaricus diſta. 378. *plantæ num ſentiant.* 379.

&c. *plantæ in Regiis Peruvia hor- tis ex argento, atque auro mirè celata.* 412. *quædam planta huma- num tactum reſugientes. Ab his Juventus diſcat.* 377. *Plantarum mira viſ.* 344. &c. 346. &c.
Pluvia rariores. Sanguinea, &c. 409. *Ejuſmodi pluviarum cauſa.* 410.
Polypus piſcis. 323.
Præſentia Divina. 227. *Ejuſ exerci- tium.* 228. *Sanctiſſimum.* 229.
Præſtigatorii Magiæ Partus. 263.
Profectus in litteris, & virtute ſimul, perquam arcto neſtuntur ſædere. 295.

Providentia Divina, non Caſus, aut Fortuna Mundum regunt. 250. *Huc nos committamus.* 250.
Pſyllii, vino injecti, effectus. 218.
Pulvis pyrius. 355. paradoxa ejus vires & inventio. ibid.
Pygmai. 376. &c. *Diſc. VII. Oed. Phyſ. Ejuſmodi pumiliones trecenti, & ſexaginta quatuor à Margaretha Comitiſ Hollandiæ Filia uno partu editi.* 370. *Diſcurs. VII. Oedip. Phyſ.*
Pyramidum Ægyptiarum vaſtitas. 307.
Pyrus puerpera. 385.

R.

Regiomontani mirabilis Muſca, & Aquila. 411.
Religioſi Statûs bonum. 362. *Diſc. VI. Ariad. Phyſ. ob hunc neglectum multi ſalute excidunt. ibid. & 364.*
Riſus. 393. *Ejuſ cauſa. ibid. quidam riſa*

*risu extincti. ibid. risum fatalem
movent herbae quaedam, aliæque.
ibid. risus in Peripato Atheniensis
severissime proscribitur. ibid.*
RUC, avis portentosi roboris, Elephan-
tem in sublime rapit. &c. 391.
Rupes ambulans. 386.

S.

*Saga cur saucia in illo membro, quod
in serino corpore ictum exceperat.
288.*
Salutatores Hispania. 343.
*Sapientia impuris non conceditur.
297. &c.*
*Schediasmatum, characteribus Ma-
gicis insignitorum, inanitas. 289.*
*Scientia sine virtute non magni esti-
manda. 254.*
*Sensuum, oculorum maxime, & au-
rium custodia. 269.*
*Serpens centum viginti pedes longus.
390.*
*D. Severini Boëtii elogium. 249. Ejus
Artificiosa opera Magia insimula-
ta. 413.*
*Siderum motus velocitas. 282. &
causa. 283.*
*Simia Julii Imperatoris castaneas in-
geniose clepit. 323. Simia Benga-
lensis mirò modò Christianorum le-
gem optimam esse contestabatur.
313. Simie in India de peccuniis
cum Barbaris ludunt, &c. ac de
parto lucro potum liberaliter sol-
vunt. 322.*
Simii duo è Lusitana progenerati. 373.
Simon, famosus Magus. 277.
Sol. Quidam totà vità sole tantum

pastus. 290.
Sonipes Apellis. 315.
Sphæra prodigiosa Archimedis. 409.
*Spica, in Æthiopia Insula, stupenda
Magnitudinis. 387.*
*Statuæ celebres. 411. Satua Fenella
Reginæ cum pomo aureo; at luctuo-
so. 412. bellum est voluptatis tran-
sitoria ectypon. ibid.*
*Stella fixa. 282. Earum numerus,
& magnitudo. 282. &c.*
Stratagemata lepidum Cosinga. 226.
*Succi Strygii ad soporem inducendum.
289. Succorum quorundam Ther-
maturga vis. 356.*
Sympathia. Ejus effectus. 338. &c. 379.
Systema Copernicanum. 212.

T.

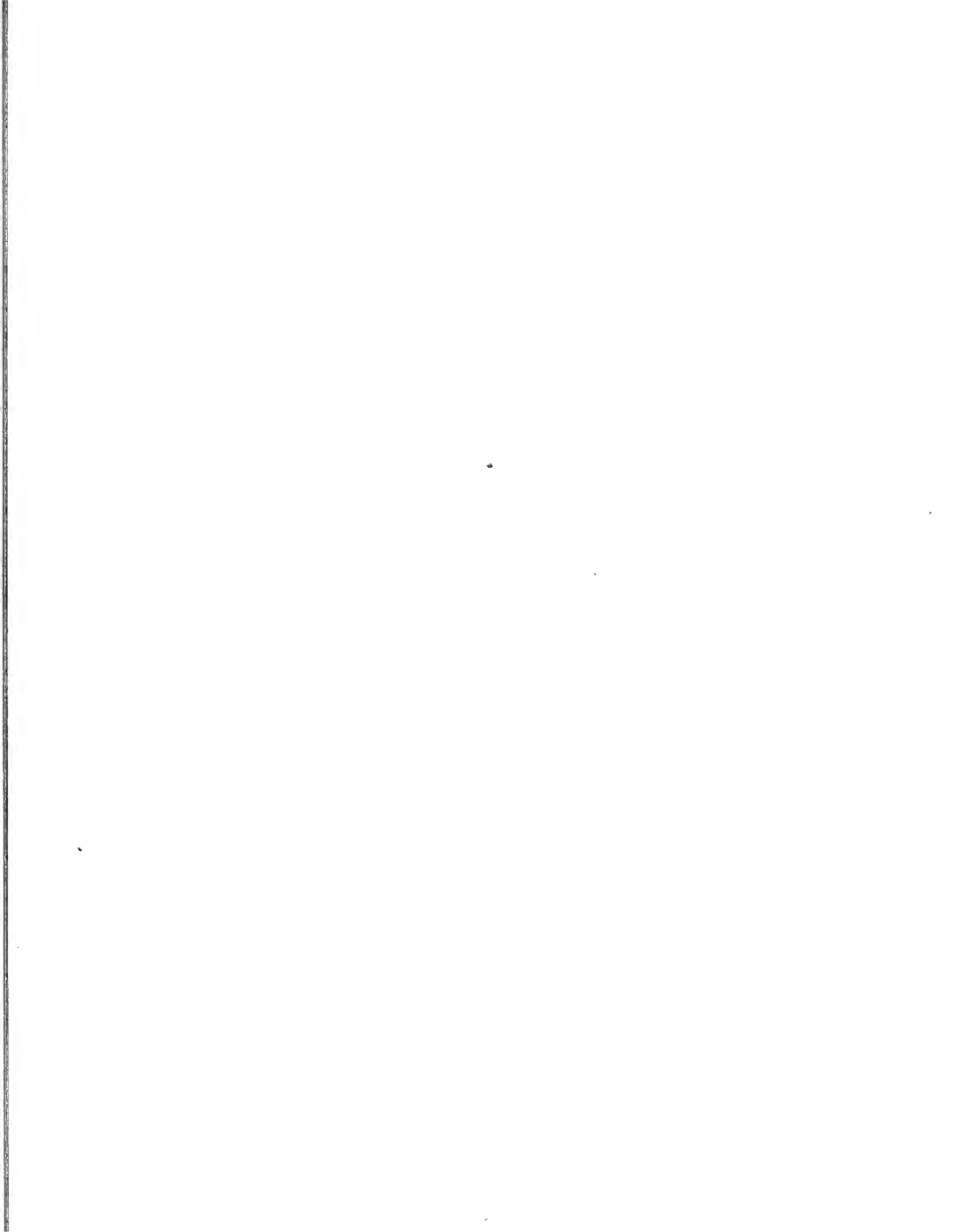
*Temperamentum ex influxu Planeta-
rum. 236.*
*Tempestates Magica. 280. non sem-
per oriuntur ope Diabolicâ, quam-
vis Saga id existiment. 281.*
Templum Diana Ephesina. 406.
Tempus malè impensum. 290.
*Tentationes quomodo eludendæ. 266.
&c.*
*Terra. 392. juxta Campanellam ani-
mal est rationale. ibid. Terra Mo-
tus. Quæ Eorum causa, & Natura.
392. integras evertunt Urbes. 392.
Eorum prævia indicia. 393.*
*Thermometrum. 417. Ejus inventio,
& Commoda. ibid.*
*D. Thomæ Aquinatis elogium. 326.
&c. Tonitru. 216.*
Troglodyta. 371.
*Tuba. Harum clangorem exactè imita-
tur*

I N D E X.

- cur Peruvia quaedam volucris.* 308.
Tubus Torricellianus. 418.
V.
Vendi unde, & quid sint. 222. &c.
qua impulsus Eorum causa. 222.
cur tanta diversitas. 223. *quinam*
Venti serenitatem asserant, vel
Tempestates. 224. *Venti Magia*
excitati. 279. *Venti in duobus*
Brachmannum doliis. 280. & *apud*
Finnos, &c. Venti venales. *ibid.*
Ventorum utilitas. 225. *Vis.* 410.
Vesuvii Montis triste spectaculum.
 365.
Veternus, Philosophorum fascinum.
 295.
Vires maxima minimorum animalcu-
lorum. 389.
Virtus homini utilis, & necessaria, à
Bestiis illum hac discernit. 328.
Vita hominum tota propemodum otio-
sa. 297.
Vitrum. Ejus flexilem temperiem Tri-
berii Casaris Artifex invenit. 413.
Vivens ex non vivente. 295.
Vocatio ad certum Statum res est ma-
ximi momenti. 361. *Vocationis ne-*
glecta contemptor num reatus gra-
vioris reus. *ibid.* *Vocationis negle-*
cta pena. 363. 364.
Voces articulate avium & Bruto-
rum. 305.
Voluntas hominis à despótica Magia
Tyrannide semper immunis. 293.
Uranoscopus piscis, celestium amo-
rem doceat. 320.
Z.
Zeuxis picturas suas magni aestimabat.
 315. *unam tamen damnabat ipsus.*
 315.
Zischas Hæreticus, cur post mortem
ex suo corio fieri tympanum volue-
rit. 350.
Zoophyta. 377. *ad varias species à*
variis referuntur. 378.
Zoroaster insanis Magus. 257.

F I N I S.

Amber - E 540

